

<36700072060016

<36700072060016

Bayer. Staatsbibliothek

For more information

Ex aere Herculanensi.

DEMOSTHENIS
ORATIO
ADVERSUS LEPTINEM

CUM

SCHOLIIS VETERIBUS

ET

COMMENTARIO PERPETUO.

ACCEDIT

AELII ARISTIDIS

DECLAMATIO EIUSDEM CAUSSAE,

IN GERMANIA NUNC PRIMUM EDITA.

CURA

FRID. AUG. WOLFII.

HALIS SAXONUM,

LIBRARIA HEMMERDEANA,

MDCCCLXXXIX.

EPISTOLA
EDITORIS

AD

FRID. VOLG. REIZIUM

PROF. PUBL. ORD. LIPS.

VIRUM CELEBERRIMUM.

EPHESIO

EPHESIO

AD

EPHESIO

ALBUM

Non ignoras, REIZI, *Vir* celeberrime, quantum ego temporis hoc ferme quadriennio Oratoribus graecis, et principi eorum, Demostheni, tribuerim. Eum cursum lectionis principio quidem ingressus eram hoc uno consilio, ut ea, quae ad Rempublicam Atheniensium universam, ad civitatis statum, ad legum, iudiciorum, vectigalium, institutorum denique civilium rationem pernoscendam pertinerent, inquirerem atque exsignarem, ne in harum rerum doctrina apud auditores explicanda ad turbidos recentiorum rivulos confugere cogerer. Sed paulatim, ut fit, mirum in modum mihi amor suscepti laboris crescebat. Itaque factum est, ut cursum peractum saepius renovarem, nonnullas

autem Orationes, quae mihi accuratius cognitae
 praeter ceteras placuissent, ad ediscendum usque
 repeterem; neque nunc, quum haec ad Te scribe-
 bam, Demosthenes, principium idemque finis le-
 gendi, plane depositus erat. Etenim consilio illi,
 quod me initio ad hunc Oratorem legendum in-
 vitarat, accedebant subinde nova quaedam, quae
 perseverantiam studii afferrent. Erat in his,
 praeter ipsam praestantiam capitalis ingenii, in-
 primis illud, quod mihi singulis prope paginis
 perspicere videbar, ab iis, qui criticam ei ope-
 ram navassent, haudquaquam tantum, quantum
 vulgus putaret, in eo negotio actum, sed ali-
 quanto etiam minus, quam oportuisset; necdum
 ita omnia esse occupata, ut novis curis locus
 deesset. Quod iudicium ne Tibi vanum videatur,
 aut arrogans, non metuo: lenius et infra rem
 expressum ne videretur, id ego metuendum pu-
 tarem, nisi Tuum, Vir optime, morem iudicandi
 nossem. De antiquiore turba editorum nihil di-
 cam, quanquam crimina, in cognominem meum a
 multis congesta, saepe animum tentarunt, ut ho-
 minem accurate defenderem, et liberatum, si pos-
 sem, iniuria praestarem. Qua tamen defensio-
 ne ei nihil opus est apud Te, qui librorum vitia
 didicisti cum bonis compensare, tempori etiam,

quo quisque scripsit, aliquid remittere. Sed fuit sane Hieron. Wolfius ipse a critica subtilitate paullo alienior, ut qui laudem editoris potius ex latina translatione quaereret. Antiquioribus illis qui successit longo intervallo, Ioan. Taylorus, quantum in critica castigatione auctoris aliis reliquerit, quantum in explicatione, alius erit locus demonstrandi. Immane tamen quantum a iudicio Reiskii absum, quod ad locum quendam Aeschinis prodidit, iniquum nimis et atrox, quum virum appellat in vere duris et inexplicabilibus mutum, in vulgaribus disertum, in vitiosis cernendis obtusum, in emendandis parum felicem, in tricis nectendis mirifice sollertem et ὑπεργριπτικόν. Immo vero dicendus ille n bis esset vel colligendis tot emendandi subsidiis de Demosthene praeclare meruisse, etiam si nihil unquam e doctrina antiquarum rerum, qua polluit, attulisset, si diffidentia sui praepeditus nullum usquam locum sanasset. At ita audaces agere solent cum timidis et religiosis. Illius autem religio, saepe ne dubitare quidem licet, quin longe sit huius vel temeritati vel festinationi praeferenda. Satis Tu nosti civis olim Tui naturam et morem singularem. Eruditionis, quae in eo erat summa, apparatus nimio plus

in editore spernebat, critici acuminis laudem sibi gratiorem esse semper professus; idemque commisit infinitis in locis, ut qui multo minus valerent et ingenio et doctrina, acumen et eruditionem in eo requirere possent. Quod quum saepius docti homines in aliis scriptoribus conquesti sint, si id minus adhuc animadversum est in Oratoribus, ea fortasse causa est, quod illi a paucioribus evolvi solent. Attamen ne sic quidem esset, cur quisquam viro succenseret propterea, quod in Annotationibus suis tot res effudit parum cogitatas, quippe qui ubique tam verecunde de opera sua iudicarit, qui materiem tantum futuro editori congerere videri voluerit, qui insuper gravem imbecillitatem corporis et animi potuerit excusare, qui denique in Praefatione primi voluminis (quam quum lego, auctor simplex, ingenuus, nihil reconditi habens, tanquam mihi ipse coram adest) criticam temeritatem labem sibi dicat innatam atque intimis fibris infixam: nemini, inquam, aequo hic talis vir propter temeraria et falsa quamlibet multa gravius videretur notandus, modo commentis et coniecturis suis alibi, quam in textu, locum fecisset, nec sua labe optimum scriptorem contaminasset. Nunc illud accidit, ut ei, qui ali-

quando Demosthenem denuo edere aggredietur, prope plus molestiae devorandum supersit in decessoris huius coniecturis tollendis, quam in alia ulla parte interpretationis. Quid? quod recipio spondeoque, facile me victurum, in Wolfiano exemplo, universe posito, manum auctoris nobis fidelius expressam dari, quam in hoc novo, tot melioribus adiumentis castigato.

Itaque etsi Oratoris lectio esset a me nullo edendi consilio suscepta: nam cur privati studii fructum quemque in publicum protrudamus? fateor tamen, inter legendum me non raro cupidinem eiusmodi incessisse. Neque inutile arbitrabar, in una alterave Oratione ostendere, qua quis ratione materiem ab editoribus collectam adhibere deberet ad Demosthenem et emendandum et explanandum, quum id ab alio nemine adhuc factum esset. Ac videbatur eadem opera simul eo valitura, ut scriptor, cuius assidua tractatio et ingenium alere, et doctrinam locupletare multis modis potest, denuo commendatus a neglectu nostrorum hominum vindicaretur. Nam quod vulgo nullam huic aetati relictam volunt eloquentiam, in quo mihi videntur eius artis vim et usum male angustis terminis circumscribere; ideo in Oratorum veterum lectione

nihil magnopere inesse opinantur, quod hodie in commune prosit. Sic Demosthenem, etiam post nuperam repetitionem, in eorum scriptorum numero habeas, quibus praecones quidem et admiratores ex auditione et fama plurimi sunt, lectores paucissimi.

Verum haec ita a Te accipi nolo, REI-
ZI, quasi eam lectionem commendarim pueris, aut in scholas introduxerim. Omnino haud scio, an hic numerus veterum scriptorum, in scholis legendorum, tam ambitiose auctus, scholasticae disciplinae commodis officiat. Pertinet scilicet hoc quoque ad emendatam formam institutionis publicae, ut indices pensorum, quos magistri in vulgus emittunt, exquisitis ad splendorem titulis exornentur. Nocent autem aetati, rerum imperitae, ii scriptores maxime, qui obviis verbis, faciliq[ue] ac dilucida oratione complectuntur res eiusmodi, quibus capiendis multa antiquitatis doctrina opus est. Talis oratio quum saepe etiam doctum deludat, sit plerumque illud, quo nihil nocentius esse potest, ut qui immature legunt, multum legendo nihil plene et accurate intelligere discant. Quin plane velim, rerum in scholis tractandarum ambitum circumscribi potius, quam proferri: ut pueri, qui nunc,

leviter degustatis omnis generis literis et artibus, Musas cunctas uno complexu tenere sibi videntur, posito tandem, qui ex tali studio nascitur, tumore, ac velut crapula excussa, ad se redeant, et nonnulla audeant nescire malle, quam caecutire in omnibus. Nam constat, hos qui in Academiam delati nihil nisi magna et nobilia nomina scriptorum loquuntur, quos cognosse sibi, si diis placet, in scholis contigerit, eosdem fere reperiri inscientissimos, et in primis doctrinarum elementis rudes. Isti ergo ut uno nobili nomine per me ditiores fiant, non committam. Atque adeo quis fortasse non male iudicet, qui hoc totum genus lectionis dicat ad virilem aetatem rectius reservari. Verum tamen si quis adolescens optimorum Graeciae historicorum lectione finita, historiaeque et antiquitatum quodam usu contracto, longius in his literis progredi velit, quid obstat, quo minus et talem ad haec studia Oratorum invitemus? Nusquam melius, quam in Demosthene, quem tanquam legem orandi nobis antiquitas tradidit, assuescere ingenium potest solutae orationis elegantis et artibus iudicandis; ad quod ipsum mihi quidem maior quaedam maturitas iudicii videtur opus esse, quam ad virtutes poetarum sentiendas.

Talium igitur iuvenum usui aptata ut exstaret quarundam Orationum graecarum editio, consenties Tu mecum, REIZI, optabile fuisse. At vero quid amicum Tuum, quem paucis abhinc mensibus alia omnia videras agentem, impulerit, ut ei desiderio aliqua ex parte ipse occurreret, haud parum Te mirari arbitror. Scito igitur, id fortuito magis, quam consilio quodam meo, factum. Sed exponam Tibi rem omnem, novumque ad Te deferam institutum literarium, quod Tibi atque aliis quam primum innotescere, et librarii redemptoris, qui cepit, nec minus mea, qui illi adiutorem et auctorem me promisi, interest. Vides, quam loquacem epistolam miner.

In optatis saepe fuit tum aliis auctoritate praestantibus viris, tum etiam Tibi, ut libri veterum ederentur habili forma, commentariorum mole non onusti, omninoque tali habitu, ut emere eos valerent non nimis numati, et vero tractare vellent ii, qui magna volumina exhorrescerent, vel ipsos tantum scriptores quaererent, non eorum enarratores, et, uti Tu in Herodoto Tuo dicis, in altum Philologiae evehi nollent. Cui desiderio in Latinis iam potest satisfactum videri multorum curis, quum prostent ex eo ge-

nere plurimi et optimi, et parvo. Quod idem ut aliquando contingat in Graecis, quam multa agenda erunt, quot quam ponderosa volumina in arctum cogenda, quot etiam, quae, si forte hodie reperiuntur, propter raritatem auro veneunt, typis repetenda et frequentanda! ne de iis libris loquar, qui, quum semel modo vel iterum prelum subierint, prorsus evanuerunt, et quasi a morte erunt revocandi. In hoc toto genere sese elaborare velle, mihi abhinc biennium narravit redemptor huius libri, meque auctorem rei et curatorem expetiit. Ego vero, cupide hanc occasionem bonas literas adiuvandi amplexus, hortari hominem, consilium obfirmare, meam operam in designandis auctoribus polliceri, universam rem, quantum per alias curas liceret, monendo et cavendo regundam recipere. Sed mire quam lentum negotium fuit, obiectis undique impedimentis, quae commemorare nihil attinet. Inprimis parandae typographo fuerunt novae literarum formae, quae oculis lectorum propter exilitatem non infestae essent, et sua quadam elegantia placerent, aliaque item multa, quae ad opus feliciter faciendum necesse esse viderentur. Quid quaeris? Omnia prompta, confecta, expedita sunt. Iam auspicandi caussa, ut-

que ne auctoritatem meam publice defugere viderer, hunc libellum tanquam praecursorem quendam praemisi.

Erat forte mihi tum, quum illud agebatur, Demosthenes in manibus, adeoque unice in mente inhaerebat, ut alio me abstractum doluissem. Poscebat vero typographus duntaxat aliquid, in quo operas certae omnium rerum legi assuescere, et diversi simul moduli formis uti posset. Ergo quum nihil referret, in quo potissimum libro rudimentum poneretur, particulam Demosthenis tradidi. Licebat, in hac Scholia iungere, minoribus illa literis describenda, et latinas quoque Observationes; quo plura instrumenta officinae una opera exercerentur. Sed minorum literarum graecarum formae a primo statim mihi parum placebant, et nunc quum maxime in iis diffingendis artifex laborat. In hoc Care tamen, Ulpiano, quin periculum earum fieret, non morabar. Tanto magis oculis blandiuntur tum maiores formae graecae, tum latinae omnes, utpote artificiose ad Didotii modum factae.

Ita hic praecursor meus simul adfert specimen typographicum, quale urbs nostra nondum viderat apud se natum. Quod si Tibi, etiam huius artis eleganti spectatori, non displicuerit, nobis

nobis inde totius instituti praeiudicium et omen capere licebit. Primum autem hoc periculum esse, pro facilitate Tua cogitabis, sicubi in peccatum, vel tythothetae, vel correctoris, incideris. Non fugit Te, quam sit molesta res, cum novis operis agere, praesertim ubi et ipsa instrumenta nova sint; quam multa tum ubique interveniant monenda minuta et tenuia, et quae (veniam dabis amici Tui verbo) oculeum totum fallant; denique quam facile sit operis iuxta atque exactori, in his minutiis a proposito aberrare, relinquendo, quae erant tollenda, nunc tollendo id, quod recte habebat, nunc variis modis mutando. Adde, quod res cito erat profliganda; festinante librario mercem exponere in mercatu vestro celeberrimo, qui instabat. Unum hoc boni haec celeritas habuit, quod cavet calumniam, qua interdum contra nosmet ipsi agimus, si vacat, et negotium cordi est: quam culpam, si qua est, nemo omnium hominum Te melius novit, qui Te non ignoras, Vir optime, et quam ut in me maximam facile fero, atque adeo amo, ita, quoties Tuam esse cogito, subirascor, quod divini ingenii Tui et exquisitissimae doctrinae fructus vel spe omnium extrahit longius, vel plane nobis subtrahit.

Sed haec, hactenus. Redeo ad universum inceptum et consilium auctorum graecorum eo, quo dixi, modo parandorum. Quod consilium ut Tibi approbem, REIZI, cui mea probari omnia vehementer cupio, tum ut ipsum Te, si possim, in quandam societatem negotii traham, singulatim omnem Tibi aperiam rationem, sicut designata a me est et instituta. Tui iudicii esto, utrum inde pro laboris ac sumtus magnitudine satis fructus his artibus nostris rediturum videatur. Sin minus; amabo Te, novis consiliis me adiuva.

Eorum igitur, qui manuales, quas vocant, editiones veterum quaerunt, ordines quidem videmus diversos esse, non tamen ita diverso ipso desiderio. Inprimis multi sunt magistri scholarum, et antiquarum literarum studiosi, qui pervelint modico pretio sibi parare auctores, quotquot exstant, ne, quum eo ab aliis scriptoribus aut in lectionibus publicis remittantur, ad thesaurum quendam defossum amandari sibi videantur. Saepe id cogito, apud auditores testem citans veterum aliquem illorum, qui vulgo in manibus non sunt, quam durum et molestum discendi cupidis esse debeat, remitti ad libros, quos in maxima adeundi voluntate non magis

adire possint, quam Cratinum, aut Chrysippum, aut Theopompum, aliosve, qui sunt in deperditis. Volunt autem eos adire, non commentariorum causa, sed ut suis ipsi oculis aut rerum, quas legerunt, argumenta in fonte inspiciant, aut quod a magistris audierunt notatum, privatim pro sua facultate explorent. Et sane nihil studiosis fructuosius est, quam mature discere in talibus sibi credere, non ex aliena fide pendere. Hoc vero illi coguntur saepissime, praesertim in Graecis, si paucos, qui saepius ad usus scholarum editi sunt, exceperis. Etiam magis nos miseret tot bonorum et strenuorum magistrorum, qui plerumque aegerrime carent iis veterum operibus, quae usum vel maxime necessarium habent. Nam talia sicubi adhuc in taberna latent, aut offeruntur in auctionibus, enormi pretio cupiditatem facile avertunt. Etenim artem, quam isti exercent, nosti, REIZI, quam parum pecuniosa sit, et quam vere id hodieque locum habeat, quod olim dixit M. Seneca, parvas mercedes accipere eos, qui hermeneumata docerent. Nostra vero aetate multo magis crumenam eorum exhauriunt tot aliae res et instrumenta disciplinae, quandoquidem praeter initia humanitatis in Gymnasiis artem technologicam, politi-

cam, medicam, docent, et iam periculum est, ne denique et tacticam et veterinariam. Quidquid erit, utrique classi, in literis antiquitatis vel docendis vel discendis occupatae, vix aliter consuli hac parte poterit, quam curandis antiquorum scriptorum editionibus, aptis ad quotidianum usum, minimo parabilibus, nulla omnino aut brevi annotatione instructis, modo correctis ad criticam rationem, aut, si id minus liceat, ad exemplaria, quae nunc habentur optima, summo studio impressis emendatissime.

Verum praeter hos utrosque alii, ni fallor, multi reperiuntur in aliis classibus popularium, eodem affecti desiderio. Nam ut ne eos memorem, qui veteribus illis pro tapetibus utuntur, et editiones eorum coemunt propter externam formam et nitorem: sunt, quos, etsi aliis studiis et artibus addictos, iuvat tamen nonnunquam antiquum scriptorem evolvere, sive relaxandi animi causa, seu ut locos passim exci-
tatos cognoscant, seu ut in scriptis suis ipsi laudent. Neque etiam plane apud nos desunt antiquitatis amatores, qui, satis ab utraque lingua instructi, otium suum his auctoribus legendis impendant. Sed hi fere, quamvis rem graviter agant, tamen non tam operosae eruditio-

nis, quam ingenii caussa legunt, parum curiosi, quid singulis locis doctus aliquis interpres adscripserit. Immo gratius horum multis erit, nuda tractare veterum opera, praesertim ea, in quibus maxime ars scribendi spectatur, sicuti nudum contemplari amant Apollinem Vaticanum, nullis commentariorum velamentis obvolutum. Quodsi quando necesse habuerint, ad interpretem recurrere, scient illi, ubi sitim restinguant. Sed interpres quum semel legatur a plerisque, auctores ipsi saepius repetantur, opus est editionibus, ad usus commoditatem aptatis, in quibus repetita illa lectio et meditatio sine molestia institui queat. Adeo vota plerorumque, opinor, huc redeunt, ut parabilis suppetat copia scriptorum, quam diligens inprimis, et nitida descriptio textuum commendet. Quodsi quid bonae animadversionis additum erit, haud dubie id homines de schola in lucro ponent; verum illud omnes curant, desiderant, urgent praeter cetera, neque ii spernent ipsi, quorum plutei maioribus editionibus abundant, quas tamen nec legentes in lectulo tractare, nec viarum comites circumferre possunt. Esset ergo, quod sibi multi gratularentur, seque ad studium harum literarum nonnihil adiutos putarent, si quis nihil

aliud quam scriptores graecos graece imprimer-
 dos curasset. Ac forsán etiam rationibus pluri-
 um conduceret, omnem rem his finibus coerceri.
 Atqui non una et eadem debet esse cuiusque
 scriptoris edendi conditio, neque hanc totam rem
 uno quodam modulo et pede metiri licet. Alia,
 puto, sibi editio deposcit librorum, qui iam sae-
 pius ad optimas membranas castigati, atque ad
 integritatem propius adducti sunt; alia cetero-
 rum, qui, criticam manum vix semel experti,
 scatent vitiis et erroribus. In illis ut nemo ae-
 quo animo ferat, aliquem propter decem proprias
 animadversiones novos commentarios moliri; ita
 hoc in genere nemo non aegre caruerit admoni-
 tionibus de vulgati textus vitiis, aut remediis,
 si qua ab editore adhiberi potuerunt. Istos au-
 tem scriptores, qui toti adhuc sunt ulceribus foe-
 de inquinati, nisi quis eos vel ex codicum com-
 paratione vel ex ingenio sanare ausus fuerit,
 plane excludendos arbitror, ne vitia novis typis
 latius celebrentur, neu iusta recensio retardetur.
 Itaque omnino ad emendatam descriptionem tex-
 tum omne institutum a me deductum est, id-
 que in eo opus praecipue navabo. Quam ob rem
 tum quoque, ubi annotatio accedet, scriptoris
 verba dabimus separatim. Tali modo iam nunc

in eo est ut Diodorus Sic. his formis chartisque imprimatur, nulla re addita, praeter notationes temporum, et brevia argumenta, qualia et aliorum editiones nonnullae habent, et Herodotus Tuus. Wesselingii notas, si id librarius e sua re fore duxerit, ipse subiinde per alium virum doctum curabit singulari volumine addendas; equidem nihil morabor. Neque dubito futuros esse, apud quos etiam commentariis huiusmodi, qui non minus rari sunt, denuo et vili pretio edendis gratia ineatur, simulque ipsum adiuvetur doctius studium antiquitatis. Sed illo modo, mi REIZI, adornatos, praeter Diodorum, mox a nobis exspecta Hesiodum, Isocratem, Arrianum, Lucianum, Apollonium Dyscolum, Galeni libros aliquot, inprimis praeclarum illum, qui est de usu partium. Omnino ut quisque scriptor est ad usum aptior, magisque necessarius studiosis, aut minus frequentatus, ita deinceps citius subsequetur. Differam autem, vel plane excludam eos, quorum sunt ab aliis simili consilio exemplaria parata; qua de causa Thucydidem continuo reieci, ubi mihi commoda eius et parvo venalis editio, ab Altero ante hos quatuor annos Vindobonae emissa, in manus venit. Ceterum illae editiones omnes, ad huius similitu-

dinem, in fronte meam curam promittent, non eam quidem omnes huic primae parem, at curam tamen. Quidquid enim variabitur diverso edendi consilio, apparatu librorum, otio quoque meo; nunquam committam, ut ea promissio vana fiat, aut in omni instituto, id quod in similibus accidit, editoris maior, quam communis commodi ratio ducta videatur. Promiserunt etiam duo amici mei, se in partem negotii venturos, quorum uterque in suo scriptore instruendo elaborabit. Quod utinam Tu, REIZI, tertius accedere velis! Novi occupationes Tuas, et infirmam valetudinem, quae Te interdum a rebus animo Tuo gratissimis abstrahit: idcirco nolo nunc a Te aliquid impensius flagitare. Sed, mihi crede, nihil est, quod ego arbitrer vel suscepto operi ad auctoritatem amplius, vel mihi iucundius contingere posse.

Iam vide, quid ego hoc tempore solus egerim, et quas in hac editione rationes sim secutus. Nam abhorret ea aliquantum a formula hactenus descripta, et ultra id, quod in reliquis instituiam, procedit. Primum cur Demosthenes ad partes vocatus sit, supra scripsi. Quod autem hanc Leptineam Orationem potius, quam aliam celebriorem sumsi, Tu facile intelliges non

ideo factum, quia novo editori in illa amplius quid, quam alibi, agendum restaret. Immo est haec ipsa Oratio inter eas, quibus praecipuum quoddam studium dicarunt priores, qui Oratorem ediderunt, praesertim Taylorus, quippe qui eam ante ceteras divulgavit, idque loco speciminis. Praeoptavi hanc potius propterea, quia nullam omnium noram nostrorum hominum sensui, hisque moribus, et huic de eloquentia iudicio magis accommodatam. Qua in re, non dubito, quin Tu mihi accessurus sis. De argumento Orationis nihil dico, quod quum legentem non admodum implicet rebus illo tempore publice gestis, oritur grata facilitas intelligendi: sed forma dicendi, quae ibi regnat, aequabilis illa et quieta, vel inprimis eas habet virtutes, quas nostro saeculo, quod tantopere statarios oratores amat, placere necesse est. Similes huius sunt ab hac parte Orationes Ciceronis pro Cn. Plancio et pro L. Murena, et paucae aliae. Ac si bene Te novi, REIZI, ipse quoque prae talibus divinas Philippicas utriusque negligis. Quapropter spero futurum, ut Oratio Tibi non minus voluptatis afferat per occasionem huius editionis relegenti, quam mihi attulit interpretanti. Equidem certe, dum penitus me in cuiusque loci sen-

sum insinuabam, subtilitate illa, iam olim a Demosthene Latinorum laudata, tum admirabili veritate et sententiarum et verborum, tum urbanitate et arte, qua Orator adversarii rationes diluit et infirmat, homini parcit, sic saepe sum affectus, vix ut unquam me ex prosa eloquentia meminerim maiorem voluptatem percepisse.

Atque haec causa est, cur talem Orationi adiectum a me commentarium videas, hoc est, tam longum, tam curiosum. Initio animus erat, non nisi criticis notulis de iis locis monere, in quibus a nupera recensione Lipsiensi discessissem: feci id autem tantum non ubique, et ad principum editionum fidem me contuli: sed sensus ille meus, cuius et alios participes fieri cupiebam, scribentem me, nescio quomodo, in aliud genus annotationis trahebat, ut nunc, ecce, iustus et perpetuus commentarius exierit. De quo Tecum plura agerem, nisi parcere deberem et Tuo tempori et meo. Ita plane sit Tuum, et si qui alii sunt in Oratorum graecorum lectione versati, iudicare, ideone commentarius suo nomine dignus sit, quod perpetuo aliquid notarum adscripserim, nulla pagina atque adeo nulla paene paragrapho intacta relictâ, an propter aequabilem diligentiam et sollertiam interpretandi. Nam

nunquam explicationi non maius studium adhibui, quam censurae variarum lectionum. Quamvis enim bona pars notarum occupetur in rebus criticis, tamen non temere ullam lectionem dignam relatu habui, nisi quae aut optimorum interpretum iudiciis probata, aut a Reiskio illata in contextum esset. Quippe mendorum, quae in veteribus exemplis insunt, universam crambem repetere, neque otii, nec stomachi mei erat, nec ullo modo fructuosum videbatur. Et hanc partem Reiskiana editio habet inprimis diligenter curatam. Quas vero attuli codicum scripturas, doctorumque emendationes, ita earum iudicium feci, ut eo ipso locorum intelligentiam iuvarem. Qua ratione mihi aliquo modo videor ariditatem vitasse, quae multos hodie ab illo genere notarum detertere solet. Quodsi copiam notarum maiorem quam pro modo Orationis vides, et pluribus in locis me longius immoratum; sic existima, quaeso, aliud esse, librum explicare, a paucis adhuc iisque imparatis editum; aliud, versari in scriptore, qui a plurimis et doctissimis editoribus ornatus, atque omni luce explicationis circumfusus, novo editori nihil negotii facit, adeo ut ei saepe defungi liceat sententiis priorum ad compendium collatis, suoque modo

expositis. Sed omnes Orationes huius auctoris ad eandem normam ipse edere nolim, nec temere aliis, ut id instituant, suadeam. Satis erit unum et alterum interpretationis exemplum exstare, unde discant, qui volent, quas in res animus hoc genus scriptorum legentis intendi debeat.

Paene oblitus sum de auctario meo scribere, opusculo Aristidis. Illud igitur quum rarum in his terris esset, quippe semel modo, ut scis, et in Italia editum, non dubitavi ei hunc locum concedere. Mihi autem perquam vile et contemnendum visum est. Et sane quoniam nec rebus antiquitatis, nec Demosthenicae Orationis argumento quidquam lucis affundit, etiam illa utilitate caret, quam unam alias eiusmodi scripta habent vel infimi saeculi, et ipsa per se levissima. Nihilo minus gratum arbitrabar fore nonnullis, si libellum per hanc occasionem nanciscerentur. Poterunt iam ex eo alii utilitatem comparationis capere, alii criticum acumen experiri in eo emendando, et cum reliquis scriptis huius Sophistae conferendo. His ea provincia per me integra manet. Nihil ego nisi in minutis rebus a Veneto exemplo discessi, ut considerare possint, textum sibi exhiberi ipsius codicis,

nullis coniecturis mutatum, nisi quae sunt Morrellii, principis editoris, quae perpaucae sunt. Omnino me meus Genius avertet, spero, ab hoc toto genere imitatorum, donec meliores et meliorum saeculorum scriptores supererunt, qui vel emendari vel illustrari poscant. Admiror eos, qui omnia legunt, ut emendent; sed nunc quidem satius puto esse emendari optima quaeque et utilissima, ut eo utilius legantur.

Tanto plus mihi sumsi in mutando contextu Demosthenico, cuius nulla fere pagina est, quae non semel aut saepius ab Reiskii recensione discrepet. In quo ne ipse, qui Reiskium audaciae et temeritatis accuso, iisdem nominibus Tibi aliisque videar culpandus, omnino nolo textum meum cum illius contendere, sed cum Lambiniano, Wolfiano, aut aliquo superiorum editorum. Hinc plerumque patebit, non Reiskium deseruisse me, sed nihil aliud quam codicum scripturas revocasse, sublatis novis coniecturis et commentis. Nihil vero quidquam in textu reliqui, quod ullo modo mihi vitiosum visum esset, praeter pauca, de quibus dicere volebam in commentario. Passim tamen imprudenti, quum omnia manu mea describerem, exciderunt quaedam ex eo genere, in quo difficile est non peccare, in signis accen-

tuum. Quorum peccatorum alios quidem reprehensores minus metuo; Te metuo, REIZI, quo nemo has res melius tenet, et qui difficillimam partem earum prodidisti egregiis tribus libellis, docuistisque, quomodo de doctrina tam tenui et spinosa utiliter philosophandum sit. Quos libellos si aliquando in manum resumseris, et novis observationibus adiectis totum argumentum subtili iudicio Tuo explicaris, habebimus per Te hanc partem literaturae graecae plene castigatam atque perpolitam.

At quando id sperare nos iubes, Vir eruditissime? Quando reliqua, quae Tibi nunc in manibus sunt, confecta dabis? Quando Plautum, cuius modo tam praeclarum specimen dedisti, reddes Benteiana arte recreatum? Quando Herodotum? Nae Tu iam diu omnibus nimis comprobare videris Thucydidium illud, ἀπαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. Sed vide, REIZI, ne singularis Tua modestia et erudita cunctatio intercipiat nobis ea, quae vix quisquam hodie praeter Te expedire, in lucemque proferre valeat. Quin Tu, qui in intimos recessus literarum graecarum et latinarum penetrasti, maxima, minima in iis pari acumine ad obrussam exigere solitus, et qui memoria scientiaque com-

prehendis eas res, quae etiam a doctissimis ignorantur, a ceteris de more saeculi magnifice contemnuntur, ipse nobis ius dedisti expectandi a Te plura, quorum gratiam multis aliis facimus libentissime. Verum non repetam hoc loco, quae Tecum hac de re saepe coram locutus sum, nec commonefaciam, quam ista cunctatio non sit horum temporum, quibus, ut ille ait, audacia pro sapientia uti licet, quantumque Tibi ipse detrahas gloriae, ex abditarum rerum illustratione ad Te perventurae. Nihil ista Te movent, qui nulla in re consuesti rationes agendi ex vulgi iudiciis suspensas habere, ac studio laudis multo minus quam virtutis conscientia duceris. Hoc autem Tibi semper in animo versari velim, esse quam plurimos, et eos, quorum Tu vota minime contemnis, qui praestantia scriptorum Tuorum excitati, Te ducem ad accuratam cognitionem antiquitatis desiderent, seque in eo magis in dies differri doleant.

Eius rei admonitorem hunc librum habe, Tibi ab amantissimo Tui dicatum. Quem inter eos libros, qui propius ab oculis Tuis absunt, repositum quoties adspicies, toties ego et meo et aliorum nomine Te tacitus appellare videbor, memoria simul apud Te vigebit mei, et Demosthe-

XXX

*nem singularis ac perpetui amoris, quem officiis
Tuis, candori et amicitiae iam pridem debeo,
disertum a me datum testem cogitabis. Quod
ut saepissime facias, vehementer opto, ac, si
id assequor, voluptatem, quam ex hac Oratione
explicanda summam cepi, cumulo quodam mihi
per Te auctam putabo. Vale, Vir eruditissi-
me, et, quod ego non minoris aestimo, opti-
me et integerrime. Vale. Scribebam Halis,
d. XXI. April. CIOCCCLXXXIX.*

PRO.

IN
DEMOSTHENIS
ORATIONEM LEPTINEAM
PROLEGOMENA.

DE MORTUIS

ORATIONEM

PRO GOMMA.

PROLEGOMENA.

Quas in hunc librum iunximus Orationes Demosthenis et Aristidis duas, in eodem illae quidem argumento eademque causa versantur, verum stilo scriptae sunt multum dissimili. Sed de argumento dicetur a nobis paullo post, quum prioris Orationis, quam proprie illustrandam sumsimus, occasio, propositum, et alia quaedam, quibus docta interpretatio nititur, attingenda erunt: nunc tamen, ne nihil lucis posterior habeat, paucis stilum eius et quasi formam describamus.

Est igitur haec Oratio, quam, nuper admodum e situ et tenebris protractam ¹⁾, nulla-

¹⁾ Eam una cum *Libanii Declamatione pro Socrate*, et *Aristoxeni rhythmicorum Elementorum fragmentis*, primus e Bibl. D. Marci Veneta protulit, notisque nonnullis et latina interpretatione instruxit Bibliothecae illius Custos, vir omni humanitate politissimus, *Iacobus Morellius*, Venetiis, MDCCCXXXV. 8. Tam diu opusculum Aristidis iacuerat, plane ignotum illud, praeterquam quod auctor ipse exercitationem

dum editio Aristidis habet, ex illo genere, quod Rhetores graeci *μελέτας*, latini declamationes vocant. Id genus fere triplex fuit. Nam alii se in fictis argumentis et quaestionibus infinitis exercebant, ita, ut quas res ingenio suo reperissent, eas vel laudando extollerent, vel affligerent reprehendendo, vel alio quocunque mo-

odiusmodi ad Leptineae Demosthenis modum se scripsisse narrat in Orat. Platon. III. T. II. p. 316. Iebb. Quem locum et Photius habet in Bibl. p. 1267. Roth., et nos partim dedimus in Comment. ad Demosth. Or. §. 83. Codex autem Marcianus quum omni auctoris indicio et titulo Orationis careret, hanc eandem illam Aristidis esse, Morellius sagaciter reperit. In extrema eius parte iacturam fecimus, si ex cetera loquacitate existimare licet, minimum trium quatuorve foliorum. Doleant iacturam, quibus res digna videbitur: nos puncta nostra libenter posuimus. Et sane ante hunc *τριταγωνιστήν* in ea caussa satis oratum erat. Duobus enim, Phormioni et Demostheni, qui legem Leptineam impugnarant, ille serum quasi subscriptorem se adiunxit, ut Declamatio *τριτολογίας* cuiusdam loco haberi debeat. Eo ipso refer locum ante laudatum: "Ετυχε γάρ μοι λόγος τις πεποιημένος ἐκ τρίτων πρὸς Λεπτίνην ἐξ ἀρχῆς ταιᾶςδε· εἶχον ἐν χερσὶ τὸν λόγον τὸν τοῦ Δημοσθένους κ. τ. λ. Aliter ibi memoria falsus diductiora duo verba explicat Reiskius in Animadv. ad gr. auctt. T. III. p. 517.

do tractarent. Alii veras sibi res et causas sumebant, ex memoria antiquitatis plerumque petitas, in accusando, in defendendo, in bello aliquo aut foedere seu suadendo seu dissuadendo, in describendis moribus hominum, locis, regionibus, occupati. Sed talibus in rebus quum de suo quisque adderet, demeret, mutaret denique, partim scribendi ardore abreptus, partim metu, ne vetera et vulgata repetendi necessitas laudem ingenii auferret: saepe adeo sub illorum manibus veritas mutabatur, ut dissimilis fieret sui; quo de fonte hodieque splendida quaedam mendacia in historiis resident. Duo autem genera, quae dixi, tametsi tum maxime studiis hominum florebant, quum iam eloquentia, antiquae libertatis alumna, conticuisset ac foro cessisset, dominatu regum de principatu suo detrusa: tamen diu ante id tempus et fuerunt illa, et honorem habuerunt ²). Postea successit

²) Mirum est, at verum tamen, quod iam antiqui Sophistae, Socratis aetate, etiam ludicris et frivolis argumentis ornandis artem ostentarunt. Nam de historico genere nulla dubitatio est. Sed iam tum ollae, sal, lapilli, bestiolae quaedam et similia, nec raro praeter commune sensum hominum, propriis scriptis laudabantur. Quid miramur ergo, in istiusmodi rebus Lucianum, Synesium, alios posteriorum, elaborasse? Testantur id, quod de prioribus

nova Rhetorum natio, quae non satis habens, discipulos ad universam imitationem veterum informare, auderet etiam ipsa argumenta, quae ab illis celebritatem accepissent, in certamen quoddam proponere. Confidentes homines dicas, sui que et temporum suorum oblitos, qui putarent, rem in fori luce vi capitalium ingeniorum, Graecia florente, illustratam, inter tironum manus denuo in umbraculo scholae nitescere posse. Sed ipsi hic quoque magistri sese duces praebuerunt, primi certamen artis ingressi; nec defuerunt clari Sophistae, qui animi causa in Philippum Macedonem, in Midiam, in Catilinam intra parietes suos declamarent. Ex eoque genere exemplum hoc est Aristidis, Rhetoris saeculo II. nobilissimi, quod tandem iam illustri, quem dudum affectabat, loco repositum, Orationi Atticae, quam ille aemulari voluerat, comitem adiunxi ³).

scripsi, Plato Sympos. c. 5. Isocrat. Encom. Hel. p. 304. extr. Aristot. Rhet. I, 9. princ. Alexand. Rhetor in Aldi Rhet. p. 611.

³) Celebre prae ceteris hoc ipsum argumentum in scholis Rhetorum fuisse putes. In eo enim ante Aristidem versatus est etiam Lollianus, imperante Hadriano clarus, id quod narrat Philostratus in Vit. Soph. I. p. 527. Ponam huius verba, quod fragmentum Declamationis habent, in quo quae fulgura inesse dicuntur, ea profe-

At qualem comitem! Nempe mihi quidem, hanc Declamationem cum exemplari suo comparanti, ita interdum visum est, si quis eam talem Athenis olim in suggestum attulisset, futurum fuisse haud dubie, ut is sibilis explosus descendere multo citius cogeretur, quam nunc librario placuit scriptum abrumpere. Adeo nisi quis forte haereat in verbis loquendique formulis, ex imitatione veterum Atticorum tractis, in ostentatione priscae historiae ac doctrinae, in aliquot sententiis passim extra ceterae orationis corpus eminentibus, aut nisi omnino, ut poëta ait, sepultis ingeniis faveat, adeo, inquam, illa ieiuna est et frigida, parumque ad id, quod vult, obtinendum accommodata. Nihil hoc iudicio detractum volo de fama scriptoris, cuius alia exstant plura, copiose ornateque scripta, neque iniucunda lectu. Immo mirandum puta-

cto talia non sunt, ut extincta doleamus magnopere. Κατηγορῶν τοῦ Λεπτίνου διὰ τὸν νόμον, ἐπεὶ μὴ ἐφοίτα τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ τοῦ Πόντου σῖτος, ὧδε ἤκμασε· Κέκλεισται τὸ στόμα τοῦ Πόντου νόμῳ, καὶ τὰς Ἀθηναίων τροφὰς ὀλίγαι κωλύουσι συλλαβαί· καὶ ταυτὸν δύναται Λύσανδρος ναυμαχῶν, καὶ Λεπτίνης νομοθετῶν. Argutiis his redditur illud, quod legimus apud Demosthenem §. 25. seqq. Quem locum si contulisset Olearius, nihil de alio Leptine somniasset.

rem, si cuipiam unquam eiusmodi labor melius successisset.

Illud enim primum hoc in loco nobis recte ponere videmur, rem veram, id est, eam quae toto tenore caussarum suarum et eventuum cum nostro tempore, loco, dignitate, omni vita, seu publica seu privata, cohaeret, a quolibet nostrum, vel minus perito, rectius tractari posse, quam eandem pluribus post saeculis ab homine artis peritissimo. Illi materia dicendi in expedito est, quam alter necesse habet ex antiqua memoria tenuibus plerumque vestigiis expromere. Ille in uno tanquam conspectu videt universam argumenti vim, et complexum, quem vocant, circumstantiarum, qua re, quid locus, tempus, personae ferant aut postulent, sponte intelligit, ac facillime reperit modos, quibus finem sibi propositum assequatur. Huic contra quoniam ista omnia obscuro labore indaganda sunt, ac ne sic, quidem ex omni parte satis patere queunt, prope necesse est id accidere, ut vel nimius fiat in dicendo, vel infra dignitatem rei subsistat, vel in locos communes lente exspatietur, ubi gravem argumentorum pondere orationem expectes, denique ut aliis modis multis labatur ⁴⁾. Adde, quod primarii

⁴⁾ Haec et alia vitia singulis exemplis Declamationis nostrae declarari possent, si id opus es-

operis artifex raro imitatori aliud, quam vilia quaedam ramenta materiae relinquit, et quo quisque sollertior est, eo melius ipse summas rerum occupasse reperitur. Ridebitur imitator, si easdem res sumserit, ut invenit: auxerit eas, et novas addiderit, vix sibi ubique a mendacio cavebit: alias fecerit, prorsusque mutarit, nimirum aut inscite fecit prior, aut secundarium opus exhibit exempli dissimillimum. Quid misero reliquum erit, praeter artem quandam callide furandi? Quapropter subit mirari, qua ratione apud tam multos per tot aetates hoc in eadem forma et argumento cum antiquis aemulandi studium viguerit. Siquidem ipsa necessitas eandem rem aliis atque aliis verbis et

esset. Facile enim animadvertet, qui leget. Attendat mihi pro se quisque, quam aspere in ea cum Leptine agatur, quem tam comiter habet Demosthenes; quantum incommoda legis ultra probabilitatem pinguiter augeantur; quam inepto loco vetusta et mythica exormentur, ut §. 40. 64. 92.; quam puerilis lusus sit in verbis iisdem repetendis, scilicet acuminis et gravitatis caussa, ut §. 2. 10. 11., ubi auctor etiam subtilitate videtur cum magistro contendere voluisse. Sed ea ars illi fere in spinas et araneam abit. A tali subtilitate profecto Leptinis legi nihil periculi metuendum fuit.

sententiis explicandi non erigit illa animi vires, sed frangit et debilitat. Atque in artibus iis, quae praecipue sensu pulchritudinis reguntur, ita omnino natura videtur comparatum esse, ut qui primi ad eas ingenium applicarunt, si modo ab ipsis electio optimorum facta est, spem gloriae ex eodem genere petendae secuturis, quamvis aequae ingeniosis, facillime praecedant. Adeo illi classi antiquiorum suam placendi sortem, suumque principatum obtigisse dicas non ex sola praestantia ingeniorum, sed ex quadam etiam fortuna temporum.

Haec mihi in mentem venerunt, quotiescunque Leptineam Aristidis relegens, quomodo ibi quaeque tractata essent, spectabam. Cuius Orationis, iam in plurium manus venturae, hanc utilitatem unam praecipuam iudico, quod, quum istius declamatoriae scripturae perpauca ad nos specimina pervenerint, nec ullum hoc ipso exstet insignius, eius cum Demosthene comparatio evidentissime docet, quam infelix ista imitatio sit, quibusque notis dictio fuco et pigmentis oblita discrepet a naturali et incorrupto colore veteris et verae eloquentiae. Et enim quam per omnia diversum ab illo declamatore de ludo sonat Orator Atticus! Est autem Leptinea huius ex genere quietiore, tota in docendo magis quam in permovendo auditore oc-

cupata, nec eam vim et granditatem habens verborum ac sententiarum, quam in Philippicis aliisque nonnullis admiramur; unde fere Demosthenicus character constitui solet ⁵). Hic lenia, summissa, enucleata omnia, aequabili quodam tenore. Sed enim hoc vel summum est oratoriae facultatis, nosse, quomodo pro varietate rerum ad dicendum propositarum stilus variandus sit, ne, ubi vehementem et incitatum res poscat, summisso, neve contra elato utaris. Quam artem nemo unquam melius calluit Oratore nostro, quem quis recte hac una de causa ceteris omnibus, quos et suppar et posterior aetas protulit, anteponendum putet. Ita ille in nonnullis Orationibus, quas in caussulis privatorum scripsit, pressus est et tenuis, ita in Philippicis copiosus, gravis et grandiloquus, vix ut in utrisque eandem manum agnoscas ⁶). Sed his duobus generibus interiectum tertium est Orationum earum, quibus ab eo leges aut populiscita impugnantur, prae ceteris illud iam

⁵) Res nota ex Longino, inprimisque Hermogene, et Auctore libelli de Elocutione. Characterem vocarunt Graeci μέγεθος vel δεινότης.

⁶) Idem passim monuerunt nonnulli veterum, nemo diligentius quam Dionysius Halic. de vi dicendi in Demosth. p. 974. seqq. T. VI. Reisk. edit.

ab antiquis magistris commendatum ⁷). Excellit in eo inprimis nobilis illa de Corona, quanquam grandiori generi propior. Secundum quam, haud scio, an Leptinea nostra proxima ponenda sit. Certe quae sunt ex eadem classe Orationes, contra Androtonem, Aristocratem, Timocratem, Aristogitonem, harum quatuor nulla est, quae nostrae anteferri debeat, una Androtiana, quae cum ea de loco contendere possit.

Non ego omnia, quae in ea placent, huc congeram, praemonebo tamen, quibus maxime rebus praestantia illius cernatur: in quo non tam meis utar, quam veterum iudiciis. Ac primum quidem ipsum genus dicendi tantam habet subtilitatem, vix ut maiorem usquam, praeterquam in Lysia, qui totus subtilis est, invenias. Cuius virtutis qui vim et difficultatem cognovit, neque nescit, quanti eam veteres aestimarint, magnum sane putabit Ciceronis testimonium, nominatim hanc Orationem ab hac parte laudantis ⁸). Sed illa virtus non nisi ab eo ani-

⁷) Theo Progymn. p. 5. Basil. edit. Οἱ κάλλιστοι τῶν δημοσίων λόγων εἰσὶν, ἐν οἷς περὶ νόμου τι ἢ ψηφίσματος ἀμφισβητεῖται, λέγω δὲ τὸν τε περὶ στεφάνου κ. τ. λ.

⁸) Orat. ad M. Brut. c. 31. *Multae sunt Demosthenis totae Orationes subtiles, ut contra Leptinem:*

madverti potest, qui tritas notando proprio cuiusque generis sono aures affert: at veritatem et pulchritudinem, et nobilitatem sententiarum etiam indoctior sentiat oportet. Oriuntur autem haec ex cōmuni fonte eorum, quae in eloquentia maxime eminent, animo erecto, liberali, et ea, quae vulgus ampla ducit, contemnente: id quod inprimis ex iis locis intelligitur, ubi Orator sanctitatem fidei atque honorem Reipubl. ceteris rationibus omnibus anteponendam esse docet. Huius vero doctrinae omnia hic plena sunt, ad eamque, quidquid profertur, revolvitur. Quapropter non mirum est, quod Orationem eximie placuisse legimus Panaetio, Stoico, scilicet quem ad honestatem ex praeceptis disciplinae suae omnia retulisse, illam in omni actione, etiam repugnante utilitate, sequendam putasse constat ⁹).

multae totae graves, ut quaedam Philippicae: multae variae, ut contra Aeschinem. falsae legationis; ut contra eundem, pro caussa Ctesiphontis. De subtilitate orationis, quam Graeci dicunt λέξις λιτήν, ἰσχυρήν, ἀφελή, videndus a tirone inpr. Cicero Orat. c. 23. seqq. vel Ernest. Init. rhetor. §. 397. qui sua omnia a Cicerone sumsit. Fuerunt olim, qui in ea sola Atticum characterem ponerent. Tanti res videbatur.

⁹) Plutarch. in Demosth. p. 852. A. Παναίτιος, ὁ φιλόσοφος, καὶ τῶν λόγων αὐτοῦ φησὶν οὕτω γεγρα-

Iam vero quanta vis et gravitas inest argumentis, quibus a Demosthene adversaria ratio refellitur! Commotum te sentires, si iudices non secundum hunc decrevissent, praesertim quum gravitatem illam ubique magna in refellendo lenitate temperarit. Id quod mirabuntur fortasse ii, qui audierunt, rem rari apud hunc exempli esse. Sed Oratorem, qui nihil indecorum, nihil alienum a tempore moliri consuevit, alia nunc fortasse ad moderationem et lenitatem flectere potuerant ¹⁰), et vero debuit adversarii ipsius persona, et eorum, qui ad eius causam defendendam delecti essent, aetas atque auctoritas ¹¹). Ipse quidem Leptines quis fuerit,

φθαι τοὺς πλείστους, ὡς μόνον τοῦ καλοῦ δι' αὐτὸ αἵρετοῦ ὄντος, τὸν περὶ τοῦ στεφάνου, τὸν κατὰ Ἀριστοκράτους, τὸν ὑπὲρ τῶν ἀτελειῶν, τοὺς Φιλιππικούς· ἐν οἷς πᾶσιν οὐ πρὸς τὸ ἡδίστον ἢ ῥᾶστον ἢ λυσιτελέστατον ἄγει τοὺς πολίτας, ἀλλὰ πολλοῦ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν οἶεται δεῖν ἐν δευτέρᾳ τάξει τοῦ καλοῦ ποιεῖσθαι καὶ τοῦ πρέποντος.

¹⁰) Verbi causa, quod Leptines reus non erat. Hoc quid sit, postea explicabo.

¹¹) De Syndicis loquor, de quorum munere plura paullo mox, et in Commentar. ad §. 125. seqq. Simul magnitudinem causae arguunt tales tamque clari viri a Populo ad id munus delecti.

nescimus ¹²⁾): veri tamen persimile puto, hominem in civitate potentem et gratiosum fuisse, ut eius dignitati parcere, eumque humane et placide tractare, Demostheni etiam necesse videri potuerit. Itaque sicubi in hominem invehitur, molli brachio facit; nusquam, nisi memoria fallit, acerbis aut contumeliosis verbis. Quidquid enim nobis asperius dictum videbitur, de eo ita iudicandum est, longe aliter Graecis auditoribus visum esse, Atticis praesertim, qui, pro prisca sua simplicitate et licentia morum, summos cives in foro acerrimis sese conviciis proscindentes audire assuevissent ¹³⁾. Quod au-

¹²⁾ An is sit *Λεπτίνης ὁ ἐκ Κοίλης*, quem commemorat Demosth. in Androt. p. 708. A., aut ille, quem inimicum Aeschini inducit hunc auctorem mentiens Epist. 5. extr., nemo dixerit, nisi qui sit divinus. Videri autem potest idem esse, cuius dictum quoddam refert Aristot. Rhet. III, 10. med. Quod pertinere coniicio ad tempora, pugnam Leuctricam insecuta. Sed quod ille fortasse primus dixerat, Athenas et Lacedaemonem ocellos Graeciae esse, id deinde saepe ad alios transiit, unde nunc in vulgaribus libellis legitur. Ceterum ex modo, quo Dio Chrysost. T. I. p. 635. meminit Leptinis nostri, non efficitur, hominem suo tempore obscurum aut ignobilem fuisse. Verba Dionis infra dabimus.

¹³⁾ Sic §. 84. nihil grave se dicere ait, quum dicit, leges Solonis a Leptine aut non lectas, aut

tem a talibus pura est Oratio, tanto est aptior nostri saeculi moribus et ingeniis, tantoque plus haec commendatio eius apud studiosos eloquentiae valere debet. Atque ego neminem fore arbitror, qui non diligenter cognita venustate et festivitate illius, excussisque etiam iis artibus, quae primum adspectum fugiunt, multum se hac una lectione non modo ad iudicandum, sed ad scribendum quoque adiutum sentiat ¹⁴).

Unum

certe non intellectas videri. Locus aliquid ridiculi habet, si eum e nostra verecundia et modestia iudices. Omnino Orator versus finem exardescit aliquantum, non tamen eam, quam dixi, moderationem deponit.

¹⁴) Pertinent huc verba Dionysii Halic. Epist. ad Amm. T. VI. p. 724. Ὁ περὶ τῶν ἀτελειῶν λόγος, χαριέστατος ἀπάντων τῶν λόγων καὶ γραφικώτατος. In quibus duae virtutes huius Orat. laudantur. Alteram, χάριν τῆς λέξεως, nemo, opinor, ignorat. De altera, quae designatur voce γραφικώτατος, Dionysius alias non loquitur. Sed aliunde nota est λέξις γραφική, quo spectat inprimis *laevitas verborum* et *bene vincta oratio*. Scriptor de Elocutione §. 193. Γραφικὴ δὲ λέξις ἡ εὐανάγνωστος· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ συνηρημένη καὶ οἶον ἡ σφραλισμένη τοῖς συνδέσμοις κ. τ. λ. Ex illo iudicio Dionysii et loco Plutarchi antea laudato fluxit fabula Pauwii, viri eleganter literis tincti, in libro, quem inscripsit *Recherches philosophiques sur les Grecs* P. III. p. 23. ita narrantis: *On disoit*

Unum addam, in quod praeterea lectoris animum intendi velim, ubertatem et copiam rerum, qua Demosthenes hoc argumentum suum dilatavit, in intimos quasi recessus materiae descendendo, nihil tamen, quod vel alienum esset, vel e longinquo petitum, Sophistica arte inculcando, omnibus vero, quae rem clarissima luce circumfundere, et iudices in quam vellet partem movere possent, occupandis et

disoit de Demosthene, qu' il ne fut éloquent que trois fois en sa vie. Lepidissime! Sed aenigmatis explicandi caussa haec addit non minus nova, etsi ex iisdem fontibus hausta, quos dixi: Le philosophe Panétius prétendoit qu' il n' y a de l' éloquence que dans trois harangues de Demosthene, dans celle pour la couronne, celle contre Aristocrate, et celle contre Leptine, que Denys d' Halicarnasse regardoit comme son chef d' oeuvre; mais l' opinion la plus générale a accordé cette prérogative à la harangue pour la couronne. Immo haec Ciceronis (v. Orat. c. 38.) et aliorum opinio fuit eadem Dionysii. Nam est apud eum ita de comp. verbb. T. V. p. 204. Λόγος ὑπὲρ Κτησιφῶντος, ὃν ἐγὼ κράτιστον ἀποφαίνομαι πάντων λόγων. Sed addere licet, τῶν δίκανικῶν, ex ipso de Thucyd. iudic. T. VI. p. 949. Testes quidem istarum fabularum non citavit Pauwius; cave tamen credas, alios fuisse, quam illos. Videlicet hoc est, vetera novo modo narrare.

in usum suum convertendis: ita, ut mirum sit, quid de iisdem rebus Phormio attulerit, si ista omnia Demostheni reliquit dicenda, quum hic nemini post se dicturo quidquam reliquisse videatur.

Est enim haec Oratio ex genere δευτερολογιῶν, et is, quem modo nominavi, Phormio priore loco verba fecerat ¹⁵). Illi generi, re ipsa iubente, summa brevitatis proposita erat, et nonnunquam, si quis rem a decessore suo ab omni parte illustratam putaret, nudo epilogo defungebatur. Cuiusmodi aliquot Oratiunculae apud Lysiam exstant ¹⁶). Quanquam in gravioribus caussis etiam satis longae Orationes secundo et tertio loco afferebantur, qualis Noster est contra Androtionem, et haec Leptinea. At in talibus vix potuit fieri, quin saepe eadem, quae πρωταγωνιστῆς ¹⁷) dixisset, repeterentur,

¹⁵) Quater ille a Nostro commemoratur in Orat. §. 40. 71. 82. 138.

¹⁶) Vid. Lysiae Orationes XVIII. XXI. XXVII. XXVIII. XXIX. ex ordine Taylori. Conf. Hermog. περὶ τῶν στάσεων c. 5. p. 30. et περὶ μεθόδου δεινότη. c. 27. p. 554. ed. Laurent. cum Gregor. Cor. Comment. p. 944. Ulpian. ad Orat. nostrae init.

¹⁷) Scilicet nomina, πρωταγωνιστῆς, δευτεραγωνιστῆς, τριταγωνιστῆς, usu a scena ducto, dicuntur de oratoribus seu caussidicis, qui se in eadem caus-

mutatis tantum verbis, ordine argumentorum, aliis id genus. Cuius rei culpa aliqua, si haec culpa dicenda est, ne hanc quidem Orationem caruisse, ex Hermogene intelligi licet ¹⁸⁾). Quid? quod in ea, quanquam rarius, et multo crebrius in aliis huius auctoris, eadem subinde diversis in locis sententiae resumuntur: id quod

sa dicendo excipiunt et adiuvant. Simili translatione Latini quoque interdum utuntur, quum dicunt *actores primarum, secundarum, tertiarum partium*.

¹⁸⁾ Περὶ μεθ. δειν. c. 24. p. 551. ubi ostenditur, quibus modis Orator ab aliis ante se dicta proferre possit sine offensione: Ἐν τῇ δικανικῇ ιδέᾳ καὶ ἡ τῆς τάξεως μεταβολὴ χώραν ἔχει, ὥςπερ Δημοσθένης ἐποίησεν ἐν τῷ περὶ τῆς ἀτελείας. Φορμίωνος γὰρ προκατηγορήσαντος τοῦ νόμου, καὶ χρησμένου τοῖς κεφαλαίοις τῆς διαιρέσεως, τῷ δικαίῳ, τῷ συμφέροντι, τῷ καλῷ, τῷ τῆς ἀξίας, ἀνέστρεψε τὴν τάξιν μεταβαλὼν. Πῶς δὲ τοῦτο ἐποίησεν, ἐν τοῖς περὶ τοῦ λόγου διεξήλθομεν. Hinc obiter discimus, Rhetorem proprium quiddam in hanc Orationem, fortasse commentarium rhetoricum, scripsisse. Sed ad illa verba, ἐν τῇ δικανικῇ ιδέᾳ, ita Gregor. Cor. in Explicatione Hermog. p. 938. Ἀπορῆσαι μοι πρότερον ἔπεισι, πῶς προδόμενος ὁ τεχνικὸς διδάξει, ὅτι ἐν τῷ δικανικῷ ἀλλάσσεται καὶ ἡ τάξις, παρὰδειγμα ἤγαγε τὸν περὶ ἀτελείας λόγον. εὐδὴλον γὰρ, ὅτι ὑπὸ τὴν πραγματικὴν οὗτος ἀνάγεται. ἡ δὲ πραγματικὴ τοῖς τοῦ συμβουλευτικοῦ κεφαλαίοις τέμνεται, καὶ ὑπὸ τὸ συμ-

PROLEGOMENA.

miretur aliquis, qua ratione aures Atheniensium tulerint tam fastidiosae. Sed ego sic omnino statuo, aliter oratione affici legentem, aliter audientem. Nimirum alterum, cui vacat prima cum mediis, media cum extremis conferre, omniaque secum composite revolvere, talis res suboffendere potest; alterum, qui incitate cursum prae-euntis sequitur, non potest;

βουλευτικὸν εἶδος ἀνάγεται μόνη τῶν ἄλλων στάσεων δικανικῶν οὐσῶν. Ἔστιν οὖν εἰπεῖν, ὅτι ἀπὸ τοῦ σκοποῦ λέγεται δικανικός· ἐπεὶ γὰρ σκοπὸν ἔχει κατηγορεῖσθαι τοῦ νόμου τοῦ ὑπὸ Λεπτίνου τεθέντος, ἡ δὲ κατηγορία μέρος ἐστὶ τοῦ δικανικοῦ, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ δικανικός ὁ λόγος, εἰ καὶ ἡ κατηγορία τοῖς τοῦ συμβουλευτικοῦ κεφαλαίοις κατασκευάζεται· ὁ δὲ Φορμίων ἐρήτωρ ἦν, καὶ κατηγόρησε καὶ οὗτος τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου, συνηγορῶν τῷ Ἀφεψίῳ, υἱῷ Βαδίππου, τοῦ προκατηγορήσαντος τοῦ νόμου, καὶ πρὸ τοῦ τέλους τῆς δίκης ἀποθανόντος. Κατηγόρησε δὲ καὶ Κτησίππος, υἱὸς Χαβρίου, ὃς συνηγόρει Δημοσθένους. Ἡ δὲ ζήτησις ἐστὶ πραγματικὴ ἐγγραφος. Ὁ μὲν οὖν Φορμίων πρῶτον τῷ δικάῳ ἐχρήσατο· ὁ δὲ Δημοσθένης τῷ τῆς ἀξίας, εἶτα τῷ καλῷ, εἶτα τοῖς λοιποῖς κ. τ. λ. Locum huc transscripsi propter illa, quae habet de genere Orationis nostrae. Haec autem eo pertinent, quod veteres magistri singulas Orationes in aliquod horum trium generum, deliberativi, iudicialis et epidictici, includere solebant. Quam id plerumque temere et parum utiliter factum sit, constat, etiam ex hoc loco. Nihil ergo ista quaestio ad nos.

sed latet eum, aut, si minus latet, etiam iuvat. Quin apud auditores, quales Athenis fere essent, in foro atque in iudiciis, id est, homines mire inter se ingenio, moribus et peritia rerum dispares, saepe adeo opus esse potuit, gravissima momenta rationum animis et memoriae impensius inculcare, et hoc pacto negligentium quoque ac reluctantium assensum extorquere. Qui pro concione ibi voluisset Thucydidius esse, nae illi intempestivum studium magno stetisset ¹⁹⁾. Verum, ut dixi, hic haud facile ulla sententia iteratur, quam non alio atque alio colore inductam novitatis quaedam species commendet. Sed haec et his similia quilibet sine ulla doctrina invenire legendo et existimare poterit: nos agamus id, quod proprium est Grammatici, ut lectori viam aperiamus ad causam, in qua Oratio habita est, cognoscendam.

Is, quem Noster in ea adversarium habet, Leptines legem tulerat Athenis, ut quas immu-

¹⁹⁾ Conf. Ciceronis Brut. c. 83. et Orat. c. 9.

At octies Thucydidem ipse Demosthenes descripserat, si vera narravit Lucian. adv. Indoct. T. III. p. 102. Conf. Agathiae Hist. II. p. 48. Vernet. Nimirum in magnis scriptoribus aliud legit homo ingeniosus, illorum similis, aliud serva natio imitatorum. Id docent rara in Demosthene vestigia imitationis Thucydidiae.

nitates honoris caussa adhuc bene meritis civibus concedi usitatum esset, eae pariter omnibus, qui eas acceperant, adimerentur, et plane tollerentur in reliquum tempus. Iam quum in illa Republ. cuique liceret, perlatae ac publice fixae legis latorem reum agere, modo ut id intra eum annum fieret, quo rogatio esset promulgata; accusavit ita illum Bathippus quidam, subscriptoribus duobus ²⁰). Subscriptionis enim mos, quem constat Romae fuisse, idem in Attico foro viguit. Sed Bathippo mortuo ante, quam ea caussa in iudicium deducta esset, quum reliqui, (incertum, sponte an consilio Leptinis) ab accusatione destitissent, alii duo postea aliquanto, certe anno illo elapso, exorti sunt, qui legis tanquam vitiosae et perniciosae abrogationem commoverent. Illi duo fuerunt Aphepsio, filius Bathippi, et Ctesippus, Chabriae, clari imperatoris ²¹). Et huic quidem id negotium proprium fuisse propter immunita-

²⁰) Vid. Orat. §. 123. seq. et Argum. graec. Sed nusquam illorum duorum nomina leguntur.

²¹) Sane ex Demosthene de his duobus tantum constat. Auctor tamen brevioris Argumenti, a nobis omissi, quem Libanium ferunt, sic scribit: Φορμίων, καὶ Κτήσιππος, ὁ Χαβρίου παῖς, καὶ τινὲς μετ' αὐτῶν, οἷς συνήγορος Δημοσθένης γίνεται. At homini huius familiae parum fidei habuerim.

tatem patri datam, satis declarat is Orationis locus, qui est de laudibus Chabriae ²²): de Aphepsione nihil tale, neque hic, neque alibi, proditur. Sed omnino huius hominis non magis, quam Bathippi, ulla memoria exstat; alterum tanto novimus melius ²³). Maior au-

²²) Vid. §. 61. seqq.

²³) Praecipue ex Plutarch. Phoc. p. 744. E. et ex Athenaeo IV. p. 165., apud quem Diphili, Timoclis, et Menandri versus de Ctesippo proferruntur. Postremi poëtae fragmentum est ex fabula, Ὀργῆ, quam omnium primam docuit Olymp. 114, 4. ut est apud Euseb. in Chron. Conf. Corsini Fastorum Att. T. IV. p. 54. seq. Fragmentum intulit in Menandrea sua Clericus p. 136. Perditissimus nebulo fuit iste filius herois, et omni generi luxuriae et nequitiae deditissimus. Eo denique processit improbitatis, ut, quum bona sua omnia prodegisset, etiam lapides divenderet de monumento, quod patri Populus Athen. impensa 1000 drachmarum extruxerat. Inde nomen eius apud Comicos, etsi tum modestos et minime maledicos, in proverbium cessit, et quodammodo commune factum est asotorum. Neque vero Phocio, hominis corrigendi cura propter amorem patris suscepta, quidquam videtur valuisse ad eius perviciaciam expugnandam. Sed haec omnia, mea quidem sententia, post tempus huius Orationis acciderunt, cuius tempore, plane non dubito, quin Ctesippus prima adhuc aetate fuerit, et

tem natu, Aphepsio, *συνήγορον* habuit Phormionem, Oratorem ²⁴): minor, Ctesippus, Demosthenem, qui causam receperat vel propter Rempubl., vel mercede, qui tum mos erat, vel vinculo nescio quo cum illo coniunctus ²⁵). In quo id mirabile accidit, quod in tam longa

ambigui ingenii. Huc et alia me deducunt, et anni poetarum, quos citavi. Ceterum ipsum quoque patrem, Chabriam, nomine *ἀσελγείας* notavit Theopomp. in Philippicis, teste Athen. XII. p. 532. B., quod, ut alia eiusdem Theopompi, in libellum suum transtulit Cornelius Nepos.

²⁴) Itaque propter ordinem aetatis, in foro Attico observatum, et ipsi Aphepsioni et actori eius debebatur prior locus dicendi, *ἡ πρωτολογία*. Vid. Argum. nostrae Orat. et Androtianae, et conf. Hotom. ad Cic. Divin. in Caecil. c. 15. De Phormione, dubito, an ullus praeter Nostrum vetus auctor mentionem habeat. Et quis miretur, in tanta turba Oratorum, quam illa aetas tulit, plurium, neque tum obscurorum, nomina vel obscurata esse, vel prorsus intercidisse? praesertim si qui nihil scripto mandassent. At hoc posterius an ad Phormionem et hanc eius Orationem pertineat, ambigere licet propter Hermogenem, tali modo loquentem l. c., ut ipsa illi prae manu fuisse videatur.

²⁵) Id vinculum olim nonnulli putarunt, amorem matris Ctesippi fuisse. Rem narrat Plutarch. in Vita Demosth. p. 853. A. *Τὸν κατὰ Ἀριστογείτονος αὐτὸς ἡγωνίσσατο, καὶ τὸν περὶ τῶν ἀτε-*

Oratione ne semel quidem clientis nomen legimus: sicubi nominandus erat, Chabriae filius vocatur ²⁶). Sed eius rei, quae propter causam hodie prorsus ignotam fieri potuit, si modo ulla de causa, et non fortuito potius facta est, eius, inquam, rei rationes operose exquirere velle, alienum duco et prope ineptum ²⁷).

λειῶν, διὰ τὸν Χαβρίου παῖδα, Κτήσιππον, ὡς φησὶν αὐτός· ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν μητέρα τοῦ νεανίσκου μνῶμενος· οὐ μὲν ἔγρημε ταύτην, ἀλλὰ Σαμία τινὲ κ. τ. λ. Conf. Ulpian. ad Orat. §. 54. p. 65. At nihil huius rei habet Dinarchus Or. contra Demosth. p. 74., ubi orationes a Nostro dicit mercede conscriptas esse ὑπὲρ Κτησίππου καὶ Φορμίωνος καὶ ἑτέρων πολλῶν. Quem locum huc potissimum refero, nihil moratus Reiskii animadversionem, tametsi non negarim, forsan in aliis quoque causis, quas ignoramus, Ctesippo eidem Demosthenem se συνήγορον praebuisse. Quid autem? Nihilne causae fuit Dinarcho, cur duos istos ex tot aliis nominarit? Immo putem fuisse. Certe Phormionis, qui Pasionis fuit libertus, et diversus haud dubie ab eo, qui in Or. ὑπὲρ δανείου compellatur, Phormionis igitur illius patrocinium dedecori fuisse Nostro, patet ex Plut. l. c. p. 852. F., et probabile nobis fit ex ipsa Orat. pro Phormione p. 958. et duabus seqq. in Stephanum.

²⁶) Vid. §. 1. 61.

²⁷) Apud Athen. IV. p. 166. B. est suspicio, iuvenis nomen ab Oratore celatum de industria

Sufficit tenere, quod ex Ulpiano et aliunde cognoscimus, Ctesippi nomen homini fuisse ²⁸). Et quidquid est, ab ipso auctore, Demosthene, habitam Orationem esse, non a filio Chabriae, sicut alteram a Phormione, non ab Aphepsione, id ex iis, quae hactenus passim diximus, planissime apparet ²⁹).

Sed ante omnia breviter docendum, quo tempore actio a duobus illis instituta, et haec Oratio habita sit. Qua de re partim apud ipsum, partim alibi indicia sunt eiusmodi, ut de ipso quoque anno liqueat. Ac primum qui-

esse ob eius publicam ex moribus infamiam. Non id equidem arroganter reiicio, sed admodum dubitare me fateor propter ea, quae paullo ante de temporibus scripsi. Penitus suspicionem reiicit Ulpian. p. 6. Qui quam ipse affert rationem, ea satisfacere fortasse videbitur iis, qui rem forte fieri potuisse negarint. Nam et alibi legimus pueros et adolescentes, nullodum suo merito claros, vulgo non suis, sed patrum nominibus appellatos.

²⁸) Iis, quos testes dedi in antecedentibus notis, accedit Aristid. Declam. Lept. §. 107. Etsi ibi *καλλιππῶ* est in Cod. Marc. Recte vidit Morelius, quid librario ante oculos fuerit.

²⁹) Animadvertere id operae putavi propter Androtianam, Timocrateam, Aristocrateam, alias in privatis caussis a Nostro scriptas, quas constat in suggestum attulisse eos, quibus scriptae

dem ex eo loco, ubi Lacedaemoniorum et Thebanorum meminit ³⁰), facile intelligitur, Athenienses tum hostili publice in hos animo, cum illis autem iunctos amicitia fuisse, sive ea vera fuerit, sive temporis caussa simulata. Quippe ibi manifesto studio res et instituta Lacedaemoniorum excusantur, omnique modo quasi colorantur, quum Thebani, tanquam Populus omnis humanitatis expers et improbitate infamis, notentur acerbissime. Quo modo Populi iudicia prodi, non Oratoris, quis dubitet? Itaque si trium illarum civitatum, de principatu inter se certantium, vel civiles, vel bellicas res et harum tempora attenderis, utrumque iudicium reperias optime ad id temporis congruere, quod Leuctricam pugnam proximo intervallo secutum est ³¹). Quoniam enim per

essent. In tali genere cavendum, ne temere ea, quae sunt aliorum et diversorum hominum, ad Demosthenem, eiusque res ac vitam referamus. Nonnunquam id a viris doctis factum vidimus.

³⁰) Vid. §. 89. seq. Conf. §. 140.

³¹) Summatim hic a studiosis repetenda sunt, quae hunc tractum temporis notabilem fecerunt. Primum est proelium, apud Leuctra factum Olymp. 102, 2. Ea prima caussa fuit odii Atheniensium in Thebanos, inflammati deinde horum superbia et imperandi libidine. Vid. Demosth. de Cor. p. 475. C. Mox Megalopolis

hos annos Lacedaemonii, gravissima clade afflicti, Atticae civitati aemuli potentiae desierant esse, Thebani contra, ad summum imperium celeriter gradum facientes, omni Graeciae impotentem dominatum minabantur; horum odium et metus, ipsa vicinitate Thebarum auctus,

in Arcadia conditur, et Messenii, auctoribus Thebanis, in Peloponnesum redeunt Olymp. 102, 3. Iam Thebani, tum bellum in Thessalia gerentes, deseri coepti sunt a sociis, gravate ferentibus illorum dominationem: Athenienses autem contra Thebanos cum Lacedaemoniis societatem et foedus faciunt, quo inprimis imperium maris recuperant Olymp. 102, 4. Dein Olymp. 103, 2. Thebani, auxilium Persarum expetentes ad potentiam suam augendam, ad Artaxerxem legatos mittunt, Pelopidam et Ismeniam. Olymp. 103, 3. occupatur a Thebanis Oropus, oppidum in confinio Atticae et Boeotiae situm. Olymp. 104, 2. pugna fit ad Mantineam, qua penitus concidunt Spartanae vires, nec ipsi tamen multum iuvantur Thebani, praesertim orbat consiliorum suorum omnium principibus, Pelopida et Epaminonda. Ex adversa fortuna utriusque populi iam vires colligit Resp. Attica, validior etiam novis copiis navalibus, receptaque multitudine sociorum, tributa pendendum. Ac sane Resp. ad pristinam magnitudinem rediisset, magnorum quorundam civium adiuta consiliis, si non duos insidiatores peraeque infestos aluisset, morum publicam pravita-

Athenienses callidos rerumque peritos facile eo perduxit, ut ad illorum amicitiam se applicarent, cum iisque societatem coniungerent. At haec nimirum nimis vaga sunt. Neque etiam magis certa ratio iniri potest ex iis, quae Orator de publica inopia Athenarum et exhausto aerario queritur ³²). Opportune alia sunt in

tem, et Philippum Macedonem. Hic, regno Olymp. 104, 4. occupato, primum artes suas callide tegere, amicitiam quoque cum Atheniensibus pangere. Olymp. 105, 2. Idem tamen paullo post amicis Pydnam et Potidaeam eripit Olymp. 105, 3., aliaque mox in Graecorum libertatem machinatur, quae non sunt huius loci. Interea socii, novo iugo Atheniensium nimium pressi, Chii, Rhodii, Coi et Byzantii, bellum movent, (τὸν πόλεμον συμμαχικόν,) quod grave inprimis exstitit vectigalibus Reipubl. Ducitur illud per tres fere annos, neque pax insecuta Ol. 106, 1. opes statim reddidit. Hinc proximis annis querelae de afflictâ conditione rerum Atticarum. Et tantum quod profligatum bellum sociale erat, quum aliud exarsit, quod sacrum vocant, omni Graeciae funestissimum. Quanquam eius calamitates Attica minus sensit. Sub huius belli initia Demosthenem ad Rempubl. accessisse, a Dionysio et aliis memoriae proditum est. Sed hactenus haec.

³²) Orat. §. 21. 95. Continuo tamen haec faciunt, ut versari tibi videaris in tempore belli socialis vel proxime insecuto. Sic vero mireris

promptu, quae nos ad illud, quod quaerimus, propius ducant. Nam res memorantur Olympiadis 105, Pydna videlicet et Potidaea, a Philippo occupatae, et interitus Chabriae, qui in

Oratorem, si de classibus (περὶ συμμοριῶν) oravit Olymp. 106, 3., quae Dionysii Halic. sententia est; qua tandem ratione ibi p. 136. C. Atticas opes ceteris civitatibus prope omnibus aequiparare potuerit. Sed ita saepe Oratores temporis causa de Republ. sua elatius dicunt, quam pro vera conditione rerum. Qanquam ne illud quidem omnino falso dictum videtur. Illo autem tempore quam summam quotannis in Rep. Attica redditus publici confecerint, neque ex Oratoribus, nec, quod sciam, aliunde liquet. Certe locus in Philipp. IV. p. 100. E., ubi vectigalia civitatis summam 130 talentum non superare dicuntur, ad superiora tempora pertinet, si qua omnino fides est Orationi illi, quam Orationem Valckenarius, plane me probante, suspectam habet in Not. ad Orat. suam de Philippo Maced. p. 251. Multo potius fidem habendam putem auctori inter Plutarchea de Vitis X. Orr. T. II. p. 842. E., qui narrat, redditus a Lycurgo auctos esse ad 1200 talentum, quum prius fuissent 60. Nam coniecturae Meursii de Fort. Att. c. 7. non multum tribuo. Id vero mihi non dubium est, Lycurgi, qui Orator per 12 annos aerario praefuit, administrationem hanc temporis assignandam esse Oratione nostra posteriori, ita ut bona vota Demosthenis eventum

primum annum belli socialis incidit ³³). Tum alia proximae Olympiadis succurrunt, Dionysius, filius, e regno expulsus a Dione, et Leuco, tyrannus Bospori, ut quum maxime opibus florens atque imperio ³⁴). Atqui hunc principem Olymp. 106, 3. mortem obiisse, apud Diodorum perspicue traditum est. Iam in cumulum accedit locus Dionysii Halicarnassei ³⁵),

suum potissimum per hunc virum habuisse videantur. De eius cura vectigalium, Reipubl. fructuosissima, vide quamvis diverse narrata apud Plutarch. l. c. p. 841. B. et 852. B. coll. Taylora Praef. ad Lycurgi Orat. et Wesseling. ad Diod. Sic. XVI, 88.

³³) Vid. §. 50. et 66. et ibi Comment.

³⁴) Vid. §. 141. et 25 seqq. Ibi in Commentario legantur, quae de hoc Leucone cognita habemus. Ἀρχοντα eum Demosthenes appellat, non τύραννον, quippe hominem gratiosum, et eum, cuius in Rempubl. merita extollere studet, gratiore Atticis auribus, et liberae conditionis nomine commendans. Ita saepius faciunt Oratores.

³⁵) Locum, quo et superius utebamur, nunc totum damus ex Epist. ad Ammaeum p. 724. Οὗτος ἐγεννήθη μὲν ἐνιαυτῷ πρότερον τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος· ἄρχοντος δὲ Τιμοκράτους, εἰς ἔτος ἦν ἐμβεβηκὼς ἑπτακαίδέκατον· δημοσίους τε λόγους ἤρξατο γράφειν ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος, εἰκοστὸν καὶ πέμπτον ἔχων ἔτος. Καὶ ἔστιν αὐτοῦ πρῶτος τῶν ἐν

hanc de immunitatibus Orationem testantis habitam esse Callistrato Archonte, h. e. Olymp. 106, 2. ab U. C. 399. a. Chr. 355. Adeo nihil dubitationis relictum videas, quin actionis

δικαστηρίῳ κατασκευασθέντων ἀγώνων ὁ κατὰ Ἀνδροτίωνος, ὃν γέγραφε Διοδώρῳ, τῷ κρίνοντι τὸ ψήφισμα παρανόμων· καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἕτερος ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος, ὁ περὶ τῶν ἀτελειῶν, ὃν αὐτὸς διέθετο, χαριέστατος ἀπάντων τῶν λόγων καὶ γραφικώτατος. Postremus in hoc loco numerus tum aliis vitiatus videtur, tum Taylora ad Or. in Androt. p. 659. Omnes pro anno XXV. rescribi iubent XXVII., advocato etiam Gellio XV., 28. Itaque simul praecedens numerus XVII. corrigendus erat. Falluntur viri optimi. Ex computatione Dionysii Demosthenes natus est Olymp. 99, 4. Demophilo Arch. Ergo quum extremo anno, non ineunte, in lucem editus sit, idem Timocrate Arch. (Olymp. 104, 1.) dici debebat *agere* annum XVII, et Callistrato Arch. (Olymp. 106, 2.) *complesse* annum XXV., id est, *agere* a. XXVI. Interest nimirum aliquid inter verba, ἦν ἐμβεβηκῶς ἔτος, et ἔτος ἔχων, quod posterius idem est, ac γεγονώς. Attamen Dionysii ipsa sententia de natali anno Oratoris vera non est, quamvis eam et Plutarchus sequatur in Vit. Demosth. p. 848. A. et hodie doctorum plerique omnes. Ostenderunt id S. Petitus de Legibus Atticis p. 267. et Corsin. Fast. Att. T. II. p. 139., et nos idem agemus alibi tollendis variis in ea re dubitationibus. Interim

nis tempus atque ipsum etiam annum teneamus ³⁶).

Atque hac eadem opera hoc quoque liqueret, quo anno lex esset a Leptine lata, si, quam pridem ea tum obtinuisset, quum hac Oratione impugnaretur, a nostro aut alio scriptore proditum exstaret. Verum nulla adest talis significatio, id quod coniecturae locum aperit. At Athenis cuique idem ius fuit, legem perlatam et brevissimo intervallo, et decem vel viginti annis post, ad novum iudicium devocare. Fuit utique id liberum cuique facere, quocunque tempore vellet. In hac autem lege, quam non paucis damni plurimum dedisse necesse est, numne credibile fit, rem ab il-

rim cum illis sequimur scriptorem de Vit. X. Orr. p. 845. D. qui natalis anni Archontem Dexitheum prodit, summum magistratum Olymp. 98, 4. a. Chr. 385. Proinde Demosthenes quum Leptineam Or. habebat, annum agebat XXX.

³⁶) Eandem rationem, h. e. ipsum Dionysium Halicarnasenseum, sequitur Anonymus, quem vocant, in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ p. 326. Ab ea longius abit Photius in loco, quem exscripsi in Comment. p. 214. Nihil tamen ibi corrigendum, nisi forsan πέντε καὶ εἴκοσι γεγονότα ἔτη, vel ne hoc quidem. Erroris causa manifesta est ex iis, quae modo de computatione Dionysii monui.

lis post mortem primi accusatoris esse dilatam, aut segniter actam? Etiam hoc amplius. In tota Oratione nullus locus est, qui nos cogat ademptionem immunitatum e Leptinis lege iam tum perfectam, aut quenquam praemio suo iam tum spoliatum putare. Immo nonnullis in locis Demosthenes ita loquitur, ut solemus, quum imminetis, nondum factae, rei malis proponendis homines ab ea facienda avertimus; nec usquam, quod solet in hoc genere, legis incommoda ullo argumento, ab experientia ducto, demonstrat. His igitur de causis veri mihi videtur simile, legem Elpine Archonte, h. e. Olymp. 106, 1. latam esse, statimque insequenti anno hac actione petitam ³⁷).

Ipsam argumentum et capita legis ex nullo veterum, praeterquam ex hoc Nostro, cognita habemus; etsi ne ipse quidem totam sen-

³⁷) Pro Elpine plerique male scribunt Elpinicen.

Ipsa opinio mea de anno latae legis non est nova, ut nunc video Petitum tractans LL. AA. p.

381. Sed is non habet, quo eam confirmet, nisi

verba Argum. graeci p. 2., μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη κατήγορος Ἀφελίων, υἱὸς Βαδίσπου κ. τ. λ.

Quodsi quis illa, μετὰ τὸν ἐνιαυτόν, aliter accipere non posse putat, omninoque Anonymo isti aliquid in hoc auctoritatis tribuit, certam rem esse sibi persuadeat. Ego probabilem opinionem atulisse satis habeo.

tentiam eius uno tenore retulit. Opus est ergo coagmentari ea, quae pluribus in locis sparsa leguntur, tanquam verba Leptinis. Unde efficitur, si modo ab Oratore nihil omissum est, conceptam legem fuisse hisce verbis ³⁸):

Λεπτίνης εἶπεν· ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, μήτε τῶν πολιτῶν, μήτε τῶν ἰσοτελῶν, μήτε τῶν ξένων, ἀπλῶς μηδένα, πλὴν τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος· μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ Δήμῳ αἰτηθέντι τὴν ἀτέλειαν δοῦναι. Ὃς δ' ἂν αἰτήσῃ, ἄτιμος ἔστω, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημόσια, ἔστωσαν δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγαί· εἰ δὲ ἄλῳ, ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὅς κεῖται, εἰάν τις ὀφείλων ἀρχὴ τῷ δημοσίῳ.

Patet, per hanc legem immunitate fraudari, quoscunque ea unquam Populus Athen. donasset, excepto nemine praeter posteros Harmodii et Aristogitonis. His duobus enim honores sui integri a Leptine relinquuntur, prudenti illud consilio. Ita celebrata et sancta et

³⁸) Vid. §. 2. 25. 106. 135. Ex iisdem locis, non ex alio fonte, sua hausit auctor Argum. graeci, sed minus fideliter in nonnullis; ita, ut ex eo legem augeri nolim. Sic nihil est in Oratore de Archontibus lege solutis; etsi hoc non est improbabile. Alia passim habet Aristides in Declamatione, quae Morellius ad legem referenda putat, velut §. 23. Sed ne hoc quidem ausim.

iam tum erat tyrannicidarum illorum memoria apud bonum quemque et patriae amantem, ut verendum esset, si quis vel ipsos, vel aliquem ex posteris eorum, ullo genere iniuriae afficere voluisset, ne eum omnes malum hominem, ne dicam proditorem libertatis, iudicarent. Meruerant autem illi plurima et amplissima praemia, statuas aeneas, honoratiorem in publicis consessibus locum, victum Prytanei, immunitatem, alia, partim novo exemplo, ex quibus pleraque etiam posteris propria manebant ³⁹⁾. Sed ceteros omnes, ut dixi, lex Leptinea alligat, plane rigideque vetans, immunem esse quenpiam μήτε τῶν πολιτῶν, μήτε τῶν ἰσοτελῶν, μήτε τῶν ξένων. Quibus vocabulis tribus comprehenduntur, quotquot liberos incolas habuit regio Attica. Primum πολῖται sunt illi, qui, vere et optima conditione cives, omnibus iuribus et commodis Reipubl. fruebantur. Vulgo iidem vocantur ἄστοί. Contra ξένοι vel ii sunt, quos proprie dixerunt, peregrini, Athenis commorantes aliquamdiu, vel qui alias nominantur μέτοικοι, latine hodie vertunt *inquilinos* seu

³⁹⁾ Statuae H. et A. in foro positae ad sera tempora manserunt. Nam quum ablatae essent a Xerxe, instauratae postea sunt Olymp. 75, 4. Vid. Meursii Pisistr. c. 14. et Corsini Fast. Att. T. III. p. 171.

municipes, utrumque minus congruenter, ut fit in his rebus. At quaeri potest de voce ξένος, utro sensu in lege dicatur. De quo vix nostrum esset iudicare, si Leptines, quod in Oratione innuitur, ex ambiguo fallaciam quaesivisset. Verum non nimis tamen dubitem, quin vocem praecipue ad μετοίκους referri voluerit ⁴⁰). Fuerunt autem μέτοικοι illi vel ipsi, vel illorum progenies, qui, relicto patrio solo, in Atticam

⁴⁰) Haud scio an nulli antea hoc observatum sit, simplici nomine ξένων vocari μετοίκους. Scripsi id autem Aristophanis auctoritate Equitt. v. 347., ubi est κατὰ ξένου μετοίκου, et ipsius Demosthenis, cuius locum notavi in Comment. p. 238. At distinguuntur alibi ab Atticis diserte ξένοι et μέτοικοι, ut a Xenoph. Hellen. V, 1, 12. Nimirum alia potestas nominis ξένου latior est, alia angustior. Hanc vulgo sequitur usus loquendi: illa et locis, quos indicavi, confirmatur et ratione. Res quodammodo illustrari potest collato latino nomine *peregrini*. Et hactenus non male Diodorus Sic. XIII, 97. videri debet scripsisse, τοὺς μετοίκους καὶ τῶν ἄλλων ξένων τοὺς βουλομένους συναγωνίσασθαι. Etiam ξενίας γραφὴ in iure Attico potissimum ad μετοίκους pertinet. Similiter μέτοικοι duplicis generis sunt, alii, quos dixerunt proprie, alii ἰσοτελεῖς μέτοικοι. Nam sic plene dicuntur peregrini, qui Populi beneficio ornati sunt ἰσοτελεῖα. De qua continuo exponam.

migraverant, non ad tempus illi quidem, sed ita, ut fide publica domicilium ibi ac sedem fortunarum constituerent; fuitque haec turba utilissima Civitati. Nam exercebat praecipue praeter ceteros opificia, artes et mercaturam, sequebatur militiam, inprimis navalem, Reipubl. quotannis pendebat decem, vel, quod probabilius est, duodecim drachmas μετοικίου nomine, et quasdam praeterea operas praestabat ⁴¹⁾. Atque erant in hoc numero, quem constat saepe magnum fuisse, familiae ditissimae et honestissimae ⁴²⁾: nihilo tamen secius illi plane exclusi

⁴¹⁾ Drachmas 12 posui tum aliis de caussis, tum propter notam auctoritatem Isaai, quae difficilius corrumpi potuit, quam loci Ammonii et Hesychii. Quod propter Valckenarium monebam. Et idem, Ammonium explicans, non meminerat fortasse loci Xenoph. de Vectig. II, 2., unde clare apparet, et terra et mari μετοίκους stipendia fecisse. Sed sananda sunt Xenophontis verba Wesselingii ad Petitum LL. AA. p. 654. emendatione, μέγας μὲν γὰρ ὁ κίνδυνος αὐτῶν, pro eo, quod vulgatur, ἀπῶν. Alia nunc omitto de conditione μετοίκων, etiam locum Demosth. in Androt. p. 708. B. a nemine notatum, notabilem tamen. Ceterum de operis eorum, ex quibus σκαφηφόροι vocantur et rel., nota sunt omnia.

⁴²⁾ In recensu incolarum Atticae, quem Deme- trius Phalereus egit, inventi sunt μέτοικοι 10000,

erant a Republ. administranda, atque adeo civium, quorum quisque, ut in libero Populo, videbatur sibi rex esse, indignis vexationibus obnoxii. Media inter hos utrosque et eximia conditione fuerunt ἰσοτελεῖς. Nec raro μέτοικοι, qui genere, opibus, bona fama emerent, vel facto aliquo gratiam apud Populum iniissent, ἰσοτελείας honore dignabantur ⁴³). Id praemium solvebat eos operis omnibus, quas in μετοικίᾳ praestiterant, neque iam μετοίκιον pendebant, at tanto plus tributum, utpote hac in re prope aequati civibus optima lege; ut honorem illi suum magno pretio emisse videantur. Tametsi nihil causae reperio, cur iis ipsa vi huius

cives 21000, servi 400000. Ctesicles in illustri loco Athenaei VI. p. 272. C. Ergo non mirum est, Xenophontem eos maiore cura dignos censuisse l. c. Cephalus, vir bonus et locuples, idem quem Plato in sermone de Republica induxit, Athenis vixit μέτοικος, eiusque filius, Lysias, ἰσοτελής. Vid. Lysiae Orat. XII. et Plut. Vit. X. Oratt. p. 836. A.

⁴³) Fuit, quum omnes simul μέτοικοι civitate donarentur, quod Olymp. 94, 3. factum narrat Diod. Sic. l. c. Idem antea fecerat Clisthenes, qui μετὰ τὴν τῶν τυράννων ἐκβολὴν πολλοὺς ἐφυλέτευσε ξένους καὶ δούλους μετοίκους. Aristot. Polit. III, 1. p. 141. Conring. Sed ibi, nisi quod gravius vitium subest, cum Lambino scribendum censeo, inserta copula, δούλους καὶ μετοίκους.

praemii suffragium impertitum esse, aut omnino ad curam Reipubl. accedere licuisse neges, si modo a magistratibus et similibus honoribus discesseris ⁴⁴).

Fuit harum trium classium, Civitati munera quaedam praebere, idque privato sumtu, quas Attici λειτουργίας ⁴⁵) vocabant, de quarum ra-

⁴⁴) Immo rem ita fuisse docerem, si alienis proposito tractandis lectorem ducere vellem. Miror enim, cur Valckenarius cum reliquis, qui haec tractarunt, plane neglexerit Ammonii sui verba, hausta e perito auctore, in v. ἰσοτελής. Πάντα ἔχων τὰ αὐτὰ τοῖς πολίταις, πλὴν τοῦ ἄρχεῖν. Ne τὸ δικάζειν quidem Grammaticus excepit. Quam vere, nescio. Nec tamen id nescio, ex hac classe ab ipsis civibus διαιτητὰς sumtos esse, qualem Theodotum ἰσοτελῆ apud Demosthenem legimus in Phorm. p. 943. B. Ceterum conf. ad haec Pollux III, 56. et VIII, 155. Harpocrat. vv. μετοίκιον, προστάτης, ἰσοτελής. Petit. LL. AA. p. 246. seqq. Valcken. Anim. ad Ammon. p. 112. Ruhnken. ad Timaeum p. 110. Zeunii Not. ad Xenoph. l. c. Quamquam post haec omnia vis et ratio ἰσοτελείας non satis clara est, partim veterum ipsorum culpa. At prorsus diversam eam fuisse ab ἀτελείᾳ, apertum est. Confudit has res Potterus Archaeol. gr. lib. I. c. 10., qui plura ibi falsa docet, aut e Petito suo trahit.

⁴⁵) Vocabulum interdum latinis literis scriptum servavi, exemplo Latinorum, qui nomina, Ar-

tione postea pluribus exponemus. Nunc unum illud explicandae legi animadverti debet, vacationem horum munerum nonnunquam Populiscito vel lege datam esse iis, qui nimium se eo onere premi, aut beneficii in Populum collati pretium meruisse viderentur. Haec ferme illa est *immunitas*, ἀτέλεια, in qua defendenda Orator laborat ⁴⁶). Minimum id vulgo habitum

ehon, *strategus*, *ephebus* etc. servarunt; alias dixi *munera solennia*, et contra *extraordinaria*. Nam duplex eorum genus fuit, ut postea videbimus.

⁴⁶) Etiam ἀτελείας duo inprimis genera sunt, alterum, de quo nunc diximus, quod vacationem dabat a choragia, gymnasiarchia et ἐστιάσει; alterum, ad quod pertinebant immunitates portorii, reliquorumque vectigalium, aliae. Bene haec et similia docent Intpp. ad Pollucem VIII, 140. et Vandal. Dissertatt. Antiqq. et Marmorr. illustr. p. 781. Unum tamen ab his omissum est, ἀτέλεια ἱερῶν, quam Noster tangit §. 105., brevius, quam velles in re, quam nullus veterum nobis exposuit. Coniectura ergo quum utendum sit, nisi me mea fallit, Oratoris sententiam presse sequens, pertinuit *immunitas sacrorum* eo, quod cives debuerunt victimas et alias res, fortasse pecuniam quoque erogare in templa, sacrificia et alia eiusdem generis: ac de his ipsis, vel parte eorum, accipiam etiam τὰ γέρα, Aeschini memorata in loco insigni Orat. in Ctesiph. p. 430. C. Confirmatur hoc quodammodo

inter praemia solennia ⁴⁷⁾), quae Athenis ex vetere consuetudine et sapienti consilio constituta erant. Etenim ampliora et illustriora erant εἰκῶν, προεδρία, σίτησις, στέφανος. Sed haec omnia, dici vix potest, quam rara fuerint prioribus aetatibus, quum Populus, de sua libertate

ab Aristotele, qui de magnificentia loquens in Ethica Nicom. IV, 5. sumtus in templa, anathemata et sacrificia coniungit cum choragia, trierarchia et ἐστιάσει. Sed alterum illorum generum, quae superius posui, vel utrumque Graeci dicunt, quum simpliciter dicunt ἀτέλειαν. Et hinc quoque intelliges ἀτέλειαν ἀπάντων apud Atticos. Nam nihil ad nos Herodian. II, 4. Itaque si vectigalium immunitas continetur nomine ἀτελείας, vere Leptines illa ratione potuit uti, quam Noster carpit, ne dicam calumniatur §. 20. seq. Iam ex iis, quae disputavi, varie explicari debent immunitates, quas legimus seu civitati a civitate, seu privato concessas, ut in Inscriptt. ap. Chandlerum p. 20. Herodot. I, 54. Xenoph. Hellen. I, 2, 7. Psephism. Byzant. in Demosth. Or. de Cor. p. 487. E., ubi ἀλειτούργητοι dicuntur, qui Atticis sunt ἀτελεῖς. Adde Diodorum Sic. XI, 43. Nondum enim video, cur ἀτελεῖς docto interpreti ibi scriptum videatur pro ἰσοτελεῖς: nisi forte in animo habuit locum Xenoph. de Vectig. IV, 12.

⁴⁷⁾ Colligere id mihi recte videor ex iis, quae Orator habet §. 101. Apud alios rem non memini me legere.

et maiestate tuenda unice sollicitus, et nimium suspiciosus, omnem gloriam rerum publice gestarum sibi vindicaret, civibus, qui res gesserant, maligne detraheret ⁴⁸). Itaque statuae honor, quantum accepimus, ante tyrannicidas nemini contigit praeter Solonem ⁴⁹), neque eo proximis temporibus dignati sunt Miltiades, Themistocles, alii, quamvis maxima fama meritorum inter suos conspicui. Aequae raro προεδρία, id est, honoratior locus sedendi in ecclesia, theatris, aliisque popularibus consessibus, illa aetate dabatur: nam ad hunc quoque honorem decreto Populi opus erat ⁵⁰). Verum Periclis saeculo, si Comico credimus, invasit omnes vanae gloriolae amor, et alios praecedendi primamque sedem occupandi cupiditas, praemia autem obsolescere coeperunt; quum, quae antea essent summis meritis negata, saepe indignissimus quisque auferret. Dein Populi impotens levitas amplissima quaeque, et ipsam civita-

⁴⁸) Conf. scriptores, quos laudavi in Commentar. p. 288. et 330. Sed illi rem paullo aliter interpretantur. His addat tiro Nepotem suum Miltiad. c. 6.

⁴⁹) Vid. Meursium de Ceram. gem. c. 16.

⁵⁰) De iure προεδρίας conf. Casaub. ad Theophrast. Charact. 5. et Hemsterhus. ad Pollucem VIII, 133.

tem ⁵¹), effudit in primum quemque, civem, peregrinum, Graecum, Barbarum; qua de re Oratores passim graviter conqueruntur ⁵²). Tum

⁵¹) Quantum pretium olim, florente disciplina, Athenienses iuri civitatis suae statuerint, notum est in vulgus, et docent exempla negati vel potentibus regibus, qualia libelli Antiquitatum suggerunt. Sed eximendum iis exemplis est illud, quod Potterus aliique inde a Sigonio repetunt, de Menone, Pharsalio, et Perdicca, Macedonum rege, tractum ex Demosth. de Rep. ordin. p. 126. D. Qui ambo enim hoc in loco sola immunitate ornati esse dicuntur, eosdem Orator alio loco, ubi illa eadem et iisdem verbis recurrunt, sola civitate ornatos dicit, nec ibi de immunitate ne γὰρ quidem. Quod utrum ad exempla fidei oratoriae referamus, quae passim leguntur? an ipsum dicamus, meliora edoctum, in altera Oratione se revocasse? Mihi neutro inclinatur animus. Nam si quid video, Oratio, quae inscribitur περὶ συντάξεως, seu de Republ. ordinanda, Demosthenis non est, sed ex aliis eius, maxime Olynth. III. et Aristocratea ab aliquo Declamatore consutis pannis confecta. Ceterum plures posteriore tractu temporum immunitatem habuerunt principes, ut praeter Leuconem Dionysius cum filiis, Sitalces, rex Thracum, Evagoras, Cyprius, alii; ac plures item privati, alibi habitantes. Conf. Cic. pro Corn. Balbo c. 12.

⁵²) Ut Demosth. in Aristocrat. p. 758. Sed vide, quam huic ipsi, qui alios accusat talium

inprimis frequentata *σίτησις*, seu *σίτησις ἐν Πρυτανείῳ*, id est, victus quotidianus in Prytaneo, quae res nemini ignota est per historiam Socratis; et coronae, non insignia regiae dignitatis apud veteres quidem, sed ornamenta eiusmodi, quibus Civitates vel se invicem, vel cives suos afficerent ⁵³). Plura autem ex his ea legi dari solebant, ut ad filios et posteros tanquam hereditatis iure cederent ⁵⁴). Certe immunitatis dandae, quod donum pervulgatius a bello Peloponnesiaco factum videtur, vix fuit alia conditio. Itaque quum plures nunc superstites essent posteriores eorum, qui immunitatem olim meruissent, plures deinceps eam facili Populo consequerentur; nonnulli etiam, in his improbi homines, nulloque suo merito noti, dolo et fraude usurparent ⁵⁵), publice vero summa esset inopia: Leptines videri potuit e Republ. facere,

decretorum auctores, dicam impingat Dinarchus in Orat. contra eum habita p. 33. seq.

⁵³) Vid. Petitem LL. AA. p. 377. Quanquam, perlectis Aeschinis et Nostri contrariis Oratt. de Corona, illum auctorem parum desiderabis.

⁵⁴) Inprimis *σίτησις*, interdum et *προεδρία*. Eadem ratio fuit *προξενίας* et *εὐεργεσίας*, de quibus v. Comment. p. 282. et 355.

⁵⁵) Vid. §. 110. seq. Et alios eiusdem notae homines fortasse addidit Leptines aut Syndici.

quod pravam consuetudinem lege ferenda aboleret.

Sed age, quo melius statim totius caussae constitutio pateat, inseramus huic loco argumentum Orationis. In quo sic versabimur, ut primum eas rationes, quas Leptines ipse, vel ii, qui eius partes sequerentur, videantur attulisse, deinde adversarias Oratoris nostri brevi in conspectu ponamus. Non omnia enim persequemur, sed libabimus res summas, quae maxime causam faciunt, nec plane eo ordine, quo apud Demosthenem leguntur, sed saepe ad arbitrium nostrum mutato. Ceterum operae pretium faciet, qui, quo loco quaeque ab illo prolata sint, diligenter spectarit, qua in re artis plurimum reperiet. Sed iam prodeat (nam obliqua narratione non utemur, perspicuitatis causa) prodeat, inquam, ipsum celebre par, contra positis argumentis certans. Primum Leptines:

„Videntur brevi tempore defuturi esse, qui liturgiis fungantur, quandoquidem nimis multi, immunitate ornati, ab hac functione et cura se subtrahunt. „

„Iam munera fere ad inopes reciderunt, ditissimo quoque ea defugiente. Quare lege opus est, quae inopi multitudini onus levet, divites cogat opes suas in usum Reipubl. conferre. „

„Neque enim decet privatos ex immunitatibus divitias quaerere, quum Respubl. in summa difficultate numaria sit. „

„Sunt inter eos, quibus Populus hoc praemium impertiit, multi parum eo digni, sive quod illud omnino praeter meritum acceperunt, sive quod acceptum vita et moribus decorant. „

„Quod quoniam saepe nobis extortum est fraude malisque artibus, quo res certius caveatur in posterum, ita sanciri legem oportet, ut sibi ipse Populus in perpetuum interdicat immunitatum dationem, ac poenae proponantur, si qui petat. „

„Ignotum est hoc praemii genus Lacedaemoniis et Thebanis, nec apud hos tamen non boni viri exstiterunt, deque patria praeclare merentes. Neque opus omnino hac invitatione ad bene de Republ. merendum esse, maximo est argumento, quod ne ipse quidem Populus Athen. eius olim usum habuit. Immo tum, quum Respubl. maxime florebat civium studiis, praemia erant tenuissima. „

„Cetera, quae apud nos usitata sunt, statuas, victum Prytanei, alia, integra et intacta reliqui rogatione mea; unum et minus illis sustuli, immunitatem: ne quis mercedem virtuti a me detractam calumnietur. „

„Denique liturgiae illae, quarum immunitas esse solet, spectant quodammodo ad sacra. Sacris autem muneribus quenquam vacare, nefas est. „

Plura ex his sane speciosa sunt et apta ad persuadendum. Sed Demosthenes opponit ea, quae vel nuda, omnique oratorio ornatu detracto, hodie legentem sollicitare possint, ornata autem *Populum nullius rei praeter laudem avaram* plane in contrariam sententiam deflectere debuerint. Sunt enim haec fere:

„Turpe est fidem violare, praesertim publice datam, et in ea Republ., qua illustrior nulla unquam fuit exemplis liberalitatis et cuiusque generosae virtutis, quae Civitas gloriae causa nullo tempore nec sumtibus pepercit, neque ad atrocissima pericula expavit. Violamus autem fidem gravissime, si revocamus praemia, quae olim dedimus, Populiscitis sanximus, insculpenda columnis curavimus. Itaque si vel maxime immunitas sublata Reipubl. opes augeret, tamen ne sic quidem Leptinis lex tenenda esset. Omni enim compendio maius detrimentum infligit ea nomini Attico, notasque infamiae inurit nobis, tam singulis, quam universis. Ac monumenta illa, quibus fides nostra inscripta est, si auctoritas iis integra manebit, monumenta nobis erunt praeclari moris publici: sin autem — eadem illiberalitatem, invidiam

invidiam et improbitatem nostram apud omnes homines testabuntur. „

„Sed leve compendium est, quod tanta fraude commutare sustinemus. Multo sunt pauciores, quam Leptines putat, quos, praemio illo adhuc usos, in posterum ad munera obeunda adigere liceat. Ditissimus quisque enim trierarchia et tributis bellicis faciendis distinetur: at hi de vetere more solennibus muneribus vacant. Inopes vero inopiam suam habent ultimum et acerrimum telum, quo se a nova lege defendant. Sic relictis nobis sunt mediae sortis homines, qui numero pauci sunt. Atque omnino qui ex civibus immunitate fruuntur, ii sunt vix quinque vel sex; et ex inquilinis, ad summum decem ⁵⁶). Sed sumite, ex utraque classe confici posse triginta. Quid lucri erit? aut quantulum levamenti? tantulus numerus multitudini praestare poterit: praesertim quum illos ne in singulos quidem annos lucremur, sed universe. „

⁵⁶) Dubites, an haec computatio a Demosthene bona fide facta sit, maxime de civibus. Nam si ipsam Orationem sequamur in iis, quae de immunibus civibus habet, horum maior numerus colligetur. At esset mirum tamen, in tali re fallere velle Populum.

„Respubl. nihilo fit opulentior immunitatibus tollendis. Non enim aerarium attinent impensae, quae in solennia munera fieri solent. Quid? quod, si qui ex immunitate sibi divitias pararunt, ea res etiam in commodum cedit Reipubl., quoniam, quidquid lucri fecerunt, ad rei bellicae necessitates conferre queunt. Adeo ex hoc dono Respubl. nihil damni contrahit, ut ipsa inde magnum fructum percipere videri debeat. „

„At multi sunt indigni. Audio. Sed primum dignus aliquis sit dono nostro, an minus, nunc sero quaeritur; quaerendum id fuit tum, quum quisque donabatur. Nam prudentis est, nihil omnino dare, quod olim poenitere possit; inconsiderati ac maligni, ea, quae semel dederit, sine magna caussa repetere. Deinde ipsum hoc, an quis dignus praemio sit, publice secus iudicandum, quam privatim in communi vita solet. Si quis enim Civitati sua opera utilitatem vel salutem attulit, sit ille ignobilis, sit cetera vitiosus, tamen publice ipsi honor et remuneratio debetur. Facto hominis merces redditur, non vitae, non moribus. Praeterea per se iniustum est, propter malos quosdam aut indignos, quibuscum iudicio experiri licet, praemia omnibus auferre, et iis quoque, quos omni ex parte dignissimos esse nemo negarit. Tales autem inter eos, qui immu-

nitate a Leptine fraudantur, plures sunt, seu olim de Republ. praeclare meriti, seu etiam nunc merentes. Nam quod nonnulli ex numero illorum iam non vivunt, nihil id nostram fidem mutare potest. Vivunt eorum liberi aut posterī, quibus quae a nobis iniuria imponitur, ea non ad hos minus, quam ad ipsos parentes, pervenire putanda est. Ita ista lege iniuria afficiuntur viri summa gloria meritorum clari, a quibus restitutum et auctum insigniter hoc imperium est: in his Conon, haud minor ipso Themistocle, et Chabrias, tot tropaeorum de hostibus nostris auctor, dux felicissimus, et alienae vitae in periculis providus, idem suae prodigus gloriose. Tum etiam non desunt, quibus nuper demum immunitas coepit fructuosa fieri, quando donum, patribus olim honoris ergo datum, sorte mutata, ad vitam tolerandam factum est necessarium. Denique est, qui vivit adhuc, et prope videt ea, quae agimus, Leuco, Bospori rex, cuius in Rempubl. nostram maxima merita exstant et augentur in dies. Quid, si ille, quum fractam a nobis fidem audierit, ipse suam quoque liberam putabit? Quid, si immunitatem, si alia, quorum usus nobis necessarius est, revocabit? „

„Populus huius doni tribuendi ius sibi interdicere nullo pacto potest, nisi forte simul alia omnia, quorum potestatem habet, sibi ere-

pta vult. Nam per eandem speciem, qua Leptines ad illud utitur, nulla Reipubl. pars est, quae non Populo prima quaque die eripi possit cum summo detrimento libertatis. „

„Nihil efficitur exemplis aliarum Civitatum, nedum talium, quarum instituta a libertate abhorrent. Nec plus valet ipsorum maiorum nostrorum consuetudo. Nam quum eos satis constet adversus suorum merita non ingratos fuisse, si alia, ac nos, si etiam minora dederunt, fecerunt illi ex ea, quae tum erat, institutorum et morum ratione; neque omnino verum est, nihil illos nisi parva dedisse. Unum eorum hoc est dignum imitatione nostra, quod honorem nullum revocarunt, quem semel dederant. „

„Quod Leptines praemium immunitatis tenue dicit esse, vere dicit. Perexiguum quidam est immunitas; sed propter hanc ipsam causam revocanda non est. Praeterea quod obvertit, cetera praemia a se relinqui, unum tolli: primum nihil id iuvat eos, qui forte hoc uno affecti sunt. Deinde non minus laborabit fides publica, si unum genus tollatur, quam si omnia. Denique Reipubl. id ipsum expedit, alia aliis praemia proposita esse, ut virtutibus et beneficiis civium minus splendidis, qualia vel optatissima nobis esse debent, sua merces ne desit. „

„Captiosum atque Sophista dignum est argumentum, quo liturgiae solennes cum muneribus sacris confunduntur. Nam harum rerum diversam esse rationem, palam est: immo ex universo tenore legis ad liquidum confessumque perducı potest, Leptinem hoc proferre, non quia id verum putet, sed ad tempus, et ut nomine religionis praetexendo iudicium fallat. „

His quidem, quae ita a me collocata sunt, ut facilius cum rationibus adversarii, quibus quidque respondet, comparari possint, his igitur Demosthenes plura et ad persuadendum potentia momenta interponit, ex iure Attico fere petita, ut haec:

„Vitiosa est Leptinea lex primum ideo, quod auctor in ea roganda legum novarum ad Populam ferendarum formulas legitimas et praescriptum ius migravit: „

„Secundo, quod vel manifesto repugnat receptis legibus, vel certe sententiae earum et consilio. Huiusmodi v. c. sunt, quae sancıuntur de poena irroganda ei, qui sibi praemium petat. „

„Etiam ex alia parte lex vitiosa est in hoc, quod Harmodii et Aristogitonis progeniem excipit. Oportet enim legem, praesertim latam in libera Civitate, aequa conditione de omni cive statuere, nec secus vetera aut praeterita, atque nova aut futura iudicare. Et quis

hanc Reipublicae nostrae fortunam adeo stabilem propriamque praestet futuram, ut nunquam quisquam eadem sibi deponere queat, quae duobus illis olim data sunt? „

„Sed nimirum habebat factio adversaria, cur talem legem ferret. Exercet ea similitudines cum pluribus ex numero immunium, hisque praemia sua ereptum ibat. At turpe est, ut privatas iniurias perseguare, auctoritate publica abuti, et inimico tuo lege eripere, quod accusatione et iudicio conflato eripere non audeas. „

„Syndici, quos Populus delegit legi Leptineae defensores, partim suspecti sunt, partim reiiciendi propterea, quod idem ministerium illi iam ante in aliis causis fecerunt. „

„Antiquanda igitur lex Leptinis, et in eius locum substituenda talis, quae tum receptis legibus non repugnet, tum bonae famae Civitatis nostrae consulat, tum incommodis, si qua ex immunitatibus orta sunt, medeatur ⁵⁷⁾ etc.

⁵⁷⁾ Demosthenicae legis, quae Leptineae opponitur, nec verba tenemus, nec totam sententiam. Petitus quidem in LL. AA. p. 382. haec verba posuit, quae in Argumento graeco Anonymi leguntur p. 3. Τὰς δωρεάς, ὅσας ὁ Δῆμος ἔδωκε, κυρίως εἶναι κ. τ. λ. At auctor indicat ipse, ver-

Satis diximus de argumento Orationis et statu causae: itaque videmur nobis eos quoque adiuvasse, qui forte a graecae linguae cognitione imparatiores ad hanc lectionem accesserint. Patet iam, quo in orbe rerum et sententiarum versetur Oratio: in quo multum adiumenti est ad melius intelligendum. Attamen ut ea a nobis, qui legimus, quoad eius fieri possit, eodem modo intelligatur, quo intellecta quondam est ab iis, qui Oratorem coram audierunt: inprimis cognoscenda est ratio, quae Athenis obtinuit, publicorum munerum curandorum, nec non legum ad Populum ferendarum abrogandarumque. Quibus de rebus, nondum ab omni parte aliorum cura illustratis, longa esset disputatio nostra, si eas propter ius Atticum tractaremus: nunc satis erit persequi ea, quae huius scriptionis institutum poscere videbitur ⁵⁸),

Iam primum illud constat, libertatem suam, tantopere iactatam celebratamque, olim civem Atticum, ut Romanum, et ut quisque in

ha legis a se non dari. Quippe sic praefatur:
τί γὰρ ὁ Δημοσθένους βούλεται νόμος;

⁵⁸) Tractarunt priorem partem de muneribus Sigonius in libro de Republ. Athen. IV, 4. et Petitus LL. AA. III, 4. p. 349. seqq., aliique plures: et difficillimum locum de trierarchia, etiam

simillima Republ. vixerit, haud parvo redemptam habuisse. Nam uti is, qui civitate Attica fruebatur, summi erat consilii publici particeps, atque summorum honorum aditum patentem habebat, aequato omnium iure et potestate imperandi; ita eundem praeter ipsius publicae curae molestias multa et magna negotia, impensae et ministeria onerabant, in commune facienda. In quo genere sunt, ut alia praeteream, minus cum hoc loco coniuncta, αἱ λειτουργίαι ἐγκύκλιοι, quarum crebra hic mentio fit apud Oratorem nostrum. Latine non incommode interpreteris *munera solennia, stata, ordinaria* ⁵⁹⁾. Haec enim in urbe nullo tempore

G. Budaeus de Asse et partibus eius lib. V. p. m. 531. seqq. Scheffer. de Milit. nav. II, 4. et Turrellius in Notis ad Demosth. Or. de Corona gallice a se versam in Oeuvres de M. Turreil, Paris, 1721. 8. T. IV. p. 501. seqq. Qui, quae virtus est Gallorum paene propria, dilucide, multoque, quam Petitus et alii, aptius ad communem intelligentiam de ea re scripsit. Sed nos passim ea afferemus, quae ostendant, libros istos lectos a nobis esse, non exscriptos.

⁵⁹⁾ Ulpian. ad Orat. §. 104. Λεῖτον ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸ δημόσιον, ὅθεν λειτουργεῖν τὸ εἰς τὸ δημόσιον ἐργάζεσθαι ἔλεγον. Ad hoc conf. Herodot. VII, 197. Etymol. M. Ammon. et Moerid. in v. λειτουργός vel λειτουργεῖν, et ibi Valcken. et Pierson.

intermittebantur, curatione per tribus eunte in orbem. Cuiusmodi sunt χορηγία, γυμνασιαρχία, ἐστιάσις. Et belli tempore duo accedebant nova, εἰςφορὰ et τριηραρχία ⁶⁰). Sed ad horum

Scilicet voces sunt sola forma diversae, utpote a λαός et λεώς ductae, λάϊτος, λείτος, λείτος, λήϊτος, λῆτος, popularis, publicus. E postrema formatum λειτουργεῖν recte Piersonus veteribus Atticis vindicat, simul in Plutarchi Romulo p. 34. B. scite reponens, λήϊτον γὰρ τὸ δημόσιον. Altera et generalis notio, qua λειτουργία dicitur de quacunque opera publicis usibus praestata, minus frequentatur apud Atticos. Brevem historiam verbi, Theologo praeter ceteros legendam, dedit Casaub. Exercitt. in Baron. Annal. p. 470. seqq. Ceterum quod latine verti munera, cogitandum est de Romanorum muneribus aediliciis et aliis eiusmodi. Minime vero λειτουργίαι miscendae sunt cum ἀρχαῖς h. magistratibus, quod a nonnullis factum vidi. Temere id collegerunt ex Demosth. de Cor. p. 515. E.

⁶⁰) Demosth. ipse §. 18. Οἱ κατ' ἐνιαυτὸν τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας (conf. §. 109.) λειτουργοῦντες ἡμῖν, χορηγοὶ καὶ γυμνασίαρχοι καὶ ἐστιάτορες. Idem adv. Boeot. I. p. 1002. D. Οὐκοῦν Μαντίθεον Μαντίου Θορίκιον οἴσουσί με, ἂν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον ἢ ἐστιάτορα ἢ ἄλλο τι τῶν ἄλλων φέρωσι. (Scil. οἱ φυλέται seu ἡ φυλή. Nam tribuum erat, eos, qui munera praeberent, nominare sive edere, quod est φέρειν, ἐνεγκεῖν. Conf. Comment. ad §. 109.) Xenoph. Oecon. II, 6. Ἔτι δὲ καὶ τὴν

duorum posterius, quod sumtus erat plurimi, non fere nisi opulentissimus quisque adigebatur, ceteri perpetua eius muneris immunitate fruebantur: itemque vicissim, quod damno levando esset, trierarchis licebat immunibus esse a priori genere statarum functionum. ΕἰςΦορὰ autem erat omnium, nisi qui in nota testataque inopia vitam degerent ⁶¹). Iam explicate dicendum de singulis.

πόλιν αἰσθάνομαι τὰ μὲν ἤδη σοι προστάττουσαν μεγάλα τελεῖν, ἵπποτροφίας τε καὶ χορηγίας καὶ γυμνασιαρχίας καὶ προστατείας· ἦν δὲ δὴ πόλεμος γένηται, οἶδ' ὅτι καὶ τριηραρχίας μισθούς καὶ εἰςφορὰς τοσαύτας σοι προστάξουσιν, ὅσας σὺ οὐ ῥαδίως ὑποίσεις· ὅπου δ' ἂν ἐνδεῶς δόξης τί τούτων ποιεῖν, οἶδ' ὅτι σέ τιμωρήσονται Ἀθηναῖοι οὐδέν ἥττον ἢ εἰ τὰ αὐτῶν λάβοιεν κλέπτοντα. Aristot. Ethic. Nicom. IV, 5. Ἔστι δὲ τῶν δαπανημάτων, οἷα λέγομεν τὰ τίμια· οἷον τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἀναθήματα καὶ κατασκευαὶ καὶ θυσίαι· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα περὶ πᾶν τὸ δαιμόνιον· καὶ ὅσα πρὸς τὸ κοινὸν εὐφιλοτίμητά ἐστιν, οἷον εἰ που χορηγεῖν οἶονται δεῖν λαμπρῶς, ἢ τριηραρχεῖν, ἢ καὶ ἐστιᾶν τὴν πόλιν. Idem philosophus, vel potius ignotus scriptor, in Oeconom. II. p. 502. C. de Hippiae tyranni temporibus: Ὅσοι τριηραρχεῖν, ἢ φυλαρχεῖν, ἢ χορηγεῖν, ἢ τινα εἰς ἑτέραν λειτουργίαν τοιαύτην ἡμελλον δαπανᾶν, τίμημα τάξας μέτριον κ. τ. λ. Ubi sine dubio verbum φυλαρχεῖν inprimis ad ἐστίασιν pertinet.

⁶¹) Vid. Orat. §. 22. seqq.

Ac primum nomen χορηγοῦ et inde ducta, solenni Atticis sensu, propria sunt de eo, qui a tribu sua editus sumtum praebebat choris instruendis et adornandis ⁶²). Res in speciem levis est, at magna, si eam ex institutis Graecorum spectes. Notum est enim, Athenienses, quibus nulla unquam gens gratius feliciusque virilem gravitatem cum ludorum iuvenilium hilaritate coniunxit, per omne florentis Reipublicae tempus scenae spectaculis et magnificentiae fuisse deditos, ac tantas in haec impensas fecisse, quae saepe etiam aerarium et privatorum facultates exhaurirent ⁶³). Sed res, ex primis aetatibus populi ducta, servata eo constantius et studiosius est, quod partem religionum con-

⁶²) Usitatissima haec notio est verborum, χορηγός, χορηγία, χορηγεῖν, in Atticis. Apud alias gentes sumebantur potius de eo, qui choream ducit. Vid. Athen. XIV. p. 633. B. et Pollucem IX, 41. Hic notes simul, verba illa, proprie unum excellentius genus notantia, dici etiam de reliquis duobus statim muneribus. Conf. notam primam ad §. 16. Similiter ipsum λειτουργεῖν nunc de solis ministeriis pacis ponitur, nunc ita, ut bellica complectatur. Hoc inprimis notandum.

⁶³) Vid. Xenoph. de Mag. equit. off. c. 1. extr. Demosth. Philipp. I. p. 52. C. Plutarch. Bellone an pace cl. f. Ath. p. 349. A. alios.

tinere putabatur. Fuerunt autem chori varii generis. Agebantur alii in theatro, coniuncte cum fabulis scenicis, quo in genere frequenter legitur χορηγεῖν τραγωδοῖς vel κωμωδοῖς ⁶⁴). Alii ad eiusmodi spectacula pertinebant, et ad eos dies festos, in quibus fabulae non darentur, quum choris certaretur ἀνδρικοῖς, παιδικοῖς, πυρρῆχιστων, reliquis ⁶⁵). Iam vero in his omnibus eum, qui partes choragi receperat, primo loco oportebat deligere, quos producere in sce-

⁶⁴) Dicuntur in hac locutione actores pro fabulis, plane ut in illa celebri, Διονυσίοις, τραγωδοῖς καὶ κωμοῖς, de qua multa notavit Hemsterhus. ad Lucian. T. I. p. 166.

⁶⁵) Huc pertinet munus in pompis sacris, et munus ἀρχιδεωρίας, cuius mentionem habent Lysias Orat. XXI. p. 700. Andocid. de Myster. p. 65. Aristot. Ethic. Nicom. IV, 4. et auctt. ap. Vandal. Dissertatt. laudd. VI, 4. Valcken. ad Ammon. p. 94. et Ernest. ad Xenoph. M. S. III, 3, 12. Fabulae autem, sive tragicae, sive comicae, sive satyricae, tribus tantum festis Bacchicis dabantur, Dionysiis urbanis magnificentissime, et illo tempore plures quam alias, interdum ad sedecim. De qua tota re vid. egregiam Diss. Barthelemii in Mem. de l'Ac. d. Inscr. et d. B. L. T. XXXIX. Itaque ubi commemorantur choragi in Panathenaeis utrisque, in Thargeliis, in aliis solennibus, ibi de altero genere chororum, non de scenico, cogitandum est.

nam vellet, et eos per artificem, quem χορο-
 διδάσκαλον vocabant, erudiendos et exercendos
 curare in iis artibus, in quibus sibi certatio
 esset futura, tum chorum vestibus ac coronis
 ad solennitatem ludorum aptis ornare, et omne
 choragium, id est instrumenta, quaecunque seu
 fabulae docendae seu alii spectaculo necessaria
 essent, privato sumtu praebere. Nihil enim
 dubitandum, quin eiusdem, qui choris sceni-
 cis sumtum suggereret, commissio totius ludi
 esset. Nam omnino chorum, tanquam fabulae
 primariam partem, et eam, unde antiquitus
 omnis ratio scenae effloruit, ita Graeci usur-
 pare consueverunt, ut verbi vis ad universam
 fabulam spectet. Sed satis de choragia ⁶⁶).

⁶⁶) Accuratio tractatio rei huius loci non est.
 Nihil igitur dixi de certatione choragorum, ni-
 hil de ἀντιχορηγοῖς (h. e. iis, a quibus certa-
 men fiebat, cuique pro tribu sua) quod ver-
 bum rari usus legimus apud Andocid. in Alcib.
 p. 121. et Nostrum in Midiam p. 612. D. 613.
 C., nihil denique de praemiis, quorum honor
 ad ipsas tribus pertinebat, de tripodibus, a vi-
 ctore cum magna caerimonia consecratis etc.
 Tamen conferre operae pretium erit Aristoph.
 Ran. v. 94. eiusque Schol. ad v. 406. Antiphont.
 Orat. ult. περὶ τοῦ χορευτοῦ, Demosth. Midianam
 passim cum Argumm. gr., adv. Phaenipp. p.
 1025. D. Isaei Or. de Dicaeog. hered. p. 113.

Alterum, *γυμνασιάρχια*, pertinet ad ludos gymnicos, in quibus iuventus exercebatur, et similiter publice in Panathenaeis, Hephaesteis, Prometheis et aliis solennibus commissiones fiebant. Praeerant his *γυμνασιάρχαι*, eodem fere, quo choragi, modo a tribubus delecti in certum tempus, modo longius illud, modo brevius, nonnunquam in unum mensem. Mandata iis erat gymnasii alicuius aut ephebei cura summa et potestas, ipsique exercere se volentibus oleum, pulverem palaestricum, atque alia, quae usus posceret, suppeditabant, omninoque ludos apparabant ⁶⁷). Tertium munus, paullo rarius a veteribus commemoratum, eius est, qui *ἐστιάτωρ* appellatur. Talem oportebat in sacris festorumque dierum laetitia tribulibus suis epulum dare; quod in illa vilitate rerum venalium, quam Athenis fuisse scimus, nisi forte mensa lautitiis opipare exstruenda erat, haud magnae

De Apollod. hered. p. 187. et ex recentioribus, praeter libros notos, Vandal. l. c. p. 675. seqq.

⁶⁷) De discrimine *γυμνασιάρχου* et *γυμναστοῦ* nota est admonitio Perizonii ad Aelian. V. H. II, 6. Ad reliqua conf. Schol. ad Orat. §. 24. Vandal. p. 584. seqq. et Corsin. Fast. Att. II. p. 133. Ex coniectura oleo adieci pulverem, de cuius genere vide loca, quae designat Casaub. ad Theophr. Char. 5.

impensae esse potuit. Id munus qui faceret, ex sua tribu sorte ducebatur, nisi si quis sponte se facturum ostendisset ⁶⁸). Iam quaerere libeat, quae fuerit ratio sumtus, in unamquamque harum rerum necessario faciendi. Sed equidem nihil usquam legi relatum, nisi hoc, choragi fuisse munus sumtuosissimum, praesertim in tragoedia et Dionysiis magnis, sumtuosius etiam in certamine tibicinum, quam in aliis ⁶⁹). // Et narrat nescio quis apud Lysiam, triginta minas se choragum tragoedis, comoedis sedecim, Prometheis porro gymnasiarchum duodecim, rursus choro pyrrhichistarum Panathenaeis magnis octo, parvis in eodem cer-

⁶⁸) Conf. Pollux III, 67. Harpocrat. v. ἐστιάτωρ. Salmas. Observatt. ad Ius Att. et Rom. p. 72. Hinc ἐστιάων τὴν φυλήν, apud Demosth. in Midiam p. 628. c. et alibi.

⁶⁹) Demosth. in Midiam l. c. Τραγωδοῖς κεχορήγηκέ ποτε οὗτος; ἐγὼ δ' αὐληταῖς ἀνδράσι καὶ ὅτι τοῦτο τὸ ἀνάλωμα ἐκείνης τῆς δαπάνης πολλῶ πλεῖόν ἐστιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. Mirum est, quid intenderit pretium posterioris certaminis. Possunt fuisse rei aliae caussae, quas ignoramus. Unam coniecerim fuisse hanc, quod, quum fabulis agendis cives gratuitam operam darent, ad illud peregrini artifices conducendi essent. Et omnino apud veteres parva mercede contenti non erant tales artifices.

tamine septem, et cyclio choro tres impendisse ⁷⁰). Ex quo intelligitur, tantum uni tragico muneri potuisse impendi, quantum quatuor aliis honeste sufficeret.

Pergamus ad alterum genus munerum, temporarium et extraordinarium, εἰσφορὰν et τριηραρχίαν. Quorum nominum prius significat pecuniam ad necessitates belli conferendam, unde praecipue stipendium militi persolveretur ⁷¹). Collationis huius descriptio fiebat ex censu, varie pro usu rerum ac temporum. Strategorum cura erat, hoc et alterum munus bellicum ordinare, ad eaque vocare cives, ac lites et causas forte de iis ortas iudicare ⁷²). Qua in re
non

⁷⁰) Lysias Orat. XXI. princ. Locus est classicus ac varii usus. Quare posthac eum apponemus αὐτολεξεί.

⁷¹) Solennia hic sunt εἰσφέρειν χρήματα, εἰσφέρειν εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως, εἰσφορὰς εἰσφέρειν, et de hominibus, qui id munus faciunt, οἱ εἰσφέροντες. Vide, ut unum ex numero antiquiorum citem, Lysiae Orat. XII. p. 396. ibique Markl.

⁷²) Vid. Orat. adv. Phaenipp. passim, et adv. Boeot. I. p. 1002. D. ubi Mantitheus, actor, ita ait: Τίνα οἱ στρατηγοὶ τρόπον ἐγγράψουσιν, εἴαν εἰς συμμορίαν ἐγγράφωσιν; ἢ εἴαν τριήραρχον καθιστῶσιν; ἢ, ἂν στρατεία τις ᾗ, τῷ δῆλον ἔσται, πότερος ἔσθ' ὁ κατειλεγμένος; Formulae huius, εἰς συμμορίαν ἐγγρά-

non raro haec fraus versata est, ut qui cui-
piam incommodare vellet, seum suffragiis suis
in numerum ditissimorum aut superiorem clas-
sem adscriberet. Id quod ex Cleonis commi-
natione quadam apud Aristophanem apparet ⁷³).
Mox, Oratorum nostrorum saeculo, hoc omne
onus legimus solis mille ac ducentis civibus im-
positum, tali ordine ⁷⁴). Singulae tribus (de-

ἐγγράφειν, gemina illa est apud Aristophanem,
εἰς τοὺς πλουσίους ἐγγράφειν, versibus mox po-
nendis. Omnino potestas Strategorum nota est,
etiam hoc, quod illis idem ius fuit, ac Pryta-
nibus, in urbe conciones et ecclesias habendi.

⁷³) Equitt. v. 923.

Δώσεις ἐμοὶ καλὴν δίκην,

ἱπούμενος ταῖς εἰσφοραῖς·

ἐγὼ γὰρ εἰς τοὺς πλουσίους

σπεύσω σ' ὅπως ἂν ἐγγραφῇς.

⁷⁴) Unus nobis hic sequendus est Ulpianus in his
verbis (primam enim partem Scholii omitto,
alienae manus laciniam, et minus antiquam, ut
opinor) ad Demosth. Or. Olynth. II. p. 33. E.
Δέκα οὐσῶν φυλῶν καὶ ἐκάστης προβαλλομένης ἀπὸ
ἐκατὸν εἴκοσι, συνέβη τοὺς πάντας εἶναι λειτουργοὺς
χιλίους διακοσίους. Ἐμέριζον οὖν αὐτοὺς ἀπὸ ἑξακο-
σίων ἀνδρῶν, ὃ ἐστίν, ἀπὸ δέκα συμμοριῶν· πάλιν δὲ
ἐκατέραν τῶν δύο μερίδων τούτων ἕτερον εἰς δύο, ὃ
ἐστίν, εἰς τριακοσίους μὲν ἄνδρας, κατὰ πέντε δὲ συμ-
μορίας. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τριακόσιοι οἱ πάντες πλού-
σιοι, οἱ πρῶτοι· οἵτινες προεἰσέφερον τῶν ἄλλων τε

cem autem tribus erant Athenis) centenos vicenos, qui ditissimi essent, de suo corpore probabant. Hi omnes in partes binas dispertiti efficiebant viginti classes, *συμμορίας*, sexagenorum capitum singulas, et in singulis tribubus binas. Ita collecti mille ducenti rursus in duas partes dividebantur, sexcentorum hominum utramque; easque rursus in binas, ut essent quatuor, unaquaeque trecentorum. Isti vero trecenti, divitiis ceteram turbam anteeuntes, principes erant in conferendo, et urgente bello pecuniam repraesentabant, quam deinde minus iniquo tempore a tenuioribus redigerent: quare eos dicto audientes habebant in rebus omni-

καὶ εἶχον αὐτοὺς ὑπακούοντας εἰς πάντα, ὥστε συμβαίνειν εἰς δύο μερίδας εἶναι τοὺς πάντας· εἶγε οἱ τῶν ἐκατέρωθεν ἦσαν ὥσπερ ἡνωμένοι τοῖς ἐκατέρωθεν τριακοσίοις, τοῖς πλουσιωτέροις. Εἶχε δὲ ἐκάστη μερίς τῶν τεσσάρων ἴδιον στρατηγὸν καὶ ἴδιον ῥήτορα· ὅμως δὲ πάλιν τῶν δευτέρων καὶ οἱ ῥήτορες καὶ οἱ στρατηγοὶ ὑπεῖκον τοῖς προτέροις. Quod h. l. est προτελεῖν vel προεισφέρειν τῶν ἄλλων, id habes etiam in Midiana p. 627. F. adv. Phaenipp. p. 1026. A. adv. Polycl. p. 1085. A. Et inde προεισφοραί. Plane autem sentio cum Vales. ad Harpocrat. p. 73., ultima ista de Strategis et Oratoribus utrorumque falsa esse, et exsculpta ex verbis auctoris male intellectis. De toto Scholio intelligi non vult Valesius.

bus ⁷⁵). Ex quo factum erat, ut omnes in duas partes divisi essent: siquidem qui ab utraque erant parte, quodammodo trecentis ditissimis, qui utrinque erant, adhaerebant. Ceterum istae classes habebant singulae suos principes, ἡγεμόνας συμμοριῶν, itemque curatores, ἐπιμελητὰς συμμοριῶν ⁷⁶). Horum alteri, copia

⁷⁵) Horum trecentorum in Republ. Demosthenes Olynth. II. p. 25. C., ubi Scholion illud legitur, clare meminit: Πρότερον μὲν γὰρ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι! εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολίτευεσθε κατὰ συμμορίας. Πρῶτος ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι οἱ τριακόσιοι· οἱ δὲ ἄλλοι πρόσθενέμνησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. Quae ad verbum repetuntur ab auctore Orat. περὶ συντάξεως p. 126. A. Meminit eorundem etiam Isaeus, qui aetate paullo antecedit Nostrum, atque ille primus, ni fallor, in Orat. de Philoctem. hered. p. 154. Ubi quod est ἐν τοῖς τριακοσίοις εἰσεφέρειν, ab eodem alibi dicitur ἐν πρώτοις, de Apollod. hered. p. 187. Lysias, quamvis saepe de omni genere munerum loquatur, nusquam nec trecentorum, nec symmoriarum mentionem intulit.

⁷⁶) Vjd. Harpocr. v. ἡγεμὼν συμμορίας, et Pollux III, 53. Decem annos eum locum tenuit Demosthenes, quem vid. de Cor. p. 489. F. et 523. E. in Mid. p. 628. C. in Aphob. II. p. 906. A. alibi. Rarius alterum vocabulum occurrit, ἐπιμελητὴς συμμορίας, ut in Everg. et Mnesib. p. 1055. B. et in sola trierarchia.

divitiarum ceteris omnibus praestantes, videntur συμμορίτας suos ad muneris partes vocasse, et, si quis inter illos minus valeret, eius ipsi partes sustinuisse: curatores autem in classibus eodem ministerio videntur functi esse, quo aliud notum genus curatorum in tribubus, ἐπιμεληταὶ τῶν Φυλῶν, videlicet ut classes ad conventus convocarent, atque ad eas de communibus rebus referrent.

Haec tota descriptio civium talis, qualem nunc retuli, quo tempore primum in εἰσφοραῖς sit inducta, nullus Oratorum nos docet. At vero Philochori fragmentum servatum est ex Atthide ⁷⁷⁾, quod docet simpliciter, Populum in symmorias divisum esse Nausinico Arch.

⁷⁷⁾ Apud Harpocr. et alios in v. συμμορία. Petitus et eius asseclae hoc fragmentum ad solam trierarchiam trahunt, neque omnino quidquam de symmoriis dicunt in εἰσφοραῖς, velut in illis talis descriptio nulla fuerit. Inde plura turbata sunt in hac disputatione. Ego accuratius distinctis locis, quae alterius utrius generis symmoriarum mentionem habent, non dubitavi, quin ratio, initio usitata in εἰσφοραῖς, serius demum migrarit in trierarchiam. Putes etiam, rem deinde obsolevisse in εἰσφοραῖς, quum Orator dicat in Olynth. II. l. c. Πρῶτον εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ κ. τ. λ. Oratio autem haec habita est Olymp. 107, 4.

Olymp. 100, 3. Quae res licet illum unum auctorem habeat, tantumque universe prodita sit, et eo modo, quo Grammatici abuti solent, id est, non disertis verbis auctoris, sed per compendium; veri tamen per est simile, Philochori narrationem ad εἰςφορὰς pertinere, praesertim quum in iis novum ordinem quendam illo Archonte inductum ipse Orator noster non obscure significet ⁷⁸). Adde praeterea, quod ante Olymp. 100, 3. apud nullum veterum, qui supersunt, ne nomen quidem symmoriae in neutro genere bellici muneris occurrit ⁷⁹). Ceterum vehementer cives pressit hoc onus. Nam quodam tempore reperimus eos quintam partem annuorum reddituum contulisse; quin etiam, si quis plures domos fundosve possidebat, eum probabile est totidem nominibus in classem esse adscriptum ⁸⁰).

⁷⁸) In Androt. p. 705. E. Ubi in transcurso attinguntur εἰςφορὰι αἱ ἀπὸ Ναυσινίκου. Quas propter Philochori locum potius intellexerim esse *collationes Nausinico Arch. institutas*, quam Nausinicum quaestorem quendam, ut apud Reisk. est in Ind. Demosth. histor. Conf. Taylorum in Not. p. 679. et Corsini F. A. T. III. p. 301.

⁷⁹) Unus locus est, qui huic sententiae obstare videatur, apud Isaeum. Vid. notam 96.

⁸⁰) Propter posterius vid. Orat. adv. Polycl. p. 1085. B. Prius illud factum est certe circ.

PROLEGOMENA.

Sequitur trierarchia, onus olim molestius et sumtuosius ceteris omnibus, etiam hodie, quanquam sine sumtu, molestissimum, si quis rationem eius penitus cognoscere cupiat. Quippe quae passim veteres de ea dixerunt, diligenter in unum conducta caecam faciunt molem rerum, cui lucis aliquid afferre difficillimum est. Nam quum aliam aliis temporibus trierarchiae rationem fuisse, totumque ordinem identidem immutatum esse constet, harum immutationum vel nulla, vel tenuissima nobis in libris veterum vestigia relictata sunt. In his autem rebus nemo ignorat, quam parum sciatur, nisi quis tempora sciat, et ad annum suum quodque redegerit. Quod ni fiat, ne id quidem bene explicari poterit, quid sit trierarchus. Nihil enim nos iuvat, si quis cum vulgo narrat, civem esse, qui navem bellicam,

Olymp. 103., teste Orat. I. in Aphob. p. 896. A., cuius loci causa Orationem eam laudat Harpocr. l. c. Discimus inde, et ex II. in Aphob. p. 906. A., collatas tum Demosthenis nomine a tutoribus eius esse de minis vicenis quinis drachmas quingenas, quae est, ut dixi, quinta pars. Apponitur, non plus dedisse Timotheum Cononis, et ditissimos. Orationes illae omnium primae fuerunt Nostro, habitae Olymp. 104, 1. Utile erit in his rebus, quoad poterit, ubique auctoritatum tempora annotare.

armamenta navalia, remiges, alia eius generis praeberit. Nos igitur disputationem nostram ita instituemus, ut primum paucis quaeramus de antiquiore aetate, tum ordine enarremus, quae nostri Oratoris saeculo mutata esse videantur.

Iam quadringentos olim ad functionem trierarchiae esse delectos, apud unum Xenophontem legimus ⁸¹). Sed nihil hic de ratione deligendi, nihil, quantae illis curae classis fuerit. Itaque advocandi sunt supparis aetatis testes, Aristophanes et Thucydides ⁸²). Quorum fide hoc ponere, certum licet, belli Peloponnesiaci tempore trierarchos naves accepisse de publico aedificatas, nihilque aliud ab ipsis exactum esse, nisi ut naves remigio et armamentis instruerent, tuerenturque. Ne victum quidem aut stipendium classiariis dare videtur trierarchus debuisse: si quis haec, vel etiam alia

⁸¹) De Republ. Athen. III, 4. Τριήραρχοι καθίστανται τετρακόσιοι ἐκάστου ἐνιαυτοῦ, καὶ τούτων τοῖς βουλομένοις διαδικάσαι ὅσα ἔτη.

⁸²) Alter in Equitt. v. 913. ibique Schol. et Ran. v. 1096. Thucyd. VI, 31. Conf. Isocrat. adv. Callim. p. 565. A. Ad idem tempus, aut antiquius etiam, spectant fortasse, quae Pollux VIII, 108. et Hesych. v. ναύκλαροι habent de naucrariis. Ibi vid. Intpp. Sed de hac tota re parum habemus explorati.

plura ex privato addebat, liberalitas ea erat, non munus lege impositum. Verum hic quoque interdum factum est, ut cives cogerentur plus, quam praescriptum et imperatum esset, impendere. Scilicet Strategī, qui malevoli essent in aliquem, navem ei attribuere solebant vitiosam et mutilatam, quae quamprimum refici, ac tantum non de integro fabricari deberet. Omnino putes, iam tum trierarchiam magni sumtus fuisse ⁸³).

Demosthenis aetate res plures commutationes habuit, variis legibus alio atque alio modo comparata ⁸⁴). Inprimis saepe numerus hominum uni navi attributorum variavit, pro eo ut temporis difficultas ferebat, quum pauciores in dies fierent, qui opibus valerent, et tantos sumtus tolerare possent. Primum bini tantum una navi adornanda occupabantur, quo modo rem apud Oratorem reperimus constitutam Olymp. 104, 1. et 4. ⁸⁵). Neque ta-

⁸³) Is certe, qui munera magnificentissime a se obita iactat apud Lysiam l. c., septem annis narrat sex talenta a se in hoc munere effusa.

⁸⁴) Demosth. de Cor. p. 490. E. Καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους κ. τ. λ. Ita is et alibi loquitur de pluribus legibus propter rem trierarchicam latis. Nulla harum superest.

⁸⁵) Orat. in Midiam p. 628. A. Καγὼ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἐτρηράρχουν, εὐθύς ἐκ παίδων ἐξελ-

men intra hunc numerum substitit, sed nonnunquam advocati ad unam navem sunt terni, quini, seni, deni, etiam quinideni ⁸⁶). Coibant tales societates permixti opulentiores cum minus opulentis, ea conditione, ut omnes ae-

θών, ὅτε σύνδυο ἦμεν οἱ τριήραρχοι. Atqui Demosthenes in album civium relatus est Olymp. 103, 3. anno aetatis XIX. Ergo illud, εὐθύς ἐκ παιδων ἐξελθών, pertinet ad Olymp. 103. exeuntem, vel ineuntem 104. Praetuli autem Olymp. 104, 1. propter ea, quae narrantur in Or. II. adv. Aphob. p. 908. De altero numero conf. Orat. adv. Polyclem p. 1089. E. et ad hunc locum Petit. LL. AA. p. 359.

⁸⁶) Ulpian. ad Orat. Mid. p. 681. G. Πολλὰ περὶ τὰς τριηραρχίας ἐγίνοντο μεταβολαὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀναλώματος. Καὶ ὅτε μὲν σύνδυο ἦσαν· ὅτε δέ, σύντρεις· καὶ ὅτε δέ, καὶ δέκα τριήραρχοι· ὅτε δέ χίλιοι. Ὁ γοῦν Δημοσθένης ὕστερον δυοῖν τριήρων ἓνα τριήραρχον ἐποίησε. Καὶ ὅτε μὲν ἡ πόλις τὴν κατασκευὴν καὶ τοὺς ναύτας ἐδίδου, καὶ μόνον τὴν ναῦν ὁ τριήραρχος παρεῖχε· ὅτε δέ σύμπαντα οἰκοῦεν οἱ τριήραρχοι παρεῖχον. De trinis etiam sequens Scholion loquitur, cetera ineptum: Τὴν τριήρη ἐπλήρουν ἢ σύντρεις, ἢ ὅσοι δήποτε. In prioribus Petitus reiicit verba, ὅτε δέ χίλιοι, omnino me probante, saltem in illo contextu. At quod idem in iis, quae proxime praecedunt, emendat, ὅτε δ' ἑκκαίδεκα, illud non imiter. Plura huc spectantia vetus scriptor scire potuit, quorum auctores hodie deficiunt. Ceterum cum Ulpiani

qualiter conferrent, ne nimium premerentur ii, qui singuli per se parandae navi impares essent, aut videri vellent. Omnino videtur trierarchia ab opulentioribus saepius ad suum compendium ordinata esse, et eo quidem tempore, in quo nunc versamur, prope liberum cuique arbitrium permissum, in quam portionem impensae venire vellet. Itaque factum est aliquando, ut plane viderentur defore, qui munus ex ordine obirent. Id quod colligi puto posse ex eo, quod Olymp. 105, 3. exstitisse primum traduntur voluntarii trierarchi ⁸⁷). Sed horum quae ratio fuerit ac descriptio, non traditur, immo ne id quidem constat, an forte illi operam suam duntaxat ad unius belli Euboici necessitatem obtulerint.

Utut est, proximo statim intervallo mutatio placuit. Constituti sunt ad trierarchiam,

auctoritate coniunxi verba Hyperidis ap. Harpocr. v. *συμμορία*. Nam ibi quoque de coniecturis Petiti, pessimi coniectoris, consentio cum Wesseling. Temerarium est, in dubiis et incertis testimonia refingere. Id qui facit, ipse quasi regulam, qua utendum est, incurvat.

⁸⁷) Tribus verbis rem, tanquam notam auditoribus, tangit Demosth. de Cor. p. 489. B. Nobis adeo de tempore dubitare liceret, absque Diodoro Siculo si essemus XVI, 7. Conf. A. Schotti Vit. Demosth. ad Olymp. 105, 3.

quod iam prius in εἰςφοραῖς factum erat, mille ac ducenti cives ex numero eorum, qui domos, fundos, alia quae moveri non possent, numosque, seu fenore seu apud mensam publicam occupatos, possidebant ⁸⁸). Id corpus autem non puto omnino ex iisdem compositum fuisse, qui essent in classibus εἰςφερόντων: videntur potius ex iis, quibus modicae divitiae essent, plures in solis εἰςφοραῖς contulisse, vacasse contra a trierarchia ⁸⁹). Constitutae igitur ad hanc quoque viginti symmoriae, sexa-

⁸⁸) Haud scio, an constitutio facta sit νόμῳ τῷ τοῦ Περιάνδρου, καθ' ὃν αἱ symmoríai συνετάχθησαν, cuius obiter his verbis meminit Noster adv. Everg. et Mnesib. p. 1055. B. Sed desero conjecturam, dum cogito, plures leges de trierarchia affuisse. Id vero non video, quare nonnulli Periandri legem, non aliunde notam, ad illam descriptionem symmoriarum, quam Nausinico Arch. factam vidimus, referre, vel ipsum Periandrum descriptionis illius auctorem facere voluerint. Scilicet putarunt, symmorias pertinere ad solam trierarchiam. Quod, nisi me omnia fallunt, falsissimum est.

⁸⁹) Non videor mihi abuti verbis Orat. nostrae §. 24. Οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλάττω κεκτημένοι τοῦ τριηραρχίας ἄξια ἔχειν, ἐν ταῖς εἰςφοραῖς συντελοῦσιν εἰς τὸν πόλεμον· οἱ δ' ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν, εἰς ἀμφοτέρω ὑμῖν ὑπάρξουσιν χρήσιμοι, καὶ τριηραρχεῖν καὶ εἰσφέρειν.

genorum hominum singulae, ex quibus etiam plures, quam ante, unius navis caussa iungebantur; dubium tamen an manente illo delecto ordine trecentorum ⁹⁰). Atque haec ratio trierarchiae faciendae vocata est συντέλεια, id est *contributio*, et συντελεῖς, ex quibus societates istae fiebant ⁹¹). Cuius rationis, etsi quasi praetereundo, ita tamen Orator in hoc li-

⁹⁰) Dubitatio mea tum alias causas habet, tum hanc, quod in Orat. περὶ συμμοριῶν nihil legitur de trecentis. Quanquam silentii huius vim haud magnam puto, quum nihil in eo insit, unde illos non fuisse intelligatur. At meminit trecentorum Oratio in Phaenippum. Meminit sane; nusquam tamen certum indicium habet, utro de munere agatur, de trierarchia, an de εἰσφοραῖς. Legimus quidem ibi in Argum. graeco haec: Ἦν σύνταγμα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξειλεγμένων, οἷς ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες h. e. *liturgiae extraordinariae*. Sed quis nos doceat, de quo tempore hic scriptor loquatur, quum Orationis ipsius tempus incertum sit?

⁹¹) Etymol. M. et eodem fere modo Harpocr. v. συντελεῖς. Οἱ τριηραρχοῦντες νεὼς μιᾶς ἅμα ἐπεμελοῦντο, συντελεῖς ἐλέγοντο. Τὸ δὲ πρᾶγμα συντέλεια καλεῖται. Quodsi Antiphontis auctoritas, quam Harpocr. addit, loco suo posita est, pertinuit ea ad aliud genus συντελείας. Idque ipsa inscriptio Orationis probabile facit.

bro ⁹²⁾ mentionem facit, ut eam Olymp. 106, 2. plane receptam putari oporteat. Quod quidem eo facere licebit confidentius, quia in alia Oratione, quam insequenti anno de ordinandis symmoriis habuit, eiusdem contributionis in trierarchia receptae et viginti symmoriarum nominatim meminit ⁹³⁾. Accedit etiam Oratio Midiana, in qua tale est indicium rei, ut ea haud multo ante, quam ista caussa ageretur, instituta videri debeat ⁹⁴⁾. Pertinet vero caus-

⁹²⁾ Vid. §. 19.

⁹³⁾ Animadvertenda ibi inprimis sunt haec p. 135. B. Οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥς περ νῦν εἰσιν, ἐξήκοντα σώματα ἔχουσιν ἐκάστην. Quod Orationem refero ad Olymp. 106, 3., in eo sequor Dionysium Halic. Ep. ad Ammaeum §. 4., ubi primam illam ponit publicarum Oratt., et habitam Diotimo Arch.

⁹⁴⁾ Orat. in Mid. p. 628. A. Οὗτος (ὁ Μειδίας) γεγωνὼς ἔτη περὶ πεντήκοντα ἴσως ἢ μικρὸν ἐλάττω οὐδὲν ἐμοῦ πλείους λειτουργίας ὑμῖν λειτούργηκεν, ὃς δύο καὶ τριάκοντα ἔτη γέγονα. Καὶ γὰρ μὲν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐτρηράρχουν, εὐθύς ἐκ παίδων ἐξελθὼν, ὅτε σύνδυο ἦμεν οἱ τριήραρχοι, καὶ τὰ ἀναλώματα πάντα ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων, καὶ τὰς ναῦς ἐπληροῦμεν αὐτοί. οὗτος δέ, ὅτε μὲν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἦν, καὶ γὰρ ἦν ἐγὼ νῦν, οὐδέπω λειτουργεῖν ἤρχετο, τὴνικαῦτα δὲ τοῦ πράγματος ἤπται, ὅτε πρῶτον μὲν διακοσίους καὶ χιλίους πεποιήκατε συντελεῖς ὑμεῖς.

sa Midiana ad Olymp. 106, 4. ⁹⁵). Iam annum si quaeras, quo contributio trierarchica fieri coeperit, nihil diserte de eo relatum invenias; tamen quum id institutum primis annis Olympiadis 106. valuisse, ea, quae modo scripsi, luculenter monstrent, Oratio autem adversus Polyclem fidem faciat, Olymp. 104, 4. id nondum in usu fuisse: relinquitur una Olymp. 105., in qua initia latere videantur. Atque huic computationi forsitan etiam aliunde probabilitas addi possit ⁹⁶).

⁹⁵) Sic scribendo, effugimus necessitatem quaerendi de anno Orationis, sive scriptae modo, sive etiam habitae. Namque id ipsum dubitatur, an habitata sit; et merito. Causa autem assignari debet Olymp. 106, 4, si Demosthenes recte locutus est, quum dixit l. c., annum aetatis se agere XXXIII. At Dionys. Halic. Ep. ad Ammaeum l. c. Orationem refert scriptam esse Callimacho Arch. Olymp. 107, 4. Quae diversitas nihil nos moveret propter illud, quod supra de calculis Dionysii dixi in nota 35., nisi Orator ibi res gestas commemoraret, quas demum post Olymp. 106. gestas historia ponit. Sed hoc in loco nihil interest nosse, quo anno scripta sit Oratio: id interest, quo anno eius causa sit ponenda. Scilicet haec duo diversa sunt non parum.

⁹⁶) Tentavit hoc facere ex Orat. adv. Evergum et Mnesibulum Petitus p. 366. Isti tamen argu-

Hac igitur ratione ac descriptione pro fundamento usus est Demosthenes in novis consiliis, quae in ea Oratione, quam vulgo *περὶ συμμοριῶν* inscribunt, proposuit tum, quum Ar-

mento non confiderem, nisi alia essent et maiora. Sed locus est apud Isaeum de Apollod. hered. p. 184., qui locus acutiori lectori nostram rationem nonnihil turbare possit videri. Ὁ μὲν γὰρ πατὴρ αὐτοῦ τὰς τε ἄλλας ἀπάσας λειτουργίας λελειτούργηκε, καὶ τριηραρχῶν τὸν πάντα χρόνον διέτέλεσεν· οὐκ ἐκ συμμορίας τὴν ναῦν ποιησάμενος, ὥςπερ οἱ νῦν, ἀλλ' ἐκ τῶν αὐτοῦ δαπανῶν· οὐδὲ δεύτερος αὐτὸς ὢν, ἀλλὰ καταμόνας· οὐδὲ δύο ἔτη διαλιπὼν, ἀλλὰ συνεχῶς κ. τ. λ. Ita h. l. symmoriarum ordo memoratur, tanquam nuper institutus. Isaei autem aetas paullo superior est, quippe quem Demosthenis magistrum fuisse tradunt. Universe aliquis respondeat, et illius Orationis, et aliarum plurimarum eiusdem auctoris, dubia et incerta tempora esse. Sed melior responsio parata est ex eo, quod plura fidem faciunt, Isaeum adhuc primis annis Philippi regnantis, id est Olymp. 105., non modo superstitem fuisse, sed et caussis scribendis operam dedisse. Vid. Ionesii Not. ad Isaeum anglice translatum p. 162. seq. Alter locus ex Demosth. adv. Boeotum in mentem recurrit, ante prolatus ille in nota 72., qui et ipse offensione non caret. Nam si quis premat particulam disiunctivam ἢ, aut, facile inde extricet, tum temporis nihil- dum symmoriis commune fuisse, cum trierar-

taxerxes Ochus expeditionem in Athenienses factururus dicebatur. Quando enim Populus ad istum rumorem tumultuari coeperat, quasque ducem quaerere, qui instructo exercitu Persis ultro obviam procederet, Orator temerarium id esse videns, nec tamen aperte dissuadere aut damnare ausus, prius censuit de bellico apparatu cogitandum, et quonam modo copiae suppetere propulsando tanto bello possent ⁹⁷). Itaque de classe et trierarchia quaerit potissimum. Sed nihil fere aliud agit, nisi ut rationem, quam descripsimus, corrigat, turbatam restituat, restitutam novo modo ordinet. Nam quum nimis multi ex illis mille ac ducentis excusationes obeundi muneris haberent ⁹⁸), postulare

chia. Atqui licet nec huius Orationis annum exploratum habeamus, tamen probabile est, eum incidere in Olymp. 108. Vid. Dionys. Hal. de Dinarcho T. V. p. 665. bene correctum a Corsino F. A. T. IV. p. 30. Quid ergo? Aut illo anno symmoriarum descriptio prorsus a trierarchis neglecta est, aut, aliter accepto loco, vis particulae minus est premenda. Omnino hoc praeceptum teneamus in historia, ut testimonia scriptorum obscuriora ex iis, quae clara et perspicua sunt, explicemus.

⁹⁷) Conf. Dionys. Halic. Art. rhet. §. 7. et 10.

⁹⁸) Varias fuerunt illae. Partem profert Orator p. 135. A. Quare non est mirum, si vulgaris
usus

stulare coepit, ut legerentur omnino duo milia. Ex his, demta multitudine excusandorum, vix plures quam pristinum numerum mille adducentorum superfore, at certum illum, paratūque. Eos porro describendos esse in viginti symmorias, sexagenorum capitum singulas, hasque rursus in quinas decurias, unamquamque duodenorum. In eas decurias pro modo census ita cives referendos esse, ut ditissimo cuique tenuissimi subiungerentur. Ab his centum decuriis comparari facile posse classem trecentarum triremium, si ternas singulae decuriae darent, singulae symmoriae quinasdenas. Sed reliqua melius apud ipsum auctorem legi poterunt ⁹⁹⁾).

Quae vero ibi leguntur omnia, non eo disputata sunt modo, quo solet id, quod in formulam legis redigi debet. Neque latam legem in illam sententiam reperiri arbitror. Immo res trierarchica paullo post Olymp. 106. rursus coepta est perturbari ¹⁰⁰⁾). Inprimis in-

usus loquendi pro mille ducentis olim usurpavit mille. Quod ex deperditis Orationibus notavit Harpocr. v. χίλιοι διακόσιοι.

⁹⁹⁾ Orat. περὶ συμμαριῶν p. 135. Potiora ex ea excerpserit G. Budaeus l. c. p. 532. seqq.

¹⁰⁰⁾ Iuvabit comparare Demosth. Philipp. I. p. 52. cum eo loco, quem mox laudabo ex Orat.

valet, legibusque adeo firmatur consuetudo, ut sedeni ad unam navem conferant, sine ullo discrimine census, et ut omnes cives ab anno aetatis vicesimo quinto in quadagesimum ad partes veniant, decimam sextam sumtuum praebendo ¹⁰¹). Qua ratione συντελείας nihil iniquius fuit, nihil publice incommodius. Primum pauper iure queri poterat, sese ditissimis exaequari, velut ii, quibus hodie a principibus tributum in capita aequaliter imperatur. Tum divites simul illud detrectare, quod pro habitu opum sustinere debuissent, saepeque adeo hanc tantulam partem impendere gravari, et onus variis artibus omnino a se in tenuiores

de Cor. Nempe Philippica illa habita est Olymp. 107.

¹⁰¹) Loco classico uti coepimus ex Oratione de Corona, et nunc quidem lege seu catalogo p. 490. C. Quae verba utinam ab omni parte clara essent. Nunc laboramus maxime in his, ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συντελειῶν, in quibus vellem minus muti essent Intpp. Neque iis difficultas tollitur, quae habet auctor Miscell. Defenss. ad Ius Att. et Rom. p. 135. seq. Nihil tamen illa res ad nos et nostrum institutum. Magis attinet, legis illius, a Demosthene abrogatae, tempus scire. Sed ne hoc quidem, nisi coniecturis incertis, assequi licet. Vid. Petitem p. 360.

transferre ¹⁰²). Ita res, divitibus utilissima, inutilis Civitati exstitit et perniciosa. Etenim si quod subito bellum ineundum aut periculum propulsandum erat, vel prorsus deficiebant, qui naves instruerent, vel classis male ac post tempus comparata exhibat; unde factum, ut Respubl. occasiones gerendarum rerum praetermittere deberet, et detrimenta acciperet. Adeo laborare pessimo publico rem navalem, Demosthenes non amplius ferendum ratus, novam descriptionem excogitavit, per quam contributio sedenorum sublata, itemque nomen *συντελών*, quo se trierarchi adhuc vocabant, usurpari desitum est. Factum id est lege, quam, licet acriter obnisi divitibus et principibus symmoriarum, pertulit tamen ille Olymp., ut videtur, 109, 3. ¹⁰³). Ea ex lege, qui divites adhuc exiguum deci-

¹⁰²) Vid. Orat. de Cor. p. 489. E. seqq. et in Midiam p. 628. B.

¹⁰³) Dubitanter locutus sum. Nam qui Archon a Demosthene p. 490. B. ponitur, Polycles, nullus apparet in fastis. Pessime illum Meursius de Archont. IV, 14. eundem habuit ac Philoclem, qui magistratum gessit Olymp. 114, 3. quo anno mortuus est Orator. Istius rationem refellens Petitus p. 362. Polyclem pseudeponymum Archontem facit Olymp. 110, 2. rationibus non plane futilibus. Corsinum tamen potius sequor, qui pseudeponymum Arch. ponit

mae sextae partis sumtum, aut ne hunc quidem, toleraverant, non raro singuli coacti sunt unam navem soli, vel etiam plus una instruere ¹⁰⁴). Namque ad censum nunc perducta res, aetatis nulla ratio habita. Videlicet opibus civium tanquam in unum collatis, decem cuique triremi talenta assignabantur, ita, ut qui decem talentis census esset, eum solum oporteret triremem suam apparare; qui viginti talentis, duas: quibus vero maior erat census, eorum nemini, quantumvis opulento, plus quam tres triremes et una scapha imperaretur. Contra illorum, quorum minor census erat decem talentis, modo bini, modo terni, modo plures in unum corpus iungebantur, usque dum decem talentum summa confieret ex pecunia, quam quisque pro rata portione numeraret. At vero quam multi ex hac lege ad trierarchiam vocari potuerunt? Tacet Demosthenes, ut est omnino paullo brevior, ubi de hoc merito suo loquitur, in iis praesertim, quae ad declarandum novum ordinem pertinent. Sed Hyperides

Olymp. 109, 3. anno, quo verus Archon fuit Sosigenes. Vid. Corsini F. A. T. I. p. 351. T. IV. p. 36.

¹⁰⁴) Huc pertinent verba Scholii ad Orat. in Midiam, supra prolata: Ὁ γοῦν Δημοσθένης ὕστερον δυοῖν τριήρων ἓνα τριήραρχον ἐποίησε.

apud Harpocracionem et Pollux ¹⁰⁵) testantur, ab Oratore nostro trecentos lege lata ad trierarchiam vocatos. Saepe multumque dubitavi, quaenam ista esset lex, eademne nostrae, an alia. Nihil enim in eo loco Demosthenis, quo nunc utimur, de trecentis. Ne quem tamen hoc postea fallat, uti me diu fefellit: primum nihil legimus in eo loco, quod adversetur Hyperidis auctoritati: immo divites isti, quos gravatos dicit lege sua, quod defunctis antea exiguo sumtu in posterum onus pro censu subeundum esset, isti, inquam, facile pro trecentis illis haberi possunt. Deinde quum nusquam ullius legis, praeter illam a se de re trierarchica latae, meminerit, nostri loci ea est ratio, ut, si quam alias tulisset, id non videatur sane silentio transiturus fuisse. Ita sponte eo nos coniectura fert, ut Hyperidem de ipsa hac lege, Olymp. 109, 3. lata, non de alia loqui dicamus ¹⁰⁶). De illa autem παρανόμων accu-

¹⁰⁵) Harpocr. v. συμμορία, et Pollux VIII, 100.

Ibi quid sibi Kuhnus velit, non in omnibus assequor.

¹⁰⁶) Addi ad haec potest Dinarchus Orat. in Demosth. p. 33., adversario probri loco obiiciens legem, quam nemo dubitet eandem esse, qua ipse de Cor. gloriatur. Εἰσὶ τινες, inquit, ἐν τῇ δικαστηρίῳ τῶν ἐν τοῖς τριακοσίοις γεγενημένων, ὃν οὗτος ἐτίθει τὸν περὶ τριηράρχων νόμον.

satus Demosthenes est a Patrocle quodam ¹⁰⁷). Verum is caussa cecidit, narrante auctore in eadem Oratione de corona, quam Olymp. 112, 3. habitam constat, ubi tota legis commemoratio talis est, qualem quisque intelligat nonnisi de recepta et valente esse potuisse. Iam ab hoc inde tempore quid factum sit de trierar- chia, nos fugit, destitutos omnibus testimoniis auctorum.

Non minus autem variatum est in parte impensarum, quam trierarchi ferre debebant. Primo tempore quum quadringenti essent, vidimus triremes publico sumtu aedificatas, illos nihil addidisse de suo, praeter πληρώματα et σκεύη. Tum vero illorum quisque fere navem praefectus conscendebat, et militiam ipse sequebatur. Posthac quando duo vel tres ad unius navis societatem coibant, sumtum inter se ita partiebantur, ut nihil Respubl. erogasse videa-

Οὐ φράσετε τοῖς πλησίον, ὅτι τρία τάλαντα λαβὼν, μετέγραφε καὶ μετεσκεύαζε τὸν νόμον κατ' ἐκάστην ἐκκλησίαν; Vix Dinarchus sic meminisset *trecen-*
torum, nisi lex ad illos onus transtulisset.

¹⁰⁷) Etiam Aeschinem, perpetuum suum in Re- publ. adversarium, narrat Demosth. ibid. p. 523. E. subornatum fuisse a principibus symmoria- rum, ut legem dissolveret. Fortasse ergo is in subscriptoribus Patroclis fuit. Nam de eadem lege ibi Demosthenem intelligendum arbitror.

tur ¹⁰⁸). Mox mille ducenti successere, ex quo societas quaeque solam navem praebibat aedificatam, publice addebantur armamenta, nautae et σκεύη τριηραρχικά: quas res, exacto munere, quisque vel ei, qui successurus erat, vel Reipubl. reddere debebat ¹⁰⁹). Sed trierarchi vocabulum antiquam et propriam potestatem, qua praefectum triremis signarat, iam tum exuisse putandum est. Nam qui contribuerant, saepe domi residebant, alio quopiam ad navem aman-

¹⁰⁸) Vid. Orat. in Midiam p. 628. A. et ibi Schol. p. 682. A. et paullo ante eundem Schol. p. 660. F.

¹⁰⁹) Vid. ibid. p. 628. B. et Orat. in Everg. et Mnesib. passim. Interdum factum est, ut ultra praescriptum conferrent, qui studium suum in Rempubl. vellent ostentare, ut Apollodorus se fecisse narrat apud Demosth. de Cor. trierarch. p. 1095. A. Τὰ σκεύη, ὅσα δεῖ παρέχειν τὴν πόλιν τοῖς τριηράρχοις, ἐγὼ μὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἀνήλωσα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν. οὗτοι δ' ὑμετέροις κέχρηται, καὶ τῶν σφετέρων οὐδέν εἰς ταῦτα προεῖνται. Omnino insignis materia fuit laudis et gratiae apud multitudinem, si quis munera liberaliter et magnifice fecerat; contra magnum probum, si quis ea defugerat, aut fecerat sordide. Vid. Lysiae Or. VII. p. 285. XVIII. p. 603. Isaei Or. de Dicaeog. hered. p. 109. de Philoctem. hered. p. 154. Demosth. in Cherson. p. 82. D. et passim alibi.

dato. Scilicet in morem venerat locatio trierar-
chiae, haudquaquam utilis Civitati res. Unus
συντελῶν, otiosus forte aut aliqua de caussa
expeditionem quaestui habiturus, pecuniam a
sociis exigebat, eaque collecta solus militabat.
Ita vero de iis, quae male facta aut curata in
munere essent, non redemptori erat ratio red-
denda, sed illis, qui locaverant ¹¹⁰).

Ex his, quae disputavi, facilis est existi-
matio, quam onerosa munera fuerint, quan-
tumque tum periculi habuerit, divitem esse.
Et postulabat Civitas quasi iure suo, uti facul-
tates quisque suas in publica commoda et or-
namenta profunderet, non laborans illa, quin
quis choragiis aut trierarchiis ad egestatem re-
digeretur ¹¹¹). Itaque apud Oratores legimus

¹¹⁰) Vid. Or. Mid. l. c. et p. 616. B. cum Schol.
et Or. adv. Polycl. seu, περὶ τοῦ ἐπιτρηραρχήμα-
τος p. 1091. E. de Cor. trierarch. l. c. etc. Ta-
lento fere locabatur trierarchia in annum. Un-
de magnitudo muneris cognosci potest.

¹¹¹) Vid. Xenoph. de Rep. Athen. I, 13. Saepe
igitur cives querebantur in iudiciis, se bona sua
καταλειτουργῆσαι, καταχορηγῆσαι et rel. Conf. fa-
cetos versus Antiphanis ap. Athen. III. p. 103.
F. Sed ne quaeras, a quo censu aliquis in nu-
merum τῶν λειτουργούντων receptus sit, et quinam
sint in Orat. §. 16. οἱ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κεκτη-
μένοι: unus huc spectat locus ex Orat. I. in

accidisse non raro, ut qui opibus valeret, opes, quacunque arte posset, dissimularet. Contra non deerant florente Republ., qui, popularis aurae captandae, quam opum, cupidiores, munera libenter reciperent, et vel multo plus insumendo, vel saepius repetendo, quam opus esset, suum in cives studium iactarent ¹¹²).

Aphob. p. 904. C. Unde saltem hoc intelligitur, non temere quenquam, cuius census non excederet summam 2 talentum, ad munera encyclia seu solennia adigi potuisse. De hisce muneribus solis ibi capienda vox, λειτουργεῖν.

¹¹²) Nam nemo nisi annis alternis ad liturgiam adigi poterat, ἐκ νόμων πάλαι κυρίων. Vid. Orat. §. 7. et Isaei locum, appositum in nota 96. Notabile hic inprimis est exemplum eius, qui a Lysia defenditur in ἀπολογία δωροδοκίας Orat. XXI. Is paucis annis enormem summam variis muneribus obeundis impenderat, tantam, ut ne quartam quidem partem legibus se debuisse dicat. Verba, unde iam ante profecimus, ipsa huc transscribam, additis rationibus pecuniae nostrae. Ἐγὼ γάρ, inquit, ἐδοκιμάσθην μὲν ἐπὶ Θεοπόμπου ἄρχοντος, καταστάς δὲ χορηγὸς τραγωδοῖς, ἀνῆλωσα τριάκοντα μναῖς. (637 imperial. 12. gr. convent.) καὶ τρίτῳ μηνὶ Θαργηλίοις νικήσας ἀνδρικῶν χορῶν, διςχιλίας δραχμάς. (425. imp.) ἐπὶ δὲ Γλαυκίππου ἄρχοντος, εἰς πυρρῆχισταὺς Παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις ὀκτακοσίας. (170. imp.) ἔτι δ' ἀνδράσι χορηγῶν εἰς Διονύσια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος ἐνίκησα, καὶ ἀνῆλωσα σὺν τῇ τοῦ τρίποδος ἀνα-

Neque vero occasiones omnes enumeravimus, ubi numi in Rempubl. erogandi erant. Nam, ne alias memorem, factum est interdum difficilibus temporibus, ut, Senatu concionem habente de inopia aerarii, voluntaria collatio fieret, quum boni cives certatim modo pecuniam, modo naves, modo alia, quae usui fore puta-

δέσει πεντακισχιλίας δραχμάς· (1062 imp. 12 gr.) καὶ ἐπὶ Διοκλέους Παναθηναίοις τοῖς μικροῖς κυκλῖω χορῶ τριακοσίας. (63 imp. 18 gr.) Τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον ἐτρηιάρχουν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐξ τάλαντα ἀνήλωσα (7650 imp.) Καὶ τοσαύτας δαπάνας δαπανώμενος, καὶ καθ' ἡμέραν ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύων καὶ ἀποδημῶν, ὅμως εἰσφορὰν, τὴν μὲν τριάκοντα μνᾶς, (637 imp. 12 gr.) τὴν δὲ τετρακισχιλίας δραχμάς, (850 imp.) εἰσενήνοχα. Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα ἐπὶ Ἀλεξίου ἄρχοντος, εὐθὺς ἐγυμνασιάρχουν εἰς Προμήθεια, καὶ ἐνίκων, ἀναλώσας δώδεκα μνᾶς. (255 imp.) Καὶ ὕστερον κατέστην χορηγὸς παιδικῶν χορῶ, καὶ ἀνήλωσα πλέον ἢ πεντεκαίδεκα μνᾶς· (318 imp. 18 gr.) ἐπὶ δὲ Εὐκλείδου ἄρχοντος κωμωδοῖς χορηγῶν Κηφισοδότῳ, ἐνίκων, καὶ ἀνήλωσα σὺν τῇ τῆς σκευῆς ἀναθέσει ἑκκαίδεκα μνᾶς, (340 imp.) καὶ Παναθηναίοις τοῖς μικροῖς ἐχορήγουν πυρρῆχισταῖς ἀγενοῖς, καὶ ἀνήλωσα ἑπτὰ μνᾶς. (148. imp. 18 gr.) Νενίκηκα δὲ τριήρει μὲν ἀμιλλώμενος ἐπὶ Σουνίῳ, ἀναλώσας πεντεκαίδεκα μνᾶς· (318 imp. 18 gr.) χωρὶς δὲ ἀρχιθεωρίας καὶ ἀρρῆφορίας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐμοὶ δεδαπάνηται πλέον ἢ τριάκοντα μναί. (637 imp. 12 gr.) Καὶ τούτων, ὧν κατέλεξα, εἰ ἐβουλόμην κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ λειτουρ-

rent, pollicerentur ¹¹³). In his dubitatio superest, utrum ad solos cives, et quidem habitantes Atticae, an ad alios quoque homines iste liturgiarum orbis pertinuerit. Paucis defungar. Nam prius illud de civibus plane compertum habendum puto ex loco quodam Antiphontis ¹¹⁴), etiam eos, qui alibi habitarent quam in Attica, quoad cives essent, ad solennia illa munera perinde esse adactos, ac si domicilium Athenis haberent. Quod nisi ita fuisset, sane, quicumque vellet, peregrinando potuisset effugere. Deinde illud quoque, quin et *μετοίκοις* et *ἰσοτελέσι* suae munerum partes fuerint, nullo modo dubium esse potest propter ipsam legem Leptinis, et alia indicia, per

γεῖν, οὐδ' ἂν τὸ τέταρτον μέρος ἀνήλωσα. Summa summarum est 13515 imp.

¹¹³) Est hoc *ἐπιδιδόναι, ἐπίδοσις*, de qua saepe Attici, ut Noster in Midiam p. 628. F. seqq., quem locum diligentius expenderem, si vacaret; ut adv. Phorm. p. 946. A. Plut. in Alcib. p. 195. E. Conf. Casaub. ad Theophr. Char. 22.

¹¹⁴) In Orat. de caede Herod. p. 744, ubi verum vidit Reisk. Antiphonti adiungo Demosth. Leptin. §. 25. et 31. Hic quae dicuntur Leuconi *χρήματα* esse Athenis, vel pecunia est ad mensam trapezitae data, vel rex in urbe domum habuit aut aliud quidpiam.

Orationem nostram sparsa ¹¹⁵). Quamquam a nemine, quod sciam, disertius proditur, quo modo utraque classis hominum in eo negotio versata sit, et qua tandem re illorum functiones discreparint a civium. Illud traditum vidi a Grammatico quodam, unis Lenaeis *μετοίκους* choragia functos esse, nec minus actores ex corpore peregrinorum in illa solennitate scenam adiisse ¹¹⁶), quod alias, nominatim Dio-

¹¹⁵) Vide mihi modo diserta verba: εἰσὶ γὰρ δὴ-
 που παρ' ἡμῖν αἱ τε τῶν μετοίκων λειτουργίαι, καὶ αἱ
 πολιτικαί §. 15. cum seqq. et §. 50. In priori-
 bus vero putandum est nomen *μετοίκων* pertine-
 re etiam ad *ἰσοτελεῖς*. Praeterea huc refer prae-
 clarum locum Lysiae Or. in Eratosth. p. 396.,
 quam ille Orationem habuit, uti mea fert con-
 iectura, paullo post, quam *ἰσοτελής* factus erat.
 In eo igitur loco se *μέτοικον* gloriatur omnibus
 choragiis functum, et saepe εἰσφορὰς contulisse.
 Minus certum est illud Isaei de Cleonymo, Cre-
 tensi, in Or. de Dicaeog. hered. p. 111. Non
 longe tamen abest, quin priori parti Reiskianae
 notae subscribam.

¹¹⁶) Vid. Schol. ad Aristoph. Plut. v. 954. et ibi
 Hemsterhus. in Notis p. 334. Etsi non videtur
 mihi vir magnus tum recens fuisse ab Oratorum
 graecorum lectione, quum ista scriberet. Scho-
 lio fides accedit ex eo, quod in nostra Oratione
 legitur de muneribus et immunitatibus *μετοίκων*.
 Ac si populus Athen. illos homines, quibus alias

nysiis urbanis, non licuisse scimus. Sed haec sufficient in rebus, de quibus non omnia, quae exquirere libeat, certa auctoritate veterum explorari possunt ¹¹⁷).

Et addendum est aliquid de antidosi ¹¹⁸). Ne quis enim excusatione tenuitatis onus suum defugere posset, neve id accideret, ut qui cuiquam ex tribulibus negotium facessere, eumque

parum honoris tribuebat, quadam in re ita honoravit, ut eorum crumenam sibi faceret tributariam, nihil profecto alienum ab ingenio suo fecisse videri debet.

¹¹⁷) Ex hoc genere et illud est, quod Demosth. §. 18. dixit de 60 hominibus, quibus opus esset quotannis ad encyclia munera. Quidni tamen ipsi vel uni in eo fidem habeamus? Putida est et nimium quam inepta Petiti emendatio LL. AA. p. 372. in illis, ἐξήκοντα ἴσως, ἢ μικρῶ πλείους σύμπαντες οὗτοι. Occurri praecipuo errori hominis in tertia nota ad §. 18., ipsam coniecturam non dignam memoratu duxi, ut similes alias aliorum.

¹¹⁸) Duae exstant Oratt. περὶ ἀντιδόσεως inscriptae, una Isocratis, composita, ut opinor, Olymp. 106, quum a Lysimacho quodam ad antidosin vocatus erat. Sed in hac μελέτῃ plura reperias de Oratoris vita et studiis, quam de instituto illo. Altera inter Demosthenicas legitur, adversus Phaenippum habita, quae tota versatur in eo instituto, et iucunda lectu est. Verbum proprii usus hic notabis, ἀντιδοῦναι ἀλλήλοις.

ad paupertatem redigere vellet, minus opulentum suffragio suo ad choragiam, trierar-
chiam aut aliud quid ¹¹⁹⁾ designaret; prospectum erat veteri lege *περὶ τῶν ἀντιδόσεων*, cuius auctoritatem ad Solonem referunt. Res ridicula, et, ut verum dicamus, subabsurda. Nam is, qui designatus erat, si quem praeteritum esse opulentiorum putabat, poterat, quemcunque vellet, nominare, ab eoque petere, ut aut ipse munus reciperet, aut secum facultates permutaret. Ita nominatus alterutrum facere cogebatur. Si detrectabat munus, pernegans se ditiores esse, aedibus et omnibus rebus eius sigillum imponebatur, ne quid inde alio exportare posset. Tum ambo litigantes, interposito iureiurando, bona sua omnia, praeterquam ea, quae in argentifodinis erant, commentario ¹²⁰⁾ consignata edere debebant; caussa in iudicium deducebatur. Mirum est, quod per hanc antidosin etiam civiles actiones eius, unde petebatur, ad alterum transire consueverant. Sed plu-

¹¹⁹⁾ Videtur antidosis locum habuisse in omnibus muneribus sumtuosis, non in sola trierarchia; quanquam in hac crebrius, quam alibi. De choragia testes sunt Xenoph. Oecon. VII, 3. Lysias Or. XXIV. p. 745. Demosth. Leptin. §. 109.

¹²⁰⁾ Ἀπόφασιν dixerunt, nos vulgo *inventarium*.

ra iste mos incommoda habere debuit, in his illud non minimum, quod per eum interdum rebus gerendis moram obiici necesse esset ¹²¹). Mitto privata incommoda. Quis illa non pervideat? Sane omnino si haec et alia, quae hactenus scripsimus, cognita haberent ii, qui hodie saepe bellis declamationibus beatam libertatem antiquarum civitatum desiderant, nae illi, puto, tali votorum temeritate abstinerent.

Alterum, de quo explicandum nobis esse diximus, est de modo legum ferendarum, qualis apud Athenienses in usu fuit Oratoris saeculo. Qua in re, si plane rudibus haec scriberemus, id esset praemonendum, sciscendae vel iubendae legis auctoritatem penes Populum fuisse, latoris nullas fuisse partes, nisi ut scriberet et rogaret. Nemo vero est tam imperitus, quin sciat, hoc uno maxime differre liberas Civitates ab unius aut paucorum imperio, quod, quum apud illas imperium sit legum, non hominum, legibus ipsae sese adstringant, atque eius rei ius ad omnes cives ex aequo pertineat ¹²²).

¹²¹) Vid. Xenoph. de Rep. Athen. III, 4. Demosth. Philipp. I. p. 52. D.

¹²²) Ad sequentia conf. prae ceteris Petitum II, 1. p. 171. et Potterum I, 26. Petitum legenti si cui caput dolebit, me sibi socium mali esse

Itaque post Solonem, quum, sublato dominatu Pisistratidarum, libertas in pristinum restituta et insigniter aucta vigeret, licuit civium cuique, qui opera sua Rempubl. iuvare posse putabat, legem a se excogitatam rogare, antiquam abrogare. Non tam multis difficultatibus, quam Romae, septa erat facultas cum Populo agendi, ut in Civitate multo magis ad popularem formam composita. Sed de tali rogatione Populus in ecclesiis iudicabat, utrum ea accipienda esset, an reiicienda, vel id iudicium publica auctoritate agendum mandabat cognitoribus quibusdam, quos Nomothetas dixerunt ¹²³). Sed ante tempora belli Peloponnesiaci

sciat. Incondite ille omnia ordinat. Sed laudanda doctrina eius in multis rebus. Omnino ea recte refert, quae claris testimoniis scriptorum constant; non aequè id, quod ex locis reconditioris intellectus subtilitate comparandi erui potest, aut diligenti temporum distinctione eget.

¹²³) Hinc pendet usus loquendi in voce νομοθετεῖν. Ea adhibetur 1) de cive, qui ad Populum fert legem, i. e. rogationem, formulam, etiamsi non perferat. Ita saepe iungitur γράφειν καὶ νομοθετεῖν. 2) De Nomothetis, qui Populi mandato et nomine de rogatione iudicant; 3) de ipso Populo, κυρίῳ πάντων, cuius auctoritate et nutu in Republ. omnia geruntur, et a quo ea quoque dicuntur fieri, quae ab aliis fiunt iussu eius, ut

nesiaci paullo rarius a disciplina Solonis et institutis Clisthenis descitum, minusque in legibus novatum est. Belli autem illius occasione

a magistratibus, iudicibus etc. Quod ultimum tenendum est inprimis. Sed *θεῖναι νόμον* Attici prope de eo solo dicunt, qui νόμον ἔγραψε, medium, *θέσθαι νόμον*, de Populo, rogatam legem iubente. Moschopul. *περὶ σχεδῶν* p. 10. *Θεῖναι* λέγουσι τὸν νομοθέτην τὸν νόμον. *θέσθαι* δὲ τὸν Δῆμον, ἡγουν *δέξασθαι καὶ κυρῶσαι*. Sic in Or. adv. Timocrat. p. 789. B. activum est de ipso Solone, qui eodem modo dicitur *ὁ νομοθέτης*, sed cum emphasi, ut Homerus, *ὁ ποιητής*. Medium ubique habes eo sensu, quem posui, in Atticis certe. Quare mireris glossam Harpocrationis et aliorum hanc: *θέσθαι ἀντὶ τοῦ προέσθαι καὶ κυρῶσαι. Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τῶν ἀτελειῶν*. Puto, notatu dignum duxerunt Grammatici, quod formula in Leptinea occurrit de iudicibus, quos Orator alloquitur. Uti §. 76. *Οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτε ἐπείσθητε θέσθαι τὸν νόμον*. Quem locum fortasse spectarunt illi. Sed primum iam vidimus, *θέσθαι νόμον* pro *κυροῦν* solenne esse de iudicibus: deinde licet nescias, quos auditores ibi alloquatur, de quo postea quaeremus, licet putes etiam, alios fuisse hos, alios illos, qui legem Leptinis probassent; tamen ne sic quidem usus verbi insolens videatur. Omnes iudices quasi personam Civitatis sustinent: hactenus quod alteri fecerunt, alteris tribui potest. Ita ubique loquuntur Oratores.

constat labefactatam variis modis liberam conditionem Civitatis cessisse denique in tyrannidem Trigintavirorum, a quibus prisca paene omnia dissoluta sunt Olymp. 94, 1. a. Chr. 404. *Ἀναρχίαν* eum annum vocant Attici; quanquam non integrum annum valuit illorum dominatio. Insequens statim annus, Euclide Archonte, re-creatam vidit Rempubl., et ex integro multis novis legibus praeclare salubriterque fundatam ¹²⁴). Ex quo tempore, quum res mutatae

¹²⁴) Insignem hunc annum Olymp. 94, 2. fecerunt plura, quae recensere longum est. Nec ignorat, qui ad lectionem Demosthenis accedit, scitum eo anno esse, τοῖς νόμοις χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος, et ἄκυρα τὰ ἐπὶ τῶν Τριάκοντα καὶ τὰ πρὸ Εὐκλείδου, quod multarum litium occasiones praecidit, et amnestiam, quam attigi in Comment. p. 228. Sed propter lationem legum, quam nunc tractamus, vid. inpr. Andocid. de Myster. p. 39. et ibi psephisma, quo negotii totius ordo describitur, factum in sententiam Tisameni cuiusdam, illius, ni fallor, cuius Lysias non sine contemptu meminit Or. XXX. p. 864. Eo autem psephismate mihi abuti videntur, qui ad explicandum modum legum ferendarum, qualis postmodum fuit, adhibent. Pertinet illud potius ad Civitatem a tyrannide modo liberatam, quum XXX virorum acta rescinderentur, ac Solonis leges vel revocare, denuoque ratas facere, vel novis ad

mutatas leges poscerent, neque omnia potuissent uno anno provideri, plus paullatim novatum est, subindeque exstiterunt multi, qui leges cupide convellerent et abrogarent, ac novis super novas acervandis rem eo deducerent, ut, si quis per aliquod tempus a Civitate abfuisset, redux eam tantum non aliam factam videre sibi videretur ¹²⁵). In illa scena inprimis se extulit mobile ingenium Atheniensium: por-

novum statum rerum aptis augere visum esset. Totum enim corpus legum usque huc latarum ad censuram vocatum est Euclide Arch. Cura rei a Populo duplicis generis Nomothetis commissa, alteris a Senatu delectis, qui leges conscriberent, alteris in ecclesia, qui promulgatas ab illis communiter cum Senatu spectarent, recognoscerent, iuberentque Populi auctoritate, quas vellent. Cuius posterioris generis Nomothetae quod in psephismate ponuntur CCCC, insequente vero aetate dicuntur cIcI fuisse, id eo perduxit Petitum et Reiskium, ut verba apud Andocidem transponerent. Humane tamen Reiskius; *Possumus ambo falli, potest vulgata bene habere.* Recte. Omnia docent, illam legum lationem singulare quiddam esse: eandem autem normam fuisse sequentium temporum, quis docuit?

¹²⁵) Demosth. in Timocrat. p. 795. B. Οἱ παρ' ὑμῖν ῥήτορες πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθετεῖν τὰ ἑαυτοῖς συμφέροντα κ. τ. λ. Similes

rexerunt manus, et lex nata est ¹²⁶). Non deerant tamen de iure ac tempore rogandae legis sanctiones, eaeque severae et rigidae, quae tantam libidinem coercerent. De his dicendum est nobis: sed dicemus breviter, et accommodate ad Orationis huius intelligentiam.

Cautum igitur erat primum, ne quis legem receptam tollere conaretur, neve ageret abrogando, derogando, obrogando, nisi continuo novi quid surrogaret. Tum similiter ei, qui novam legem ferebat, receptae contrariam, ab hoc initio erat ordiendum, ut veterem infirmaret, et tollendam vinceret ¹²⁷). Scilicet

querelae sunt alibi, et in Orat. nostra §. 74. Conf. Wesseling. ad Petit. p. 185.

¹²⁶) In usum converti Ciceronis verba de psephismatis Atticis ex Or. pro L. Flacco c. 7.

¹²⁷) Vid. Orat. §. 73. et 78. Sed subiiciam hic statim legem ex Demosth. Timocratea p. 778. D. Etsi ea Oratio tota cognoscenda est, si quis rationem legum apud Athenienses accurate discere velit. Accusatur ibi a Diodoro (nam huic scripta est) vir legis perniciosae lator, adhuc ἔνοχος ὢν τῇ γραφῇ καὶ τιμωρίᾳ, in quo genere haec una causa ex antiquitate superest. Verba legis haec sunt: Τῶν νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδέν, εἰ μὴ ἐν νομοθέταις· τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν Ἀθηναίων λύειν, ἕτερόν τι τιθέντι (corr. ἕτερον ἀντιτιθέντι) ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. Διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν

noluerunt Athenienses nec corpus legum suarum ulla parte temere mutilari, nec plures de una eademque re leges inesse, quae sententia dissonae essent vel inter se contrariae. Ita enim vulgus iuris ignarum conturbari, et rudem innocentiam a peritioribus circumveniri et opprimi, neque ipsum iudicem servare posse iusiurandum, ex quo sententiam ferre ad praescripta legum deberet; omnibus oblatam plana iura discendi facultatem unice convenire liber-

νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ Δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, ἢ οὐ· ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου· ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον κύριον εἶναι. Ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων τῶν κειμένων μηδενί. Ἐὰν δέ τις, λύσας τινὰ τῶν νόμων τῶν κειμένων, ἕτερον ἀντιτιθῇ μὴ ἐπιτήδειον τῷ Ἀθηναίων Δήμῳ, ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῷ· τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, ὅς κεῖται, εἰάν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον. Simul notentur formulae aliquot solennes. Νόμος κύριος, *lex rite perlata, recepta, obtinens*; contra ἄκυρος, *usu non stabilita*: ἐπιτήδειος τῇ πόλει, *bona, probabilis, ideoque iubenda*: εἰσφέρειν νόμον, *rogare legem aut ferre*; παρεισφέρειν seu ἀντεισφέρειν, *rogare novam, in locum veteris et repudiandae ponendam, lat. legi obrogare*; quo et ἀντιθεῖναι pertinet. Denique λύειν νόμον, *dissolvere legem, vel de Populo, vel de rogatore*: liceat enim nobis interdum hac voce prisci moris latini uti de eo, qui rogationem fert ad Populum.

tati ¹²⁸). In quo multo illi aliter fecerunt, quam Romani, callide impeditis formulis et laqueis usi, quo difficilior iuris scientia fieret. Verumtamen quum nullo pacto satis caveri posset Athenis, ne leges irrepererent *παράνομως* scriptae; nonnunquam viris extra ordinem delectis negotium datum est recognoscendi omnes, et contrarias inter se seligendi ¹²⁹). Et alia recognitio legum annua fuit, de qua paullo post dicendi locus erit.

Non autem is solum *παράνομα* rogasse arguebatur, qui legem legi veteri, necdum sublatae, repugnantem tulerat, sed etiam is, qui

¹²⁸) Vid. Orat. §. 75. Timocrateam singulis in locis citare nihil opus est.

¹²⁹) De tali recognitione accipio Orat. §. 74., quanquam res alio teste caret. Nec ipse hic locus Demosthenis ab omni parte clarus est. Ut nihil dicam de verbo, *χειροτονεῖτε*, quod in Comment. notavi; quid illa sibi volunt: *ἐπὶ πάμπολυν ἤδη χρόνον*? An haec trahamus ad tempus, recognitoribus ad gerendam rem concessum? Abnuat adiecta particula, *ἤδη*. Et notum est, formulam *ἐπὶ πολὺν χρόνον* saepius apud Atticos esse, *per longum tempus*, et *ἐπὶ χρόνον*, *aliquamdiu*. Ita Aeschin. in Ctesiph. p. 428. C. de Strategis queritur: *οἱ ἐπὶ πολὺν ἤδη χρόνον συνεργοῦντες τισὶ τῶν ῥητόρων λυμαίνονται τὴν πολιτείαν*. At non minus ex hac ratione verba iunges cum participio, *διαλέζοντας*.

vel in parte aut capite novae legis quidquam posuerat contra ea, quae veterem auctoritatem haberent ¹³⁰). Nec minus curiose videndum erat rogatori, ne quid proprii sui paucorumve commodi causa poneret, ne quid per se iniustum, Reipubl. indecorum, utilitati eius alienum, ne quid omnino accusandi ansam malevolis habiturum; denique ne quid peccaret in tempore, locis, toto ordine agendi. Nam habebant haec omnia cautiones suas, erantque antiquis legibus sancita. Nec iniuria. Certarum enim in tali re formularum usus eo valere solet, ut Populum tutiorem a fraudibus et insidiis praestent, et temeritatem arceant. Itaque hic ordo rei praefinitus erat ¹³¹). Si quis civium legis formulam domi conceperat, primo debebat eam in albo scriptam per aliquod tempus publice proponere, veterem illa, quam abrogabat, adiecta, ut omnibus copia fieret saepius legendi utramque, consultandi cum amicis, iudicandique, utra alteri praeferenda esset. Locus promulgandi erat ante statuas Eponymorum ¹³²). Secundo legis recitatio semel

¹³⁰) Hoc in promptu est ex Orat. §. 78.

¹³¹) Vid. §. 75. seqq. et ibi passim Schol.

¹³²) Vocantur sic simpliciter heroes, unde decem tribus, a Clisthene institutae, nomina acceperunt, quibus statuae erant positae prope cu-

iterumque in ecclesia fiebat per scribam publicum ¹³³). Quo facto, an prius (incertum enim) Senatusconsulto erat opus, si quis actionem in forum deducere vellet, et Populum rogare. Nam nihil ex veteribus institutis Reipubl. ad Populum ferri in ecclesia licuit ἀπροβούλευτον, id est, de quo non antea S. C. factum esset ¹³⁴). Iam rogator legem suam oratione pro suggestu habita suadebat, ac si qua simul vetusta delenda esset, hanc primum ut

riam Quingentorum et tholum, in Ceramico urbico. Eos enumerat Pausan. I, 5. Conf. Ulpian. ad Timocrat. p. 809. A. et ad nostram §. 75. et scriptores ap. Meurs. Att. Lectt. V, 5. ac Corsin. F. A. T. I. p. 121. Propter reliqua hae notandae sunt locutiones: νόμον ἀναγράφειν εἰς λεύκωμα, εἰς σανίδα· παραγράφειν νόμον νόμῳ· ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων, πρὸς τοὺς Ἐπωνύμους· παραδοῦναι τῷ γραμματεῖ.

¹³³) Demosth. l. c. ἵνα ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλάκις κ. τ. λ. Sed id ita accepisse videtur Ulpianus, ut prima recitatio ante promulgationem facta sit. Scripsit enim hoc modo: Δεῖ προαναγνωσθῆναι τῷ Δήμῳ, ἔπειτα προτεθῆναι, εἶτα λαβεῖν τὸν γραμματέα.

¹³⁴) An semper hoc servatum sit in legum latione, incertum est nobis. Nihil de eo in Orat. nostra. Posui id tamen ex Timocrat. p. 781. A., quia haud dubie ad legitimum ordinem pertinuit.

vitiose latam, aut ceteroqui malam Reique publicae incommodam monstrabat abiici debere, mox novam contra ponebat, omni ope praestantiam eius docere annisus ¹³⁵). Dein suffragium inibatur, *χειροτονία*. At vero haec ratio, in psephismatis faciendis solennis, plane exoleverat tempore Oratorum in legibus. Ad iudices tum vocata res est, sive quis veterem legem seu latorem accusabat, sive nova erat iubenda ¹³⁶). Neque enim uno iudicio utrumque videtur factum esse. Iubendi autem et antiquandi auctoritas dabatur Nomothetis, ita quidem, ut, quidquid illi probassent, ius ratumque esset, quidquid repudiassent, nulla daretur ad Populum provocatio. Sorte ducebantur hi iudices ex Heliaea, ut operam iurati navarent, sed potestate extraordinaria, quippe nec ultra id temporis valente, ad quod creati essent, nec nisi ad eas leges, quas Populus eis designasset ¹³⁷). Quoniam vero instituta vetera

¹³⁵) Hoc fundamento nititur partitio huius Orationis nostrae. Prima in parte lex Leptinis impugnatur, in quo est caput caussae; in altera parte adversarius suam opponit, inde a §. 72.

¹³⁶) Quinctilian. I. O. II, 4, 33. *Apud Graecos lator legum ad iudicem vocabatur: Romanis pro concione suadere ac dissuadere moris fuit.*

¹³⁷) Loquitur de his Nomothetis Orator etiam in Olynth. III. p. 36. C. Eorum numerum con-

in universum bene habere putabantur, (nec ini-
merito in tali Civitate, in qua saepe res novae
fraudem tegunt,) legi cuique, in iudicium ad-
ductae, quinque viri publice patroni dabantur,
quos illi Syndicos appellabant ¹³⁸). Ii quasi dis-
suasores quidam erant legis novae, ornabantque
dicendo, quaecunque in altera laudari posse
viderentur, ut iudices, audita atque subducta
utriusque partis ratione, sententiam ferrent.

stitisse cIoI, supra dixi, scilicet uno super cIo
adiecto, ne unquam pares essent calculi suffra-
giorum. Vid. Petit. p. 177. An tamen omni
tempore tot numero ducti sint, dubito, nec id
video effici illo psephismate Timocrateo p. 777.
D., quo uno hic nitimur. Nam constat omni-
no, iudices pro caussarum magnitudine ex He-
liaea delectos esse modo plures, modo paucio-
res. Ordinarius numerus fuit CCCCC. Sed
duplicatum habemus, uno item adiecto, in caus-
sa, quae non ad leges pertinet, in ead. Orat.
p. 774. E. ubi v. Schol. Et triplicatum in Di-
narcho adv. Demosth. p. 72. Conf. Harpocr.
v. Ἡλιαία, et Pollux VIII, 123. et 101. Quo
posteriori loco simpliciter traditur: Νομοθέται
ἦσαν χίλιοι. At is totus locus non est eiusmodi,
ut vera et certa inde peti possint.

¹³⁸) Bene Ulpian. ad Timocrat. p. 811. A. Εἰκός,
ὅτι βελτίους ἦσαν οἱ πρότεροι νόμοι τοῦ εἰσαγομένου,
καὶ χηρεῖα τῶν λεγόντων ὑπὲρ αὐτῶν ἐνομίζοντο εἶναι
φαῦλοι. Idemque paullo post: Πέντε ἄνδρας κατ'

Horum omnium quidquam si omissum erat aut neglectum in ferenda lege, latorem accusare poterat, quisquis vellet. Causa fuit publica et magna, γραφὴ παρανόμων. Idque periculum illi non depulit Populi suffragium, quo rogationem pertulerat, atque omnino mali sciti poena unus auctor tenebatur. Nomen deferre moris erat ad Archontes, qui exploratam antea et instructam causam ad iustum certamen apud iudices devocarent. In eo iudicio omnia prope eodem modo et tenore fiebant, quo in

ἑκαστον νόμον ἐχειροτόνουν. Sed hoc, quod de numero virorum dicit, maiorem auctoritatem habet a lege ex Demosth. infra apponenda. Hi universe dicuntur συνηγορεῖν, συναπολογεῖσθαι τοῖς νόμοις, proprie συνδικῆσαι τοῖς νόμοις. Creabantur vero Syndici vel publice vel privatim: publice, per χειροτονίαν, non propter leges tantum, sed ad defendendam domi aut foris quamcunque partem Reipubl., in caussis Civitatem universam spectantibus; hique sunt χειροτονηθέντες ὑπὸ τοῦ Δήμου, et dicuntur συνδικῆσαι τῷ Δήμῳ, ut ap. Aeschin. in Timarch. p. 363. D. privatim autem a tribu vel collegio, vel universitate quadam, et hi erant privati iuris defensores. Publice autem nemini iterum Syndicum fieri licuit, idque ideo, ne munus ob publicam utilitatem inventum, cederet in quaestum privatorum. Locus class. hac de re infra est §. 131. ubi vid. Schol. et Comment.

aliis caussis publicis. Accusator in actionis formula addebat aestimationem poenae, (nam erat fere is ἀγὼν τιμητός,) tum orando certabat utraque pars, deinde a iudicibus sententiae ferebantur, et quae sunt reliqua. Neque vero hoc in genere accusationis, quantum ex Timocratea suspicari licet, lege opus erat accusatae obrogata: satis habebatur illam dissolvere, ut antiqua contraria, si qua esset, vim reciperet; sin talis nulla esset, eo, puto, certamen pertinebat, ut nulla opus esse videretur ¹³⁹). Ceterum eiusmodi accusatio nec ipsa caruit periculo. Nam actor, sicut in aliis caussis publicis, quintam partem calculorum tulisse debebat; alioquin ei multa imponebatur. Reus contra si causa ceciderat, interdum gravissimam poenam subibat, nec supplicii extremi in γραφῇ παρανόμων sumti exempla desunt ¹⁴⁰).

¹³⁹) Ulpian. ad §. 72. Ὅπου μὲν οὖν κύριος, ἀντείσφerein δεῖ. ὅπου δὲ οὐ, λύειν μόνον. Hic et aliis plerisque in locis vocabulum κύριος de lege accipi debet, iam calculis Nomothetarum perlata, et primi anni periculum elapsa. Qua de re paullo post.

¹⁴⁰) Vid. Timocrat. p. 794. D. Quam varii tamen modi esse debuerint ex hoc crimine elabendi, insigni exemplo docet Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος, ὁ Ἀζηνιεύς, ὃς ἐτόλμα ποτὲ σεμνύνεσθαι, λέγων, ὅτι γραφὰς παρανόμων πέφευγεν ἐβδο-

Verum ut modus esset ac finis accusandi, nemini haec actio dabatur elapso anno, ex quo lator praescriptionis, quam Iuris consulti vocant, beneficio fruebatur. Quae res tamen non obstabat, quo minus ipsam legem, quicunque vellet et quoquo tempore, in iudicium revocare, infirmare, dissolvere posset ¹⁴¹): et in hoc genere haec versatur Oratio. In qua quae ad formam et ordinem iudicii spectant notatu digniora, quanquam haud multum abhorrentia ab altera actione, haec ferme sunt. Primum illud maxime interest, quod Orator nusquam cum Leptine agit tanquam cum reo, etsi is praesens in iudicio adest, mox legem ipse quoque suam defensurus ¹⁴²). Secundo nunc rem ab actoribus delatam reperimus ad Thesmotheas, ultimos sex Archontum; eorundemque permissu novam legem Demosthenis Leptineae in albo adscriptam, παραγεγραμμένην ¹⁴³). Id ve-

μήκοντα καὶ πέντε ap. Aeschin. in Ctesiph.
p. 459. F.

¹⁴¹) Iam γραφή ἦν οὐ κατὰ τοῦ νομοθέτου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ νόμου, seu, ut Noster ait §. 123., περὶ τοῦ νόμου πᾶς ἦν ὁ λόγος, τῷ δὲ νομοθέτῃ οὐδεὶς κίνδυνος. Conf. Argum. graec. Orat.

¹⁴²) Comparanda hanc ob causam studioso est Orat. in Timocrat.

¹⁴³) Ante dicebam universe, Archontes nomina recepisse in γραφαῖς παρὰ νόμων, nunc ex Orat. §.

ro quamvis nulli interpretum curam movit, non caret tamen dubitatione, quos ad iudices haec caussa delegata, aut apud quos Oratio habita sit. De quo ita statuo, iudices nec universam ecclesiam esse, nec Senatum, nec Thesmothetas, neque etiam Nomothetas, verum selectos ex iudicio ordinario, Heliaea, aut simili quodam ¹⁴⁴). At apud hos Orator simul veterem,

80. solos dixi Thesmothetas. Illud suadet Aeschinis γραφή κατὰ Κτησιφῶντος ap. Demosth. de Cor. p. 481. C. hoc praeter istum locum scriptor Or. II. in Aristogit. p. 845. E. Ὅταν τις ψηφίσματος ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς δεσμοθέτας κ. τ. λ. Quodsi rem ex cetero ordine iudiciorum existimes, Archontibus aliis alia genera παρανόμων tributa conieceris. Nam ex nomine *Thesmothetarum* et prima institutione eorum, ex quo dicuntur §. 73. et alibi ἐπὶ τοὺς νόμους κληρούμενοι, nihil certi colligi potest. Sed quod apud eos fieri solebat, erat tantum quaedam *postulatio*, ut verbo fori Romani utar. Sequebatur apud eosdem domestica ἀνάκρισις seu προαγών, ut aliis in caussis. Tum iidem εἰσῆγον τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς εἰς τὸ δικαστήριον, uti bene Pollux VIII, 87. et Ulpian. ad §. 80. Ex his apparet, opinor, quo modo iam ante hanc actionem Leptines aliquid dicere potuerit apud Thesmothetas: ἃ δὲ πρὸς τοῖς δεσμοθέταις ἔλεγε, ταῦτ' ἴσως λέγων παράγειν ὑμᾶς ζητήσει.

¹⁴⁴) Eadem difficultas etiam in aliis Orationibus interpretem premit, quo quaeque caussa agatur

quam impugnat, legem abrogandam esse contendit, simul propriam affert in illius locum iubendam. Sed ad posterius hoc singulari iudicio, et quidem Nomothetarum, opus fuisse, vero mihi simile visum dixi, idque feci quodam Orationis loco, licet ambiguo et subob-

loco, curiosius quaerentem. In hac autem primum illud clarum est, legitimos iudices appellari. Nusquam ἄνδρες δικασταὶ ad Populum pertinet universum, nusquam ad Senatum. Nec de Senatu dici ista poterant, παρ' οἷς περ καὶ τᾶλλα κυροῦνται §. 75. Κύρωσις omnium rerum in Republ. est vel Populi, vel eorum, quibus eam potestatem Populus delegavit, iudicum imprimis. Adde, quod reliqua, quae l. c. et §. 98. leguntur, plane iusiurandum iudicum designant. At Thesmothetas ita commemorat Orator §. 80. seqq., ut de his cogitare non magis liceat. Et illi tantum εἰσῆγον τὴν γραφὴν εἰς τὸ δικαστήριον, ut monitum est. Nomothetas igitur solos nobis putes relictos. Neque ego acrius pugnem, si cui actum ab illis hoc iudicium esse videatur, propter illud, τῶν νόμων τῶν κεϊμένων μὴ ἐξεῖναι λύσαι μηδέν, εἰ μὴ ἐν νομοθέταις. Expendenti tamen alium locum Orat. §. 115, de quo mox coniecturam expromam, secus debet videri. Ac verba legis, quae modo laudabam, omnino sic accipi malm, ut ad veterem legem abrogandam accedente post primum iudicium auctoritate Nomothetarum opus fuerit, utpote ἀντεισφερομένην proban-

suro, adductus ¹⁴⁵). Praeterea illud quoque notabile est, quod in eadem Oratione legitur,

tium atque iubentium. Conf. not. seq. Unus, si Heliaeam intelligas, scrupulus residet ex iis, quae §. 98. de iureiurando iudicum dicuntur. Nam ea verba in ὅρκῳ ἡλιαστῶν non inesse, animadverti. Sed tenue quiddam hoc est. Nam illa talia sunt, quae ad cuiusvis iudicis officium pertineant, minime propria Heliastarum. Ad Heliaeam autem nos ducit illius temporis mos, quo plurima alicuius momenti ad id iudicium pertracta esse constat.

¹⁴⁵) Est is §. 115. in verbis: ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται. De quibus ita Reiskius, veloci stilo interrogans: *Quinam? Leptinesne et socii eius? An alii quidam? Dubitavit hoc ipsum iam dudum Wolfius. Totus hic mihi locus obscurus est ideo, quod rationem creandorum legislatorum haud teneo. Non poterat, quo quisque tempore vellet, eo legem ferre? Expectandusne erat aliquis ordo temporis ad locum in legislatoribus obtinendum? Eratne perpetuus magistratus τῶν νομοθετῶν, penes quem promulgatio atque explicatio, item emendatio legum esset? Quo a collegio qui abesset, eine legem ferre non licebat? Pepercissem ego quidem horum nonnullis: fateor tamen impeditum eum locum esse, et soli coniecturae obnoxium; quod et Ulpiani obscurae gerrae docent. Ergo si opus est denuo hanc aleam experiri, verba universe et ita ceperim: *quum primum in Republ. creati erunt Nomothetae.* Non dubito vero,*

tur, novam legem quodammodo valuisse statim post, quam altera abrogata et reiecta es-

verò, cogitandum esse de Nomothetis, solenni more sub anni cuiusque initia creari solitis, uti deinceps videbimus. Quodsi cui haec levior videatur auctoritas ad probandum duplex iudicium illud, pensitet, velim, mihi ea, quae Oration §. 82. clarius profert: Ἐγγυώμεθα ἡμεῖς θήσειν τὸν νόμον. Ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα. οἱ δεσμοῦνται ταῦτα γραφόντων. ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω κ. τ. λ. Num ita Demosthenes loqui potuisset, nisi alia actione posthac opus fuisset, ut lex sua acciperet auctoritatem? Numne futuri temporis verbo, θήσειν, esset usus? Nihil igitur reiectae alterius legis iudicium videri potest fuisse, nisi praeiudicium novae. Atque etsi haud dubium est, quin, quo quisque tempore vellet, novam legem posset proponere: (alia enim omnia, quam Reisk. suspicatur, docuit nota 125. supra:) tamen plura in eam me sententiam trahunt, ut putem, omnes leges, quotquot per annum propositae essent, tandem in prima prytanea novi anni ad legitimum iudicium Nomothetarum vocari debuisse, eoque demum secundum latorem facto, νόμον fuisse κύριον. Addo hoc quoque, quod lator legis videtur mihi nonnisi ante secundum iudicium fuisse ὑπεύθυνος aut ἑνοχος τῇ τῶν παρανόμων γραφῇ. Quare cavi, ne cum Petito et reliquis, quos vidi, hoc in genere dicerem, latorem indemnem fuisse exacto a lege lata anno. Nam haec alium sensum habent, quem vellem

set ¹⁴⁶). Id autem fortasse eo institui debuerat, ne quis, quod saepius in proclivi fuisset, hac uteretur fallacia, ut legem, sibi vel suis damnosam, tantummodo reiectam vellet, idque vinceret nova promittenda, quam de industria deinde non rogaret ¹⁴⁷). Atque hac in re non minus alius quispiam videtur legem παρεισφερομένην pro sua usurpare potuisse, ac perferendi periculum loco alterius viri ingredi ¹⁴⁸). Denique etiam in iudicio nostro lex Leptinis suos habet Syndicos, de quibus Demosthenes ita loquitur, ut se et Phormionem dicendo excepturi esse videantur ¹⁴⁹). Atqui loquitur ibi de quatuor tantum; cuius rei causa non constat:

illi uno antiquo teste praestassent. De reliquo lectores harum rerum minus periti a nobis monendi sunt, ut iustam lucem earum ab iis, quae sequuntur, expectent.

¹⁴⁶) Orat. §. 81. Τοῦ νόμου λυθέντος, τὸν παρεισενεχθέντα κύριον εἶναι, σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος. Itaque σαφῶς sancitum de eo erat. Sequitur tamen: ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγη μοι. Aut ergo lex illa iam tum erat oblitterata, aut omnino multis ambagibus cautionum septa, ut Orator ea non magnopere sibi utendum duxerit.

¹⁴⁷) In hanc sententiam accipe verba §. 72. et 81. ubi vid. Comment.

¹⁴⁸) Suspicionem hanc movent ea, quae leguntur §. 83. Alibi idem legere non recordor.

¹⁴⁹) Vid. §. 125. seqq.

quare haec forsā non displicuerit opinio. Nimirum in numero illorum ipse potuit esse Leptines, idcirco fortasse in eo loco, ubi fides Syndicorum suspecta redditur, praetermissus, quod illum tota paene Oratio persecuta esset. Ac quum plura loca doceant, et ipsum Leptinem pro suggestu esse dicturum ¹⁵⁰), qua id ille alia, quam Syndici, persona facere potuerit, haud facile dixerim. Pervellem quidem, haec et alia quaedam auctoritate certa firmari possent: verum ubi illa defecerit, quid vetabit modestam fidem coniecturis habuisse?

Hactenus scribendo ea sum potissimum secutus, quae ad hanc Leptineam causam partim illustrandam valere, partim disci ex ea queant. Non negligendus tamen nobis est insignis locus Orationis in Timocratem, sub idem tempus ab eodem Oratore conscriptae, qui est de annua censura legum in Republ. latarum, atque in universum de novarum ferendarum modis solenni usu receptis. Sed ne longior sim, omisis omnibus iis, quae ex doctrina Antiquitatum graecarum lecturo iam pridem innotuisse debent, ut illa sunt de ecclesiis, de prytaneis ¹⁵¹),

¹⁵⁰) Vid. §. 100. seqq. et passim aliis locis, ab ipso inde exordio Orat.

¹⁵¹) Unum hoc placet subnotare de πρυτανείαις, quod a Taylora, Augerio et aliis perperam tra-

de Prytanibus, de Proedris; nudum expromam locum latine translatus. Habet is plures leges aut potius fragmenta legum, ita totum ordinem rei ob oculos ponentium, ut ipsae nos commentandi labore liberent ¹⁵²). Sunt autem eae huiusmodi:

Primae prytaneae undecimo die (qui dies idem est undecimus primi mensis, Hecatombaeonis) in ecclesia, post praeconis solennem pre-cationem Prytanes ad Populum referunt de legibus, eumque in suffragium mittunt; primo loco de iis, quae pertinent ad Senatum Quin-gentorum, secundo de iis, quae ad Rempubl.

ditur, tametsi iam olim vera docuerat Sigon. de R. A. II, 4. et inpr. Petit. p. 277. In decem πρυτανείας civilis annus Atticorum divisus erat, unamquamque 35 dierum, divisione mensem varie intersecante. Habuit autem πρυτανεία quae-que 4 ecclesias κυρίας, i. e. statas seu ordinarias, quarum prima incidebat in diem 11, secunda in 20, tertia in 30, quarta in 33 πρυτανείας. Itaque qui tres tantum ecclesias numerant, falluntur in eo, quod πρυτανείας confundunt cum mensibus. Rectius hactenus Ulpian. ad §. 75. Τρεῖς ἐγίνοντο ἐκάστου μηνὸς ἐκκλησίαι.

¹⁵²) Nec graeca subiicere opus, quae leguntur p. 776. ubi conf. Schol. p. 810. Ad ea primus Taylorus p. 759. bene docuit, variarum tantum legum partes ab Oratore dari, compositas pro consilio suo, non unam legem et continuam.

universam, tertio, quae ad novem Archontes, denique, quae ad reliquos magistratus. Ita autem hoc fito, ut de singulis generibus legum Populus in suffragium eundo decernat ante omnia, utrum quodque sufficiat, an minus. Cuius rogationis idem plane modus esto, idem ordo, quem in reliquis rogationibus leges sanxerunt antiquitus latae.

Si quasdam legum receptarum Populus repudiari iusserit, Prytanes, id temporis munere fungentes, providento, ut de iis legibus, quas maior pars suffragiorum repudiassit, in tertia ecclesia consilia ineantur; et Proedri quidem eius tertiae ecclesiae post sacra utique agunto cum Populo de Nomothetis deligendis, de legibus eorum iudicio permittendis, et omni potestate regunda, simul de mercede iis iudicibus publice comparanda.

Nomothetae sunt ex numero eorum, qui ius dixerunt in Heliaea, et iusiurandum dederunt, quod ab Heliastis exigere solet.

Id vero clarissime ipse innuit, non νόμον promittens, sed νόμους. Alia dubitatio est, an omnino ita locum ipse consignarit, ut nunc legitur. Nimis saepe in istis publicis literis, apud Oratores insertis, serior manus lectorum mihi videtur grassata esse, interpolando, addendo, detrahendo. In interpretatione mea denique affectavi priscum sermonem latinum.

CXXXVIII PROLEGOMENA.

Si secus Prytanes faxint, neque ecclesiam habessint secundum ordinem, in legibus praescriptum; vel si Proedri neglexerint cum Populo agere: unusquisque Prytanum mille drachmas Minervae dare damnas esto; et Proedrorum unusquisque quadraginta drachmas ¹⁵³). Exin utrorumque nomina ad Thesmothetas deferuntur, non aliter, atque quum quis magistratum gessit, quum aerario debet. Thesmothetae autem eius rei iudicium constituunt ex lege. Contra si faxint, adscensus eis ad Areopagum occluditur, ut qui emendationem legum pro virili parte perverterint.

Ante ecclesiam vero tertiam, quisquis Atheniensium voluerit leges ferre, publice primum, quas laturus sit, ante statuas Eponymorum proscribitur, ut pro numero propositarum legum Populus spatium temporis praestituere possit Nomothetis ad negotium suum curandum.

¹⁵³) Iniqua haec videbitur proportio, Prytanum et Proedrorum poenas comparanti; unde est Reiskii correctio, τετταράκοντα μνᾶς pro δραχμαίς, non inepta illa. Tamen in tali re hodie non satis clare dispicimus. Et periculum errandi augeat Scholiastes, illam unam lectionem ob oculos habens, eiusque rationem aperire conatus. Hunc unum Scholiastam designat Petitus p. 177., ubi de iuris Attici consultis loquitur.

Rogaturus novam legem in albo scriptam proponito ante statuas Eponymorum, idque singulis diebus ad diem tertiae ecclesiae usque.

Hecatombaeonis die undecimo, in prima statim ecclesia, quinque viri suffragio Populi eliguntur ex civibus universis, leges defensuri, quae apud Nomothetas abrogentur.

Iungendam denique cum his puto auctoritatem Aeschinis ex Oratione contra Ctesiphontem, quamvis ibi simul aliarum rerum quarundam mentio fiat, quas in illis legibus non reperiatis ¹⁵⁴). Quamobrem vulgo quidem videmus a viris doctis de utroque loco seiunctim exponi; nec id ego, re saepius pensitata, peni-

¹⁵⁴) Locus Aeschinis hic est p. 433. E. Διαρρή-
δην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις κατ' ἑκάστον ἐνι-
αυτὸν διορδοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ (leg. ἐν τῷ δήμῳ)
τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας, καὶ σκεψαμένους,
εἴ τις ἀναγέγραπται (id est κεῖται, ἔνεστι, ἐστί,)
νόμος ἐναντίος ἑτέρῳ νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις,
ἢ εἴπου εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ
ἐκάστης πράξεως· καὶν τι τοιοῦτον εὕρισκωσιν, ἀνα-
γεγραφότας ἐν σάνισιν (alibi ἐν λευκώμασι) ἐκτι-
θέναι κελεύει (subaud. ὁ Σόλων, ὁ νόμος Σόλωνος)
πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων· τοὺς δὲ πρυτάνεις ποιεῖν ἐκ-
κλησίαν, ἐπιγράψαντας νομοθέτας, τὸν δ' ἐπιστάτην
τῶν προέδρων διαχειροτονίαν δίδόναι τῷ δήμῳ, καὶ
τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τοὺς δὲ καταλείπειν,
ὅπως ἂν εἷς ἢ νόμος, καὶ μὴ πλείους, περὶ ἐκάστης

tus damnare ausim. Contra quum reputo mecum, apud Aeschinem non minus agi de annua emendatione legum, priscis legibus constituta, nihilque ab illo dici, quod cum loco Demosthenis pugnet, quumque istis legum fragmentis vix omnis ratio negotii plane descripta videri queat, pronior sum in eam partem, ut Aeschinem, quamvis brevior, tum de eadem re vel eius rei praeparatione loqui, tum adeo nonnihil novi ab eo nobis afferri arbitrer.

Ad Leptineam redeamus. In paucis, quas hic Orator dixit, caussis noti hodie sunt eventus iudiciorum: id quod saepe ingratum legenti accidere debet. Nec de hac Oratione quidquam esset nobis compertum, nisi testimonium

πράξεως. In postremis obscurius est, ἐπιγράψαν-
τας νομοθέτας, seu quod Markl. malit, τοὺς νο-
μοθέτας. Nullo sensu Wolfius vertit, *inscriptis
legumlatoribus*; nec melius ceteri, quos vidi.
Attendere debuerant ad id, quod eodem loco
apud Aeschinem sequitur de Prytanibus, ἀπο-
διδόναι νόμους τοῖς νομοθέταις. Nempe utrobique
νομοθέται sunt iudices illi a Populo constituti,
non rogatores legum: ἐπιγράφειν vero, ut ἀποδι-
δόναι, est *attribuere, designare, constituere*, quod
Populi fuit proprie, non Prytanum. Sed his,
tanquam ecclesiam habentibus, id commode tri-
bui potuit. Saepe haec me torserunt. Alii
ignorantiam suam silentio tegunt.

Dionis Chrysostomi exstaret ¹⁵⁵). Atque id testimonium aperte prodit, (taliam enim Sophistae non mentiuntur:) vicisse Demosthenem causam suam, sublatamque esse legem Leptinis.

Iam quod unum reliquum est, nos in Orationis huius inscriptione secuti sumus morem vulgatorum librorum, qui summo consensu hanc tenent, ὁ πρὸς Λεπτίνην λόγος. Nec sane eum morem novum esse, praeter alios ¹⁵⁶) monstrat anonymus Argumenti graeci scriptor, admonens, quid intersit inter κατὰ Λεπτίνου et πρὸς Λεπτίνην. Scilicet prius quasi domicilium

¹⁵⁵) Verba Dionis, etiam a Taylora adhibita, sunt in Rhodiaca, Or. XXXI. T. I. p. 635. ed. Reisk. Λεπτίνης τις εἰσήνεγκε νόμον, ὥς χρῆν τὰς ἀτελείας ἀφελέσθαι τοὺς ἔχοντας παρὰ τοῦ Δήμου, δίχα τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀρισταγείτονος, καὶ μηκέτι τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι διδόναι μηδενὶ τὴν δωρεὰν ταύτην. Τί οὖν; ἔσθ' ὅπως παρεδέξαντο τὸν νόμον; Οὐ μενοῦν· ἀλλ' ἐάλω γράφης. In ultimis his inepte Reiskius, iniecto vocabulo, legendum censet, ἐάλω παρανόμων γραφῆς. Ratio patet ex superioribus.

¹⁵⁶) Ut Philostrat. de Vit. Soph. II. p. 601. unde sua repetiit Eudocia Ion. p. 57. Adde Theonem Progymn. p. 9. et 16. Tiberium Rhet. p. 168. et 176. Apsin. in Aldi Rhet. p. 695. 697. et alios. Ipse Cicero quodammodo huc trahi potest Orat. c. 31. Contra ultimae aetatis auctor, Thomas Magister v. παρανόμων,

habet in accusatione, posterius tantum *praesentem in iudicio* signat, non *reum factum* ¹⁵⁷). Sed antiquior aetas Graecorum frequentius ita citare solet: *περὶ τῶν ἀτελειῶν, περὶ τῆς ἀτελείας*, rarius etiam *ὑπὲρ τῶν ἀτελειῶν*. Docent haec plures loci, quos alibi adscripsimus. Omnes auctores, a quibus haec Oratio laudetur, huc constipare, obscuram et inutilem diligentiam puto.

Demosthenem laudat *ἐν τῷ περὶ ἀτελείας*. At verba, quae apponit, non leguntur ibi, sed in Orat. de Cor. p. 493. A.

¹⁵⁷) De hoc usu particulae *πρὸς* conf. Mureti V. L. VII, 9. et Tayl. ad Demosth. adv. Eubulid. p. 965. Ad plures Orationes ea observatio pertinet. Latine in his omnibus *πρὸς* vertendum, *adversus*, non *in*, quod est *κατά*.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ

ΛΟΓΟΣ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1571

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1571

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1571

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1571

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1571

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1571

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ ΛΟΓΟΥ.

Ο πρὸς Λεπτίνην λόγος ἐπιγραφὴν ἔχει τοιαύτην· ἐπειδήπερ παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ὑπεύθυνος ἦν κρίσει καὶ τιμωρίᾳ γράψας τις νόμον, ἐφαίνετο Λεπτίνης ἀκίνδυνος· ὅθεν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' οὐ κατ' αὐτοῦ ὁ λόγος. Ἡ δὲ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει. Σύνηδες ἦν τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων, τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας μάλιστα πόλεως καὶ διαφόροις τιμαῖς, καὶ δὴ καὶ ἀτελείᾳ. Πολλῶν δὲ εἰληφότων, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, ἐπέλειψαν οἱ λειτουργήσαντες. Καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν τῶν λειτουργιῶν περιῤυσταμένων εἰς τοὺς ἀπόρους, Λεπτίνης, τῶν πολιτευομένων ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος, ἔγραψε νόμον αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως ἔχοντα·

Ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ Δήμῳ αἰτηθέντι διδόναι· εἰ δέ τις ἀλῶ αἰτῶν, ἄτιμον αὐτὸν εἶναι, καὶ γένος καὶ οἰκίαν, καὶ ὑποκεῖσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν· εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀλῶ, ἐνοχον εἶναι τοῖς αὐτοῖς, οἷςπερ οἱ δικάζοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ δικάζωσι.

Τοῦ νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην· ὃς ἀπέθανε, πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν. Κατὰ διетρίβη χρόνος, καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος. Νόμος γὰρ ἦν, τὸν γράψαντα νόμον ἢ ψήφισμα μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον. Ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τῶν νόμων ἔξῃν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας, καὶ οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὥσι, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη κατήγορος Ἀφεψίων, υἱὸς Βαθίππου, ὃς συνηγόρει Φορμίων ὁ ῥήτωρ, καὶ Κτήσιππος, ὁ υἱὸς Χαβρίου, ὃς συνηγόρει Δημοσθένης. Τούτων οὖν κατηγόρων ἐπιστάντων, κατὰ τοῦ νόμου πεποιήνται τὴν γραφήν. Ἡ δὲ στάσις, πραγματικὴ ἐγγραφὸς· κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου, τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον.

Ἀναγκαῖον δὲ εἶπεῖν τὰς δικαιολογίας ἐκατέρων. Καὶ ὁ μὲν Λεπτίνης ἰσχυρίζεται τῷ συμφέροντι, διὰ τὸ περιποιεῖν λειτουργούς, ὅτι ἀσύμφερον ὑμῖν γίνεται, εἰάν οἱ πένητες μόνοι λειτουργῶσιν· ἀπορήσουσι γὰρ τῷ χρόνῳ, καὶ οὐχ ἔξετε τοὺς λειτουργοῦντας· ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ, ὅτι δεινόν ἐστι τοὺς μὲν ἀδεῶς πλουτεῖν, τοὺς δὲ, λειτουργοῦντας αἰεὶ, πένεσθαι. Ὁ δὲ κατήγορος ἰσχυρίζεται τῷ νομίμῳ, τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι. Καὶ ἔστι τὸ νόμιμον διπλοῦν, περὶ τε τὸ πρόσωπον καὶ τὸ πρᾶγμα. Καὶ περὶ μὲν τὸ πρόσωπον, ἀφ' ὧν αὐτὸν ἐχρῆν ποιῆσαι, οὐκ ἐποίησε· παρέβη γὰρ τὸν θεσμόν. Θεσμός δὲ ἐστὶ νόμος, παρακελευόμενος πῶς δεῖ νομοθετεῖν. Ἔδει γὰρ αὐτὸν γράψαντα τιθέναι ἔμπροσθεν τῶν Ἐπωνύμων, καὶ ἐν νομοθέταις κυρῶσαι· τοῦτο δ' οὐκ ἐποίησε. Περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι παρέβη ὁ νόμος οὗτος παλαιὸν νόμον, τὸν λέγοντα, τὰς τοῦ Δήμου δωρεὰς εἶναι βεβαίας. Ὑπεναντίος οὖν τῶν νόμων οὗτός ἐστιν, ὅτι κελευόντων ἐκείνων, ὅσας ὁ Δῆμος δέδωκε δωρεάς, κυρίας εἶναι, οὗτος ἀφαιρεῖσθαι τὰς δεδομένας βιάζεται. Τῷ δὲ δικαίῳ ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐ δεῖ

τοὺς εὐεργέτας ἀποστέρειν δωρεῶν. Τῷ δὲ συμφέροντι τριχῶς
 ἰσχυρίζεται· πρῶτον μὲν, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γενήσεται, εἰ
 τοὺς εὐεργέτας ἀφαιρήσῃς τὴν δωρεάν· οὐκ ἔτι γὰρ ὁ Λεύκων
 πέμψει τὸν σῖτον ὑμῖν ἐκ τοῦ Βοσπόρου· δεύτερον δέ, ὅτι
 ἀσύμφορον ὑμῖν ἔσται· οὐκ ἔτι γὰρ εὐεργετήσῃ τις τὴν πόλιν,
 στερουμένους τῆς δωρεᾶς ὁρῶν τοὺς ἄλλους· τρίτον δέ, ὅτι
 ἀδοξήσετε· δόξετε γὰρ ἀγνώμονες εἶναι. Ἔστι δὲ ὁ λόγος
 οὗτος δευτερολογία· ὁ Ἀφεψίων γὰρ, ὡς πρεσβύτερος, ἔλαβε
 τὴν πρωτολογίαν. Οὐκοῦν ὁ Λεπτίνης προηγουμένως τῷ συμ-
 φέροντι χρῆται, φάσκων ἐν σπάνει καθεστάναι τὴν πόλιν τῶν
 λειτουργούντων· δευτέρῳ δὲ τῷ δικαίῳ, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἰσότη-
 τος θεωρεῖται. Πάνυ γάρ, φησί, δεινόν ἐστι, τινὰς μὲν
 πλουτεῖν, ἀτελείας ἐπέλημμένους, τὴν πόλιν δὲ μηδὲ τῶν λει-
 τουργούντων εὐπορεῖν. Προβάλλεται δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ μὲν δο-
 κεῖν, τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου· συνυποδύεται δὲ καὶ κατα-
 σκευάζει καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου. Ἐν γὰρ τῷ
 νομίμῳ κεφαλαίῳ καθίστησιν αὐτόν, ἀνταναγινώσκων καὶ ἀν-
 τιτιθεῖς καὶ ἀντεξετάζων ἀμφοτέρους τοὺς νόμους, καὶ τὸ
 διάφορον ὅσον δεικνύς. Ἵνα δὲ μὴ ἐξαίφνης μηδὲ ἀναρμόστως
 παρέχεται τῶν νόμων τὴν σύστασιν, ἐκ πολλοῦ παρσκευάσκει.
 Καὶ ἡ πρώτη γε ἀντίθεσις τοῦ λόγου, τῷ μὲν δοκεῖν, ἔστι
 παρὰ Λεπτίνου· τῇ δ' ἀληθείᾳ, πρὸς σύστασιν τοῦ οἰκείου
 συμφέροντος ἐξεύρηται, ἵνα φαίνηται ὁ ἀντίδικος τὸν Δημοσθέ-
 νους εἰσάγων νόμον. Τί γὰρ ὁ Δημοσθένης βούλεται νόμος;
 Τὰς δωρεάς, ὅσας ὁ Δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι· τοὺς δὲ
 ἔχοντας κρίνεσθαι, ἵν', εἰ μὲν ἄξιοι, ἔχωσιν, εἰ δὲ ἀναξίως
 ἔχειν δοκοῖεν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶσιν. Οὐκοῦν αὐτὸς ὁ Λε-
 πτίνης τὸν Δημοσθένους νόμον κεκύρωκε. Τί γάρ; αἰτιᾶται
 κατ' ἀρχὰς εὐθύς, ὅτι πολλοὶ τῶν εἰληφότων εἰσὶν ἀνάξιοι.
 Οὐκοῦν ἔχει τὸν Δημοσθένους νόμον, τοὺς ἀναξίους ἐκκρίνων·

τα· καὶ τοῦτο διὰ πάντων κατέσπαρται. Ὁ γὰρ πολὺς περὶ αὐτοῦ λόγος ἐθίζει τοὺς δικαστάς πρὸς τὴν τοῦ νόμου μετὰ μικρὸν ἀνάγνωσιν. Ἰδὼν δέ, ὅτι Λεπτίνης ἐκεῖνον ἔχει τὸν ἰσχυρότατον λόγον, ὥς, ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδὲν ἀτελῆ εἶναι, οὐ ταύτην ἔθηκε προηγουμένην ἀντίθεσιν, ἀλλὰ τὴν λυσιτελοῦσαν αὐτῷ, καὶ τὴν μέλλουσαν εἰσφέρειν τὸν παρ' αὐτοῦ νόμον. Ὅταν γὰρ λέγῃ, καὶ ταύτῃ πλείστῃ χρήσεται τῷ λόγῳ, σοφίζεται τοὺς ἀκούοντας. Οὐ γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀναξίων πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ, ἀλλὰ τῷ δηλαδὴ σπανίζειν τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, καὶ τῷ συμφέρειν μετατιθέναι τὰς λειτουργίας ἀπὸ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους.

Ἔστι δὲ τὸ μὲν εἶδος τοῦ λόγου δικανικόν, εἴ γε κρίσις ἐστὶν ἐπὶ τὸν νόμον. Ἡ δέ γε ὕλη πᾶσα ἔστι διπλῇ· καὶ ταύτης ἡ μὲν ἐστὶ δικανικὴ, ἡ δὲ συμβουλευτικὴ. Εὖροις δ' ἂν οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἀμοιροῦντα τὸν λόγον, ἐν οἷς πειρᾶται σεμνύνειν ἕκαστον τῶν εὐεργετῶν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα εὐρήσεις ἄξια τῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια, καὶ λόγους εὐφήμεως ἀρμόττοντας ταῖς ἐκεῖνων πράξεσιν, οἷον, ὥς ὅταν ἐμπομπεύῃ τοῖς Κόνωνος καὶ Χαβρίου κατορθώμασι, καὶ τοῖς Ἐπικέρδους, καὶ τῶν ἐκ Θάσου καὶ Κορίνθου, καὶ Λεύκωνος. Ἰτέον δὲ ἐπὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ λόγου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ
ΛΟΓΟΣ.

Ἄνδρες δικασταί! Μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελυῖσθαι τὸν νόμον,

ΣΧΟΛΙΑ.

Οὗτος ὁ λόγος τὰ δύο εἶδη ἔχει, τό τε συμβουλευτικὸν καὶ τὸ δικανικόν· τάχος δὲ καὶ τὸ πανηγυρικόν. Ἔστι δὲ δευτερολογία. Πᾶσα δὲ δευτερολογία ἐπ' ἑλαττον ἀσχολεῖται περὶ τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας· ἐπιεικῶς γὰρ τὰ λυποῦντα θεραπεύεται παρὰ τῶν λαγχανόντων τοῦ λέγειν τὴν πρώτην χώραν. Τῶν δὲ δευτερολογιῶν ἐστὶ διαφορά. Αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν ἐπίλογοι μόνον, ὥσπερ οἱ κατὰ Ἀριστογείτονος, πρωταγωνιστοῦντος Λυκούργου, καὶ μικρά, μᾶλλον δὲ οὐδὲν καταλιπόντος εἰς ἀπόδειξιν τῶν πραγμάτων τῷ ῥήτορι. Αἱ δὲ ἐπ' ἑλαττον μὲν ἔχουσι τὸν ἀγῶνα, ὥσπερ ὁ κατὰ Ἀνδρωτίωνος· διὰ τὸ μὴ πολὺ διαφέρειν κατὰ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ὑπόληψιν Διοδώρου Εὐκτήμονα. Ἡ δὲ νῦν ἐξεταζομένη δευτερολογία σχεδὸν τὰ ἀναγκαιότατα τοῦ ἀγῶνος συμπεριλαβοῦσα ἔχει, ὥς δείκνυται ἐκ τῆς ἐργασίας. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν βραχὺ καὶ τὸ προοίμιον ὄν, ἐμφαντικὸν γέγονε τῶν ἀναγκαιοτάτων δύο κεφαλαίων, τοῦ τε συμφέροντος καὶ τοῦ δικαίου· ἃ δὴ καὶ κατωνόμασε. Τὸ μὲν οὖν συμφέρον, ἐν οἷς ἔλεξεν· εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ

εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὡμολόγησα

πόλει· τὸ δὲ δίκαιον, διὰ τῆς συνηγορίας τῆς ὑπὲρ Χαβρίου παιδὸς δεδήλωκεν. Ἐμνημόνευσε δὲ καὶ τοῦ νομίμου ἐν ταυτῷ. Διὰ μὲν οὖν τοῦ νόμου, τὸ νόμιμον· διὰ δὲ τοῦ συμφέροντος, τὸ λυσιτελοῦν τῇ πόλει· διὰ δὲ τοῦ Χαβρίου παιδὸς, τὸ δίκαιον.

Εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς — Ἀπολαυέτω, φησί, τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καὶ ὁ παῖς τοῦ εὐεργέτου. Ὁνίνησιν ἡ γραφὴ τὴν πόλιν ὅλην, καὶ τοῦ στρατηγοῦ τὸν υἱόν. Τὸν δὲ Χαβρίαν ὀνομάζει, κρύπτων τοῦ παιδὸς τὴν προσηγορίαν· ἦτοι ὅτι νέος ἦν κομιδῇ, καὶ οὐδὲν τέως ἔπραξε, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἦν αἰδέσιμος τοῖς ἀκούουσι. Καὶ εἰκότως αὐτὸν ἀπὸ τοῦ γεγεννηκότος κοσμεῖ, καθάπερ τινὰ κλῆρον προσάπτων, ἢ συμπλάττων τὸ γένος αὐτῷ. Πρέπον οὖν ἡγήσατο ἀπὸ τοῦ στρατηγήσαντος, καὶ κεκοσμημένου ταῖς παρὰ τῆς πόλεως τιμαῖς, καὶ ἐνδοξοτέρου τὴν συνηγορίαν ποιήσασθαι. Διὰ γὰρ τὸν πατέρα καὶ ὁ παῖς λαβεῖν ἀγωνίζεται. Ὅτε μὲν οὖν οἱ παῖδες ἐνδοξότεραι τῶν πατέρων εἰσὶν, ἀπὸ τῶν παίδων πελλάκεις ἐπὶ τοὺς πατέρας ἡ φιλοτιμία χωρεῖ· ὅτε δὲ οἱ πατέρες διδόασιν τοῖς παισὶ σεμνύνεσθαι, τότε ἀπὸ τῶν ἐνδοξοτέρων ἐπιχειρητέον. Οὕτω γὰρ στρατηγὸς ὁ Κτήσιππος, αὐδὲ λαμπρὸς ἦν κατορθώμασιν. Εἰκότως οὖν ἀπ' ἐκείνου μᾶλλον ἢ μνήμη. Οὐ γὰρ ὅτι ἄσματος ἦν ὁ παῖς, ὥς φασί τινες, ἔκρυψε τὴν προσηγορίαν. Εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, οὐκ ἂν ὅλως ἦγεν εἰς ὄψιν· νῦν δὲ νομοθετεῖ καὶ παρέστηκε. Καὶ πάντως ὄψις ἀκοῆς ἐναργεστέρα.

Ὁμολόγησα τούτοις — Τοῖς περὶ τῆς ἀτελείας κινδυνεύουσιν, ἢ, ὥς φασί τινες, Κτησίππῳ καὶ Ἀφεψίῳ, ἀντεισφέρουσι τὸν ἀμείνων νόμον. Υἱὸς δὲ Βαδίππου ὁ Ἀφεψίων, ἐλόμενος τὴν γραφὴν, ὥς διάδοχος τοῦ πατρός· εἶτα, ἰδιώτης ὢν, συνήγορον τὸν Φορμίωνα ἐκάλεσεν.

τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, συνερεῖν. Ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖσι! τοῦθ', ὅτι Λεπτίνης,

ὥς ἂν οἷός τε ὦ — τὸ κατὰ δύναμιν εἰσφέρειν, φησί· μὴ ζήτησιν τὸ πλεον.

Ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον — Τεχνικὸν θεώρημα παρέδωκεν ἡμῖν ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατ' Ἀνδροτίωνος, ἐν τῷ περὶ στεφάνου, κἀνταῦθα. Εὐθὺς γὰρ μετὰ τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας ἄρχεται τῶν ἀντιθέσεων. Διὰ μὲν δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἄρχεται. Δύο δὲ προκειμένων κεφαλαίων, τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος, ἀπὸ τοῦ συμφέροντος ἄρχεται· χωρεῖ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὸ δίκαιον, ὅτι λυπεῖ μᾶλλον αὐτὸν τὸ συμφέρον, πλείστην ἰσχὺν παρέχον Λεπτίνη, συναγωνίζεται δὲ αὐτῷ τὸ δίκαιον. Διὰ τοῦτο φυγὼν τὴν πρὸς ἐκεῖνο τὸ κεφάλαιον μάχην, πλέκεται τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ οὐ διὰ τοῦτο μόνον τὸ θεώρημα, ἀλλὰ καὶ δι' ἕτερον. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος αὐτός, ὃν εἰσφέρει Δημοσθένης ὑπὲρ Κτησίππου καὶ Ἀφεψίωνος, τοῦτ' ἐπαγγέλλεται, τὸ κρίσεις εἶναι κατὰ τῶν ἀναξίως δοκούντων εἰληφέναι τὰς δωρεάς· εὐθὺς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τὴν σύστασιν τοῦ νόμου προύθηκεν, ἵνα μὴ φαίνεται αὐτὸς εἰσάγων τὸν νόμον, ἀλλὰ παρὰ Λεπτίνου φαίνεται τῷ περὶ αὐτοῦ νομοθετεῖν ἀδικοῦμενος αὐτός. Δοκῶν δὲ συντρέχειν, δείκνυσιν ἄτοπον ὃν, διὰ τοὺς ὀλίγους ἀναξίους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς πλείονας. Ὅταν γὰρ φιλονεικῇ, δεῖν τοὺς ἀναξίους μὴ ἔχειν, τότε μάλιστα συνίστησι τοὺς δικαίως ἔχοντας δεῖν ἔχειν. Δείκνυσι δὲ τὴν πόλιν μὴ περὶ τούτου κινδυνεύουσάν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης τῆς πολιτείας καὶ ἀξίας. Σύνηδες γὰρ αὐτῷ ταράττειν τὸν ἀκροατὴν, ἐν οἷς ἂν φοβῇται τὴν ὑπόθεσιν, καὶ μετάγειν ἐπὶ μείζονας καὶ παραδόξους φόβους· ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους ὑπὲρ Χερῆρονήσου· ὡς ἐν τῷ περὶ εἰρήνης ὑπὲρ πολέμου κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων· ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους·

κἂν τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ νόμου λέγῃ, δίκαιον μὲν οὐδὲν ἔρεϊ περὶ αὐτοῦ, Φήσει δ' ἀναξίους τινὰς ἀνθρώπους, εὐρομένους ἀτέλειαν, ἐκδεδυμέναι τὰς λειτουργίας· καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ.

2 Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεὰν τῶν ἀδίκων ἐστίν, ἐάσω· καὶ γὰρ εἴρηται τρόπον τινά, καὶ ὑφ' ὑμῶν ἴσως γιγνώσκεται· ἀλλ' ἐκεῖνο ἂν ἐροίμην ἡδέως αὐτόν, τίνας εἴ-

ὅτι ὑπὲρ Ἀνδροτίωνος καὶ Γλαυκέτου καὶ Μελανώπου τίθεται, καὶ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ὁ νόμος. Ἐκεῖ μὲν ἐκφαυλίζων τὴν προαίρεσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων φοβῶν.

Κἂν τις ἄλλος — Ἴσως τοὺς συνηγόρους καὶ τοὺς συνδίκους λέγει.

Εὐρομένους ἀτέλειαν — περιποιήσαντας ἑαυτοῖς καὶ λαβόντας ἀφ' ὧν ἐποίησαν. Ἔθος δὲ ἦν παρὰ Ἀθηναίοις, τοὺς εὐεργέτας τῆς πόλεως λαμβάνειν διαφόρους τιμὰς, ἢ χαλκὴν εἰκόνα, ἢ σίτησιν ἐν πρυτανείᾳ, ἢ ἀτέλειαν, ἀλλ' οὐ πασῶν τῶν λειτουργιῶν. Οὐδέποτε γὰρ ἐλάμβανον οὔτε τριηραρχῶν, οὔτε τῶν εἰσφορῶν τοῦ πολέμου ἀτέλειαν.

2. Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν τινῶν — Κατ' ἐπίκρισιν τῆς τοῦ ῥήτοῦ κατηγορίας ἀντιλαμβάνεται· ὅτι διαβάλλων ὀλίγους βλάπτει τοὺς πάντας.

Καὶ γὰρ εἴρηται — ὑπὸ Φορμίωνος πάντως. Καὶ ἵνα μὴ ὡς κατήγορος ὑποπτεύηται, προστίθῃσιν· ὅτι καὶ ὑμεῖς ἅπαντες, καὶ μὴ λέγοντος ἑτέρου, γνωρίζετε.

Τίνας εἵνεκα — Κατὰ συγχώρησιν συνδραμῶν συγκρούει τοῖς δικασταῖς τὸν Λεπτίνην, πόλεμον αὐτῷ πρὸς

νεκα, εἰ τὰ μάλιστα μή τινες, ἀλλὰ πάντες ἦσαν ἀνάξιοι, τῶν αὐτῶν ἡζιώσεν ὑμᾶς τε καὶ τούτους; Ἐν μὲν γὰρ τῷ γράψαι, μηδέν αἶναι ἀτε-
λῆ, τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν· ἐν δὲ τῷ
προσγράψαι, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦ-
ναι, ὑμᾶς τὸ δοῦναι. Οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἐνεστὶν 3
εἰπεῖν, ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τοὺς ἔχοντας
ἀφείλετο τὴν δωρεάν, ἀναξίους νομίζων, οὕτω καὶ τὸν
Δῆμον ἀνάξιον ἡγεῖτο κύριον εἶναι τοῦ δοῦναι τὰ ἑαυ-
τοῦ, εἴαν τῷ βούληται. Ἀλλὰ, νῆ Δία, ἐκεῖνο ἂν

τοὺς καθεμένους ἐγείρων. Σύνηδες γὰρ αὐτῷ ταράττειν τὸν
ἀκροατήν. Ἐκ τούτων γὰρ εὖνουν διὰ τὸ δέος ποιεῖ καὶ προς-
εκτικώτερον, περὶ πάσης τῆς πολιτείας ἐμβάλλων φροντίδας.
Οὐκέτι γὰρ πρὸς κινδυνεύοντα ἀφορᾷ, ἀλλὰ ζητεῖ πρῶτον,
ὅπως ἂν φύγῃ τὴν ἐπιβουλήν, τῆς ἐξουσίας ἀποστερούμενος.

Ἐν μὲν γὰρ τῷ — Ἀναστρέφουσα περίοδος.

3. Οὕτω καὶ τὸν Δῆμον — Οὐ γὰρ ἐπ' ἀμ-
φοῖν, φησί, δυνήσεται προβάλλεσθαι τὸ ἀνάξιον, καὶ ἐπὶ
τῶν εὐεργετῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Δήμου. Ἀνάξιοί τινες, ὦ Λε-
πτίνη, τῶν εἰληφότων εἰσίν; ἔστω! δέχομαι τὴν ἀπολογίαν·
στερισκέσθωσαν οἱ ἀνάξιοι. Τί δέ σοι κατὰ τοῦ Δήμου τὴν
τοιαύτην ὕβριν κεκίνηκεν; ἀφαιρῇ τῆς πατρίδος τὴν ἄδειαν·
λύεις τὴν ἐξουσίαν τῆς πόλεως.

Ἀλλὰ νῆ Δί' ἐκεῖνο — Πολλή τις ἔμφασις καὶ
δεινότης, καὶ πολὺ τὸ πικρόν. Μετενήνεκται γὰρ ὁ Λεπτί-
νης ἐφ' ἕτερον ἀπὸ τοῦ συμφέροντος. Οὐκέτι γὰρ, ἵνα λει-
τουργήσωσιν οἱ πλουσιώτατοι, τέθεικε τὸν νόμον· ἀλλ' ἵνα
μὴ ἑξαπατῶτο ὁ Δῆμος. Ἴνα ὁ Δῆμος, φησὶν, ἀποστὰς τῆς
περὶ τῶν λειτουργιῶν ζητήσεως, κατίδῃ τοῦ ἀνδρός τὴν δυσμέ-

ἴσως εἴποι πρὸς ταῦτα, ὅτι διὰ τὸ ῥαδίως ἐξαπατᾶσθαι
 4 τὸν Δῆμον, διὰ τοῦτο οὕτως ἔθηκε τὸν νόμον. Τί οὖν
 κωλύει πάντα ἀφηρῆσθαι καὶ ὅλως τὴν πολιτείαν ὑμᾶς,
 κατὰ τοῦτον τὸν λόγον; Οὐ γάρ ἐστιν ἐφ' ὧ τούτο

νειαν· καὶ ὡς ὀλιγαρχίαν προσιμιάζεται, τοσούτων ἀγαθῶν
 αὐτοὺς ἀποστερεῖν ἐπειγόμενος. Πεπανούργηται δὲ σφόδρα
 τῆς ἐπιχειρήσεως ἡ εἴσοδος. Ἰνα γὰρ μὴ τῆς τῶν ἀπατώντων
 δεινότητος εἴη τὸ ἐγκλημα, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀπατωμένων εὐη-
 θείας σημεῖον ὑπάρχει τὸ ὄνειδος, ἐπὶ τὸν Δῆμον μετέστησε,
 διὰ τὸ ῥαδίως ἐξαπατᾶσθαι φήσας. Λύει δὲ τῷ
 ἐξ ἀκολουθίας ἀτόπῳ, τῷ κατ' ἐρώτησιν ἐλέγχῳ τὴν πλῆξιν
 αὐξήσας. Τί οὖν κωλύει, φησί, πάντα ἀφηρῆσθαι; Οὐδὲν
 γάρ ἐστι τῶν πάντων, ἐν ᾧ τὸ ἀπατᾶσθαι πεφεύγαμεν,
 ἴστέον δέ, ὅτι ἡ δευτέρα ἀντίθεσις ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἀνέ-
 κυψε, καὶ ἐστιν ἀνδυποφορά. Διαφέρει δὲ ἀντίθεσις ἀνδυ-
 ποφορᾶς, τῷ τὴν μὲν ἐξ αὐτῶν ἀντικεῖσθαι τῶν πραγμάτων
 ἡμῖν· τὴν δὲ ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων εὐρί-
 σκεσθαι. Ἡ μὲν οὖν πρῶτη ἀντίθεσις αἰτιᾶται, ὅτι ἀνά-
 ξιοί τινες εἰλήφασιν· τούτους δὲ ὁ Δημοσθένης νόμος ἐκκρί-
 νει· ἡ δὲ δευτέρα φησὶν ἐξαπατᾶσθαι τὸν Δῆμον. Διὰ
 τοῦτο δὲ ἐξ ἀντιθέσεων ἄρχεται, ἵνα, τῷ μὲν δοκεῖν, ἀντί-
 θεσιν λύῃ, τῇ δ' ἀληθείᾳ προκατασκευάσῃ τῷ ἑαυτοῦ νόμῳ
 τὴν εἴσοδον. Ἄ γὰρ Λεπτίνης ἐν ταύταις μέμφεται, ἀντι-
 κρυς ὁ τοῦ Δημοσθένης λέλυκε νόμος, δοὺς κρίσιν, καὶ
 τοὺς ἀναξίους ἐκβαλὼν· οὔτε τὸν Δῆμον ἐξαπατᾶσθαι συγ-
 χωρεῖ, καὶ τοὺς ἀναξίους ἐκβάλλει. Οὐκ ἡδύνατο δὲ εὐθὺς
 ἀπὸ τῶν ἰδίων ἄρξασθαι κεφαλαίων, μὴ προκατηγορήσας
 τοῦ Λεπτίνου νόμου.

4. Τί οὖν κωλύει — Λύσις κατὰ συνδρομήν, ἐξ
 ἀντιπαράστασεως,

οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων· ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα
πολλὰ πολλάκις ἐξαπατηθέντες κεχειροτονήκατε, καὶ
συμμάχους ἤδη τινὰς ἥττους ἀντὶ κρείττωνων ἐπείσθη-
τε ἐλέσθαι· καὶ ὅλως ἐν, οἶμαι, πολλοῖς, οἷς πράττε-
τε, καὶ τοιοῦτό τι συμβαίνειν ἀνάγκη. Ἄρ' οὖν θησό-
μεθα νόμον διὰ ταῦτα, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῇ Βου-
λῇ, μηδὲ τῷ Δήμῳ, μήτε προβουλεύειν, μήτε χειροτο-
νεῖν μηδέν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. Οὐ γὰρ ἐσμὲν ἀφαι-

Ἄρ' οὖν θησόμεθα — Καλὸν γε! Οὐ γὰρ θησό-
μεθα νόμον ἐπὶ καθαιρέσει τῶν νόμων. Κινδυνεύει γάρ τις
περὶ τοῦ παντὸς ἀπατῶμενος· κόλαζε τὸν ἀπατῶντα, μὴ
τὸν φενακιζόμενον τιμωροῦ. ἔχει δὲ ταῦτα τὴν ἀναφορὰν
ἴσως πρὸς τοὺς δύο νόμους, τὸν τε Λεπτίνου καὶ τὸν πα-
ρεισφερόμενον. Ὁ μὲν γὰρ Λεπτίνου ἀπλῶς ἀφαιρεῖται· ὁ δὲ
ἀντεισφερόμενος διδάσκει τὰ ληθές, δικαστήριον καθίζων, καὶ
ἀτιμάζων τοὺς ἀπάτη εἰληφότας. Ἀψίνης δὲ καὶ Ἀσπάσιος
κατὰ τὴν εἰς ἄτοπον ἀπαγωγὴν φασὶ τὸ ἐγχείρημα· ἡμεῖς
δὲ λέγομεν, ὅτι ἢ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγή γίνεται, ὅταν ἐξ
ἀνάγκης ἀκολουθῇ τὰ ἄτοπα τοῖς προηγουμένοις· ὅταν δὲ
ἢ φύσις τῶν πραγμάτων μὴ τοιοῦτον δεικνύῃ τὸ γινόμενον,
τηνικαῦτα οὐ ῥητέον τὴν εἰς ἄτοπον ἀπαγωγὴν. Ἐνταῦθα
οὖν τὸ ἀκόλουθον ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ὁμοίου κατ' ἐρώτησιν,
ἐπειτα ἀνέτρεψεν ὡς ἔχειν τὶ καὶ ἄτοπον τὴν ἐρώτησιν·
οὐ μὲν ἀποδεικνύμενον διὰ τῶν ἐπομένων.

Οὐ γὰρ ἐσμὲν ἀφαιρεθῆναι — Ἐσχημάτισε
πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς νόμους τὴν ἔννοιαν· πρὸς μὲν τὸν Λε-
πτίνου νόμον, τί ἀφαιρεῖται· πρὸς δὲ τὸν οἰκεῖον, τί διδά-
σκει, πῶς ἂν ὁ Δῆμος ἔτι μὴ ἀπατῶτο· δείκνυσι γὰρ κρί-
μεσθαι δεῖν τοὺς εἰληφότας.

ρεθῆναι δίκαιοι, περὶ ὧν ἂν ἐξαπατηθῶμεν, ἀλλὰ δι-
δαχθῆναι, ὅπως τοῦτο μὴ πεισόμεθα· καὶ θέσθαι νό-
μον, οὐχ ὅς ἀφαιρήσεται τὸ κυρίους ὑμᾶς εἶναι τῆς δω-
ρεᾶς, ἀλλὰ δι' οὗ τὸν ἐξαπατῶντα τιμωρησόμεθα.

- 5 Εἰ τοίνυν τίς, εἰσας ταῦτα, αὐτὸ κατ' αὐτὸ
ἐξετάσειε, πότερόν ποτε λυσιτελέστερόν ἐστι, κυ-
ρίους μὲν ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρεᾶς, ἐξαπατηθέντας δέ
ποτε καὶ Φαύλῳ τινὶ δοῦναι, ἢ, διὰ τὸ παντελῶς ἀκύν-
ρους γενέσθαι, μηδ', ἂν ἄξιόν τινα εἰδῆτε, ἐξεῖναι τι-
μῆσαι, εὖροιτ' ἂν μᾶλλον ἐκεῖνο λυσιτελοῦν. Διὰ τί;
Ὅτι ἐκ μὲν τοῦ πλείονας, ἢ προσῆκε, τιμᾶν, πολ-
λοὺς εὖ ποιεῖν προκαλεῖσθε ὑμᾶς· ἐκ δὲ τοῦ μηδενὶ
μηδέν, μηδ' ἂν ἄξιος ἦ, δίδοναι, πάντας ἀπείρξετε
τοῦ φιλοτιμεῖσθαι. Πρὸς δὲ τούτῳ, καὶ δι' ἐκεῖνο,
ὅτι οἱ μὲν ἀνάξιόν τινα τιμήσαντες εὐηθείας τινὰ δόξαν

Καὶ θέσθαι νόμον — Ὅρα, πῶς ἐν ταῖς δοκεῖν
λύειν καὶ τίθησι, συμπλέκων ὁμοῦ τὰ κεφάλαια, καὶ τὸ
δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον. Ἐχεις γάρ ἐν τούτοις ἀμφοτέρων
τῶν νόμων εἰκόνας· τοῦ μὲν Λεπτίνου νόμου, διὰ τῆς ἀφαι-
ρέσεως· τοῦ δὲ Δημοσθένους, διὰ τῆς τῶν ἀπατώντων τιμω-
ρίας. Ὁ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖται τελείως ἅπαντας· ὁ δὲ τοὺς
παρ' ἀξίαν λαβόντας ἐξελεγχθέντας τιμωρεῖσθαι προστάττει.

5. Πότερόν ποτε — Κατὰ παράθεσιν ἄλλος λο-
γισμὸς ἐκ τοῦ κατ' ἐκάτερον ἀποβαίνοντος· ἵνα δειχθῇ βέλ-
τιον ὃ εἶπε Λεπτίνης ὡς Φαῦλον, λέγω δὴ τὸ δίδοναι τινὶ
καὶ ἀνάξιῳ τὸν Δῆμον ἐξαπατημένον· καὶ ὅτι ἦττον αἰσχρόν,
εἰς εὐηθείαν σκώπτεσθαι, ἢ πονηρίαν.

ἔχοιεν ἂν· οἱ δὲ τοὺς ἀγαθὸν τί ποιοῦντας ἑαυτοὺς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβόμενοι, κακίας. "Ὅσῳ δὴ κρεῖττον εὐήθη δοκεῖν, ἢ πονηρὸν εἶναι, τοσούτῳ λῦσαι τὸν νόμον κάλλιον, ἢ θέσθαι. Οὐ τοίνυν ἔμοιγε οὐδὲ ἐκεῖνο βεῦλογον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! σινοπούμενῳ φαίνεται, καταμεμφόμενόν τινας ἐπὶ ταῖς ὑπαρχούσαις δωρεαῖς, τοὺς χρησίμους ὄντας τῶν τιμῶν ἀποστερεῖν. Εἰ γὰρ, ὑπαρχουσῶν τούτων, Φαῦλοι καὶ ἀνάξιοί τινες κατὰ τὸν τούτου λόγον εἰσὶ, τί χρὴ προσδοκᾶν ἔσεσθαι τότε, ὅταν παντελῶς πλέον μέλλῃ μηδὲν εἶναι τοῖς χρη-

6. Οὐ τοίνυν ἔμοιγε — Ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀντίθεσιν πάλιν ἐπανήγαγε τὸν λόγον. Πῶς ἀκόλουθόν, φησί, τὴν αὐτὴν τοῖς τε κακοῖς μέμψιν καὶ κατὰ τῶν ἀμέμπτων καὶ ὅλως εὐεργετῶν προχωρεῖν; ἀποστερεῖ γὰρ καὶ τοὺς κακείνους ὁμοίως. Ἐξ οὗ πάντες ἔσονται πονηροί, μηδεμίαν τιμὴν τῆς ἀρετῆς ἐχούσης. Τὸν γὰρ ἐκ χάριτος μὴ δοκοῦντα εἶναι χρηστόν, οὐκ ἐνὶ δήπουθεν, ἀτιμασθέντα γενέσθαι σπουδαῖον. Ἐκαινοτόμησε δὲ τὴν μέθοδον. Ἄνωθεν μὲν γὰρ ἐξήτασε τοὺς ἀναξίους καὶ τοὺς ἀξίους, ἐνταῦθα δὲ κατὰ μόνων τῶν ἀναξίων πληροῖ τὴν ἔννοιαν· ἀφελὼν μὲν τὴν τῶν ἀξίων ἐξέτασιν, τοὺς φαύλους δὲ αὐτοὺς κατ' ἑαυτοὺς ἐξετάζων· καὶ γέγονεν ἡ ἔννοια συμπέρασμα τῶν ἀντιθέσεων ἀμφοτέρων. Ἄλλως. Συγκρούσας ἱκανῶς διὰ τῶν προειρημένων καὶ τὴν ἀντίθεσιν Λεπτίνου, καὶ τὴν γένεσιν τῆς ἀνθυποφορᾶς χρησίμην εὐρών, καὶ προοικονομήσας διὰ τούτων ἱκανῶς τὴν οἰκείαν νομοθεσίαν, ἐπανήγαγεν ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀντίθεσιν. Καινοτομεῖ δὲ τὴν μέθοδον, κατὰ μόνων τῶν ἀναξίων πληρῶν τὴν ἔννοιαν.

7 στοῖς οὖσιν; Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖ, ὅτι ἐκ τῶν νῦν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πάλαι κυρίων, οὓς οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἀντεῖποι ἂν μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν, ἐνιαυτὸν διαλιπὼν ἕκαστος λειτουργεῖ· ὥστε τὸν ἥμισυν εἶσθ' ἀτελῆς τοῦ χρόνου. Εἴτα ἥς πᾶσι μέτεστι

7. Ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο — Πληρώσας τὸ δίκαιον, ἄρχεται τῆς ἐννοίας τοῦ συμφέροντος. Ἐπεὶ δὲ οὔτε στρατηγοῦ οὔτε λόγων τεχνίτου πρὸς τὰ ἰσχυρὰ τῶν ἀντιτεταγμένων χωρεῖν, ἀλλὰ μεθοδεύειν, ὡς ἐνι μάλιστα, καὶ ταῖς μεταχειρήσεσι περιγίνεσθαι· κλέπτει ἐντεῦθεν ἡδὴ τὴν εἴσοδον, ἵνα λάθῃ τὸν ἀκροατὴν ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἀσθενῇ γεγεννημένα ἄγων· ἵνα, ὅταν ἡ ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ συμφέροντος τεθῇ, ὁ ἀκροατὴς καταγνῶ τῆς ἀντιθέσεως, ἐκ τῶν εἰρημένων ἡγμένος. Τοῦ γὰρ Λεπτίνου πειρωμένου λέγειν, ὡς αἱ λειτουργίαι νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους περιήκουσι, τότε δὲ λειτουργήσουσιν οἱ πλουσιώτατοι· προλύων καὶ προοικονομῶν δείκνυσιν, ὅτι οὔτε πολλοὺς περιποιήσει, καὶ ὅτι ὁ νόμος ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἀτέλειαν· ὥστε μηδὲν ἔχειν τοὺς ἀκούοντας εὐρίσκειν ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ὄφελος.

Ὡς τε τὸν ἥμισυν — Σμικρύνει τὸ γέρας, καὶ εἰς εὐτέλειαν κατὰγει τὴν σεμνὴν ὀνομαζομένην ἀτέλειαν, μέρος μὲν αὐτῆς καὶ τοῖς οὐκ οὖσιν εὐεργέταις διδούς, μικρὸν δ' ἔτι λοιπὸν προστεθῆναι φάσκων τοῖς εὖ ποιήσασιν.

Εἴτα, ἥς πᾶσι μέτεστιν — Εἰς αἰδῶ τῶν εἰληφότων τοὺς ἀκούοντας ἐκκαλεῖται, ἵνα τὴν ἀτοπίαν τῆς ἀφαιρέσεως δείξῃ. Ἡθικῶς δὲ πρὸς τὸν Λεπτίνην διαλέγεται. Πολύτροπος γὰρ ὁ ἀνὴρ, καὶ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν συμμεταβάλλεται. Ὅταν μὲν γὰρ δέῃ συγκροῦσαι τῷ δήμῳ, τότε πικρῶς διαλέγεται· ὅταν δὲ πρὸς αὐτόν, τότε δῆθεν ὑφειμένως. Καὶ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς δὲ παραπλησίως,

τὸ ἥμισυ, καὶ τοῖς μηδοτιοῦν ἀγαθὸν πεποιηκόσιν ὑμᾶς, ταύτης τοὺς εὖ ποιήσαντας, ὃ προστεθείκαμεν αὐτοῖς, τοῦτο ἀφελώμεθα; μηδαμῶς! Οὔτε γὰρ ἄλλως καλόν, οὔτε πρέπον ὑμῖν. Πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, 8 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν ἀψευδεῖν νόμον γεγράφθαι, ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσία βλάβος εἴ τις ψεύσεται· ἐν δὲ τῷ κοινῷ μὴ χρῆσθαι τῷ νόμῳ τούτῳ τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις, ἀλλὰ τοὺς ἀγαθὸν τι πεποιηκότας ἐξαπατῆσαι, καὶ ταῦτα οὐ μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλουσιν; Οὐ γὰρ, εἰ μὴ χρήματα ἀπόλλυτε, μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ

ἐπειδὴ εἰς αὐτοὺς ἤκει τὸ κεφάλαιον τῆς συγγραφῆς· καὶ βιάσασθαι μὲν οὐ δύναται, ἐκκαλέσασθαι δὲ εἰς αἰδῶ τῶν εἰληφότων βούλεται. Οὕτω τὸ συμβουλευτικὸν ἐμπλέκεται πανταχοῦ, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐγκωμίοις, ἐν οἷς τὰ συμπεράσματα ἠθικά. Οὔτε τῇ φύσει καλὸν φησιν, οὔτε τῷ ἥθει τῆς Ἀττικῆς ἀρμόττον. Εἰ γὰρ μέλλομεν ὠφελεῖσθαι, ἀλλὰ τό γε ψεύδεσθαι ἀλυσιτελές εἰς δόξαν.

8. Πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν — Ἐπιχείρημα ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος, δι' οὗ αὖξαι τὸ ὄνειδος. Πολιτεῖαν γὰρ ἀψευδῇ μέχρι καὶ τῶν ὀνίων διώκοντες, πῶς δολερῶς κατασκευάζετε τὰς τιμὰς; ἐπὶ μὲν τῶν οὐκ ἐχόντων τὴν βλαβερόν, τὸ δεινὸν φυλαττόμενοι· ἐπὶ δὲ τοῦ ζημίας μεστοῦ τὴν πρᾶξιν τολμῶντες.

Οὐ γὰρ, εἰ μὴ χρήματα — Τοῦτο ἀπὸ τοῦ μείζονός ἐστι. Φιλεῖ γὰρ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις ἄμφω τὰ ἐπιχειρήματα, τῷ μὲν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος τὸ ἀπὸ τοῦ μείζονος, καὶ κείνῳ τοῦτο ὁμοίως. Μὴ ἔχων δὲ ἀντιθεῖναι τῷ συμ-

καὶ δόξαν χρηστήν· περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετε ἢ περὶ χρημάτων, καὶ οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόγονοι.

9 Τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστά ποτε κτησάμενοι, πάντα ὑπὲρ Φιλοτιμίας ἀνήλωσαν, ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας προσαναλίσκοντες διετέλουν. Νῦν τοίνυν οὗτος ὁ νόμος ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει, καὶ οὔτε τῶν προγόνων, οὔτε ὑμῶν ἀξίαν. Τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνειδῆ κτᾶται, Φθονε-
 10 ρούς, ἀπίστους, ἀχαρίστους εἶναι δοκεῖν. Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἔστιν ὅλως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοῦ ἡθους τοῦ ὑμετέρου, κύριον πείνῃσαι τοιοῦτον νόμον, καὶ τοῦτο πειράσομαι δείξαι διὰ βραχέων, ἐν τι τῶν πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξελθών. Λέγονται χρήματα οἱ Τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ
 τοὺς

φέροντι ἕτερον συμφέρον ἐκ χρημάτων καὶ κέρδους, τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τῇ τῶν χρημάτων κέρδει πειρᾶται ἀντιθεῖναι. Δείξει δὲ μετὰ μικρόν, ὅτι οὐδὲ κέρδος προσγίνεται.

10. Ὅτι τοίνυν — Ἄλλος τόπος εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα ἀπὸ τοῦ μείζονος. Ὅταν δὲ πλειόνων εὐπορῇ τόπων, οὐ φείδεται. Ἔστι δ' ὁ μὲν πρότερος τόπος ἐξ ἐνθυμήματος· ὁ δὲ ἐντεῦθεν ἐκ παραδείγματος.

Λέγονται χρήματα — Ἔστι μὲν τὸ παράδειγμα ἱστορικόν, πρὸς πίστιν τῶν προειρημένων εἰλημμένον. Ὅσῃ δὲ ἔχει καὶ δεινότητα καὶ χάριν, ἄξιον συνιδεῖν. Πρόσωπον δὲ ἔλαβε τῶν Τριάκοντα τῶν λελυπηκότων, ἵνα φαίνεται ἡ πόλις

τούς ἐν Πειραιεῖ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις εἰς ἐν ἦλθε, καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα κατέστη, πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ταῦτα ἀπῆτουν.

ἡ πόλις πολλάκις καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν πολεμίων αἰρουμένη προΐεσθαι. Καὶ τὸ δριμύ τοῦ ἐπιχειρήματος, ὅτι ἐδανείσαντο κατὰ τῆς πόλεως, καὶ παρὰ τινων πολεμίων ἐτέρων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, τοῦτο δὲ ἐστὶ, κατὰ τῶν δημοτικῶν τῶν κατειληφόντων τὸν Πειραιᾶ. Καὶ προσέθηκε τὸν καιρὸν καὶ τὸν τόπον, ἵνα καὶ τὴν χρεῖαν δηλώσῃ· ὅτε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὁ Δῆμος ἐκ Πειραιῶς ἠγωνίζετο. Οὕτω πανταχόθεν ἡ αὐξήσις, ἐκ τῶν τόπων, ἐκ τῶν πράξεων, ἐκ τοῦ προσώπου.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις εἰς ἐν ἦλθε — μιᾶς ἐγένετο γνώμης· διπλῇ γὰρ ἦν στασιάζουσα. Ἐκρυψε δὲ τὰ δεινὰ τῶν γεγενημένων, μὴ βουλευθεῖς ἐμπομπεῦσαι ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς· (οὐδὲ γὰρ τοῦτο πρόκειται·) ἀλλ' ἐπιδειξιν ποιήσασθαι βούλεται τοῦ τῆς πόλεως ἥθους, καὶ ὅπως ἐν ἀπάσαις ἐστὶν αἰεὶ κρεῖττον χρημάτων. Τὴν δὲ αἰτίαν εἴρηκε, τὸ μὴ ἐκ δέους παρεσχηκέναι τὸν Δῆμον, ἀλλ' ὅμως ἀδικηθεῖς καὶ τὴν ζημίαν αἰρεῖται. Οὐ γὰρ ἀνάγκη καὶ φόβῳ φαίνεται ὁ Δῆμος διδοῦς, ἀλλὰ προαίρεσει νικώμενος. Εἰ γὰρ καθεστηκότων τῶν πραγμάτων ἀπῆτουν τὰ χρήματα, τίς ἦν ἀνάγκη τὸν Δῆμον διδόναι, μὴ ὀρέωδοῦντα; Οὕτως οὐ χρημάτων πώποτε πλεονεκτεῖν, ἀλλὰ δόξης βούλεται.

Καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα κατέστη — τὰ τραγικὰ καὶ φρικώδη, τὰ τυραννικά, ὧν εὐλαβοῦμαι τὸν ζῆλον, καὶ τὴν μνήμην ἀπεύχομαι.

Πρέσβεις πέμψαντες — Ἀπλοῦν τὸν λόγον πεποίηται, ἵνα μὴ φαίνεται παρὰ Λακεδαιμονίων τις φόβος. Ἐν ᾗθει δὲ τὸ τοῦ λόγου, πέμψαντες ἀπῆτουν· ὥσπερ ἰδιωτῶν πρὸς ἰδιώτας ὄντος τοῦ συναλλάγματος.

II Λόγων δὲ γιγνομένων, καὶ τῶν μὲν τοὺς δανεισαμένους ἀποδοῦναι κελευόντων, τοὺς ἐξ ἄστεος· τῶν δὲ τοῦτο πρῶτον ὑπάρξαι τῆς ὁμονοίας σημεῖον ἀξιούντων, τὸ κοινῇ διαλῦσαι τὰ χρήματα· Φασὶ τὸν Δῆμον ἐλέσθαι συνεισενεγκεῖν αὐτὸν καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ λῦσαι τῶν ὡμολογημένων μηδέν. Πῶς οὖν οὐ δει-

II. Λόγων δὲ γιγνομένων — Οὕτως ἡ πόλις ἦγεν ἄδειαν καὶ πόρρω τῶν φόβων ἦν· καὶ ἡ τῶν παραδανεισαμένων δὲ ἥττα παντάπασιν ἀναιρεῖ τοῦ φόβου τὴν ὑπόνοιαν.

Τοὺς ἐξ ἄστεος — τοὺς τυραννικούς· αὐτοὶ γὰρ εἶχον τὸ ἄστυ . . . Εἶτα διὰ ζημίας χρημάτων οὐκ ἀνεχόμενοι ψεύσασθαι, νῦν ἄνευ δαπάνης ψευσόμεθα; Καὶ κεῖ μὲν τοὺς ἀδικοῦντας προσέθηκεν, ἐνταῦθα δὲ τοὺς εὐεργέτας ὠνόμασε.

Τῶν δὲ τοῦτο πρῶτον — Οὕτως ὑπὲρ αὐτῶν ἐφοβοῦντο μᾶλλον, καὶ ὁ Δῆμος οὕτως αὐτοῖς φοβερός. Οὐ γὰρ, προσδοκῶντες παρὰ Λακεδαιμονίων τὴν συμμαχίαν, ἡξίουσαν τὸν Δῆμον πίστιν δοῦναι τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας, τὴν καταβολὴν τοῦ δανείσματος.

Φασὶ τὸν Δῆμον ἐλέσθαι — Οὕτως ἐκ προαιρέσεως, καὶ οὐ διὰ φόβον, εἴλετο κοινωνεῖν τοῦ δανείσματος. Διὰ δὲ τοῦ συνεισενεγκεῖν καὶ ἐλέσθαι, τὴν ὑπερβάλλουσαν τοῦ Δήμου προαίρεσιν ἐνέδειξε, διὰ τῶν ὀνομάτων. Οὐκ ἀνάγκης, φησὶν, ἐπείγουσας οὐδεμιᾶς ὁ Δῆμος εἰσήνεγκεν οἴκοθεν· οὐκ ἐξ Ἀκροπόλεως ἐκ περιουσίας λαβών.

Ὡστε μὴ λῦσαι τῶν ὡμολογημένων — Ἵνα φαίνεται μὲν πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν ἐλκομένη χρησίμως ἡ ἔννοια· περὶ γὰρ τοῦ μὴ δεῖν λύειν τὰς δεδομένας δορεὰς ὁ ἀγών.

νόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! εἰ τότε μὲν τοῖς ἡδικηκόσιν
 ὑμᾶς, ὑπὲρ τοῦ μὴ ψεύσασθαι, τὰ χρήματα ταῦτα
 εἰσφέρειν ἠθέλησατε· νῦν δέ, ἐξόν ὑμῖν ἄνευ δαπάνης
 τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις, λύσαι τὸν νόμον,
 ψεύδεσθαι μᾶλλον αἰρήσεσθε; ἐγὼ μὲν οὐκ ἄξιῶ. Τὸ 12
 μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἡθος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ
 ἐπ' ἄλλων πολλῶν, καὶ ἐφ' ὧν εἶπον, ἴδοι τις ἂν τοι-
 οῦτον, ἀψευδὲς καὶ χρηστόν, οὐ τὸ λυσιτελέστατον
 πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλὰ τί καὶ καλὸν πράττειν·
 τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον, τὰ μὲν ἄλλα ἐγωγε οὐκ
 οἶδα, οὐδὲ λέγω φλαῦρον οὐδέν, οὐδὲ σύνοιδα· ἐκ δὲ
 τοῦ νόμου σκοπῶν, εὐρίσκω πολὺ τούτου κεχωρισμέ-
 νον. Φημὶ τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι, τοῦτον ὑμῖν ἀκο-
 λουθεῖν περὶ τοῦ λύσαι τὸν νόμον, ἢ ὑμᾶς τούτῳ πε-
 ρὶ τοῦ θέσθαι· καὶ λυσιτελέστερον εἶναι καὶ ὑμῖν καὶ
 τούτῳ, τὴν πόλιν πεπεικέναι Λεπτίνην, ὅμοιον αὐτῇ

12. Τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως — Τὸ ἐπι-
 χεῖρημα ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. Δείκνυσι δέ, ὅτι οὐ λυσιτελεῖ
 ὁ νόμος, ὁ τὸ φυλακτῆριον τῆς πόλεως διαφθεύων· καὶ δια-
 ρίσκεται, ὅτι ἐν μὲν ταῖς δυναστείαις κολακείας ἄθλόν ἐστιν
 ἡ τιμή· ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις καθαρῆς τοῦ αἰσχροῦ.
 Κακεῖ μὲν ὁ φόβος μείζων τῆς χάριτος· παρ' ἡμῶν δὲ ἡ δω-
 ρεὰ παντὸς δέους ἀπήλλακται.

Τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον — Ὑφιεμένῳ
 ἔοικεν, οὐ μὴν ἀπήλλακται τοῦ πικρὸν εἶναι. Οὔτε γὰρ
 τὸν ἔπαινον καθαρῶς ἀποδίδωσιν, οὔτε ψέξει τετόλμηκεν.
 Οὕτω τὸ ἡθος τῇ πραγματικῇ συμπέπλεκται.

γενέσθαι δοκεῖν, ἢ αὐτὴν ὑπὸ τούτου πεπεῖσθαι,
 ὁμοίαν εἶναι τούτῳ. Οὐδὲ γὰρ, εἰ πάνυ χρηστός
 ἐστίν, ὥς ἐμοῦ γε ἔνεκα ἔστω, βελτίων ἐστὶ τῆς
 13 πόλεως τὸ ἦθος. Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δι-
 κασταί! ἄμεινον ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλευσασθαι,
 εἰ καὶ κείνο μάθοιτε· ὅτι, ὦ μόνῳ μείζους εἰσὶν αἱ πα-
 ρὰ τῶν Δήμων δωρεαὶ τῶν παρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν
 διδομένων, καὶ τοῦτο ἀναιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ. Τῇ
 μὲν γὰρ χρεία τῇ τῶν εὐρισκομένων τὰς δωρεὰς οἱ
 τύραννοι, καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχίας ἔχοντες, μάλιστα
 δύνανται τιμᾶν· πλούσιον γὰρ, ὃν ἂν βούλωνται,
 παραχρῆμα ἐποίησαν· τῇ δὲ τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι
 τὰς παρὰ τῶν Δήμων δωρεὰς εὐρήσετε οὕσας βελτί-
 14 ους. Τό τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης, ὥς κολακεύοντα,
 λαμβάνειν, ἀλλ' ἐν ἰσηγορίᾳ, δοκοῦντα ἄξιόν τινος

13. Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς — Τὸ ἐπιχείρημα
 ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ ἴσου. Ὅρα δέ, πῶς ἐφ' ἐκάστῳ προοι-
 μιάζεται. Εἰ γὰρ καὶ διὰ μικρῶν τῶν ἐννοιῶν, ἀλλ' οὖν γε
 ἔμως προοιμιάζεται. Ἡ δὲ ἰσότης· ὅτι διδόαμεν δωρεὰς·
 καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ πολιτεῖαι διδόασιν, καὶ τάχα διαφερούσας
 τῇ τῶν χρημάτων περιουσίᾳ. Ὡς δὲ πλεονεκτεῖν δοκοῦμεν
 ἡμεῖς, τῇ πίστει λέγω, τοῦδ' ὁ νόμος ἀφαιρεῖσθαι βιάζεται.
 Ὅρα δὲ ὅτι διὰ πάντων τούτων τῶν ἐπιχειρημάτων, καὶ δοκῇ
 τὸ δίκαιον ἐργάζεσθαι, πρὸς τὴν ἀντίθεσιν ἀγωνίζεται· ὅτι
 οὐ δεῖ τὰ δεδομένα ἀφαιρεῖσθαι, ἵνα, καὶ φαίνεται τὸ συμ-
 φέρον ἐπαγγελλόμενος ὁ Λεπτίνης, ἀλλ' οὖν γε ὁ Δῆμος διὰ
 τὸ εὐλογον ἀφήσι.

εἶναι, τιμᾶσθαι τῶν καλῶν ἐστὶ· τό τε ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐκόντων θαυμάζεσθαι, τοῦ παρὰ τοῦ δεσπότης λαμβάνειν ὁτιοῦν, κρεῖττον εἶναι δοκεῖ. Παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις μείζων ἐστὶν ὁ τοῦ μέλλοντος φόβος τῆς παρούσης χάριτος· παρὰ δ' ὑμῖν ἀδεῶς, ἃ ἂν λάβῃ τις, ἔχειν ὑπῆρξε, τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον. Ὁ τοίνυν τὴν πίστιν ἀφαιρῶν τῶν δωρεῶν, νόμος οὗτος, ᾧ μόνῳ κρείττους εἰσὶν αἱ παρ' ὑμῶν δωρεαί, τοῦτο ἀφαιρεῖται. Καίτοι τῶν ἀπασῶν ἡστινοςοῦν πολιτείας τὸ κομίζεσθαι τοὺς εὖνους τοῖς καθεστῶσι χάριν ἂν ἀφέλῃς, οὐ μικρὰν φυλακὴν αὐτῶν ταύτην ἀφῆρηκώς ἐση.

Τάχα τοίνυν ἴσως ἐκεῖνο λέγειν ἂν ἐπιχειρή- 15
σειε Λεπτίνης, ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων, ὡς αἱ

15. Τάχα τοίνυν ἴσως — Προανήρηκεν ἐν ταῖς κατασκευαῖς τῆς ἀντιθέσεως τὴν ἰσχύν· ἐξέλυσε δὲ πλέον τῷ δισταγμῷ αὐτήν, πρὸς δέ, καὶ κατακερματίσας εἰς μέρη πολλά. Μέγα γὰρ εἰς καθαίρεσιν τὸ καταμερίσαι· εἶγε καὶ ἀδροισμὸς ἐγείρει τὴν αὕξησιν. Εἶτα κακουργεῖ τοῖς ὀνόμασιν, ἵνα δείξῃ τὸν Λεπτίνην ψευδόμενον. Διαβολὴν γὰρ πρὸ τῆς ἀντιθέσεως κεκίνηκεν, ἵν' ὁ ἰσχυρότατος Λεπτίνου λόγος ὑποπτος γένηται. Καὶ ἡ εὕρεσις· ὁ γὰρ ἕτερος μὲν γράφων, ἕτερος δὲ φθεγγόμενος, ἀνίσχυρος. Τοῦ γὰρ Λεπτίνου λέγοντος ἐν τῷ νόμῳ διαρρήδην, ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι· καὶ διὰ τοῦτο σημαίνοντος, ὅτι πλούσιοι μὲν λειτουργοῦσιν ἴσως, οὐ μὲν οἱ πλουσιώτατοι, διὰ τὸ τὰς ἀτελείας ἔχειν· τοῦδ' ὁ ῥήτωρ

λειτουργίαι νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους ἔρχονται, ἐν δὲ τοῦ νόμου τούτου λειτουργήσουσιν οἱ πλουσιώτατοι. Ἔστι δὲ τοῦτο, οὕτωςι μὲν ἀκοῦ-

μεταβαλὼν, οὐ κατὰ τὸ ὑποκείμενον λέγει, πένητας ἀντὶ πλουσίων λαβὼν, ἵνα φαίνεται τὴν ἰσχὺν ἐξελέγχων τοῦ νόμου· λέγω διὰ τῆς τῶν πλουσίων προσηγορίας. Ἐναντία γὰρ πρὸς τὸ συμφέρον εὐρίσκει, ἵν' ἐκ ταύτης τῆς ἐννοίας καὶ τῆς προσηγορίας ὁ ἀκροατὴς ψευδόμενον Λεπτίνην λάβῃ, νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους τὰ τῶν λειτουργιῶν ἔρχεσθαι λέγοντα, νῦν δὲ πάλιν ὑπερθετικῶς, ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι. Ἀντίκεινται γὰρ οὐκ ἀκολουθῶς ὁ τε πένης καὶ ὁ πλουσιώτατος· ἀλλ' ὁ μὲν πένης πρὸς τὸν πλούσιον, ὁ δὲ πλούσιος πρὸς τὸν πλουσιώτατον. Ἔστι τοίνυν ἡ ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ συμφέροντος κεφαλαίου· καὶ ταύτη μάλιστα Λεπτίνης ἰσχύει, καὶ ἡ ταράττουσα μάλιστα τὸν Δημοσθένην τῶν ἀντιλογιῶν ἡ παροῦσά ἐστι. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ μεθόδοις πολλαῖς ἐχρήσατο, νῦν μὲν προλύων, νῦν δὲ διαβάλλων, νῦν δὲ τεχνικῶς τιθεῖς τὰ ὀνόματα. Εἰ γὰρ ταύτην λύσειεν, ἰσχυρὰ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου. Εἰς γὰρ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ταύτην τὴν ὑπόσχεσιν ὁ ἀκροατὴς ἀπιδῶν, ἐδέξατο τὸν νόμον· ἀλλ' οὐχ ὡς ᾤκησάν τινες, ἐκείνην τὴν ἀντίθεσιν συνέχειν τὸν λόγον, ἣν πολλαχοῦ τίθουσιν· ὅτι ἀνάξιοι τινες τῶν εἰληφότων τυγχάνουσιν. Ἐκείνην μὲν γὰρ εἰσάγει τοῦ οἰκείου χρησίμου ἕνεκα, προοικονομῶν τὸν οἰκεῖον νόμον· ταύτην δὲ μόνην χαλεπὴν καὶ ἀνταγωνιζομένην ἔχει. Διόπερ οὐκ ἐθάρῃσεν αὐτὴν πρωταγωνιστοῦσαν θεῖναι.

Ἔστι δὲ τοῦτο — Οὐκ ἠδυνήθη τὸ ἰσχυρὸν εὐθὺς ἀφελέσθαι· συγκατατίθεται οὖν καὶ αὐτὸς τοῖς λεγομένοις, οὐκ ἔχων ῥαδίως ἀντιλέγειν, ὅτι μεταστήσονται εἰς

σαι, λόγον τινὰ ἔχον· εἰ δέ τις αὐτὸ ἀκριβῶς ἐξετάσειε, ψεῦδος ἂν ὃν φανείη. Εἰσὶ γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν αἱ τε τῶν μετοίκων λειτουργίαι, καὶ αἱ πολιτι-

τοὺς πλουσιωτάτους αἱ λειτουργίαι. Οὕτω πιθανὸν ἐδόκει τὶ καὶ συμφέρον προτείνειν Λεπτίνης. Διὸ καὶ μεθόδου δεῖται ἰσχυρᾶς πρὸς τὴν λύσιν. Τίς οὖν ἡ μέθοδος; Μεριζεῖ τὰς λειτουργίας κατὰ πρόσωπον δίχα, τοὺς τε μετοίκους ἰδίᾳ καὶ τοὺς πολίτας τιθεῖς. Μέγα γὰρ εἰς καθαίρεσιν ὁ τοῦ πλήθους μερισμός, ὥσπερ αὕξησιν ὁ ἀθροισμός περιέχει· ὡς καὶ πάλιν ἐν ταῖς παραβολαῖς χρήσιμον ἡμῖν τὸ θεώρημα. Καὶ γὰρ καὶ κεῖ μερίζοντες τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν, μεγαλοποιεῖν δυνάμεθα. Κἀνταῦθα δὲ μεριζόμενα τὰ τῶν λειτουργιῶν καθαίρεσιν φέρει. Καὶ οὐδὲν κωλύει, τὸ αὐτὸ θεώρημα καθαίρειν καὶ αὔξειν, κατὰ διάφορον λόγον· καὶ γὰρ ἡ πηλικότης οἶδεν αὔξειν τε καὶ μειοῦν. Λύει δὲ τῷ κατὰ συνδρομὴν θεωρήματι, ὅπερ καλοῦσιν ἀντιπαράστασιν. Συγκατατιθέμενος γὰρ τοῖς λεγομένοις ὑπὸ Λεπτίνου, βούλεται δῆθεν διὰ τοῦ μερισμοῦ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ λόγου λαθεῖν, εἰ καὶ μὴ φαινόμενός ἐστιν, ἀλλ' ἀληθὴς ὁ λόγος.

Εἰσὶ γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν — Ἀλέξανδρος μὲν ἐξηγούμενός φησιν· ἔδει πανηγυριζούσης τῆς πόλεως μήτε τοὺς ξένους, μήτε τοὺς μετοίκους πορρωτάτῳ τῶν ἀπολαύσεων καθεστάναι. Ἐχορήγουν τοίνυν καὶ αὐτοὶ δηλονότι, καὶ ἐστίων ἀλλήλους, ἵνα μηδεὶς ἄμοιρος ᾖ κατὰ τὴν πόλιν τῆς μετουσίας τῶν ἐορτῶν. Δόξειε δ' ἂν μᾶλλον ὁ Δημοσθένης διὰ τῆς ἐπαγομένης ἐννοίας πρὸς τὴν ἀντίθεσιν ἀπαντῶν, ἰσχυροτέραν αὐτὴν ποιεῖν. Τί γὰρ ἕτερον εἶπε Λεπτίνης, ἢ ὅτι πολλοὶ τῶν μετοίκων καὶ τῶν πολιτῶν ἔξω λειτουργιῶν καθεστᾶσι, τὴν ἀτέλειαν ἔχοντες; Οὐ μὲν οὕτως ἔχει. Ἀλλ' εἰς τὸν μερισμὸν μεταβιβάζει τὸν ἀκρατήν, ἵνα καθ'

καί· ὧν ἐκατέρων ἐστὶ τοῖς εὐρημένοις ἡ ἀτέλεια, ἣν οὗτος ἀφαιρεῖται. Τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως πασῶν εἰσφορῶν καὶ τριηραρχιῶν, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὐδεὶς ἔστ' ἀτελής ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων, οὐδέ, οὓς οὗτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ' 16 Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. Σκεψώμεθα δὴ, τίνας ἡμῖν εἰσποιεῖ χορηγοὺς εἰς ἐκείνας τὰς λειτουργίας, καὶ πόσους, εἰ μὴ τούτῳ προσέχωμεν, ἀφ' ἡ-

ἐκάτερον μέρος ἡ ἀπόδειξις εὐμαθεστέρα γένηται· εἴτα καὶ διὰ τῶν μετοίκων τὴν ἐκ περιουσίας λειτουργίαν δείκνυσιν. Ζητεῖ γὰρ ἡ πόλις, οὐκ εἴ τις μέτοικος χορηγήσει, ἀλλ' εἴ τις πολίτης τῇ πόλει.

Ὡν ἐκατέρων ἐστὶ τοῖς εὐρημένοις — Ὡς ἀντικαταλλαξαμένης τῆς πόλεως πρὸς τοὺς εὐεργέτας τὴν χάριν. Εὐρέσθαι γὰρ ἐστὶ τὸ λαβεῖν, ἀνθ' ὧν τις ἔδωκεν.

Τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον — Δύο διὰ τῆς ἐννοίας ταύτης ἀνύει· ἐν μὲν, ὅτι οὐδεὶς ἀτελής τῶν εἰς τὸν πόλεμον, ὥστε χρησίμους φαίνεσθαι ταύτῃ τοὺς εἰληφότας τὴν ἀτέλειαν, περὶ ὧν ὁ πολὺς Λεπτίνου λόγος· ἕτερον δέ, ἵνα μὴ τις οἴηται, τὰς λειτουργίας τὰς αὐτὰς εἶναι ταῖς εἰσφοραῖς καὶ τριηραρχίαις. Τὸ δὲ ἦν οὗτος ἀφαιρεῖται τεθὲν, τοῦ βιαίου καὶ τῆς ἀδικίας πλείστην ἔμφασιν ἔχει. Ἀφαιρεῖται γὰρ τις ἐκείνων, ὧν μὴ ἐστὶ κύριος, οὐ κατὰ νόμον λαμβάνων, ἀλλὰ πολεμίων τρόπῳ χρώμενος.

Οὐδέ, οὓς οὗτος ἔγραψε — Πρὸς σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου τοῦτό φησιν. Εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ Λεπτίνης τούτους ἀνῆκε τῷ νόμῳ· εὐδὴλον, ὥς οὐχὶ λειτουργίαι τῶν πολεμίων γίνονται.

σει. Οἱ μὲν τοίνυν πλουσιώτατοι τριηραρχοῦντες αἰὲ τῶν χορηγιῶν ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν· οἱ δ' ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κερτημένοι, τὴν ἀναγκαίαν ἀτέλειαν ἔχοντες, ἔξω τοῦ τέλους εἰσὶ τούτου. Οὐκοῦν τούτων μὲν οὐδετέρων οὐδεὶς διὰ τὸν νόμον ἡμῖν προσέσται χορηγός. Ἀλλὰ, νῆ Δία, εἰς τὰς τῶν μετοίκων λειτουργίας εἰσποιεῖ πολλούς. Ἀλλ' εἰ δέξῃ

16. Οἱ μὲν τοίνυν πλουσιώτατοι — Μερίσας τὰς λειτουργίας εἰς τε τοὺς πολίτας καὶ τοὺς μετοίκους, καὶ ταύτην κατ' ἐρώτησιν ἐργασάμενος, ζητεῖ καθ' ἑκάτερον μέρος, πόσους εἰσποιεῖ Λεπτίνης, καὶ πόσους τῶν πενήτων ἀφίησιν· εἴτ' ἐπὶ τούτοις ἐξαίρει τοὺς πάνυ πλουσιωτάτους, ὡς εἰς τὰς τριηραρχίας νεμεμημένους· οὐκοῦν τὸ μέσον ὑφαίρεθήσεται, τῶν πλουσίων ὑψηλῶν. Οὐκοῦν εὐθύς ἐξελέγχει τοῦ νόμου τὸ πρῶτον νόημα, ἐν ᾧ τὸ μέγιστον τῆς ὅλης νομοθεσίας. Λέγοντος γὰρ τοῦ Λεπτίνου, ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσιν, αὐτὸς ἀφαιρεῖται τοὺς πλουσιωτάτους, νέμων ταῖς τριηραρχίαις· ὥστε εὐθύς ἀλίσκεσθαι ψευδῇ τὸν Λεπτίνην. Ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀπαντῶν τῷ νόμῳ, ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, λέγει. Δείκνυσι δὲ ἡ πολιτεία ψεῦδος ὄν, τὸ τοὺς πλουσιωτάτους λειτουργεῖν, νέμουςα ταῖς τριηραρχίαις αὐτούς· ὥστε πῶς ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργήσαιεν; Ἡ λύσις δὲ τῆς ἀντιθέσεως κατὰ μείωσιν γέγονε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν μὲν τὸν ῥήτορα ἀνατρεπτικὴν ἀντιλογίαν, βιάζεσθαι δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων εἰς τοῦτο καταφέρεσθαι. Εἴτα καὶ τὴν βλάβην εὐθύς τῇ λύσει συνάπτει, προσθεὶς, τοὺς ἀπαντας ἀπίστους πρὸς αὐτοὺς μέλλοντας γίνεσθαι.

17 πέντε, ἐγὼ ληρεῖν ὁμολογῶ. Θήσω τοίνυν ἐγὼ μὴ τοιοῦτον εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν μετοίκων πλείονας ἢ τοσούτους, εἰάν ὁ νόμος τεθῇ, τοὺς αἰεὶ λειτουργοῦντας ἔσεσθαι, καὶ τῶν πολιτῶν μηδένα ἐκ τριηραρχίας ὑπάρξειν ἀτελῆ. Σκεψώμεθα δὴ, τί τοῦτ' ἔσται τῇ πόλει, εἰάν ἅπαντες οὗτοι λειτουργῶσι. Φανήσεται γὰρ οὐδέ, πολλοῦ δεῖ, τῆς γενησομένης ἄξιον αἰσχύνης. Ὁρᾶτε δὲ οὕτωςί. Εἰσὶ τῶν ξένων ἀτελεῖς, δέκα θήσω· (καὶ, μὰ τοὺς θεούς, ὅπερ εἶπον ἀρτίως, οὐκ οἶμαι πέντε εἶναι) καὶ μὴν τῶν γε πολιτῶν οὐκ εἰσὶ πέντε ἢ ἕξ· οὐκοῦν ἀμφοτέρων ἐκκαίδεκα. Ποιήσωμεν αὐτοὺς εἴκοσιν· εἰ 18 δὲ βούλεσθε, τριάκοντα. Πόσοι δὴ ποτ' εἰσὶν οἱ κατ' ἐνιαυτὸν τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας λειτουργοῦντες ἡμῖν, χορηγοὶ καὶ γυμνασάρχαι καὶ ἐστιάτορες; Ἐξήκοντα ἴσως, ἢ μικρῷ πλείους σύμπαντες οὗτοι. Ἵνα οὖν τριάκοντα ἄνθρωποι ἢ πλείους παρὰ πάντα τὸν

17. Θήσω τοίνυν ἐγὼ — Μετὰ τὴν ἀναίρεσιν συνδρομή. Ἐκ περιουσίας γὰρ ταῦτα λέγει λοιπόν.

Φανήσεται γὰρ οὐδέ, πολλοῦ δεῖ — ἀντὶ τοῦ, οὐδέ αὐτῆς τῆς αἰσχύνης ἄξιον· οἶον, οὐδέ ἰσόρροπον τῆς αἰσχύνης, ἀλλ' ἑλαττον κέρδος· ὥστε λεπτίνης εἰς δόξαν ζημιῶν, οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ πονηρεύεται.

18. Ἵνα οὖν τριάκοντα ἄνθρωποι — Οὐ λέγει τῶν τριάκοντα πλείους· ἀλλ', εἰάν πολλοὺς δῶμεν, ἔσομένους τριάκοντα.

χρόνον λειτουργήσωσιν ἡμῖν, τοὺς ἅπαντας ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν; Ἀλλ' ἴσμεν ἐκεῖνο δήπου, ὅτι λειτουργήσουσι μὲν, ἅνπερ ἡ πόλις ἦ, πολλοί, καὶ οὐκ ἐπιλείψουσιν· εὖ δὲ ποιεῖν ἡμᾶς οὐδεὶς ἐθελήσει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας εἰάν ἡδίκημένους ἴδῃ. Εἶεν! Εἰ δὲ δὴ τὰ μάλιστα ἐπέλι- 19
πον οἱ χορηγεῖν οἰοί τε, πρὸς Διός, πότερον κρεῖττον ἦν εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας, ὥσπερ τὰς τριηραρχίας, ἢ τοὺς εὐεργέτας ἀφελέσθαι τὰ δοθέντα; ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἶμαι. Νῦν μὲν γε, τὸν χρόνον ὃν ἂν τούτων ἕκαστος λειτουργῇ, δίδωσι τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῖς μόνον, μετὰ ταῦτα δὲ οὐδὲν ἔλαττον ἕκαστος αὐτῶν ἀναλώσει· τότε δ' ἂν, μικρᾶς

Ἄνπερ ἡ πόλις ἦ, πολλοί — Πολὺ τῷ φιλοπόλιδι, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς εὐνοίας ἦθος. Οὐ γὰρ ἡ δεξιὰ τύχη τῆς πόλεως σπάνιν ἑάσει γενέσθαι λειτουργιῶν, σωζομένης τῆς πόλεως.

19. Εἶεν! εἰ δὲ δὴ — Ἄλλος τρόπος λύσεως ἐντεῦθεν, ὅτι βέλτιον εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς λειτουργίας. Καὶ τῷ καθ' ὑπόθεσιν κέχρηται σχήματι, ἵν' ἐκ περιουσίας καὶ τούτῳ χρώμενος φαίνεται. Εἶτα συνάπτει πάλιν τῷ κατὰ μείωσιν συγκριτικῷ· ἀντεξετάζει γὰρ τὸ κατὰ συντέλειαν τοῦτο τοῖς ἐπαγγέλμασιν.

Εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν — Ἄλλος τρόπος τὴν ἐνδειαν διορθούμενος κατὰ μετάληψιν· ὥς ἐν ταῖς τριηραρχίαις, ποιῆσαι καὶ ταῖς χορηγίαις· καὶ τῇ παραθέσει τὸ βέλτιον εὕρισκει. Βέλτιον γὰρ τοῦτό φησιν, ὅτι τῇ βραχύτητι τὴν αἴσθησιν ὑποκλέπτει.

συντελείας ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἐκάστῳ γιγνομένης, οὐδὲν ἔπασχε δεινὸν οὐδεὶς, οὐδ' εἰ πάνυ μικρὰ κε-
 20 κτημένος ἦν. Οὕτω τοίνυν τινὲς, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι! σφόδρα ἔχουσιν ἀλογίστως, ὥστε ἐπιχειροῦσι
 λέγειν, πρὸς μὲν ταῦτα οὐδέν, ἀλλὰ δὲ τοιαδί· ὡς
 ἄρα δεινόν, εἰ ἐν κοινῷ μὲν μηδοτιοῦν ὑπάρξει τῇ
 πόλει, ἰδίᾳ δὲ τινες πλουτήσουσιν, ἀτελείας ἐπει-
 λημμένοι. Ἔστι δὲ ταῦτα ἅμα ἀμφοτέρω οὐχὶ δί-
 καιον λέγειν. Εἰ μὲν γάρ τις ἔχει πολλά, μὴδὲν
 ἡμᾶς ἀδικῶν, οὐχὶ δεῖ δήπου τούτῳ βασιλεύειν· εἰ
 δ' ὑψηρὸν φήσουσιν, ἢ τινὰ ἄλλον, οὐχ ὃν προσ-
 ῆκει, τρόπον κεκτῆσθαι, εἰσὶ νόμοι, κατ' οὓς προσ-
 ῆκει κολάζειν. Ὅτε δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦσιν, οὐδὲ τὸν

20. Οὕτω τοίνυν τινὲς — Ἐπαινον ἔχει τῶν
 ἰδίων πίστεων, ὡς οὐδεὶς ἀναιρεῖν αὐτὰς ἰσχύει. Μάχεται
 δὲ ἑτέραν τινὲ ἀντιθέσει, ὡς ἄρα πλουτοῦσιν τινες, ἀτελείας
 ἐπειλημμένοι, ἢ δικαίως ἢ ἀδίκως· ἢν λύει κατ' ἅμφω, φι-
 λανθρωπῶς καὶ δικαίως. Εἰ μὲν ἀδίκως καὶ κλέψαντες ἔχου-
 σιν, ἔδει κατηγορεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν παρανομήσαντες, συκοφαν-
 τεῖς, τὴν μέμψιν ποιοῦμενος. Εἴτα, ὡς οὐδ' ἔσονται εὐπο-
 ρώτεροι, δείκνυσιν, ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· τοῦτο γὰρ ἦν ἄλλο
 τῆς ἀντιθέσεως μέρος.

Ἰδίᾳ δὲ τινες πλουτήσουσιν — Καὶ τοῦτο
 πάλιν μερίζει. Ἰδίᾳ πλουτοῦσι γάρ· πῶς; πότερον ὑψηρὸν
 μένοι τὰ τῆς πόλεως, ἢ ἀδικοῦντες οὐδένα; εἰ μὲν ὑψηρὸν
 νοί, κατηγορεῖν καὶ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ· (καὶ γίνεται ἡ λύσις
 τούτου μεταληπτική·) εἰ δὲ οὐδὲν ἀδικοῦντες, οὐ χρὴ βα-
 σιλεύειν.

λόγον αὐτοῖς τοῦτον λεκτέον. Καὶ μὴν περὶ τοῦ γε 21
μὴ εἶναι χρήματα κοινὰ τῇ πόλει, ἐκεῖνο ὑμᾶς δεῖ
σκοπεῖν, ὅτι οὐδὲν ἔσσεσθε εὐπορώτεροι, τὰς ἀτελεί-
ας εἰάν ἀφέλησθε. Οὐ γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις
προσόδοις καὶ περιουσίαις ταῦτα τὰναλώματα οὐδέν.
Χωρὶς δὲ τούτων, νυνὶ τῇ πόλει δυοῖν ἀγαθοῖν ὄν-

21. Καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ εἶναι χρή-
ματα — Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος μεταβαίνει τῆς
ἀντιθέσεως, καὶ λύει τοῦτο κατὰ τρόπον διαφορὰν. Οὐ
γὰρ ἐξ ὧν ἂν τις λειτουργήσκειν, αἱ προσόδοι τῆς πόλεως
αὖξονται, φησὶν, ἀλλ' ἐτέρωθεν ἔχει ταύτας ἡ πόλις. Εἴτα
εὐθὺς πάλιν μεταβαίνει ἐφ' ἐτέραν λύσιν· (ἐστὶ δὲ καὶ αὕτη
κατὰ σύγκρισιν·) πότερον εὐδοξίαν αἰροῦνται μᾶλλον ἢ χρή-
ματα; Λέγει δὲ τοῦτο πρὸς Δῆμον φιλότιμον καὶ πατρίου
μεγαλοφροσύνης γέμοντα. Ὁ γὰρ ἀντιθεῖναι ἰσχυρότατον
πρὸς τοὺς Λεπτίνου λόγους ἔχει, τοῦτό ἐστὶ τὸ τῆς εὐδο-
ξίας, διὰ τὸ ἦθος τῶν ἀκουόντων.

Χωρὶς δὲ τούτων, νυνὶ τῇ πόλει δυοῖν —
Σύνηδες καὶ τούτῳ τὸν πλοῦτον ἀγαθὸν καλεῖν, καὶ Ἰσο-
κράτει, καὶ τοῖς παλαιοτάτοις. Συγκρίνει δὲ τὸν πλοῦτον
πρὸς εὐνοίαν. Αἱ δὲ συγκρίσεις ἐξ ὁμογενῶν γίνονται· εἰάν
δὲ τίς ποτε πολέμου καὶ εἰρήνης, ἢ κακῶν καὶ ἀγαθῶν,
ἐτερογενῶν ὄντων, δόξῃ ἀντεξετάσεις ποιεῖσθαι, οὐ φήσο-
μεν εἶναι σύγκρισιν τὸ γινόμενον, ἀλλ' ἀντεξέτασιν μόνον.
Ἐχουσι μὲν γὰρ αἱ συγκρίσεις καὶ ἀντεξετάσεις· οὐ μὴν αἱ
ἀντεξετάσεις πανταχοῦ εἰσὶ συγκρίσεις. Ἐνταῦθα δὲ σύγ-
κρισιν εἶναι φήσομεν τὸ γινόμενον, διὰ τὸ ὁμογενῆ τυγχά-
ναι ἀμφοτέρω. Συγκρίνει δὲ τῷ πλούτῳ τὴν δόξαν, πρὸς
φιλότιμον Δῆμον διαλεγόμενος· καὶ κρεῖττον δείκνυσσι τὸ

τοιν, πλούτου τε καὶ τοῦ πρὸς ἅπαντας πιστεῦε-
σθαι, μείζον ἐστὶ τὸ τῆς πίστεως ὑπάρχον ἡμῖν.
Εἰ δέ τις οἶεται δεῖν, ὅτι χρήματα οὐκ ἔχομεν, μη-
δὲ δόξαν ἔχειν ἡμᾶς χρηστήν, οὐ καλῶς φρονεῖ.
Ἐγὼ μὲν γὰρ εὐχομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα μὲν ἡμῖν
καὶ χρήματα πολλὰ γενέσθαι· εἰ δὲ μή, τό γε πι-
22 στοῖς εἶναι καὶ βεβαίοις δοκεῖν διαμένειν. Φέρε δὴ,
καὶ τὰς εὐπορίας, ἃς ἀναπαυομένους τινὰς εὐπορή-

θαυμάζεσθαι. Ἐχει δέ τινα καὶ κατὰ τὴν λέξιν ἀσάφειαν.
Οὐ γὰρ λέγει, ὅτι τῇ πόλει πρόσεστι δύο, καὶ ὁ πλοῦτος
καὶ τὸ θαυμάζεσθαι· ἀλλὰ, δυοῖν ὄντων ἀγαθοῖν παρὰ
πᾶσιν ἀνθρώποις, τῇ πόλει τὸ κρεῖττον ὑπάρχει.

Εἰ δέ τις οἶεται δεῖν — Τοῦτο εἰς Λεπτίνην
ἀπέρριψεν, ἡθικῶς μὲν, οὐ μὴν πόρρω καὶ τὸ πικρὸν ἐνδεί-
ξασθαι. Διαβάλλει γὰρ τὸν οὕτω διακείμενον, ὥστε τοιαῦ-
τα ἄτοπα λέγει· δι' ἐνὸς προσώπου παιδεύων τοὺς ἅπαντας.
Καίτοι τὸ ἐξῆς ἡθικώτερόν ἐστι τό· ἐγὼ μὲν γὰρ εὐ-
χομαι τοῖς θεοῖς.

22. Φέρε δὴ, καὶ τὰς εὐπορίας — Ἦκει
πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ μέρος τῆς ἀντιθέσεως. Εὐποροῦσί τινες·
οὐκοῦν ὑπὲρ τῆς πόλεως τὸν πλοῦτον συλλέγουσιν ἐν τε ταῖς
ἐερομηνίαις καὶ ταῖς πανηγύρεσιν. Εἴτ' ἐπιτίθησιν, ὅτι ἅπαν-
τες εἰσφέρουσιν εἰς τὸν πόλεμον οἱ τὴν ἀτέλειαν εἰληφότες·
ἐξ οὗ καὶ ἡ σύγκρισις αὐτῷ συναύξεται, καὶ τὸ τῇ πόλει
τὸν πλοῦτον συλλέγεσθαι δείκνυται. Εἴτα παρέχεται νόμον,
καὶ σοφίζεται περὶ αὐτόν. Δύο γὰρ προτείνας, τὸ μὲν ἕτε-
ρον ἀποδείκνυσσι, τὸ δ' ἕτερον συλλογίζεται. Ὅτι μὲν γὰρ
τριηραρχίας οὐδεὶς ἀτελής, συνομολογεῖται διὰ τοῦ νόμου·

σειν οὗτοι φήσουσιν, εἰς μέσον ὑμῶν γιγνομένας δείξω. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἔστ' ἀτελής, οὐδὲ τῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον. Οὐκοῦν ὁ πολλὰ κεντημένος οὗτος, ὅστις ἂν ᾖ, πολλὰ εἰς ταῦτα συντελεῖ, πᾶσα ἀνάγκη. Καὶ μὴν ὅτι δεῖ τὴν εὐπορίαν εἰς ταῦτα ὑπάρχειν πλείστην τῇ πόλει, πάντες ἂν ὁμολογήσειαν. Παρὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν χορηγιῶν δαπάνας μικρὸν ἡμέρας μέρος ἢ χάρις τοῖς θεωμένοις ἡμῶν ἐστί· παρὰ δὲ τὰς τῶν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν ἀφθονίας πάντα τὸν χρόνον ἢ σωτηρία πάσῃ τῇ πόλει. Ὡςθ', ὅσον ἐνθάδε ἀφίετε, ἐκεῖ νομίζεσθε· 23

ὅτι δὲ καὶ εἰσφέρειν εἰώθασιν εἰς τὸν πόλεμον οἱ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντες, συλλογίζεται ὡς ἐν εἴδει τῆς τοῦ συλλογισμοῦ μεταστάσεως. Τὸ γὰρ μὴ γεγραμμένον εἰς αὐτόν, τῷ ἐγγράφῳ συλλογίζεται, οὐδαμοῦ τοῦτο προσθέντος τοῦ νόμου. Τὴν δὲ πίστιν τοῦ λόγου προύθηκε πρὸ τῆς ἐννοίας, εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀκουόντων αὐτὴν ἀναγαγών. Τί γὰρ φησιν; Ἴστε δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν τριηραρχιῶν καὶ ἐξῆς, ὡς τῆς μαρτυρίας ἀρκούσης αὐτῷ. Παρὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν χορηγιῶν δαπάνας καὶ χάριν ὁμολογεῖν πειρᾶται τοῖς πλουτοῦσι, τῇ παραδέσει τῶν καιρῶν τὴν προσθήκην ἐπινοῶν. Ἄν εὖρεθῇ, φησί, χορηγός, ψυχαγωγεῖ τοὺς θεωμένους ὑμᾶς ἐν βραχεῖ μορίῳ τῆς ἡμέρας· ἐν δὲ ταῖς τριηραρχίαις ἀντὶ τῆς ἡδονῆς ἢ σωτηρίας, καὶ οὐ κατὰ μικρὸν μέρος, ἀλλ' ὅλον τὸν χρόνον· καὶ οὐκ ὀλίγοις ὑμῶν, τοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ φανεῖσιν, ἀλλ' ὅλη τῇ πόλει.

καὶ δίδοτε ἐν τιμῇς μέρει ταῦτα, ἃ καὶ μὴ λαβοῦ-
σίν ἐστιν ἔχειν τοῖς τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτημέ-
νοις. Ἀλλὰ μὲν, ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἐστ'
ἀτελής, οἶμαι μὲν ὑμᾶς εἰδέναι πάντας· ὅμως δὲ
καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνώσεται. Λάβε τὸν
περὶ τῶν τριηραρχιῶν νόμον, καὶ λέγε τοῦτο αὐ-
τοῖς. Λέγε!

Ν Ο Μ Ο Σ.

ΑΤΕΛΗ ΔΕ ΜΗΔΕΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΗΡΑΡ-
ΧΙΑΣ, ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΕΝΝΕΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

24. Ὅρατε, ὡς σαφῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! μὴ δέ-
να εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆς, διείρηκεν ὁ νό-
μος, πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων. Οὐκοῦν οἱ μὲν
ἐλάττω κεκτημένοι τοῦ τριηραρχίας ἄξια ἔχειν, ἐν
ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦσιν εἰς τὸν πόλεμον· οἱ δ'
ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν, εἰς ἀμφοτέρω ὑμῖν
ὑπάρξουσιν

23. Καὶ δίδοτε ἐν μέρει τιμῆς — Τί κομπά-
ξεις, φησὶν, ὡς ἐν ταῖς δωρεαῖς τοὺς εὖ ποιοῦντας νικῶν;
Ματαίαν χαρίζῃ τιμὴν· φιλότιμος εἴ κενῶς· καὶ μὴ δῶς,
αὐτὸς ἔχω τριηραρχῶν τῆς χορηγίας ἀτέλειαν.

24. Ὅρατε, ὡς σαφῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι — Ἀναγινώσκει τὸν νόμον· διὸ εἴρηκεν, ὡς οὐδεὶς
τῶν πλουσίων τριηραρχίας ἀτελής· ἵνα γένηται φανερόν, ὡς
οἱ πλουτοῦντες ἐκ τῶν ἀτελειῶν ἐποιοῦν συντελείας ἐν τοῖς
πολέμοις· τριηραρχοῦντες δὲ οὐκέτι χορηγοῦσιν, οὐ γὰρ ἀμ-
φοτέρω δύνανται.

ὑπάρξουσι χρήσιμοι, καὶ τριηραρχεῖν καὶ εἰσφέρειν.
 Τίνα οὖν ῥαστώνην τοῖς πολλοῖς ὁ σὸς, ὦ Λεπτίνη,
 ποιήσει νόμος, εἰ μιᾶς ἢ δυοῖν φυλαῖν ἓνα χορηγόν

Τίνα οὖν ῥαστώνην τοῖς πολλοῖς — Ὅτε
 ἐθάρρῃσε τοῖς δικαίοις καὶ τοῖς εἰρημένοις, τότε πρὸς τὸν
 Λεπτίνην ἐλεγκτικῶς διαλέγεται. Καὶ περὶ τίνος; Περὶ τοῦ
 μὴ τοὺς πένητας ἀνάπαυλαν ἔχειν· ἵν' ὁ ἐλεγκτικὸς λόγος
 ἐπὶ τῶν πενήτων γενόμενος μᾶλλον ἀληθεύοντα δείξῃ ταῦτον,
 ψευδόμενον δὲ τὸν Λεπτίνην ἀπελέγξῃ. Ἐνδείκνυται γὰρ διὰ
 τοῦ· τίνα γὰρ ῥαστώνην καὶ ἐξῆς, ὅτι τοὺς πολλοὺς
 ἀπατᾷ, ῥήμασι μόνοις τὴν ἀνάπαυλαν αὐτοῖς χαριζόμενος,
 ἕτερον αὐτ' ἑτέρου ποιῶν. Ὁ μὲν γὰρ Λεπτίνης φησὶν·
 ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσιν· ὁ δὲ
 Δημοσθένης, ὡσανεὶ λέγοντος Λεπτίνου, ὅτι τοὺς πένητας
 ἀφίημι, οὕτω τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν μάχην ποιεῖται. Ἐξαπα-
 τᾷς, φησί, τὸν Δῆμον, καὶ λόγους ἐπαγγέλλῃ μόνον τοῖς
 πένησι, κέρδος οὐδὲν περιποιῶν τοῖς πολλοῖς. Δοκεῖ δὲ δια-
 σύρειν καὶ εἰς ταπεινότητα κατὰγειν τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου
 δεικνύμενον.

Μιᾶς ἢ δυοῖν φυλαῖν ἓνα χορηγόν — Τοῦ-
 το ὡς ἀσαφές δῆθεν ζητεῖται, καὶ ἐξηγήσαντό τινες, ὡς ἐν
 τοῖς Θαργηλίοις δυοῖν φυλαῖν εἰς μόνος καθίστατο χορηγός·
 τοῖς δὲ μεγάλοις Διονυσίοις, Ἀνδεστηριῶνος μηνός, πλείονος
 αὐτῷ γενομένης τῆς δαπάνης, εἰς χορηγὸς ἐκάστης φυλῆς
 καθίστατο. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σοφιστικῶς εἰρῆσθαι σχήματι
 Θουκυδιδεῖω. Εἶπε γὰρ ἐκεῖνός ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Ἱστο-
 ριῶν· τὴν τε γὰρ Ποτίδαιαν δίδραχμοι ὀπλίται ἐφρούρουν·
 ἑαυτῷ γὰρ καὶ τῷ ὑπηρέτῃ μισθὸν δραχμὴν ἐλάμβανε. Καὶ
 λείπει ἢ πρὸς πρόθεσις, ἵν' ἢ, πρὸς δραχμὴν ἐλάμβανεν.
 Οὕτω καὶ ἐνταῦθα εἰρῆσθαι χρή· Εἰ μιᾶς ἢ δυοῖν φυλαῖν

καθίστησιν, ὅς ἂν θ' ἐνὸς ἄλλου τοῦθ' ἅπαξ ποιή-
 σας ἀπαλλάξεται; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· τῆς δέ γε
 αἰσχύνης ὅλην ἀναπίμπλησι τὴν πόλιν καὶ τῆς ἀπι-
 στίας. Οὐκοῦν, ὅτε πολλῶ μείζονα βλάπτει τῶν
 ὠφελειῶν, ὧν ἔχει, προσήκει λελῦσθαι παρὰ τοῖςδε
 αὐτόν; ἐγὼ γ' ἂν φαίην.

πρὸς ἓνα χορηγὸν καθίστησι. Τίνος δ' ἔνεκα οὕτως συνέ-
 στείλεις; Ἴνα μὴδὲ φαίνεται πολλῶν χορηγίαν εὐρίσκων Λε-
 πτίνης.

Ὅς ἂν θ' ἐνὸς ἄλλου τοῦθ' ἅπαξ — Ὁ γὰρ
 ἅπαξ χορηγήσας δηλαδὴ ἀπηλλάγη τοῦ χορηγεῖν. Ἔστι δέ
 ἄλλο μὲν χορηγία, ἄλλο δέ εἰσφορὰ, καὶ τριηραρχία. Τριή-
 ραρχος μὲν γάρ ἐστιν ὁ ναῦν παρεχόμενος πολεμικὴν, καὶ
 σκεύη τῇ νηϊ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Χορηγὸς δέ, ὁ τοῖς Διο-
 νυσίοις καὶ τοῖς Παναθηναίοις τῷ χορῷ τὴν τροφὴν παρέχων,
 καὶ στεφάνους, καὶ κόσμον, καὶ ὅσα περὶ τὴν τοιαύτην
 πανήγυριν. Ἔστιάτωρ δέ, ὁ τὴν φυλὴν εἰς δεῖπνον καλῶν.
 Γυμνασίαρχος δέ, ὁ παρέχων τοῦλαιον τοῖς γυμναζομένοις·
 (γυμνάσιον γὰρ τὴν παλαίστραν ἐκάλουν·) καὶ κρατῆρας
 ἐπίμπλασαν τοῖς βουλομένοις δημοσίᾳ χρίεσθαι. Εἰσφέρειν
 δέ λέγουσιν εἰς τὸν πόλεμον, ὅταν ἔρανον διδῶ τις τοῖς ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος παραταττομένοις. Αὗται ἦσαν παρ' αὐτοῖς αἱ
 λειτουργίαι· αἱ μὲν, πρὸς εἰρήνην· αἱ δέ, πρὸς πόλεμον.

Τῆς δέ γε αἰσχύνης — Ὅτε τοίνυν τὸ μὲν χρή-
 σιμον ἄπεστι, πληροῖς δέ τῶν αἰσχίστων τὴν πόλιν, ἄφες!
 Λυθήτω θᾶπτον ὁ νόμος τῇ τῶν καθημένων ψήφῳ! Καὶ σοὶ
 μὲν μέτεστι τῆς αἰτίας, ὁ Δῆμος δέ τῆς βλασφημίας ἐλεύ-
 θερος. Οὐκ ἀφίσταται δέ τῆς ἐννοίας, πῇ μὲν τὸ ἔνδοξον
 κατασκευάζων, πῇ δέ τούναντίον· ἐν ᾧ καὶ πλείοσι κέχρη-

Ἔτι δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί! διὰ τὸ γεγράφθαι 25
ἐν τῷ νόμῳ διαρρήδην αὐτοῦ, μηδένα μήτε τῶν
πολιτῶν, μήτε τῶν ἰσοτελῶν, μήτε τῶν
ξένων εἶναι ἀτελεῖ· μὴ διηρῆσθαι δέ, ὅτου
ἀτελεῖ, χορηγίας, ἢ τίνος ἄλλου τέλους, ἀλλ' ἀπλῶς

ταί, ὡς ἐν καταφορᾷ, τοῖς ὀνόμασιν, αἰσχύνην καὶ ἀπι-
στίαν λέγων καὶ ἀδοξίαν.

25. Ἔτι δέ, ὦ ἄνδρες — Τοῦτό τινες οἴονται
τοῦ νομίμου κεφαλαίου· μᾶλλον δὲ ἀποφαίνειν ὁ ῥήτωρ πει-
ρᾶται, πολλὴν ἐσομένην σιτοδείαν καὶ βλάβην, ἐκ τῆς ἀσα-
φείας τὸ ἀποβαῖνον πολυπραγμονῶν. Ἀεὶ γὰρ ὁ ῥήτωρ τὸ
δοκοῦν ἀσαφές ἐπὶ τὸ συμφέρον ἀνάγει, τὴν ἀπ' αὐτοῦ
βλάβην δηλῶν.

Μήτε τῶν ἰσοτελῶν, μήτε τῶν ξένων —
Ἰσοτελεῖς μὲν λέγει τοὺς ξένους, τοὺς τετυχηκότας τῆς ἴσης
τιμῆς τοῖς πολίταις. Τέλος γὰρ καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων τι-
μὴν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ καὶ Θουκυδίδης λέγει, Λακεδαιμο-
νίων καταλέγων τὰ τέλη, τοὺς ἄρχοντας ὀνομάζων αὐτῶν.
Ξένους δὲ λέγει τοὺς οὐκ ἐγχωρίους. Διὰ μὲν οὖν τῶν
προειρημένων ἐπιχειρημάτων κατεσκέυασεν, ὅτι οὐδὲν ὄφελος
παράγινεται τῇ πόλει, κειμένου τοῦ νόμου· διὰ δὲ τοῦ πα-
ρόντος ἐπιχειρήματος, ὅτι καὶ βλάπτεται ἡ πόλις. Τί γὰρ
ἂν καὶ γένοιτο μείζον βλάβος σιτοδείας; περὶ ἧς ὁ παρῶν
αὐτῷ κεκίνηται λόγος.

Μὴ διηρῆσθαι δέ, ὅτου ἀτελεῖ — Τῷ ἐλλεί-
ποντι κέχρηται, μὴ διηρῆσθαι λέγων, τὸ ἰδιάκριτον τῆς λέ-
ξεως ἐπισημαίνόμενος. Πολλὰ δ' ἐπισημαίνεται, ὡς παραλε-
λειμμένα, καὶ ἀορίστως εἰρημένα τῷ νομοθέτῃ. Πρῶτον δὲ
ἐκεῖνο, ὅτι τῶν ξένων εἰπὼν οὐ δεδήλωκε, πότερον τῶν οἰ-
κούντων Ἀθηναίων, ἢ περὶ τῶν ἀλλαχόθι· δεύτερον δέ, ὅτου

ἀτελῇ μηδένα, πλὴν τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος· καὶ ἐν μὲν τῷ μηδένα πάντας περιλαμβάνειν τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ τῷ τῶν

ἀτελῇ. Οὐ γὰρ εἶπε τὸ εἶδος τῆς ἀτελείας, πότερον τῆς χορηγίας ἢ ἄλλου τινὸς τέλους λέγων, κἀνταῦθα τὰς καταβολὰς, καὶ τελωνείας, τὰς παρὰ τῶν ἐμπόρων· καὶ τό, εἰς ὅπερ αὐτὸν δεῖ συντελεῖν χορηγοῦντα τῇ πόλει, ὥστε καὶ περὶ τὸ τέλος εἶναι τὴν ἀσάφειαν. Πῇ μὲν γὰρ λέγεται ἡ τελωνεία· πῇ δὲ καὶ τὸ λειτουργεῖν τῇ πόλει. Ἐπεὶ οὖν συνέβαινε τὸν Λεύκωνα εἶναι ἀτελῇ, πῇ μὲν διατιθέμενον πυρὸν ἐν τῷ Πειραιεῖ, πῇ δὲ αὐτὸν μὴ χορηγεῖν, ξένον ὄντα· αἰτιᾶται ὡς διδόντος τοῦ νόμου, κατὰ τὴν ἀσάφειαν ταύτην, καιρὸν τῷ βουλομένῳ καλεῖν εἰς χορηγίαν τὸν Λεύκωνα, καὶ μὴν καὶ ἐπηρεάζειν εἰς τελώνειαν. Ὅθεν καὶ ζητεῖ, κατὰ ποῖον τέλος ὁ Λεπτίνης λέγει, πότερον κατὰ τὸ μηδένα ἀτελῇ τῶν χορηγιῶν τυγχάνειν, ἢ κατὰ τὸ μὴ δεῖν αὐτὸν τελωνεῖσθαι· κατακλείων εἰς τὸ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τελωνεῖν, καὶ καλεῖν εἰς χορηγίαν τὸν Λεύκωνα. Ἐχρήσατο δὲ καὶ τοῖς τρισὶν ὀνόμασι, τῷ τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν ἰσοτελῶν καὶ τῶν ξένων, τῷ τὸν Λεύκωνα τῶν τριῶν μετέχειν δύνασθαι· πολίτης μὲν γὰρ ἐστὶ τῇ ποιήσει, ἰσοτελὴς δὲ τῇ τιμῇ, ξένος δὲ τῷ μῆτε γένει μῆτε φύσει πολίτης εἶναι. Λυπεῖ δὲ τούτῳ τῷ μέρει σφόδρα· τί γὰρ ἂν γένοιτο μείζον ταραχῆς αἴτιον τῇ πόλει, τῆς σπάνεως καὶ τῆς σιτοδείας; Ὅθεν καὶ εἰς τὸ τῆς βλάβης μέρος τοῦτο ἐξετάζει τὸ ἐπιχείρημα. Ἴνα δὲ καὶ δοκῇ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, μέλλοντος ἀποστερεῖν τὸν πυρὸν, τῇ πόλει δίδωσι τὴν αἰτίαν καὶ ἀνάγκην τοῦ συμβησομένου περὶ τὴν πόλιν· εἶτα ποιεῖ πρεσβευόμενον καὶ μεμφόμενον καὶ ὀνειδίζοντα· εἶτα ἐπὶ τούτοις ἀφαιρούμενον μόλις τὴν ἀτέλειαν, ὥστε μηκέτε εἶναι τοῦ Λεύκωνος, ἀλλὰ τοῦ Δήμου τὴν κατηγορίαν.

ξένων μὴ διορίζειν τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν· ἀφαιρείται καὶ Λεύκωνα, τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τὴν δωρεάν, ἣν ὑμεῖς ἔδοτε αὐτοῖς. Ἔστι γὰρ γένει μὲν δήπου ὁ Λεύκων ξένος, τῇ δὲ παρ' ὑμῶν ποιήσει πολίτης· κατ' οὐδέτερον δ' αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔστ' ἔχειν ἐκ τούτου τοῦ νόμου. Καίτοι τῶν μὲν ἄλλων εὐεργετῶν χρόνον τινὰ ἕκαστος ὑμῖν χρήσιμον ἑαυτὸν παρέσχεν· οὗτος δ', ἂν σκοπῇτε, φανήσεται συνεχῶς ἡμᾶς εὖ ποιῶν· καὶ ταῦτα, ὧν μάλιστα ἡμῶν ἡ πόλις δεῖται. Ἴστε 26 γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι πλείστῳ τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς ἐπεισάκτω σίτῳ χρώμεθα. Πρὸς τοίνυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφικνούμενον ὁ

Λεύκωνα, τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου — Ὁρᾷ, ὅσῃ καὶ τὴν ἔμφασιν συνεισένεγκεν; εἶτα προσθεῖς καὶ τὸ Βοσπόρου, μονονοῦ βλέπειν αὐτοὺς ἐποίησε τοῦ σίτου τὰς ὀλκάδας μεστάς· ὥστε λιμοῦ παραίτιος ὁ Λεπτίνης γενήσεται, δι' ὧν ἀφαιρείται τῆς ἀτελείας τὸν ἄνθρωπον.

Κατ' οὐδέτερον δ' αὐτῷ — οὔτε ὡς πολίτη, οὔτε ὡς ξένῳ· στερίσκονται γὰρ ἀμφότεροι.

26. Ἴστε γὰρ δήπου — Αὖξει τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Λεύκωνος, ἐκ τῶν ἐναντίων τὴν σπάνιν προφέρων. Ἐν γὰρ ταῖς ἐνδείαις καὶ τὰ μικρὰ τῶν κερδῶν μεγάλα εἶναι δοκεῖ. Ὅταν δὲ καὶ τοῦτο μέγιστον ᾖ, ποίαν λοιπὸν ὑπαλείπει τοῖς ἀκούουσιν ὑπερβολήν; Εἶτα καὶ συγκρίνει τὸν ἀπὸ τοῦ Πόντου σῖτον πρὸς ἅπαντα τὸν ἀπανταχόθεν αὐτοῖς κομιζόμενον.

ἐν τοῦ Πόντου σῖτος εἰσπλέων ἐστίν. Εἰκότως· οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον σῖτον ἔχειν πλεῖστον τοῦτο γίγνεται, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κύριον ἔντα τὸν Λεύκωνα αὐτοῦ τοῖς ἄγουσι τὸν σῖτον Ἀθηναῖζε ἀτέλειαν δεδωκέναι, καὶ κηρύττειν, πρώτους γεμίζεσθαι τοὺς ὡς ἡμᾶς πλέοντας. Ἐχων γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἀτέλειαν, ἅπασι δέδωκεν ὑμῖν. Τοῦτο δὲ ἡλίκον ἐστὶ, θεωρήσατε. Ἐκεῖνος πράττεται τοὺς παρ' αὐτοῦ σῖτον ἐξάγοντας τρια-
 27 κοστήν. Αἱ τοίνυν παρ' ἐκείνου δεῦρο ἀφικνούμεναι σίτου μυριάδες περὶ τετταράκοντά εἰσι· καὶ τοῦτο

Οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον — Ἐπειδὴ καθάρισιν εἶδε παραπεμπομένην τῷ θεωρήματι· (δοκεῖ γὰρ αὐτὸς μᾶλλον ὠφελεῖσθαι ὁ πέμπων τὸν σῖτον, ἢ τὴν πόλιν ὠφελεῖν·) ἀνῆρχε καὶ τοῦτο τὸ ἀντιπίπτον, καὶ ὑπετέμετο. Ὡς γὰρ τῶν ἀκουόντων λεγόντων, ὅτι διὰ τὸ πλεῖστον γίνεσθαι σῖτον ἐν τοῖς τόποις τοῦτο ποιεῖ, κατὰ συνδρομὴν ἀνῆρχε, τῷ εἰπεῖν· Οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον σῖτον πλεῖστον ἔχειν τοῦτο γίγνεται, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀτέλειαν ὑμῖν αὐτὸν δεδωκέναι, διὰ τὸ προτιμᾶν τῶν ἄλλων ἐμπορίων τοὺς Ἀθηναίους.

Ἐχων γὰρ ἐκεῖνος — Συλλογίζεται τὸ κέρδος τῇ ποσότητι τὴν φιλοτιμίαν ἐγείρων· ἀπὸ τοῦ συνήθους τεταγμένου τέλους τὸ κέρδος δηλῶν.

Τοῦτο δὲ ἡλίκον ἐστὶ — Τῇ πηλικότητι κέχρηται· ἵνα μὴ μόνον ἀπὸ τοῦ πράγματος αὐξήσῃ, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς τῆς ποσότητος.

ἐν τῆς παρὰ τοῖς σιτοφύλαξιν ἀπογραφῆς ἂν τις ἴδοι. Οὐκοῦν παρὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας, μυρίους δίδωσι μεδίμνους ἡμῖν· παρὰ δὲ τὰς δέκα, ὥσπερανεῖ τριςχιλίους. Τοσούτου τοίνυν δεῖ ταύτην ἀποστερῆσαι τὴν δωρεὰν τὴν πόλιν, ὥστε προσκατασκευάσας ἐμπόριον Θεοδοσίαν, ὃ φασὶν οἱ πλείοντες οὐ χεῖρον εἶναι τοῦ Βοσπόρου οὐδοτιοῦν, καὶ ταῦθα δέδωκε τὴν ἀτέλειαν ἡμῖν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πολλὰ ἂν ἔχων εἰπεῖν, ὅσα εὐεργέτηκεν ὑμᾶς οὗτος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι· ἀλλὰ προπέρυσσι σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένης, οὐ μόνον ὑμῖν ἱκανὸν σῖτον ἀπέστειλεν, ἀλλὰ τοσούτον, ὥστε πεντεκαίδεκα ἀργυρίου τάλαντα, ὃ Καλ-

27. Ἐμπόριον Θεοδοσίαν — Τὸ μὲν ὄνομα τῷ ἐμπορίῳ ἢ ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς, ἢ ἀπὸ τῆς γαμετῆς· διαφωνεῖται γάρ. Δείκνυσι δὲ καὶ οὕτω τὴν εὐνοίαν, ὅτι ἀμιλλᾶται πρὸς ἑαυτὸν ἐν ταῖς εὐποιΐαις ὑμῶν· διὰ τοῦτο γὰρ αὖξει καὶ αὐτὸ τὸ ἐμπόριον, ἵνα μὴ φαύλη τις ἢ προσθήκη φανῇ.

Προπέρυσσι σιτοδείας — Τὴν μνήμην ἀνακαίνοι, τὰ ἀρχαῖα παραδραμὼν· ἔτι γὰρ ἔχουσι τῆς εὐεργεσίας τὴν αἴσθησιν. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο, φησὶν, ὅτι τῆς οἰκουμένης ἀπάσης τῷ λιμῷ πιεσθείσης, μετέστησεν ὑμῖν τῇ εὐπορίᾳ τὴν συμφορὰν. Τότε πρῶτον εἶδομεν σιτόδειαν ποιούσαν καὶ πλοῦτον καὶ κόρον. Ἠκέτω Καλλισθένης, μάρτυς ἀληθῆς τῆς φιλοτιμίας τῆς Λεύκωνος· λεγέτω τῶν τάλαντων τὸν ἀριθμὸν ὅσον τῇ πατρίδι προσεποίησε.

28 λισθένης δίκησε, προςπεριγενέσθαι. Τί οὖν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοῦτον, τὸν τοιοῦτον περὶ ὑμᾶς γεγενημένον, εἰ ἂν ἀκούσῃ νόμῳ τὴν ἀτέλειαν ὑμᾶς ἀφηρεμένους αὐτόν, καὶ μηδ', ἂν μεταδόξῃ ποτέ, ψηφισαμένους ἐξεῖναι δοῦναι; Ἄρ' ἀγνοεῖτε, ὅτι ὁ αὐτὸς νόμος οὗτος ἐκεῖνόν τε ἀφαιρήσεται τὴν ἀτέλειαν, κύριος ἂν γένηται, καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγοῦντας; Οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γε ὑπείληφεν οὐδεὶς, ὥς ἐκεῖνος ὑπομενεῖ, ἑαυτῷ μὲν ἀκύρους εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν δωρεάς, ὑμῖν δὲ μένειν τὰς παρ' ἑαυτοῦ. Οὐκοῦν πρὸς πολλοῖς, οἷς ἂν ὁ νόμος βλάψῃ ἡμᾶς φαίνεται, καὶ προσαφαιρεῖται τι τῶν ὑπαρχόντων ἤδη. Εἴθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτε, εἰ χρὴ τοῦτον ἐξαλεῖψαι, καὶ οὐ πάλαι βεβούλευσθε; Ἀνά-

28. Ἄν μεταδόξῃ — Εὐδιόρθωτα ποιεῖ τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πλημμελήματα· ἡμαρτεν ὁ Δῆμος, κακῶς βουλευσάμενος· ἄφες, τῇ μετανοίᾳ λύσει τὰ πταίσματα· γέγραπται δ' ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι.

Τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγοὺς — Συναδικεῖς, Λεπτίνη, τὴν πόλιν μετὰ τοῦ Λεύκωνος. Πρὸς πολλοῖς γὰρ ἄλλοις βλάπτεις καὶ εἰς δόξαν· ἡ δὲ ζημία τῶν πραγμάτων παγχάλεπος.

Εἴθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτε — Αὐξήσας τὴν κατηγορίαν, παροξύνει πρὸς τὴν ἀναίρεσιν· οὐ δεῖ περὶ τῶν ὁμολογουμένων σκοπεῖν, φθασάτω τοὺς λόγους ἢ λύσεις.

γνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματα αὐτά, τὰ πε-
ρὶ τοῦ Λεύκωνος.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ . . .

Ὡς μὲν εἰκότως καὶ δικαίως τετύχηκε τῆς 29
παρ' ὑμῶν ἀτελείας ὁ Λεύκων, ἀκηκόατε ἐκ τῶν
ψηφισμάτων, ὧ ἄνδρες δικασταί! Τούτων δ' ἀπάν-
των στήλας ἀντιγράφους ἐστήσασθ' ὑμεῖς τε καὶ κει-
νος· τὴν μὲν ἐν Βοσπόρῳ, τὴν δ' ἐν Πειραιεῖ, τὴν
δ' ἐφ' Ἱερῷ. Σκοπεῖτε δὴ, πρὸς ὅσης κακίας ὑπερ-
βολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει, ὅς ἀπιστότερον τὸν

Λαβὼν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματα — ἵνα αἰ-
σχυνθῶσιν ἐναντία τοῖς δεδογμένοις ποιεῖν. Εἰπὼν δὲ τὰς
εὐεργεσίας ἥδη τῷ λόγῳ, βούλεται καὶ ἐγγράφως αὐτὰς
ἀναγνῶναι.

29. Ὡς μὲν εἰκότως — Ὅρα, πῶς δριμέως ὡς
μισθὸν κεκομισμένον δείκνυσιν· ἀνδ' ὧν γὰρ δέδωκεν, ἀντὶ
τούτου μετείληφε· καθαιρῶν ἐν τούτῳ τὸ περὶ τούτου φρό-
νημα τοῦ Δήμου, μᾶλλον δὲ μαρτύριον μέγιστον παρεχόμε-
νος διὰ τούτου, ὅτι μεγάλα εὐεργέτηται ὁ Δῆμος.

Ἀντιγράφους — τὰ ἴσα ἐχούσας, καὶ τὰ αὐτὰ
βοώσας.

Τὴν δ' ἐν Πειραιεῖ — Διττῶς ἐκεῖνος, ἐπειδὴ
καὶ ἐν ἐμπορίοις δύο εὖ ποιεῖ· ἔπειτα τὸ αἰσχρὸν ἐπάγει
καθ' ὑπερβολὴν· νενίκηται ὑφ' ἐνὸς ἀνδρὸς ὅλη πόλις εἰς πί-
στιν, ἥττηθῇ Δῆμος αὐτόχθων εἰς εὐγνωμοσύνην τοῦ Λεύ-
κωνος.

Τὴν δ' ἐφ' Ἱερῷ — Ἱερὸν οὕτω καλούμενον, διὰ
τὸ τοὺς Μινύας ἱερὸν Ἦρας ἰδρύσασθαι, τῶν ἡρώων στελ-

Δῆμον καθίστησιν ἐνὸς ἀνδρός! Μὴ γὰρ οἴεσθε ὑμῖν ἄλλο τι τὰς στήλας ἐστάναι ταύτας, ἢ τούτων ἀπάντων, ὧν ἔχετε, ἢ δεδώκατε, συνθήκας· αἷς ὁ μὲν Λεύκων ἐμμένων φανεῖται, καὶ ποιεῖν αἰεὶ τι προθυμούμενος ὑμᾶς εὖ, ὑμεῖς δ' ἐστώσας ἀκύρους ἔσεσθε πεποιηκότες· ὁ πολὺ δεινότερον τοῦ καθελεῖν ἐστίν. Αὗται γὰρ οὕτωςι τοῖς βουλομένοις κατὰ τῆς πόλεως βλασφημεῖν τεκμήριον, ὡς ἀληθῆς 30 λέγουσιν, ἐστήξουσιν. Φέρε, εἰ δὲ δὴ πέμψας ὡς ὑμᾶς Λεύκων ἐρωτᾷ, τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι, καὶ τί μεμφόμενοι, τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφήρησθε, τί πρὸς

λομένων ἐπὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρας· τοῦτο δὲ ἐστὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ Πόντου.

Συνθήκας — Σεμνὸν τῶν συνθηκῶν τὸ ὄνομα· διὸ καὶ ὁ παραβάς ἐπονείδιστος.

Δεινότερον τοῦ καθελεῖν — Θέλεις κυρῶσαι, Λεπτίνη, τὸν νόμον· μικρὸν ἐπίσχεις, ἄφες· κατελῶ τὰς στήλας, τὸν ἔγγραφόν μου καὶ δῆλον κατήγορον. Αὗται κυροῦσι τὰς μέμψεις, βεβαιοῦσι τὰς διαβολὰς τὰς ματαίας ταυτασί, τὸν ἐπιλήσμονα τῶν εὐεργεσιῶν ἐξελέγχουσαι.

30. Φέρε, εἰ δὲ δὴ πέμψας — Εὐκαίρως κέχρηται τῇ πλάσει· ἐναργέστερος γὰρ ὁμοῦ καὶ ἐμψυχότερος ὁ λόγος γίνεται· χάριεν δὲ τὸ νόημα. Μόνον γὰρ οὐ διαδικασίαν πρὸς τὸν Δῆμον καθίστησιν· εὐπρόσωπος δ' οὗτος ὁ λόγος· οὐ γὰρ τῇ παρ' ἑαυτοῦ συνηγορίᾳ, τοῖς δὲ ἑαυτοῦ δικαίοις νενικηκώς ὁ Λεύκων φανεῖται.

θεῶν ἐροῦμεν; ἢ τί γράψει ποτὲ ὁ τὸ ψήφισμα
ὑπὲρ ὑμῶν γράφων; Ὅτι, νῆ Δία, ἥσαν τινες τῶν
εὐρημένων ἀνάξιοι; Ἐὰν οὖν εἴπῃ πρὸς ταῦτα ἐκεί-
νος· καὶ γὰρ Ἀθηναίων τινὲς εἰσὶ Φαῦλοι ἴσως, καὶ
οὐ διὰ ταῦτ' ἐγὼ τοὺς χρηστοὺς ἀφειλόμην, ἀλλὰ
τὸν Δῆμον νομίζων χρηστὸν πάντας ἔχειν ἐῷ· οὐ
δικαιότερ' ἡμῶν ἐρεῖ; ἔμοιγ' οὖν δοκεῖ. Παρὰ πᾶσι

Ὁ τὸ ψήφισμα ὑπὲρ ὑμῶν γράφων —
ὁ τὴν ἀπόκρισιν ὑπὲρ ὑμῶν διδούς.

Ἡσαν τινες τῶν εὐρημένων — Οὐκ ἐπιλέλη-
σται τοῦ οἰκείου θεωρήματος, ἀλλ', ἵνα δᾷ τῷ οἰκείῳ νόμῳ
παρείδυσιν, αὐτὸν τὸν Δῆμον ὁμολογοῦντα ποιεῖ τὴν ἀντί-
θεσιν· νῆ Δία, ἥσαν τινες τῶν εὐρημένων, ὥς
μηδενὸς ἄλλου λυποῦντος τὴν πόλιν, ἢ τούτου· ἵνα ὁ νόμος
τοῦ Δημοσθένους, μετὰ μικρὸν ἀναγινωσκόμενος, καὶ τοῦτο
λύων φαίνεται.

Ἀθηναίων τινές — Ἐτέρῳ μὲν περιάπτει τὴν
βλασφημίαν· οὐ μὲν οὐδὲ ἐνταῦθα ταύτην ἀκόλαστον τίθη-
σιν, ἀλλὰ προσέθηκεν εἰς θεράπειαν, τινὰς εἰπών, ἀλλ'
οὐ πάντας, καὶ ἴσως, ἵνα καὶ τῷ ἐπιρρήματι καὶ τῷ δι-
σταγμῷ μὴ πάντως ἀποφαίνεται κατὰ τῶν πολιτῶν, ὅτι
πονηροὶ τυγχάνουσι. Καλῶς δὲ ἐπιμένει τῇ ἐξεργασίᾳ τοῦ
πράγματος, ἵν' ἐναργέστερος αὐτοῖς ἔλεγχος γένηται, καὶ
διὰ βραχέων ἢ ἀντίθεσις ἀνερῆσθαι δοκῇ.

Οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐρεῖ — Μετὰ τῶν κατη-
γορημένων καὶ αὐτὸς εὐρίσκεται, καὶ συνομολογεῖ, ὅτι ἀδι-
κεῖται, ὁ Λεύκων. Εἴτα τοῖς κοινοῖς ἔθεσι καὶ λογισμοῖς
ἐπικυροῖ τὸ ἐπιχείρημα· ὥς μᾶλλον φιλοῦσιν ἅπαντες αἰδοῖ

γὰρ ἀνθρώποις μᾶλλον ἔστιν ἔθος, διὰ τοὺς εὖερ-
γέτας, καὶ ἄλλους τινὰς εὖ ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν,
ἢ διὰ τοὺς φαύλους, τοὺς ὁμολογουμένως ἀξίους χά-
31 ριτος τὰ δοθέντα ἀφαιρεῖσθαι. Καὶ μὴν οὐδ', ὅπως
οὐκ ἀντιδώσει τῷ Λεύκωνί τις, εἰ βούληται, δύ-
ναμαι σκοπούμενος εὐρεῖν. Χρήματα μὲν γάρ ἐστιν
αἰ παρ' ὑμῖν αὐτοῦ· κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον,

τῶν χρηστῶν φαύλους τινὰς ἀγαπᾶν, ἢ μίσει τῶν πονηρῶν
καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀποστρέφεισθαι.

31. Καὶ μὴν οὐδ', ὅπως — Ἄχρι τούτων συμ-
περανάμενος τὸν λόγον τὸν περὶ τῆς τελωνείας, μεταβέβη-
κεν ἐπὶ τὸ ὁμῶνυμον. Ὅτι γὰρ κατὰ τὸ πρότερον μέρος
τὴν τελωνεῖαν ἐξήτασεν, ἐκεῖθεν δῆλον· ἐλογίσατο γάρ, τί-
να καρποῦται τέλη ἐκ τοῦ μὴ τελωνεῖσθαι. Εἴτα ἔδειξεν
αὐτοὺς ἀφαιρουμένους τὴν δωρεὰν τοῦ Λεύκωνος· εἴτα τὸν
Λεύκωνα λοιπὸν ἀνταφαιρούμενον. Οὐκοῦν τοῦτο περὶ τῆς
τελωνείας εἴρηται. Μεταβαίνει δὲ ἐφ' ἕτερον τέλος καὶ τὴν
ὁμῶνυμίαν, λέγω δὲ τὸ κατὰ τὴν λειτουργίαν· καὶ τὸ ἐπι-
χείρημα διὰ τῆς διαβολῆς σημαίνει τὸ βούλημα. Ἄλλως·
Ὡς κοινωτέρου τινὸς ἐπιχειρήματος ἀρχὴν ποιούμενος, λέγω
δὴ τοῦ περὶ τῆς χορηγίας. Διὰ τί δὲ οὐκ ἐκ τοῦ προδήλου
καὶ προφανοῦς εἰσήγαγεν, ὅτι ἀντιδώσει τις, ἀλλ' ἐκ τοῦ
ἐναντίου κατὰ ἀναίρεσιν; Ὅτι ἂν βουληθῇ τις ἀντιδοῦναι,
οὐχ εὐρίσκω ὅπως λυθήσεται, καὶ οὐκ ἀντιδώσει. Ὅτι τὸ
μὲν ἐκ τοῦ προφανοῦς λέγειν, οὐκ ἔστι πιθανόν· τὸ δὲ κατ'
ἀναίρεσιν σημαίνει τὴν τοῦ φιλονεικοῦντος προαίρεσιν. Σχε-
δὸν γὰρ μιμεῖται τὸν τοῦ φιλονεικοῦντος τρόπον, διὰ τῆς
τοῦ ἐνδυμήματος μεταχειρήσεως.

εάν τις ἐπ' αὐτὰ ἔλθῃ, ἢ στερήσεται τούτων, ἢ λειτουργεῖν ἀναγκασθήσεται. Ἔστι δ' οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον ἐκείνω, ἀλλ' ὅτι τὴν δωρεὰν αὐτὸν ὑμᾶς ἀφῆρῃσθαι νομιεῖ.

Οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! μὴ Λεύκων 32
ἀδικηθῇ, μόνον δεῖ σκοπεῖν, ὥς φιλοτιμίας ἕνεκα ἢ
περὶ τῆς δωρεᾶς σπουδὴ γένοιτ' ἂν, οὐ χρείας· ἀλ-
λὰ καὶ εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράτ-

Ἐπ' αὐτὰ ἔλθῃ — Κατὰ τὴν ἀντίδοσιν, φησὶν, ἐπιλάβηται.

Ἔστι δ' οὐ τὸ τῆς δαπάνης — Ἀπὸ τῆς
περιουσίας καὶ δυναστείας τοῦ Λεύκωνος ἀντέπεσεν· ἀλ-
λὰ πλούσιος ὢν οὐκ αἰσθάνεται τῆς δαπάνης· ναί, ἀλλ'
ἢ ἀφαίρεσις ἐπονείδιστος.

32. Οὐ τοίνυν — Τί δήποτε, ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων
ἐπὶ τὰ μείζονα τρέπων τὸν λόγον, ἐνταῦθα τουναντίον πε-
ποίηκεν, καὶ ἀπὸ τῶν μειζόνων ἐπὶ τὰ ἐλάττονα ἦλθε; Λε-
κτέον, ὅτι, ὃ μᾶλλον ἐτάραττε τοὺς ἀκούοντας, τοῦτο καὶ
προύταξε. Ποθεῖ γὰρ ὁ Δῆμος τὸν σῖτον, καὶ στερισκόμε-
νος ἄχθεται. Ἀφ' οὗ οὖν ἔμελλε πείθειν μᾶλλον, τούτου
τὸν φόβον προὔβάλλετο.

Εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν — Θαῦμα
πολὺ τῆς εὐεργεσίας τοῦ Λεύκωνος ποιησάμενος, ἐνταῦθα
καὶ οἶκτον ἐντίθησιν τοῦ Ἐπικέρδους, τῇ μεταβολῇ τῆς τύ-
χης τὴν πειθῶν προσαγόμενος. Ὁ γὰρ πάλαι, φησὶν, εὐημε-
ρῶν, ὃ τῶν Ἀθηναίων πόλιν εὐεργετεῖν ἀξιώων, οὗτος νῦν ἐπί-
κουρον ἔχει τοῦ ζῆν τὴν ἀτέλειαν, βεβλημένος ἀπὸ τῆς τύ-
χης. Φασὶ δὲ τοὺς παῖδας μεταστῆναι τοῦ Ἐπικέρδους ἀπὸ

των, εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὐτῷ τὸ παρ' ὑμῶν λαβεῖν τότε τὴν ἀτέλειαν. Τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικέρδης ὁ Κυρηναῖος, ὃς, εἰπὲρ τις ἄλλος τῶν εἰληφότων, δίκαιως ἡξιώθη ταύτης τῆς τιμῆς· οὐ τῷ μεγάλα ἢ θαυμάσια ἡλίκα δοῦναι, ἀλλὰ τῷ παρὰ τοιοῦτον καιρόν, ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπονθότων

Κυρήνης Ἀθήναζε, καὶ διὰ τοῦτο λέγουσιν αὐτῷ εἰς δέον γεγονέναι τὴν ἀτέλειαν. Εἰκὸς γὰρ ἦν, αὐτοὺς καὶ εἰς λειτουργίαν κληθῆναι παρόντας.

Τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικέρδης — Ἡρώτησε τοὺς Ἀθηναίους, ὥς ποθοῦντας τὸν τοιοῦτον εὐεργέτην μαθεῖν, ἵνα θαρσύνῃ ἀποκρίνηται. Κυρήνη δὲ πόλις ἐστὶ Λιβύης, Λακεδαιμονίων ἀποικος· Ἐπικέρδης δέ, Κυρηναῖος, εὐεργέτης τοῦ Δήμου κατὰ τὸν ἐν Σικελίᾳ καιρόν. Ἰδὼν δὲ τῆς ἐπιδόσεως μικρὰν τὴν ποσότητα, ἠύξησεν αὐτὴν πολλὰ χόθεν, πρῶτον μὲν τῷ συνδραμεῖν καὶ εἰπεῖν· οὐ τῷ μεγάλα καὶ θαυμάσια ἡλίκα δοῦναι, εἶτα τῷ καιρῷ καὶ τῇ γνώμῃ τοῦ δεδωκότος, καὶ τῇ ποιότητι τῶν πεπονθότων, καὶ τῷ φόβῳ τῶν ἀντικειμένων· καιρῷ μὲν, ὅτε ἥττητο ἡ πόλις, καὶ ἐν συμφοραῖς ἦν μεγάλας· γνώμῃ δέ, ὅτι ἐκ προαιρέσεως καὶ ἐθελοντῆς· ποιότητι δὲ τῶν πεπονθότων, ὅτι ἐν συμφορᾷ· φόβῳ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ὅτι ἐπεκράτουν Συρακούσιοι καὶ Πελοποννήσιοι, ὧν οὐκ ἐφοβήθη τοῦ φρονήματος τὸν ὄγκον. Ἀλλὰ καὶ τῇ γειτνιασεί αὖξει, ὅτι παρ' οἷς ἦν· καὶ γὰρ τοῦτο συντελεῖ πρὸς αὖξισιν. Τὸ γὰρ παρόντα μὴ φοβηθῆναι τὸν κίνδυνον, μηδὲ φιλοψυχῆσαι, οὐ μικρὸν εἰς φιλοτιμίαν.

Ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπονθότων — Ἰδὼν τὴν ὀλιγότητα τῆς ἐπιδόσεως, ἐκ τοῦ κατὰ σύγκρισιν τόπου

ἔργον ἦν εὐρεῖν ἐθέλοντά τινα, ὧν εὐεργέτητο, μεμνήσθαι. Οὗτος γὰρ ἀνὴρ, ὡς τὸ ψήφισμα 33 τοῦτο δηλοῖ τὸ τότε αὐτῷ γραφέν, τοῖς ἄλλοις τότε ἐν Σικελίᾳ τῶν πολιτῶν, ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ καθεστηκόσιν ἔδωκε μνᾶς ἑκατόν· καὶ τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀποθανεῖν αἰτιώτατος ἐγένετο. Καὶ μετὰ ταῦτα, δοθείσης ἀτελείας αὐτῷ διὰ ταῦτα παρ' ὑμῶν, ὁρῶν ἐν τῷ πολέμῳ, τῷ πρὸ τῶν Τριάκοντα μικρόν, σπανίζοντα τὸν Δῆμον χρημάτων, τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος.

ἠύξησε. Συνέκρινε γὰρ τὴν προαίρεσιν τῶν τε ἐκόντων εὐεργετούντων πρὸς τὴν τοῦ δικαίως ἀποδιδόντος ἐν καιρῷ χάριν· δείξας δὲ ἐνίοις τῶν ἀνθρώπων μὴδ' ἐθέλοντας ἀποδίδοναι ἐν ταῖς δυστυχίαις, ἣν ὀφείλουσι, χάριν, ἠύξησε τὴν τοῦ δεδωκότος προαίρεσιν, ὅτι ἐθέλοντὴς τοῖς δυστυχοῦσιν ἐπέδωκεν.

33. Τὸ ψήφισμα τοῦτο δηλοῖ — Πιστοῦται διὰ τοῦ ψηφίσματος τοῦ Ἐπικέρδους τὴν εὐνοίαν, ἵνα μὴ δοκῇ χαρίζεσθαι τοῖς λόγοις.

Τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας — Οὐ μόνον ἐκ τῶν προειρημένων τόπων ἐπηύξησεν, ὡς ἔφαμεν· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κωλύσαι τὰ συμβάντα αὐτοῖς, εἰ μὴ ἐπέδωκεν ἐκὼν. Ἐκώλυε γὰρ αὐτοὺς λιμῷ πάντας ἀποθανεῖν, προθύμως ἐπιδούς.

Τάλαντον ἔδωκεν — Μεταλαβεῖν φησι τὴν ἀτέλειαν ἐπὶ τοῖς πρότερον ἐπιδοδοῖσιν ἐν Σικελίᾳ, οὐχ, ὡς ἂν καταφρονήσας ὅτι περ ἅπαξ ἔτυχε τῆς τιμῆς, ἐπαύσατο τῆς κηδεμονίας· ἀλλά, μηδενὸς αἰτήσαντος, τὴν χρεῖαν

34 Σκέψασθε δὴ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι! πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερὸς γένοιτο
 εὖνους ὢν ὑμῖν, ἢ πῶς ἦττον ἄξιος ἀδικηθῆναι,
 ἢ πρῶτον μὲν εἰ, παρὼν τῷ τῆς πόλεως ἀτυχή-
 ματι, μᾶλλον ἔλοιτο τοὺς ἀτυχοῦντας καὶ τὴν πα-
 ρὰ τούτων χάριν, ἥτις ποτ' ἐμέλλεν ἔσεσθαι, ἢ
 τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κερρατηκότας, καὶ παρ'
 οἷς ἦν· δεύτερον δ', ἐτέραν χρεῖαν ἰδὼν, εἰ φαί-
 νοιτο δίδους, καὶ μὴ, ὅπως ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει,
 προνοούμενος, ἀλλ' ὅπως τῶν ὑμετέρων μηδὲν ἐν-
 35 δεῶς ἔξει, τὸ καθ' αὐτόν; Τοῦτον μέντοι, τὸν
 τῷ μὲν ἔργῳ παρὰ τοὺς μεγίστους καιροὺς οὕτως
 κοινὰ τὰ ὄντα τῷ Δήμῳ κερταμένον, τῷ δὲ ῥήματι
 καὶ

ἰδὼν, αὐθαίρετος ἐφιλοτιμήσατο, αὐτὸς προεπινοήσας τὴν
 αὕξησιν.

34. Σ κ έ ψ α σ θ ε — Εἰπὼν διὰ τῶν προειρημένων
 τὰς εὐεργεσίας, καὶ αὐξήσας εἰς ὅσον εἶχεν, ἐντεῦθεν ἐπεν-
 θυμεῖται τοῖς προειρημένοις. Τοιοῦτος ὁ ῥήτωρ ἀπανταχοῦ
 μετὰ τὰ διηγήματα πάλιν ἐπενθυμούμενος. Οὐχ ἀπλοῦν δέ
 ἐστι τὸ διήγημα ἐνταῦθα, ἀλλὰ δεικτικόν.

Τὴν παρὰ τούτων χάριν — Καὶ τῆς καλοκα-
 γαρίας ἐπιδείξει. Οὐ γὰρ ἐλπίδι τῆς ἀμοιβῆς ἐποίησεν εὖ·
 ἄδελος γὰρ αὕτη· ἀλλ' εὐνοία καὶ φιλοστοργία τοὺς ἥττη-
 μένους ἀντὶ τῶν κερρατηκότων ἡσπάσατο· καὶ οὐ μόνον νε-
 νικηκότων εἶπεν, ἀλλὰ καὶ παρ' οἷς ἦν· ὅτι καὶ συνηθείας
 κατεφρόνησε, καὶ φιλίας ἡμέλησε, καὶ φοβεῖσθαι τοὺς κρα-
 τοῦντας οὐκ ἠνέσχετο, προδόμενος ἐν πᾶσιν ὑμᾶς.

καὶ τῇ τιμῇ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντα, οὐχὶ τὴν ἀτέλειαν ἀφαιρήσεσθε, (οὐδὲ γὰρ οὔση χρώμενος φαίνεται·) ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν· οὐ τί γένοιτ' ἂν αἴσχιον; Τὸ τοίνυν ψήφισμα ὑμῖν αὐτὸ ἀναγνώσκεται, τὸ τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρί. Καὶ θεω-

35. Οὐδὲ γὰρ οὔση χρώμενος φαίνεται. — Ἡ ἀτέλεια διττή· ἢ γὰρ κατ' ἐμπορίαν ἐστίν, ἢ κατὰ λειτουργίαν. Οὐχὶ δὲ οἷόν τε λειτουργεῖν ξένον ὄντα, καὶ Λιβύην οἰκοῦντα, οὔτε τελωνεῖσθαι μὴ ἐμπορευόμενον· οὐδὲ γὰρ ἐμπορευόμενος φαίνεται, ὥσπερ ὁ Λεύκων, μὴ φερομένων αὐτῷ ἀπὸ Λιβύης φορτίων, ἀφ' ὧν κερδαίνειν ἔμελλε. Ἄλλως. Ὁ μὲν Ζήνων, λύων τὸ προκείμενον, φησὶ μὴ χρήσασθαι τῇ δωρεᾷ τὸν Ἐπικέρδην, διὰ τὸ ἐκόντα ἐπιδουῖναι μναῖς ἑκατόν. Ἡμεῖς δὲ φαμέν μὴ τοῦτο βούλεσθαι τὸν Δημοσθένην σημαίνειν· οὐδὲ γὰρ ἐπιδόσεως, οὐδὲ φιλοτιμίας ἐστὶν ἀτέλεια, ἀλλὰ τῶν κατ' ἀνάγκην γινομένων λειτουργιῶν. Πῶς οὖν φαίνεται Ἐπικέρδης μὴ χρώμενος; Οὐχ ὅτι ἐπιδέδωκεν, ἀλλὰ τῷ μὴδ' ἐμπορίαν ποιήσασθαι, μὴδὲ κληθῆναι εἰς λειτουργίαν μὴδεπώποτε· διὰ τὸ ἀπειναί τε φαίνεται τῇ δωρεᾷ μὴ χρήσασθαι· ὅτι γὰρ οὐκ ἂν ἐκλήθη ἀπὼν εἰς λειτουργίαν, δῆλον ἐκ τῶν κατὰ Λεύκωνα. Ἐκεῖ γὰρ φησι, χρήματα ὑπάρχειν τῷ Λεύκωνι ἐνταῦθα, ὧν λάβοιτο ἂν τις· Ἐπικέρδους δὲ μὴ ἔχοντος μηδεμίαν ἐμπορίαν ἐν τοῖς λιμέσι, πῶς ἂν τις λάβηται; Χρώμενος ἀντὶ τοῦ χρησάμενος· οὐ γὰρ περὶ τῶν παίδων ἐνταῦθα τέως ὁ λόγος ἐστίν, ἀλλὰ περὶ τοῦ πατρός· ὅτι δὲ καὶ τὸ συντελεῖν εἰς πόλεμον οὐκ ἦν παράβασις ἀτελείας, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. Καὶ γὰρ εἰληφότες ἀτέλειαν ὅμως ἐχορήγουν εἰς πόλεμον· ὥστε, εἰ Ἐπικέρδης εἰς πόλεμον ἐπιδέδωκεν, οὐ δήπου τὴν δωρεάν ἀνῆρκεν· ἀλλὰ καὶ αὐ-

ρεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ὅσα ψηφίσματα ἄκυρα ποιεῖ ὁ νόμος, καὶ ὅσους ἀνθρώπους ἀδικεῖ, καὶ ἐν ὁποίοις καιροῖς χρησίμους ὑμῖν παρασχόντας ἑαυτάς! Εὐρήσετε γὰρ τούτους, οὓς ἥκιστα προσῆκεν, ἀδικοῦντα. Λέγε!

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ...

36 Τὰς μὲν εὐεργεσίας, ἀνθ' ὧν εὗρετο τὴν ἀτέλειαν ὁ Ἐπικέρδης, ἀκηκόατε ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταί! Σκοπεῖτε δὲ μὴ τοῦτο, εἰ μὴ ἑκατὸν καὶ πάλιν τάλαντον ἔδωκεν· (οὐδὲ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔγωγε ἡγοῦμαι τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων θαυμάσαι·) ἀλλὰ τὴν προθυμίαν, καὶ τὸ αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ποιεῖν, καὶ τοὺς καιροὺς, ἐν οἷς. Πάντες μὲν γὰρ εἰσιν ἴσως ἄξιοι χάριν ἀνταπολαμβάνειν, οἱ προϋπάρχοντες τῷ ποιεῖν ὑμᾶς εὖ· μάλιστα δ' οἱ παρὰ τὰς χρείας· ὧν εἷς οὗτος

τὸς παρέχεται νόμον τοιοῦτον, τὸν κελεύοντα μηδένα ἀτελῆ εἶναι τῶν εἰς τὸν πόλεμον. Φαίνεται· οὐ φαίνεται γὰρ ἐν ταῖς τῶν ἐμπόρων ἀπογραφαῖς.

Οὓς ἥκιστα προσῆκεν — οὓς οὐδαμῶς ἀδικεῖν ἐχρῆν.

36. Τὴν προθυμίαν — Τῇ κρίσει τῶν πατέρων σεμνύνει τὸν ἄνθρωπον.

Οἱ προϋπάρχοντες — Οἱ τὴν ἀρχὴν τῆς εὐποιίας ποιησάμενοι. Πλέον δὲ θαυμάσειεν ἂν τις τοὺς ἐν ταῖς χρεαῖς ὑπηρετήσαντας.

ἀνὴρ ὧν φαίνεται. Εἴτ' οὐκ αἰσχυρόμεθα, ὧ ἄν- 37
 δρες Ἀθηναῖοι! τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας εἰ, μηδε-
 μίαν ποιησάμενοι τούτων μηδενὸς μνεῖαν, ἀφηρημέ-
 νοι φανούμεθα τὴν δωρεάν, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέ-
 σαι; Οὐ γάρ, εἰ ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε σωθέντες
 ὑπ' αὐτοῦ, καὶ δόντες τὴν ἀτέλειαν, ἕτεροι δ' ὑμεῖς,
 οἱ νῦν ἀφαιρούμενοι, ἀπολύει τοῦτο τὴν αἰσχύνην·
 ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ τὸ δεινὸν ἐστίν. Εἰ γὰρ οἱ
 μὲν εἰδότες καὶ παθόντες ἄξια τούτων ἐνόμιζον εὖ
 πάσχειν, ἡμεῖς δ' οἱ λόγῳ ταῦτ' ἀκούοντες, ὥς
 ἀναξίων ἀφαιρησόμεθα, πῶς οὐχ ὑπέρδεινον ποιή-
 σομεν; Ὁ αὐτὸς τοίνυν ἐστὶ μοι λόγος οὗτος καὶ 38

37. Οὐκ αἰσχυρόμεθα — Χαριέντως τῷ αἰ-
 σχυρόμεθα συνῆψεν εὐθὺς τό, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι·
 ἵνα τῇ ποιότητι τῆς πόλεως μείζον φανῇ τὸ αἰσχρόν.

Μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι — Δίδαξόν με
 τινὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπολογίαν· προσέστω τις εὐπρόσωπος
 τόπος τῷ σφάλματι, ἂν καλέσῃ μέ τις τῶν παίδων ἀχά-
 ριστον. Ποῖον ἔγκλημα προφέρων λύσω τὴν μέμψιν; τέ
 πραχθέν ὑπαίτιον ἐπενεγκῶν αὐτοῖς, τὴν αἰσχύνην ἐκφεύ-
 ξομαι;

Οὐ γάρ, εἰ — Τῇ τῆς ἀπαντήσεως περιτροπῇ τῇ
 ἀντίθεσιν ἀνεῖλε, φάσκων· οὐκ ἀπολύει τοῦτο τῆς αἰσχύ-
 νης, ἀλλὰ προσθήκην ἀδοξίας ποιήσει· λυμαινὴ τὴν τῶν πρα-
 γόνων ψῆφον· λύεις προπετῶς, ἃ ἐκεῖνοι κεκρίκασι. Καὶ
 ἡ προσθήκη βεβαιοῖ τὴν ἀλήθειαν· ὅσα κρείττων ἢ τῶν ὀρών-
 των καὶ παρόντων μαρτυρία τοῦ τὴν γνῶσιν ἐξ ἀνοῆς εἰλη-
 φότος.

περὶ τῶν τοὺς Τετρακοσίους καταλυσάντων, καὶ περὶ τῶν, ὅτ' ἔφευγεν ὁ Δῆμος, χρησίμους αὐτοὺς παρασχόντων. Πάντας γὰρ αὐτοὺς δεινότατ' ἂν ἡγοῦμαι παθεῖν, εἴ τι τῶν τότε ψηφισθέντων αὐτοῖς λυθείη. Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν ἐκεῖνο πέπεισται, πολὺ τοῦ δεηθῆναί τινος τοιούτου νῦν ἀπέχειν τὴν πόλιν, ταῦτα μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς, καὶ γὰρ συνέυχομαι· λογίζέσθω δέ, πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ νό-

38. Τοὺς Τετρακοσίους — Ἐγένετο γάρ τις ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ Τετρακοσίων ὀλιγαρχία, ἣν οἱ καταλύσαντες ἐτιμήθησαν.

Ὅτ' ἔφευγεν ὁ Δῆμος — Ἐπὶ τῶν Τριάκοντα λέγει· τότε γὰρ οἱ δημοτικοί, μὴ φέροντες τὴν κακίαν τῶν Τριάκοντα, ἔφυγον, καὶ οἱ ὑποδεξάμενοί ἐθαυμάσθησαν.

Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν — Τὰς τῶν ἔξωθεν ἐπισωρεύσας εὐεργεσίας, τὴν ἐκ τῆς ἀκολούθου νοήσεως ὑποβάλλει πρότασιν. Ἐλέγομεν δέ, ὅτι τὸ κατὰ τὸν Ἐπικέρδην ἐπιχείρημα τῆς μελλούσης ἐστὶ βλάβης· τοῦτο τοίνυν ἐπισφραγίζεται κατὰ τὸ νῦν προκείμενον ἐννόημα. Ἀντέπεσε γὰρ ἐκ τῶν λεγομένων· ἀλλ' οὐκ ἂν δεηθείμεν τοῦ τὴν πόλιν εὐεργετήσοντος· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ πόλεμος. Πρὸς ὅπερ ἀγωνιζόμενος, λύει ἐκ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως καὶ τῶν κοινῶν λογισμῶν· ὥς ἄδηλον τὸ μέλλον, καὶ πάντα χρὴ προσδοκᾶν. Οὕτως ἐπισφραγίζεται διὰ τούτων τὴν γενησομένην ἐκ τοῦ νόμου βλάβην, εἰ γένοιτο κύριος.

Καὶ γὰρ συνέυχομαι — Τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐνοίας δηλοῖ, κοινωνῆσαι τῆς εὐχῆς οὐκ ὀκνῶν.

μου μέλλει φέρειν τὴν ψῆφον, ὥ μὴ λυθέντι δεή-
 σαι χρῆσθαι, δεύτερον δέ, ὅτι βλάπτουσιν οἱ πονη-
 ροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰόμενας πόλεις.
 Οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε τὰ πράγματα ἐπ' ἀμφοτέρω, 39
 εἰ μὴ τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καθεστηκότας καὶ πράξεις
 χρησταί, καὶ νόμοι, καὶ ἄνδρες χρηστοὶ καὶ πάντα
 ἐζητασμένα ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆγε· τοὺς δὲ ἐν πά-
 σῃ καθεστάναι δοκοῦντας εὐδαιμονίᾳ πάντα ταῦτα
 ἀμελούμενα ὑπερῖρι κατὰ μικρόν. Τῶν γὰρ ἀνθρώ-
 πων οἱ πλεῖστοι κτῶνται μὲν τὰγαθὰ τῷ καλῶς
 βουλευέσθαι, καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν· φυλάττειν
 δὲ οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς τούτοις. Ὁ μὴ πάθη-
 τε νῦν ὑμεῖς, μηδὲ οἴεσθε νόμον τοιοῦτον θέσθαι
 δεῖν, ὅς καλῶς τε πράττουσαν τὴν πόλιν ὑμῖν πο-

ᾧ μὴ λυθέντι δεήσαι χρῆσθαι — Κυρίου
 ὄντος, εἰκὸς ἐστὶ γενέσθαι καὶ χρεῖαν εὐεργετῶν· ἄγουσι
 γὰρ τὰς εὐδαιμονούσας πόλεις ἐπὶ τὸ χεῖρον οἱ πονηροὶ νό-
 μοι. Τοῖς μὲν γὰρ ἀγαθοῖς ἀνδράσι, καὶ τοῖς ἀμείνοσι νό-
 μοις, ἀκολουθεῖ τὸ πράττειν καλῶς· τοῖς δ' ἐναντίοις, πρὸς
 τὸ φαῦλον ἢ μεταβολή.

39. Ὑπερῖρι κατὰ μικρόν — κατὰ μικρόν
 ὑπεχώρει καὶ ἀπώλλυτο· ῥεῖν γὰρ τὸ φθείρεσθαι. Ἐπεὶ
 καὶ οἱ ἄνθρωποι κτῶνται μὲν εὐβουλίᾳ τὰ χρήσιμα, ῥίπτοῦ-
 σι δ' ἐξ ἀβουλίας κτώμενα.

Καλῶς πράττουσαν τὴν πόλιν — Κατ' ἀμ-
 φότερον δείκνυσιν ἄχρηστον καὶ ἀλυσιτελῆ τὸν νόμον· ἐν
 ἀσφαλείᾳ τε γὰρ ζῶσιν ἡμῖν ἢ τοῦ πράγματος ἀδόξια πρὸς-

νηρᾶς δόξης ἀναπλήσει, εἴαν τέ τι συμβῇ ποτε, ἔρημον τῶν ἐφελυσόντων ἀγαθόν τι ποιεῖν αὐτὴν καταστήσει.

- 40 Οὐ τοίνυν μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοὺς ἰδίᾳ γνόντας εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ παρασχόντας χρησίμους αὐτοὺς ἐπὶ τηλικούτων καὶ τοιούτων καιρῶν, οἷων μικρῷ πρότερον Φορμίων διεξελέλυθε, καὶ γὰρ νῦν εἴρηκα, ἀξιόν ἐστιν εὐλαβηθῆναι ἀδικῆσαι· ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους, οἱ πόλεις ὅλας, τὰς ἑαυτῶν

ἐστίν· ἑτέρου δέ τινος καὶ φαύλου συμβαίνοντος, τὸν ἐπικουροῦντα οὐχ ἔχομεν.

40. Οὐ τοίνυν μόνον — Ἄλλο ἐπιχείρημα τοῦ αὐτοῦ τόπου, διαφορὰν δὲ ἔχον οὐ μικράν. Περὶ μὲν γὰρ εὐεργέτου πάλιν μέλλει ποιεῖσθαι τὸν λόγον, δεικνύς, ὅσον βλάβῃ τὴν πόλιν, καὶ ὅσων ἀποστερήσει εὐεργετῶν, εἰ καιρὸς γένοιτο· διαφέρει δὲ τοῦ περὶ Ἐπικέρδους ἐπιχειρήματος. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἴδιον, τοῦτο δὲ κοινόν· ὅτι καὶ πόλεις ὅλας τὰς ἑαυτῶν πατρίδας συμμάχους κατέστησαν τῷ Δήμῳ. Ἀπὸ γὰρ τοῦ κατὰ πρόσωπον μεταβέβηκεν ἐπὶ τὰς πόλεις· ἰδίᾳ μὲν θεῖς τὸν Λεύκωνα, ἰδίᾳ δὲ τὸν Ἐπικέρδην· μετὰ δὲ ταῦτα πλῆθος τῶν τὰς πατρίδας τὰς ἑαυτῶν παρασκευασάντων συμμαχεῖν τῷ Δήμῳ. Δύο δὲ ἀνύει διὰ τῶν τοιούτων ἐπιχειρημάτων, ἐν μὲν, ὅτι τῶν ἀτοπωτάτων ἐστὶν ἀποστερεῖν τοὺς εὐεργέτας, ἕτερον δέ, ὅτι κωλύσομεν δι' ὧν ἀποστεροῦμεν καὶ τοὺς βουλομένους εὐεργετεῖν ἐπὶ τηλικούτων καὶ τοιούτων καιρῶν· ἐν σιτοδείᾳ μὲν ὁ Λεύκων, ἐν συμφοραῖς δὲ ὁ Ἐπικέρδης· τελεία δ' ἡ εὐεργεσία καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν λόγοις.

πατρίδας, συμμάχους ἡμῖν ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου παρέσχον, καὶ λέγοντες ἃ συμφέρει τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ, καὶ πράττοντες ὧν ἔνιοι διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὐνοίαν στέρονται τῆς πατρίδος. Ὡν ἐπέρχεταιί μοι πρῶτους ἐξετάσαι τοὺς ἐκ Κορίνθου Φυγόντας· ἀναγινάσκω δὲ λέγειν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα, ἃ παρ' ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων αὐτὸς ἀκήκοα. Τὰ 41 μὲν οὖν ἄλλα, ὅσα χρησίμους ἡμῖν ἑαυτοὺς ἐκεῖνοι παρέσχον, ἐάσω. Ἄλλ', ὅθ' ἡ μεγάλη μάχη πρὸς Λακεδαιμονίους ἐγένετο, ἡ ἐν Κορίνθῳ· τῶν ἐν τῇ πόλει βουλευσαμένων μετὰ τὴν μάχην, μὴ δέχεσθαι τῷ τείχει τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπικηρυκεύεσθαι, ὁρῶντες ἡτυχηκυῖαν τὴν πόλιν, καὶ τῆς παρόδου κρατοῦντας Λακεδαιμονίους, οὐχὶ προὔδωκαν, οὐδ' ἐβουλεύσαντο ἰδίᾳ περὶ τῆς

Ἄ παρ' ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων — Ἰκανὸν ποιεῖται τὴν πειθῶ τῷ λέγειν· ὡς ὑμεῖς με τὰ τοιαῦτα ἐδιδάξατε.

41. Ὅθ' ἡ μεγάλη μάχη ἐγένετο — Περὶ ταύτης τῆς μάχης Ὑπερίδης εἴρηκεν ἐν τῷ πρὸς Δίωνα· καὶ παρὰ Ἐφόρῳ καὶ Ἀνδροτίωνι ἱστορεῖται, ὡς ἐνίκησαν τοὺς Ἀθηναίους Λακεδαιμόνιοι σφόδρα.

Ἐπικηρυκεύεσθαι — διὰ κηρύκων σπουδᾶς περὶ φιλίας ποιήσασθαι.

Τῆς παρόδου κρατοῦντας — Ὡς καὶ τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν φυγὴν ἐπικίνδυνον εἶναι.

αὐτῶν σωτηρίας· ἀλλὰ πλησίον ὄντων, μεθ' ὅπλων, ἐπ' ἀνάντων Πελοποννησίων, ἀνέωξαν τὰς πύλας ἡμῶν βίᾳ τῶν πολλῶν, καὶ μᾶλλον εἶλοντο μεθ' ὑμῶν τῶν τότε στρατευσαμένων, εἴ τι δέοι, πάσχειν, ἢ χωρὶς ὑμῶν ἀκινδύνως σεσῶσθαι, καὶ εἰσέφρουν τὸ στρατεύμα, καὶ διέσωσαν καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς συμ-
 42 μάχους. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτα ἐγένετο, ἢ ἐπὶ Ἀνταλκίδου, ἀντὶ τῶν ἔργων τούτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξέπεσον. Ὑποδεξάμενοι δ' ὑμεῖς αὐτούς, ἐποιήσατε ἔργον ἀνθρώπων καλῶν καὶ γαθῶν. Ἐψηφίσασθε γὰρ αὐτοῖς ἅπανθ', ὧν ἐδέοντο. Εἴτα ταῦτα νῦν εἰ χρὴ κύρια εἶναι σκοποῦμεν; Ἀλλ' ὁ λόγος πρῶτον αἰσχροὺς τοῖς σκοποῦμένοις, εἴ τις ἀκούσειεν, ὡς Ἀθηναῖοι σκοποῦσιν, εἰ

Πλησίον ὄντων, μεθ' ὅπλων — Αὕξησιν ἔχει τῆς εὐνοίας· οὐκ ἔδεισαν τὸ πλῆθος οὐδὲ τὰ ὅπλα, οὐδὲ τοὺς πολίτας ἡσχύνθησαν· ἀλλὰ βιασάμενοι τοὺς ἔνδον, καταφρονήσαντες τῶν ἔξω, εἰσέφερον τὸ στρατεύμα, τὸν μεθ' ὑμῶν κίνδυνον τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς προτιμήσαντες.

42. Ἡ ἐπὶ Ἀνταλκίδου — Οὗτός ἐστιν ὁ τὴν αἰσχρὰν εἰρήνην πρὸς βασιλέα τὸν μέγαν σπεισάμενος, ἐν ᾗ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατοικοῦντας Ἕλληνας ἐκδότους τῷ Βαρβάρῳ πεποίηκε. Τότε οὖν, φησὶν, ἐφυγάδευσαν αὐτοὺς Λακεδαιμόνιοι· ὑμεῖς δὲ ὑπεδέξασθε, καὶ προσηκόντως ἐστέρεξατε κατὰ πάντα.

Εἴ τις ἀκούσειεν, ὡς Ἀθηναῖοι σκοποῦσιν — Σκέπτεται τις ἤδη περὶ τῶν κεκυρωμένων πάλιν,

χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἔχῃ τὰ δοθέντα ἔχειν. Πάλαι γὰρ ἐσκέφθαι ταῦτα καὶ ἐγνώσθαι προσῆκεν. Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα αὐτοῖς!

ΨΗΦΙΣΜΑ . . .

Ἄ μὲν ἐψηφίσασθε τοῖς Φεύγουσι δι' ὑμᾶς Κο-43
ρινθίων, ταῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί! Ὁρᾶτε δ',
εἴ τις ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰδὼν, ἢ παρῶν ἢ τινος
εἰδότος καὶ διεξιόντος ἀκούσας, ἀκούσαι τοῦ νόμου
τούτου, τὰς τότε δωρεὰς δοθείσας ἀφαιρουμένου,
ὅσῃν ἂν κακίαν τῶν θεμένων τὸν νόμον καταγνοίῃ!
Οἱ παρὰ μὲν τὰς χρείας οὕτω Φιλάνθρωποι καὶ πάν-
τα ποιοῦντες, ἐπειδὴ δὲ ἐπράξαμεν πάντα ὅσ' ἂν εὖ-
ξαίμεθα, οὕτως ἀχάριστοι καὶ κακοὶ φανησόμεθα, ὥς-
τε τοὺς τε ἔχοντας ἀφηρήμεθα, καὶ τὸ λοιπὸν μηδε-

καὶ ἀναιρεῖ τῶν ἐψηφισμένων τὴν πίστιν; ἀλλότριον τῶν
Ἀθηναίων τὸ νόημα, ξένον τῆς Ἀττικῆς τὸ ἐλάττωμα.

Ἀνάγνωθι δέ μοι — Ἀναγινώσκει τὸ ψήφισμα,
καταιδέσθαι βουλόμενος.

43. Ἡ παρῶν ἢ τινος ἀκούσας — Οἱ γὰρ
μὴ τῇ ὥφει μαθόντες παρὰ τῶν εἰδότην διηγουμένων τὴν
γνώσιν ἔξουσιν. Ἄρ' οὖν, φησὶν, ὁ τοὺς καιροὺς ἐκείνους
ἢ θεῶν ἢ ἀκοῇ καταμαθὼν, ἐξεταζέτω τὰς χάριτας· οὐκ-
οὖν ἔσται πάντως τῆς κακίας κατήγορος. Μισῶ γὰρ φι-
λανθρωπίαν διὰ τὴν χρείαν συμβαίνουσαν. Ὁ φιλότιμος
ἐν ταῖς συμφοραῖς, παρελθόντων τῶν δεινῶν, καὶ τῆς εὖ-
χῆς πληρωθείσης, ἐπιλήσμων τῶν εὐεργεσιῶν καὶ ἀχάρι-
στος.

44νὶ δοῦναι ταῦτ' ἐξεῖναι νόμον τεθείκαμεν. Νῆ Δία, ἀνάξιοι γάρ τινες τῶν εὐρημένων ταῦτ' ἦσαν· τουτὶ γὰρ παρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον αὐτοῖς. "Ἐπειτ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖν φήσομεν, ὅτι τὴν ἀξίαν, ὅταν διδῶμεν, δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦθ' ὕστερον χρόνῳ παμπληθεῖ; Τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι,

44. Νῆ Δία, ἀνάξιοι — Πληκτικῶς εἰσάγει, διασῶν ὡς ὀχληρὸν καὶ βάσκανον, εἰ ἄνω καὶ κάτω τοῦτο καὶ οὐδὲν ἄλλο προΐσχετο. Τὸ γὰρ σύμπαν διὰ τὸν οἰκεῖον νόμον οὕτως ἐμεθώδευσεν, ἵν' ἐκ τῆς συνεχοῦς μνήμης ὁ Δῆμος ἠγμένος τὸν ὑπὲρ τοῦ νόμου δέξηται λόγον. Ἀπαγαγεῖν γὰρ ἀπὸ τοῦ Λεπτίνου νόμου καὶ τοῦ συμφέροντος τὸν ἀκροατὴν βουλόμενος, μετατίθῃσιν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν εἰς τὰ κατηγόρημα τῶν εἰληφότων, ὡς εἶεν ἀνάξιοι. Καὶ οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἔλεγε Λεπτίνης, ὅτι ἀνάξιοί εἰσιν· ἀλλ' ὅτι καὶ οὐκ εἰσὶ λειτουργοί, δίκαιον δέ, τοὺς πλουσίους λειτουργεῖν. Ὁ δὲ ὡς ἰσχυρὸν αὐτῷ δίδωσιν ἐν παντὶ τῷ νόμῳ, τοῦτο σαφρότατον δεικνύει καὶ ἄδικον, καὶ ἐνίους καὶ πάντας ἀδικεῖν. Οὕτως ἡμᾶς ὁ ῥήτωρ ἐδίδαξε, τὰ μὲν ἰσχυρὰ τῶν ἀντιδίκων παραλείπειν, μεθωδεύειν δὲ ἐφ' ἕτερα τοὺς δικάζοντας.

"Ἐπειτ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖν φήσομεν — Ταύτην τὴν ἀντίθεσιν λύει μεταληπτικῶς, πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ χρόνου, εἶτα ἀπὸ τοῦ τρόπου· ἀπὸ χρόνου μὲν, ὅτι, ὅταν μὲν διδῶμεν, τὴν ἀξίαν δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦτα· τρόπον δέ, ὅτι οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξεταστέον ἰδιώτῃ καὶ πόλει. Ἄλλως. Παραγραφικῶς λύει τὴν ἀντίθεσιν. Ἐχρῆν σέ, φησί, τοῦτο αὐτὸ ἐξετάζειν, ὅτε καὶ ἐτιμῶντο, εἰ ἀξιοί εἰσιν· οὐ νῦν μετὰ τὸ λαβεῖν, χρησάμενον λόγῳ εὐπροσώπῳ καὶ ἀπολογίᾳ ἔχοντι, ὅτι ἀνάξιοι ἦσαν.

γνώμη χρησαμένων ἔργον ἀνθρώπων ἐστί· τὸ δὲ τοῦς
 ἔχοντας ἀφαιρεῖσθαι, φθονούντων. Τοῦτο δ' οὐχί
 δεῖ δοκεῖν ὑμᾶς πεπονθέναι. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖ- 45
 νο ὀκνήσω περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.
 Ἐγὼ γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω πόλει τὸν
 ἀξιον ἐξεταστέον εἶναι καὶ ἰδιώτῃ· οὐδὲ γὰρ περὶ
 τῶν αὐτῶν ἡ σιέψις. Ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἡμῶν
 σκοπεῖ, τίς ἀξιός ἐστιν ἑκάστου κηδεστής ἢ τῶν τοι-
 ούτων τι γίνεσθαι· ταῦτα δὲ καὶ νόμοις τισὶ καὶ
 δόξαις διώριστα· κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ Δῆμος, ὅς-
 τις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σώζῃ· τοῦτο δ' οὐ γένει
 καὶ δόξῃ κρινόμενον ἴδοι τις ἂν, ἀλλ' ἔργῳ. Ὅταν 46
 μὲν οὖν εὖ πάσχειν δέῃ, τὸν βουλόμενον εὖ ποιεῖν

Ἔργον ἀνθρώπων ἐστίν — ἀντὶ τοῦ, οὐ κα-
 κῶν, φρονίμων δέ.

Τοῦτο δ' οὐχί δεῖ δοκεῖν ὑμᾶς πεπονθέ-
 ναι — τὸ τῶν φθονούντων πάθος.

45. Ἐγὼ γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον — Τὸ
 νόημα τοιοῦτον· ὅτι ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων, ὅτε βούλεται
 δοῦναι θυματέρα αὐτοῦ τινὶ ἢ λαβεῖν, ἐξετάζει, πότερον
 ἀξιός ἐστιν, ἢ οὐ; καὶ πῶς δοξάσουσι περὶ αὐτοῦ; καὶ πό-
 τερον νόμιμον ἢ οὐ; καὶ τὸ γένος καὶ τὸν βίον. Ἐπὶ δὲ
 τῶν εὐεργετῶν οὐκέθ' ὁμοίως· ἀλλὰ καὶ δυσγενὲς ἢ, δέ-
 χονται, παρὰ τὴν χρεῖαν τὴν πρᾶξιν ἀποδεχόμενοι, καὶ
 ὁποῖός τις ἂν ἦ.

46. Ὅταν μὲν οὖν εὖ πάσχειν δέῃ — Συμ-
 πέρασμα τοῦ ἐνθυμήματος. Παρενέβαλε δὲ ταῦτα εἰς μέ-

ἡμᾶς εἰσόμεν· ἐπειδὴν δ' εὖ πάθωμεν, τότε τὴν ἀξίαν τοῦ ποιήσαντος σκεψόμεθα; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς βουλευσόμεθα!

- 47 Ἀλλὰ, νῆ Δία, οὗτοι μόνοι τοῦτο πείσονται, καὶ περὶ τούτων μόνων ποιούμεαι τοσοῦτον λόγον; πολλοῦ γε καὶ δέω. Ἀλλὰ πάντας μὲν οὐδ' ἂν ἐγχειρήσαιμι ἐξετάζειν, ὅσοι πεποιηκότες ὑμᾶς εὖ, διὰ τὸν νόμον, εἰ μὴ λυθήσεται, τὰ δοθέντα ἀφαιρεθήσονται· ἐν δὲ ἡ δύο δείξας ἔτι ψηφίσματα,
- 48 ἀπαλλάττομαι τοῦ περὶ τούτων λέγειν. Τοῦτο μὲν τοίνυν, Θασίους, τοὺς μετ' Ἐκφάντου, πῶς οὐκ αἰδικήσετε, εἰ μὴ ἀφέλησθε τὴν ἀτέλειαν; οἱ παραδόντες ὑμῖν Θάσον, καὶ τὴν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μετ' ὅπλων ἐμβαλόντες, καὶ Θρασύβουλον εἰς-

σον τοῦ μεμνησθαι τῶν εὐεργετῶν, ἵνα μὴ ὕπτιος καὶ προσκορῆς ὁ λόγος γένηται.

47. Ἐν δὲ ἡ δύο δείξας ἔτι ψηφίσματα — Περὶ τῶν ξένων φησὶν· ἐπειδὴ πάμπολλα ἐφεξῆς ἔρει περὶ τῶν πολιτῶν ἐξετάζων.

48. Τοῦτο μὲν τοίνυν — Θάσος καταντικρὺ τῆς Θράκης· ὅπου ἦν καὶ τὰ μέταλλά ποτε τῶν Ἀθηναίων. Ἐπανῆλθε δὲ εἰς τὰ ὁμογενῆ τῶν ἐπιχειρημάτων· καὶ τὸ κατὰ Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλείδην τοῦ αὐτοῦ τόπου, οἱ, ὥς φασιν, οὐδὲ φαίνονται ἀτέλειαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχοντες.

Τὴν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μετ' ὅπλων — Ὅτι οὐ λόγοις ἐπείσαν, ἀλλ' ὅπλων ἐδεήθησαν πρὸς τὴν δίωξιν. Ἐκφαντος δὲ στρατηγὸς τῶν Θασίων· Θρασύβουλον δὲ

αγαγόντες, καὶ παρασχόντες Φίλην ὑμῖν τὴν ἐαυ-
 τῶν πατρίδα, αἵτιοι τοῦ γενέσθαι σύμμαχον τὸν
 περὶ Θράκην τόπον ὑμῖν ἐγένοντο· τοῦτο δ', Ἀρ-
 χέβιον καὶ Ἡρακλείδην; οἱ Βυζάντιον παραδόντες
 Θρασυβούλῳ, κυρίους ὑμᾶς ἐποίησαν τοῦ Ἑλλησπόν-
 του, ὥστε τὴν δεκάτην ἀποδόσθαι, καὶ, χρημάτων
 εὐπορήσαντας, Λακεδαιμονίους ἀναγκάσαι τοιαύτην,
 οἷαν ὑμῖν ἐδόκει, ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην. Ὡν, ὧ 49
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι! μετὰ ταῦτα ἐκπεσόντων, ἐψηφί-
 σασθε, ἅπερ, οἶμαι, Φεύγουσιν εὐεργέταις δι' ὑμᾶς
 προσῆκε, προξενίαν, εὐεργεσίαν, ἀτέλειαν ἀπάντων.
 Εἴτα τοὺς δι' ὑμᾶς Φεύγοντας, καὶ δικαίως τι παρ'
 ὑμῶν εὐρομένους, ἐάσομεν ἀφαιρεθῆναι τὰ δοθέν-
 τα, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; ἀλλ' αἰσχρὸν ἂν εἴη.
 Μάθοιτε δὲ τοῦτο μάλιστα ἂν, ἐκείνως εἰ λογίσαισθε 50
 πρὸς ὑμᾶς αὐτούς. Εἴ τινες τῶν νυνὶ ἐχόντων Πύ-

τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν λέγει. Τὸ δὲ εἰσαγαγόντες
 μετὰ τὴν μάχην λέγει.

Ὡστε τὴν δεκάτην ἀποδόσθαι — Δεκάτην
 ἐκ τῶν φορτίων τῶν ἐμπόρων τοῦ Ἑλλησπόντου ἐλάμβανον.
 Ἐπώλουν οὖν τὰ τέλη, καὶ ἐποίουν χρημάτων εὐπορεῖν τὴν
 πόλιν. Εἴτα τὸ χρήσιμον τῶν χρημάτων λέγει· ὅτι Λακε-
 δαιμόνιοι ὀρῶντες ἐφοβήθησαν, καὶ, ὥς ἠθελήσαμεν, ἐσπεί-
 σαντο. Προξενοὶ δὲ λέγονται οἱ ἐν ὑπερορίοις πόλεσι
 τοὺς ἐπιδημοῦντας δεχόμενοι, φίλοι τυγχάνοντες καὶ κοινῇ
 καὶ ἰδίᾳ.

δναν, ἢ Ποτίδαιαν, ἢ τι τῶν ἄλλων χωρίων, ἃ Φι-
 λίππῳ μὲν ἐστὶν ὑπήκοα, ὑμῖν δ' ἐχθρὰ τὸν αὐτὸν
 τρόπον, ὅνπερ ἡ Θάσος ἦν τότε καὶ τὸ Βυζάντιον,
 Λακεδαιμονίοις μὲν οἰκεῖα, ὑμῖν δὲ ἀλλότρια, παρα-
 δώσειν ταῦτ' ἐπαγγείλαιντο, ἂν αὐτοῖς τὰς αὐτὰς
 δώτε δωρεάς, ἄσπερ Ἐκφάντῳ τῷ Θασίῳ, καὶ Ἀρ-
 χεβίῳ τῷ Βυζαντίῳ· καὶ τινες τούτων ἀντιλέγοιεν
 αὐτοῖς, ταῦτα λέγοντες· ὥς δεινόν, εἴ τινες μό-
 νοι τῶν ἄλλων μετοίκων μὴ χορηγοῖεν· πῶς ποτ'
 ἂν ἔχοιτε πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας; Ἦ δῆλον,
 ὅτι Φωνὴν οὐκ ἂν ἀνάσχοισθε, ὥς συκοφαντούντων.
 Οὐκοῦν αἰσχρόν, εἴ, μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν, συ-
 κοφάντην ἂν τὸν ταῦτα λέγοντα ἡγοῖσθε· ἐπὶ τῷ
 δ' ἀφελέσθαι τὰς τῶν προτέρων εὐεργετῶν δωρεάς,
 51 ταῦτα λεγόντων ἀκούσασθε. Φέρε δὴ καὶ κείνο ἐξε-
 τάσωμεν. Οἱ προδόντες τὴν Πύδναν, καὶ Ποτί-
 δαιαν, καὶ τὰ ἄλλα χωρία τῷ Φιλίππῳ, τῷ ποτ'
 ἐπαρθέντες ἡμᾶς ἡδίκουν; Ἦ πᾶσι πρόδηλον τοῦτο,
 ὅτι ταῖς παρ' ἐκείνου δωρεαῖς, ἃς διὰ ταῦτα ἔσε-
 σθαι σφίσιν ἡγοῦντο. Πότερον οὖν μᾶλλον ἔδει σέ,
 ὦ Λεπτίνη, τοὺς ἐχθρούς, εἴ δύνασαι, πείσαι, τοὺς
 ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀδικήμασι γιγνομένους ἐκείνων
 εὐεργέτας μὴ τιμᾶν, ἢ θεῖναι νόμον ἡμῖν, ὅς τῶν

50. Ὡς συκοφαντούντων — οὐκ ἐχόντων οὐκ
 δὲν ἀληθές ὥς πρὸς τὸ συμφέρον.

τοῖς ἡμετέροις εὐεργέταις ὑπαρχουσῶν δωρεῶν ἀφαι-
ρεῖται τι; ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἶμαι. Ἀλλ', ἵνα μὴ
πόρρω τοῦ παρόντος γένωμαι, λάβε τὰ ψηφίσματα,
καὶ τοῖς Θασίοις καὶ Βυζαντίοις ἐγράφη. Λέγε!

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ . . .

Ἦκούσατε μὲν τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικα- 52
σταί! Τούτων δὲ ἴσως ἔνιοι τῶν ἀνδρῶν οὐκ ἔτ' εἰ-
σὶν· ἀλλὰ τὰ ἔργα τὰ πραχθέντα ἐστίν, ἐπειδὴ περ
ἅπαξ ἐπράχθη. Προσῆκει τοίνυν τὰς στήλας ταύ-
τας κυρίας εἶναι τὸν πάντα χρόνον, ἵν', ἕως μὲν ἄν-
τινες ζῶσι, μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικῶνται· ἐπειδὴ δὲ
τελευτήσωσι, ἐκεῖναι τοῦ τῆς πόλεως ἡθους μνημεῖον
ᾧσι, καὶ παραδείγματα ἐστῶσι τοῖς βουλομένοις τί
ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν, ὅτι τοὺς εὖ ποιήσαντας ἡ πόλις
ἀντεύπεποίηκε. Καὶ μὴν μηδ' ἐκεῖνό γε ὑμᾶς, ὦ ἄν- 53
δρες Ἀθηναῖοι! λανθανέτω, ὅτι τῶν αἰσχίστων ἐστί,
πάντας ἀνθρώπους ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι τὰς μὲν συμ-

52. Τούτων δὲ ἴσως ἔνιοι τῶν ἀνδρῶν —
Ἐτεθνήκεισαν γάρ τινες· ἀλλ' εἰ καὶ ἐκεῖνοι ἀπέθανον, καὶ
αἱ εὐεργεσίαι οὐκ ἀπώλοντο. Τινὲς δὲ καὶ ζῶσιν. Ἔλεγε δ'
ὁ Λεπτίνης, ὅτι οἱ πλείστοι αὐτῶν τεθνήκασιν, καὶ οὐ πολ-
λοὺς βλάψομεν. Ὁ δὲ ἐκ περιτροπῆς αὐτὸ ἔλαβε καὶ λέ-
γει· Μᾶλλον ὀφείλομεν μὴ στερίσκειν αὐτοὺς διὰ τοὺς λοι-
πούς· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ πάντας τιμῶντες ὀφθῆσσεσθε, καὶ
ἡ πόλις δόξειεν εἶναι καλή.

53. Τὰς μὲν συμφοράς — Θέλει εἰπεῖν· εἰ
ἔτυχε κινδυνεῦσαι καὶ ἀποθανεῖν τοὺς εὖ ποιήσαντας ὑμᾶς,

Φοράς, αἷς δι' ὑμᾶς ἐχρήσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι, πάντα τὸν χρόνον κυρίας αὐτοῖς γεγενημένας, τὰς δὲ δωρεάς, αἷς ἀντὶ τούτων ἔλαβον παρ' ὑμῶν, καὶ δὴ λελυμένας. Πολὺ γὰρ μᾶλλον ἤρμοττε, τὰ δοθέντα ἐῶντας τῶν ἀτυχημάτων ἀφαιρεῖν, ἢ, τούτων μενόντων, τὰς δωρεὰς ἀφαιρεῖσθαι. Φέρε γὰρ, πρὸς Διός, τίς ἐστὶν ὅστις εὖ ποιεῖν ὑμᾶς βουλήσεται, μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχῃ, παραχρῆμα δίκην δώσῃ τοῖς ἐχθροῖς· ἂν δὲ κατορθώσῃ, τὰς χάριτας παρ' ὑμῶν ἀπίστους ἔξειν;

- 54 Πάνυ τοίνυν ἀχθοίμην ἂν, ὧ ἄνδρες δικασταί! εἰ τοῦτο μόνον δόξαιμι δίκαιον κατηγορεῖν τοῦ νόμου, ὅτι πολλοὺς ξένους εὐεργέτας ἀφαιρεῖται τὴν ἀτέλειαν· τῶν δὲ πολιτῶν μηδένα ἄξιον δοκεῖν ἔχειν δεῖξαι τῶν εὖρημένων ταύτην τὴν τιμὴν. Καὶ

καὶ δὴ ἀπώλοντο, καὶ διὰ παντὸς ἐκέχρηντο τῇ συμφορᾷ. Ἄδικον οὖν κινδυνεύειν μὲν ὡς ἐπὶ φανεροῖς· σωθέντας δὲ στερίσκεσθαι τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς τιμῆς.

54. Πάνυ τοίνυν ἀχθοίμην ἂν — Ὡς φιλόπολις συνάχθεται, εἰ σπανίζει γενναίων ἀνδρῶν ἡ πόλις. Ἄξιον δὲ τὸ ἦθος τῆς ἐννοίας ἀγασθαι. Τὸ γὰρ ἀχθοίμην ἂν εἰπεῖν, εἰ μὴ φαίνοιτο ἔχουσα γενναίους εὐεργέτας ἡ πόλις, ἐνδεικνυμένου ἐστὶ τὴν εὐνοϊαν, ἣν ἔχει τῇ πόλει· ἄλλως τε καὶ βαρυνομένου, τὸ διάθεσιν ἔχειν αὐτοὺς τοὺς πολίτας, ὡς μηδὲ ἐθέλειν ὑπὲρ τῆς ἐνεγκούσης κινδυνεύειν.

Καὶ γὰρ καὶ τᾶλλα ἀγαθὰ εὐξαίμην ἂν ἔγωγε παρ' ἡμῖν εἶναι πλείστα, καὶ ἄνδρας ἀρίστους, καὶ πλείστους εὐεργέτας τῆς πόλεως πολίτας εἶναι. Πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα σκοπεῖτε, εἰ ἄρα ἄξιον, καταμεμψαμένους ἢ τὸν ἄνδρα, ἢ τὰ πεπραγμένα αὐτῷ, ἄκυρόν τι ποιῆσαι τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.

Καὶ γὰρ καὶ τᾶλλα ἀγαθὰ — Τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐννοίας κατασκευὴ τοῦ ῥήτορος. Ἐπειδὴ δὲ συνέβαινε, καὶ ἐν κακῇ πόλει ἕνα εἶναι ἄριστον, διὰ τοῦτο εἶρηκε πλείστους, ἀρίστους δέ, ἵνα τὸ μὲν ἢ τοῦ πλήθους, τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς.

Πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα — Ἀπὸ τῶν ξένων ἀρξάμενος ἐπὶ τὸν περὶ τῶν πολιτῶν ἐλήλυθε λόγον· πρῶτον μὲν, ἵνα δείξῃ τὸ πλῆθος τῶν οὐκ ἐγχωρίων εὐεργετῶν, καὶ ὅσων ἐν χρεῖα γέγονε ξένων ποτέ. Εἷς δὲ τῶν δέκα στρατηγῶν ἐστὶν οὗτος, Τιμοθέου πατήρ, οὗ μέμνηται καὶ ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς. Τί δήποτε τὸν Κόνωνα τοῦ Χαβρίου προέταξε; καίτοι περὶ ἐκείνου πᾶς ἦν ὁ λόγος αὐτῷ. Λέγομεν δέ, ὅτι ὑπωπτεύετο, ὥς διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡγωνίζετο, καὶ οὐ διὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως, καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὥς φασι, συνῆν. Ἴνα οὖν μὴ ἐπίτηδες δόξῃ καὶ ὥσπερ ἐκ συντάγματος αὐτὸν προφέρειν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν τὸν λόγον ποιεῖσθαι· τούτου χάριν τὸν Κόνωνα πρῶτον ἔθηκεν.

Ἡ τὸν ἄνδρα, ἢ τὰ πεπραγμένα αὐτῷ — Καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ καὶ τὰς πράξεις διέρχεται. Συμβαίνει γὰρ τινὰ βίον καλὸν μὲν ἔχειν, μηδὲν δὲ διακεχειρικέναι κοινόν· διὰ τοῦτο τὰ δύο ὁμοῦ ἔλαβεν, τὰς δύο ποιότητας ἐξετάζων ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν

55 Οὗτος γὰρ ἀνὴρ, ὡς ὑμῶν τινῶν ἐστὶν ἀκοῦσαι, τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ὄντων, μετὰ τὴν τοῦ Δήμου κάθοδον τὴν ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης, καὶ νῦν οὐδεμίαν κεκτη-

πραγμάτων. Ἔστι μὲν γὰρ προσώπου κατηγοροῦντα μὴ μέμφεσθαι πρᾶξιν· ἐστὶ δὲ πρᾶξιν ἀποδεχόμενον τὴν ποιότητα διαβάλλειν· νῦν δὲ ἐξ ἐκατέρων ἐργάζεται τᾶνδρὶ τὸν ἔπαινον.

55. Ὡς ὑμῶν τινῶν ἐστὶν ἀκοῦσαι — τῶν πρεσβυτέρων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔφη ἀκοῦσαι, ἢ ἀκοή δ' οὐκ ἦν πιστή, προσέθηκε τοὺς θρασυμένους ἀπαγγεῖλαντας.

Ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης — Περὶ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐν Ἀργινούσαις· ἐστὶ δὲ τῆς Λέσβου χωρίον· οὗ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν· καὶ δὴ συνέβη Ἀθηναίοις νικῆσαι· τῶν δὲ πεπτωκότων τὰ σώματα ἐκ τῆς θαλάττης Ἀθηναῖοι διὰ τὸν χειμῶνα ἀνελίσσθαι οὐκ ἠδυνήθησαν· ἦσαν γὰρ ναυμαχήσαντες. Οἱ οὖν συγγενεῖς τῶν πεσόντων, ὑπὸ τινων συκοφαντῶν ἀναπεισθέντες, προσῆλθον τῷ Δήμῳ μελανειμονοῦντες, καὶ ἐπεσπάσαντο τοῦτον εἰς εὐνοίαν. Κατεψήφισατο οὖν ὁ Δῆμος τῶν δέκα στρατηγῶν, τῶν μὲν φυγῆν, τῶν δὲ θάνατον. Καὶ οἱ μὲν πρὸ τῆς κρίσεως ἔφυγον, εἰδότες τὸ ἐσόμενον αὐτοῖς κακόν· ὧν ἦν καὶ Κόνων, ὃς καὶ ἀπῆλθε πρὸς Εὐαγόραν, τὸν τῆς Κύπρου ἄρχοντα. Ὁ δ' Εὐαγόρας πεποίηκε φίλον τὸν Κόνωνα τῷ Περσῶν βασιλεῖ· ἦν γὰρ ἔχων πρὸς αὐτὸν φιλίαν. Τὸ τῆνικαῦτα δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι σχολὴν ἄγοντες κακῶς ἐποιοῦν τὰ τοῦ βασιλείως· ὁ δὲ Κόνων, καιροῦ λαβόμενος, ἐπηγγείλατο περιγενέ-

μένης, στρατηγῶν βασιλεῖ, παρ' ὑμῶν οὐδ' ἦντι-
νοῦν ἀφορμὴν λαβὼν, κατεναυμάχησε Λακεδαιμονί-
ους, καὶ τοὺς πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττοντας
εἶθισεν ἀκούειν ὑμῶν, καὶ τοὺς ἀρμοστάς ἐξήλασεν
ἐκ τῶν νήσων· καὶ μετὰ ταῦτα δεῦρ' ἐλθὼν ἀνέ-
στησε τὰ τείχη· καὶ πρῶτος πάλιν περὶ τῆς ἡγε-
μονίας ἐποίησε τῇ πόλει τὸν λόγον πρὸς Λακεδαι-

σθαι αὐτῶν, εἰ λάβοι παρ' αὐτοῦ στράτευμα. Καὶ δὴ λα-
βὼν καὶ συμβαλὼν ἐν Κνίδῳ τῆς Καρίας, τοὺς Λακεδαιμο-
νίους ἐνίκησε καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, οὐκ ἀποστρα-
φεὶς καταγνούσας αὐτοῦ.

Οὐδ' ἦντινοῦν ἀφορμὴν λαβὼν — Μηδε-
μίαν, φησὶν, ἀφορμὴν λαβὼν παρὰ τῆς πόλεως, κατεναυ-
μάχησε Λακεδαιμονίους, στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς παρὰ βα-
σιλέως.

Τοὺς πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπιτάτ-
τοντας — Οὐκ εἶπεν εἶθισεν ὑπακούειν
ὑμῶν· καίτοι γε ἠκολούθει τῷ λέγειν ἐπιτάττοντας τοῖς
ἄλλοις τὸ ὑφ' ὑμῶν ἐπιτάττεσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο
οὐκ εἶχε παρὰ τῆς ἱστορίας, εἶθισεν ἀκούειν
ὑμῶν εἶπεν· ἐπειδὴ περ προσεδέξαντο τὸν περὶ τῆς εἰρήνης
λόγον.

Ἀνέστησε τὰ τείχη — Ἄ Λακεδαιμόνιοι κα-
τέστρεψαν, ταῖς Ἀθηναίων χερσὶν ἀναγκάσαντες, πάλαι
Θεμιστοκλέους οἰκοδομήσαντος μετὰ τὰ Μηδικά. Ἀρμο-
στάς δὲ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας τῶν Λακεδαιμο-
νίων λέγει· ἐκάλουν δὲ αὐτοὺς οὕτω διὰ τὸ ἀρμόζειν τὰ
ἔθνη τῶν πολιτῶν τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων. Νήσων δέ, οὐ
τῶν Κυκλάδων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων.

56 μονίους εἶναι. Καὶ γάρ τοι μόνῳ τῶν πάντων αὐτῷ τοῦτ' ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται· ἐπεὶ δὲ ἡ Κόνων, Φησίν, ἡλευθέρωσε τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους — Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ γράμμα, ὧ ἄνδρες δικασταί! ἐκείνῳ μὲν φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὑμῖν δὲ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας. Ὅτου γὰρ ἂν τις παρ' ἡμῶν ἀγαθοῦ τοῖς ἄλλοις αἴτιος γένηται, τούτου τὴν δόξαν τὸ τῆς πόλεως ὄνομα καρποῦται. Διόπερ οὐ μόνον αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔδωκαν οἱ τότε, ἀλλὰ καὶ χαλκὴν εἰκόνα, ὥς περ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἔστησαν πρώτου. Ἡγοῦντο γάρ, οὐ μικρὰν τυραννίδα καὶ τοῦτον, τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν καταλύσαντα, πεπαυκέναι. Ἰν' οὖν μᾶλλον οἷς λέγω προσέχητε, τὰ ψηφίσματα ὑμῖν αὐτὰ ἀναγνώσεται, τὰ τότε ψηφισθέντα τῷ Κόνωνι. Λέγε!

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ . . .

57 Οὐ τοίνυν ὑφ' ὑμῶν μόνον ὁ Κόνων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τότε ἐτιμήθη, πράξας ἃ διεξῆλθον ἐγώ,

56. Μόνῳ τῶν πάντων — Μόνῳ μετὰ τὸν Ἀρμοδίον καὶ Ἀριστογείτονα.

Ἐκείνῳ μὲν φιλοτιμία — Ἀνακοινῶ τὴν φιλοτιμίαν, ἵνα ἀποστεροῦντες καὶ ἑαυτοὺς βλάπτωσιν.

Ἀγαθοῦ τοῖς ἄλλοις αἴτιος γένηται — Θέλει εἰπεῖν· πολίτης εἰάν τις ἄλλους εὖ ποιήσῃ, καὶ ἡ πόλις κοινωνεῖ τῶν κατορθωμάτων.

ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν, οἱ δίκαιως, ὧν εὐηργέτηντο, χάριν ὄντο δεῖν ἀποδιδόναι. Οὐκοῦν αἰσχρόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρεαὶ βέβαιοι μένουσιν αὐτῷ, τῆς δὲ παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται. Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο καλόν, ἰζῶντα ἔμὲν αὐτὸν οὕτω τιμᾶν, ὥς τε τοσούτων, ὅσων ἀκηκόατε, ἀξιοῦν· ἐπεὶ δ' ἐτελεύτησε, μηδεμίαν ποιησαμένους τούτων μηδενὸς μνεΐαν, ἀφελέσθαι τί τῶν δοθέντων τότε. Πολλὰ 58 μὲν γάρ ἐστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τῶν ὑπ' ἐκείνου πραχθέντων ἀξία ἐπαίνου, δι' ἃ πάντα προσήκει μὴ λύειν τὰς ἐπὶ τούτοις δοθείσας δωρεάς· κάλλιστον δὲ πάντων, ἡ τῶν τειχῶν ἀνάστασις. Γνοίη δ' ἂν τις, εἰ παραθεΐη, πῶς Θεμιστοκλῆς, ὁ

57. Καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν — Οὐ πάνυ γὰρ μέγιστον, τὸν πολίτην τὴν πόλιν τιμᾶν· διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ ὑπ' ἄλλων.

Οἱ δίκαιως — Τί οὖν, εἰ φόβῳ αὐτὸν ἐτίμησαν, ἢ ἀνάγκῃ; Διὰ τοῦτο πρόσκειται τὸ δίκαιως, ἵνα καταρᾷ ἡ φιλοτιμία.

Τῆς παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται — Τὸ τοῦτο δηλωτικόν ἐστι τοῦ μὴ πάσας ἀφαιρεῖσθαι τὰς δεδομένας τιμὰς τῷ Κόνωνι, ἀλλὰ τὴν ἀτέλειαν μόνην.

58. Γνοίη δ' ἂν τις, εἰ παραθεΐη — Οὐχ ὅλον τὸν Θεμιστοκλέα παραβάλλει ὅλῳ τῷ Κόνωνι, ἀλλὰ τειχοποιῶν τειχοποιῶν. Οὐκ ἀπὸ πάντων οὖν τῶν τόπων

τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀπάντων ἀνδρῶν ἐνδοξότατος, ταῦ-
 59 τὸ τοῦτ' ἐποίησε. Λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος, τειχίζειν
 εἰπὼν τοῖς πολίταις, καὶν ἀφικνῆται τις ἐκ Λακεδαί-
 μονος, κατέχειν κελεύσας, οἴχεσθαι πρεσβέων αὐ-
 τὸς ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους· λόγων δὲ γιγνομένων
 ἐκεῖ, καὶ τινων ἀπαγγελλόντων, ὡς Ἀθηναῖοι τει-
 χίζουσιν, ἀρνεῖσθαι, καὶ πρέσβεις πέμπειν τοὺς σκε-
 ψομένους κελεύειν· ἐπεὶ δὲ οὐχ ἦγον οὔτοι, πέμ-
 πειν ἑτέρους παραινεῖν — Καὶ πάντες ἴσως ἀκη-

συγκρίνειν ἐπιχειρεῖ τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸν Κόνωνα· (οὐδὲ γὰρ
 αἱ πράξεις ἀμφοῖν παραπλήσιαι·) ἀλλὰ ἀπὸ τῆς τειχοποι-
 ῆας μόνης. Οὐ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐν ταῖς συγκρίσεσι
 πάντα πᾶσι παραβάλλειν. Καὶ Ἰσοκράτης γὰρ ἐν τῷ τῆς
 Ἑλένης ἐγκωμίῳ συγκρίνων τὴν Ἑλένην τῷ Ἡρακλεῖ, οὐκ
 ἀπὸ τῶν πράξεων αὐτῶν ἐγνώρισεν, ἀλλὰ τὴν ἰσχὺν καὶ
 τὴν ῥώμην μόνην ἀντέθηκε τῷ κάλλει. Καὶ διδόασιν ἡμῖν
 οἱ παλαιοὶ θεωρήματα, μὴ φιλονεικεῖν πρὸς τὰ ἰσχυρά,
 μηδὲ μάχεσθαι· μηδὲ μὴν ὀκνεῖν ἀφ' ἐνός τινος τὸ πρᾶγμα
 θεωρούμενον τὴν σύγκρισιν ἐργάζεσθαι. Οὐδὲ γὰρ μέγεθος
 πρὸς μέγεθος τῶν τειχῶν συγκρίνει, ἀλλὰ τὸν τρόπον μόνον
 τῆς τειχοποιΐας· παρέλιπε δὲ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ πλείστη δια-
 φορά. Τότε μὲν γὰρ ἡγοῦντο πάντων Ἑλλήνων Λακεδαιμό-
 νιοι· νυνὶ δὲ ἥττηντο περὶ Ῥόδον ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Ὡστε
 τὸν καιρὸν κλέψας, ἐν ᾧ τούτων τὴν πόλιν ἐκάτερος τειχί-
 ζειν ἔδοξεν, αὖξει τὸ κατὰ Κόνωνα.

59. Λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος — Συντέμνει τὸ
 διήγημα θαυμαστῶς, ἅτε δὴ παλαιόν, καὶ ἵνα ὑποκλέψῃ
 τῇ συντομίᾳ τοῦ Θεμιστοκλέους τὴν μνήμην.

κόατε, ὃν τρόπον ἐξαπατῆσαι λέγεται Λακεδαιμονίους. Φημὶ τοίνυν ἐγώ· (καὶ πρὸς Διός, ὧ ἄν-60
δρες Ἀθηναῖοι! μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ,
ἀλλ', ἂν ἀληθὲς ᾖ, σκοπεῖτω!) ὅσω τὸ φανερώς
τοῦ λάθρα κρεῖττον, καὶ τὸ νικῶντας τοῦ παρα-
κρουσαμένους πράττειν ὁτιοῦν ἐντιμότερον, τοσούτῳ
κάλλιον Κόνωνα τὰ τεῖχη στήσαι Θεμιστοκλέους.
Ὁ μὲν γὰρ λαθών, ὁ δὲ νικήσας τοὺς κωλύσοντας
ταῦτ' οὗτο εἰποίησεν. Οὐ τοίνυν ἄξιον, τὸν τοι-
οῦτον ὑφ' ὑμῶν ἀδικηθῆναι, οὐδ' ἔλαττον σχεῖν τῶν
ῥητόρων, τῶν διδασκόντων ὑμᾶς, ὥς ἀφελέσθαι τι
χρὴ τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.

Εἶεν! Ἀλλὰ, νῆ Δία, τὸν παῖδα τοῦ Χαβρί-61
ου περιῖδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν, ἣν ὁ πα-

Ὁν τρόπον ἐξαπατῆσαι λέγεται Λακεδαι-
μονίους — ἤγουν· ἴστε, πῶς ἀνέστησεν ἀπάτῃ τὰ
τεῖχη.

60. Μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ —
Ἐπειδὴ τοῦ Θεμιστοκλέους αὐτὸν ἀποφαίνει κρεῖττονα, εἰ-
κότως θεραπεύει τὸ μέλλον τῷ λόγῳ.

Οὐδ' ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων — Οὐκ-
ουν, φησί, δίκαιον, ἡττηθῆναι τὰς πράξεις αὐτοῦ τῷ λόγῳ
τῶν συκοφαντῶν.

61. Εἶεν! Ἀλλὰ τὸν παῖδα τοῦ Χαβρίου —
ἀντὶ τοῦ, ἄγε δῆ. Λείπεται τῷ λόγῳ· ἵνα ἐξ ἀνάγκης
δόξῃ ἐπὶ τὸν Χαβρίαν ἔρχεσθαι, καὶ οὐκ ἐκ προνοίας,

τῆρ αὐτῷ, δικαίως παρ' ὑμῶν λαβὼν, κατέλιπεν;
 ἀλλ' οὐδένα ἀνθρώπων εὖ φρονοῦντ' ἂν οἶμαι ταῦ-
 τα φῆσαι καλῶς ἔχειν. Ἴστε μὲν οὖν ἴσως καὶ
 ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου, ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας
 ἦν ἀνὴρ· οὐ μὲν κωλύει γε οὐδὲν καὶ μὲ διὰ βράχέ-
 62 ων ἐπιμνησθῆναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. Ὃν μὲν
 οὖν τρόπον, ὑμᾶς ἔχων, πρὸς ἅπαντας Πελοπον-

ἀλλ' ἐπόμενος τῷ λόγῳ. Ἀφείλετο γὰρ τὴν ὑπόνοιαν,
 τοῦ δοκεῖν πρὸς χάριν ὑπὲρ τοῦ Χαβρίου παιδὸς λέγειν·
 πανταχοῦ δὲ τὸν παῖδα συμπλέκει τῷ τοῦ πατρὸς ὀνόμα-
 τί, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς ἀπόδειξιν κέχρηται· (δη-
 λονότι διὰ τὸ πατρὸς ἀξίωμα τὴν δωρεὰν ὁ παῖς ἔχειν δο-
 κεῖ) δεικνύς ἐκ τούτων τῆς ἀτοπίας τὸν ἔλεγχον, εἰ ἐπὶ
 τοσούτοις καὶ τηλικούτοις τοῖς εὐεργετημένοις ἀφέλοιτο τὴν
 ἀτέλειαν.

Ἴστε μὲν οὖν ἴσως καὶ ἄνευ τοῦ παρ'
 ἐμοῦ λόγου — Προκατέλαβε τὸν ἀκούοντα, μάρτυρα
 τῶν ἑαυτοῦ ποιησάμενος λόγων· ἵνα, εἰσβάλλων εἰς τὰ τοῦ
 Χαβρίου ἐγκώμια, μὴ χάριτι δοκῇ τὸν λόγον ποιεῖσθαι.
 Συναγορεύσουσι δὲ καὶ αὐτοί, ὅτι σπουδαῖος ἦν ὁ ἀνὴρ·
 ἵνα καὶ, εἴ τι ἀμάρτημα περὶ τὸν παῖδα τυγχάνοι, μὴ τῆς
 τούτου προσαγωγῆς τὸ κατηγορήμα γένηται. Οὐκ ἀπολογεῖ-
 ται δ' ὑπὲρ τῆς ποιότητος τοῦ παιδός, ἵνα μὴ δοκῇ ὥσπερ
 κνίζειν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοὺς ἀκούοντας· προϊόντος δὲ τοῦ λό-
 γου τὴν ἀπολογίαν πεποιήται, εἰπών· ἐν ὀρφανίᾳ τέτρα-
 πται, διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν· ὥστε εἶναι μεταστατι-
 κὴν τὴν ἀπολογίαν. Εἰ γὰρ ὑπὲρ Ἀθηναίων ἀπώλετο, διὰ
 τὸν Δῆμον ὁ παῖς τοιοῦτος γέγονε.

νησίους παρετάξατο ἐν Θήβαις, καὶ ὡς Γοργώπαν
 ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ὅσα ἐν Κύπρῳ τρόπαια
 ἔστησε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅτι,
 πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου δέω λέγειν χώραν, οὐδαμοῦ
 τὸ τῆς πόλεως ὄνομα, οὐδ' αὐτὸν κατήσχυεν· οὔτε
 πάνυ ῥᾶδιον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν, πολλή τε αἰ-
 σχύνη, λέγοντος ἐμοῦ, ταῦτα ἐλάττω φανῆναι τῆς
 ἐν ἐκάστῳ νῦν περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης. Ἄ δ'
 οὐδαμῶς ἂν εἰπὼν οἶμαι μικρὰ ποιῆσαι, ταῦθ' ὑπο-
 μνήσαι πειράσομαι. Ἐνίκησε μὲν τοίνυν Λακεδαιμο- 63
 νίους ναυμαχίᾳ, καὶ πεντήκοντα μιᾶς δεούσας ἔλα-
 βεν αἰχμαλώτους τριήρεις· εἶλε δὲ τῶν νήσων τού-
 των τὰς πολλὰς, καὶ παρέδωκεν ὑμῖν, καὶ Φίλας

62. Καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν — Στρα-
 τηγὸς ἦν Λακεδαιμονίων, ὃν κτείνει Χαβρίας ἐν Αἰγίνῃ,
 ἀπιὼν βοηθῆσαι Εὐαγόρᾳ.

Ἐν Αἰγύπτῳ — πρὸς τοὺς Πέρσας.

Πολλή τε αἰσχύνη — Ἐκὼν ἡττᾶται, ἵνα νι-
 κήσῃ κατ' ἐκάτερον.

63. Ἐνίκησε μὲν τοίνυν — Ταῦτ' ἀλέγων, ἐτέ-
 ρῳ σχήματι προσποιεῖται ἄλλα διηγείσθαι.

Μιᾶς δεούσας — ὥστε πλήρεις εἶναι πρὸς ἀναπλή-
 ρωσιν.

Εἶλε δὲ τῶν νήσων τούτων — ὅτι καὶ ἐνίκησε
 καὶ ἔσωσεν.

ἐποίησεν, ἐχθρῶς ἐχούσας πρότερον· τριςχίλια δὲ αἰχμάλωτα σώματα δεῦρ' ἤγαγε· καὶ πλεόν ἢ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπέφηνεν ἀπὸ τῶν πολεμίων· καὶ τούτων πάντων ὑμῶν τινες, οἱ πρεσβύτατοι, 64 μάρτυρές εἰσί μοι. Πρὸς δὲ τούτοις ἄλλας τριήρεις πλεόν ἢ εἴκοσιν εἴλε, κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων· ἃς ἀπάσας εἰς τοὺς ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν· ἐνὶ δὲ κεφαλαίῳ, μόνος τῶν πάντων στρατηγῶν οὐ πόλιν, οὐ Φρούριον, οὐ ναῦν, οὐ στρατιώτην ἀπώλεσεν οὐδένα, ἡγούμενος ὑμῶν· οὐδ' ἐστὶν οὐδενὶ τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν ἀφ' ὑμῶν τε καὶ κείνου· ὑμῖν δ' αὖ ἀπὸ πολλῶν πολλά, ἐκείνου στρατηγοῦντος. Ἵνα δὲ μὴ λέγων παραλείπω τι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, ἀναγνώσεται γεγραμμένας ὑμῖν τὰς τε ναῦς, ὅσας ἔλαβε, καὶ οὐ ἐκάστην, καὶ τῶν πόλεων τὸν ἀριθμόν, καὶ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν τροπαίων, οὐ ἑκαστον. Λέγε!

Ἐχθρῶς ἐχούσας — Τί γάρ, εἰ καὶ λόγοις ἐπείσθησαν, εἴτα μετεβάλλοντο.

64. Ἵνα δὲ μὴ λέγων παραλείπω τι — Ἔθος ἐστὶ τῷ ῥήτορι τοῖς ἰσχυροτέροις ἐνδιατρίβειν, καὶ μὴ ῥαδίως αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι, ἵνα δὲ τὸν κόρον φεύγῃ, ἐξαλλάττειν εἴωθε τὰ σχήματα τῆς ἐννοίας. Ἀναγινώσκει δὲ ἐξ ὑπομνήματος τὰς Χαβρίου πράξεις.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΑΒΡΙΟΥ . . .

Δοκεῖ τισιν ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! οὐτοσί 65
 ὁ τοσαύτας πόλεις λαβών, καὶ τριήρεις τῶν πολε-
 μίων ναυμαχίᾳ νικήσας, καὶ τοσούτων καλῶν αἴτιος
 ὢν, αἰσχροῦ δ' οὐδενὸς τῇ πόλει, ἄξιος εἶναι ἀπο-
 στερηθῆναι τὴν ἀτέλειαν, ἣν εὗρετο παρ' ὑμῶν, καὶ
 τῷ υἱεῖ κατέλιπεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶομαι. Καὶ γὰρ
 ἂν ἄλογον εἴη, μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν, ἢ ναῦς
 δέκα μόνας, περὶ προδοσίας ἂν αὐτὸν εἰσῆγγελον οὗ-
 τοι, καὶ, εἰ ἐάλω, τὸν ἅπαντα ἂν ἀπολώλει χρό-
 νον· ἐπειδὴ δὲ τοῦναντίον ἑπτακαίδεκα μὲν πόλεις
 εἶλεν, ἑβδομήκοντα δὲ ναῦς ἔλαβε, τριςχιλίους δ'
 αἰχμαλώτους, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπέφη-
 νε, τοσαῦτα δὲ ἔστησε τρόπαια, τῆνικαῦτα δὴ οὐκ
 ἔσται κύρια αὐτῷ τὰ δοθέντα ἐπὶ τούτοις! Καὶ 66
 μὴν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ ζῶν πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν
 φανήσεται πράξας Χαβρίας, καὶ τὴν τελευτὴν αὐ-
 τὴν τοῦ βίου πεποιημένος οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινός·
 ὥστε δικαίως ἂν οὐ μόνον διὰ τὰ ζῶντι πεπραγμέ-

65. Δοκεῖ τισιν ὑμῶν — Τῷ κατ' ἐρώτησιν
 προῆχθαι τὸν ἔλεγχον τῆς ἀτοπίας ἐμφαίνει. Ἡθικὴ δὲ
 καὶνταῦθα ἡ ἔννοια, δύο δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ἐννοίας παρέστη-
 σε· πρῶτον μὲν τὴν τοῦ Χαβρίου εὐνοίαν, δεύτερον δὲ τὴν
 περὶ τοῦ παιδὸς ἀπολογία. Ἐπειδὴ δὲ ἀντέπιπτεν, ὅτι,
 ἑαυτὸν σῶσαι μὴ δυνηθεὶς Χαβρίας, πῶς οἶός τε ἦν σῶζειν

να φαίνοισθε εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς τὸν υἱὸν αὐ-
 τοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτην. Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι! καθεῖνo σιοπεῖν, ὅπως μὴ φανούμε-
 θα φαυλότεροι Χίων περὶ τοὺς εὐεργέτας γεγενη-
 μένοι. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μὲν, ἐφ' οὓς μεθ' ὅπλων
 ἦλθεν ἐν ἐχθροῦ τάξει, μηδὲν ὦν ἔδοσαν πρότερον,
 νῦν ἀφῆρηνται, ἀλλὰ τὰς παλαιὰς χάριτας μείζους
 τῶν καινῶν ἐγκλημάτων πεποίηνται· ὑμεῖς δ', ὑπὲρ
 ὦν ἐπ' ἐκείνους ἐλθὼν ἐτελεύτησεν, ἀντὶ τοῦ διὰ
 ταῦτα ἔτι μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν, καὶ τῶν ἐπὶ ταῖς
 προτέραις εὐεργεσίαις τι δοθέντων ἀφῆρημένοι φανή-
 67 σεσθε· πῶς οὐκ εἰκότως αἰσχύνῃν ἔχετε; Καὶ μὴν
 καὶ κατ' ἐκεῖνο ἀνάξια ἂν εἴη πεπονθῶς ὁ παῖς, εἰ
 τῆς δωρεᾶς ἀφαιρεθείη, καθὼς πολλάκις ὑμῶν στρα-
 τηγῆσαντος Χαβρίου, καὶ οὐδενὸς πώποτε υἱὸς ὀρ-
 φανὸς δι' ἐκεῖνον ἐγένετο, αὐτὸς δ' ἐν ὀρφανίᾳ τέ-
 θραπται διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν τοῦ πατρός.
 Οὕτω γάρ, ὡς ἀληθῶς ἔμοιγε φαίνεται, βεβαίως
 πως ἐκεῖνος ἐγένετο φιλόπολις, ὥστε δοκῶν καὶ
 ὦν ἀσφαλέστατος στρατηγὸς ἀπάντων, ὑπὲρ μὲν

ἐτέρους; ἰδὼν λυποῦσαν αὐτὸν τὴν ἔννοιαν, ὑποτέμνεται λέ-
 γων· ἥνίκα μὲν τὴν τοῦ σώζειν ἀξίαν εἶχεν, αὐτὸς στρατη-
 γὸς ἀσφαλὲς ἦν τοῖς συστρατευομένοις· ἥνίκα δὲ ἔδει, ὡς
 στρατιώτης παραταξάμενος, ἐθελοντὴς ἔπεσεν ὑπὲρ τῆς πα-
 τρίδος.

ὑμῶν, ὅποτε ἡγοῖτο, ἐχρῆτο τούτῳ· ὑπὲρ αὐτοῦ δ', ἐπεὶδὴ τὸ κατ' αὐτὸν ἐτάχθη κινδυνεύειν, παρεῖδε, καὶ μᾶλλον εἴλετο μὴ ζῆν, ἢ καταισχύναι τὰς παρ' ὑμῶν ὑπαρχούσας αὐτῷ τιμὰς. Εἶτα ὑπὲρ 68 ὧν ἐκεῖνος ὤετο δεῖν ἀποθνήσκειν ἢ νικᾶν, ταῦθ' ἡμεῖς ἀφελώμεθα τὸν υἱὸν αὐτοῦ; Καὶ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ὅταν τὰ μὲν τρόπαια ἐστήκη δῆλα πᾶσιν ἀνθρώποις, ἃ ὑπὲρ ὑμῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος ἔστησε· τῶν δ' ἐπὶ τούτοις δωρεῶν ἀφηρημένον τι φαίνεται; Οὐ σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ λογισθε, ὅτι νῦν οὐχ ὁ νόμος κρίνεται, πότερόν ἐστιν ἐπιτήδειος, ἢ οὐ· ἀλλ' ὑμεῖς δοκιμάζετε, εἴτ' ἐπιτήδειοι πάσχειν ἐστὲ εὖ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, εἴτε μή; Λάβε δὴ καὶ τὸ Χαβρίου ψήφισμα ψηφισθέν! — Ὅρα δὴ καὶ σκόπει· δεῖ γὰρ αὐτὸ ἐνταῦθα εἶναί που —

Ἐγὼ δ' ἔτι τοῦτ' εἰπεῖν ὑπὲρ Χαβρίου βούλο- 69
μαι. Ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τιμῶντές ποτε

68. Οὐ σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. — Τῷ μὲν δοκεῖν ὁ νόμος ἐστὶν ὁ κρινόμενος, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ὁ τρόπος τῆς πόλεως βασανίζεται. Σκέψαι γάρ, ὦ βέλτιστε, καὶ φρονῶν ἀνθρωπίνως ἀπόβλεψον εἰς τὸ μέλλον· ἂν ἐμπέσῃ τις χρεῖα, ποῦ τὸν εὐεργέτην ὁψόμεθα;

Ὅρα δὴ καὶ σκόπει. — Ὑποκρίνεται μὴ εὐρίσκειν τὸν γραμματέα, ἵνα δόξῃ αὐτοσχεδιάζειν ἃ λέγει, καὶ μὴ ἐσκέφθαι.

Ἰφικράτην, οὐ μόνον αὐτὸν ἐτιμήσατε, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον, Στράβακα καὶ Πολύστρατον. Καὶ πάλιν Τιμοθέῳ διδόντες τὴν δωρεάν, δι' ἐκεῖνον ἐδῶκατε καὶ Κλεάρχῳ καὶ τισιν ἄλλοις πολιτείαν. Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμήθη παρ' ὑμῖν μόνος. Εἰ δὴ τότε, ὅτε εὕρισκετο τὴν δωρεάν, ἤξιωσεν ὑμᾶς, ὥσπερ δι' Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον εὖ τινὰς πεποιθήκατε, οὕτω καὶ δι' αὐτὸν εὖ ποιῆσαι τούτων τινὰς τῶν εὐρημένων τὴν ἀτέλειαν, οὓς νῦν οὗτοι μεμφόμενοι πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν· ὁμοίως οὐκ ἂν ἐδῶκατε ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν; ἔγωγε ἡγοῦμαι. Εἴθ' οἷς δι' ἐκεῖνον ἂν τότε ἐδῶκατε τὴν δωρεάν, διὰ τούτους νῦν αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφαιρήσεσθε τὴν ἀτέλειαν; ἀλλ' ἄλογον. Οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἀρμόττει δοκεῖν παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας οὕτω προχείρως ἔχειν, ὥστε μὴ μόνον αὐτοὺς τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκεῖνων φίλους· ἐπειδὴν δὲ χρόνος διέλθῃ βραχύς, καὶ ὅσα αὐτοῖς δεδῶκατε, ταῦτα ἀφαιρεῖσθαι. —

69. Οὓς νῦν οὗτοι μεμφόμενοι — Τουτέστι, ὡς ἀναξίους τῆς δωρεᾶς.

Ἐγωγε ἡγοῦμαι — Ὡς γὰρ ὁμολογούμενον αὐτὸ καὶ ἐψηφίζετε.

70. Εἴθ' οἷς δι' ἐκεῖνον ἂν τότε — Θέλων δεῖξαι τοῦτό φησιν, ὅτι, εἰ διὰ τοὺς ἀξίους καὶ τοὺς μὴ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΧΑΒΡΙΟΥ
ΤΙΜΩΝ . . .

Οὓς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε, εἰ μὴ λύσετε τὸν 71 νόμον, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, οἷς ἀκηκόατε, εἰσὶν οὗτοι, ὧ ἄνδρες δικασταί! Σκοπεῖτε δὲ καὶ λογίσασθε [παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων λάβοιεν τρόπον τινὶ τοῦ νυνὶ γιγνομένου πράγματος αἰσθῆσιν, ὥς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν! Εἰ γὰρ ὧν ἔργῳ πεποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὖ, τούτων ἐκ λόγου κρίσις γίγνεται, καὶ τὰ καλῶς πραχθέντα ὑπ' ἐκείνων, ἂν ὑφ' ἡμῶν μὴ καλῶς ῥηθῇ τῷ λόγῳ, μάτην τοῖς πονήσασιν εἴργασται, πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν;

Ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ὅτι 72 ὥς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λό-

γοντας ἐτιμήσατε, διὰ τοὺς ἀναξίους νῦν τοὺς ἀξίους ἀφαιρήσετε.

71. Οὓς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε — Πληρώσας τὸν περὶ τῶν εὐεργετῶν σύμπαντα λόγον, τῶν ἐπιλόγων ἄπτεται· ἐπιλόγων δὲ οὐ τῆς ὑποθέσεως πάσης, ἀλλὰ τούτου τοῦ μέρους.

Εἰ γὰρ ὧν ἔργῳ πεποίηκεν — Συμπέρασμα ἐστὶ τῶν εἰρημένων.

Ἄν ὑφ' ἡμῶν μὴ καλῶς ῥηθῇ — ὑπὸ τῶν συνηγόνων, φησὶν.

72. Ἵνα τοίνυν εἰδῆτε — Ἐντεῦθεν ἄρχεται πάλιν τοῦ νομίμου κεφαλαίου, ἀκολουθῶς ποιῶν. Ἔδει γὰρ

γους πάντας, ὅσους λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδέν
 ἐστ' ὃ τι τοῦ παραικρούσασθαι καὶ φενακίσαι λέγε-
 ται παρ' ἡμῶν εἶνεκα· ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν,
 ὃν παρειαφέρομεν γράψαντες ἀντὶ τοῦδε, ὃν οὐκ
 ἐπιτήδειον εἶναί φαμεν. Γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτου
 πρόνοιάν τινα ἔχοντας ἡμᾶς, καὶ ὅπως ὑμεῖς μηδὲν
 αἰσχρὸν ποιῆσαι δόξετε, καὶ ὅπως, εἴ τινά τις κα-
 ταμέμφεται τῶν εὐρημένων τὰς δωρεάς, ἂν δίκαι-
 ον ᾖ, κρίνας παρ' ὑμῖν, ἀφαιρήσεται, καὶ ὅπως,
 οὓς οὐδεὶς ἂν ἀντείποι μὴ οὐ δεῖν ἔχειν, ἔξουσι
 73 τὰ δοθέντα. Καὶ τούτων πάντων οὐδέν ἐστι και-
 νόν, οὐδ' ἡμέτερον εὖρημα· ἀλλ' ὁ παλαιός, ὃν
 οὗτος παρέβη, νόμος οὕτω κελεύει νομοθετεῖν·
 γράφεσθαι μὲν, ἂν τίς τινα τῶν ὑπαρ-
 χόντων νόμων μὴ καλῶς ἔχειν ἡγῇται,
 παρεια-

κατηγορῆσαι τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου, ὡς ἀδίκου καὶ ἀσυμ-
 φόρου, εἴθ' οὕτως ἀντεισενεχθῇ ὁ αὐτοῦ, ἐκ συγκρίσεως καὶ
 ἀντιπαραθέσεως.

Ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν — Ὁ Σόλων
 προσέταξε, τὸν λύοντά τινα τῶν κυρίων νόμων τιθέναι ἕτε-
 ρον. Ὅπου μὲν οὖν κύριος, ἀντεισφέρειν δεῖ· ὅπου δὲ οὐ,
 λύειν μόνον. Ὁ νόμος δὲ, ὃν εἰσέφερεν, εἶχε τὰς δωρεάς
 τὰς παλαιὰς κυρίας, καὶ, εἰ ἀνάξιοί τινες εἶησαν, τὸ δικά-
 ζεσθαι.

73. Γράφεσθαι μὲν — Γραφή λέγεται κυρίως
 ἢ κατὰ τὸν νόμον κατηγορία. Διδάσκει δὲ διὰ ταύτης τῆς
 διανοίας, ὅτι χρὴ πρότερον δεικνύναι τοὺς παλαιοὺς νόμους
 οὐκ

παρῆς φέρειν δὲ αὐτὸν ἄλλον, ὃν ἂν τι-
θῇ, λύων ἐκεῖνον, ὑμᾶς δὲ ἀκούσαντας
ἐλέσθαι τὸν κρείττω. Οὐ γὰρ ὥετο δεῖν ὁ
Σόλων, ὁ τοῦτον τὸν τρόπον προστάξας νομοθετεῖν,

οὐκ ἔχοντας κατὰ τι καλῶς, εἴτα ἀντεῖς φέρειν ἕτερον.
Τούτοις ἀκολουθήσας, μετὰ τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου τοῦ
Λεπτίνου τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ οἰκείου παρέχεται, ὃν ἀναγι-
νώσκει, κατ' ὃν δεῖ νομοθετεῖν. ὅτι ἐν τοῖς δικασταῖς νομο-
θετεῖν δεῖ. ὅτι πρὸ τῶν Ἐπωνύμων ἐκτιθέναι. τὸν δὲ μὴ
ταῦτα ποιοῦντα ὑπεύθυνον εἶναι γραφῇ. Ἄλλως. Ἄ μὲν
δεῖ ποιεῖν τὸν νομοθετοῦντα, εἴρηκε. διὰ τούτου ἐπισημαί-
νων, ὅτι οὐ δεῖ κυρωθῆναι αὐτοῦ τὸν νόμον, ἕως ἂν τὰ τῶν
νόμων γένηται. Ἄ δὲ δεῖ πᾶσχειν τὸν παραβαίνοντα, οὐ
προσέθηκε, διὰ τὸ μὴ ὑπεύθυνον εἶναι τῇ κατηγορίᾳ Λεπτί-
νην. Μετὰ τοῦτο τίθησι τὸν νόμον τοῦ Λεπτίνου, ἐπιση-
μαινόμενος ὧν ἐπιλαμβάνεται. εἴτα ἀναγινώσκει κατὰ τὸ
συνεχὲς καὶ ἕτερον νόμον ἀρχαῖον, ἐν ᾧ κεῖται, τὰς δω-
ρεάς, ἃς ὁ Δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι, ὥπερ ἐναντίος ἐστὶν
ὁ τοῦ Λεπτίνου νόμος. εἴτα καὶ ἕτερον, τὸν κελεύοντα,
ὑπεύθυνον εἶναι γραφῇ τὸν ἐναντίον εἰσφέροντα τοῖς ὑπάρ-
χουσι νόμοις. ἵνα διὰ μὲν τούτου τὸν οἰκεῖον ἀκολουθῶς
ἔχοντα δείξῃ, καὶ ὅτι οὐκ ἐναντίος ἐστί. κατηγορῇ δὲ τοῦ
Λεπτίνου, ὡς παραβεβηκότος.

Οὐ γὰρ ὥετο δεῖν ὁ Σόλων — Τὴν γνώμην
τοῦ νομοθέτου φησί. Θεσμοθέται δὲ ἐκλέγονται ἐξ τοῦ
ἐνιαυτοῦ, οἱ τῶν ἐννέα ἀρχόντων εἰσί, δι' ὧν τὰ πολλὰ
διοικεῖται πράγματα. Νομοθέται δέ, οἱ αἰρούμενοι δικα-
σταί, τὸν εἰσαγόμενον νόμον ἢ λύοντες, ἢ κυροῦντες. Οἱ
θεσμοθέται οὖν τὸν ἐνιαυτὸν ἤρχον. δεύτερον δὲ ἐδοκιμά-
ζοντο, διὰ τὸ ἐκεῖθεν εἰς τὸν Ἀρειον σάγον ἔρχεσθαι, εἰ

τούς μὲν θεσμοθέτας, τοὺς ἐπὶ τοὺς νόμους κλη-
 ρουμένους, δις δοκιμασθέντας ἄρχειν, ἐν τε τῇ Βου-
 λῇ, καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ· τοὺς δὲ νό-
 μους αὐτούς, καθ' οὓς καὶ τούτοις ἄρχειν, καὶ πᾶσι
 τοῖς ἄλλοις πολιτεύεσθαι προσήκει, ἐπὶ καιροῦ τεθέν-
 τας ὅπως ἔτυχον, μὴ δοκιμασθέντας κυρίους εἶναι.
 74 Καὶ γάρ τοι τότε μὲν τέως τὸν τρόπον τοῦτον ἐνο-
 μοθέτουν· τοῖς μὲν ὑπάρχουσι νόμοις ἐχρῶντο, και-
 νούς δ' οὐκ ἐτίθεσαν. Ἐπειδὴ δὲ τῶν πολιτευομέ-
 νων τινὲς δυνηθέντες, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, κατε-
 σκεύασαν αὐτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν, ὅταν τις βού-
 ληται, καὶ ὃν ἂν τύχη τρόπον· τοσοῦτοι μὲν οἱ

μή τις μεταξὺ διεβέβλητο· ἕως δὲ θανάτου ἔμενον οἱ Ἀρειο-
 παγίται.

Τοὺς δὲ νόμους αὐτούς, καθ' οὓς καὶ
 τούτοις — Ἀτοπὸν φησι, τοὺς νομοθέτας πολλάκις βα-
 σανίζεσθαι· τοὺς δὲ νόμους, καθ' οὓς εἰσι καὶ οὗτοι ἄρ-
 χοντες, καὶ πάντες, ὡς ἔτυχε, τίθεσθαι.

Ἐπὶ καιροῦ τιθέντας — Πρὸς γὰρ τὴν χρεῖαν
 εἰσέφερον οἱ πολιτευόμενοι νόμους, ἢ ἐν ὀξύτητι καιροῦ, ὥς-
 τε λαθεῖν. Ἀπὸ ἐλάττονος τὸ ἐπιχείρημα.

74. Ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι — Τὴν ἀρχὴν λέγει,
 καθ' ἣν τὸν τρόπον τοῦτον ἤροῦντο νομοθετεῖν. Διὰ τοῦτο
 δὲ εἶπεν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἵνα φύγῃ τὸ συνειδέ-
 ναι, τῇ ἀκοῇ δὲ τὴν γνῶσιν παραδίδωσι, καὶ ἵνα μὴ δόξη
 διαβάλλειν αὐτόν.

Τοσοῦτοι μὲν οἱ ἐναντίοι — Ὅτι, φησί, το-
 σοῦτοι ἀντικείμενοί εἰσιν, ὑμεῖς μαρτυρεῖτε· ἐξ ὑμῶν γὰρ

ἐναντίοι σφίσιν αὐτοῖς εἰσὶ νόμοι, ὥστε χειροτονεῖ-
τε ὑμεῖς τοὺς διαλέγοντας τοὺς ἐναντίους ἐπὶ πάμ-
πολυν ἤδη χρόνον, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν μᾶλλον
δύναται πέρας σχεῖν· ψηφισμάτων δ' οὐδοτιοῦν δια-
φέρουσιν οἱ νόμοι, ἀλλὰ νεώτεροι οἱ νόμοι, καθ'
οὓς τὰ ψηφίσματα δεῖ γράφεσθαι, τῶν ψηφισμά-
των αὐτῶν ὑμῖν εἰσὶν. Ἴν' οὖν μὴ λόγον λέγω μό-
νον, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον αὐτόν, ὃν φημι, δείξω.
Λάβε μοι τὸν νόμον, καθ' ὃν ἦσαν οἱ πρότερον νο-
μοθέται. Λέγε!

Ν Ο Μ Ο Σ . . .

Συνίετε, καθ' ὃν τρόπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! 75.
ὁ Σόλων τοὺς νόμους, ὡς καλῶς κελεύει τιθέναι·
πρῶτον μὲν παρ' ὑμῖν, τοῖς ὁμωμοκόσι, παρ' οἷς-

νομοθέτας ἐκλέγεσθε, καὶ μέχρι νῦν πέρας οὐκ ἔχει τὸ
πρᾶγμα, διὰ τὸ πλείστους εἶναι τοὺς ἐναντίους νόμους.

75. Συνίετε, καθ' ὃν τρόπον — Ἐξέτασις
τοῦ νόμου, ἐπειδὴ καὶ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος ἦν.

Πρῶτον μὲν παρ' ὑμῖν, τοῖς ὁμωμο-
κόσι — Ὡμνυον γὰρ οἱ δικάζοντες. Πρῶτον δέ, οὐ
τῇ τάξει, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι καὶ τῷ κυροῦν· δεῖ γὰρ προ-
αναγνωσθῆναι τῷ Δήμῳ, ἔπειτα προτεθῆναι, εἶτα λαβεῖν
τὸν γραμματέα, καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς δικάζοντας ἀκοῦ-
σαι. Πῶς οὖν εἶπε πρῶτον παρ' ὑμῖν; Οὐδεὶς
γὰρ πρὸ αὐτῶν ἄλλος ἦν, οὐδὲ ἐκύρου τοὺς εἰσφερομένους
νόμους, εἰ μὴ οἱ νομοθέται, οἵτινες ἐκληροῦντο δοκιμάζειν
τοὺς νόμους.

περ καὶ τὰλλα κυροῦται, ἔπειτα λύοντα τοὺς ἐναντίους· ἵν' εἷς ἢ περὶ τῶν ὄντων ἐκάστου νόμος, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ τοῦτο ταραττή, καὶ ποιῇ τῶν ἅπαντας εἰδότων τοὺς νόμους ἔλαττον ἔχειν· ἀλλὰ πᾶσιν ἢ ταῦτ' ἀναγνῶναι, καὶ μαθεῖν ἅπλᾳ καὶ σαφῇ τὰ δίκαια. Καὶ πρὸ τούτων γε ἐπέταξεν ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν Ἑπωνύμων, καὶ τῷ γραμματεῖ παραδοῦναι· τοῦτον δὲ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγινώσκειν, ἵνα ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολυλαΐς, καὶ κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ἃ ἂν ἢ καὶ 76 δίκαια καὶ συμφέροντα, ταῦτα νομοθετῇ. Τούτων

Ἴν' εἷς ἢ περὶ τῶν ὄντων ἐκάστου νόμος — Αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ δύο νόμους περὶ ἐνὸς εἶναι πράγματος, βλαβερόν· ποιεῖ γὰρ τοὺς ῥήτορας ἐξαπατᾶν διὰ τούτου τοὺς ἰδιώτας· ἐνὸς γὰρ ὄντος τοῦ νόμου, οὐκ ἠδύναντο ἐξαπατᾶν τοσοῦτον.

Πρόσθεν τῶν Ἑπωνύμων — Ἀνδριάντες ἦσαν τῶν ἡρώων, ἀφ' ὧν καὶ αἱ φυλαὶ ἐπωνύμοι ἦσαν· (κατὰ δὲ πρόσταξιν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐγένοντο·) παρ' οἷς ὁ βουλόμενος νομοθετεῖν προετίθει, ἵνα πάντες Ἀθηναῖοι ἴδοιεν, πότερον ἀρέσκει ἢ οὐ· ἐν ἐπισήμῳ δὲ τόπῳ εἰστήκεισαν.

Τοῦτον δὲ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις — Τῷ Δήμῳ λέγει· ἐκεῖ γὰρ συνήγετο ὁ ὄχλος. Τρεῖς δὲ ἐγίνοντο ἐκάστου μηνὸς ἐκκλησίαι. Ἀνεγινώσκετο δὲ τῷ Δήμῳ ὁ νόμος, ἵνα πάντες ἀκούσωσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἀντιλέγῃ.

Ταῦτα νομοθετῇ — Οὐχ ὅτι ἐν τῷ Δήμῳ ἐνομοθέτουν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ νομοθετεῖσθαι ἐάσῃ. Δύο δὲ παρανομιῶν τρόποι· εἷς μὲν παρὰ τὸν χρόνον, ὅταν παρὰ τὸν

τοίνυν τοσούτων δικαίων ὄντων τὸ πλῆθος, οὕτωςί μὲν οὐδοτιοῦν ἐποίησε Λεπτίνης· οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτε ἐπείσθητε, ὡς ἐγὼ νομίζω, θέσθαι τὸν νόμον· ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! πάντα, καὶ παρειςφέρομεν πολλῷ κρείττω, καὶ δικαιότερον τούτου νόμον. Γνώσεσθε δὲ ἀκούσαντες. Λάβε καὶ λέγε, πρῶτον μὲν, ἃ τούτου τοῦ νόμου γεγράμμεθα, εἵτα, ἃ φάμεν δεῖν ἀντὶ τούτων τεθῆναι. Λέγε!

ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΑ ΝΟΜΟΥ...

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ τούτου τοῦ νόμου διώ- 77
κομεν, ὡς οὐκ ἐπιτήδεια. Τὰ δ' ἐφεξῆς λέγε, ἃ

ῥιζισμένον χρόνον γράφεται· ἕτερος δέ, ὅταν αὐτὸς ὁ νόμος κακῶς ἔχη, καὶ ἐναντίως τοῖς παλαιοῖς. Τὸν οὖν κατὰ τὸν χρόνον τέως διεξέρχεται.

76. Οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς τότε ἐπείσθητε — Ἵνα καὶ εὐλόγως δόξωσιν ἡπατῆσθαι, τοῦ Λεπτίνου λάθρα τεθεικότος αὐτόν, καὶ αὐτοῦ ἢ μόνον τὸ ἔγκλημα.

Ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι — Τὰ δίκαια ἐγράψαμεν ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν, φησί, καὶ παρειςφέρομεν πολλῷ κρείττονα τούτων.

Λάβε καὶ λέγε — Ἐπὶ τὸν νόμον ἦλθε, πληρώσας τὸ κατὰ τὸν χρόνον.

Ἄ τούτου τοῦ νόμου γεγράμμεθα — Μέρη, οὐ γὰρ ὅλον.

77. Τὰ δ' ἐφεξῆς λέγε — Οὐκ αὐτοῦ τοῦ νόμου Λεπτίνου, ἀλλὰ μετὰ τὸν ἐκείνου τὸν ἑαυτοῦ λέγει ὁ Δημοσθένης.

τούτων εἶναι βελτίω φασμέν. Προσέχετε, ὦ ἄνδρες
δικασταί! τούτοις ἀναγιγνωσκομένοις τὸν νοῦν! Λέγε!

ΝΟΜΟΣ ΑΝΤΕΙΣΦΕΡΟΜΕΝΟΣ . . .

- 78 Ἐπίσχες! Τοῦτο μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσι νόμοις
κυρίοις ὑπάρχον καλόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ σα-
φές, τὰς δωρεάς, ἃς ὁ Δῆμος ἔδωκε, κυ-
ρίας εἶναι· δίκαιον, ὦ Γῆ καὶ Θεοί! Χρῆν τοί-
νυν Λεπτίνην μὴ πρότερον τιθέναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον,
πρὶν τὸν παλαιὸν τοῦτον ἔλυσε γραψάμενος· νῦν δὲ
μαρτυρίαν κατ' ἑαυτοῦ καταλείπων, ὅτι παρανομεῖ,
τουτοῦ τὸν νόμον, ὅμως ἐνομοθέτει· καὶ ταῦτα,
ἐτέρου κελεύοντος νόμου, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο
ἐνοχον εἶναι τῇ γραφῇ, εἰ ἂν ἐναντίος ᾗ
τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις. Λάβε δ'
αὐτὸν τὸν νόμον!

ΝΟΜΟΣ . . .

- 79 Οὐκοῦν ἐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τῷ κυ-
ρίας εἶναι τὰς δωρεάς, ἃς ὁ Δῆμος ἔδω-

Προσέχετε τὸν νοῦν — Θαρρῶν παροξύνει αὐ-
τοὺς ἀκριβῶς ἐπισκοπεῖν· μηδὲ γὰρ ἂν λαθεῖν ἐσπούδασεν.

78. Τοῦτο μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσι νό-
μοις — τὸ τοὺς εὐεργέτας ἔχειν τὰς δωρεάς.

Πρὶν τὸν παλαιόν — τὸν ἐναντίον νόμον.

Μαρτυρίαν — κατηγορίαν.

Καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἐνοχον — Θέλει
εἰπεῖν, ἄξιον τιμωρίας. Εἰ γὰρ καὶ ὁ νόμος ἦν κα-

κε, τὸ μηδέναι εἶναι τούτων ἀτελῆ, οἷς ὁ Δῆμος ἔδωκε; σαφῶς γε οὕτωςί. Ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὁδε ἀντεῖσφerei νόμῳ· ἀλλ' ἃ τε δεδώκατε, κύρια, καὶ πρόφασις δικαία κατὰ τῶν ἢ παρακρουσαμένων, ἢ μετὰ ταῦτα ἀδικούντων, ἢ ὅλως ἀναξίων, δι' ἣν, ὃν ἂν ὑμῖν δοκῇ, κωλύσετε ἔχειν τὴν δωρεάν. Λέγε τὸν νόμον!

ΝΟΜΟΣ ΑΝΤΕΙΣΦΕΡΟΜΕΝΟΣ . . .

Ἀκούετε, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ καταμαν-80
θάνετε, ὅτι ἐνταῦθα ἔστι καὶ τοὺς ἀξίους ἔχειν τὰ

λός, τὸν ἐναντίον δ' οὐκ ἔλυσε, κατ' αὐτὸ τοῦτο παρα-
νομεῖ.

79. Σαφῶς γε οὕτωςί — Ὅτι ἀκύρους τὰς δω-
ρεὰς λέγει, ὡς ἔδωκεν ὁ Δῆμος.

Ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὁδε — Ἀφεψίων· οὕτω
γὰρ βέλτιον. Σαφές δὲ τοῦτο ἐν οἷς ἐξῆς ἐγγυητὴν δίδωσι
Φορμίωνα τῆς νομοθεσίας.

Καὶ πρόφασις δικαία — Ἐν ᾧ γὰρ εἰσέφερον
νόμῳ οἱ περὶ Δημοσθένην ἐστί, τοὺς ἀναξίους δοκιμασθέν-
τας κρίσει ἀφαιρεῖσθαι. Οὐκ ἔμελλεν οὖν συμβλάπτεσθαι
ἡ πόλις. Ἡ γὰρ κρίσις τοὺς ἀναξίους ἐστέρισκε τῆς ἀτε-
λείας.

80. Ἀκούετε, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι — Ἀνα-
γνούς τὸν οἰκεῖον νόμον, ἐπιδείκνυσιν, ὡς ἔστιν ἀκόλουθος
τῷ πρὸ μικροῦ παρασχεθέντι νόμῳ· εἶτα τίθησιν ἀνδυ-
ποφορὰν πρὸς τὸν παρ' αὐτοῦ εἰσαγόμενον νόμον. Λέγει
γὰρ, ὡς φησι Λεπτίνης, ἐξαπάτης ἕνεκα παραγεγραφθαι
τόνδε τὸν νόμον· δεινότητι πολλῇ χρώμενος. Ἵνα γὰρ καὶ

δοθέντα, καὶ τοὺς μὴ τοιούτους κριθέντας, εἰάν ἀδί-
κως τι λάβωσιν, ἀφαιρεθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐφ'
ὑμῖν εἶναι, πάνθ', ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, δοῦναι καὶ
μὴ. Ὡς μὲν τοίνυν οὐχὶ καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δι-
καίως ὁ νόμος, οὕτ' ἐρεῖν οἶμαι Λεπτίνην, οὕτ',
εἰάν λέγῃ, δεῖξαι δυνήσεσθαι· ἃ δὲ πρὸς τοῖς θε-
σμοθέταις ἔλεγε, ταῦτ' ἴσως λέγων παράγειν ὑμᾶς
81 ζητήσῃ. Ἐφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα παραγεγράφθαι
τοῦτον τὸν νόμον· εἰάν δ', ὃν αὐτὸς ἔθηκε, λυθῇ,

τὸν ἀντίδικον συνομολογοῦντα λάβῃ πρὸς τὸν ἔπαινον τοῦ
νῦν ἀντεισφερομένου νόμου, τοῦτον τὸν τρόπον μετεχειρί-
σατο.

Οὕτε δεῖξαι δυνήσεσθαι — Καὶ ἀναισχυντῇ,
φησὶν, οὐχ ἔξει ἀποδείξαι· ἡττᾶται γὰρ τῆς ἀληθείας.

Ἄ δὲ πρὸς τοῖς θεσμοθέταις — Τοὺς
εἰσάγοντας τὰς γραφὰς καὶ προδιαγινώσκοντας, ὅτι τὴν
τῶν παρανόμων γραφὴν εἰσήγον. Λέγει οὖν τοὺς προαγῶ-
νας· εἰώθασι γὰρ ἔξω τοῦ δικαστηρίου πολλάκις λέγειν
τινά.

81. Ἐφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα — Ἀντί-
θεσις ἐκ τοῦ νόμου, οὐ τῆς ὅλης ὕλης. Ἡ μὲν γὰρ ἀν-
τίθεσις ἐκ τῆς ὑποθέσεως πάντως ἐστίν· ἡ δὲ ὑποφορὰ
μέση τῆς ἀντιθέσεως καὶ τοῦ ἀντιπίπτοντος· μετέχει γὰρ
καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ τοῦ λόγου, ἐξ οὗ τὸ ἀντιπί-
πτον· τὸ γὰρ ἀντιπίπτον τῇ ἐργασίᾳ τοῦ λόγου συμβαίνει,
οὐκ ἐκ τῆς ὑποθέσεως. Τὸ δὲ ἐξαπάτης ἀπτικόν,
ἀντὶ τοῦ ἀπάτης· πρὸς ἔμφασιν δὲ μείζονα ἢ παρὰ-
θεσις.

τοῦτον οὐ τεθήσεσθαι. Ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τῇ ὑμετέ-
ρα ψήφῳ τούτου τοῦ νόμου λυθέντος, τὸν παρεις-
ενεχθέντα κύριον εἶναι, σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νό-
μος, καθ' ὃν οἱ θεσμοθέται τοῦτον ὑμῖν παρέγρα-
ψαν, εἰσώ· ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγη μοι·
ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνο εἶμι. Ὅταν ταῦτα λέγῃ δήπου, 82
ὁμολογεῖ μὲν εἶναι βελτίω καὶ δικαιότερον τόνδε τὸν
νόμον, οὗ τέθεικεν αὐτός· ὑπὲρ δὲ τοῦ, πῶς τεθή-
σεται, ποιεῖται τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν τοίνυν εἰ-
σὶν αὐτῷ κατὰ τοῦ παρειςφέροντος πολλοὶ τρόποι,
δι' ὧν, ἂν μὴ βούληται θεῖναι τὸν νόμον, αὐτὸν
ἀναγκάσει· ἔπειτ' ἐγγυώμεθα ἡμεῖς, ἐγώ, Φορμίων,

Ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τῇ ὑμετέρα — Πάντως γὰρ
λυθέντος ὁ εἰσφερόμενος ἐγένετο κύριος. Τοῦτο οὖν φησι,
κἂν ἡμεῖς μὴ θέλωμεν, ἔχοντας αὐτὸν ἤδη τοῦ γραμματέως,
ὑμεῖς κυρώσετε.

82. Κατὰ τοῦ παρειςφέροντος — Λε-
πτίνης οὖν ἔλεγε δεδιέναι, μὴ λυθέντος τοῦ νόμου μὴ με-
ταγράψωσι τὸν ἑαυτῶν, ἴσως μὴ βουλόμενοι ἔχειν αὐτόν.
Ὁ δὲ φησι, κἂν μὴ θέλωμεν, οὐ δυνησόμεθα· εἰσῆκται
γὰρ ἤδη διὰ τοῦ γραμματέως· ἄλλως τε καὶ νόμος ἦν,
τὸν λύοντά τινά νόμον καὶ μὴ ἀντείσφέροντα κολάζε-
σθαι.

Ἐγώ, Φορμίων — Ἐντεῦθεν δῆλον, ὡς Ἀφεψίων
ἐστὶν ὁ τὸν νόμον εἰσφέρων, ὡς καὶ ἄνω ἐπεσημηνάμην.
Εἰ γὰρ ἦν αὐτὸς Φορμίων, οὐκ ἂν ὁ αὐτὸς ἐγγυητὴς ἐγί-
γνετο.

ἄλλον εἴ τινα βούλεται, θήσειν τὸν νόμον. "Εστὶ δὲ δήπου νόμος ὑμῖν· εἴαν τις, ὑποσχόμενός τι, τὸν Δῆμον ἢ Βουλὴν ἢ Δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, τὰ ἔσχατα πάσχειν. 83 Ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα· οἱ θεσμοθέται ταῦτα γραφόντων· ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω! Μήθ' ὑμεῖς ποιήσητε μηδὲν ἀνάξιον ὑμῶν αὐτῶν· μήτ', εἴ τις φαῦλός ἐστι τῶν εὐρημένων τὴν δωρεάν, ἐχέτω· ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τόνδε κριθῆτω τὸν νόμον! Εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ φλυαρίας εἶναι φήσει, ἐκεῖνό γε οὐ λόγος· αὐτὸς θέτω, καὶ μὴ λεγέτω τοῦτο, ὥς οὐ θήσομεν ἡμεῖς. Κάλλιον δὲ δήπου, τὸν ὑφ' ὑμῶν κριθέντα καλῶς ἔχειν νόμον εἰσφέρειν, ἢ ὃν νῦν ἐφ' ἑαυτοῦ τίθῃσιν.

"Αλλοι εἴ τινα βούλεται — Θέλει εἰπεῖν, αὐτὸς δέξαι τὸν νόμον, καὶ θές, καὶ μὴ ἀμφίβαλλε, ὥς ἡμεῖς οὐ θήσομεν.

"Εστὶ δὲ δήπου νόμος ὑμῖν — "Ἰνα γὰρ μὴ εἴπῃ, ὅτι ἐγγυᾷ θεῖναι αὐτόν, οὐκ εἰσφέρεις δέ· λέγει, ὅτι ἀλλ' εἰσὶ νόμοι οἱ τοὺς ἀπατῶντας κολάζοντες.

83. Ἐκεῖνό γε οὐ λόγος — Τὸ διὰ τοῦ θεῖναι τὸν Λεπτίνην τὸν νόμον, ἀλλ' ἀλήθεια. "Αλλως. Τὸ δὲ οὐ λόγος, ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ φροντίς.

Αὐτὸς θέτω — Οὕτως ἐδέξαντό τινες, ὅτι ὑπεύθυνον ἑαυτὸν καταστήσας κυρωσάτω τὸν ἑαυτοῦ, εἰ θάρσει αὐτῷ.

Ἔμοι δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! δοκεῖ Λεπτίνης 84
 (καί μοι, πρὸς Διός, μηδὲν ὀργισθῆς· οὐδὲν γὰρ
 Φλαῦρον ἐρῶ σε·) ἢ οὐκ ἀνεγνωκέναι τοὺς Σόλωνος
 νόμους, ἢ οὐ συνιέναι. Εἰ γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκε
 νόμον, ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ, ὅτῳ ἂν
 τις βούληται, εἰ μὴ παῖδες ὥσι γνή-
 σιοι· οὐχ ἵν' ἀποστερήσῃ τοὺς ἐγγύτατα τῷ γένει
 τῆς ἀγχιστείας, ἀλλ' ἵνα εἰς τὸ μέσον καταθεῖς
 τὴν ὠφέλειαν, ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλή-
 λους εὖ· σὺ δὲ τοῦναντίον εἰσενήνοχας, μὴ ἐξεῖ-
 ναι τῷ Δήμῳ τῶν αὐτοῦ δοῦναι μηδενὶ
 μηδέν· πῶς σέ τις φήσει τοὺς Σόλωνος ἀνεγνω-
 κέναι νόμους, ἢ συνιέναι; Ὅς ἔρημον ποιεῖς τὸν

84. Ἔμοι δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. — Ἡθι-
 κὸν μὲν τυγχάνει τὸ ἐννόημα· προσείληφε δὲ καὶ τὸ πικρόν.
 Τὸ γὰρ μὴ ἀνεγνωκέναι λέγειν τοὺς Σόλωνος νόμους, ἢ οὐ
 συνεῖναι, οὐκ ἀπήλλακται τοῦ πληκτικοῦ.

Καί μοι, πρὸς Διός — Τῷ ἥθει δελεάζει αὐτόν.

Ἡ οὐκ ἀνεγνωκέναι, ἢ οὐ συνιέναι — Ἰνὸν
 ἢ τὸ μὲν τῆς ῥαθυμίας, τὸ δὲ τῆς νωθείας. Ἡ γὰρ οὐκ
 ἀνέγνωσ δι' ἀμέλειαν, εἰ δ' ἀναγνοὺς οὐκ ἐνόησας, νωθὴς εἶ
 κατὰ φύσιν.

Ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ — Ἐπιχείρημα
 ἐκ τοῦ ἐλάττονος· ἰδίᾳ γὰρ ἕκαστος τοῦ κοινοῦ ἐλάττων.
 Λέγει δέ, ὅτι ἄτοπον, εἰ ὁ μὲν Σόλων ἐξουσίαν ἐνὶ ἐκάστῳ
 δέδωκε τῶν ἑαυτοῦ, σὺ δὲ τὴν πόλιν τὴν μείζονα στερίσκεις
 τῶν ἑαυτῆς.

- Δῆμον τῶν Φιλοτιμησομένων, προλέγων καὶ δεικνύς,
ὅτι τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν οὐδοτιοῦν ἔσται πλεόν.
- 85 Καὶ μὴν κακείνος τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν νό-
μων Σόλωνός ἐστι, μὴ λέγειν κακῶς τὸν τε-
θνεῶτα, μηδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις
ἀκούῃ παίδων αὐτός· σὺ δὲ ποιεῖς, οὐ λέγεις,
κακῶς τοὺς τετελευτηκότας τῶν εὐεργετῶν, τῷ δεῖ-
νι μεμφόμενος, καὶ τὸν δεῖνα ἀνάξιον εἶναι φάσκων,
ὧν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν· ἄρ' οὐ πολὺ τοῦ Σόλω-
νος ἀποστατεῖς τῇ γνώμῃ;
- 86 Πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις ἀπήγγειλέ μοι περὶ
τοῦ μηδενὶ δεῖν μηδὲν διδόναι, μηδ' ἂν

85. Σόλωνός ἐστι — Ὁ Σόλωνος νόμος ἀπηγό-
ρευσε, τοὺς τεθνεῶτας ἅπαντας λέγειν κακῶς, καὶ ἐρεθίζη-
ταί τις ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ τεθνηκότος ὑβριζόμενος. Ὁ δὲ
φησιν, ἔργῳ σὺ κακῶς ποιεῖς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ λόγῳ κω-
λύει, σὺ δὲ καὶ ἐν ἔργοις· κακείνος οὐ τοὺς φίλους, ἀλλ'
ἀπλῶς ἀπηγόρευσε μὴ δυσφημεῖν τινα, σὺ καὶ τοὺς εὐεργέ-
τας αὐτοὺς ἀδικεῖς. Ἐπιχείρημα δὲ ἐστὶ καὶ αὐτὸ ἐκ τοῦ
ἐλάττονος.

Ἐκεῖνοις προσῆκεν — τοῖς εὐεργέταις.

86. Πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις ἀπήγγειλέ
μοι — Ἀντίθεσις ἐστὶν ἐκ τοῦ ἔθους, ὅπερ ἐστὶν ἀγραφον
νόμιμον· διαιρεῖται γὰρ τὸ νόμιμον εἰς ἀγραφον καὶ ἔγγρα-
φον· ἐκ τοῦ οὖν ἀγράφου ἀντέπεσεν. Ἐλέγομεν δὲ ἐξ ἀρ-
χῆς, εἶναι διπλοῦν αὐτὸ τὸ νόμιμον, κατὰ τὸ εἶδος τῆς δι-
πλῆς πραγματικῆς. Οὐκοῦν τὸ διπλοῦν ἐδήλωσε διὰ τῆς
ἀντεξετάσεως τῶν νόμων, καὶ διὰ τῶν ἔξωθεν παραναγνω-

ὅτι οὖν πράξῃ, τοιοῦτόν τι λέγειν αὐτοὺς πα-
ρεσκευάσθαι· ὡς ἄρα οἱ Λακεδαιμόνιοι, καλῶς πο-
λιτευόμενοι, καὶ Θηβαῖοι οὐδενὶ τῶν παρ' ἐαυτοῖς
διδόασιν τοιαύτην οὐδεμίαν τιμὴν· καίτοι καὶ παρ'

σθέντων· ὡς οἱ μὲν κατηγοροῦσι τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου,
οἱ δὲ συμφωνοῦσι τῷ Δημοσθένει· δείκνυσι δὲ οὐδὲν ἥττον
διὰ τῶν ἀντιθέσεων. Τὴν μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ οἰκείου νόμου
κεκίνηκε, τὴν δὲ δευτέραν νῦν, τὴν ὑπὲρ τοῦ Λεπτίνου νό-
μου· ἔστι γὰρ ἀπὸ τοῦ νόμου καὶ αὕτη, εἰ καὶ ξένα, καὶ
Λακωνικά, καὶ Θηβαίων τὰ νόμιμα εἶναι δοκεῖ. Θαυμαστὴ
δὲ ἡ μέθοδος· ὥσπερ γὰρ ἐλεγχομένου Λεπτίνου, καὶ μηδα-
μῶς εὐποροῦντος λυτικῶν παραδειγμάτων, οὕτω μνήμην πε-
ποιήται Λακωνικῶν καὶ Θηβαίων. Ἡ δὲ λύσις ἐκ διαφο-
ρᾶς· ὅτι οὐχ ἡ αὕτη πολιτεία παρ' ἡμῖν καὶ ἐκείνοις. Εἰς
δύο δὲ διεῖλε τὰς λύσεις, εἰς τε τὸ κατὰ Λακεδαιμονίους
πρότερον, εἴτα εἰς τὸ κατὰ Θηβαίους δεύτερον. Ἐπειδὴ γὰρ
καὶ ἐν ταῖς λύσεσιν ἦν τις διαφορὰ περὶ τε τὰς πολιτείας
καὶ τὰς ποιότητας τῶν προσώπων· ἠναγκάσθη διπλαῖς ταῖς
διαφοραῖς χρῆσθαι, ἑτέραν μὲν ἐπὶ Λακεδαιμονίων, ἑτέραν δὲ
ἐπὶ Θηβαίων· καὶ τὸ οἰκεῖον ἀποδέδωκεν ἑκατέρᾳ ποιότητι.
Ἐοίκασι μὲν γὰρ πρὸς μὲν Θηβαίους δυσμενῶς ἔχειν· πρὸς
δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους οἰκείως. Ἀεὶ γὰρ καὶ τῶν καιρῶν,
καὶ τῶν προσώπων, καὶ χρειῶν δεῖ στοχάζεσθαι. Ἐπειδὴ
Πλάτων καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ τὴν
πολιτείαν τὴν Λακεδαιμονίων τῆς δημοκρατίας προκρίνουσι,
καὶ τῆς παρ' ἑτέροις κρίσεως ἐμνημόνευσε· μάλιστα μὲν
ἀποδείξας ἐν τοῖς πρώτοις καλλίστην τὴν δημοκρατίαν, εἴτα
καὶ τὸ κατὰ συγχώρησιν· εἰ ἄρα καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν
ἐκεῖνα φανεῖν βελτίω, ἀλλ' οὖν γε τύχης ἕνεκα τὰ τῶν
Ἀθηναίων κρείττω.

87 ἐκεῖνοις τινές εἰσιν ἴσως ἀγαθοί. Ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι πα-
 ροξυντικοὶ μὲν εἶναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς
 ἀφελέσθαι πείσαι, οὐ μὲντοι δίκαιοί γε οὐδαμῇ.
 Οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ', ὅτι Θηβαῖοι, καὶ Λακεδαι-
 μόνιοι, καὶ ἡμεῖς οὔτε νόμοις, οὔτε ἔθρεσι χρώμεθα
 τοῖς αὐτοῖς, οὔτε πολιτεία. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶ-
 τον, ὃ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, εἰάν ταῦτα λέγωσιν,
 οὐκ ἔξεστι ποιεῖν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, πολ-
 λοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἂν τῇ παρ' ἐκεῖνοις πολιτεία
 88 συμφέρει, ταῦτ' ἐπαινεῖν ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. Εἴτα
 καὶ Λακεδαιμόνιοι τῶν μὲν τοιούτων ἔθων ἀφεστᾶ-
 σιν· ἀλλαι δέ τινες παρ' ἐκεῖνοις εἰσὶ τιμαί, αἷς
 ἀπεύξαιτ' ἂν ἅπαξ ὁ Δῆμος ἐνταυθοῖ γενέσθαι.
 Τίνες οὖν εἰσὶν αὗται; Τὰς μὲν καθ' ἕκαστον ἐάσω·

87. Τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν οὗτοι ποιή-
 σουσιν — Συγκρουστικὸν νόημα. Παροξύνει γὰρ τοὺς
 δικαστὰς διὰ τούτων ἐντεῦθεν, ἵνα βεβαιώσῃ, ὅτι ἤκουσεν.

88. Λακεδαιμόνιοι τῶν μὲν τοιούτων —
 Τῶν ἔθων τῶν παρ' ἡμῖν καὶ τῆς πολιτείας. Θέλει δὲ εἰ-
 πεῖν, ὅτι τιμῶσι μὲν Λακεδαιμόνιοι, οὐχ ὁμοίως δὲ ἡμῖν,
 ἐπειδὴ οὐδὲ ὁμοίως πολιτεύονται.

Ἀς ἀπεύξαιτ' ἂν — Τὰς παρ' ἐκείνων τιμὰς·
 σχεδὸν γὰρ τυραννὶς ἡ τιμή.

Τὰς μὲν καθ' ἕκαστον ἐάσω — Σοφίζεται
 πρὸς τὸ λυσιτελοῦν ἅπαντα· ἦσαν γὰρ παρ' ἐκεῖνοις στέ-
 φανοι καὶ σιτήσεις, ὥσπερ καὶ παρ' Ἀθηναίοις σαφεῖς.

ρίαν δ', ἡ συλλαβοῦσα τὰς ἄλλας ἔχει, δίδειμι. Ἐπειδὴν τις εἰς τὴν καλουμένην Γερουσίαν ἐγκριθῇ, παρασχὼν ἑαυτὸν οἷον χρή, δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν. Ἐκεῖ μὲν γάρ ἐστι τῆς ἀρετῆς αἶθλον, τῆς πολιτείας κυρίῳ γενέσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων. Παρὰ δ' ὑμῖν ταύτης μὲν ὁ Δῆμος κύριος, καὶ ἀρχαὶ καὶ νόμοι φυλακαί, ὅπως μηδεὶς ἄλλος κύριος γενήσεται· στέφανοι δὲ καὶ ἀτέλειαί καὶ σιτήσεις καὶ τοιαῦτά ἐστιν, ὧν ἂν τις, ἀνὴρ ἀγαθὸς ὧν, τύχοι. Καὶ ταῦτα ἀμφοτέρω 89 ἔχει, καὶ τὰ ἐκεῖ, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν. Διὰ τί;

Γερουσίαν — Ὄνομα ἀρχῆς παρὰ Λακεδαιμονίοις, εἰς ἣν ἔρχονται οἱ καλῶς βιοῦντες· καὶ γέροντες οἱ μετέχοντες, ἀπὸ τοῦ τιμίου τῶν ἡλικιῶν.

Οἷον χρή — Παρὰ Λακεδαιμονίοις ὡς πολιτεύονται.

Δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν — Ἀντὶ τοῦ ἀρχων, δεσπότης εἶπεν, ἐξ οὗ ἐμφαίνει δουλείαν. Βαρὺ δὲ ὄνομα παρὰ Ἀθηναίοις ἡ δουλεία. Ἐξ ἐλευθερίας γὰρ ἡ δημοκρατία γνωρίζεται.

Μετὰ τῶν ὁμοίων — Μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχόντων.

Στέφανοι δὲ καὶ ἀτέλειαί — Οὐ τοὺς στεφάνους ἢ τὰς σιτήσεις ὁ Λεπτίνης ἐμέμφετο, ἀλλὰ τὴν ἀτέλειαν, ἵνα λυθῇ.

89. Καὶ ταῦτα ἀμφοτέρω ὁρθῶς ἔχει — Πῶς δὲ διαβαλὼν ἄνω τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πολιτείαν, ἐνταῦθα ἐπαινεῖ; Ἐκεῖ μὲν, ὡς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ συγκρίνων πολιτείαν διέβαλεν· ἐνταῦθα δέ, ὡς πρὸς τὴν αὐτῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινεῖ. Ἡ εὐνοία δὲ, φησὶν, ἐκεῖ ἐκ τοῦ

“Οτι τὰς μὲν διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας τὸ πάντα
 ἔχειν ἴσον ἀλλήλοις, τοὺς τῶν κοινῶν κυρίους, ὁμο-
 νοεῖν ποιεῖ· τὴν δὲ τῶν Δήμων ἐλευθερίαν ἢ τῶν
 ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀμίλλα, ἣν ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῦ
 Δήμου δωρεαῖς πρὸς ἑαυτοὺς ποιοῦνται, φυλάττει.
 90 Καὶ μὴν περί γε τοῦ μηδὲ Θηβαίους μηδένα τιμᾶν,
 ἐκεῖνο ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἀληθὲς οἶμαι. Μείζον, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Θηβαῖοι φρονοῦσιν ἐπ’ ὁμότητι
 καὶ πονηρίᾳ, ἢ ὑμεῖς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τῷ
 τὰ δίκαια βούλεσθαι. Μήτ’ οὖν ἐκεῖνοί ποτε παύ-
 σαιντο, εἰ ἄρα εὗξασθαι δεῖ, τοὺς μὲν ἑαυτοὺς
 ἀγαθόν

εἶναι πάντα τοὺς ἄρχοντας ἴσους· ἐνταῦθα δέ, ἐκ τοῦ
 λαμβάνειν τοὺς ἀξίους τιμὰς. Οὐκοῦν ὁ τὰς τιμὰς ἀφαι-
 ρῶν, οὗτος ἀναιρεῖ τὴν πολιτείαν.

90. Περί γε τοῦ μηδὲ Θηβαίους — Ζητή-
 σειεν ἂν τις, τίνος χάριν ἢ ἀντίθεσις εἶχε μετὰ τῶν Λακε-
 δαιμονίων ὁμοῦ καὶ Θηβαίους, ἐν δὲ τῇ λύσει διηρημένως λέ-
 γει; “Οτι διὰ τὴν τῶν προσώπων ποιότητα οὐκ ἠδύνατο ἐξε-
 τάζων ἀμφοτέρους εἰπεῖν.

Εἰπεῖν ἀληθὲς οἶμαι — Οὐ μόνον εἰπεῖν, ἀλλὰ
 καὶ μετὰ τῆς ἀληθείας.

Εἰ ἄρα εὗξασθαι δεῖ — Δι’ ὧν κατεύχεται
 τοὺς πολεμίους μὴ τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας, διὰ τούτων τοὺς
 ὁμοφύλους προτρέπει φεύγειν τοῦτο, ποιεῖν δὲ τὸ ἕτερον.
 Σφόδρα δὲ κακίζει τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ὅπου γε ἀμ-
 φιβάλλει, καὶ ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν εὗξασθαι συμβῆναι αὐτό.
 Τηνικαῦτα δὲ ἐχθροὶ ἦσαν Θηβαῖοι ἐπὶ τῶν Φωκικῶν, ὅτε
 καὶ Φίλιππος ἦν ἔτι ταπεινός· μετὰ γὰρ τὰ Φωκικὰ
 ἔδοξαν

ἀγαθόν τι ποιοῦντας μήτε τιμῶντες, μήτε θαυμάζοντες, τοὺς δὲ συγγενεῖς (ἴστε γάρ, ὃν τρόπον Ὀρχομενίους διέθηκαν·) οὕτω μεταχειριζόμενοι· μήθ' ὑμεῖς, τάναντία τούτοις, τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμῶντες, παρὰ δὲ τῶν πολιτῶν λόγῳ μετὰ τῶν νόμων τὰ δίκαια λαμβάνοντες. Ὅλως δ' οἶμαι τότε δεῖν 91 τοὺς ἐτέρων ἐπαινεῖν νόμους καὶ ἔθνη, τοῖς ὑμετέροις ἐπιτιμῶντας, ὅταν ἢ δεῖξαι βέλτιον ἐκείνους πράττοντας ὑμῶν· ὅτε δ' ὑμεῖς, καλῶς ποιοῦντες, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις, καὶ κατὰ τὴν ὁμόνοιαν, καὶ κατὰ τὰλλα πάντα ἄμεινον ἐκείνων πράττετε, τοῦ χάριν ἂν τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἔθων ὀλιγωροῦντες, ἐκεῖνα διώκοιτε; Εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνα φανεῖν βελτίω, τῆς γε τύχης

ἔδοξαν καὶ φιλίαν τινὰ ἔχειν, ὅτε καὶ Ἐλάτειαν Φίλιππος κατείληφε τῆς Φωκίδος, καὶ Κορώνειαν καὶ Ὀρχομενὸν ἐξηνδραποδίσατο, συγγενεῖς ὄντας.

Λόγῳ μετὰ τῶν νόμων — Ὅτι Θηβαῖοι μὲν ὅπλοις ἀπαιτοῦσι τὰς δίκας, ἡμεῖς δὲ λόγῳ καὶ τῷ δικαίῳ.

91. Ἀμεινον ἐκείνων πράττετε — Βέλτιον αἰεὶ ἐκείνων πράττετε, κατὰ τὸ ἴδιον τῶν πολιτειῶν.

Εἰ γὰρ καὶ κατὰ λογισμὸν — Θέλει εἰπεῖν· εἰ κατὰ τὸν κοινὸν λογισμὸν ὑπερβάλλει τὰ τῶν Λακεδαιμονίων, (σχεδὸν γὰρ πάντες τιμῶσιν ὡς ἀριστοκρατίαν αὐτήν·) ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τύχη ἡμῖν πλέον συναίρεται ἐν οἷς ἔχομεν, (δεύτερος δὲ ὁ λογισμὸς τῆς εὐτυχίας, ὡς καὶ ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς φησι·) χρηστέον ταύτῃ μᾶλλον.

ἔνεκα, ἥ παρὰ ταῦτα ἀγαθῇ κέχρησθε, ἐπὶ τού-
 92 των ἄξιον μεῖναι. Εἰ δὲ δεῖ παρὰ πάντα ταῦτ'
 εἰπεῖν, ὃ δίκαιον ἡγοῦμαι, ἐκεῖνο ἐγὼγ' ἂν εἴποιμι.
 Οὐκ ἔστι δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοὺς Λακε-
 δαιμονίων νόμους, οὐδὲ τοὺς Θηβαίων λέγειν ἐπὶ τῷ
 τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι· οὐδέ, δι' ὧν μὲν ἐκεῖ-
 νοι μεγάλοι εἰσὶ, καὶ ἀποκτεῖναι βούλεσθαι τὸν
 παρ' ἡμῖν τούτων τι κατασκευάσαντα· διὰ δ' ὧν ὁ
 παρ' ἡμῖν Δῆμος εὐδαίμων, ταῦθ' ὡς ἀνελεῖν δεῖ,
 λεγόντων τινῶν ἐθέλειν ἀκούειν.

93 Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα καὶ
 παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πολλὰ ἀγαθὰ εἰργασμέ-

Παρὰ ταῦτα — τὰ νόμιμα. Ἐπειδὴ Πλάτων καὶ
 ἄλλοι τινὲς τῶν παλαιῶν προκρίνουσι τὴν ὀλιγαρχίαν τῶν
 Λακεδαιμονίων τῆς δημοκρατίας, διὰ τοῦτο ἐπὶ τὴν τύχην
 ἔδραμεν.

92. Δι' ὧν μὲν ἐκεῖνοι μεγάλοι — Θέλει
 εἰπεῖν, ὅτι εἴ τις τὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἄγοι ἐνταῦθα ἔθῃ,
 δι' ὧν ἐκεῖνοι τὴν ὀλιγαρχίαν συνέχουσιν, ἀποκτενεῖτε αὐ-
 τόν. Ὑπέρβατον δὲ τίθῃσι τὸ κῶλον.

Καὶ ἀποκτεῖναι — ἀντὶ τοῦ· καὶ ἀποκτεῖναι
 ἂν θέλειν τὸν μεταφέροντά τι τῶν ἐκεῖ ἐνταῦθα. Εἴτα τὸν
 καταλύοντα, δι' ὧν ἡμῖν αὖξεται ἡ πολιτεία, λέγω δὴ τὸν
 τὴν δωρεὰν ἀφαιρούμενον, δι' ἧς ἀμιλλώμενοι αὖξουσιν αὐ-
 τήν, οὐ κολάζετε;

93. Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος —
 Μεταληπτικῶς κέχρηται πάλιν· ἡ δὲ ἀντίθεσις ἐκ τῶν ἐθῶν,
 οὐκέτι δὲ τῶν παρ' ἄλλοις· ἔλυσε γὰρ ταύτην. Ἀλλά,

νοι τινὲς οὐδενὸς ἡξιοῦντο τοιούτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπιγράμματος ἐν τοῖς ἔρμαῖς ἐτύγχανον· καὶ ἴσως τοιοῦτον ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν λόγον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! κατὰ πολλὰ ἀσύμφορον εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον. Εἰ μὲν γὰρ ἀναξίους εἶναί τις φήσει κακείνους τιμᾶσθαι, τίς ἄξιος, εἰπάτω· [εἰ μήτε τῶν πρότερον μηδεῖς, μήτε τῶν ὕστερον·] εἰ δὲ μηδένα φήσει, συναχθεσθεῖν ἂν ἔγωγε τῇ πόλει, εἰ μηδεῖς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γέγονεν ἄξιος εὖ παθεῖν. Καὶ μὲν εἶγε ὁμολογῶν, ἐκείνους εἶναι σπου-

φησὶν, οὐ βούλει μιμεῖσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς Θηβαίους, ἀλλά γε τοὺς προγόνους. Λύει δὲ τὴν ἐκ τῶν ἐδῶν ἀντίθεσιν ἐνστάσει, λέγων· οὐχ ἡγοῦμαι τὸν λόγον τοῦτον εἶναι δίκαιον λέγεσθαι, οὐδὲ συμφέροντα. Εἵτα συστήσῃ διὰ τῶν ἐξῆς, καὶ τῶν κατὰ Λυσίμαχον, ὅτι ψευδὴς ὁ λόγος.

Οὐδενὸς ἡξιοῦντο τοιούτου — Εἰσηκται μὲν ἀφελῶς, κακούργως δὲ αὐτὸ ἔλαβεν· οὐδενὸς ἐτύγχανον, ἀλλὰ τινῶν. Ὁ δὲ φησιν οὐδενός, ἵνα δεινοποιήσῃ τὸ πρᾶγμα.

Ἐν τοῖς ἔρμαῖς — Εὐλα ἢ λίθοι τετράγωνοι ἦσαν, ἔχοντες ὅψιν Ἑρμοῦ ἐπάνω, κάτω δὲ ἐν τῷ πλάτει τὰ ἐπιγράμματα.

Ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα — Ἔως τούτων ἢ ἀντίθεσις.

Ἀναξίους εἶναί τις φήσει — Φησὶ γὰρ ὅτι οὐδὲ οἱ πρόγονοι ἐτίμων.

δαίους, μὴ τετυχηκότας δείξει μηδενός, τῆς πόλεως
 94ὥς ἀχαρίστου δήπου κατηγορεῖ. Ἔστι δ' οὐχ οὐ-
 τω ταῦτ' ἔχοντα, οὐδὲ ὀλίγου δεῖ· ἀλλ' ἐπειδάν-
 τισ, οἶμαι, κακουργῶν ἐπὶ μὴ προσήκοντα πρά-
 γματα τοὺς λόγους μεταφέρει, δυσχερεῖς ἀνάγκη
 φαίνεσθαι. Ὡς δὲ τὰληθές τ' ἔχει, καὶ δίκαιόν
 ἐστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. Ἦσαν, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι! πολλοὶ τῶν πρότερον σπουδαῖοι,
 καὶ ἡ πόλις ἡμῶν ἐτίμα καὶ τότε τοὺς ἀγα-
 θούς· αἱ μέντοι τιμαὶ καὶ τὰλλα πάντα, τὰ μὲν
 τότε, ἦν ἐπὶ τοῖς τότε ἔθεσι, τὰ δὲ νῦν, ἐπὶ

94. Οὐδὲ ὀλίγου δεῖ — Πολλοῦ γε καὶ δεῖ·
 πάνυ, φησὶν, ἀφίστηκεν.

Ἐπὶ μὴ προσήκοντα πράγματα — ἐπὶ μὴ
 ὄντα ἀληθῆ.

Δυσχερεῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι — Ἀντὶ τοῦ,
 δυσφήμους καὶ κακοὺς λόγους. Οὐχ εὐρίσκων γὰρ τῇ ἀλη-
 θεῖα μάχεσθαι, καταφεύγει καὶ εἰς ἔδη τινὰ καὶ τοὺς
 προγόνους, οὓς διαβάλλει ψευδόμενος.

Ὡς δὲ τὰληθές τ' ἔχει — Ἦσαν πολλοὶ
 σπουδαῖοι, οὐχ, ὥσπερ οὗτός φησι, μηδέναι εἶναι· καὶ ἡ
 πόλις ἐτίμα τοὺς ἀγαθούς, καὶ ἦν ἄμιλλα τῶν μὲν εὖ ποι-
 ούντων, τῶν δὲ ἀμειβομένων.

Καὶ τὰλλα πάντα — Ἵνα μὴ ἡμεῖσθαι τῷ
 χρόνῳ μόνη ἡ τιμὴ δόξη, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ πράγμα-
 τα. Θέλει δὲ εἰπεῖν, ὅτι καὶ τότε τοῖς ἔθεσιν ἐτίμων
 τοὺς εὐεργέτας· οὐπω δὲ ἦν τότε ἡ ἀτέλεια, ἕτεροι δὲ
 ἦσαν.

τοῖς νῦν. Πρὸς οὖν τί τοῦτο λέγω; "Οτι φήσαιμ' ἂν ἔγωγε ἐκείνους οὐκ ἔστιν ὅτου παρὰ τῆς πόλεως οὐ τυχεῖν, ὧν ἡβουλήθησαν. Τίνι χρώμενος 95 τεκμηρίῳ; "Οτι Λυσιμάχῳ δωρεάν, ἐνὶ τῶν τότε χρησίμων, ἑκατὸν μὲν ἐν Εὐβοίᾳ πλέθρα γῆς πεφυτευμένης ἔδωσαν, ἑκατὸν δὲ ψιλῆς, ἔτι δὲ ἀργυρίου μναῖς ἑκατόν, καὶ τέτταρας τῆς ἡμέρας δραχμάς. Καὶ τούτων ψήφισμά ἐστιν Ἀλκιβιάδου, ἐν ᾧ ταῦτα γέγραπται. Τότε μὲν γὰρ ἡ πόλις

"Οτι φήσαιμ' ἂν ἔγωγε — "Ο λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· οὐκ ἦν, φησί, θελῆσαι τι καὶ μὴ λαβεῖν παρὰ τῆς πόλεως τὸν εὐεργέτην.

95. "Οτι Λυσιμάχῳ δωρεάν — Ἀριστείδου τοῦ δικαίου ἦν υἱός· τοῦ δὲ πάππου εἶχε τὸ ὄνομα· δεδώκασιν δὲ αὐτῷ ταύτην τὴν δωρεάν δι' ἐκεῖνον. Ἐπειδὴ τοίνυν ὅσα ἐχαρίσαντο αὐτῷ ἥττω τῆς τοῦ ἀνδρὸς δόξης ἦν, ἵνα μὴ φανῇ ἡ πόλις μικρότερον τῶν εὐεργεσιῶν τιμῶσα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εἰσέγαγεν οὐδὲν εὖ ποιήσαντα τὴν πόλιν, ὥς κατὰ τὴν ἱστορίαν ἔχομεν, πλὴν ὅτι Ἀριστείδου ἦν υἱός· καὶ τοῦτο δὲ ἔκρυψεν, ἵνα μὴ πολλὰ πάνυ εὐεργετήσαντι δοκῇ ἡ πόλις τοσαῦτα δεδωκέναι.

Ψήφισμά ἐστιν Ἀλκιβιάδου — Ἀξιοπίστου ἀνδρὸς καὶ οὐδὲν πρὸς χάριν ποιούντος. Ἴνα γὰρ μὴ ἀντιπέσῃ· τί οὖν, εἰ ἀπατηθεὶς ὁ Δῆμος ἐπείσθη δοῦναι ὑπότινος, μισθὸν λαβόντος; διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸν ἄνδρα τὸν μέγιστον, καὶ μεγίστου φρονήματος, ὅς οὐκ ἂν ἔγραψε τοιοῦτον, οὐ πεφυκῶς κολακεύειν, εἰ μὴ σφόδρα ἐθαύμασε τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα.

ἡμῶν καὶ γῆς εὐπόρει, καὶ χρημάτων· νῦν δὲ εὐπορήσει· δεῖ γάρ οὕτω λέγειν, καὶ μὴ βλασφημεῖν. Καίτοι, τίν' οὐκ ἂν οἴεσθε νῦν τὸ τρίτον μέρος τούτων ἀντὶ τῆς ἀτελείας ἐλέσθαι; Ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τουτί! Λέγε!

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α . . .

96 Ὅτι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ τοῖς προγόνοις ὑμῶν ἔθος ἦν τοὺς χρηστοὺς τιμᾶν, δηλοῖ τὸ ψήφισμα τουτί· εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς, οἷσπερ ἡμεῖς νῦν, ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη. Εἰ τοίνυν μήτε Λυσίμαχον, μήτ' ἄλλον μηδένα, μηδὲν εὐρῆσθαι παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν συγχωρήσαιμεν,

Νῦν δὲ εὐπορήσει — Ὡς εὖνους ὧν ἐπηύξατο εὐπορεῖν τὴν πόλιν.

Τίν' οὐκ ἂν οἴεσθε — Τῶν ἐχόντων τὴν ἀτέλειαν, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὸ τρίτον μέρος λαβεῖν.

Τῆς ἀτελείας — ἧς τότε μείζονα ἐδωρήσαντο.

96. Ὅτι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! — Λύσας κατὰ ἔνστασιν, λύει καὶ κατὰ ἀντιπαράστασιν, ἐντεῦθεν ἀρξάμενος. Ἐγύμνωσε δὲ ἐνταῦθα τὴν αἰτίαν φανερώτερον.

Ἐτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη — Οὐχ ὅτι οὐκ ἔδοσαν, ἀλλ' ὅτι κατ' ἄλλον τρόπον. Οὐ γὰρ ἔχεις δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἐτίμων παντάπασιν.

Εἰ τοίνυν μήτε Λυσίμαχον — Ἐντεῦθεν ἤρξατο τῆς ἀντιπαραστάσεως· συντρέχει γὰρ αὐτῷ.

τί μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως
 ἂν ἀφαιρεθεῖεν; Οὐ γὰρ οἱ μὴ δόντες, ἀ μὴ δο- 97
 κεῖν, δεινόν εἰσιν οὐδὲν εἰργασμένοι· ἀλλ' οἱ δόντες
 μέν, πάλιν δ' ὕστερον, μηδὲν ἐγκαλοῦντες, ἀφαι-
 ρούμενοι. Εἰ μὲν γὰρ τις ἔχει δεῖξαι, καὶ κείνους
 ὧν ἔδοσαν τῷ τι τοῦτ' ἀφηρημένους, συγχωρῶ
 καὶ ὑμᾶς ταῦτό τοῦτο ποιῆσαι· καίτοι τόγε αἰ-
 σχρὸν ὁμοίως· εἰ δὲ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ
 τοῦτ' ἔχει δεῖξαι γεγονός, τίνος εἵνεκα ἐφ' ἡμῶν
 πρῶτον καταδειχθεῖν τοιοῦτον ἔργον;

Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ κεῖνο ἐν- 98
 θυμεῖσθαι καὶ ὁρᾶν, ὅτι νῦν ὁμωμοκότες κατὰ τοὺς

Τί μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς — Εἰ καὶ
 μηδένα ἐτίμησαν οἱ πρόγονοι κατὰ τι, νῦν δὲ οὐκ ἀφαιρῇ
 δικαίως, οὐς ἐτίμησας, καὶ ὃ δέδωκας, πάλιν ὕστερον ἀφαι-
 ρούμενος. Εἰ μὲν γὰρ πρόγονοι οὐ δεδώκασι, καὶ συγγνώ-
 μης ἔχονται· ὑμεῖς δὲ δόντες, μηδὲν ἀδικήσαντας ἀποστε-
 ρεῖτε. Ἵνα δὲ μὴ ἀντιπέσῃ· ἀλλ' ἀφαιροῦμαι αὐτόν, κα-
 κὸς γὰρ ὥφθη περὶ τὸν εὐεργέτην· διὰ τοῦτο προαρπάζει
 καὶ λέγει, μηδὲν ἐγκαλοῦντες.

97. Καίτοι τόγε αἰσχυρὸν ὁμοίως — Εἰ καὶ
 μιμήσεσθε τοὺς προγόνους, ἁμαρτήσετε πάλιν· τοῦ γὰρ αἰ-
 σχροῦ οὐκ ἀπήλλαχθε. Κἂν ὧσιν ἐκεῖνοι οἱ προὑπάρχαν-
 τες, ὅμως οὐ συγχωρῶ ἔπεσθαι ὑμᾶς τοῖς προγόνοις· τοι-
 οῦτον δ' ἔργον, ἀχαριστίας γνώρισμα, μὴ πρῶτοι, φησί,
 καταδείξετε.

98. Ὅτι νῦν ὁμωμοκότες — Ἐνθυμεῖσθαι,
 φησὶν, ὀφείλετε, ὅτι δικάσειν ὠμόσατε κατὰ τοὺς Ἀθη-

νόμους δικάσειν ἤκετε, οὐχὶ τοὺς Λακεδαιμονίων, οὐ-
 δὲ τοὺς Θηβαίων, οὐδ' οἷς ποτὲ ἐχρήσαντο οἱ πρῶ-
 τοι τῶν προγόνων, ἀλλὰ καθ' οὓς ἔλαβον τὰς ἀτε-
 λείας, οὓς ἀφαιρεῖται νῦν οὗτος τῷ νόμῳ· καὶ περὶ
 ὧν ἂν νόμοι μὴ ᾧσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρινεῖν.
 Καλῶς! Τὸ τοίνυν τῆς γνώμης πρὸς ἅπαντα ἀνενέγ-
 99 κατε τὸν νόμον! Ἄρ' οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι! τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν; Δίκαιον! Τί δαί; ὅς
 ἂν δῶ τις ἅπαξ, δίκαιον ἔχειν ἑᾶν; Δίκαιον! Ταῦ-
 τα τοίνυν αὐτοί τε ποιεῖτε, ἵνα εὐορκῆτε· καὶ τοὺς

ναίων νόμους, οὐ κατὰ τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ ἄλλων
 τινῶν.

Οἱ πρῶτοι τῶν προγόνων — Τοὺς ἀρχαιοτά-
 τους λέγει.

Καθ' οὓς ἔλαβον — Κατὰ τοὺς νῦν ὑπάρ-
 χοντας.

Περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ ᾧσιν — Ὅσα νόμοις
 οὐχ ᾧσται, ταῦτα κατὰ τὸν καιρὸν καὶ δίκαιον λογι-
 σμὸν ᾧμόσατε δικάσειν.

Τὸ τοίνυν τῆς γνώμης — Οἷον συνάψατε, Φη-
 σί, τὸν νόμον Λεπτίνου τῷ κοινῷ δικαίῳ. Εἰ δεῖ τοὺς εὐ-
 εργέτας τιμᾶν, ὁ κοινὸς λόγος σκοπεῖτω· ἀντεξετασάτω δὲ
 αὐτὸν τῷ ἀφαιρουμένῳ τοὺς εὐεργέτας νόμῳ τὴν ἀτέλειαν·
 δίκασον αὐτός. Ἐπιψηφίζεται δὲ, ἵνα γένηται ὁ ῥήτωρ
 κοινὴ τῆς φύσεως φωνή. Τοῦτο γὰρ ἡ φύσις βούλεται ἢ
 κοινή, τὸ τιμᾶν τούτους.

99. Ταῦτα τοίνυν αὐτοί τε ποιεῖτε — Τὰ
 ὁμολογούμενα καλὰ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ἀπαιτεῖ

προγόνους, ὀργίζεσθε, εἰ μὴ τις Φῆ ποιεῖν· καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα λέγοντας παραδείγματα, ὡς ἄρα ἐκεῖνοι, μεγάλα εὖ παθόντες, οὐδένα ἐτίμησαν, καὶ πονηροὺς καὶ ἀπαιδεύτους ἡγεῖσθε εἶναι· πονηροὺς μὲν, διότι καταψεύδονται τῶν προγόνων ὑμῶν, ὡς ἀχαρίστων· ἀμαθεῖς δέ, διότι ἐκεῖνο ἀγνοοῦσιν, ὅτι, εἰ τὰ μάλιστα ταῦθ' οὕτως εἶχεν, ἀρνεῖσθαι μᾶλλον ἢ λέγειν αὐτοῖς προσῆκεν.

Οἶμαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον Λεπτί-100 νην ἐρεῖν, ὡς τὰς εἰκόνας καὶ τὴν σίτησιν οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν εἰληφότων ὁ νόμος, οὐδὲ τῆς πόλεως τὸ τιμᾶν τοὺς ὄντας ἀξίους· ἀλλ' ἐξέσται καὶ χαλκοῦς ἰστάναι, καὶ σίτησιν διδόναι, καὶ ἄλλ'

φύσις. Αὐτοὶ δέ, ἢ πρὸς διαστολὴν τοῦ Λεπτίνου, ἢ ὅτι πλέον ἐχέτωσαν τῶν ἄλλων φρονήσεως οἱ Ἀθηναῖοι.

Ὅργίζεσθε, εἰ μὴ τις Φῆ ποιεῖν — Μὴ δυσφώμως χρὴ μνησθῆναι τῶν προγόνων, ἵνα αὐτοῦ συστήσῃ τὸν λόγον· ὁ δὲ μεθοδεύει τοῦτο καλῶς, καὶ ἐπὶ ἑτερον ἄγει.

100. Οἶμαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον — Ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ ἀντίθεσιν κεκίνηκεν. Ἀλλ' ἐξεστί, φησὶν, εἰκόνας διδόναι καὶ σίτησιν καὶ στεφάνους καὶ ἐρμᾶς καὶ ὅσα τοιαῦτα. Λύει δὲ τῷ συμβησομένῳ κατὰ τὸ ἀκόλουθον· εἰ ἄπιστον ἢ ἀτέλεια, ἣν ἀφηρήμεθα, ἄπιστοι δηλονότι καὶ αἱ λοιπαὶ δωρεαί. Ἐπειτα ἄτοπον, ὅτι τῶν αὐτῶν τιμῶν ἀξιοῦσι τοὺς μεγάλα καὶ μικρὰ τὴν πόλιν εὐεργετηκότας.

ὅ τι ἂν βούλησθε, πλὴν τούτου. Ἐγὼ δ', ὑπὲρ
 ὧν μὲν τῇ πόλει καταλιπεῖν φήσει, τοσοῦτον λέ-
 γω· ὅτι, ἂν ὧν ἐδώκατέ τῳ πρότερόν τι τοῦτ'
 ἀφέλησθε, καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀπίστους ποιήσετε
 πάσας δωρεάς. Τί γὰρ ἔσται πιστότερον, τὸ
 τῆς εἰκόνης, ἢ τὸ τῆς σιτήσεως, ἢ τὸ τῆς ἀτε-
 λείας, ἣν πρότερόν τισι δόντες ἀφῆρημένοι· Φανεῖ-
 οῖσθε; Ἔτι δ', εἰ μηδὲν ἔμελλε τοῦτ' ἔσεσθαι δυσ-
 χερές, οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι, εἰς τοι-
 αύτην ἀγειν ἀνάγκη τὴν πόλιν, δι' ἧς ἢ ἅπαντας
 ἐξίσου τῶν αὐτῶν ἀξιῶσει τοῖς τὰ μέγιστα εὐερ-
 γετοῦσιν, ἢ, μὴ τοῦτο ποιοῦσα, χάριν τισὶν οὐκ
 ἀποδώσει. Μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν οὐδ' ἡμῖν

Πλὴν τούτου — Πλὴν τῆς ἀτελείας. Τοὺς ὄντας
 ἀξίους, φησὶν, οὐ πάντα ἀφαιρεῖται ὁ νόμος.

Καταλιπεῖν — Ὡστε χαρίζεσθαι.

Τὰς ὑπολοίπους — Ἐάν τινα ἀφέλησθαι τι, καὶ
 αἱ λοιπαὶ ἀπίστοι γίνονται δωρεαί.

101. Ἔτι δ', εἰ μηδὲν ἔμελλε — Θέλει εἰ-
 πεῖν· ὅτι εἰ καὶ τὸ προειρημένον οὐ βέβλαπται, λέγω τὸ
 τῆς ἀπιστίας· ἀλλὰ τὸ ἕτερον, ὃ ποιήσει τὴν ἴσην δωρεὰν
 πᾶσι διδόναι τοῖς εὐεργέταις, ὅτι τὴν ἀτέλειαν ἀφῆρημένοι
 ἦσαν. Ἡ γὰρ οὐ τιμῶσα τοὺς πάνυ ἀγαθοὺς ἀξίως, (οὐ
 γὰρ ἦν τηλικαύτη δωρεὰ μετὰ τὴν ἀτέλειαν·) ἀχάριστος
 ἐγίγνετο ἡ πόλις, ἢ ὕβρισε τῷ ἴσῳ.

Μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν — Θέλει εἰ-
 πεῖν· μὴ γένοιτο μεγάλων εὐεργετῶν χρῆζειν τὴν πόλιν· διὰ

συμφέρει συμβαίνειν πολλάκις καιρόν, οὐτ' ἴσως ῥα-
 διον αἰτίῳ γενέσθαι· μετρίων δὲ καὶ ὧν ἐν εἰρήνῃ
 τις καὶ πολιτεία δύναιτ' ἂν ἐφικέσθαι, εὐνοίας, δι-
 καιοσύνης, ἐπιμελείας, τῶν τοιούτων, καὶ συμφέ-
 ρειν ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ χρῆναι δίδόναι τὰς τιμὰς.
 Δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι καὶ τὰ τῶν δωρεῶν, ἵν',
 ἧς ἂν ἄξιός ὢν ἕκαστος φαίνεται, ταύτην παρὰ τοῦ
 Δήμου λαμβάνῃ τὴν δωρεάν. Ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν 102
 γε τοῖς εὐρημένοις τὰς τιμὰς καταλιπεῖν φήσει,
 οἱ μὲν ἀπλᾶ πάνυ καὶ δίκαια ἂν εἴποιεν, πάνθ',
 ὅσα τῶν αὐτῶν ἔνεκα αὐτοῖς ἔδοτε εὐεργεσιῶν, ἀξι-
 οῦντες ἔχειν· οἱ δέ, φενακίζειν τὸν ὥς καταλείπε-

γὰρ τῶν μεγάλων κακῶν οὗτοι γνωρίζονται· ὅτι χρεῖα ἐν
 τούτοις μεγίστων εὐεργετιῶν. Εἰ δὲ καὶ γένοιτο καιρός, οὐ-
 δεὶς ῥαδίως εὐρεθήσεται. Δύο δὲ διὰ τούτου ἀνύει μεγά-
 λα· καὶ φοβεῖ περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ παραμυθεῖται λε-
 ληθότως, ὅτι οὐ πολλοῖς δώσετε. Ἀφείλου γὰρ τὴν δω-
 ρεάν, δι' ἧς πάντες ἡμιλλῶντο.

Δεῖ μεμερίσθαι καὶ τὰ τῶν δωρεῶν —
 ἵνα μὴ ἴσας, ἀλλὰ διαφόρους· ἵνα ἕκαστος ἀξίως τιμᾶται.

102. Ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν γε — Οἱ ἔχοντες
 μετὰ τῆς ἀτελείας καὶ ἄλλας δωρεάς, ἀποστερούμενοι λέ-
 ξουσιν· ὅτι, εἴπερ τὰς ἄλλας ἡμῖν καταλίπης, καὶ τὴν
 ἀτέλειαν κατὰλιπε. Ὡς εὖ πεποιηκόσι γὰρ δέδωκας ἀρκεί-
 νην καὶ ταύτας· οὐκοῦν ἀμφότερα κατὰλιπε.

Οἱ δέ, φενακίζειν — Οἱ δὲ μόνον τὴν ἀτέλειαν
 εἰληφότες φάσκουσιν· ἀπατᾷ, ὥς καταλείπει. Οὐδὲ γὰρ

ταί τι λέγοντα αὐτοῖς. Ὁ γὰρ ἄξια τῆς ἀτελείας
 εὖ πεποιημέναι δόξας, καὶ ταύτην παρ' ὑμῶν λα-
 βὼν τὴν τιμὴν μόνην, ἢ ξένος, ἢ καὶ τις πολίτης,
 ἐπειδὴν ἀφαιρεθῇ ταύτην, τίς ἔχει λοιπὴν δωρεάν,
 103 Λεπτίνην; οὐδεμίαν δήπου. Μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ
 τῶνδε κατηγορεῖν, ὡς Φαύλων, ἐκείνους ἀφαιροῦ·
 δι' αὐτὸ δ' αὖ καταλιπεῖν ἐκείνοις Φησεις, τοὺςδε, ὁ
 μόνον λαβόντες ἔχουσι, τοῦτ' ἀφέλη. Ὡς δ' ἀπλῶς
 εἰπεῖν, οὐκ, εἰ τῶν πάντων ἀδικησόμεν τινα, ἢ
 μείζονα, ἢ ἐλάττονα, δεινόν ἐστίν· ἀλλ' εἰ τὰς τι-
 μάς, αἷς ἂν ἀντευποιήσωμέν τινας, ἀπίστους κατα-
 στήσομεν· οὐδ' ὁ πλεῖστος ἔμοιγε λόγος περὶ τῆς
 ἀτελείας ἐστίν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μὴ πονηρὸν ἔθος τὸν
 νόμον εἰσάγειν, καὶ τοιοῦτον, δι' οὗ πάνθ', ὅσα ὁ
 Δῆμος δίδωσιν, ἀπίστα ἔσται.

104 Ὁν τοίνυν κακουργότατον οἶονται λόγον εὐρη-
 κέναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖ-

ἡμῖν ἀφῆκεν, ἀφείλετο γὰρ ἣν μόνην εἶχομεν· ὥστε δι' ἐτέ-
 ρων ἐτέρους ἀδικεῖ.

103. Τῶνδε κατηγορεῖν — Περὶ ὧν λέγει, ὅτι
 ἀνάξιοι εἰσιν.

104. Ὁν τοίνυν κακουργότατον — Ἐπειδὴ
 πιθανώτατος ὁ περὶ τῶν ἱερῶν λόγος, καὶ ἱκανὸς ἐπάγεσθαι,
 φθάσας διέβαλε κακουργότατον ὀνομάσας. Ἔστι δὲ ἀπὸ
 τοῦ δικαίου ἢ ἀντίθεσις· εἶγε τὸ δίκαιον, γένος ὄν, περι-

σαι, βέλτιόν ἐστι προειπεῖν, ἵνα μὴ λάθῃτε ἐξαπατηθέντες. Ἐροῦσι γάρ, ὅτι ταῦθ' ἱερῶν ἐστὶν ἅπαντα τὰ ἀναλώματα, [αἱ χορηγίαι, καὶ αἱ γυ-

έχει καὶ τὰ περὶ τὸ θεῖον καὶ τὰ ἀνθρώπινα· διακρούει δὲ ἐν τῇ λύσει τὴν τῆς ἀντιθέσεως πανουργίαν. Διαιρεῖ γάρ, τίνα μὲν χρὴ καλεῖν ἱερὰ ἀναλώματα, τίνας δὲ λειτουργίας. Λεῖτον δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸ δημόσιον, ὅθεν λειτουργεῖν τὸ εἰς τὸ δημόσιον ἐργάζεσθαι ἔλεγον· ὅθεν καὶ λεία λέγεται ἢ παρὰ τῶν πολεμίων εἰς τὸ κοινὸν τῶν διαρπαζόντων ὠφέλεια. Φάσκει δὲ δεινότατον εἶναι καὶ ἀδικώτατον, τὸ ἀφαιρεθῆναι τὸ δεδομένον. Οὐ γάρ τὸ μὴ λειτουργεῖν δεινόν, ἀλλὰ τὸ τῶν δεδομένων ἀποστερεῖσθαι· καὶ ὅτι ἐπ' ὀνόματι τῶν θεῶν τὸ δεινὸν ἐργάζονται, τοῦτό ἐστι τὸ δεινότατον. Εἶτα ἐκ διαφορᾶς καὶ διαιρέσεως ἐντεῦθεν ἄρχεται. Ὅτι οὐκ ἔστι τυχὺτὸν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν καὶ λειτουργιῶν· ἐν ᾧ καὶ τὸ συγκριτικὸν ἀπὸ τοῦ νόμου λαμβάνει, ὡς ἕτερα μὲν γεγραφότος Λεπτίνου, ἕτερα δὲ λέγοντος· καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἐκ τῶν γεγραμμένων παρὰ Λεπτίνου λαμβάνει· καὶ διὰ τοῦτο πάλιν ἐδεήθη τῆς ἀναγνώσεως τοῦ νῦν κατηγορουμένου νόμου. Τὸ μὲν οὖν πρότερον δίκαιον τὴν ἀναφορὰν εἰς τοὺς εἰληφότας ἀδίκως ἔχει· τινὲς εἰλήφασιν, οἱ οὐκ εἰσὶν ἄξιοι τῆς δωρεᾶς. Ἐνταῦθα δὲ ἕτερον δίκαιόν ἐστι τὸ πρὸς τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων· ὡς τὸ μὲν πρότερον δίκαιον περὶ τὴν ποιότητα τῶν εἰληφότων θεωρεῖσθαι, τὸ δὲ νῦν δίκαιον περὶ τὴν ποιότητα τῆς πόλεως.

Ἐροῦσιν, ὅτι ταῦθ' ἱερῶν ἐστὶν ἅπαντα — Ἀναλώματα λέγεται τὰ εἰς τὰ ἱερὰ ἀναλισκόμενα. Τὰ δὲ ἄλλα λειτουργίαι καὶ χορηγίαι τρόπον τινὰ εἰς τοὺς θεοὺς ἀναλίσκονται. Οὐδεὶς δὲ ἦν ἀτελής τούτων

μνασιάρχαι·] δεινὸν οὖν, εἰ τῶν ἱερῶν ἀτελής τις
 ἀφεθήσεται. Ἐγὼ δέ, τὸ μὲν τινας, οἷς ὁ Δῆμος
 ἔδωκεν, ἀτελεῖς εἶναι τούτων, δίκαιον ἡγοῦμαι· ὁ δὲ
 νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, εἰ ἄρα ταῦτα λέγωσι, τοῦτ'
 105 εἶναι δεινὸν νομίζω. Εἰ γὰρ ἂ κατὰ μηδέν᾽ ἄλ-
 λον ἔχουσι τρόπον δεῖξαι δίκαιον ὑμᾶς ἀφελέσθαι,
 ταῦτ' ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν ζητήσουσι,
 πῶς οὐκ ἀσεβέστατον ἔργον καὶ δεινότατον πράξουσι;
 Χρὴ γάρ, ὥς ἔμοιγε δοκεῖ, πάνθ', ὅσα τις πράτ-
 τει τοὺς θεοὺς ἐπιφημίζων, τοιαῦτα φαίνεσθαι, οἷα
 μηδ' ἄν, ἐπ' ἀνθρώπου πραχθέντα, πονηρὰ φα-
 νείη. Ὅτι δ' οὐκ ἔστι ταῦτὸν ἱερῶν ἀτέλειαν

τῶν ἀναλωμάτων. Διὰ τοῦτο σοφίζεται Λεπτίνης καὶ φη-
 σι, μὴ δεῖν διδόναι ἀτέλειαν τῶν ἱερῶν λέγων.

Ἐγὼ δέ τὸ μὲν τινας — Κατὰ συγχώρησιν λέ-
 γων συντρέχει διὰ τοὺς θεοὺς, ἵνα μὴ δόξη τραχύς. Θέλει
 δὲ εἰπεῖν, εἰ καὶ ἱερῶν ὁ Δῆμος ἀτέλειαν ἐθέλει διδόναι, οὐ
 χρὴ ἀντιλέγειν· ἐγγὺς θεῶν αὐτὸν ποιῶν.

105. Εἰ γὰρ ἂ κατὰ μηδέν᾽ ἄλλον ἔχου-
 σι τρόπον — Ἐπειδὴ γὰρ ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ οὐ δύναν-
 ται δεῖξαι ὅτι καλὸν τοῦτο, καταφεύγουσιν ἐπὶ τοὺς θεοὺς,
 ἵνα αἰδοῖ τούτων νικήσωσιν.

Οἷα μηδ' ἄν ἐπ' ἀνθρώπου πραχθέντα —
 Ὁ λέγει, τοιοῦτον ἂν εἴη· ὁ πράττων ἐπὶ ὀνόματι τῶν
 θεῶν τι, τοιαῦτα ὀφείλει ποιεῖν, ἵνα τὰ πραχθέντα μηδὲ
 ἐπὶ ἀνδρῶν πονηροτάτων, οἷς ἔθος πλημμελεῖν, ἔχοι λαβὴν
 διαβολῆς.

ἔχειν καὶ λειτουργιῶν, ἀλλ' οὗτοι τὸ τῶν λειτουργιῶν ὄνομα ἐπὶ τὸ τῶν ἱερῶν μεταφέροντες, ἐξαπατᾶν ζητοῦσι, Λεπτίνην αὐτὸν ὑμῖν ἐγὼ παρέξομαι μάρτυρα. Γράφων γὰρ ἀρχὴν τοῦ νόμου, 106 Λεπτίνης εἶπε, Φησὶν, ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελεῖν εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. Καίτοι, εἰ ἦν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν ταῦτό καὶ λειτουργιῶν, τί τοῦτο μαθὼν προσέγραψεν; Οὐδὲ γὰρ τούτοις ἀτέλεια τῶν γε ἱερῶν ἐστὶ δεδομένη. Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, λάβε μοι πρῶτον μὲν τῆς στήλης τὰ ἀντίγραφα, εἶτα τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου. Λέγε!

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΣΤΗΛΗΣ...

Ἀκούετε τῶν ἀντιγράφων τῆς στήλης, ὧ ἂν- 107 δρες Ἀθηναῖοι! ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι κελευόντων,

106. Εἰ ἦν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν — Εἰ ἀτελεῖς τοὺς ἀφ' Ἀρμοδίου εἶπες, οὐδεὶς δ' ἀτελεῖς τῶν ἱερῶν ἀναλωμάτων, εἶπες δὲ τινὰς εἶναι ἀτελεῖς, πῶς ἱεραὶ αἱ λειτουργίαι;

Πρῶτον μὲν τῆς στήλης — Στήλη ξύλον ἢ λίθος τετράγωνος, εἰς ὃν ἐγέγραπτο τὰ τῶν δωρεῶν.

107. Ἀκούετε τῶν ἀντιγράφων — Κατασκευή, ὅτι οὐκ εἰσὶν αἱ λειτουργίαι αὗται ἱεραὶ, ὡς Λεπτίνης σοφίζεται.

πλὴν ἱερῶν. Λέγε δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ
Λεπτίνου!

Ν Ο Μ Ο Σ . . .

Καλῶς! Κατάθες! Γράψας, ὅπως ἂν οἱ
πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδέναι εἶ-
ναι ἀτελεῖς, προσέγραψε, πλὴν τῶν ἀφ'
Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. Τίνος εἴ-
νεκα, εἶγε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν;
108 Αὐτὸς γὰρ οὕτως τὰναντία τῇ στήλῃ γεγραφώς,
ἂν ταῦτα λέγῃ, φανήσεται. Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε
ἐροίμην Λεπτίνην, τίνος αὐτοῖς τὴν ἀτέλειαν ἢ σὺ
νῦν καταλιπεῖν φήσεις, ἢ ἐκείνους τότε δοῦναι, τὰς
λειτουργίας ὅταν εἶναι φῆς ἱερῶν; Τῶν μὲν γὰρ
εἰς τὸν πόλεμον πασῶν εἰσφορῶν, καὶ τριηραρχιῶν
ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων οὐκ εἰσὶν ἀτελεῖς· τῶν δέ
701 γε λειτουργιῶν, εἴπερ εἰσὶν ἱερῶν, οὐδ' ἔχουσιν.
Ἀλλὰ

Καλῶς — Καλῶς ἔχει! Μὴ ἀναγίνωσκε πλείονα!

Μηδέναι εἶναι ἀτελεῖς, προσέγραψεν — Εἰς
οὖν ἱερῶν εἰσιν, οὐδεὶς δὲ ἀτελεῖς τούτων, ἀφώρισας δὲ τοὺς
ἀφ' Ἀρμοδίου· οὐκ ἄρα ἱερά, ἀλλὰ ἐγκύκλια καὶ κοινά.
Τέλος δὲ τὸ ἀνάλωμα.

108. Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε ἐροίμην — Εἰς
ἄπορον αὐτὸν ἄγει. Εἶγε ἱερά, αὗται λειτουργίαι, οὐδεὶς
δὲ ἐκτὸς τούτων, δέδωκας δὲ σὺ ἀτέλειαν, τίνος εἶπέ.
Συγκλείει γὰρ αὐτόν, ἀπάγων εἰς ἄπορον.

Ἡ ἐκείνους — Τοὺς προγόνους, τοὺς δεδωκότας.

Ἀλλὰ μὴν γέγραπταί γε, ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι. 109
 Τίνος; ἢ τοῦ μετοικίου; τοῦτο γὰρ λοιπόν. Οὐ
 δήπου· ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λειτουργιῶν, ὡς ἡ τε
 στήλη δηλοῖ, καὶ σὺ προσδιώρισας ἐν τῷ νόμῳ, καὶ
 μαρτυρεῖ πᾶς ὁ προτοῦ χρόνος γεγονώς· ἐν ᾧ το-
 σούτῳ τὸ πλῆθος ὄντι οὔτε Φυλὴ πώποτε ἐνεγ-
 κεῖν ἐτόλμησεν οὐδεμίᾳ οὐδένα τῶν ἀπ' ἐκείνων χο-
 ρηγόν, οὔτε ἐνεχθεῖς αὐτοῖς ἄλλος οὐδεὶς ἀντιδοῦ-
 ναι· οἷς, οὐκ ἀκουστέον, ἂν ἐναντία τολμᾷ λέγειν.

Ἔτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες ἐροῦσιν, ὡς Με- 110
 γαρεῖς καὶ Μεσσήνιοί τινες εἶναι Φάσκοντες, ἔπειτα

109. Τίνος; ἢ τοῦ μετοικίου — Παίζει· τοὺς
 τυραννοκτόνους, φησὶν, οὐκ ἀπαιτοῦμεν τὸ μετοίκιον· γε-
 λοῖον δὲ τὸ τοιοῦτο.

Ἐν ᾧ τοσούτῳ τὸ πλῆθος ὄντι — Ἐν ᾧ
 διαστήματι ἐκ τοῦ γενέσθαι τὸν Ἀρμόδιον· καὶ ὅμως οὐδεὶς
 ἐλειτούργει τούτων· ὥστε τούτων εἶχον ὧν σὺ λέγεις ἱερῶν
 ἀτέλειαν· καὶ μαρτυρεῖ πᾶς ὁ χρόνος τοῖς λόγοις.

Οἷς οὐκ ἀκουστέον — Λεγομένοις. Ἄν τᾶναν-
 τία λέγειν τούτοις τολμήσωσι, μὴ ἀκούετε.

110. Ἔτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες — Τὸ
 μὲν ἐπισύροντες ἀντὶ τοῦ διασύροντες. Ἔστι δ' ἡ ἀντίθεσις
 αὕτη πάλιν ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν εἰληφότων· διαφέρει δὲ
 τῷ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀορίστως τινὰς αἰτιᾶσθαι τῶν εἰληφό-
 των, ἐνταῦθα δὲ κατ' ὄνομα διαρρήδην προήχθῃ, ὅτι Μεγα-
 ρεῖς καὶ Μεσσήνιοι· ὅπερ κατ' εἶδός ἐστιν. Ἐπισύρον-
 τες, οἷον εἰς ἔδαφος ἔλκοντες καὶ διαβάλλοντες, οὐδέν

ἀτελεῖς εἰσιν, ἀθρόοι παμπληθεῖς ἄνθρωποι· καὶ
 τινες ἄλλοι, δοῦλοι καὶ μαστιγῖαι, Λυκίδας, καὶ
 Διονύσιος, καὶ τοιοῦτοί τινες ἐξηλεγμένοι. Ὑπὲρ
 δὴ τούτων ὡδὶ ποιήσατε. Ὅταν ταῦτα λέγωσι,
 κελεύετε, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσι πρὸς ὑμᾶς, τὰ
 ψηφίσματα, ἐν οἷς ἀτελεῖς εἰσὶν οὗτοι, δεικνύναι.
 Οὐ γάρ ἐστ' οὐδεὶς ἀτελὴς παρ' ὑμῖν, ὅτῳ μὴ ψή-

III Φισμα ἢ νόμος δέδωκε τὴν ἀτέλειαν. Πρόξενοι
 μέντοι πολλοὶ διὰ τῶν πολιτευομένων γεγόνاسι
 παρ' ὑμῖν τοιοῦτοι, ὧν εἷς ἐστὶν ὁ Λυκίδας· ἀλλ'
 ἕτερον πρόξενον ἐστ' εἶναι, καὶ ἀτέλειαν εὐρῆσθαι.
 Μὴ δὲ παραγόντων ὑμᾶς· μηδ', ὅτι δοῦλος ὢν ὁ
 Λυκίδας, καὶ ὁ Διονύσιος, καὶ τις ἄλλος ἴσως, διὰ
 τοὺς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα γράφοντας ἐτοίμως, πρό-
 ξενοι γεγόνاسι, διὰ τοῦθ' ἑτέρους ἀξιούς, καὶ ἐλευ-
 θέρους, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους, ἃς ἔλαβον
 δικαίως παρ' ὑμῶν δωρεάς, ἀφελέσθαι ζητούντων.

δ' ἀληθές λέγοντες. Μέννηται δὲ καὶ τῶν ὀνομάτων· οἶδε
 γὰρ, ὅτι οὐ βλάπτει αὐτόν.

Μαστιγῖαι — Κακοί, πονηροί, μαστίγων ἄξιοι.
 Δοῦλοι, φησί, καὶ οὐδὲ οὗτοι χρηστοὶ ἀτέλειαν ἔχουσι.
 Λεπτίνης δὲ ἔλεγεν, ὅτι καὶ δοῦλοι καὶ Μεσσήνιοι ἔχουσιν
 ἀτέλειαν.

III. Πρόξενοι — Οἱ ὑποδεχόμενοι ἀλλήλους ἐν
 ταῖς αὐτῶν πόλεσιν· ἦσαν δὲ ἰδίαι καὶ κοινῇ.

Πῶς γὰρ οὐχὶ καὶ κατὰ τοῦτο δεινότατ' ἂν πε- 112
 πονθῶς ὁ Χαβρίας Φανείη, εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσεις
 τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις, τὸν ἐκείνου δοῦλον,
 Λυκίδα, πρόξενον ὑμέτερον πεποιημέναι· ἀλλ' εἰ
 καὶ διὰ τοῦτον πάλιν τῶν ἐκείνων τι δοθέντων ἀφέ-
 λωιντο, καὶ ταῦτ' αἰτίαν λέγοντες ψευδῇ! Οὐ γάρ
 ἐστὶν οὐθ' οὗτος, οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς, πρόξενος ὢν,
 ἀτελής, ὅτῳ μὴ διαρρήδην ἀτέλειαν ἔδωκεν ὁ Δῆ-
 μος· τούτοις δὲ οὐκ ἔδωκεν, οὐδ' ἔξουσιν οὗτοι
 δεικνύναι· λόγῳ δ' ἂν ἀναισχυντῶσιν, οὐχὶ καλῶς
 ποιήσουσιν.

Ὁ τοίνυν μάλιστα πάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, 113
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! φυλάσσασθαι, τοῦτ' εἰπεῖν ἔτι

112. Εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσεις — Τοῖς κατὰ
 δύο, φησὶν, ἂν ἀδικηθεῖη Χαβρίας, ὅτι καὶ τῶν δούλων
 τινὰ αὐτῷ ἴσον ἐποίησαντο πολίτην καταριθμεῖσθαι· καὶ
 αὐτὸς μὲν τὴν προξενίαν μένει ἔχων, οὗτος δὲ ὁ παῖς διὰ
 τοῦτον ἀφαιρεθήσεται τῆς ἀτελείας. Ἦν δὲ αὐτοῦ ἀπελεύ-
 θερος ὁ Λυκίδας, ξενικῶν δὲ στρατευμάτων ἦν ἡγεμὼν· ὥς
 οὖν χρήσιμος ὢν οὗτος ἡξιώθη τῆς πολιτείας.

113. Ὁ τοίνυν μάλιστα πάντων — Τρέπε-
 ται ἐπὶ τὸν ἐπίλογον ἐντεῦθεν, πληρώσας τὸν ἀγῶνα. Δι-
 αίρει δὲ τὸν ἐπίλογον εἰς τὴν ποιότητα τῆς πόλεως, ὅτι οὐ
 πρὸς Ἀθηναίων καὶ τῆς ἐκείνων ἀξίας ἐστίν, ἀφαιρεῖσθαι
 τὰ δεδομένα· ὅσπερ ἐστὶ τόπος ἀπὸ τοῦ πρέποντος. Γίνε-
 ται δὲ ὁ ἀπὸ τοῦ πρέποντος τόπος, οὐχ ὅταν τὸ λαμπρὸν
 μόνον καὶ εὐπρεπὲς κατασκευάζωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναν-

βούλομαι. Εἰ γάρ τις πάντα, ὅσα Λεπτίνης ἐρεῖ
περὶ τοῦ νόμου, διδάσκων ὑμᾶς, ὡς καλῶς κεῖται,
συγχωρήσειεν ἀληθῆ λέγειν αὐτόν, ἐν γε αἰσχρὸν
οὐδ' ἂν, εἴ τι γένοιτο, ἀναιρεθείη, ὃ συμβήσεται,
διὰ τοῦ νόμου κυρίου γενομένου, τῇ πόλει. Τί οὖν
τοῦτ' ἐστι; Τὸ δοκεῖν ἐξηπατηκέναι τοὺς ἀγαθόν
τι ποιήσαντας. Ὅτι μὲν τοίνυν τοῦτο ἐν τι τῶν
αἰσχυρῶν ἐστι, πάντας ἂν ἡγοῦμαι φῆσαι. ὅσω δ'
114 ὑμῖν τῶν ἄλλων αἰσχίον ἀκούσατέ μου. Ἔστιν

τίον, τουτέστι τὸ αἰσχρὸν. Ἐκαστος γὰρ τόπος ἐκατέρω-
θεν ἔχει τὴν γυμνασίαν. Κἄνταῦθα γὰρ ἀπὸ τοῦ αἰσχυροῦ
καὶ ἀπρεποῦς λαμβάνει τὸ ἐπιχείρημα, εἰς δὲ τοῦτο ἔλαβε
τόπου πρῶτον μὲν ἐκεῖνον, ὅτι ἄτοπον τὸ δοκεῖν ἀπατᾶν
τοὺς εὐεργέτας· δεύτερον δὲ τὸν ἀπὸ τοῦ μαχομένου, ὅτι
τὸν ἀπατῶντα τὸν Δῆμον κολάζετε, εἰ ὑποσχόμενός τι
μὴ ποιήσῃ· οὐκοῦν ὁμοίως αἰσχρὸν αὐτοὺς φαίνεσθαι παρα-
βαίνοντας τὸν νόμον.

Εἰ γάρ τις πάντα — Κατὰ συνδρομὴν τοῦτο
φησι.

Κυρίου γενομένου — Καὶ κύριός ἐστι, καὶ λῦ-
σαι αὐτὸν ζητοῦσιν· ἀλλὰ καὶ λέγουσι μετὰ τὴν κρίσιν
ταύτην, ὅτι εἰ καὶ ὁ νόμος καλός φησιν, ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο
αἰσχρὸν ἔχοι, ὅτι ἀπατεῶνας ὑμᾶς τῶν εὐεργετῶν ποιεῖ·
ἀφαιρεῖ γὰρ τὴν δωρεάν.

Ὅσω δ' ὑμῖν τῶν ἄλλων αἰσχίον — Διὰ
τὴν ποιότητα τῶν Ἀθηναίων. Πρὸς ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο ἔλα-
βε τὸν αὐτὸν νόμον· ἐκεῖ μὲν πρὸς τὴν ἐγγύην, ἐνταῦθα δὲ
πρὸς τὴν ἀπάτην τῶν εὐεργετῶν.

ὑμῖν νόμος ἀρχαῖος, τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν·
 εἴαν τις, ὑποσχόμενός τι, τὸν Δῆμον
 ἐξαπατήσῃ, κρίνειν· καὶ ἄλλῳ, θανάτῳ
 ζημιοῦν. Ἐἴτ' οὐκ αἰσχύνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι! εἰ, ἐφ' ᾧ τοῖς ἄλλοις θάνατον τὴν ζημίαν
 ἐτάξατε, τοῦτ' αὐτοὶ ποιοῦντες φανήσεσθε; Καὶ
 μὴν πάντα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ ποιεῖν, καὶ τὰ δο-
 κοῦντα καὶ ὄντα, αἰσχρὰ· μάλιστα δὲ ταῦτα, ἐφ'
 οἷς τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς τις ἔχων ὁρᾶται. Οὐδὲ
 γὰρ ἀμφισβήτησις ἐτι καταλείπεται, τὸ μὴ ταῦτα
 ποιεῖν, ἃ πονηρά τις αὐτὸς ἐκρινεν εἶναι πρότερον.
 Ἐτι τοίνυν ὑμᾶς καὶ κεῖνο εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως μη- 115
 δέν, ὣν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἂν, τοῦτο δημοσίᾳ ποι-
 οῦντες φανήσεσθε. Ὑμῶν τοίνυν οὐδ' ἂν εἰς οὐδέν,
 ὣν ἰδίᾳ τινὶ δοίῃ, τοῦτ' ἀφέλοιτο πάλιν, ἀλλ' οὐδ'
 ἐπιχειρήσειεν ἂν. Μὴ τοίνυν μηδὲ δημοσίᾳ τοῦτο
 ποιήσητε! ἀλλὰ κελεύετε τούτους τοὺς ἐροῦντας

114. Ἐφ' ᾧ τοῖς ἄλλοις — Δεῖ μὲν γὰρ πάν-
 τα τὰ αἰσχρὰ φεύγειν, μάλιστα δὲ ἐκεῖνα, ἃ μὴ ποιεῖν
 αὐτὸς παραινεῖς. Οἶδας γὰρ αὐτός, ὅτι πονηρά, διὸ καὶ
 κωλύεις· καὶ ἄλλως οὐκ ἐρεῖς, ὡς οὐκ οἶδας· αὐτὸς γὰρ
 καὶ ἀπηγόρευσας.

115. Ὡν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἂν — Ἀτοπον γὰρ
 ἰδίᾳ μὲν τι ποιεῖν φυλάττεσθαι ὡς κακόν, κοινῇ δὲ αὐτὸ
 ποιεῖν. Ὅτι δ' ἂν τις δῶ τινὶ φίλῳ ἐκὼν, οὐκ ἀφαιρεῖ-
 ται αὐτόν.

ὑπὲρ τοῦ νόμου, εἴ τινα τῶν εὐρημένων τὴν δωρεάν ἀνάξιον εἶναί φασιν, ἢ μὴ πεποιηκότα ἐφ' οἷς εὗρετο, ἔχειν, ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν ἐγκαλοῦσιν τινι, γράφεσθαι κατὰ τὸν νόμον, ὃν παρῆς φέρομεν νῦν ἡμεῖς, ἢ θέντων ἡμῶν, ὥσπερ ἐγγυώμεθα, καὶ φαρμέν θήσιν, ἢ θέντας αὐτούς, ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται. Ἔστι δ' ἐκάστῳ τις αὐτῶν, ὡς

Ἐφ' οἷς εὗρετο ἔχειν — Μὴ ὄντα ἄξιον· διότι ἡξιώθη τοῦ ἔχειν δωρεάν. Ἡ δὲ σύνταξις· ἐφ' οἷς τὸ ἔχειν εὗρετο γράφεσθαι.

Κατὰ τὸν νόμον — Κατὰ τὸν αὐτόν. Ἦν γὰρ γεγραμμένον, τοὺς ἀναξίους κρίσει ἀφαιρεῖσθαι τὴν τιμὴν, οὗ νόμου.

Ἡ θέντας αὐτούς — Ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν ἢ θέντων αὐτῶν· ὃ δ' εἶπεν ἢ θέντας αὐτούς· ὥς ἢ πτώσις ἀντὶ πτώσεως.

Ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται — Οἱ μέλλοντες εἰς ἄλλο δικαστήριον κυροῦν τὸν νόμον· νῦν γὰρ ἐδοκιμάζοντο, ὑπευδύνους ποιήσαντες ἑαυτούς. Ὡς ἀσαφές δὲ τοῦτο φαίνεται. Λέγει δέ· ἐπειδὴν πρῶτον ἡ πόλις νομοθέτας καθίστη, τότε πρῶτον εἰσαχθήτω ὁ νόμος. Ἔθος γὰρ ἦν τῇ πόλει, εἰ γένοιτο χρεῖα νομοθετεῖν, καθίζειν ἕξ, ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους φησὶν· ἀξιῶν δὲ εὐθὺς καὶ παραχρῆμα, εἰ κατ' ἀρχὰς τοῦ ἔτους γένοιτο νομοθέται, τοῦτον εἰσάγεσθαι πρῶτον τὸν νόμον ἐν τοῖς πρώτοις νομοθέταις.

116. Ἔστι δ' ἐκάστῳ — Ἐπειδὴ ἐδόκουν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τεδεικέναι τὸν νόμον· ἵνα ἀνέλῃ τὴν ὑπόνοιαν ταύτην, δι' ἑαυτοῦς φησὶ πεποιηκέναι τοῦτο, ἵνα ἀποστε-

ἔοικεν, ἐχθρός· τῷ μὲν Διόφαντος, τῷ δ' Εὐβου-
λος, τῷ δ' ἴσως ἄλλος τίς. Εἰ δὲ τοῦτο Φεύξον-
ται, καὶ μὴ ἐθελήσουσι ποιεῖν, σκοπεῖτε, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι! εἰ καλῶς ὑμῖν ἔχει, ἃ τούτων
ἕκαστος ὀκνεῖ τοὺς ἐχθροὺς ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι,
ταῦθ' ὑμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀφηρημένους φαίνεσθαι·
καὶ τοὺς εὖ τι πεποιηκότας ὑμᾶς, οἷς οὐδεὶς ἂν ἐγ-
καλέσαι, νόμῳ τὰ δοθέντα ἀπολωλέκεναι δι' ὑμῶν
ἐχθρούς· παρὸν, εἴ τις ἄρα ἐστὶν ἀνάξιος, εἷς ἢ

ροῦντες τοὺς ἔχοντας τὴν ἀτέλειαν, τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνων-
ται. Ἦσαν γὰρ ἀτελεῖς ἐχθροὶ τε ἄλλων καὶ Λεπτιναυ,
ἔχοντες ταύτην τὴν δωρεάν. Καὶ διὰ τοῦ νόμου ἀμύνασθαι
αὐτοὺς ζητοῦσι, φησί· καὶ ὁ αὐτὸς ἠρνήσατο κατὰ τῶν
ἐχθρῶν, τοῦτο ὑμᾶς κατὰ τῶν εὐεργετῶν πείθει κατεργά-
σασθαι, τὸ μὴ διὰ κρίσεως, ἀλλὰ νόμῳ στερίσκειν. Ἡ
γὰρ κρίσις ἠῦρσκε τὴν ἀλήθειαν. Ἀντιπίπτον δὲ ἐκ τῆς
ἐργασίας ἀνακύψαν τοῦτο τῇ προκειμένῃ ἐννοίᾳ ὑποτέμνε-
ται· ἀλλ' οὐχ αἰροῦνται τινες προσκρούειν καὶ κατηγορεῖν
τῶν ἀναξίων. Ἐλυσε δ' εἰπών· ἀλλ' εἰσὶ τινες αὐτῶν
ἐχθροὶ τῶν τὰ μέγιστα δυναμένων ἐν τῇ πολιτείᾳ· ἵνα,
κὰν ἀντιπείσῃ, ἀσθενεῖς δὲ καὶ οὐχ οἷοί τε ἐξελέγχειν,
προσέθηκε καὶ τὴν ποιότητα τῶν ἐχθρῶν.

Δι' ὑμῶν ἀθρόους — Διὰ τῶν εὖ πεπονθότων
παρ' αὐτῶν. Ἀθρόους δέ, πολλούς· ἵνα ἢ καὶ τοῦ
πλήθους τὸ ἄτροπον. Ὅτι οὐδ' ὀλίγους ἀδικήσετε, ἀλλὰ
πολλούς. Καὶ καιρὸν δέ, φησὶν, εὕρισκουσιν ἀμύνασθαι
τοὺς ἐχθροὺς ἑαυτῶν, ἐπάγοντες αὐτοὺς διὰ τοῦ νόμου εἰς
κρίσιν.

δύο, ἢ πλείους, γραφῇ διὰ τούτων ταῦτό τοῦτο παθεῖν, κατ' ἄνδρα κριθέντας. Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὑπολαμβάνω ταῦτα καλῶς ἔχειν, οὐδὲ γε ἀξίως ὑμῶν. [Σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο.]

117 Καὶ μὲν οὐδ' ἐκείνου γε ἀποστατέον τοῦ λόγου, ὅτι τῆς μὲν ἀξίας τότε, ὅτε ἐδώκαμεν, τὴν ἐξέτασιν ἦν δίκαιον λαμβάνειν, ὅτε τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπε· μετὰ ταῦτα δ' ἔῃν, εἴ τι μὴ πεπόνθατε

Κατ' ἄνδρα κριθέντας — Μὴ ἀθρόους, ἀλλὰ κατ' ἄνδρα· καὶ κρίσει, μὴ νόμῳ.

Ἐγὼ μὲν γάρ — Ἐντεῦθεν τὰ ἐπιλογικὰ δηλοῦται. Τὰ γὰρ ἐκάστου κεφαλαίου ἰσχυρὰ συνάγει δι' αὐτῶν τούτων, διὰ τῶν πρὸς Λεπτίνην· λέγει δὲ, ὅτι καὶ οὕτω συμβαίνει, εἴγε ἀνάξιοι δι' ὑμῶν τῶν ἐχθρῶν ἀποστεροῖντο τῆς τιμῆς.

117. Καὶ μὲν οὐδ' ἐκείνου γε — Ἐπαγωνίζεται πάλιν τῷ μεταληπτικῷ ἐκ περιουσίας· ὅτι οὐδὲ νῦν κρίνεσθαι δεῖ τοὺς ἔχοντας, ἀλλὰ πάλαι, ἡνίκα ἐλάμβανον. Ἄν δέ τις οἴηται ταῦτα μὴ προσήκειν τοῖς ἐπιλόγοις, ἴστωσαν, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις οἱ παλαιοὶ ἀγωνίζονται πρὸς αὐτὰς τὰς προτάσεις, τὰς ἐν αὐτοῖς χειμένους.

Ὅτι τῆς μὲν ἀξίας — Παραγραφικὸν ἀπὸ τοῦ χρόνου. Δισσῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ· καὶ γὰρ καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον αὐτὸ ποιεῖ· ὅτε μὲν γὰρ λέγει, ὅτε ἐδώκαμεν, τὸν χρόνον ἐμφαίνει· ὅτε δὲ οὗτοι, παρόντες, τὸ πρόσωπον.

Τὴν ἐξέτασιν ἦν δίκαιον λαμβάνειν — Ἀντὶ τοῦ· ἔδει δοκιμάζειν αὐτοὺς τότε.

ὑπ' αὐτῶν ὕστερον κακόν. Εἰ δὲ οὗτοι τοῦτο φή-
σουσι· δεῖξαι μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσι· δεῖ κεκολασμέ-
νους αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τὰ δίκηματα φαίνεσθαι· εἰ
δὲ, μηδενὸς ὄντος τοιούτου, τὸν νόμον ποιήσετε κύ-
ριον, δόξετε φθονήσαντες, οὐχὶ πονηροὺς λαβόντες,
ἀφηρῆσθαι. Ἔστι δὲ πάντα μὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, 118
ὅσα ἐστὶ, τὰ ὀνειδή φευκτέον· τοῦτο δὲ πάντων
μάλιστα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Διὰ τί; Ὅτι παντά-

Εἰ δὲ οὗτοι τοῦτο φήσουσι — Ὅτι ἀνάξιοι·
οὐδὲν κωλύει τῷ λόγῳ αὐτοὺς ἐπαγγέλλεσθαι.

Παρ' αὐτὰ τὰ δίκηματα — Ἀντὶ τοῦ πα-
ραχρήμα. Τότε χρῆν αὐτοὺς, φησὶν, ὅτε ἐλάμβανον,
φαινομένους ἀναξίους, κολάζεσθαι. Ἄλλως. Παρ' αὐ-
τά — Ἄν δείξωσιν ὑμῖν, οἷον προσφόρως τιμωρήσασθαι,
καὶ ἐγγὺς τῶν ἀδικημάτων τῆς φύσεως ἢ τοῦ χρόνου.

Μηδενὸς ὄντος τοιούτου — Κατὰ τοὺς εὐεργέ-
τας κακοῦ, μὴ δὲ ὀφθέντων ἀναξίων.

Δόξετε φθονήσαντες — Τὸ ἐπιχείρημα τοιοῦ-
τόν ἐστιν, ὅτι οὐ πρὸς Ἀθηναίων ἐστὶ τὸ δοκεῖν βασκαί-
νειν· ἐν ᾧ τὸ πρέπον πάλιν κατὰ τὸ ἐναντίον ἐξετάζει.
Ὅτι ὑμεῖς τιμᾶτε τοὺς ἀξιονίκους τῶν ἀθλητῶν μεγίσταις
τιμαῖς· ὑμεῖς δὲ τιμᾶτε τοὺς τεθνηκότας τοῖς ἐπιταφίοις·
οὕτω πόρρω καθεστήκατε τοῦ φθόνου.

118. Ἔστι δὲ πάντα μὲν — Θέλει εἰπεῖν· ὅτι
καὶ κατὰ πάντα τὰ ὀνειδή καθαρὰ τυγχάνει ἡ πόλις, καὶ
πόρρω τούτων τῶν κακῶν· πολὺ δὲ πλεον τῶν ἄλλων, τὸν
φθόνον πέφευγεν.

Ὅτι παντάπασι — Ὁ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι
ἐν ἄλλοις ἐάν τις ἢ πρὸς τινὰ κακόνους, ἔχει τινὰ ἀπολο-

πᾶσι φύσεως κακίας σημείον ἐστὶν ὁ φθόνος, καὶ οὐκ ἔχει πρόφασιν, δι' ἣν ἂν τύχοι συγγνώμης ὁ τοῦτο πεπονθώς. Εἴτα καὶ οὐδέν ἐστὶν ὄνειδος, ὅτου πορρώτέρω ἐστὶν ἢ πόλις ἡμῶν, ἢ τοῦ φθονε-
ρὰ δοκεῖν εἶναι, πάντων ἀπέχουσα τῶν αἰσχυρῶν.

119 Τεκμήρια δὲ ἡλίκα τούτου, θεωρήσατε! Πρῶτον μὲν γὰρ μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τοῖς τε-
λευτήσασι δημοσίᾳ τὰς ταφὰς ποιεῖσθε, καὶ λόγους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα. Καίτοι τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἐπιτήδευμα ζηλούντων ἀρετὴν, οὐ τοῖς ἐπὶ ταύτῃ τιμωμένοις φθονούντων.

120 Εἴτα μεγίστας δίδοτε ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου δωρεὰς τοῖς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας νικῶσι, τοὺς στεφανίτας·

γίαν, φάσκων πεπονθέναι τί παρ' ἐκείνου· ἐπὶ δὲ τοῦ φθό-
νου, ἀσύγνωστον τὸ πάθος. Οὐ γὰρ ἐξ ὧν πάσχει λυ-
πεῖται· εἰ δὲ ἄλλος τις εὖ πράττει, λυπεῖται, καὶ ζημι-
οῦσθαι νομίζει· διὸ καὶ πεπονθότα αὐτόν φησι.

119. Πρῶτον — Ἀντὶ τοῦ· ἀφ' οὗ ἐστὲ δι' ὅλου τοῦ χρόνου.

Ἐν οἷς κοσμεῖτε — Ἐν οἷς λόγοις, λέγει, ὅτε τιμᾶτε τοὺς ἀνδρείους ἀποδυνήσκοντας, οὐ καταφρονεῖτε· οὕτως οὐκ ἐστὲ φθονεροί.

120. Τοὺς στεφανίτας — Οἱ μὲν τῶν ἀγῶνων εἰσὶ στεφανίται, οἱ δὲ ἀργυρίται. Δίδονται οὖν μέγιστα δωρεὰ καὶ μετὰ τὸν στέφανον. Ἐπειδὴ γὰρ εἴρηκε πε-
ρὶ τῶν πολεμικῶν τοὺς ἐπιταφίους, εἴρηκε καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀγωνιζομένους· ἐστεφανοῦντο γὰρ αἱ νικῶντες ἐν τούτοις.

καὶ οὐχ, ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν, ἐφθονήσατε τοῖς ἔχουσιν, οὐδ' ἐλάττους ἐνείματε τὰς τιμὰς διὰ ταῦτα. Πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, οὐδεὶς πώποτε τὴν πόλιν ἡμῶν εὖ ποιῶν δοκεῖ νικῆσαι· τοσαύτας ὑπερβολὰς τῶν δωρεῶν, αἷς ἀντευποιεῖ, παρέσχηται. Ἔστι τοίνυν ἅπαντα ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! δικαιοσύνης, ἀρετῆς, μεγαλοψυχίας ἐπιδείγματα. Μὴ τοίνυν, 121 δι' αὐτὰ πάλαι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἡ πόλις εὐδοξεῖ, ταῦτ' ἀνέλητε νῦν· μὴδ', ἵνα Λεπτίνης ἰδία τιςὶν, οἷς ἀηδῶς ἔχει, ἐπηρεάσῃ, τῆς πόλεως ἀφέλησθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν, ἣν διὰ παντός ἀεὶ τοῦ χρόνου δόξαν κέκτησθε καλήν! Μὴδ' ὑπολαμβάνετε εἶναι τὸν ἀγῶνα τόνδε ὑπὲρ ἄλλου τινός, ἢ τοῦ τῆς πόλεως ἀξιώματος, πότερον αὐτὸ δεῖ σῶν εἶναι,

Ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν — Οἱ ἀγαθοὶ ὀλίγοι ἀναγκαίως· κακοὶ γὰρ οἱ πολλοί. Διὰ τῶν ὀλίγων οὖν τοὺς γενναίους σημαίνει. Τούτοις οὖν οὐ φθονεῖτε, ἀλλὰ καὶ συνήδεσθε, δι' ὧν τιμᾶτε αὐτούς, εἰ καὶ ἀνόμοιοί εἰσι κατὰ φύσιν.

Διὰ ταῦτα — Διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς γενναίους καὶ ὀλίγους.

Οὐδεὶς πώποτε τὴν πόλιν ἡμῶν — Καὶ ἐν τῇ τιμᾷ μισεῖτε τὴν ἥτταν· τοιγάρτοι τῆς εὐεργεσίας μείζονα δωρεὰν δίδοτε. Ὁ γὰρ ἐξ ἴσου τιμῶν, χρέος, οὐ χάριν παρέχει.

Ἀρετῆς — τῆς μεταδόσεως.

καὶ ὅμοιον τῷ προτέρῳ, ἢ μεθεστᾶναι καὶ λευ-
μάνθαι!

- 122 Πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου κατὰ τὸν νό-
μον, ἐν μάλιστα τεθαύμακα πάντων· εἰ ἐκεῖνο
ἠγνόηκεν, ὅτι, ὥσπερ ἂν εἴ τις μεγάλας τὰς τιμω-
ρίας τῶν ἀδίκημάτων τάττοι, οὐκ ἂν αὐτός γε ἀδι-
κεῖν παρεσιευάσθαι δόξαι, οὕτως, ἂν τις ἀναιρῇ τὰς
τιμὰς τῶν εὐεργεσιῶν, οὐδὲν αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν
παρεσιευάσθαι δόξει. Εἰ μὲν τοίνυν ἠγνόησε ταῦτα,
(γένοιτο γὰρ ἂν καὶ τοῦτο·) αὐτίκα δηλώσει· συγ-
χωρήσεται γὰρ ὑμῖν λῦσαι, περὶ ὧν αὐτὸς ἤμαρ-
τεν· εἰ δὲ φανήσεται σπουδάζων, καὶ ὑπερδιατεινό-
μενος κύριον ποιῆσαι τὸν νόμον, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω
123 πῶς ἐπαινέσω, ψέγειν δὲ οὐ βούλομαι. Μηδὲν οὖν

122. Πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου —
Ἀπὸ τῆς ποιότητος τῆς πόλεως, μετέβη ἐπὶ τὴν ποιότητα
Λεπτίνου, διαβολὴν ποιούμενος τοῦ τρόπου αὐτοῦ.

Ὡς περ ἂν εἴ τις μεγάλας — Δι' ὧν τις κο-
λάζει σφόδρα τὸν μοιχόν, δείκνυσιν, ὥς μισεῖ τὸ πρᾶγμα·
οὐ γὰρ ὃ φιλεῖ τις, τοῦτο τιμωρεῖται. Οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ
ἐναντίου, Λεπτίνης στερίσκων τοὺς εὐεργέτας τῶν τιμῶν,
δῆλός ἐστι, ὥς οὐ δύναται τινὰς εὖ ποιεῖν. Ἴδου γὰρ καὶ
νόμον τίθησι. Τοῦτο οὖν, φησὶν, ἠγνόησεν ὁ νομοθέτης,
καὶ ὃς ὠφείλεν ἀπάντων εἶναι σοφώτερος, ὃ πάντες ἴσασιν
ἀγνοεῖ. Λέγω δέ, ὅτι δι' ὧν νομοθετεῖ, ἐλέγχει τὴν γνώ-
μην αὐτοῦ.

Ψέγειν δὲ οὐ βούλομαι — Καίτοι ἄξιον ὄντα.
Διὰ δὲ τοῦ ἥθους πλέον αὐτὸν κολάζει.

Φιλονεΐκει, Λεπτίνη! μηδὲ βιάζου τοιοῦτον μηδέν, δι' οὗ μήτ' αὐτὸς δόξεις εἶναι βελτίων, μήθ' οἱ πεισθέντες σοι· ἄλλως τε καὶ γεγεννημένου σοι τοῦ ἀγῶνος ἀκινδύνου.

Διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον, τὸν τουτουῖ πατέρα Ἀφεψίωνος, ὃς αὐτὸν ἔτ' ὄντα ὑπεύθυνον ἐγράψατο, ἐξῆλθον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι· καὶ νῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου πᾶς ἐστὶν ὁ λόγος, τούτῳ δ' οὐδεὶς ἐστὶ κίνδυνος. Καίτοι καὶ τοῦτο ἀκούω σε 124 λέγειν, ὡς ἄρα τρεῖς σέ τινες, γραψάμενοι πρότεροι τοῦδε, οὐκ ἐπεξῆλθον. Εἰ μὲν οὖν ἐγκαλῶν αὐτοῖς λέγεις, ὅτι σε οὐ κατέστησαν εἰς κίνδυνον, Φίλοκιν-

123. Μήτ' αὐτὸς δόξεις εἶναι βελτίων — Οἶον, εἰ ὠφελεῖσθαι γοῦν ἕτερος ἔμελλε, φορητὸν ἦν τὸν ἄλλον ἀμαρτάνειν διὰ τὸν ἕτερον· ὅτε δὲ ἀμφοτέροι βλάπτονται, φευκτὸν πάνυ τὸ πρᾶγμα καθίσταται.

Ἐξῆλθον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι — Καθ' οὓς ἐκινδύνευε κατηγορούμενος. Κατ' αὐτοῦ δὲ τοῦ νόμου, οὐ κατὰ σοῦ ὁ κίνδυνος. Καὶ πῶς ἂν δύναίτο κατηγορεῖν τοῦ μὴ κρινομένου; Ἐντεῦθεν κεκώλυται τῆς συνήθους παρρησίας ὁ ῥήτωρ.

124. Καίτοι καὶ τοῦτο ἀκούω — Τὴν περιουσίαν τῶν δικαιωμάτων Λεπτίνου εἰς ἀλαζονείαν διέβαλε· μᾶλλον δὲ περιέτρεψε πικρῶς εἰς ὑπόνοιαν, καταψάμενος, ὡς ἂν διαλυσαμένου καὶ ἐκόντος ὑποβαλόντος τοῦ ἐπαγγελλαμένου τὴν κατηγορίαν.

Ὅτι σε οὐ κατέστησαν — Πάντως γὰρ εἰ ἐπεξῆλθον τότε οἱ κατηγορήσαντες, ἑάλως ἂν καὶ ἐκινδύνευες.

δυνότατος εἶ πάντων ἀνθρώπων· εἰ δὲ τειμῆριον ποιῇ τοῦ τὰ δίκαια εἰρηνέναι, λίαν εὖηθες ποιεῖς. Τί γὰρ εἵνεκα τούτου βελτίων ἔσθ' ὁ νόμος, εἴ τις ἢ τετελεύτηκε τῶν γραφάμενων, πρὶν εἰσελθεῖν, ἢ πεισθεῖς ὑπὸ σοῦ διεγράψατο, ἢ καὶ ὅλως ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη; ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδὲ λέγειν καλόν.

125 Ἡιρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι, καὶ μάλιστα οἱ δεινοὶ λέγειν ἄνδρες, Λεωδάμας Ἀχαρνεύς, καὶ Ἀριστοφῶν Ἀζηνιεύς, καὶ Κηφισόδοτος ἐκ Κεραμέ-

Εἴ τις τετελεύτηκε — Τὸν Βάθιππον λέγει.

Πεισθεῖς ὑπὸ σοῦ — Ἀργυρίου δηλονότι· καὶ διὰ τοῦτο ἀπέστη, οὐ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι δεῖξαι κακῶς ἔχοντα τὸν νόμον.

Ἡ καὶ ὅλως ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη — Ὑπὸ σοῦ ἐπείσθη κατηγορῆσαι καὶ ἀποστῆναι, ἵνα δὴ ἔχῃς λέγειν, ὅτι κατηγορήσαντινες ἤδη, οὐδεὶς δὲ ἐνίκησεν, οὕτω καλὸς ὁ νόμος.

Ταῦτα μὲν οὐδὲ λέγειν καλόν — Ἐπειδὴ καθήψατο αὐτοῦ, κέχρηται τῇ θεραπειᾷ.

125. Ἡιρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι — Ἐπεταὶ τῇ ποιότητι τοῦ προσώπου καὶ ἐτέρων προσώπων ποιότης. Βούλεται γὰρ περιγράψασθαι τοὺς συνηγόρους τοῦ νόμου· ἔξεστι δὲ τοῦτο ποιεῖν, ὥς ἔοικε, καὶ ἐκβάλλειν τοὺς αἰρεθέντας ὑπὸ τοῦ Δήμου, εἰ παρὰ τὸν νόμον λέγειν δοκοῖεν. Πληρώσας δὲ τὸν περὶ ποιότητος τῶν προσώπων λόγον, μεταβαίνει ἐπ' ἄλλο μέρος τῶν ἐπιλόγων, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νομίμου. Οἱ γὰρ ἐπίλογοι ἐκ τῶν τελικῶν κεφα-

ων, καὶ Δεινίας Ἐρχιεύς. Ἄ δὴ πρὸς τούτους
 ὑπολαμβάνοιτ' ἂν εἰκότως, ἀκούσατε, καὶ σιοπεῖτε,
 ἂν ὑμῖν δίκαια φαίνεται. Πρῶτον μὲν πρὸς Λεω- 126
 δάμαντα· οὗτος ἐγράψατο τὴν Χαβρίου δωρεάν, ἐν
 ᾗ τοῦτ' ἐνεστι, τὸ τῆς ἀτελείας, καὶ πρὸς ὑμᾶς
 εἰσελθὼν ἠττήθη. Οἱ νόμοι δὲ οὐκ ἔωσι δις πρὸς
 τὸν αὐτὸν περὶ τῶν αὐτῶν οὔτε δίκας, οὔτε εὐθύ-
 νας, οὔτε διαδικασίαν, οὔτ' ἄλλο τοιοῦτον οὐδὲν εἶ-
 ναι. Χωρὶς δὲ τούτων, ἀτοπώτατον ἂν πάντων
 συμβαίῃ, εἰ τότε μὲν τὰ Χαβρίου παρ' ὑμῖν ἔργα
 μείζον ἴσχυε τῶν Λεωδάμαντος λόγων· ἐπειδὴ δὲ
 ταῦτά τε ὑπάρχει, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εὐεργετῶν

λαίων λαμβάνονται. Ἐνταῦθα τοίνυν προτερεῖ μὲν ὁ τοῦ
 δικαίου λόγος· (ὅσα γὰρ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ προσώπου
 διείλεχται, ταῦτα ἂν εἴη τὸ δίκαιον·) ἔπεται δὲ τὸ ἐκ
 τοῦ νομίμου.

126. Οἱ νόμοι δὲ οὐκ ἔωσι — Παραγραφὴ
 τελεία τῆς εὐθυδικίας. — Ἐπειδήπερ εἰς τῶν ἀποστερουμέ-
 νων τὴν δωρεάν ὁ Χαβρίας. Ἦδη δὲ ἐδικάσατο πρὸς αὐτόν,
 καὶ ἠττήθη. Διὰ τοῦτο τῷ Χαβρίᾳ καὶ τοὺς ἄλλους συλ-
 λαμβάνει, καὶ ἐκβάλλει τὸν συνήγορον τοῦ νόμου, λέγων,
 δις περὶ τῶν αὐτῶν οὐ δεῖ δικάζεσθαι.

Οὔτε διαδικασίαν — Φιλονεικίαν ἀπλῶς καὶ
 ἀμφισβήτησιν τῶν δύο προσώπων.

Εἰ τότε μὲν τὰ Χαβρίου παρ' ὑμῖν
 ἔργα — Οἷον, εἰ Χαβρίας μόνος δικαζόμενος ἐνίκησε
 τὸν Λεωδάμαντα, νῦν προστεθέντες καὶ οἱ ἄλλοι εὐεργέται
 ἠττηθήσονται, τοῦτο ἀτοπον.

προςγέγονε, τηνικαῦτα σύμπαντα ταῦτα ἀσθενέστε-
 127 ρα τῶν τούτου λόγων γίγνοιτο. Καὶ μὴν πρὸς γε
 Ἀριστοφῶντα, πολλὰ καὶ δίκαια ἂν ἔχειν εἰπεῖν
 οἶμαι. Οὗτος εὔρετο τὴν δωρεάν παρ' ὑμῖν, ἐν ᾗ
 τοῦτο ἐνῆν· (καὶ οὐ τοῦτ' ἐπιτιμῶ· δεῖ γὰρ εἶναι
 ὑμῖν εἶναι δίδόναι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, οἷς ἂν βού-
 λησθε·) ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐχὶ δίκαιον εἶναί φημι, τὸ
 ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ' ἐμελλεν ὑπάρξειν λαβόντι,
 μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν· ἐπειδὴ δὲ ἑτέροις δέδοται,
 τηνικαῦτ' ἀγανακτεῖν, καὶ πείθειν ὑμᾶς ἀφελέσθαι.

128 Καὶ μὴν καὶ Γελάρχῳ πέντε τάλαντα ἀποδοῦναι
 γέγραφεν οὗτος, ὡς παρασχόντι τοῖς ἐν Πειραιεῖ
 τοῦ Δήμου· καὶ καλῶς ἐποίει. Μὴ τοίνυν, ἃ μὲν
 ἦν ἀμάρτυρα, ταῦτ' ἐπὶ τῇ τοῦ Δήμου προφάσει
 διὰ σοῦ δεδόσθω· ὧν δ' αὐτὸς ὁ Δῆμος μαρτυρίας
 ἔστησεν, ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγράψας, καὶ πάντες συν-
 ἴσασι, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραίνει· μηδ' ὁ αὐτὸς Φαί-
 νου, τὰ τε ὀφειλόμενα ὡς ἀποδοῦναι δεῖ, γράφων,
 καὶ

127. Οὗτος εὔρετο τὴν δωρεάν — Καὶ μὴν
 οὐκ εἴληφε τὴν δωρεάν Ἀριστοφῶν· ἀλλὰ τῷ ἐθέλειν τὸν
 Δῆμον δοῦναι τὴν δωρεάν, οὗτος λογίζεται καὶ λέγει· ἔλα-
 βεν ὅσον εἰς τὴν προαίρεσιν τοῦ Δήμου· ἔδωκε μὲν γὰρ
 ὁ Δῆμος· οὗτος δὲ οὐκ ἠθέλησε, φησί, λαβεῖν ὡς εὔνους.

128. Τοῖς ἐν Πειραιεῖ — Τοῖς δημοτικοῖς. Καὶ
 οὗτος δέ, ὥσπερ Ἐπικέρδης, ἐδεδώκει τὰ πέντε τάλαντα
 χρήσουσιν εἰς τὸν κατὰ τῶν τυράννων πόλεμον.

καὶ ἂ τις παρὰ τοῦ Δήμου κενόμισται, ταῦτ' ἀφε-
λέσθαι παραινῶν. Καὶ μὴν πρὸς γε Κηφισόδοτον, 129
τοσοῦτ' ἂν εἴποιμι. Οὗτός ἐστιν οὐδενὸς ἥττον, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τῶν λεγόντων δεινὸς εἶπεῖν. Πολὺ
τοίνυν κάλλιον τῇ δεινότητι ταύτῃ χρῆσθαι ἐπὶ τὸ
τούς ἀδικοῦντας ὑμᾶς κολάζειν, ἢ τοὺς ἀγαθοῦ τι-
νος αἰτίους ἀδικεῖν. Εἰ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι τισι δεῖ,
τοῖς ἀδικοῦσι τὸν Δῆμον, οὐ τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦ-
σιν, ἔγωγε νομίζω δεῖν. Πρὸς τοίνυν Δεινίαν· οὗ- 130
τος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας αὐτοῦ, καὶ λειτουργίας.
Ἐγὼ δ', εἰ πολλοῦ τῇ πόλει Δεινίας ἄξιον αὐτὸν πα-
ρέσχηκεν, ὥς ἔμοιγε δοκεῖ, νῆ τοὺς θεοὺς, μᾶλλον

129. Καὶ μὴν πρὸς γε Κηφισόδοτον —
Ἐκάσῳ τὸ οἰκεῖον ἀποδίδωσι προσώπῳ· ἔτι δὲ ἔχεται τῆς
ἐκβολῆς τῶν συνηγόρων.

Εἰ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι — Οἶον, εἰ βεβούλησάι
τινας λυπεῖν, ὅλως τοὺς ἀδικοῦντας ὀφείλεις, μὴ μέντοι τοὺς
τὸ συμφέρον ποιοῦντας τῇ πόλει. Καλὸν γὰρ τῇ δεινότητι εἰς
τὸ χρήσιμον χρῆσθαι, καὶ μὴ λυμαίνεσθαι τοῖς πράγμασι.

130. Οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας αὐ-
τοῦ — Τὸ ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας δείκνυσιν, ἢ
ὅτι ὥς οὐκ ἔχων λέγειν προσποιεῖται, ἢ ὅτι ζητεῖ λαβεῖν
δωρεὰν διὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως. Ὁ δὲ φησι· κάλλιον
ἐστὶ τῆς εὐεργεσίας σὲ δωρεὰν αἰτεῖν, ἢ στερίσκειν ταύτης
τοὺς εὐεργέτας· ὕστερον μέντοι τιθεὶς τῇ τάξει, ἀσθενέ-
στερον πεποίηκεν.

Ὡς ἔμοιγε δοκεῖ — Ὡμολόγητο γάρ, καὶ δια-
τοῦτο οὐκ ἠναντιώθη, ἵνα μὴ δόξη τῇ ἀληθείᾳ μάχεσθαι.

- ἂν παραινέσαιμι αὐτῷ τινὰ τιμὴν ὑμᾶς ἀξιοῦν δοῦναι,
 ἢ τὰς ἑτέροις πρότερον δοθείσας ἀφελέσθαι κελεύ-
 ειν. Πολὺ γὰρ βελτίονος ἀνδρός ἐστίν, ἐφ' οἷς αὐ-
 τὸς εὖ πεποίηκεν, ἀξιοῦν τιμᾶσθαι, ἢ ἐφ' οἷς ἕτεροι
 131 ποιήσαντες ἐτιμήθησαν, φθονεῖν. Ὁ δὲ δὴ μέγιστον
 ἀπάντων, καὶ κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάντων τῶν συν-
 δίκων· τούτων πολλάκις εἰς ἕκαστος πρότερόν τισι
 πράγμασι σὺνδικος γέγονεν. Ἔστι δὲ καὶ μάλα ἔχων
 νόμος ὑμῖν καλῶς, οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθείς, ἀλλ' ἵνα
 μὴ τὸ πρᾶγμα ὥσπερ ἐργασία τιςὶν ᾗ, καὶ συκο-
 φαντία· μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθέντα ὑπὸ
 τοῦ Δήμου πλέον ἢ ἅπαξ συνδικῆσαι.
 132 Τοὺς δὲ συνεροῦντας νόμῳ, καὶ διδάζοντας ὑμᾶς,
 ὥς ἐπιτήδειός ἐστιν, αὐτοὺς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις
 δεῖ πειθομένους φαίνεσθαι· εἰ δὲ μή, γελοῖον, νό-
 μῳ μὲν συνδικεῖν, νόμον δ' αὐτοὺς παραβαίνειν ἕτε-
 ρον. Ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν νόμον αὐτοῖς, ὃν λέγω!

131. Οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθείς — Οἷον, ἀορί-
 στως ἐτέθη καὶ οὐκ ἐπιτήδες ἐπὶ τούτοις· οὐδεὶς γὰρ ἤδει
 ἐσομένους αὐτούς.

Ὡς περ ἐργασία — Κέρδος καὶ συκοφαντία,
 αἴφορμὴ τοῦ κακῶς ποιεῖν ἄλλους.

132. Αὐτοὺς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις — Εἰς
 τὸ ἄτοπον ἀπήγαγεν· ὅτι τοὺς συνεργοῦντας νόμῳ πείθεσθαι
 καλὸν τοῖς ὑπάρχουσι, καὶ μὴ παραβαίνειν αὐτούς.

Τὸν νόμον αὐτοῖς — Οὗτος ὁ νόμος ἐκέλευσε,
 μὴ δεύτερον συνδικεῖν. Καὶ γὰρ ἅπαξ τοῦτο ποιήσας κω-

Ν Ο Μ Ο Σ . . .

Οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ παλαιὸς ἔσθ' ὁ νόμος, καὶ καλῶς ἔχων· ὃν, εἰς σωφρονῶσι, φυλάσσονται παραβαίνειν οὗτοι.

Ἐγὼ δ' ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβή- 133
σομαι. Ἔστι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! πάντας μὲν τοὺς νόμους ὑμῖν, ὡς ἐγὼ νομίζω, σπουδαστέον ὡς κάλλιστα ἔχειν, μάλιστα δὲ τούτους, δι' ὧν ἡ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ' εἶναι τὴν πόλιν. Εἰσὶ δὲ οὗτοι τίνες; Οἱ τε τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσι τὰς τιμὰς διδόντες, καὶ οἱ τοῖς τὰναντία πράττουσι τὰς

λύεται, ἵνα μὴ διὰ τὸ κέρδος ψεύδεσθαι ἐπιχειρῇ· ὁ δὲ τὸ μὴ χρῆναι συνδικεῖν δεύτερον, καθόλου ἔλαβε, καὶ οὕτως ἐκβάλλει. Εἰ δέ τις ζητήσῃ, πῶς τὸν νόμον ἐνταῦθα τέδεικε, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ νομίμου, λέγομεν, ὅτι οὐδὲ ἐνταῦθα ἐξήτασεν ὡς νόμιμον. Ὅπου γὰρ τὸ νόμιμον κεφάλαιον, ἐξήτασται νόμος· ἐνταῦθα δὲ πρὸς τὸ διαβάλλειν μόνον, τοῦτον εἴληφεν. Ἔστι γὰρ ἐπιλογικὰ ὅλα.

133. Ἔστι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι — Περὶ τοῦ μέρους τῶν ἐπιλόγων λέγει, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νομίμου· καὶ πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. Ὅτι ἔθος ὑμῶν ἐχόντων τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας, οὗτος καὶ κολάζειν προστάττει· ἐν ᾧ καὶ ἄλλό ἐστιν ἐπιχείρημα. Ὅτι ἀναίρειν μὲν ἔξεστι κατὰ τοὺς νόμους, αἰτεῖν δὲ χάριν οὐκ ἔξεστι κατὰ τὸν Λεπτίνου νόμον. Εἶτα τῷ ἀτόπῳ· ἀλλὰ μνησθέντες τῶν καιρῶν, παρ' οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε· εἶτα τῷ ἀπὸ τοῦ μείζονος· ὅτι, νῆ Δία, τοῦτ' εἰς οὗτον ἐλπίζει πόρον.

τιμωρίας. Εἰ γὰρ ἅπαντες ὡς ἀληθῶς τὰς ἐν τοῖς νόμοις ζημίας φοβούμενοι, τοῦ κακόν τι ποιεῖν ἀποσταῖεν, καὶ πάντες, τὰς ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις δωρεὰς ζηλώσαντες, ἃ χρὴ πράττειν προέλοιnton· τί κωλύει μεγίστην εἶναι τὴν πόλιν, καὶ πάντας χρηστούς, καὶ
 134 μηδένα εἶναι τὸν πονηρόν; Ὁ τοίνυν νόμος οὗτος ὁ Λεπτίνου οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοῦτ' ἀδικοεῖ, ὅτι τὰς τιμὰς ἀναιρῶν τῶν εὐεργεσιῶν, ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν τοῖς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένοις καθίστησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ παρανομίας δόξαν αἰσχίστην τῇ πόλει καταλείπει. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν τὰ δεινότατα ὑμᾶς ἀδικούντων, ἐν ἐκάστῳ τίμημα ὑπάρχει διὰ τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην λέγει· μηδὲν ὡς χρὴ τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον ἢ ἓν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν ἢ ἀποτίσαι· ἀμφοτέρω
 135 δὲ μὴ ἐξέστω. Ἀλλ' οὐχ οὗτος ἐχρήσατο τούτῳ τῷ μέτρῳ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπαιτήσῃ χάριν ὑμᾶς, ἄτιμος ἔστω, φησί, καὶ ἡ οὐσία δημοσία

134. Ἐν ἐκάστῳ τίμημα ὑπάρχει — Ἀντὶ τοῦ καταδίκη τοῖς κακουργοῦσι, μηδὲν πλέον. Οἱ δὲ τὰς δωρεὰς αἰτοῦντες πλέον τῶν κακούργων κολάζονται· καὶ κεῖ μὲν ἐάν τις δικαίως ἀποκτείνῃ, ἐξέστω, ἐνταῦθα δὲ καὶ δικαίως τις αἰτήσῃ, κολαζέσθω.

135. Καὶ ἡ οὐσία — Ὁ καὶ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἢ διαζευκτικοῦ κεῖται, ἵνα ἢ· ἄτιμος ἔστω, ἢ ἡ οὐσία.

ἔστω· δύο τιμήματα ταῦτα! εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς· ἐὰν δὲ ἄλλῳ, ἐνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὅς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων ἀρχὴ τῷ δημοσίῳ. Θάνατον λέγει· τοῦτο γὰρ ἔστ' ἐπ' ἐκείνῳ τὸ ἐπιτίμιον· οὐκοῦν τρία τιμήματα ταῦτα! Πῶς οὖν οὐ σχέτλιον, καὶ δεινόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! εἰ χαλεπώτερον εἶναι δόξει παρ' ὑμῖν, χάριν εὖ ποιήσαντα ἀπαίτεῖν, ἢ τὰ δεινότατα ἐργαζόμενον ληφθῆναι;

Αἰσχυρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ κακῶς ἔχων 136 ὁ νόμος, καὶ ὅμοιος Φθόνῳ τινὶ καὶ Φιλονεικίᾳ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐῷ. Τοιούτοις δὲ τισι προσέοικεν ὁ γράφων χρῆσθαι· ὑμῖν δ' οὐχὶ πρέπει τὰ τοιαῦτα μιμεῖσθαι, οὐδ' ἀνάξια φαίνεσθαι φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν. Φέρε γὰρ, πρὸς Διός, τί μάλιστα ἂν ἀπευξαίμεθα πάντες, καὶ τί μάλιστα ἐν ἅπασι διεσπύδασται τοῖς νόμοις; Ὅπως μὴ γενήσονται οἱ περὶ ἀλλήλους Φόνοι· περὶ ὧν ἐξαίρετος ἡ βουλὴ Φύλαξ ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ τέτακται. Ἐν τοίνυν τοῖς περὶ 137 τούτων νόμοις ὁ Δράκων φοβερόν κατασκευάζων καὶ δεινόν, τό τινα αὐτόχειρα ἄλλον ἄλλου γίνεσθαι,

Ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς — Ἐνδείξεις ὄνομα δίκης κατὰ τῶν ἀτίμων καὶ ἀδικούντων· ἀπαγωγὴ δέ, κατὰ τῶν κλεπτῶν.

Τρία τιμήματα ταῦτα — Σοφίζεται, τὸ ἐν τρία ποιῶν.

καὶ γράφων χερνίβων εἶργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον,
 σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς, πάντα τὰλλα
 διελθών, οἷς μάλιστα ἂν τινὰς ᾤετο ἐπισχεῖν τοῦ
 τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὅμως οὐκ ἀφείλετο τὴν τοῦ
 δικαίου τάξιν, ἀλλ' ἔθηκεν, ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀπο-
 κτινύναι· καὶ οὕτω τις δράσῃ, καθαρὸν διώρισεν
 εἶναι. Εἴτ' ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως, ἐν γε τοῖς
 παρ' ὑμῖν νόμοις ἐξέσται· χάριν δ' ἀπαιτεῖν, οὐ-
 τε δικαίως, οὐθ' ὅπως οὔν, διὰ τὸν τούτου νό-
 138 μον; Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! μὴ βούλε-
 σθε δοκεῖν πλείω πεποιῆσθαι σπουδὴν, ὅπως μηδενὶ
 τῶν εὖ τι ποιούντων ὑμᾶς χάριν ἐξέσται κομίσασ-
 θαι, ἢ ὅπως μηδεὶς φόνος ἐν τῇ πόλει γενήσεται.

137. Χερνίβων — Οὐ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ τοῦ ἀγ-
 γείου.

Εἴτα ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως — Ἐπιχείρη-
 μα ἀπὸ τοῦ ἐναντίου κατ' ἄμφω· καὶ ὅτι ἔθους ὄντος τοὺς
 εὐεργέτας τιμᾶν, οὗτος καὶ κολάζειν προστάττει, καὶ ὅτι
 ἀναιρεῖν ἔξεστι κατὰ τοὺς νόμους Λεπτίνου.

Οὐτε δικαίως, οὐθ' ὅπως οὔν — Τὸ μὲν ἐπὶ
 τοῦ δικαίου δῆλον· τὸ δὲ οὐθ' ὅπως οὔν, ὡς ἐνίοτε
 θάρρῶν καὶ παρὰ τὸ δίκαιον διὰ τὸ συμφέρον αἰτοῦντος
 ἀνάγκη δοῦναι διὰ τὸν κίνδυνον.

138. Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι — Δεί-
 ξας τῇ παραθέσει τῶν δικαίων τὴν ἀτοπίαν τοῦ νόμου θάρ-
 ρῶν ἀπαγορεύει λοιπόν. Διὰ τοῦτο δὲ ἐγγὺς τοῦ μηδα-
 μῶς τὸ ὄνομα κεῖται τῶν Ἀθηναίων· τῇ δόξῃ τῆς πόλεως
 ἐμφαίνων τοῦ πράγματος τὸ παράλογον.

Ἄλλ' ἀναμνησθέντες τῶν καιρῶν, παρ' οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε τοὺς εὐρομένους, καὶ τῆς Δημοφάντου στήλης, περὶ ἧς εἶπε Φορμίων, ἐν ἣ γέγραπται καὶ ὁμώμοσται· ἂν τις ἀμύνων τι πάθῃ τῇ δημοκρατίᾳ, τὰς αὐτὰς δώσειν δωρεάς, ἅσπερ Ἀρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι· καταψηφίσασθε τοῦ νόμου! Οὐ γὰρ ἔνεστ' εὐορκεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσετε.

Παρά πάντα δὲ ταῦτα, ἐκεῖνο ἔτι ἀκούσατέ μου. Οὐκ ἔνι τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὅς

Ἀναμνησθέντες τῶν καιρῶν — Ἄλλο ἐπιχείρημα ἀπὸ τοῦ Ἰσού· εἶτα τὸ ἀπὸ τοῦ μείζονος προσέθηκε, κατὰ λόγον τῇ τάξει χρώμενος. Ὅμοιοι γὰρ τοὺς εὐεργέτας, περὶ ὧν ὁ λόγος, Ἀρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι, συλλογιζόμενος οὕτως· ὁ εὖ ποιῶν τὸ καιρὸν ἐν κινδύνοις, σώζει τὴν πόλιν καὶ τὴν δημοκρατίαν, ὡς οἱ τοὺς τυράννους διαφθείραντες. Οὐδὲν οὖν ἀπεικὸς ἐξισοῦσθαι αὐτοῖς καὶ κατὰ τὰς τιμὰς. Ταῦτα δὲ γέγραπται ὑπὸ Δημοφάντου ἐν στήλῃ· εἴρηται δὲ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος Φορμίωνος.

139. Οὐκ ἔνι τοῦτον ἔχειν καλῶς — Βουλόμενος αὐτοὺς τῷ ἀδήλῳ τοῦ μέλλοντος εἰς ἀγωνίαν καὶ ταραχὴν ἐμβαλεῖν, συνάγει τοὺς δύο χρόνους κατὰ τὸν νόμον, ἀρχὴν αὐτῷ τοῦ πράγματος ἐντεῦθεν ποιούμενος. Ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ νομίμου κεφαλαίου τὸ νόημα. Συντρέχει δὲ παρελθόντι δῆθεν, ἵνα μὴ δοκῶν ἄγαν φιλονεικεῖν ἔχῃ πειδομένους περὶ τοῦ μέλλοντος, λέγων· μὴδ' ἂν τοιοῦτοί τινες γένωνται; Δι' ὧν γὰρ συνέδραμε, τῇ ἀρετῇ αὐτῶν τὰ πρεσβεῖα δεδωκώς, διὰ τούτων ἀπαιτεῖ τοῖς τὰ ἴσα ἐπιδεικνυμένοις τὸ δίκαιον.

περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ μελλόντων οὐ ταῦτα λέγει· μηδένα εἶναι, Φησὶν, ἀτελῆ, πλὴν τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος· καλῶς! μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι. Μηδ', ἂν τοιοῦτοί τινες γένωνται, Λεπτίνη; Εἰ τὰ προτοῦ οὐ κατεμέμφου, τί; μὴ καὶ τὰ μέλλοντα ἤδεις; Ὅτι, νῆ Δία, πόρρω τοῦ τι τοιοῦτον
 140 ἐλπίζειν νῦν ἐσμέν. Καὶ εἴημέν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Ἀλλὰ χρή γε ἀνθρώπους ὄντας τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ νομοθετεῖν, οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσήσαι· καὶ τὰγαθὰ μὲν προσδοκᾶν, καὶ τοῖς θεοῖς εὐχέσθαι δίδοναι, πάντα δ' ἀνθρώπινα ἡγεῖσθαι. Οὐδὲ γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοι ποτε ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πρά-

Ὅτι, νῆ Δία, πόρρω — Ἀλλ' ἐρεῖ, ὥς οὐκ ἔστι πόλεμος, οὐδὲ καιρὸς παρενοχλεῖ χαλεπός, οὐδὲ κίνδυνος· ὅθεν οὐ δεῖται τοιούτων εὐεργετῶν ἢ πόλις, βαρὺς ὁ λόγος· οὐ γὰρ εἶπε, πόρρω τοῦ τι παθεῖν ἐσμέν, ἀλλὰ τοῦ ἐλπίζειν· ἵνα ἔχῃ λύσαι τοῖς παραδείγμασιν.

140. Καὶ εἴημέν γε — Ἡὔξατο μὲν διὰ τὸ μέγεθος ὡς φιλόπολις· ἐμφαίνει δὲ ὅτι εὐχῆς, οὐ νόμου δύναμις τὰ τῶν λογισμῶν ἐστί.

Χρή γε ἀνθρώπους ὄντας — Μετὰ φιλοσοφίας τὰ ἐνδυμήματα καὶ ἀνθρωπίνων λογισμῶν, ὅταν αἰτοῦντες τὰ ἀγαθὰ, καὶ περὶ τῶν ἐναντίων μὴ ἀπελπίζωμεν. Νεμεσᾷ γὰρ ὁ δαίμων, ὅταν διατεθῶμεν ὡς οὐδέποτε φαῦλον οὐδὲν πεισόμενοι.

Οὐδὲ γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοι — Ταῦτο πρὸς τὸ ἄνω ἔχει τὴν ἀναφοράν, ἐν ᾧ ἔφη, πόρρω τοῦ τι

γμᾶτα ἀφίξεσθαι· οὐδέ γε ἴσως Συρακούσιοι, τὸ
 πάλαι δημοκρατούμενοι, καὶ Φόρους Καρχηδονίους
 πραττόμενοι, καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτοὺς ἄρ-
 χοντες, καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς, ὑφ' ἐνὸς
 γραμματέως, [ὃς ὑπηρέτης ἦν, ὥς Φασι,] τυραν-
 νηθήσεσθαι. Οὐδέ γε ὁ νῦν ὢν Διονύσιος ἤλπισεν 141

τοιοῦτον ἐλπίζειν νῦν ἐσμέν· ἵνα ἀποκρίνηται·
 οὐδέ γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοι κ. τ. λ., ἃ οὐχ ἤρ-
 μοττε διὰ τὴν εὐνοίαν τῆς πατρίδος εὐθὺς ἀποκρίνασθαι,
 διὰ τὸ δύσφημον. Τοιγαροῦν παρεμβαλὼν ἡθικῶς τὰ πρῶτα,
 τότε τὸ λυποῦν ἐπήγαγε λανθάνων· ἀναμιμνήσκει δὲ τῆς ἐν
 Λεύκτροις συμφορᾶς τῆς καθελούσης τὴν Σπάρτην, καὶ τῶν
 κατὰ Συρακουσίους· πανταχόθεν δὲ αὖξει καὶ τούτους,
 ἐπειδήπερ ἐπὶ Λακεδαιμονίων, ὡς ὄντων γνωρίμων, οὐκ ἐδεΐ-
 το. Ἡ δὲ αὖξησης ἀπὸ πολλῶν, ἀπὸ τοῦ λαμβάνειν Φόρους
 ἀπὸ Καρχηδονίων, ἀπὸ τοῦ ἄρχειν τῶν περὶ αὐτούς, ἀπὸ
 τοῦ νικῆσαι συμμαχίᾳ τοὺς Ἀθηναίους· πρόσκειται δὲ καὶ
 τὸ δημοκρατούμενον, ἵνα τὸ ἀληθές τῆς μεταβολῆς καὶ τῆς
 τυραννίδος τὸ πταῖσμα ποιήσῃ σφοδρότερον· εἶτα ἐξάρας
 τὴν τῶν Συρακουσίων ἰσχύν, τὸν κεκρατηκότα λίαν ἡλάτ-
 τωσε, γραμματέα καὶ ὑπηρέτην προσειπὼν, ὀνόματα παρ'
 Ἀθηναίοις ἀπερῆρμιμένα.

Ὡς Φασι — Τοῦτο προσέθηκεν, ἵν' ὑπολάβοι τις
 τῶν διηγησαμένων ὑπάρχει τὸ αἴτιον. Εἴρηται δὲ ὑπὸ τι-
 νῶν, ὡς οἱ παρὰ τοῖς Συρακουσίοις γραμματεῖς σεμνοὶ τέ
 εἰσι, καὶ ἔνδοξοι, καὶ οὐχ ὡς οἱ παρ' Ἀθηναίοις· ὅθεν
 τὸ ὑπηρέτης συνέζευξεν, ἵνα εἰς ἐννοίαν τῶν παρ' αὐτοῖς
 γραμματέων ἀφίκηται.

141. Οὐδέ γε ὁ νῦν ὢν Διονύσιος — Υἱός
 ἐστὶν τοῦ πρώτου· ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ Ἑρμοκράτους υἱὸς

ἂν ποτ' ἴσως, πλοίῳ στρογγύλῳ καὶ στρατιώταις
 ὀλίγοις Δίωνα ἐλθόντα ἐπ' αὐτὸν ἐμβαλεῖν τὸν
 τριήρεις πολλὰς καὶ ξένους καὶ πόλεις κεκτημένον.
 Ἄλλ', οἶμαι, τὸ μέλλον ἄδηλον πᾶσιν ἀνθρώποις,
 καὶ μικροὶ καιροὶ μεγάλων πραγμάτων αἵτιοι γί-
 γνουνται. Διὸ δεῖ μετριάζειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις,
 καὶ προορωμένους τὸ μέλλον φαίνεσθαι.

142 Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν ἔτι καὶ διεξιέ-
 ναι, περὶ τοῦ μηδαμῇ, μηδὲ καθ' ἓν, τοῦτον ἔχειν
 καλῶς τὸν νόμον, μηδὲ συμφέρειν ὑμῖν· ἀλλ', ἵν'
 ἐν κεφαλαίῳ τοῦτο μάθητε, καὶ γὰρ παύσωμαι λέ-

ῆν· Δίωνος δὲ ἀδελφὴν εἶχεν ὁ πρῶτος Διονύσιος γυναῖκα· οὐ
 μὲν ἐξ αὐτῆς ἦν ὁ δεύτερος Διονύσιος γεγονώς, ἀλλ' ἐξ ἑτέ-
 ρας γυναικὸς Λοκρίδος. Ἐπεβούλευσεν οὖν τῷ Δίῳ, ὡς
 συμπράττοντι τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ
 παισί· καὶ δὴ ἔφυγεν ὁ Δίων, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ κακῶς
 ἔπασχεν ὑπὸ Διονυσίου. Ὑπὲρ τούτων ἀγανακτήσας ὁ
 Δίων ἀθρόως ἐπῆλθε λαθῶν

Πλοίῳ στρογγύλῳ — φορτηγῷ δηλονότι. Μα-
 κρὰ γὰρ τὰ πολεμικὰ ὀνομάζουσιν. Ὅρα δὲ ὅσα πάλιν
 ἀντέθηκε, τριήρεις πολλὰς καὶ ξένους καὶ πόλεις κεκτημέ-
 νον· ὥστε μηδὲ τοὺς Ἀθηναίους, εἰ καὶ πολλὰ πρὸς δύνα-
 μιν κέκτηνται, περὶ τὴν ἀσφάλειαν θαρρῆν.

Οἶμαι, τὸ μέλλον ἄδηλον — Μετὰ τὸν ἀπὸ
 τῶν παραδειγμάτων φόβον, ἦλθεν ἐπὶ τὸ κοινὸν ἐνθύμημα
 λοιπόν, ὃ πάντες ἀνθρώποι δουλεύουσιν· ὅθεν καὶ παραινεῖ
 φιλοσόφως μετριάζειν, καὶ μὴ λέγειν, ὡς πόρρω τοῦ
 ἐλπίζειν ἐσμέν τὰ κακά.

γων, ὡδὶ ποιήσατε! Σκέψασθε παράλληλα, καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί τε συμβήσεται κατεψηφισμένοις ὑμῖν τοῦ νόμου, καὶ τί μή· εἴτα φυλάττετε καὶ μέμνησθε, ἃ ἂν ὑμῖν ἐξ ἑκατέρου Φανῇ, ἵνα ἔλησθε τὰ κρείττω. Ἄν μὲν τοίνυν κα- 143
ταψηφίσῃσθε, ὥσπερ ἡμεῖς κελεύομεν, οἱ μὲν ἄξιοι τὰ δίκαια παρ' ὑμῶν ἔξουσιν· εἰ δέ τις ἔστ' ἀνά-
ξιος, ὥς ἔστω, πρὸς τῷ τὴν δωρεὰν ἀφαιρεθῆναι, δίκην, ἣν ἂν ὑμῖν δοκῇ, δώσει κατὰ τὸν παρεις-
ενηνεγμένον νόμον· ἡ δὲ πόλις πιστή, δικαία, πρὸς

142. Σκέψασθε παράλληλα — Ἀντεξέτασιν ποιεῖται καὶ ἀντιπαράθεσιν τῶν ἀποβησομένων ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἐάν τε λυθῇ ὁ νόμος, ἐάν τε κύριος γένηται· δεδω-
κὼς δὲ τὴν σκέψιν καὶ τὴν αἵρεσιν, ὅμως πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ διορίζεται, καὶ πρὸς τὸ χρήσιμον διοικεῖται ἃ βούλεται.

143. Οἱ μὲν ἄξιοι — Οὐκ ἐπήγαγε, τιμῇ θή-
σονται, ἀλλὰ, τὰ δίκαια ἔξουσιν.

Εἰ δέ τις ἔστ' ἀνάξιος — Ἐπειδὴ τοῦτο ἄνω καὶ κάτω προφέρει Λεπτίνης, οὐδ' αὐτὸ ἀφῆκεν ἀδιόρθωτον.

Ὡς ἔστω — Τοιοῦτόν ἐστιν· ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι τινα εἶναι ἀνάξιον· ἔστω δὲ διὰ τὸ φάσκειν τούτους, ἵνα μὴ πάντα λυπήσωμεν.

Ἦν ἂν ὑμῖν δοκῇ, δώσει — Ἐχει μετὰ τοῦ δικαίου καὶ θεραπεῖαν ὁ λόγος, τὸ ὑμῖν, μὴ τὸ Λεπτίνῃ, δοκοῦν κυροῦσθαι· τοῦτο δὲ ὁ ἡμέτερος ὑμῖν χαρίζεται νόμος ὁ παρειςφερόμενος.

Ἡ δὲ πόλις πιστή — Πιστή, διὰ τὸ μὴ μεταβάλλεσθαι· δικαία, διὰ τὴν ἀντίδοσιν· ἀψευδής, διὰ τὸ μὴ ἠπατηκέναι τοὺς εὖ ποιήσαντας.

ἅπαντας ἀψευδὲς φανήσεται. Ἐὰν δὲ ἀποψηφίσθη-
σθε, ὃ μὴ ποιήσαίτε, οἱ μὲν χρηστοὶ διὰ τοὺς φαύ-
λους ἀδικηθήσονται, οἱ δὲ ἀνάξιοι συμφορᾶς ἑτέροις
αἵτιοι γενήσονται, δίκην δ' οὐδ' ἡντινοῦν αὐτοὶ δώσου-
σιν· ἡ δὲ πόλις, τάναντία ὧν εἶπον ἀρτίως, δόξει
ἀπίστος, φθονερά, φαύλη παρὰ πᾶσιν εἶναι.

- 144 Οὐκ οὖν ἄξιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοσαύτην
βλασφημίαν ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων ὑμῖν ἀγα-
θῶν ἐλέσθαι. Καὶ γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ μεθέξει
τῆς δόξης τῶν κοινῇ γνωσθέντων. Οὐ γὰρ ἀγνοεῖ γε
τοῦτο οὐδεὶς, οὔτε τῶν περιεστηκότων, οὔτε τῶν
ἄλλων, ὅτι ἐν μὲν τῷ δικαστηρίῳ Λεπτίνης πρὸς
ἡμᾶς ἀγωνίζεται, ἐν δὲ τῇ τῶν καθεμένων ὑμῶν
ἐνὸς ἐκάστου γνώμῃ Φιλανθρωπία πρὸς Φθόνον, καὶ
δικαιοσύνη πρὸς κακίαν, καὶ πάντα τὰ χρηστὰ πρὸς
145 τὰ πονηρὰ ἀντιτάττεται. Ὡν τοῖς βελτίοσι πειθό-

Ἐὰν δὲ ἀποψηφίσησθε — Ἀπεύχεται γενέσθαι
τὸ φαῦλον, ὃ διαβάλλει καὶ βλάπτει τὴν πόλιν· εἴτα τὸ
ἄτοπον ἐν ὑπερβολῇ, οὐχ, ὅπως γε ἄνω εἰρήκαμεν, οἱ ἀνά-
ξιοι δίκας παρέξουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγαθοῖς συμφορῶν γε-
νήσονται πρόξενoi. Μετὰ ταῦτα, μέγιστα ὀνειδὴ προσέσται
τῇ πόλει, καὶ φθόνου, καὶ ἀπιστίας καὶ φαυλότητος.

144. Οὐκ οὖν ἄξιον — Εἰς ὅψιν αὐτοῖς ἄγων
ἀμφοτέρω, λέγει. Τίς οὖν εὖ φρονῶν τάδε μὲν ἀφήσιν, αἰ-
ρεῖται δὲ τὰ χεῖρω;

145. Ὡν τοῖς βελτίοσι πειθόμενοι — Δόν-
τες, φησί, τοῖς βελτίοσι τὰ νικητήρια, καὶ μεθ' ἡμῶν γενό-

μενοι, καὶ κατὰ ταῦτα ἡμῖν θέμενοι τὴν ψῆφον, αὐτοί τε ἂν προσήκει δόξετ' ἐγνωκέναι, καὶ τῇ πόλει τὰ κάλλιστα ἔσεσθε ἐψηφισμένοι· καὶ ἂν τις ἄρ' ἔλθῃ ποτὲ καιρός, οὐκ ἀπορήσετε τῶν ἐθελησόντων ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύειν. Ὑπὲρ οὖν τούτων ἀπάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς σπουδάζειν, καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως μὴ βιασθῆτε ἁμαρτεῖν. Πολλὰ γὰρ ὑμεῖς, 146 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! πολλάκις οὐκ ἐδιδάχθητε, ὥς ἔστι δίκαια, ἀλλ' ἀφῆρέθητε ὑπὸ τῆς τῶν λεγόντων κραυγῆς, καὶ βίας, καὶ ἀναισχυντίας· ὃ μὴ πάθοιτε νῦν! οὐ γὰρ ἄξιον· ἀλλ' ἂν δίκαια ἐγνώκατε, ταῦτα φυλάττετε, καὶ μνημονεύετε, ἕως ἂν ψηφίσησθε, ἵν' εὖορκον θῆσθε τὴν ψῆφον κατὰ τῶν

μενοι, πάντα κομιεῖσθε τὰ συμφέροντα, καὶ νῦν καὶ εἰς ὕστερον.

Ὅπως μὴ βιασθῆτε ἁμαρτεῖν — Φιλονείκους αὐτοὺς πρὸς τὸ μὴ εἶκειν καθίστησιν· οὐ γὰρ ἀνέχονται βιασθῆναι.

146. Πολλὰ γὰρ ὑμεῖς — Θεραπεύει πρὸς τῷ τέλει τὸ δικαστήριον, μετάγων τὴν αἰτίαν τῶν ἁμαρτημάτων ἐπὶ τοὺς ῥήτορας· καὶ ἵνα μὴ εὐάλωτοι δόξωσιν εἶναι, πολλὰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀπάτης εἰργάσατο, κραυγῆς καὶ βίας καὶ ἀναισχυντίας εἰπών.

Ὅ μὴ πάθοιτε νῦν — Κρατήσατε οὖν τούτων νῦν· οὐ γὰρ ἄξιον, Ἀθηναίους ὄντας ἐν τοῖς οὕτω φανεροῖς ἀπατᾶσθαι.

Ἀλλ' ἂν δίκαια, ἐγνώκατε — Ὑφαρπάζει τὴν ψῆφον, ὥς ἤδη ἔχων αὐτὴν ἀπὸ τῆς διανοίας τῶν δικαστῶν.

τὰ πονηρὰ συμβουλευόντων. Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα διαφθείρουσι θάνατος παρ' ὑμῖν ἐστὶν ἢ ζημία, τοῖς δ' ὅλην τὴν πόλιν κίβδηλον καὶ ἄπιστον ποιοῦσι λόγον δώσετε. Οὐ δὴ πού γε, ὦ Ζεῦ καὶ Θεοί!

147 Οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἄγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

προσποιεῖται δὲ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν φροντίζειν, προσπαρεμβαλὼν τὸ εὖορκον.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε — Ἐπιχείρημα ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος· εἰ γὰρ ἐπὶ τῷ νομίσματι θάνατος ἢ ζημία, πῶς οὐ μισητέον πλέον τοὺς κίβδηλον τῆς πόλεως τὸ ἥθος δεικνύντας;

Τὸ νόμισμα — Τὸ ἀργύριον, ὃ ἂν τις, φησί, παραχαράξῃ, κολάζεται. Καὶ τοῦτο μὲν οὐ ποιεῖ κοινὴν βλάβην, ὅμως δ' οἱ παραχαράσσοντες τιμωροῦνται· νόμους δὲ τὸν παραχαράσσοντα οὐ τιμωρούμεθα; Οὐκοῦν κολάζεσθω· ἐπεχείρησε γὰρ διαφθεῖραι διὰ τοῦ νόμου τὴν πολιτείαν.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ

ΛΟΓΟΣ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ

ΛΟΓΟΣ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
CHICAGO, ILL.
JAN 10 1900

ARTIST
H. O. ZEPH
JAN 10 1900

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ
ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ
ΛΟΓΟΣ.

Εἴπερ τι τῶν πάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! πρὸς τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ἔχον τῇ πόλει, καὶ φέρον ἐπὶ πλεῖστον εἰς δόξαν· καὶ τὸν τοῦ Λεπτίνου νόμον, ὡς οὐ καλῶς ἔχονθ' ἡμῖν, ἐκ ποδῶν πεποιῆσθαι. Εἰ γὰρ ὁ μὲν, δι' ὧν γράφει καὶ νομοθετεῖ, οὕτω παντάπασιν ἀτέλειαν ἀναιρεῖ, ὡς μὴ ὅτι τοὺς ἔχοντας αὐτὴν ἀφελέσθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ μηκέθ' οἴους τ' εἶναι ταύτης ὄντι-
νοῦν ἀξιῶσαι· ἡμῖν δὲ δι' αὐτῆς ταύτης τὰ κράτι-
στα παρὰ πάντων μετὰ τοὺς θεοὺς ἀπαντᾷ· οὐ μόνον ἂ καθ' ἡμῶν ἐστὶν ἀτεχνῶς, τούτοις μηδο-
πωστιοῦν ἡμᾶς χρῆσθαι προσῆκεν· ἀλλὰ καὶ τὸν ταῦτ' εἰργασμένον κολάζειν τε καὶ μισεῖν, καὶ τῆς πόλεως ὥσπερ τινα κῆρα παντάπασιν ἐξελαύνειν. Δεῖ γάρ που δυοῖν θάτερον, μᾶλλον δὲ πᾶσα ἀνάγκη· εἰ μὲν ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ποιούμεθα λό-
γον, μηδένα τούτου τοπαράπαν λόγον ποιεῖσθαι,

μᾶλλον δ' ὅπως αὐτίκα πεπαύσεται πάντα ποιεῖσθαι λόγον· εἰ δ' ὅπως κύριος ἔσται, τοῦτο δ' ἀπεῖν! ποιησόμεθα λόγον, δόξομεν εὖ οἶδα πᾶσιν, ἡμῶν μὲν αὐτῶν οὐδοντινοῦν λόγον ποιεῖσθαι, τοῦ δ' ὅπως τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἔξει κακῶς, πολὺν τινα λόγον ποιεῖσθαι. Καὶ τίς ἂν ταῦτα φήσκει; Καί τοι εἰ τὸ πρὸς τὴν πόλιν ἐρῥαστωνεῦσθαι, καὶ μὴ τὴν γιγνομένην ταυτησὶ πρόνοϊαν ἴσχειν, οὐκ ἀγαθοῦ τινος καὶ δημοτικοῦ φάσκομεν εἶναι πολίτου· ὅταν τις πρὸς αὐτῷ τούτῳ καὶ ἃ ταύτῃ καθάπαξ λυμαίνεται, ταῦτα γράφειν καὶ νομοθετεῖν ἐκ περιουσίας αἰρεῖται, ποῦ τουτονὶ θήσομεν; Ὡς μὲν οὖν πανοῦργος ἡμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ δύσνους καὶ τὰ τοιαῦτα Λεπτίνης, καὶ ὡς τῆς ἀγαθῆς, καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἀρχῆς λαχούσης ἀντίπαλος τύχης, ἐν ὑστέρῳ καὶ δὴ σαφῶς ἐπιδείξω· ὅτι δ' οὐδὲν τῶν δεόντων, καὶ ὧν τοῖς πράγμασι μάλιστα δεῖ, ἀλλ' ἃ μὴ χρὴ, συμβουλεύει, καὶ πρὸς τοὺς κειμένους τῇ πόλει νόμους καινοτομεῖ, καινοὺς τινας αὐτὸς εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων, νῦν ἐμοῦ λέγοντος εἰσεσθε.

- 4 Πρῶτον μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ἐκεῖνο μαθεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅτι τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἄνωθεν, οὐκ Ἀθήνησι μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι συμβούλων καὶ νομοθετῶν γεγονότων, τούτων μὲν οὐδεὶς οὐδὲν τι τοιοῦτον πώποτ' οὐτ' ἔγραψεν,

οὐτ' εἰσηγήσατο· μάλιστα ἂν, εἴ γε συμφέρειν εἶδε-
σαν, καὶ τοῦτ' εἰρηκότες, ὥσπερ καὶ τᾶλλα, δι' ὧν
ἡμῖν ἡ πόλις, σὺν θεοῖς εἰπεῖν, ἄριστα ἔχει· μό-
νος δὲ οὗτος, ὥσπερ ἐκ θεῶν ἦκων, καὶ τὸ συμ-
φέρον ἐκείθεν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πάντας εἰδώς, ἐπὶ
ταῦτα προῆλθε, καὶ νομοθετεῖν οἶεται δεῖν, ἃ μη-
δὲ τὴν ἀρχὴν ἐντεθυμεῖσθαι προσῆκεν. "Επειθ' 5
ὅτι πάντων, ὡς εἰπεῖν, τοὺς νόμους τιθέντων οὐ
τὸ συμφέρον μόνον σκοπούντων, ἀλλὰ καὶ ὅπως με-
τὰ δόξης τοῦτ' ἔσται μάλιστα παρασκευαζόντων·
ὡς τὸ μὲν μετὰ δόξης εὖ πράττειν, εὖ πράττειν
ὡς ἀληθῶς ὄν, ἄνευ δὲ ταύτης ἐξ ἡμισείας οὔσαν
τὴν τύχην· οὕτω πολλοῦ τινος ἐδέησε Λεπτίνης
ἀμφοτέρων τουτωνὶ ποιήσασθαι λόγον, ὡς καὶ ἀμ-
φοτέρων τούτων, δι' οὗ γράφει νόμου, τὴν πόλιν
ἀποστερεῖν, ἀτέλειαν ἐκ μέσου τιθεῖς. Ἀλλὰ μήπω
τοῦτο! Ἀλλ' ὅτι δι' ὧν μόνος τῶν πάντων ἀναιρεῖν 6
ταύτην πειρᾶται, καὶ ὅπως μηκέτ' ἔσται τοῦ λοιποῦ
πᾶσαν εἰσφέρει σπουδὴν, διὰ τούτων οὐχ ἥκιστα
πάντων συνίστησι ταύτην, καὶ ὅπως εἰς ἅπαν ἔσται
κατασκευάζει σαφῶς. "Οταν γὰρ ταύτῃ μὲν οὐδηντι-
νοῦν μέμψιν ἐπάγῃ, οὐδ' ἀγορεύειν κακῶς ἀξιοῖ, ἀνα-
ξίους δὲ τινὰς φάσκει ταυτησί μετασχόντας τῶν λει-
τουργιῶν ἀποσχέσθαι, ἀμφω ταυτὶ μαρτυρεῖ· καὶ
τὴν ἀτέλειαν ὡς κάλλιστα ἔχειν, καὶ χρῆναι ταύτην
ἑσαεὶ παραμενεῖν τῇ πόλει, καὶ πρὸς γε ἔτι τὸ μηδ'

ἂν αὐτὸς ἐπὶ τὸ νομοθετεῖν κεινῆσθαι, εἰ τοὺς μετέχοντας ἀξίους ἐώρα. Ὅτε τοίνυν οὐκ ἂν τοῦτ' ἔδρα, εἰ μηδεὶς ἀνάξιος ἦν, οὐκ εἰκότως, οὐδ' ἐξ ἀνάγκης κατὰ τῆς ἀτελείας χωρεῖ· δέον κατὰ τῶν ἀναξίων μόνον, ὥς οὐ προσηκόντων τῷ πράγματι.

- 7 Καὶ μηδεὶς εἶπη, ὥς, ἐπειδὴ τινες Φαῦλοι ταύτης μετέσχον, διὰ τοῦτο καὶ ταύτην ἐν τοῖς Φαύλοις θετέον. Ἄλλ' ἐπειδὴ πᾶσιν, ὥς εἰπεῖν, τοῖς βελτίστοις τῆς ὑπὲρ ἡμῶν προθυμίας δίδοται γέρας· διὰ τοῦτο καὶ ταύτην ἀνάγκη μετὰ τῶν σφόδρα συνεχόντων τὴν πόλιν σπουδῆς ἀξιοῦσθαι· ἄλλως δὲ οὐδ' ἀνάξιος πώποτ' οὐδεὶς, ὥς ἐγὼμαι, ταύτης μετέσχευ, οὐδ' ἐγγύς· ἀλλ' ὅστις τὰ πρὸς
- 8 ἡμᾶς ἄριστος ὥπται καὶ γεγονώς ἐν καιρῷ. Τοὺς γὰρ τοιούτους μάλισθ' ἢ πόλις πᾶσιν οἷς ἔχει δωρεῖται καὶ τιμᾷ τὰ εἰκότα, καλλίστους ἐξ ὧν ἔδρασε σφᾶς ἡγουμένη· καὶ ἄλλως Φαῦλοί τινες τύχωσιν ὄντες, καὶ μὴ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ἀξιόχρεω δόξης· ὥστ' ἀνάξιος ἔστ' οὐδεὶς, ὦ Λεπτίνη! κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. Οὐ μὲν ἄλλ' εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοῦθ' οὕτως ἔχει, ὅτι μὲν πολλῷ κάλλιον καὶ Φιλανθρωπότερον, διὰ τοὺς ἀξίους δήπου καὶ τοὺς ἀναξίους τιμᾶσθαι, ἢ διὰ τοὺς ἀναξίους ἀποστερεῖσθαι ταύτης καὶ τοὺς ἀξίους, ἐῷ. Ἄλλα καὶ οὕτω
- 9 σαυτῷ περιπίπτεις· τί γὰρ οὐ τοὺς ἀναξίους μόνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀξίους ἀπλῶς ἀτελείας ἀπο-

στερεῖς; Εἰ γὰρ τῷ ὄντι μόνοις τουτοῖσι δυσχεραίνεις, ἔδει δῆπου τούτων μεμνήσθαι μόνων, τῶν δ' ἄλλων ἀπέχεσθαι. Νῦν δὲ οἷς πάντας ἀπλῶς ὑπάγεις τῷ νόμῳ, ἔοικας οὐχ οὐς λέγεις μόνους κακίζων, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσι βασκαίνων, πάντας ἀφαιρεῖσθαι πειρᾶσθαι τὰς δωρεάς· μᾶλλον δὲ οὐκ εἰνάζειν, ἀλλ' εἰδέναι δίδως σαφῶς, μηδοπωστιοῦν ἔχων πρὸς ταῦτα ἀντειπεῖν.

Σκόπει δὲ καὶ οὕτω. Εἰ ὅστις ἀνάξιος, ὡς ἰο αὐτὸς λέγεις, οὗτος καὶ ἀτελείας ἀνάξιος· ἀνάγκη πᾶσα, τοὺς ἀξίους ταύτης τυγχάνειν, ἵνα καὶ τὸ διάφορον ἐκατέρων σώζηται. Ἄν δὲ καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἀναξίων ἐκπέσωσι ταύτης· πρῶτον μὲν οὐκ οἶδ', ὅτῳ τῶν ἀναξίων διοίσουσιν· ἔπειτ' ἀνάξιοι δόξουσιν εἶναι, τῶν γε ἀξίων ὄντες· μᾶλλον δὲ ταῦτ' ἄμφορ συμβήσεται, τοὺς μὲν ἀξίους ἀναξίους δοκεῖν τοῦτ' εἶναι τὸ μέρος· τοὺς δὲ ἀναξίους ἀξίους, ἐπειδήπερ ἄμφορ ταύτης ἐξ ἴσης στερηθήσονται. Καὶ μὲν τοὺς μὲν ἀναξίους ὄντας, ἀξίους ἡ πόλις οἷς μετέδωκεν ἔδειξε· σὺ δὲ καὶ τοὺς ἀξίους παρ' ἑαυτῶν, δι' ὧν ἀποστερεῖς, οὕτως ἀναξίους ἐργάζῃ, καὶ πολλῷ χείρους ἐκείνων, ὡς τοῖς μὲν οὐδὲν ἂν γενέσθαι καὶ νὸν ἐκπεσοῦσι τῆς δωρεᾶς· ἀνάξιοι γὰρ κατὰ τὸν σὸν τυγχάνοντες λόγον, ἀνάξιοι πάλιν ἔσονται· οἱ δ' ἀξιοὶ καὶ πρὸ ταύτης ὄντες, καὶ ταύτης ἀξίως τυχόντες, εἰς ἀναξίους τελέσουσι, ταύτης στερηθέν-

τες· καὶ ταῦτ' οὐδὲν ἐγκαλούμενοι τοπαράπαν,
 II καθάπερ ἐκεῖνοι. Οὐκοῦν καὶ κατὰ τοὺς ἀξίους,
 καὶ κατὰ δήπου τοὺς ἀναξίους εἰς τὸναντίον τὸ
 πρᾶγμα σοι περιίσταται, καὶ σαυτὸν αὐτὸς ἐξελέγ-
 χεις· διὰ μὲν τοῦ τοὺς ἀναξίους μόνους, καὶ μὴ
 τοὺς ἀξίους προῖσχεσθαι, μάτην τοὺς ἀξίους τῶν
 πρὸς ἀξίαν ἀποστερῶν, διὰ δ' αὖ τοῦ καὶ τοῖς ἀξί-
 οῖς, καὶ μὴ μόνοις τοῖς ἀναξίοις ἐπηρεάζειν βούλε-
 σθαι, οὐδὲ τοὺς ἀναξίους προῖσχύμενος ἐν καιρῷ,
 οὕτως ἡμᾶς οἷς λέγεις παράγων, οἷς πράττεις, ἃ
 λέγεις, ἐλέγχεις. Καὶ τοὺς ἀναξίους προτείνων, σὺ
 δ' οὐ καὶ τῶν ἀξίων ἀπέχῃ, μᾶλλον δὲ καὶ πάν-
 των ἡμῶν· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ἡμῶν, ὅσω τοὺς
 μὲν αὐτὸ τοῦτο μόνον ἀτελείας ἀποστερεῖς, ἡμᾶς
 δὲ ἀτυχεῖς μὲν οὐχ ἥττον καὶ τοῦτο τὸ μέρος·
 εἴπερ τὰ κείνων ἡμέτερα χρὴ λέγειν.

12 Ἀδικεῖς δὲ καὶ οἷς περὶ τοὺς εὐεργέτας ἀγνω-
 μονοῦντας ἡμᾶς Φιλονεικεῖς ἀποφαίνειν, καὶ οἷς ἀτέ-
 λειαν οὐθ' ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς, εἴ τῳ ταύτης ἐν τῷ
 τοῦ καιροῦ καλοῦντι δεήσει, οἷοί τ' ἐσόμεθα πεπο-
 ρίσθαι, οὐθ' ἑτέρους οὐστυνασοῦν, οὔτε νῦν οὔτ' εἰς
 αὐθις τουτοισὶ δεδωρεῖσθαι· καὶ τὸ πάντων δεινό-
 τατον, τῆς εἰς ἡμᾶς Φιλοτιμίας ἀπείρξομεν πάντας,
 εἰάν ἃ τοῖς εὖ πεποιηκόσι καλῶς καὶ δικαίως ἀποδε-
 δώκαμεν πάλαι, ταῦτ' αὐτοὺς ἤδη παρὰ πάντας
 ἀφελώμεθα νόμους, διὰ τοὺς νόμους τοὺς σούς.

“Οπερ οὐκ ἄτοπον μόνον, ἀλλὰ καὶ παντάπασιν ἀσε-
βές· ἐπειδήπερ εὐνοίᾳ θεῶν εὖ πράττουσιν ἄνθρω-
ποι, καὶ μάλιστα ἡμεῖς, τὰ μὲν οἴκοθεν εἰσφέροντες
καὶ αὐτοί, τὰ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ξυναγωνιστὰς
τῆς ἀγαθῆς ἔχοντες τύχης· ὥσπερ αὖ, μὴ βουλομέ-
νων ἐκείνων, τὰ τ’ ἐνδον τὰ τε θύραζε δυστυχεῖ.
Εἰ τοίνυν τὸ μὲν οὐκ οὐσαιοι σιγήψεσι χρῆσθαι, καὶ 13
ἂ μὴ προσῆκε συμπλάττειν, ἐφ’ ᾧ κοινὴν βλάβην
εἰργάσθαι, ἀνδρός ἐστι φθόρου καὶ μηδὲν ὑγιούς,
τὸ δὲ τοὺς εὖ ποιεῖν αἰρουμένους καθάπαξ ἐπέχειν,
τοῖς θεοῖς πολεμοῦντος· σὺ δὲ περιφανῶς πᾶσι τού-
τοις ἐνέχη· οὐχ ὅσον νόμους εἰσφέρειν, ἀλλ’ οὐδὲ
νόμων ὅλως ἀκροᾶσθαι δίκαιος εἶ, τῷ τοὺς μὲν κω-
λυτὰς κακουργημάτων τυγχάνειν ὄντας, σὺ δ’, εἴ-
περ τις, τὰ τοιαῦτα τεχνίτης. “Αμα δὲ οὐδὲ νό-
μον τὸν σὸν τοῦτον ἔγωγ’ ἂν φαίην, ἀλλ’ ἀνομίαν
αὐτὸ τοῦτο, καὶ τῆς πολιτείας ἀνατροπὴν, καὶ
οὐδὲν ὑγιές· οὐ μόνον τῷ μηδὲν αὐτὸν ἔχειν, ὣν
τοὺς ἀγαθοὺς νόμους ἴσχειν εἰκός, οὓς καὶ κοινούς
τῶν πραγμάτων σωτῆρας μετὰ τοὺς θεοὺς ἅπαντες
ἴσμεν· ἀλλὰ καὶ τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων, ὥς
ἔφην, τῇ πόλει δεινῶν, εἰάν ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι! πρόσησθ’, αὐτὸν αἴτιον ἂν γεγενῆσθαι.

“Οτι δὲ καὶ Λεπτίνης αὐτὸς οὐ τοσοῦτον οἷς 14
λέγει θάρρει, δείκνυσι δήπως δι’ ὧν τοῦ τ’ εἰσέπει-
τα πρόνοιαν ἴσχει, καὶ τοῖς ἔχειν ἀτελείας αὐθις

θήσουσι νόμον θανάτου τιμᾶται, οὐδενὸς τῶν νομοθετῶν, ὡς ἅπαντες ἴσασιν, οὐδέν τι τοιοῦτον προσθέντος τοῖς νόμοις. Ναί φησι· διὰ γὰρ τὸ ῥαδίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν Δῆμον, ταῦτ' εἰνότως προσγράψαι. Τί οὖν ἐκώλυεν, εἴπερ τοῦθ' οὕτως εἶχε, Λεπτίνη! μὴ καὶ ξύμπαντας τοὺς ἐξ ἀρχῆς νομοθετικούς ταῦτα τοῖς σφῶν νόμοις προσγράψαι, ἀλλ' 15 ἀπλῶς οὕτως ὑποθέσθαι τὸ δέον; Ἡ τότε μὲν τῆς πολιτείας οἱ κρείττους παθῶν ἐπεστάτουν θεοί, νῦν δ', ἐπεὶ δημαγωγεῖν ἔχουσιν ἄνθρωποι, καὶ ταύτη τὰ κοινὰ διοικεῖται, χώραν ἴσχει τοῦ φενακισμοῦ; Ἀλλ', οἶμαι, τῷ μηδοτιοῦν φλαῦρον, ἀλλὰ πάντα τὰ βέλτιστα ξυνειδέναι τοῖς αὐτῶν νόμοις, τοῖς μὲν οὐδεμιᾶς τινος τοιαύτης ἐμέλησε τῆς προσθήκης· σοὶ δὲ οἷς ταύτης ἐμέλησεν, ἔδειξας οὐ σφόδρα τοῖς νόμοις, οἷς λέγεις, θαρρῆεῖν.

16 Χωρὶς δὲ τούτων, εἰ μὲν οὐδέσιν ἄλλοις, μόνῳ δ' ἐνῆν τῷ Δήμῳ περὶ πάντων ἔχειν ψηφίζεσθαι· οὐδ' οὕτως ἂν ἦν παράκρουν ἡντινοῦν ὑφορᾶσθαι, διὰ τὸ τὸν Δῆμον τῶν Ἀθηναίων τῶν παρ' ἄλλοις δικαστῶν εἶναι βελτίῳ, καὶ οἷον εἰκὸς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τρόφιμον. Ἴσως δ' οὖν καὶ τι τοιοῦτον ἂν ξυνηνέχθη. Ὅτε δὲ καὶ Βουλὴ τις ἡμῖν θαυμαστή, καὶ πάνθ' αὖ προσῆκεν αἰρούμενος Δῆμος, καὶ δικαστῶν πλῆθος καλόν τε καὶ γαθόν, καὶ τῇ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖα καὶ τὸν Ῥαδά-

μανθύναν παριόντων· πῶς οἶόν τ' ἀπάτην διὰ το-
σούτων καὶ τηλικούτων χωρῆσαι; ἢ πῶς ἂν ὁμοῦ
πάντας ἔλαθε γεγονυῖα; Καὶ μὴν εἰ μὲν ἀπάτῃ 17
κρατεῖ, καὶ πρὸς τὸ πάθος ἐτοίμως ἔχομεν, ἔδει
δήπου καὶ τῷ παρόντι τοῦθ' ὑπὸ σοῦ πεπονθέναι.
Νῦν δὲ περὶ ὧν ἤδη νόμον εἰσάγεις, ἀπατᾶν ἡμᾶς
ἐπιχειρῶν, ὥς ἄρα τῶν βελτίστων ταῦτ' ἐστὶ τῇ
πόλει, τοσοῦτ' ἀπέχεις ὃ βούλει ῥαδίως εἰργάσθαι,
ὥς καὶ ὃ μὴ βούλει ῥαδίως περιπεσεῖν, κακουργίας
καὶ συκοφαντίας ἀτεχνῶς ἀλισκόμενος. Ἔτι τοίνυν,
εἰ διαρρήδην μὲν παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, δεινούς
τινας Ἀθηναίους μάλιστα πάντων τὰ δέοντα ξυνο-
ρᾶν, καὶ ὃ τούτου κάλλιον, τῶν εὐορώντων ἄμει-
νον χρῆσθαι· σὺ δ' οἷς αὐτοὺς φάσκεις πρὸς ἐξαπά-
την ἔχειν ἐτοίμως, εἰς Μελιτίδας ἐντάττεις· ἡδέως
ἂν σε ἐροίμην, ποτέροις δὴ τισιν ἡμῶν προσεκτέον
τὸν νοῦν, πότερον πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἢ σοί γε; Οὐ 18
γὰρ ἀμφοῖν, οἶμαι, φήσεις, οὐδ' οἶόν τε, ἀλλ'
ἀνάγκη δυοῖν θάτερον· ἢ πάντας ἀνθρώπους οὐκ
ἀληθῇ περὶ ἡμῶν φάσκειν νομίζειν, εἰ τῶν ἐξαπα-
τωμένων ῥαδίως, κατὰ τὸν σὸν λόγον, ἡμεῖς· ἢ
μηδενοῦ λόγου τοὺς σοὺς ποιεῖσθαι φληνάφους· εἴγε
τῶν ἀπάντων μαρτυρίαν καὶ ψῆφον τοσοῦτον ἔχου-
σαν ἴσμεν τὸ συγκεχωρηκός, ὥς μὴ μόνον ἐναστα-
χοῦ τῶν πραγμάτων ταύτην χρῆναι διώκειν, καὶ
προτιμότεραν ἐν τῷ ὄντι πολλῷ τῷ ὄντι νομίζειν·

ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντεῦθεν Φήμην θεὸν προσειρῆσθαι.
Καὶ τούτου μάρτυς αὐτός, οὐχ ἓνα καὶ δύο, ἀλλ'
Ἀθηναίους πάντας, καὶ δι' αὐτῶν πάντας ἀνθρώ-
πους συμψήφους καὶ συναγωνιστάς λαβεῖν ἐθέλων
τοῦ νόμου· ὥς τὴν ἐν μέρει μαρτυρίαν οὐδὲν οὔσαν,
μὴ παρούσης ἐκείνης. Εἶεν!

- 19 Εἰ δ' ἡμετέραν ἀπάτην νομίζεις, ἃ γ' ἐπὶ τῶν
ψηφισμάτων τε καὶ ξυμμάχων, καὶ ὅλως ὑπὲρ ὧν
πρόκειται σκέψις, ἔστιν ὅτε παρὰ τὸ εἰκὸς ἡμῖν
ἀπαντᾷ· ὥς τοὺς μὲν ἀντ' ἀγαθῶν φαύλους ποιεῖ-
σθαι, τοῖς δ' ἐτέρως ἢ προϋθέμεθα χρῆσθαι· τὰ
δ' οὐκ ὄντα δοξάζεις. Διὰ τί; Ὅτι οὐ παρὰ τὴν
ἡμετέραν διαγνώμην καὶ ψῆφον, οὐδ' ὅτι περ, ἃ
προσῆκε, περὶ τούτων εἰδότες, εἴθ' ἐκόντες ταῦτ'
ἀφέντες, ἃ μὴ προσῆκεν εἰλόμεθα· ἀλλὰ ἐπὶ τὴν
τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν, καὶ τοὺς καιρούς, καὶ
ὅ τι τοιοῦτον εἴποι τις ἂν, ταῦθ' οὕτω ξυνέβη.
Ὡς ἡμεῖς μὲν ὅπως βέλτιστα ταῦτ' ἔσται, πάντα
καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν ᾠήθημεν δεῖν· εἰ δὲ μηδὲν ὧν
βουλόμεθα γεγονέναι, τὴν τῶν ξυμπεσόντων ἀνάγ-
20 κην, μὴ ἡμᾶς, αἰτιῶ! Ὡς περ γὰρ ὁ τοῖς πρά-
γμασι κεχρημένος ἀβούλως, τὴν μὲν ἐντεῦθεν ἀη-
δίαν μόνος εἰκότως φέρεται· ἂν δέ τι χρηστὸν ἀπέ-
βη, ἐτέρωθεν δεῖ τὴν αἰτίαν ζητεῖν· οὕτως ὁ μετὰ
βουλῆς ὅτι πλείστης ἐπὶ τὰ ἔργα χωρῶν, κατορθοῖ
μὲν, ὥς τὸ εἰκός, αἰεידήποτε, καὶ ὧν ἐθέλει τυγ-

χάνει· ἂν δέ τί που καὶ σφαλῇ τύχη τινί, καὶ οὕτως ἐπαίνων ἄξιος ἂν εἴη, τοῦ δικαίου νικῶντος· τὸ γοῦν εἰς αὐτὸν ἦκον, ἅπαντ' ἔχει καλῶς, καὶ προνοίας εἵνεκα καὶ σπουδῆς, καὶ τοῦ μηδὲν τῶν γιγνομένων ἐλλείπειν. Ὡστε ἕως ἂν ἦ τὸ τὰ βέλτισθ' αἰρεῖσθαι, οὐδ' ἂν εἰς ἐκὼν ἀπατῶμενος εἴη, ὥς γε ἐγὼ νομίζω, καὶ μυριάκις ἀποτύχη τοῦ τέλους. Καὶ σὺ τοίνυν σκοπῶν, ἂν μὲν ἡμᾶς εὐροῖς 21 σκέψεως ἀκριβοῦς καὶ βουλῆς, ἐν οἷς ἔξεστιν, ἀμελοῦντας, καὶ μὴ λογισμῷ καὶ κρίσει τὸ πᾶν ἐνδιδόντας, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτω χρωμένους τοῖς πράγμασι· τότε ἤδη καὶ ῥαδίους ἡμᾶς εἶναι φάθι, καὶ ἥτους ἀπάτης. Εἰ δὲ πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' Ἀθηναίων ἐπίσημον, βουλαὶ καὶ δίνειν, καὶ τὸ μετὰ πλείστων τε καὶ καλλίστων τῶν ψηφισμάτων ἐκασταχόσε χωρεῖν· οἳ γε καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτοὺς οὐ μόνον ἐντεῦθεν αἰροῦνται, ἀλλὰ καὶ πεπραμμένους εἰς εὐθύνας ἄγουσι· πῶς οὐ παραπλήσιον ποιεῖς, εἰς εὐκολίαν τουτουςὶ διαβάλλων, ὥςπερ ἂν εἰ καὶ τὸν Πύθιον κακίζειν ἡξίους, ὥς οὐδὲν τῶν δεόντων ἐπίσταται, ὃς καὶ τοῦτ' εἰ δεῖ ποιεῖν, ἡγεμὼν τοῖς ἄλλοις καὶ σύμβουλός ἐστιν ἀσφαλῆς, καὶ συμπάσης, ὥς εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης τὰ τοιαῦτα δημαγωγὸς καὶ προφήτης; Οὐκοῦν δι' ὧν νῦν ἡμῖν 22 εὖ μάλα σαφῶς ἀποδέδεικται, δέδεικται, ὥς ἡμεῖς μὲν οὐχ ὅσον ἀπατᾶσθαι ῥάδιοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς

ἀπατῶντας παντὸς μᾶλλον ἐξελέγχειν δεινοί· σὺ δὲ οἷς λέγεις, οὐ μόνον οὐκ ἀξιοχρεως εἶ ταῖς τοιαῦται πιστεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὥς εἰς ἀπατωμένους τελεῖς δίδως εἰκάζειν, οἷς περὶ ἡμῶν τοιαύτην ἐσχηκας δόξαν.

- 23 Καὶ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο, καὶ οὕτως ἀποφθαρθέν. Σὺ δὲ καὶ ὅταν ἀτέλειαν ἐξελαύνεις τῆς πόλεως, διὰ τὸ τὰς μὲν λειτουργίας ἐντεῦθεν φάσκειν ἐλασσοῦσθαι τῇ πόλει· δεῖν δὲ λειτουργιῶν, εἴπερ τούτου, μᾶλλον δὲ, ὥς οὐδενὸς τούτων πάντων, λειτουργιῶν πόλεσι δεῖν· πρῶτον μὲν εὖ ἴσθι σαυτὸν λανθάνειν αὐτὰς δήπου τὰς λειτουργίας περικόπτων τῇ πόλει, καὶ ταύτῃ διαφανῶς πολεμῶν. Εἰ γὰρ ἀτέλεια μὲν τοῖς ὑπὲρ ἡμῶν ἐσπουδακόσι δίδοται γέρας, οὗτοι δὲ μετὰ τοὺς θεοὺς δι' ὧν δρῶσι συνιστᾷσι τὴν πόλιν· ταύτης δὲ συνισταμένης, καὶ λειτουργεῖν μὲν οὐκ ἐνὶ τ' ἐξέστι πράττειν· ὁ τὴν ἀτέλειαν ἀναιρῶν συναιρεῖ δήπου καὶ ἅπαντα ταῦτα, εἴπερ λειτουργεῖν μὲν οὐκ ἐνὶ, μὴ τῶν
- 24 πραγμάτων εὖ καθεστώτων τῇ πόλει. Ἀμήχανον δὲ τοῦτο, μὴ πάντων πᾶσαν ὑπὲρ αὐτῆς σπουδὴν εἰσφέροντων· εἰσφέρουσι μέντοι προθύμως, ὥς καὶ ἀντευπείσεσθαι παρ' αὐτῆς αὐτοὶ προσδοκῶντες. Ἐπειτ' εἰ καὶ λειτουργιῶν ἡμῖν δεῖ· δεῖ γάρ, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ· ἀλλ' ἄρα πολλῷ μᾶλλον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκαστοτε φιλοτιμουμένων, καὶ ὅπως τὰ καθ'

ἡμᾶς ἄριστα ἔχειν σπουδὴν ποιουμένων. Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, δῆλον ἐξ ὧν τοὺς μὲν τιμῶν ἀξιοῦμεν, καὶ ὡς εὐεργέτας ἡμετέρους καὶ σωτῆρας καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καλοῦμεν· τοῖς δὲ ὡς ὀφειλέταις, οὐχ ὅπως ὧν πράττουσιν ἴσχομεν χάριν, ἀλλὰ καὶ ἣν ποτ' ἐλλίπωσι τοῦ δέοντος, νεμεσῶντες ὑπάγομεν δίκην· καὶ ὅτι παρὰ μὲν τῶν αὐτὸ τοῦτο μόνον ὄνησίς ἐστι τῇ πόλει, οἱ δὲ μετὰ τούτου καὶ δόξης οὐ μικρὰς αἵτιοι γίνονται. Εἴθ' οἱ 25 τοῖς ἅπασι προὔχουσι καὶ τῆς βελτίονός εἰσι μοίρας, τούτους ἡμεῖς ἐλάττους διὰ σὲ νομιοῦμεν; Καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον, εὐεργέτας μὲν ὅπως κτησόμεθα, πάντα ποιεῖν· ἡμεῖς δὲ καὶ οὓς μὲν ἔχομεν, θεῶν διδόντων, τούτοις φανέντες ἀγνώμονες ἀποστερήσομεν τῶν τιμῶν· οὓς δὲ μέλλομεν ἔξειν, τούτους, ἣν μὴ νῦν ἀγνωμονοῦντες φανῶμεν, τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπεΐρξομεν προθυμίας;

Καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ἀλλ- 26 λὰ καὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων ταύτῃ δόξομεν χείρους· μᾶλλον δ', ἐκείνους θαυμαστούς τινας ἄγαν καὶ μεγαλοψυχία χρωμένους ἀποφανοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς τὰ μέγιστα αἰσχυνοῦμεν. Εἴπερ οἱ μὲν καὶ τοὺς δυσμενεστάτους εὖ ποιοῦντες τὸν αἰεὶ διαγεγόνασιν χρόνον, ἡμεῖς δὲ παρ' ὧν εὖ πεπόνθαμεν, τούτους καὶ ὧν ἡξιώκαμεν χαρίτων ἀποστερήσομεν· ἃς τῷ μὲν δοκεῖν, παρ' ἡμῶν, τῇ δ' ἀληθείᾳ παρὰ

σφῶν αὐτῶν ἐκομίσαντο δήπου, τῷ τούτων αἴτιοι
 γεγενῆσθαι δι' ὧν εἰς ἡμᾶς ἔδρασαν· ὥστε τὰ μὲν
 παρ' αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς, χάριν ἂν τις δικαίως προσ-
 εῖποι· τὰ δὲ παρ' ἡμῶν πρὸς αὐτούς, ἀντίδοσιν καὶ
 27 πρέπουσαν ἀμοιβήν. Καὶ τοίνυν τῆς δεδομένης ἀτε-
 λείας ἐκπεπτωκότες ἂν ἦδη, αὐτοὶ μὲν καὶ οὕτως
 οὐδὲν ἥττον ἔθ' ἔξουσι ταῦτα, ὡς ἀξιόχρεω, ἡμεῖς
 δὲ οὐκ ἀγνώμονες μόνον ἐντεῦθεν, ἀλλὰ καὶ ἀπιστοί
 τινες καὶ ἀβέβαιοι τοῦ λοιποῦ δόξομεν ἅπασιν εἶναι·
 τὸ μὲν εἰάν αὖ δεδώκαμεν ἀφελώμεθα δήπου, τὸ δ'
 εἰάν πρὸς τοὺς εὐεργέτας οὕτωςι μάλιστα σχῶμεν.
 Καὶ σιωπῶ τὴν ἐσαεὶ παραμενοῦσαν αἰσχύνην τῇ πό-
 λει, καὶ τὸ κοινὸν ὄνειδος· ὡς δήπου οἱ πρεσβύτα-
 τοι τῶν Ἀθηναίων εὖ ποιοῦντες, οὐκ εὖ πάσχοντες,
 τοὺς φίλους ἐκτῶντο· ἡμεῖς πᾶν τούναντίον, καὶ οὐς
 ἔσχομεν φίλους, ἐχθροὺς καθίσταμεν, τῷ τὰς μὲν
 παρ' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ὀφελείας ἀκινήτους εἶναι καθά-
 παξ βούλεσθαι, οἷς δὲ ἡμεῖς αὐτοὺς ἀμειβόμεθα,
 ταῦτ' εὐθύς ἀνατρέπειν· ἀμφοτέρους ἡμᾶς αὐτοὺς
 ὧν εὖ πεπόνθαμεν ἀναξίους ἐντεῦθεν δεικνύντες,
 καὶ κείνους ἀσφαλεστέρους ποιοῦντες πρὸς τὸ μηκέτι
 28 τηλικούτοις ἐθέλειν χαρίζεσθαι. Καὶ πόσων κρημνῶν
 καὶ βαράθρων ταῦτ' ἄξια; ὅταν οἱ τοῦ καλοῦ καὶ
 δικαίου παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὄντες, ἔπειτ'
 ἀγνωμοσύνης καὶ ἀπιστίας, καὶ τοῦ μεταβάλλειν εἰ-
 κῇ καὶ ῥαδίως σχῶμεν αἰτίαν, καὶ δόξωμεν μετ'

Εὐρίπου χωρεῖν, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν δια-
φθείρειν, καὶ ὅλως τῶν ἐπὶ σιηνῆς ἢ ψάμμου παι-
ζόντων οὐδὲν ἄμεινον ἴσχειν, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ
χεῖρον· εἴπερ οἱ μὲν ὁ προὔθεντο δρῶσι· προὔθεντο
δὲ μήποτ' ἐν ταύτῳ μένειν, ἀλλὰ μεταβάλλειν ἐνά-
στοτε πρὸς τὴν χρεῖαν· ἡμεῖς δ' ἴσοι καὶ παραπλή-
σιοι διὰ πάντων ὀφειλοῦντες εἶναι, καὶ ταυτὰ διὰ
τέλους φρονεῖν, ἔπειτ' ἀμέλει κατὰ τὸν Φάριον
ἐθελήσομεν διαλλάττειν Πρωτέα, καὶ τῇ πρὸς τοὺς
ἄλλους χρῆσθαι ταῖς γνώμαις. Μήποτε τοσοῦτον
ἰσχύσειε Λεπτίνης, ὥς τὰ τοιαῦθ' ἡμᾶς ὑπειληφθαι
παρασκευάσαι!

Καὶ μὴν εἰ ὥσπερ μισθὸς ἀρετῆς εὐφημία, 29
οὕτω καὶ κατωρθωμένων ἐστὶν ἀντίδοσις· ἀνάγκη
θαυμάζεσθαι μὲν ἀρετὴν, τοὺς δ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν
εἰργασμένους τιμᾶσθαι, εἴαν τε ἀτέλειαν ταύτην
φῆς, εἴαν θ' ὁτιοῦν. Εἰ μὲν οὖν τὴν ἀρετὴν ὅλως
ἐπαίνων ἔχεις ἀποστερεῖν, καὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπο-
φανθέντας δικαίους ἀποστερεῖ τῶν ἀθλῶν, καὶ μη-
δητισοῦν ἔστω φειδώ. Εἰ δὲ τῶν ἀτόπων ἐκείνο,
πῶς λόγον τοῦτό γε σῶζον, συνιδεῖν οὐκ ἔχω. Οὐ-
δὲ γὰρ οὕτ' ἀρετὴν, τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ δόξον, μὴ τῶν
γιγνομένων ἀπολαύουσάν κρότων, οὔτε τὰ βέλτιστ'
εἴσεταί τις τῶν ἔργων, ἀμοιβῶν ἀπορροῦντι. Εἰ 30
τοίνυν τὸ τὰ μὲν προσήκοντ' ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι
πρὸς ἀγαθοῦ, τόγ' αὐτὰ τούτων ἀποστερεῖν πρὸς

βασιάνων· σὺ δ' ἐκπεσεῖν μὲν τῶν ὄντων, καὶ ὧν
 σοι πρόσεστιν ἐστερῆσθαι, οὐκ ἂν ἀνάσχοιο· ἀλλὰ
 μοι δοκεῖς, καὶν ὄναρ τοῦτ' ἰδὼν, τεταράχθαι· ἥς
 καὶ τοὺς εὐεργέτας ἡ πόλις ἡξίωσεν ἀτελείας, ταύ-
 τής τούτους ἀπάγων, φορητόν τι νομίζεις, δέον ἀπὸ
 σεαυτοῦ καὶ τὰ τούτων εἰκάζειν, καὶ μὴ σφᾶς ἀξι-
 οῦν, ὧν αὐτὸς γενομένων, οὐκ ἂν ἡγαπήκεις;

31 Μᾶλλον δ' ἀνάγκη δυοῖν θάτερον· ἢ καὶ τὴν
 πόλιν ἐστερῆσθαι τῆς παρ' αὐτῶν ὠφελείας, ἐπειδὴ
 τούτοις τῶν παρ' αὐτῆς γερῶν οἶει δεῖν· ἢ μηδὲ
 τούτοις ὅπωςτιοῦν ἐνοχλεῖν, ἐπεὶ μηδὲ ταύτῃ. Εἰ
 δὲ ταῦτα μὲν ἀξιοῖς ὧν παρ' αὐτῶν εἴληφεν ἀπο-
 λαύειν ἐσάπαν, τούτους δὲ μὴ· ἔοικας οὐκ ὀρθῶς
 οὐδὲ δικαίως τοῖς πράγμασι διαντᾶν, καὶ προσέτι
 τὴν πόλιν οὐχ ὅπως ὧν ἐχρῆν, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀπεύ-
 ξαιτ' ἂν τις, ἀτεχνῶς ἀξιοῦν. Θαυμάζεσθαι μὲν
 γὰρ αὐτὴν ὁσημέραι, καὶ καλῶς ἀκούειν, καὶ συν-
 αγωνιστὰς πάντας ἴσχειν τῆς δόξης, ἐν εὐχαῖς οἶδ'
 ὅτι ποιῇ· εἴπερ μὴ κοινὸς εἴ τῆς πολιτείας ἐχθρὸς·
 πράττεις δ' ἐξ ὧν ἂν εἰκότως μισοῖθ' ὑπὸ πάντων.
 Οὐ γὰρ δήπου τοὺς εὐεργέτας, οὐδ' ὧν τὰ μέγι-
 στα ἀπωνάμεθα, οὐ τούτους μόνον ἐκπολεμώσομεν
 ἡμῖν αὐτοῖς, ἐάν σοι τὰ τοιαῦτα πεισθῶμεν· ἀλ-
 λά καὶ πάντας τοὺς ἄλλους αὐτούς, οὐ διὰ τὴν
 πρὸς ἐκείνους τοσοῦτον ἀγνωμοσύνην, ὅσον τὸ πρὸς
 ἀπάτην ἡμᾶς τοῖς πράγμασι χρῆσθαι, καὶ κατ'

Εὐρύ-

Εὐρύβατον ζῆν. Καί τοι ὅταν ταῦτ' ᾗ, καὶ πονη- 32
 ροτάτην ἡμῖν αὐτοῖς ἐπείσχωμεν δόξαν, τί πλέον
 ἀπὸ τῶν λειτουργιῶν ἡμῖν ἔσται, εἰ οὐκ Ἀθηναί-
 ους λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀνθρώπους κτη-
 σώμεθα λειτουργούς; Χωρὶς δὲ τούτων, εἰ μὲν
 τοὺς αὐτοὺς οἶόν τ' ᾗν καὶ ἀτελείας ἀποστερῆσαι,
 αὐτοὶ δὲ πρὸς τῷ καλοκαγαθοί τινες εἶναι, δι' ὧν
 εἰς ἡμᾶς ἔδρασαν, καὶ μεγαλοψυχίας φέροιντ' ἂν
 δόξαν· ὥς οὐκ ἐν οἷς ἡτιμάσθησαν ταραχθέντες,
 ἀλλ' ἐφ' οἷς εἶχον μεμενηνότες. Εἰ δ' ἅμα ταύ-
 της στερηθήσονται, καὶ ἡμῖν ἔσονται δύνουσι, ὥς ὑφ'
 ἡμῶν ἀτεχνῶς ὑβρισμένοι· μανία δὴπου σαφής, ἀν-
 τὶ μικρῶν καὶ φαύλων λειτουργιῶν, τοσούτοις ἡμᾶς
 διαβεβλήσθαι καὶ κακῶς ἀκούειν, καὶ μῖσος ἐν Ἑλ-
 λησι καὶ Βαρβάροις ἔχειν, ἐξὸν πᾶν τοῦναντίον θαυ-
 μάζεσθαι καὶ φιλεῖσθαι, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν πρὸς
 τούτους αἰδῶ, πάντας ἐπὶ τὰ ἴσα προτρέπειν.

Ἀλλὰ μὲν καὶ περὶ γε αὐτῶν τῶν λειτουρ- 33
 γιῶν, ἃς ἀναιρεῖσθαί φησι διὰ τὰς ἀτελείας Λε-
 πτίνης, ἐκεῖνο λέγω· ὥς εἴ τις τὴν ἐσομένην ἐντεῦ-
 θεν ὄνησιν ἀκριβῶς ἐξετάσει, καὶ ᾗν οἱ τὰς ἀτε-
 λείας λαμβάνουσι, τῇ πόλει παρέχουσιν, εὐρήσει
 τὴν μὲν μείζω τοῖς ὅλοις καὶ περιφανεστέραν, καὶ
 ὥστε ταύτης τυγχάνειν, ἀξίαν εὐχῆς· τὴν δ' οὐχ
 ὅσον ἐλάττω καὶ φαύλην παντάπασιν, καὶ οὐδ' αὖ-
 τὸ τοῦτο διὰ σμικρότητα δοκοῦσαν δὴπουθεν ὄνη-

σιν· ἀλλὰ καὶ οἷαν παροραθεῖσαν, μηδὲ πως τι οὖν ἂν
 34 τῷ κοινῷ λελυμάνθαι. Διὰ τί; Ὅτι οὐ πᾶσι
 μέτεστιν ἀτελείας, οὐδὲ διὰ πάντων ἀπλῶς τοῦθ'
 ἡκεῖ· ἀλλ' οἷς ἄξιον τὰ τοιαῦθ' ὥς εὐεργέταις δι-
 δόναι. Τοσοῦτοι δὲ οὗτοι, ὥςθ' εἵνεκα πλήθους
 οὐχ ὅσον τοῖς λειτουργοῦσιν ἐγγὺς εἶναι, ἀλλὰ μὴδ'
 ἂν ἐν προσθήκῃ τούτοις γεγονότες, μηδηντινοῦν
 εἰργάσθαι διαφοράν, μήτ' εἰς ἀριθμοῦ, μήτ' εἰς
 πραγμάτων ἐπίδοσιν· μᾶλλον δ' ἐπεὶ οὐκ εἰς
 ἀριθμοῦ, οὐδὲ πολλῷ μᾶλλον εἰς πραγμάτων ἐπί-
 δοσιν. Ὡςτ' εἴ τις νῦν ἔροιθ' ὑμᾶς, πότερα τὴν
 τῶν μηδὲν εἰς ἐπίδοσιν τῆς κοινῆς ὠφελείας συμ-
 βαλλομένων ἐν ταῖς λειτουργίαις συντέλειαν, ἢ τὴν
 αὐτῶν τούτων εἰς ἡμᾶς μεγαλοψυχίαν αἰρεῖσθαι δεῖ·
 τοῦτ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι φήσετε πάντες, εἴπερ ὑμᾶς
 35 αὐτοὺς προὔργου ποιεῖσθε. Οὐκοῦν ἄτοπον καὶ τῷ
 λυσιτελεῖ πολемоῦν, παρ' οὗ μὲν δόξα καὶ κέρ-
 δος ὑμῖν, τοῦτ' εἰσφέροντας τουτουσί μὴ θαυμάζειν,
 μηδὲ τοῖς ἴσοις τιμᾶν· παρ' οὗ δὲ μηδητισοῦν ὄνη-
 σίς ἐστὶ, μὴ τοῦτο ποιοῦντας κακίζειν, καὶ τὴν οὐ-
 δὲν ἔχουσιν κέρδος λειτουργίαν περὶ πλείονος ἄγειν
 τῆς θαυμαστῆς αὐτῶν ὑπὲρ ἡμῶν προαιρέσεως· ἦν,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! μὴ σφῶν αὐτῶν καταψεύδεσθαι
 δόξωσιν, ἀκίνητα βούλονται σφίσιν αὐτοῖς παντάπασιν
 καθεστάναι τὰ ἄθλα· οὐ τούτων, ὥς ἐγὼμαι, το-
 σοῦτον δεόμενοι, ὅσον τοῦ καλοὶ καὶ γαθοὶ δοκεῖν

ἅπασιν εἶναι; Μᾶλλον δὲ διὰ τὸ βούλεσθαι καλοὶ 36
καὶ γαθοὶ δοκεῖν ἅπασιν εἶναι, τουτωνὶ δέονται δήπου,
εὖ εἰδότες, ὥς εἰ καὶ τὸ καλοὺς καὶ γαθοὺς αὐτοὺς
γεγενῆσθαι, αἰτιώτατον σφίσι τοῦ γερῶν ἡξιῶσθαι,
ὥς εἰ μὴ τοῦτο παρῇ, οὐδ' ἂν τουτὶ γεγονός·
ἀλλ' ἐπεὶ τῶν γερῶν ἡξιῶσθαι καλοὺς καὶ γαθοὺς
δείκνυσι μᾶλλον, καὶ γνωριμότερους καθίστησι πᾶσι,
καθάπερ τοὺς Ὀλυμπιονίκας οἱ πομπικοὶ στέφανοι·
διὰ τοῦτο δεῖ δήπου, μᾶλλον δὲ πᾶσα ἀνάγκη, καὶ
γερῶν αὐτοὺς ἡξιῶσθαι, ὥς ἂν μᾶλλον καλοὶ καὶ γα-
θοὶ καὶ εἰσαυθὶς πᾶσι καὶ δοκῶσι καὶ ὦσιν· ὥς ἤδη
τινὲς ἡριστευκότες ἐν μάχαις, ἢ καὶ ὅτιοῦν ἄλλα
χρηστὸν εἰργασμένοι, ἐπειδήπερ οὐχ ὧν ἔδει μέτε-
σχον, οὐδὲ τῆς εἰσέπειτ' ἀπέλαυσαν προμηθείας,
οὐδ' ὅτι τοιοῦτοί τινες ἦσαν γεγονάσι δῆλοι· ἀλλ'
ἡπιστήθησαν τοῖς πολλοῖς, κατ' αὐτὸν τὸν τῆς ἐπι-
δείξεως χρόνον μόνοις τοῖς θεαταῖς βοηθόντες.

Καὶ τοίνυν εἰ μὲν τοῦ ἐπὶ τῆς πόλεως τετι- 37
μῆσθαι λόγος οὐδειςτιζοῦν αὐτοῖς ἦν, οὐδ' ἂν ὅλως
ἡξιῶσαν περὶ αὐτὴν χρηστοὶ γεγονέναι, οὐδὲ τῆς
πρὸς ἡμᾶς Φιλοτιμίας ἀπῆρχθαι. Εἰ δ' ὅπως αὐ-
τοῦ τύχοιεν πάντ' ἐποίουν ἐκεῖνα, καὶ τῆς χρηστό-
τητος τὰς ἀφορμὰς ἢ παρ' ἡμῶν ἐλπίς ἐχορήγει·
ποῦ δίκαιον τὸ μάλιστ' αὐτοῖς σπουδασθὲν περινό-
ψαι, καὶ περὶ τὰ καίρια διορύξαι τὸ πρᾶγμα;
Καίτοι μετριώτερον ἂν αὐτοῖς ἐδόκει, μηδοτιοῦν τὴν

- ἀρχὴν εἰληφέναι, ἢ οὕτω λαμπρῶς εἰληφόσιν, ἔπειθ' ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀξιολόγου προφάσεως τοῦτ' ἀφηρῆσθαι.
- 38 Ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀγνωμοσύνη τις ἂν ᾗ μόνον περὶ τοὺς εὐεργέτας τῆς πόλεως· τὸ δ' ἀμφοτέρων μὲν ὕβρις καὶ ἀδοξία· ἰδία δὲ ἐπὶ πάντων ὄνειδος καὶ μῖσος τῇ πόλει, καὶ τὸ μὴ παρ' ὠντινωνοῦν ἀξίαν δοκεῖν εἶναι τοπαράπαν, ἐπὶ μηδὲν πεπιστευῖσθαι· ἢ τοσοῦτο δόξης καὶ τὸ θαυμάζεσθαι μέτεστι, καὶ οὕτως ἐστὶ διὰ πάντων κρατίστη καὶ τοῖς ὅλοις νικῶσα, ὡς μόνην ταύτην τῶν ὑφ' ἡλίῳ πόλεων, εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, κοινὴν ἐρωμένην τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων καταστῆναι· οἱ μὲν γὰρ οὐ μόνον ἀντὶ πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς πατρίδος ἄγουσι ταύτην, καὶ ὅλως παντὶ πρεσβεύουσι τῷ θυμῷ, ὡς εἰκὸς τὴν κοινὴν ἀπάντων αἰτίαν τε καὶ τροφόν.
- 39 Πρώτη γὰρ ἀνθρώπον ἠνεγκε, καὶ πρώτη βίου χρῆσιν ἔξευρε, καὶ διὰ τοῦτο μόνη πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶ καταφυγὴ καὶ προστατίς· καὶ πάντες κατὰ τὸ τῆς χρείας ἐστώς, ὥσπερ ἐκ δυοῖν ποδοῖν ὡς ἀληθῶς τὸ τοῦ λόγου, πρὸς ταύτην, ὡς πρὸς μητέρα χωροῦσι, καὶ τυγχάνουσιν ὧν βούλονται κάλλιον ἢ προσεδόκησαν. Οὕτω δ' ἀνθρώποις περισπούδαστος οὔσα, οὕτω καὶ θεοφιλὴς ἐστὶ καὶ μέλημα τοῖς κρείττοσιν ἐναργῶς, ὡς τοὺς μὲν αὐτῶν πάλαι πρὸς ἀλλήλους περὶ ταύτης ἐρίσαι· τοὺς δ' ὧν πρὸς ἀλλήλους εἶχον διαφορῶν, ἐνταῦθα πεποιῆσθαι τὰς

κρίσεις· πάντας δ' ἀπλῶς κατὰ πάντα δήπου τὸν χρόνον πᾶσαν εἰσφέρειν σπουδὴν, μὴ μόνον τὰ λυσιτελῆ καὶ συναύξοντ' αὐτὴν ἐν παντός τρόπου περαίνειν· ἀλλὰ καὶ ὅ τι ἂν ἔσθ' ὅτε σφαλῶμεν, ταῦτ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον μεθιστάναι.

Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀτελείας ταῦτ' εἰκότως ἔχο- 40
μεν λέγειν, καὶ τῆς τῶν θεῶν προνοίας ἀξίως.
Ὡς, εἰ μὲν τῶν λυμαινομένων κατὰ τὸν σὸν ἐστὶ λόγον αὕτη, Λεπτίνη! οὐκ ἂν ἐπὶ τοσοῦτον εἰσκι-
μᾶσαι τῇ πόλει ταύτην εἴασαν οἱ θεοί· ἀλλ' ὥσπερ
διὰ τοῦ κοινοῦ μάντεως καὶ ἐξηγητοῦ τοῦ πατρῷου
τῇ πόλει θεοῦ ἔπαυσαν μὲν τὴν πρὸς Εὐμόλπον
μάχην, ἔπαυσαν δὲ τὸν λοιμόν· ἐνταῦθα μὲν τοῦ
Λεῶ τῶν θυγατέρων ἐκστάντος, τοῦ δ' Ἐρεχθέως
ἐκεῖ τῆς παιδός· καὶ πάλιν αὖ ἐν τῷ πρὸς Δω-
ριέας καὶ Πελοποννησίου πολέμῳ περιγενέσθαι τῇ
πόλει παρέσχον, οἷς ἐθελοντὴν τὸν Κόδρον ἀποθα-
νεῖν παρεσιεύασαν· οὕτω καὶ τὴν ἀτέλειαν, εἴπερ
ἐπιβλαβὴ τῇ πόλει συνείδεσαν, εὐθύς ἂν τὸν αὐτὸν
τρόπον ἦραν ἐκ μέσου. Καὶ πάντες μὲν, ὡς εἰ- 41
πεῖν, οἱ θεοί, ἐπεὶ πᾶσιν ἡμῶν μέλει, καὶ πάν-
των ἡμῖν· πολλῷ δὲ πλεόν ἢ τὴν πόλιν ἐξ ἀρχῆς
λαχοῦσα Παλλὰς καὶ ὁ προσοικῶν Ἰακχος, ὃς τῆς
εἰς ἡμᾶς εὐνοίας καὶ Φιλανθρωπίας πλεῖστα μὲν καὶ
κάλλιστα δείγματα ἐξήνεγκεν ἐν παντὶ τῷ παρα-
σχόντι· μέγιστον δὲ καὶ ὃ πάντες ἄδουσιν, οἷς ἐν

τῷ Μηδικῷ πολέμῳ τὰ κράτιστα συνήραθ' ἡμῖν,
καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ, καὶ νέφος ταῖς τῶν Βαρβάρων
ναυσὶ ἐγκατασηΐψαι παρασνευάσας, ἅμα τῷ μέλει
42 τῷ μυστινῷ. Ἄλλ' ὅπερ ἔφην, εἰ μὲν τὰ τῆς
ἀτελείας ἡμῖν εἰς βλάβος ἀπήντα, λόγον ἂν εἶχεν
ὑπὸ τῶν τὰ ἡμέτερα πάντα τρόπον εὖ ποιεῖν βου-
λομένων θεῶν, καὶ ταύτην αὐτίκα πεπαῦσθαι. Οἷς
δ' οὐ χθές καὶ πρώην, ἀλλ' ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς
οὔσαν τῇ πόλει, οὔδειός ἡξίωσαν λόγου πρὸς τὸ
ταύτην ἐκτρίψαι, πᾶσαν δὲ μᾶλλον ποιοῦνται σπου-
δὴν, ταύτην ὅσαι ὥραι συνιστάναι τε καὶ συναύξειν,
δι' ὧν ἐκάστοτε πλείστους ἐπὶ τὸ ταύτης τυχεῖν,
εὖ ποιεῖν τὴν πόλιν προτρέπονται· ἄτοπον ἂν εἴη
καὶ τοῖς θεοῖς ἀτεχνῶς πολεμοῦν, ἃ ἐκεῖνοι καλῶς
ἔχειν ἔγνωσαν, ταῦθ' ἡμᾶς διαβάλλειν· ὥσπερ ἡ
τῶν θεῶν ἀμείνους ἀξιοῦντας εἶναι πρὸς τὸ τὰ δέ-
οντα ξυνορᾶν, ἢ ὡς τὰ χεῖρῳ τιμῶσιν ἐκεῖνοι δει-
κνύντας.

43 Τοσαύτης οὖν καὶ τηλικαύτης, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι! δόξης ἡμῖν ὑπαρχούσης, καὶ ταύτης οὐ μό-
νον, θεῶν βουλομένων, παραπλησίας ἐσάπαν, ἀλλὰ
καὶ περιφανεστέρας πολλῷ καὶ μείζονος ἔθ' ἡμῖν
ἐσομένης, τοῦ εἰκότος αἰεὶ νικῶντος· ἔπειθ' ἡμεῖς
οὐ προτιμήσομεν ταύτην, ἀλλὰ τὰς Λεπτίνου λει-
τουργίας ἀσφαλεστέρας νομιοῦμεν, καὶ κάλλιον κε-
χεῖσθαι, ἅς διὰ τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς λόγον λυσι-

τελοῦντος τῇ πόλει, οὐδειςτιοῦν τοπαράπαν ἄχρι
 τοῦ νῦν ἤξιώκε λόγου; Καὶ πῶς οὐ τοὺς ἄνωθεν 44
 ἡμῖν συναγωνιστάς τῶν τοιούτων παροξυνοῦμεν θε-
 ούς, εἴπερ οἱ μὲν ὅπως ἐκάστοθ' ἡμῖν ἐπὶ μείζον
 τὰ τῆς δόξης χωροίη πάντα ποιοῦσιν· ἡμεῖς δὲ οὐ
 μόνον ὅπως τὴν ἐξ ἀρχῆς προσοῦσαν ἡμῖν αὐξήσαι-
 μεν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐξαλείψαιμεν ταύτην ἀξιώσο-
 μεν, μαὶ μῖσος ἡμῖν αὐτοῖς ὅτι μάλιστα προστρι-
 ψαίμεθα, τῆς πρόσθεν εὐνοίας ἀντίπαλον; Πρὸς
 γὰρ τὰ τελευταῖα ταυτὶ τὰς ψήφους οἴσουσιν ἅπαν-
 τες, καὶ δόξομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ἐπὶ κενοῖς
 τισιν ἡμᾶς φιλοτιμεῖσθαι τοῖς πρόσθεν, καὶ μύθοις
 μᾶλλον ἢ πράγμασιν, οἱ καινότητι καὶ τῷ μεγέθει
 τῶν ἔργων, οὐ μόνοις παρεικότες ἀπιστεῖσθαι τοῖς
 μύθοις.

Πάντων δὲ ἀτοπώτατον, εἰ πάλαι μὲν τοῦ 45
 Μήδου τοῖς ἡμετέροις προγόνοις πλεῖστα καὶ μέγι-
 στα δῶρα, τὰ μὲν αὐτίκα διδόντος, τὰ δ' ἐπαγ-
 γελλομένου, εἰ μὲν μετ' αὐτοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος συ-
 στῶσιν· εἰ δὲ μή, πάντα τὰ πάντων αἰσχίστα
 αὐτοῖς ἀπειλοῦντος, τούτων οὐδὲν τοπαράπαν εἶλεν
 αὐτούς, οὐδ' ἐπεισε γενέσθαι κακούς· ἀλλὰ τοσοῦ-
 τον ἀπέσχον τοῦ σφῶν αὐτῶν καὶ τοῦ μεγάλου
 τῶν Ἀθηναίων ὀνόματος ἀνάξια καὶ βεβουλεῦσθαι
 καὶ δρᾶσαι, ὥς μᾶλλον ἂν ἐλέσθαι καθ' ἅπαζ ἀπο-
 λωλέναι καὶ αὐτούς καὶ τὰ αὐτῶν, ἢ τῶν ὑπὲρ

τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς ἐγνωσμένων καὶ ὀπη-
 οῦν καθυφέσθαι· καὶ ταῦτ' οὔσης ἀνάγκης, ἐν ᾗ
 καὶ τὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰργάσθαι φέρει συγγνώ-
 μην· ἡμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καθ' ἡμῶν αὐ-
 τῶν εἴχομεν ὀτρωοῦν, καὶ πλέον ἔξει Λεπτίνης ἢ
 μὴ δεῖ συμβουλεύων, ἢ Ξέρξης μετὰ πάσης, ὥς
 46 εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης ἡμῖν ἐπιών; Καὶ μὴν, οἷς
 μὲν ταύτου γῆν καὶ ὕδωρ διὰ τῶν πρέσβεων αἰ-
 τοῦντος οὐκ ἐπεστράφημεν οὐδοπωστιοῦν, ἀλλ' οὐ-
 τως ἔσχομεν ἐν τῷ παραυτίκῃ τῆς ἀκοῆς, ὥστ'
 ἐπειδὴ τις ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὥς χρὴ συγχωρεῖν,
 οὐ μόνον αὐτὸν λίθοις εὐθύς ἀνελεῖν, ἀλλὰ καὶ
 τοὺς πρέσβεις εἰς φρέαρ ἐμβεβληκότες, ἔπειτ' αὐ-
 τοῖς γῆν ἐπιχωῶσαι, ὥς μόνην ταύτην οὔσαν πρὸς
 εὐψυχίαν παράκλησιν, θαυμαστὴν δόξαν ὑπερφυοῦς
 μεγαλοφροσύνης καὶ Ἑλλησι καὶ Βαρβάροις ἐν τῷ
 τῆνικαῦτα παρέσχομεν· ἀφορήτῳ δ' ὀνειδίζει καὶ διη-
 νεκεῖ περιβαλεῖν ἐπιχειροῦντα νῦν τὴν πόλιν Λεπτί-
 νην εἰ μὴ καθέξομεν, ἡμῶν αὐτῶν παντάπασι δόξο-
 47 μεν ἐκπεσεῖν. Καὶ τότε μὲν Ἀρθμιον τὸν Ζελεΐ-
 την, καὶ προσέτι τὸν ἐρμηνεύσαντα τὰ γράμματα,
 τὸν μὲν ἔξω πάσης ᾤηθημεν ἀποκτεῖναι συγγνώμης,
 Ἀρθμιον δ' ἐψηφισάμεθα πολέμιον τοῦ Δήμου τῶν
 Ἀθηναίων, αὐτόν τε καὶ τὸ γένος ἀτίμους, ὅτι ὁ
 μὲν τῷ βασιλεῖ διακονῶν, χρυσίον εἰς Πελοπόννησον
 ἤγαγεν, ὁ δ' ἔχρησε τὴν γλῶτταν κατὰ τῶν Ἑλ-

λήνων τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ μὴ μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους εἰς αἰσχύνην δι' ὧν νομοθετεῖ καθιστάντα Λεπτίνην τοῦτον, δέον ὑπὲρ ἐκείνους κολάζειν, ἅθ' ὑπὲρ ἐκείνους ζημιοῦντα τὴν πόλιν· ἡμεῖς δι' αὐτοῦ παρρησιαζομένου καὶ λέγοντος ταῦτ' ἀνεχόμεθα, καὶ ψήφου καὶ βουλῆς ἀξιούμεν, εἴτε τοῖς τούτου πείθεσθαι χρή, εἴτε μή;

Χωρὶς δὲ τούτων, τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀδίκη- 48 μάτων οὐκ ἐν ἅπαντι δήπου τῷ χρόνῳ, ἀλλ' ἐπὶ μέρους ἐπάγει τὴν βλάβην· ὁ δὲ νῦν οὗτος ἐπιχειρεῖ ποιεῖν, νομοθετῶν ἃ δεδώκαμεν ἀφαιρεῖσθαι, τοὺς τε νῦν ὄντας Ἀθηναίους, τοὺς τε ἐσομένους, πρό τε ὄντας, κατὰ τὸ ἔπος, μάλιστα διαβάλλει. Οὐτε γὰρ ἡμεῖς ἐστῶσιν, ὡς εἰπεῖν, ἔθ' ἔξομεν ὀφθαλμοῖς καθορᾶν, οὓς διὰ τῆς ὧν δεδώκαμεν ἀφαιρέσεως ἀτιμάσομεν, ἀλλὰ τῆς Ἄιδου κυνῆς ἡμῖν δεήσει, φανέντων· τοὺς τ' ἐπιγιγνομένους ἡμῶν καταλελήφεται τοῦνειδος, καὶ ὡς ἀγνωμονούντων παῖδας ἐκτρέφονται καὶ μισήσουσι πάντες. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν προγόνων οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων θαυμαστὴ καὶ ἄτοπος προθυμία τε καὶ σπουδή, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἡτυχηκότας καὶ καταπεφευγότας εἰς τὴν πόλιν φιλανθρωπία, καὶ τὸ σῶζεσθαι, λόγος ἄλλως ἅπαντα ταῦτ' οἶμαι δόξει, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἀπιστηθέντα κακίας. Τὸ γὰρ 49 τοὺς εὖ πεποιηκότας ὧν ἀντευπεποιήκαμεν ἀποστε-

ρεῖν αὐτοῖς ἐθέλειν, ὥσπερ ἐκ μεταμελείας ἡμᾶς· ἄνευ τοῦ τῶν ἀδικωτάτων εἶναι, τεκμήριον ποιήσονται δήπου πάντες, ἢ τοῦ μηδὲν ὦν ἔφην τοὺς προγόνους εἰργάσθαι, ἢ τοῦ μηδὲν ἡμᾶς ἐκεῖνοις κατὰ γένος προσήκειν· διὰ τὸ τοὺς μὲν καὶ τῶν αὐτοῦς ἀδικησάντων, ὥσπερ εὖ πεποιηκότων, ὑπὸ μεγαλοψυχίας πολλάκις προσῆναι, καὶ πᾶσαν ὑπὲρ τούτων εἰσενηνοχέναι σπουδὴν, ἡμᾶς δὲ καὶ ἅ τοῖς εὐεργέταις δικαίως ἀποδεδώκαμεν, ταῦτ' αὐτούς, ὡς δυσμενεστάτους ἀναφανέντας, ὑπ' ἀγνωμοσύνης ἀφηρημένοι. Ὅ καὶ θαυμάζω, εἰ μηδὲν μὲν αὐτοῖς ἐγχαλεῖν ἔχοντες, οὕτως ἀτιμάζομεν, ὥς ἀφαιρεῖσθαι σφίσι τὰς δωρεάς, κακοὺς δὲ εἰς ἡμᾶς ἀναφανέντας ἔπειθ' ἔχομεν ὅτιοῦν πλεον εἰργάσθαι.

50 Ἄνευ δὲ τούτων, εἰ ὅταν τις δι' ὦν ἐτέρῳ λυμαίνεται, ἑαυτῷ παρασνευάζῃ τὰ βέλτιστα, αἰτίας οὐκ ἀπῆλλακται, διὰ τὸ πεπονηρεῦσθαι· οὐδὲ ταύτῃ μᾶλλον ἐπαινετέος, ἢ κατ' ἐκεῖνο μεμπτέος· ἥπου γε ὅταν τις καὶ ἑαυτὸν καὶ ἕτερον καταβλάπτῃ, μᾶλλον δ' ἐν τῷ δοκεῖν βλάπτειν καὶ κεῖνον, τοῖς ἑαυτῷ λυσιτελοῦσιν ἐπιεικῶς πολεμεῖ· τίς οὐκ ἂν τῷ τοιούτῳ δι' ἁμφω ταυτὶ νεμεσῇσῃ δικαίως; Ἡμεῖς τοίνυν εἰ μὲν τῆς πρὸς ἄλλους βλάβης χωρίς, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ λυσιτελῆ κατὰ τὸν σὸν πεπορίσμεθα λόγον, Λεπτίνῃ! ζήλωτοί τινες ἂν εἶημεν· νῦν δὲ εἰ ἅς δεδώκαμεν δωρεάς τοὺς ἔχοντας τού-

των ἀποστερήσομεν, ἀποστερήσομεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
τοῦ τε πιστεύεσθαι τοιοῦτον, τοῦ τε προσδοκᾶν ἔτι
παρ' ὠντινωοῦν τὰ βελτίω. Καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· 51
ἐὰν μὲν ἂ τοῖς εὐεργέταις ἀπέδομεν, ταῦτ' αὐτοῖς
ἐάσομεν ἔχειν, οὐ μόνον τὰ δίκαια ποιοῦντες ἐσόμεθ'
αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πρὸς τούτοις
ἐπὶ τὰ ἴσα προτρέψομεν· ἐὰν δέ, ὃ μὴ γένοιτο!
ταῦτ' ἀφελώμεθα, οὐ μᾶλλον σφᾶς ἀδικήσομεν, ἢ
ἡμᾶς αὐτούς, τῶν συμφερόντων ἀποστεροῦντες, καὶ
ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν· καὶ προσέτι δόξομεν ἢ τήνικαῦτα
καὶ καλῶς βεβουλευσθαι, ἂ μετ' ὀλίγον ἐμέλλομεν
ἀφαιρεῖσθαι, ταῦτ' αὐτοῖς παρασχόντες· ἢ εἰ κα-
λῶς βεβουλευόμεθα τότε, νῦν οὐ καλῶς ἀφαιρεῖσθαι.
Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! εἰ μὲν ὅλως ἀστά- 52
τω δὴ τινι γνώμῃ πρὸς πάντ' ἐγνώκειτε χρῆσθαι,
καὶ κατὰ τὰς Εὐρίπου στροφὰς ἐκασταχόσε τῶν
πραγμάτων χωρεῖν· οὐδὲν ἀπεικὸς οὐ μόνον τὴν
ἀτελείας χειροτονίαν ἀνελεῖν ἐθελῆσαι, ἀλλὰ καὶ
πάντων, ὥς εἰπεῖν, τῶν καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ἡμετέ-
ροις προγόνοις καλῶς ἐγνωμένων ἐπίπροσθεν θέσθαι
τοὺς τοῦ δαίμονος ἢ τοῦ δαίμονος Φληνάφους. Εἰ δέ
τὰ τοιαῦτα νοσεῖν καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς στασιά-
ζειν ταῖς γνώμαις, οὐδ' ἂν ὄναρ ἐνέγκοιτε· οὐκοῦν
ἕως γ' ἂν εἰς Ἀθηναίους τελεῖτε, καὶ τὸ μέγα
καὶ θαυμαστὸν τουτὶ φρόνημα σώζητε, οὐδ' ἀτε-
λείας πέρι οὐδὲν καινὸν οὐδοπωστιοῦν ποτε ψηφιεῖ-

σθε, καὶ μυριάσις διαρρήγῳσί τινες ἄνω καὶ κάτω
 λειτουργιῶν μεμνημένοι· ἀλλὰ τοῖς ὡς ἄριστα καὶ
 λυσιτελῶς δεδογμένοις ἐμμενεῖτε καθάπαξ.

53 Σκοπεῖτε δὲ καὶ κεινῶς. Τῶν πραγμάτων, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τὰ μὲν, οἷς οἴκοθεν παρεσχεύα-
 σται, τὴν σύστασιν ἴσχει, καὶ οὐ τοσοῦτο δεῖται
 πρὸς συμμαχίαν τοῦ χρόνου· τὰ δ' εἰ καὶ ἄλλως
 ἐνδεῖ, ἀλλὰ τὸ πόρρωθεν ἤρχθαι, μέγιστον σφίσι
 πρὸς τὸ τιμᾶσθαι ξυναιρεῖται. Ἔστι δ' αὖ τούτων
 μὲν ἀμφοτέρων μετέχει, τοῦ δὲ καὶ τιμᾶσθαι πα-
 ρὰ πάντων οὐκ ἐξ ἴσης μετέχει· ἀλλ' οἱ μὲν μάλ-
 λον, οἱ δ' ἔλασσον χρῶνται, καὶ οἱ μὲν, οἱ δ' οὐ.

54 Τὸ δὲ πᾶσιν οἷς ἔξεστι τοὺς εὐεργέτας κοσμεῖν,
 καὶ μηδὲν τῶν εἰκότων ἐλλείπειν, οὕτως, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι! δι' ἀμφο ταῦτα τοῦ παντός ἄξιον
 χρῆσθαι, ὥστε καὶ ἄνθρωποι πάντες, καὶ οἱ τὸν
 Ὀλυμπον οἰκοῦντες θεοὶ καὶ δαίμονες τὴν αὐτὴν
 περὶ τούτου φέρουσι ψῆφον, καὶ ξυγχωροῦσι κατὰ
 πάντα· οἱ μὲν τοῦ μηδένα μὴ δεῖν τοπαράπαν ἔτ'
 ἔχειν ἀγνωμονεῖν, παράδειγμα τὸν Ἰξίωνα καὶ τὴν
 Ἰξίωνος τύχην προθέντες τῷ βίῳ· τοὺς δὲ οὐδὲ
 λέγειν ἔξεστιν ὅποσου δὴ τινος τοὺς σφῶν ἀξιοῦσι
 γονέας καὶ παιδευτάς, καὶ ὅπως καὶ ζῶσι καὶ τε-
 λευτήσασι τὸν ἅπαντα τοῦ βίου κέχρηνται χρόνον·
 οὐ μόνον πλείστας καὶ μεγίστας καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ
 χάριτας αὐτοῖς ἐκτιννύντες, καὶ σχεδὸν ὑπὲρ κεφα-

λῆς αἴροντες, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτοὺς, ὡς εἰπεῖν, τοὺς θεοὺς ἄγοντες σφᾶς. Ὡςπερ οὖν τοὺς μὲν 55 οὕτω διακειμένους οὐκ ἂν ἀγάσαιτό τις τῆς γνώμης, διὰ τὸ μηδέν τι καινόν, ἀλλ' ἂ τὸ εἶνός ἀπαιτεῖ πράττειν αἰρεῖσθαι· ἐὰν δὲ τὴν ἀναγκαίαν ἐλλίπωσι ταύτην φορὰν, τότε ἀδικίας ἐσχάτης ἁλώσονται· ὥς δέ μοι δοκεῖ καὶ περὶ τῶν ἄλλως εὖ πεπονθότων ψηφίζεσθαι χρῆναι. Καὶ ὅπως ἐκεῖ μὴ τὴν φύσιν προΐσχη. Εἰ γὰρ καὶ μείζων ἐπ' ἐκείνοις ἢ δίκη, ἀλλὰ τὸ τῆς ἀγνωμοσύνης δήπου ταυτόν, ἐὰν τε περὶ φύσιν, ἐὰν τε ἄλλως συμβαίνει. Οὐ 56 γὰρ τοῦ στρατηγὸν ἀνελόντος ἡττων ἂν δόξειε Φοινικός ὁ τοῦτ' αὐτὸ στρατιώτην ὄντινόν εἰργασμένος· οὐδ' αὖ τοῦ τὰ ἱερὰ σεσυληκότος ὁ δημοσίᾳ κεκλοφώς· ἐπεὶ μηδὲ νόμον μᾶλλον ἐροῦμεν τὸν τοῖς προδόταις ἐπεξιόντα, ἢ τὸν παρὰ τῶν τοιχωρυχούντων λαμβάνοντα δίκην.

Καὶ νῦν ἡμεῖς οἷς τοὺς εὐεργέτας δωρούμεθα 57 καινόν οὐδὲν δρῶντες, ἀλλὰ τὰ γιγνόμενα ἀποδιδόντες, οἷς ὧν παρέσχομεν ἀποστερήσομεν σφᾶς, μείζονως ἀδικήσομεν, εὖ οἶδα, ἢ εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς εἰσηνέγκामεν. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀγνωμοσύνης ἂν ᾔην· τὸ δ' ἀδικίας, εἴπερ ἂ παρ' ἡμῶν δικαίως εἰλήφασι, τούτων ἀδίκως ἀποστερήσονται. Τοσοῦτο δι' ἀδικίαν μείζων ἀγνωμοσύνης, ὡς μόνον ἀδικίας τοῦτ' εἶναι· οὐ γὰρ πᾶς ἀδικῶν ἤδη καὶ πρὸς

τοὺς εὐεργέτας ἐστὶν ἀγνώμων· ἀλλ' ὁ πρὸς τού-
 τοις ἀγνώμωνων αὐτὸ τοῦτ' ἀδικεῖ μόνον, τὸ μὴ
 τὰ προσήκοντ' αὐτοῖς πράττειν αἰρεῖσθαι. Οὐκοῦν
 τὸ μὲν μισεῖται, ἀδικίας δὲ κολαστὰς ἴσμεν τοὺς
 58 νόμους. Εἴτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ἂ μὴ παρα-
 σχόντες ἡγνωμονοῦμεν ἄν, ταῦτα μετὰ τὸ παρα-
 σχεῖν ἀφελόμενοι, τοιοῦτον καθ' ἡμῶν βουλευσόμεθα
 λόγον πᾶσι γενέσθαι, ὥς Ἀθηναῖοι τεύλασσαν ὥς
 κακὸν φυλαξάμενοι, ἐκόντες ὄντες τῷ μείζονι περι-
 έπεσον; μηδαμῶς! Ἔτι τοίνυν ὁ μὲν παρ' ὧν εὖ
 ἐπεπόνθει, τούτοις οὐκ ἐθέλων τοῖς ἴσοις ἀμείψα-
 σθαι, ἀγνωμοσύνης ἅμα καὶ ἀδικίας ἔγκλημα φέ-
 ρεται· ὁ δ' ἂν δέδωκεν ἀφαιρούμενος, πρὸς τῷ
 τούτοις ἐνέχεσθαι, καὶ τὴν τοῦ μὴ τὰ δέοντα
 πράττειν εἰδέναι δόξαν ἑαυτῷ δήπου προσάπτει, καὶ
 59 προσέτι σκαιότητος καὶ περιεργίας. Δι' ὧν γὰρ ἂν
 δέδωκεν ἀφαιρεῖν αὐθις οἶεται δεῖν, λογίζεσθαι! πᾶ-
 σιν ἐξ ἀνάγκης ξυμβαίνει, ὥς ἢ μὴ γνώμης εὐθύ-
 τητι παρέσχεν ἐνεῖνα, ἀλλ' ὅπως μειζόνως τούτων
 οἷς ἀποστερήσει λυπήσῃ· ἢ εἰ μή, τοῦτο λειπόμε-
 νόν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης, ὥς οὐ μετὰ λογισμοῦ τότε
 παρέσχεν, ἐπεὶ πάλιν ἐκτὸς αἰτίας ἀφείλετο. Τὸ
 γὰρ μηδηςτινοσοῦν ἐπείγουσας ἀνάγκης· Ἀνάγκη δὲ
 οὐδὲ θεοί, Φασί, μάχονται· ἐτοίμως ἐφ' ἑτερ' ἅτ-
 τα μεταχωρεῖν, τεκμήριόν ἐστι θαυμαστὸν τοῦ τε
 καθάπαξ ἀβεβαίου τῆς γνώμης, τοῦ τε μηδὲν ἐξ

ἀρχῆς βεβουλευσθαι· ὥσπερ αὖ κραταιᾶς εὖ μάλα καὶ μετὰ λογισμοῦ καὶ ψήφου τοῖς πράγμασιν ἐγχειρούσης, τὸ μηδὲν εἰκῇ παραβάλλειν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐγνωσμένοις ἐρμένειν. Εἶεν, Λεπτίνη!

Σὲ δ' ἂν τις ἔρηται, τοῦ χάριν θυσίαις καὶ βοτελευταῖς τοὺς θεοὺς καὶ προσόδοις τιμῶμεν; εἰ μὲν ὦν παρ' αὐτῶν εὖ πεπόνθαμεν μόνων ἐρεῖς, οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖς. Εἰ δὲ τοῦθ' ἅπασι δῆλον, ὡς ἐφ' ἐκάτερον ταῦτα βλέπει, καὶ οὐ μόνον τῶν παρελθόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων δι' αὐτῶν ποιούμεθα πρόνοιαν· τὰ μὲν ὅπως ἂν μάλα παρέσται δεόμενοι, καὶ μετὰ παντὸς αἰεὶ τοῦ βελτίονος, τῶν δὲ χάριν εἰδότες, καὶ πρὸς τὰ ἴσα καὶ μείζω παρακαλοῦντες· τί καινόν, εἰ καὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ταῦτόν τοῦτο ποιεῖν οἰόμεθα δεῖν, ἐπεὶ καὶ πρώτους εὐεργέτας πάντες ἴσμεν θεοὺς, καὶ ὡς ἐξ ἀρχῆς συστησαμένους τόδε τὸ πᾶν, καὶ ὡς τῇ διηγεκεί διὰ πάντων προνοία συνέχοντας τοῦτ' αἰεὶ καὶ κοσμοῦντας, καὶ χαίροντας τῷ προσρήματι τούτῳ μᾶλλον, ἢ πολυτελείαις ἐναγισμάτων; Ὡστε τοῦτον τὸν τρόπον ταῦτόν ἐστιν εἰς εὐεργέτας καὶ εἰς θεοὺς ἀμαρτεῖν. Καὶ μὲν, ἂν οἱ μὲν ἀπάντων εἰ-βί-σιν ἐνδεεῖς, θεοῖς δὲ εἰ μηδενὸς δεῖ τῶν ἀπάντων, ἅτ' οὖσι χορηγοῖς τῶν ἀπάντων· ἀλλ' ἦν τὰ παρ' ἡμῶν ποτ' ἐλλείπη, καὶ μὴ τὴν νομιζομένην ταύτην εἰσφέρωμεν εἰσφοράν, ἐναγεῖς εὐθύς ἡμεῖς καὶ

μιαροὶ καὶ προδόται τοῦ θεοῦ, καὶ κακῶν κάκιστοι, καὶ δεῖ δοῦναι δίκην, κατὰ τὸν Σωφρονίσκου, Σωκράτην. Εἰ τοίνυν τοῖς μηδενὸς δεομένοις θεοῖς τοσούτων ἐσμὲν ὀφειλέται, καὶ πάντων ἀναγκαιότατος οὗτος ἔρανος· πόσον τι χρὴ τοῦτ' εἶναι τοῖς πάντων δεομένοις ἀνθρώποις;

- 62 Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεῖνο λέγω, μάλιστα πάντων ἡμῖν διαφέρον· ὥς εἰ καὶ τῶν δικαίων ἥκιστ' ἐτύγχανεν ὄν, τὸ τοὺς εὐεργέτας δήπου τιμᾶν, καὶ ἃ παρεσχόμεθ' αὐτοῖς, ταῦτ' εἰσάπαν ἔχειν ἑᾶν· ἡμεῖς δὲ καὶ οὕτως οὐκ ἂν τῆς συνήθους ἐξέστημεν μεγαλοψυχίας, καὶ τοῦ παντὶ τρόπῳ κοινῇ πάντας ἐκ τῶν δυνατῶν εὖ ποιεῖν προθυμεῖσθαι. Εἰκότως· οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἡμῖν λόγος χρημάτων οὐδειςτισοῦν, καθάπερ πᾶσι τοῖς ἄλλοις· ἀλλὰ θαυμαστῆς τινος δόξης, καὶ τοῦ φιλανθρώπους ἐκ περιουσίας διὰ πάντων ἅπασιν εἶ-
63 ναι. Τεκμήριον δ' ἐναργές, τὸ πάλαι μὲν ἡμᾶς πάννυ τοι πλείστων εὐπορημέναι χρημάτων, πάντα δὲ ταῦθ' ὑπὸ φιλοτιμίας προέσθαι, καὶ τοῦ θαυμάζεσθαι βούλεσθαι, μίαν ὥς ἀληθῶς ἡγουμένους περιουσίαν, τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις δαπάνην· τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι χρήματα μὲν ὑπόνειται τύχῃ, φιλοτιμίας δὲ ἀθάνατός ἐστιν ἡ κτῆσις, καὶ τὸ κλέος αὐτῆς οὐποτ' ὀλεῖται· ἥς οὐτ' οὖν τινὲς πω τῶν πάντων οὐδ' ἐπὶ σμικρὸν ἀμφισβητεῖν ἔσχον ἡμῖν, οὐθ'

οὐθ' ἡμεῖς κινδύνων πώποθ' ὄντινωνοῦν ἐξέστημεν
ὑπὲρ ταύτης· ἀλλὰ καὶ σωμάτων καὶ χρημάτων
κοινῶν τε καὶ ἰδίων καὶ πάσης ἡστινόςουν ἄλλης
παρασκευῆς δι' αὐτὴν ταύτην ἡφειδοῦμεν ἡδέως.
Ὅθεν σεσώκαμεν μὲν Ἡρακλείδας κινδυνεύοντας ὑπ' 64
Εὐρυσθέως παντάπασιν ἐκτετρίφθαι, καὶ δι' ἡμῶν
εὐρομένους αὐτόν τε ἀμύνασθαι, καὶ τῆς Λακεδαί-
μονος αὐθις μετὰ πολλοῦ τοῦ κρείττονος ἐπιβῆναι.
Σεσώκαμεν δὲ οὐ μόνον τὸν περὶ Θήβας ἡτυχη-
νότα, καὶ τῆς Σφιγγὸς καθαιρέτην Οἰδίποδα τὸν
Λαΐου, ἐξεληλαμένον μὲν Θηβῶν τε καὶ πάσης τῆς
Βοιωτίας ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς Κρέοντος, καταφυγόν-
τα δὲ ὡς ἡμᾶς, καὶ μεγίστης ἀξιοθέντα προνοίας·
ἀλλὰ καὶ Θηβαίους αὐτοὺς ὕστερον κακῶς ὑπὸ τῆς
Φρουρᾶς τῆς Λακωνικῆς διακειμένους. Καὶ μὴν καὶ
Ταναγραίοις καὶ Θετταλοῖς, τοῖς μὲν στάσει χρησα-
μένοις, καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ἤδη χωροῦσι, Ταναγραί-
οις δὲ ὑπὸ Θηβαίων ἐξωρισμένοις γεγόμεναι ἐν και-
ρῷ, τοῦ μὴ διεφθάρθαι καθάπαξ αἵτιοι μετὰ τοὺς
θεοὺς αὐτοῖς καταστάντες. Ταῦτό δὲ τοῦτο Μεσ- 65
σήνιοι καὶ Πλαταιεῖς ἔχουσι λέγειν, οἱ μὲν ὑπὸ Λα-
κεδαιμονίων καὶ Θηβαίων κατασκαφέντες, ὑφ' ἡμῶν
δὲ σωθέντες, οἱ Πλαταιεῖς· τοῖς δ' ὑπὸ Λακεδαι-
μονίων κατασκαφεῖσιν τὰ μέγιστα ξυνηράμεθ' ἡμεῖς,
καὶ νῦν εἰσι Μεσσήνιοι διὰ τὴν πόλιν. Καὶ σιωπῶ
Δρύοπας καὶ Πελασγοὺς καὶ πάντας τοὺς ἄλλους,

οὓς ἐδέξατο μὲν κινδυνεύοντας, οὕτω δ' ἀντ' ἀγα-
θοῦ του δαίμονος σφίσι κατέστη, ὥς ἐπιλελῆσθαι
δι' ὧν εὖ πεπόνθασι, καὶ τῶν συμφορῶν.

- 66 Καὶ οὐχὶ πάλαι μὲν οὕτω πρὸς πάντας θαυ-
μαστῶς καὶ μεγαλοψύχως ἔσχεν ἡ πόλις, νῦν δὲ
ὥς ἐτέρως, καὶ παρὰ πολὺ τῶν προγόνων καὶ τῆς
ὑποθέσεως ἀναξίως· ἀλλὰ χθὲς καὶ πρῶην ἐπὶ τῶν
Μηδικῶν, τοῦ μὲν Βαρβάρου μεγάλων, καὶ ὧν οὐκ
ἂν τις ἤλπισεν, ἡμᾶς ἀξιοῦντος, ἐφ' ᾧ συμμάχους
αὐτῷ προσλαβεῖν δεδυνῆσθαι· τῶν δ' αὖ Λακεδαι-
μονίων ἐτέρωθεν ἐν τούτῳ δέους διὰ ταῦτα μάλι-
στα καταστάντων, ὥς καὶ παιῖδας ἡμῖν, καὶ γυ-
ναῖκας, καὶ πρεσβύτας, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾗ, διὰ
πάντων εὖ ποιεῖν ὑπεσχῆσθαι, ποίους τινὰς παρέ-
σχομεν ἡμᾶς αὐτούς, καὶ πῶς τουτοισὶ διετέθημεν
δήπου; Τοῖς μὲν γὰρ ὥς ἀνάξια τῆς ἡμετέρας προ-
αιρέσεως καὶ Φιλανθρωπίας δι' ὧν ἐπηγγέλλοντο βε-
βουλευμένοις μεμψάμενοι, τοῦ δ' ὥς ἀδυνάτοις ἐπι-
χειροῦντος, οὐδ' ἀκοῦσαι ὅλως οὐδ' ὅπωςτιοῦν ἀνα-
σχόμενοι· τὸν μὲν αἰσχυρῶς ἀναχωρῆσαι παρεσχευά-
σαμεν τῆς Ἑλλάδος, τοὺς δὲ μετὰ τῆς Ἑλλάδος
67 ἐξειλόμεθα τῶν κινδύνων. Πάλαι τοίνυν κοινῇ πάν-
τες ξυνεισενεγκεῖν Λακεδαιμονίοις τὰ χρήματ' ὥήθη-
μεν δεῖν, ἅπερ ἐδάνεισαν μὲν παρ' αὐτῶν οἱ Τριά-
κοντα κατὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ· ὥς δὲ τὰ πράγματα
κατέστη, καὶ Λακεδαιμόνιοι ταῦτ' ἀπήτουν, οἱ μὲν

ἄλλοι πάντες τοὺς δανεισαμένους ἡξίουں καὶ διαλύ-
σασθαι κατὰ τὸ εἶκός, αὐτοὶ δ' οὗτοι τοῦτ' ἂν
πρῶτον γνώρισμα τῆς ὁμονοίας ἐβόων γενέσθαι, εἰάν
ὁ Δῆμος ἅπας ἐκτίσῃ.

Ὅτε τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ μηδηςτι-68
νοσοῦν προὔπηργμένης ἀνάγκης, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Φιλαν-
θρωποτάτου μόνου τῆς γνώμης, τὰ τοιαῦτα πράτ-
τειν τῶν καλλίστων ἐδόκει, καὶ διαγεγόνάμεν τὸν
ἅπαντα χρόνον τὴν καλλίστην ταύτην καὶ λυσιτε-
λεστάτην καὶ μόνην προσήκουσαν ἀνθρώποις Φιλοτι-
μούμενοι· νῦν ἀμφοτέρων ὄντων, τοῦ τε τὰ δίκαια
πράττειν ἀνάγκην εἶναι, τοῦ τε κεχρῆσθαι τῇ γνώ-
μῃ, καὶ μὴ τὴν ἐξ ἀρχῆς θαυμαστὴν ταύτην ἐν-
στασιν ἐγκαταλιπεῖν, ἔπειτ' οὐκ ἐθελήσομεν; Καὶ 69
πῶς οὐκ ἄτοπον, τοῖς μὲν ἡμετέροις αὐτῶν κινδύ-
νοις ἐξαιρεῖσθαι τοὺς ἄλλους ἐθέλειν κινδύνων, ἀμ-
φω δὲ ἐξὸν ἔχειν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ πάσχειν
ὑπ' ἀλλήλων, καὶ τοὺς ἄλλους ὑφ' ἡμῶν ἀξιοῦσθαι
τῶν ἴσων, εἴτ' ἀμφοῖν ἐστερῆσθαι δεδέχθαι· καὶ
τοὺς μὲν τὰ δεινότατα πάντων εἰργασμένους τὴν
πόλιν, καὶ μηδηντινοῦν ὑπερβολὴν ἐλλελοιπότας κα-
κίας, ὥς μὴδ' ἀδακρυτὶ μνημονεύειν ἐξεῖναι, τοσαύ-
της δὴ τινος διὰ τὴν ὁμόνοιαν σπουδῆς ἀξιῶσαι,
ὥς καὶ μεγίστην ἔνεκ' αὐτῶν ὑποστῆναι χρημάτων
δαπάνην· τοὺς δ' ἡμετέρους εὐεργέτας καὶ φίλους,
καὶ οὓς ἀνάγκη δι' αὐτὸ τοῦτο τὰ πλείστου, φα-

σίν, ἄξια χρῆσθαι, τούτους δικαίους ὄντας καὶ μείζονος ἢς νῦν παρ' ἡμῖν ἀπολαύουσι, τυγχάνειν προνοίας, ἡμᾶς δὲ καὶ ἃ σφισι δεδώκαμεν, ὥς μηδενὸς ὄντας ἀξίους, ἀφελεῖν ἐθέλῃσαι; Καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὥς οὕτω γ' ἂν τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς αἰνιγμαπέσοι, νῦν μὲν οὕτως, νῦν δ' ἐκείνως ἔχοντας, μᾶλλον δὲ οὐδετέρως, ἐπεὶ καὶ οὕτω καὶ ἐκείνως;

70 Καὶ μὴν ἅπας μὲν νόμος, δι' ὧν τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος διὰ πάντων φροντίζει, εὖ πράττειν τοὺς χρωμένους παρασκευάζει, τὰ τε ἄλλα, καὶ τὸ ταῦτά διὰ τέλους φρονεῖν· ὅπερ εὐπραγίας ὡς ἀληθῶς ἴδιον. Οὗτος δὲ μηδένα τούτου ποιούμενος λόγον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ κοινῆ συμφέρον καινοτομῶν ἃ μὴ δεῖ, ἐν τοῖς μεγίστοις καταβλάπτει τὴν πόλιν, οὐ μόνον σύμφωνον αὐτὴν πρὸς ἑαυτὴν καθιστάς, ἀλλὰ καὶ τῶν πάνυ τοι προσηκόντων ἀποστερῶν, καὶ ὧν πᾶς τις ἂν αὐτῇ τυγχάνειν εἰς-
71 ἅπαν συνεύξαιτο. Τί δ' ἂν εἴη κατ' εὐχὴν πόλεσι μᾶλλον, ἢ τὸ φίλους καὶ εὐεργέτας ὁσημέραι κεκτῆσθαι; ὧν οὗτος εἰ κύριος ἔσται, ταύτην καθάπαξ ἀπάγων· εἰ μὴ τοῦτ' ἔσται, τούτων αὐτὴν καθάπαξ ἐμπλήσει. Εἰ τοίνυν τὸ μὲν τουτονὶ λελυμέναι, συνίστησιν ἡμῖν τοὺς γνωρίμους εἰς ἅπαν, καὶ προσέτι πλείους ποιεῖ· τὸ δ' αὖ σώζειν ἐθέλειν, ἡμῶν τούτους ἀφίστησι, τοσούτω κάλλιον καὶ λυσιτελέστερον καὶ πρὸς αὐτῆς ὡς ἀληθῶς τῆς πό-

λεως, μᾶλλον λύειν τοῦτον, ἢ σώζειν, ὅσω τὸ τυγ-
 χάνειν εὐεργετῶν τε καὶ φίλων, ἢ τούτων παντά-
 πασιν στέρεσθαι. Οὗτος ὁ σὸς νόμος, Λεπτίνη! 72
 καθάπαξ ἀσύμφορος ὢν, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν,
 οὐδὲν ὑγιῆς, ἐν τούτῳ μόνῳ πρὸς ὄνησιν ἔσται τῇ
 πόλει, εἰ μὴ μὴκέτ' ἢ τοῦ λοιποῦ· αὐτός τε γὰρ
 ταυτηνὶ δούς τὴν δίκην, μηδὲν χρηστὸν ἔχων ὅλως,
 καὶ παρασνευάσει τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν μὴ ποτ' αὖ
 ἐθελῆσαι τηλικαῦτα.

Χωρὶς δὲ τούτων, σιέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 73
 ναῖοι! αὐτοῦ τε τούτου καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρ-
 χόντων νόμων τὸ διάφορον, ἵν' εἰδῆτε σαφῶς, ὅτι
 τοσοῦθ' οὗτος δεῖ τοιτοισὶ παραβάλλεσθαι καὶ φέ-
 ρειν εἰς ἴσα, ὥς μηδὲ δίκαιος ὢν ὅλως νόμος κεκλῆ-
 σθαι. Εἰ γὰρ οἱ μὲν τοσοῦτον τῶν εὐεργετῶν λό-
 γον ποιοῦνται, ὥς μὴ μόνον τῶν ἴσων αὐτοὺς ἀξι-
 οῦν, ἀλλ' ὥς ὑπάρξαντος ἀγαθοῦ καὶ πλεόν ἢ προς-
 ἦκε τιμᾶν, ὁ δὲ πᾶν τούναντίον, καὶ ὧν εἰλήφεσαν
 ἐκπεσεῖν συμβουλεύει· ἀνάγκη πᾶσα τῷ μὲν, ὥς
 δυσχερῇ καὶ ἀσύμφορα καὶ πρὸς τοσοῦτον ἀτοπίας
 ἰόντα, ὥς μηδ' εἰς ἀκοὴν πώποτ' ἀφίχθαι, νομοθε-
 τοῦντι μηδὲ προσέχειν ὅλως τὸν νοῦν, ἀλλ' αὐτοῖς
 οἷς φάσκει χαίρειν τοῦτον ἔἶν· τοὺς δ', οἷς πάντας
 τοὺς ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἀνθρώπους καὶ προσέτι
 τὴν φύσιν αὐτὴν συμψήφους ὧν λέγουσιν ἴσχουσι,
 μὴ μόνον στέργειν τε καὶ θαυμάζειν, ἀλλὰ καὶ

συνήδεσθαι σφίσιν, οὕτως ἄριστα πάντων ἔχουσι.
 74 Πρὸς δὲ, καὶ κείνως νόμων ἐξούλης λάχοι τις ἂν εἰ-
 κότος αὐτῷ. Οἱ μὲν γὰρ εἰ καὶ διάφορα καὶ περὶ
 ὧν ἂν εἴποι τις φθέγγονται, ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς ἓν
 μόνον πάντες ὁρῶσι τὸ τῶν πόλεων κέρδος, διὰ
 τοῦτο καὶ τῆς αὐτῆς προσηγορίας μέτεστι πᾶσι,
 καὶ τοῦτο κοινὸν κατὰ πάντων κεκράτηκεν ὄνομα,
 νόμοι. Ὁ δὲ μηδενὶ τούτων τὰ τοιαῦτα συμβαί-
 νων, πῶς ἂν ἔχοι λόγον καὶ τῷ καταλόγῳ τού-
 των τετάχθαι; μᾶλλον δὲ τοῦτ' ἂν εἴη γε σῶζον
 λόγον, εἰ ὃν τρόπον τοὺς μὲν, ὡς ὑπὲρ ἡμῶν ὄν-
 τας, τιμῶμεν, καὶ σωτῆρας καὶ καθηγεμόνας τοῦ
 βίου μετὰ τοὺς θεοὺς ἄγομεν, τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ τοῦτον, ὡς καθ' ἡμῶν ὄντα, παντάπασι παύ-
 75 σομεν. Εἰ γὰρ ἐπανόρθωμα κακῶν ἅπαντες εὖ
 ἔχοντες νόμοι, ὁ μηδέν τι τοιοῦτον ἰώμενος τοπα-
 ράπαν, ἀλλὰ καὶ στασιάζειν πρὸς τοὺς εὐεργέτας
 παρασκευάζων τὴν πόλιν, ταῦτόν δὲ εἰπεῖν, καὶ
 αὐτὴν πρὸς αὐτὴν, πῶς οὐκ ἐν Ἐριννύος ἡμῖν ἔσται
 μοίρα, παραβαίνων τῷ βίῳ; Ἐπειτα καὶ πάνδει-
 νόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τυράννου καὶ νό-
 μων παντάπασιν ἐναντίων ὄντων, καὶ τῶν μὲν τὰ
 δίκαια πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἐκ παντὸς τρόπου ποι-
 εῖν προτρεπόντων, τοῦ δὲ καὶ ἅς εἰλήφεσαν δωρεὰς
 μετὰ καὶ τῶν ὄντων αὐτῶν προσapoστεροῦντος· ὁ
 νῦν Λεπτίνης μηδέν αἰσχυνόμενος γράφει· ἐπειθ'

ἡμεῖς νομοθέτην τουτονὶ προσερούμεν, ἐφ' ὃν τύμ-
πανα καὶ κύφωνα, τὸ τῆς κωμωδίας, διὰ ταῦτ'
ἔδει καλεῖν, ὥς τοῦ τῆς πόλεως καταψευδόμενον
ἦθους, καὶ ταύτην ἐκπολεμοῦντα πρὸς οὓς ἥκιστ'
ἔχρην;

Ἡδέως δ' ἂν σου, Λεπτίνη! πυθοίμην· εἰ ἂν ἦν 76
παρά του χάριν εἰλήφεις, ταύτην ἔπειτ' ἀφαιρεθεῖς
δυσχεράνης, ἢ μή; μᾶλλον δέ, εἰ μὲν ὅτε ταύτην
εἰλήφεις, οὐ προσεῖχες ὅλως τὸν νοῦν, πρῶτον μὲν
οὐκ οἶδ' ὅτου χάριν εἰλήφεις· οὐ γὰρ οἶόν τε ταύ-
την λαβεῖν μὴ περὶ πλείστου ποιούμενον. Πλὴν,
εἰ βούλει, δεδόσθω μήτε τότε μηδένα ταυτησί πε-
ποιῆσθαι λόγον, μήτε νῦν ἀφαιρεθέντα δυσχερανεῖν.
Εἰ δ' ἐπὶ τὸ λαβεῖν ἀσμένως εἶχες, ὥσπερ οὖν εἶ-
χες, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ, καὶ πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν,
εὖ οἶδα, δυσχερανεῖς· καὶ μάλιστα εἰ καὶ πρότερος
αὐτὸς εὖ ποιήσας τούτου ἐτύγχανες. Εἴθ' ὦν οὐκ 77
ἂν ποτ' αὐτὸς ἔλοιο πειρᾶσθαι, ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν
ἐτέρους παθεῖν ἀξιοῖς, καὶ μόνος τῶν πάντων νομο-
θετεῖν οἶει δεῖν ἃ καὶ εἰ πόρρωθεν ἐτύγχανε νομι-
σθέντα, ὥς μηδὲν ὅλως πρὸς ἡμᾶς ὄντα, διαγρά-
φειν ἔδει καθάπαξ, καὶ μᾶλλον νόμον τιθέναι τῷ
καὶ εἰς αὐτοῖς ἐπιχειρήσονται τούτοις θανάτου τιμᾶν;
Καὶ εἰ μὲν ὑφ' ὅτου οὖν αὐτὸς ὑβρισμένος ἐτύγχα-
νες, οὐκ ἂν ποτ' ἴσως ἡνέσχου, ἀλλ' ἡμυνας ἂν ἐκ
τῶν ἐνόντων σαυτῷ· σὺ δέ τούς τε νῦν ὄντας ἡμῶν

τούς τε ἐσομένους εἰς ὄνειδος δι' ὧν νομοθετεῖς καθιστάς, ἔπειτ' οὐκ ἄγεις ἐν ψήφοις; Ἐὰν γὰρ αἱ τις ἐπαγγειλάμενος τύχοι, ταῦτα μὴ δούς, ὥς εἰς ἀπατεῶνας τελῶν, πολλοὺς ἴσχει τοὺς κατηγοροὺς· ὁ καὶ αὖ δέδωκεν ἀφελόμενος, τίν' οὐκ ἂν παρὰ πάντων δέξαιτο μέμψιν;

- 78 Ἐχρῆν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ἐχρῆν, ἐπεὶ καὶ φύσει καὶ χρόνῳ συγκεκληρωμένον, ὥσπερ ἄνωθεν ἔχομεν πάντες, εὖ ποιεῖν μᾶλλον, ἢ εὖ πάσχειν αἰρεῖσθαι, καὶ πρὸς τοὺς νῦν ἀτελείᾳ χρωμένους κατὰ ταῦτα διακεῖσθαι, καὶ πρὶν ὑπ' αὐτῶν ἡμᾶς εὖ πεπονθέναι, ταύτης αὐτοὺς ἀξιῶσαι. Ὅτε δ' ὑπ' αὐτῶν πρόσθεν ἡμεῖς εὖ πεπονθότες, ἔπειτα ταύτης αὐτοὺς ἡξιώκαμεν, ἐθελήσομεν πάλιν ἂν ταύτην αὐτοῖς ἀφελέσθαι, ὥσπερ ἐπὶ ῥητοῖς δεδοκότες, ἢ ἡμῶν αὐτῶν καταγνόντες;
- 79 Καὶ τίνα περὶ ἡμῶν αὐτῶν τοῖς Ἑλλησι δώσομεν δόξαν, οἱ μεγαλοψυχίας ἐκασταχοῦ γῆς ἴσχοντες ὄνομα, καὶ οὕτω φανερώτατα πάντων ἀνθρώπων δι' ἀρετὴν ὑπὸ θεῶν σπουδασθέντες, ὥς καὶ λιμοῦ ποτε κατειληφότος τὴν οἰκουμένην πᾶσαν σχεδόν, καὶ Ἑλλησι καὶ Βαρβάροις τὸν Πύθιον ἀνελεῖν, οὐκ ἂν τὸν λιμὸν ἄλλως τε πεπαῦσθαι, εἰ μὴ Ἀθηναίων ὑπὲρ πάντων εἰς οὐρανὸν χειῖρας ἡρκότων; Πρὸς γὰρ τῷ τῆς ἐσχάτης ἀγνωμοσύνης εἶναι τὴν τῶν δεδομένων ἀφαίρεσιν, καὶ ἣν ἀτέλειαν νῦν ἴσχουσιν

οὗτοι, οἵκοθεν καὶ παρ' ἑαυτῶν ἴσχουσι ταύτην, οὐ
 χάριν ἡμετέραν λαβόντες, ἀλλ' ὦν εἰς ἡμᾶς ἔδρα-
 σαν ἀγαθῶν, ὥσπερ τινα ταύτην ἀντειληφότες μι-
 σθόν. Οὐκοῦν ἐὰν ἀφέλωμεν ταύτην αὐτοῖς, πρῶ-80
 τον μὲν οὐχ ἂν χαριζόμενοι σφίσι παρέσχομεν, ταῦ-
 τα τούτους ἀφαιρησόμεθα δήπου, ἀλλ' ὦν κατὰ
 τὸν τοῦ δικαίου λόγον εἰσὶ κύριοι, τούτων στερή-
 σονται· ἔπειτα καὶ οἷς ἡμᾶς εὖ πεποιήκασιν οὗτοι,
 ταῦτ' εἰκότως ἀνταπαιτήσουσι, καὶ πολλῷ δικαιότε-
 ρον ἢ ἡμεῖς· εἴπερ ἡμεῖς μὲν μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχον-
 τες τούτοις, μηδὲ μεμφόμενοι, ἀλλ' ἐκόντες ὄντες
 ἐνταῦθ' ἤξομεν, οἱ δὲ καὶ ἄκοντες, καὶ τὸ παρά-
 λογον τοῦτα ἐπικαλοῦντες ἡμῖν. Ὡστε λάθωμεν 81
 ἂν δι' ἡμῶν αὐτῶν ἐπὶ τουτουσί τὸ ξίφος ὠθοῦν-
 τες· μᾶλλον δ' αὐτοῖς ἐπηρεάζειν ἐθέλοντες, το-
 σοῦτον ἡμᾶς αὐτοὺς καταβλάψομεν, ὅσον οἱ μὲν ἂν
 γ' ἔσχον ἐν δίκῃ, τούτων οὐκ ἐν δίκῃ στερήσονται,
 ἡμεῖς δὲ οὐχ ὅσον ἀπατεῶνες δόξομεν εἶναι, ἀλλὰ
 καὶ ὦν πρόσθεν παρ' αὐτῶν ἀπελαύσαμεν, τούτων,
 διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς ἀγνωμοσύνην, ὑφέξομεν δίκην
 δικαίως, τὴν εἰσπραξιν.

Ὅσω τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τὸ τοῖς καλ- 82
 λίστοις ἐπιχειρεῖν ἐν τῷ βελτίονι κεῖται, ἢ τὸ μη-
 δὲν χρηστὸν πράττειν αἰρεῖσθαι· τοσοῦτῳ δεῖ μᾶλ-
 λον ἡμᾶς τὴν πρὸς αὐτοὺς πίστιν διὰ τέλους φυ-
 λάττειν, ἢ κεννημέναι ταύτην βεβουλῆσθαι. Ἀλλὰ

μὴν εἶγε οὕτω προεισενεγκόντες ἡμῖν, οὕτως ἀτιμα-
 σθήσονται, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς τοπαράπαν ἀρκεῖται τὸ
 γοῦν χαρίτων ὑπῆρχθαι· τί ποτ' ἂν ἐμελλον πεί-
 σεσθαι, μηδὲν ὅλως γε προεισενεγκόντες· οὐς ἐχρῆν,
 εἰ μὴ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν πρὸς
 ἅπαντας μεγαλοψυχίαν, καὶ τὸ πεφυκὸς χαρίζε-
 σθαι, μὴ ταῦτα μόνον εἰς τέλος, ἀλλὰ καὶ πλείω
 83 πρὸς τούτοις ἔχειν; Τούτων δ' ὁμοῦ συνιόντων,
 Ἡράκλεις! εἰς μηδὲν ἐξ αὐτῶν τούτοις ὀνησις ἔσται,
 ὧν θάτερον ἤρκεσεν ἂν; Ἄνευ δὲ τούτων, εἰ ὅτε
 παρ' ὑμῶν ἡξιοῦντο τῆς ἀτελείας, ἔφασαν δεδιέναι
 μὴ μετ' ὀλίγον αὐτοὺς ταύτην ἀφέλῃσθε, οὐ μόνον
 84 μανίας ἂν εἴλετ' αὐτοὺς οὕτως ἔχοντας γνώμης,
 ἀλλὰ καὶ ὡς τῆς προαιρέσεως ἡμῶν καταψευδομέ-
 νοις ἐπετιμᾶτε. Εἴθ' ἂν τουτοισὶ δέουσιν ἐνεκαλεῖτ'
 ἂν, ταῦθ' ὑμεῖς ἐκόντες ἔλοισθ' ἂν πεπονθέναι;
 84 Καίτοι, οἱ μὲν τοιαυτὶ προῖσχύμενοι τότε, οὐ παν-
 τελῶς ἀσύγνωστ' ἂν λέγειν ἐδόκουν· ἡμῖν δ' οὕτω
 διατεθεῖσιν οὐδητισοῦν παρ' οὐδενὸς παραίτησις ἔσται,
 ἀλλὰ καὶ ἀπιστήσουσιν ἅπαντες, εὖ οἶδα, ὁμοῦ μὲν
 τὴν ἡμετέραν μεγαλοψυχίαν, καὶ πρὸς τοὺς πονη-
 ροτάτους εἰδότες· ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἀμηχάνων νο-
 μίζοντες εἶναι, τοὺς τῶν δεόντων πᾶσιν ἀπλῶς κα-
 θεστηκότας συμβούλους ἡμᾶς, ἔπειτα καθ' ἡμῶν
 αὐτῶν συμβούλῳ τῷ Λεπτίνῃ κεχρῆσθαι, ὡς ταῦτ'
 ἔχειν ψηφίσεσθαι.

Ἄλλ' ἐκεῖσε πάλιν ἐπάνειμι. Εἰ ὅτ' αὐτοὺς 85
 ἀντευποιεῖν ὤησθε δεῖν, οὗτοι τοῦ μὴ μεταβαλεῖν
 ὅρκους ἀπήτουν, πάντως ἂν εἴξατε τῇ προκλήσει·
 ἀχθόμενοι μὲν σφισι τοῦ μὴ πιστεύεσθαι, ἀπειπεῖν
 δὲ οὐκ ἔχοντες ὅλως, τοῦ μὴ τὸ δέος βεβαιῶσαι
 καθάπαξ. Οὐκοῦν ἄτοπον, εἰ ἂν τότε τοῖς ὅρκοις
 ἐπιστώσασθε ἂν, ταῦτα νῦν ἄνευ ὅρκων μὴ θελῇ-
 σαι φυλάξαι, καὶ ταῦτα τοῦθ' ὡς ἀληθῶς κάλλιον
 ὄν, καὶ πρὸς δόξαν μᾶλλον ὑμῖν· εἴπερ τότε μὲν
 ὑπὸ τῆς τῶν ὅρκων ἀνάγκης ἔδοκεῖτε φυλάττειν,
 νῦν δὲ καὶ χωρὶς τῆς ἀνάγκης τοῦτο ποιοῦντες,
 γνώμης ἀρίστης καὶ μάλιστα ὑμῖν προσηκούσης φέ-
 ροισθ' ἂν δόξαν. Ἐμοὶ δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! 86
 καὶ θαυμάζειν ἔπεισιν, εἰ διαβαλλόντων μὲν τινων
 ἡμᾶς, οὐκ ἂν ἠνεσχόμεθα δήπου, ἀλλὰ καὶ προς-
 ελάχομεν ἂν τούτοις ὕβρεως δίκην· αὐτοὶ δὲ ἡμᾶς
 αὐτοὺς τὰ πάντων αἰσχίστα διαβαλεῖν ἐθελήσομεν.
 Ὅταν γὰρ τοῖς μὲν ἐν οἷς ἐπηγγείλαντο τὸν Δῆμον
 ἠπατηκόσιν, ἔαν, ὡς ὁ νόμος κελεύει, κριθέντες
 ἀλῶσι, θανάτου τιμῶμεν· ἡμεῖς δὲ καὶ ἂν δεδώ-
 καμεν ἀφελόμενοι, πῶς οὐχ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπιβου-
 λεύειν δόξομεν, ἐφ' ἃ τοὺς ἄλλους ἀξιοῦμεν θανά-
 του, ταῦθ' ἐκόντες ἡμεῖς εἰργασμένοι; Ὁ μάλιστα
 πάντων ἡμᾶς φυλάξασθαι δεῖ, οὐ μόνον ὅτι τοῦ
 πράττειν ἃ δεῖ μάλιστα πάντων ἡμῖν δεῖ, ὅσω καὶ
 θεοφιλεῖς μάλιστα πάντων ἡμεῖς· ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦ-

το, μάλιστα πάντων δεῖν συγγνώμης ἀπήλλακται·
 87 καὶ δικαίως. Ὁ μὲν γὰρ ὁτιοῦν ἀδικῶν, κατ' αὐτὸ
 τοῦτο μόνον ἴσχει τὴν μέμψιν· ὁ δ' ἂ παρ' ἄλλοις
 ὥς κάλλιστα τιμωρεῖται, τούτοις ἐκὼν ἐνεχόμενος,
 κατ' αὐτὸς αὐτοῦ φέρει τὴν ψῆφον τοῦ παρὰ πάν-
 των ἂν εἰκότως μισεῖσθαι, καὶ οἷς τοιαῦτα πράτ-
 τειν αἰρεῖται, καὶ οἷς ταῦτ' ἐν ἄλλοις κακίζει, ἅπερ
 αὐτὸς πράττειν αἰρεῖται. Πρὸς ὃν ἔγωγ' ἂν φαίην·
 ὅτι εἰ μὲν τῶν ἐπαινουμένων ταῦτ' ὄντα τυγχάνει,
 πῶς ἐν τοῖς ἄλλοις ἀξιοῖς τιμωρίας; εἰ δὲ τῆς Φαυ-
 λοτάτης πέφυκε μοίρας, πῶς ἂ παρ' ἄλλοις ὄντα
 κολάζεις, τούτοις αὐτὸς ὥς βελτίστοις δεῖν εἶοικε
 χρῆσθαι;

88 Καὶ μὴν εἰ τὸ πρὸς οὐστιναςοῦν ἰδία γιγνόμε-
 νον βλάβος μέμψεως ἀξιον· ἥπου τὸ δημοσίᾳ καὶ
 κοινῇ τὴν βλάβην ἐπάγον, οὐδὲ παραίτησιν ἴσχει.
 Ὑμεῖς τοίνυν Φαῦλον μὲν ὄντινοῦν τῶν πολιτῶν καὶ
 δόξαν οὐκ ἀγαθὴν κερτημένον οὕτω μισεῖτε, ὥς καὶ
 τῆς πόλεως τάχιστ' αὐτὸν ἐξελαύνειν, ἐφ' ᾧ μὴ
 καὶ τοὺς ἄλλους ὑπὸ τούτου βεβλάφθαι, καὶ πρὸς
 πολλοὺς ἥκειν τὸ νόσημα. Ἐὰν δὲ τοῦ Λεπτίνου
 βεβαιώσωμεν νόμον, οὐ μόνον δόξομεν ἐναγεῖς τὰ
 τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ κοινὸν ἡμῖν αὐτοῖς παρὰ πάντων
 ἐπεγεροῦμεν τὸ μῖσος, καὶ τοὺς εὐεργέτας οὐ μᾶλ-
 λον ἀφαιρησόμεθα τὰ δοθέντα, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ
 89 πιστεύεσθαι. Εἰ δὲ τὸ τῆς ἀπάντων εὐνοίας ἐκ-

πείθειν, καὶ πονεράν ἅντι ἡ χρηστῆς δόξαν λαβεῖν, πολλῷ χαλεπώτερον τοῦ δωρεῶν ὠντινωνοῦν ἐστερηθῆναι· πρῶτον μὲν οὐκ ἂν φθάνοιμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μᾶλλον, ἢ τοὺς εὐεργέτας, δι' ὧν ἀφαιρούμεθα, ζημιοῦντες· ἔπειτα καὶ δεινῶς ἄτοπον καὶ καινόν, οἴκοθεν ἡμῖν αὐτοῖς τὸν πόλεμον ἐπείσκειν, καὶ τοὺς αὐτοὺς οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ ἀδικοῦντας δήπου καὶ ἀδικουμένους ὑπάρχειν, καὶ δημίους καὶ πάσχοντας. Ὁ παρ' ἄλλου μὲν ἂν γεγονὸς εἶχεν ἂν τινα παραμυθίαν ἡμῖν, καὶ προσέτι τοῖς παραδείγμασι φέρειν ἐδόκει· τὸ δ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐπηρεάζοντας ἡμᾶς εἶναι καὶ κακῶς ποιεῖν, καὶ, ὃ τούτου δεινότερον, ἐξὸν μὴ πάσχειν, εἶτα πάσχειν αἰρεῖσθαι, πᾶσαν κακοδαιμονίαν ἐμβαίνει. Ὅπου γὰρ 90 καὶ πρὸς τοὺς ὑβριστάς τε καὶ συκοφάντας μεγαλοψυχία κεχρησθαι, καὶ ὅπως ἡμῖν ἔπειτ' αὐτοὺς παρασκευάσωμεν εὖνους, πάντα ποιεῖν οἴομεθα χρῆναι· ἥπου μανία περιφανής, ὅταν τοὺς εὐεργέτας καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν περὶ πάνυ τοι πολλοῦ ποιούμενους, καὶ οὐδὲ παυσόμενους ταυτησί τῆς μανίας, εἰς βουλώμεθ' ἡμεῖς ἅντι τοῦ πάντων ὧν σφισι προσῆκεν, ἐπιεικῶς ἀξιοῦν, καὶ πάνυ τοι προσφιλοτιμεῖσθαι· ἡμεῖς δὲ καὶ πολεμίους αὐτοὺς ἐν οἷς ἂν ἀφελώμεθα δείξομεν.

Εἰ τοίνυν ἡμῖν μὲν χρηστῆς οὕτω μέτεστι γνώ-91 μης, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἤκομεν τοῦ πρὸς πάντας

ἀπλῶς εὖ διακεῖσθαι, ὥς καὶ τοὺς ἐχθροὺς εὖνους
 ἐθέλειν ποιεῖν, καὶ μεταβάλλειν ἐφ' ἃ δεῖ· ὁ δ'
 ἡμᾶς, δι' ὧν συμβουλεύει, πᾶσι καθάπαξ συγχερού-
 ει, καὶ πρὸς ἃ μὴ πεφύκαμεν ἐκβιάζεται· οὐ μό-
 νον ἐστὶ τῆς πολιτείας ἐχθρός, ὥς μηδοπωστιοῦν
 αὐτῷ χρῆναι προσέχειν, ἀλλὰ καὶ ἥς ἴσχομεν φύ-
 σεως, πάντ' ἄνω καὶ κάτω στροβίλου δίκην ποιῶν,
 καὶ τοὺς ἐπιεικιστάτους τὰς φύσεις, καὶ νόμοις καὶ
 ἔθεσιν ἐντραφέντας χρηστοῖς, τῶν ἀνομωτάτων καὶ
 ὤμοτάτων ἔλαττον ἔχειν, ὦ θεοί! παρασκευάζων
 Βαρβάρων, εἴπερ ἐκεῖνοι μὲν τοὺς εὐεργέτας τιμῶ-
 92 σιν, ἡμεῖς δ' αὐτοὺς ἀτιμάζομεν. Καὶ οἱ μὲν ὤμο-
 τητι γνώμης παρὰ τὴν κοινὴν ἀνθρώπων φύσιν καὶ
 κατ' αὐτῶν τῶν οἰκειοτάτων ὁσημέραι χωροῦντες,
 ἐνταῦθα μόνον ταυτηνὶ δήπου τηροῦσιν, οὗ φύσει
 πᾶσιν ἀνθρώποις μέτεστι, λέγω δὴ τοῦ πρὸς τοὺς
 εὐεργέτας δικαίου· Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὴ μόνον χρη-
 στότητι φύσεως πάντων, ὥς εἰπεῖν, ἀνθρώπων διε-
 νεγνόντες, ἀλλὰ καὶ πέρα τῆς ἀνθρωπείου φύσεως
 οὐκ ὀλιγάκις ἀναφανέντες ταῖς ἀρεταῖς, κινδυνεύουσι
 νῦν ὑπὸ Λεπτίνου καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐκστῆναι.
 Πάλιν τοίνυν οἱ μὲν Τριάκοντα τὰ τείχη τῆς πό-
 λεως καθελόντες, οὐ συγκαθεῖλον τὸ φρόνημ' αὐ-
 τῆς· ἀλλ' ἐστηκότος πάνυ τοι τούτου, ἀνέστη πάλ-
 λιν τὰ τείχη πολλῷ περιφανέστερα καὶ καλλίω.
 Λεπτίνης δὲ νῦν οὐ καθαιρεῖν τείχη πειρᾶται, ἀλλ'

ὁ μείζον καθάπαξ ἐστί, τὴν τῆς πόλεως μεγαλοψυχίαν καὶ τὸ πιστεύεσθαι. Καὶ τότε μὲν Θρασύβουλος ὀλίγους δὴ τινας παραλαβὼν τὴν τυραννίδα καθεῖλεν· ἡμῶν δὲ πάντων εἷς ὅστισοῦν ἀνὴρ περιέσται; Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι!

Σκοπεῖτε δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ τοῦτο, 93
 ἵν' εἰδῆτε σαφῶς ὥς τὰναντία Λεπτίνης ὧν προὔθετο λέγει, καὶ τοῖς αὐτὸς αὐτῷ πολέμων οὐκ αἰσχύνεται. Ὅταν γὰρ πάντας μὲν τοὺς ἄλλους τὰς δωρεὰς ἀφαιρῇται, μόνους δὲ τοὺς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ταύτας ἔχειν ἑᾶ, μάλιστα μὲν δῆλός ἐστι μήτε χρηστὸν τοῦτο καθάπαξ, μήτε Φαῦλον νομίζων, ἀλλ' ἐφ' ἐνὸς τούτου τὰναντία φρονῶν. Ἀμύχανον δὲ κατὰ ταῦτὸν ἀμφω συμβῆναι, ἀλλὰ δυοῖν θάτερον. Πλὴν τοῦ γε τὸν ἔλεγχον ἐμφανῆ γεγενῆσθαι, δεδόσθω. Οὐ μὲν ἀλλ' εἰ 94
 μὲν καλόν τι καὶ δίκαιον, ὦ οὗτος! τὸ τῶν δωρεῶν οἶει, καὶ τῇ πόλει συμφέρον· τί μὴ πᾶσιν ἀπλῶς αὐτῶν μεταδίδως, ἀλλὰ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ; Εἰ δ' ἀλυσιτελεῖς εἶναί σοι δοκοῦσι, καὶ κατέγνωσ αὐτῶν, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι νομίζεις, τί μὴ καὶ πάντας τούτων ἀποστερεῖς; Νῦν δ' ἔοικας οἷς τοὺς μὲν ἄλλους πάντας τῶν δοθέντων ἀποστερεῖς, τοὺς δ' ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ταύτας ἔχειν ἑᾶς· τοὺς μὲν τιμῆς ἀξιοῦν, πάντας δ' ἀτιμάζειν τοὺς ἄλλους, οὐδέτερον τούτων εἰκότως ποιῶν· ἀλ-

λὰ λανθάνεις τοὺς μὲν οὐκ ἀξίως τιμῶν, ἐπειδὴ
μὴ καὶ πάντας· πάντας δὲ ἀτιμάζων ἀδίκως, ἐπει-
δὴ μόνους ἐκείνους τιμᾶν ἀξιοῖς. Δεῖ γὰρ ἀμφο-
τέροις μεταδιδόναι τῶν ἴσων· οἷς δὲ διαιρεῖς, καὶ
ἄκων τούτους συνάπτεις, ὥς δεῖν εἶναι πάντας ἐξ
ἴσης τῶν δωρεῶν ἀπολαύειν.

95 Ὅτι δὲ καὶ αὗται πολλοῦ τινος ἀξίαι, δῆλον
ἐκεῖθεν. Δι' ὧν γὰρ μόνοις τοῖς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ
Ἀριστογείτονος ταύτας παρέχεις, ἀμφω τὰῦτα ψη-
φίζεσθαι μάλιστα δίδως· τοὺς μὲν δικαίους τούτων
ἀπολαύειν ἡγεῖσθαι διὰ τὸ γένος, τὰς δ' οὕτω πολ-
λοῦ τινος ἀξίας νομίζειν, ὥς μόνοις τουτοισὶν ἐξ
ἀπάντων, ὥσπερ τι γέρας, ταύτας δίδοναι. Οὐκ-
οὖν ὑπερφυὲς καὶ παντάπασιν ἐναντίον, ἐνταῦθα
μὲν ὥς βελτίστας χώραν αὐτὰς φάσκειν κεντῆ-
σθαι· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων γε πάντων, ὥς οὐδενὸς
ἀποδοκιμάζειν ἀξίας. Χωρὶς δὲ τούτων, οὐδὲ καθ'
ἓνα δήπου τῶν τρέπων τοὺς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ

96 Ἀριστογείτονος μνημονεύειν προσῆκεν. Ἐάν τε γὰρ,
ὥς Φαύλων, τῶν δωρεῶν ἀπέχεσθαι φάσκεις ἐναν-
τίον οὗτοί σοι καθιστᾷσι τὸν λόγον· ἐάν τε πλεί-
στου ἀξίας, πάντες αὐτῶν ἐπίσης μεθέξουσιν, καὶ
οὐχὶ τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος μόνοι.
Ἔτι τοίνυν· Ἀρμόδιον μὲν καὶ Ἀριστογείτονα οὕ-
τω θαυμαστοὺς τινας νομίζομεν ἡμῖν γεγενῆσθαι,
καὶ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ὥς καὶ τιμᾶν ἐθελῆσαι
τούτους

τούτους εἰκόσι κατὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς, καὶ πλὴν
 θυσιῶν, μηδενὸς εἰς φιλοτιμίαν ἑλλείπειν· οὐ μὴν
 καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι δώσομεν,
 οὐδ' ἐγγύς. Οὐτε γὰρ Ὀλυμπιονίκας μεταδεδωκό-
 τας ποτ' ἴσμεν τοῖς παισὶ τοῦ κοτίνου, οὐ μᾶλλον
 γε ἢ τοῦ προσρήματος σφῶν· οὐθ' οἶόν τ' αὐτοῖς
 μετὰ τοῦ γένους καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκδέχεσθαι, ἀλλὰ
 καὶ πολλάκις ἐκ διαμέτρου ταῦτα ξυμβαίνει. Πῶς
 οὖν ὡς ὁμολογουμένων ἀγαθῶν τούτων ἐμνήσθης,
 εἰ καὶ ὅλως ἔδει μεμνήσθαι; Εἰ γὰρ τῶν ὡς ἀλη-
 θῶς ἀγαθῶν οὐκ ἐχρῆν, δι' ἅπερ ἔφην, μεμνήσθαι·
 ἥπου γε τὸ τῶν οὐκ ὄντων μνημονεύειν ὡς ὄντων,
 εἰς γέλωτα φέρει.

Καὶ οὐ λέγω, ὅτι περ ἐν αὐτοῖς τούτοις καὶ 97
 Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, οὓς τοσούτου δὴ τινος
 ἀγεις, ὡς δι' αὐτοὺς τούτους καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων
 τὰς δωρεὰς ξυγχωρεῖν, λανθάνεις τῶν εἰκόνων ἀπο-
 στερῶν, ἅς ὡς τυραννοκτόνοι γέρας ἴσχουσι, καὶ τῆς
 θαυμαστῆς ταύτης τόλμης ἀξιοχρεῶν δῶρον καὶ μά-
 λα σφίσι προσῆκον. Ποτέρως δ' ἂν ἦσθα καλλίων
 καὶ πιστεῦεσθαι ἀξιώτερος, πότερον καθάπαξ τὰς
 δωρεὰς συνιστάς, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατὰ τοῦτο
 ξυμβαίνων· ἢ ταύτας ἐκ μέρους μὲν συνιστάς, ἐκ
 μέρους δὲ διαβάλλων, καὶ τοῖς μὲν εἰσάπαν ἀπαγο-
 ρεύων, τοῖς δὲ συγχωρῶν· καὶ οὐ μόνον οὐδέτερον
 τούτων διὰ θάτερον βεβαιῶν, ἀλλὰ καὶ τῇ κοινῇ

- 98 περὶ τούτων ἐναντιούμενος ψήφῳ; Ἐγὼ μὲν ἐκεί-
 νως ἂν οἶμαι, καὶ πάντες συμφαῖεν. Σὺ δ' οἷς περὶ
 τὰς συμβουλάς οὕτω χωλεύεις, ἀνδρὸς ἔργον ἐργάζῃ,
 οὐχ οἷς λέγει θαρρόντος, ἀλλ' ἀπιστοῦντος, ὥς
 εἰπεῖν, ἑαυτῷ. Δεῖ δὲ καὶ νομοθέτην καὶ σύμβου-
 λον καὶ πάντα τοιοῦτον καθαρῶς ἀποφαίνεσθαι, καὶ
 μὴ διπλᾶ κρούειν, ὥς λόγος. Καίτοι ὅταν ὁ τοῖς
 ἄλλοις πιστεύεσθαι ἀξιῶν, μὴ τὴν αὐτὴν αὐτὸς οὗ-
 τος περὶ ὧν λέγει δόξαν ἢ κερκτημένος, σχολῇ γ'
 ἂν ὁτῶν τῶν ἀπάντων ἀξιόπιστος δόξαι.
- 99 Ἐμοὶ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! καὶ Λεπτίνου
 θαυμάζειν ἐπεισεν, ὅπως πανούργος ὢν καὶ δεινὸς
 πράγμασι χρῆσθαι, τοῦτ' ἠγνόηκεν, ὅτι περ οἷς
 τοὺς ἄλλους ἀφαιρεῖται τὰς δωρεάς, κατ' αὐτὸς
 αὐτοῦ κινεῖ τὸν ἀνάγυρον, ἑαυτὸν ἀποστερῶν τῶν
 μεγίστων, παρρησίας καὶ δόξης, καὶ λόγων καὶ τοῦ
 περὶ ὧν ἂν ἐκάστοθ' αἰρῆται παρελθεῖν εἰς μέσους
 ἐξεῖναι. Οὐ γὰρ ὁ τὴν ἐν Πρυτανείῳ σίτησιν ἢ
 ἀτέλειαν ἢ πλέθρα γῆς, ἢ τι τοιοῦτον λαμβάνων,
 μόνος οὗτος δῶρα λαμβάνει· καὶ τοσοῦτο μᾶλλον
 ταῦτα δεῖ δῶρα καλεῖν, ἢ ἐκεῖνα, ὅσον ἐκεῖνα μὲν
 ἀποδόσεις ἂν μᾶλλον δικαίως καλοῖτο ἢ δῶρα, ταῦ-
 τα δὲ καθαρῶς ἐστὶ δῶρα, μηδὲν προεισενεγκοῦσι
- 100 δοθέντα. Ὡς τε τοῦτον τὸν τρόπον ἀδινῆσομεν μὲν
 τοὺς ἄλλους ἀφηρηκότες τὰς δωρεάς, οὗτος δ' οὐδὲν
 τι τοιοῦτον ἔξει προϊστασθαι· ἀλλὰ χάριν μὲν ἂν

εἰδείη μὴ τοῦτο παθὼν, παθὼν δέ, οὐ δυσχερανεῖ
 δῆπου δικαίως, οὐδ' ὥς ἡδικημένος βοήσεται. Μᾶλ-
 λον δὲ εἰ μὲν οὐδεὶς τῶν δωρεῶν ἐκπεσεῖται, οὐδὲ
 σὺ τῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας προόδων· εἰ δ' ἀφαιρεθή-
 σονται ταύτας, καὶ αὐτός, εὖ ἴσθι, παραπολαύσεις
 τοῦ νόμου· ἀπολωλεκώς δὲ τὸ παρρησία κεχρησθαι,
 καὶ ὃν ἐντεῦθεν τέθεικας νόμον συναπολλύμενον
 ἔξεις. Ταύτῃ δὲ τούτων κεχωρηκότων, σὺ μὲν τὸ
 λοιπὸν ἄτιμος ἔσῃ· πάντες δ' ὥς πρόσθεν, τὰς δω-
 ρεὰς ἔξουσι, πεπαυμένου τοῦ νόμου, καὶ μηδενὸς ἔτ'
 ἐσαῦθις ἐμποδὼν ἐσομένου. Ἐλοῦ τοίνυν δυοῖν θά-
 τερον· ἢ τὸν νόμον χαίρειν ἐάσας, τῆς προσούσης
 ἔχασθαι δόξης· ἢ τοῦτον στήσαι ζητῶν, πρὸς τὸ μη-
 δὲν πλέον εἰργάσθαι, καὶ ταύτην ἀπολέσαι καθάπαξ.

Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὥς ἄρα **ΙΟΙ**
 τῶν εὐρομένων τὰς δωρεὰς οἱ μὲν Φαῦλοί τινες ὄν-
 τεσ, οἱ δὲ μικρὰ ἅττα εὖ πεποιηκότες τὴν πόλιν,
 μειζόνων ἢ προσῆκεν ἡξίωνται. Μάλιστα μὲν γὰρ
 εἰ καὶ διὰ πάντων τοῦτ' ἦν, πρὸς ἡμῶν μᾶλλον ἂν
 ἦν. Διὰ τί; Ὅτι πεφύκαμεν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ τοῖς
 ἄλλοις πᾶσιν, οὕτω καὶ ταῖς εὐεργεσίαις πάντας
 ἀνθρώπους νικᾶν. Κοινούς γοῦν εὐεργέτας πάντες
 ἡμᾶς ἄδουσιν. Νῦν δὲ τοσαῦτα μὲν ἐστὶ τούτων
 τὰ πλεῖστα, καὶ οὕτω πολλοῦ τινος ἄξια, ὥς εἰ
 καὶ μηδαμόθεν ἦσαν περιφανεῖς οἱ ταῦτ' εἰργασμέ-
 νοι, ἐξαρκεῖν ἂν αὐτοῖς ἐντεῦθεν διαφερόντως τι-

102 μάσθαι. Τοιοῦτοι δέ τινες οὔτοι καὶ πρὸς τοσοῦτον ἤκοντες τοῦ θαυμάζεσθαι, ὥς μὴ μόνον τὰς δωρεάς, ἃς παρ' ἡμῶν ἔσχον, μᾶλλον σεμνύνειν, ἢ ὑπ' ἐκείνων οὔτοι σεμνύνεσθαι· ἀλλὰ καὶ εἰ μήπω κατ' ἀνθρώπους νενομίσται τὸ τῶν δωρεῶν, δι' αὐτοὺς ἂν νενομίσθαι· οὐς καθ' ἑκαστον μὲν διίέναι, οὐ τοὺς ἐπὶ τῶν ἄνω χρόνων λέγω, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ὑφ' ἡμῶν τουτουσί, μακρὸν ἂν εἴη καὶ πόρρω τοῦ καθ' ἡμᾶς δυναμένου. Ἐνὸς δὲ μόνου τοῦ χθὲς καὶ πρῶην πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίου καταστάντος τῇ πόλει μνησθεῖς, ὑμῖν αὐτοῖς καταλείπω τὴν ψῆφον, εἰ ἄρ' ἀξιός ἐστιν ἀνὴρ, οὐκ ἀτελείας μόνον, ἣν ἔδοτ' αὐτῷ καὶ παισίν, οὐδὲ πλείστων ὅσων ἄλλων δωρεῶν καὶ στεφάνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολλοὺς ἂν ἑτέρους δι' αὐτὸν εὖ πεπονθέναι.

103 Ἀξιος δὲ καὶ τούτου Χαβρίας, καθάπερ πρόσθεν Τιμόθεος, Κέρκυραν ἡρηκώς, καὶ τὴν μόραν κεκοφώς, Ἰφικράτης. Μόνος γὰρ οὔτος τῶν εἰς κοινὸν πολιτευσαμένων πλείστας τε καὶ καλλίστας ἔνεχ' ἡμῶν ἐκάστοτε κτησάμενος νίκας, οὐδαμοῦ δὲ ἡττηθεῖς, οὐδὲ τῆς προσούσης εὐψυχίας οὐδὲ καθ' ὄντινα δήποτε τρόπον ἔλαττον σχών, οὐ μόνον παρ' οὐδενὸς ἐπεσπάσατο Φθόνου, ἀλλὰ καὶ ὥς τὰ μέγιστα τὴν πόλιν εὖ πεποιηκώς παρὰ πάντων βοᾶται· τοῦτο μὲν πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, καὶ Λακεδαι-

μονίους οὕτω καταναυμαχήσας ἐν Νάξῳ, ὥς ἐβδομήκοντα δήπου τριήρεις καὶ τριςχιλίους αἰχμαλώτους λαβεῖν· τοῦτο δ' ἐπτακαίδεκα παραστησάμενος πόλεις, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων τάλαντ' ἀποφήνας ἡμῖν· καὶ τὸ ξύμπαν εἶπεῖν, θαυμαστός διὰ πάντων φανείς. Εἶτα τὸν βέλτιστον 104 μὲν οὕτω τοῖς ὅλοις, ἐπαινούμενον δὲ ὑφ' ἀπάντων, τοσούτοις δὲ καὶ τηλικούτοις κοσμηθέντα τροπαίοις, ἀήττητον δὲ διαγεγονότα καθάπαξ, μεγίστας δὲ εἰς εὐπορίαν ἀφορμὰς παρασχόντα τῇ πόλει· τοῦτον τοίνυν τῶν μεγίστων ἀξιοχρεων ὄντα, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους τιμᾶσθαι δίκαιον, ἡμεῖς δὲ καὶ ἥς παρὰ πολὺ τῆς αὐτοῦ δόξης ἡξιώκαμεν ἀτελείας ἀποστερήσομεν; Καὶ πῶς οὐ δόξει καὶ νῦν καὶ τόθ' ὑφ' ἡμῶν τὰ μέγιστα ἀδινεῖσθαι· τότε μὲν τῶν οὐ προσηκόντων τυχόν, νῦν δ', ὦ θεοί! καὶ τούτων ἐκπεπτωκώς; ὅς εἰ μὴ καὶ τοιοῦτός τις ἐτύγχανεν ὢν, μὴδ' ὢν ἔφην αὐτῷ περιῆν, οἷς οὕτως ἔνεχ' ἡμῶν ἐτελεύτησε, δίκαιός ἐστι καὶ διὰ πάντων, ὥς εἶπεῖν, τῶν ἐκγόνων τιμῆς ἀξιοῦσθαι.

Καὶ γὰρ ἂν εἴη τῶν ἀτόπων, τοὺς μὲν ἐν τῷ 105 πολέμῳ τετελευτηκότας αὐτοὺς τε καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν λόγοις ἐπιταφίοις τιμᾶν, τοὺς τε παῖδας αὐτῶν δημοσίᾳ μάλιστα τρέφειν, ἕως ἂν ἡυξηκότες εἰς ἡβὴν ἀναχωρήσωσιν οἵκαδε μετὰ τῶν πανοπλιῶν· τὸν δ' ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ζῶντα καὶ μέχρι θανάτου

κεκινδυνευκότα πολλάκις, καὶ τὴν τελευταίαν τῆς προ-
 αιρέσεως ἀξίαν ἐπιθέντα τῷ βίῳ, αὐτόν τε δήπου
 καὶ τοὺς υἱεῖς οὐχ ὅσον τῶν ἴσων ἀξιοῦν ἐκείνοις,
 ἐθέλειν, ἀλλὰ καὶ τῶν δοθέντων ἀποστερεῖν· καὶ
 τοὺς μὲν οὐκ ὀλιγάκις ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' αὐτοῦ
 πεπονθότας κακῶς, οὕτω καὶ πάλαι καὶ νῦν ἄνδρα
 ἀγαθὸν τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ διαφερόντως τιμᾶν, ὡς
 καὶ συνήδεδεσθαι μὲν τούτῳ τῶν ἔργων, καὶ τῆς
 ὑπερφυοῦς εὐψυχίας, σφίσι δ' αὐτοῖς τὸ τοιούτου
 δὴ τινος εὐτυχημέναι πολίτου συνεύχεσθαι· ἡμᾶς δ'
 ἔνεχ' ὧν οὕτω λαμπρῶς παρετάξατο, καὶ οὐς με-
 γάλοις καὶ θαυμαστοῖς ἠγάλε τοῖς τροπαίοις, καὶ
 τὴν ὑπάρχουσαν δόξαν αὐτῷ διαφθείρειν, τῷ τοῖς
 υἱέσιν ἐπηρεάζειν, ὥςπερ ἦτοί μηδοτιοῦν ἐκείνου τὴν πό-
 λιν χρηστόν, ἢ τὰ πάντων αἰσχίστα εἰργασμένου.

106 Καὶ μὲν εἰ μὲν ὅθ' οὕτοσί περιῖν, πᾶσαν ἡντι-
 ναοῦν ὑπὸ μεγαλοψυχίας ἀπηξίωσε χάριν, καὶ μη-
 δὲν ὧν εἰς ἡμᾶς ἔδρασεν ἐζήτησε πλέον, ἀλλ' ἀπο-
 χρῆν ὥσθ' ἴσθαι μόνον, τὸ πολλοῦ τινος ἀξίος γεγονέναι
 τῇ πόλει· ἔδει δήπου τὴν ἀρετὴν ἐκείνου δυσωπη-
 θέντας ἡμᾶς, καὶ τὰς ὑπερφυεῖς αὐτοῦ πράξεις ὥς-
 περ ἔμψυχόν τινα νομίσαντας στήλην, φιλοτιμώτα-
 τα νῦν τῷ ἐκείνου χρῆσθαι παιδί, καὶ πρὸς αὐτόν
 τοῦτον ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν, καὶ οὐχ ὅσον
 ἀτελείας, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐτέρων αὐτὸν ἀξιῶσαι.
 Νῦν δὲ καὶ αὐτῷ καὶ παιδί τῷ αὐτοῦ πάλαι ταυ-

τησὶ μεταδόντες, νῦν ἕτερόν τι βουλευέσθε; Καὶ 107
 πῶς οὐκ ἄτοπον, τὴν μὲν ὠφέλειαν τὴν παρ' ἐκεί-
 νου βεβαίαν καθάπαξ καθεστάναι τῇ πόλει, αὐτὸ δὲ
 τούτου χάριν ἐκείνῳ διανενόησθε, ταῦτ' εἰς παλινω-
 δίαν τετράφθαι; Κτησίππῳ μὲν οὖν τῷ Χαβρίου·
 ὅταν δὲ τοῦτον λέγω, πάντας λέγω, καθ' ὧν ὁ νό-
 μος ἔσθ' οὕτως· οὐδὲν ἔσται πλέον ἀτελείας ἐκπε-
 πτωκότι· ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ταύτῃ περὶ
 τοὺς εὐεργέτας ὑμῶν διακείμενοι, πλείστων δὴ τι-
 νων ἀνδρῶν καλῶν καὶ γαθῶν καὶ δυναμένων εὖ ποι-
 ῆσαι τὴν πόλιν ἐν παντί τῷ παρασχόντι ἰστερήσε-
 σθε; Οὐδεὶς γὰρ οἶμαι τῶν πάντων ἔθ' ὑπὲρ ὑμῶν
 διαγωνιεῖται, οὐδὲ παρακινδυνεῦσαι βουλήσεται, ὁρῶν
 τὴν ἀρετὴν παρ' ὑμῖν ἀμισθον οὔσαν. Ἐν τῷδε
 γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις, κατὰ τὴν τραγω-
 δίαν, ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὢν ἀνὴρ
 μηδὲν φέρηται τῶν κακίωνων πλέον.

Οὐ μὲν ἀλλ' εἰ μὲν εὖ πάσχειν μόνον ἐνῆν, 108
 εὖ ποιεῖν δὲ οὐ προσῆν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα. Εἰ
 δ' οὐκ ἔσθ' ὅπως ἂν τις εὖ πάθοι παρά του, μὴ
 πρότερον αὐτὸς ἢ τοῦτον εὖ ποιήσας, ἢ προσδοκώμε-
 νός γε ποιήσῃ· οὐδὲ πόλις ἂν εὖ πράξαι ποτέ,
 μὴ τοὺς εὖ πεποιηκότας τιμῶσα. Οὐκοῦν καὶ ὑμεῖς
 εἰ μὲν εὖ πάσχειν αἰρεῖσθε, εὖ ποιεῖν καὶ αὐτοὶ
 τοὺς ἄλλους αἰρεῖσθε· εἰ δὲ δι' ὧν τὰς δωρεὰς
 ἀφαιρεῖσθε, τοῦτ' ἀνέλοιτε, μὴδ' ὑμεῖς εὖ πάσχειν

αἰρεῖσθε, μηδ' ὅπερ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἄλλους του
 μηδενὸς ἀξιοῦτε, τοῦτ' ἐν τοῖς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
 109 τοῦ παντὸς ἀξιοῦτε. Εἰ γὰρ καὶ μάλιστα πάντων
 εὖ πάσχειν ἡμεῖς δίκαιοι, οὐ μόνον ὅτι μάλιστα
 πάντων ἐθάδες ἐσμέν τούτου τοῦ μέρους τὸν ἅπαν-
 τα χρόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πρῶτοι πάντων Φιλανθρω-
 πίας καὶ μεγαλοψυχίας τὰ κράτιστα παρὰ τῶν θε-
 ῶν ἀπολελαυκότες ἡμεῖς, τῇ τε τῶν καρπῶν δόσει,
 τῷ τ' ἔρις καὶ κληῖρος τοῖς πρώτοις τῶν θεῶν γε-
 γενῆσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ τούτου τυχεῖν οὐχ οἶόν τε
 μὴ παρόντος ἐκείνου, δεῖ δήπου καὶ ἀμφοτέρων ἡμῖν,
 ἵνα μὴ θάτερον ζητοῦντες, οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τὸ πᾶν ἀπολέσωμεν· ἐπειδὴ τὸ εὖ ποιεῖν τε
 καὶ πάσχειν, εἰ καὶ ἀλλήλων καθάπαξ διήρηται,
 ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων ἐξ ἀνάγκης ὃν ἔφην τρόπον
 ἐξῆπται.

110 Ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο λέγω· ὥς εἰ μὲν εὖ ποι-
 οῦντες οὐκ εὖ πάσχειν ἐμέλλομεν, οὐδ' οὕτως ἂν τὸ
 εὖ ποιεῖν ὑπὸ μεγαλοψυχίας ἔδει παρεῖναι, ἱκανὸν
 νομίζοντας κέρδος τὴν παρὰ τῶν εὖ πασχόντων αἰδῶ
 τε καὶ χάριν. Ὅτε δὲ πρὸς τούτῳ καὶ τὸ ἀντεν-
 πείσεσθαι προσδοκᾶν ἐστίν, ἥπου μανία σαφής,
 ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν τοιούτων ἀποστερεῖν. Ἐν μὲν
 γὰρ τῷ τοὺς ἄλλους ὅτ' ἔξεστιν εὖ ποιεῖν προθυ-
 μεῖσθαι, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐστίν εὖ ποιεῖν· ἐν δὲ
 τῷ μηδένα ποιεῖσθαι λόγον, ἐν τοῖς μεγίστοις ἡμᾶς

αὐτοὺς ζημιοῦν. Εἰ δὲ τὸ μὴ βούλεσθαι μὲν εὖ
 ποιεῖν, μέμψεως οὐκ ἀπήλλακται, οὐδὲ γε πολὺ
 μᾶλλον τὸ μὴ τοὺς εὖ πεποιηκότας ἀντευποιεῖν· τῷ
 καὶ τὰ διδόμενα σφίσιν ἐπιχειρεῖν ἀφελέσθαι, Ἡρά-
 κλεις! πᾶς τις ἂν καθ' ὑπερβολὴν νεμεσήσαι, ὥς
 μήτε πώποτε παρ' οἰστισινοῦν τῶν ἀπάντων γεγενη-
 μένω. Νῦν τε οὐκ ἂν παρ' ἡμῖν ἀρχὴν εἰληφόςτος, **III**
 νόμων ὄντων καὶ δίκης, καὶ τοῦ κοινῇ διὰ πάντων
 λυσιτελοῦντος, θεῶν βουλομένων, αἰεידήποτε νικῶν-
 τος τῇ πόλει· καὶ προσέθ' ἡμῶν τοσοῦτ' ἀπεχόντων
 τοῦ ταῦτα ποιεῖν αἰρεῖσθαι, ὥς καὶ τοὺς παρ' ἡμῶν
 δωρεὰς εἰληφότας, εἴαν ποθ' ἡμῖν ἐθελήσωσι ταύτας
 πάλιν προσέσθαι, ἐχθροὺς ἂν τῷ ὄντι νομίσαι, ὥς
 ἀναξίως ἐν τούτοις καὶ τοῦ τῆς πόλεως ἥθους, καὶ
 τῶν προγόνων βεβουλευμένους. Εἰ δ' οὐκ ἀνεκτὸν,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! τοῦτ' ἤδη, πόσον τι χρὴ νομί-
 ζειν ἐκεῖνο

IN
D E M O S T H E N I S
ORATIONEM LEPTINEAM
C O M M E N T A R I U S.

IN
DEMOSTHENES
ORATIONES
COMMENIARIUS

*EXPLICATIO NOTARUM,
CODICIBUS DEMOSTHENIS
SCRIPTIS ET IMPRESSIS SIGNANDIS
USURPATARUM.*

PAR. 1. 2. etc. Parisiensis bibliothecae Regiae codices, quorum lectiones leguntur in interiore margine editionis Benenati. Vid. de his aliisque MSS. Tayl. Conspectum in Reisk. Appar. crit. ad Demosth. T. II. p. 1194.

PAN. Codex pretii non ita magni, quem e Pannonia nactus cum Aldina contulit, Vinc. Obsopoeus. Lectionem eius habemus in edd. Wolfianis. V. praeter Tayl. l. c. Reiskii Praefat. ad Demosth. p. XXXIII.

ITAL. Italicus, cuius accuratior notitia non adest, adhibitus in Append. Wolfianae Francofurtanae. Vid. Reisk. ibid. p. XLIII.

LIND. Codex, cuius varietatem lectionum Frid. Lindembrogius adscripsit orae Hervagianae secundae exemplaris eius, quod exstat in bibliotheca Hamburgensi. Hanc lectionum varietatem in editionem suam retulit Taylorus.

VIND. MS. Vindobonensis bibliothecae Caesareae. Et huius collationem Tayl. dedit.

VEN. Venetus, e quo lectiones olim P. Pithoeus enotaverat ad Aldinae exemplar aliquod, quo exemplari usus est Taylorus. V. hunc l. c. et in Schedis ap. Reisk. Orr. gr. T. VIII. p. 699.

BODL. *In Bodleiana bibliotheca servatum exemplum Hervagianae primae, ad cuius margines similiter passim notae variaeque lectiones notatae sunt, usurpatae a Taylora.*

CANT. *Cantabrigiae in bibliotheca Regia servata editio Aldina cum annotatiunculis lectionum in margine, apud Taylorum.*

AUG. I. 2. etc. *Augustani, in quibus longe eminet, Reiskii quidem iudicio, primus qui vocatur, excerptus ad H. Wolfii usum a Sim. Fabricio, deinde diligentius a Reiskio, qui et huius et reliquorum Augg. varietatem in materiam suam criticam coniecit. Vid. Reisk. Praef. ad Demosth. p. LIX. seqq.*

BAV. *Bavaricus, quem primus ad partes vocavit, eiusque lectiones nobis apposuit Reiskius. Huius vide Praef. p. LXX.*

IND. ALD. *Index Aldinae editionis, paucis in foliis varietatem lectionum exhibens, ex tribus libris congestam, tumultuarie, ut videtur. Eundem fere indicem et Herv. prior habet.*

IND. FELIC. *Similis appendix in editione Feliciani.*

IND. LAMB. *Index Lambini, de quo postea.*

MARG. VIN. *Margo Aldinae, in bibliotheca Ducali Vinariensi servatae, cui inscriptae sunt variantes, notatae in edit. Reiskiana. Vid. Praef. eius p. LXXIII.*

MARG. LESS. *Margo eiusdem Aldinae, propter variantes similiter adscriptas transmissae a Lessingio ad Reiskium, qui usus est. V. Praef. eius p. LXXIV.*

ALD. *Editio Aldi Pii Manutii princeps, sed duplex, uti primus bene monstravit Reisk. Praefat. p. IV. et LXXXV., at utraque anni 1504. et in*

plurimis plane consentiens, ita, ut distinctio non magnopere utilis sit.

HERV. Ita signo *Hervagianam* primam a. 1532: secundam enim a. 1547. *Felicianae* ubique pedisequam non adhibui: sed et prior illa rarius discedit ab *Aldina*, nec usquam libri novi collati mentionem habet. In calce accessere in *Orr. Dem.* loca quaedam annotationes, ex *G. Budaei* et *D. Erasmi* aliorumque eruditorum lucubrationibus collectae. Ceterum desideratur etiam in meo huius edit. exemplari id, quod in suo desiderabat *Reisk.* Praef. p. XIV.

FELIC. Io. Bern. *Feliciani* cura prodita editio in officina *Franc. Brucioli*, Venet. 1543., saepe emendatoris felicis manum experta. Sed curator ille pro incommodo saeculi more de subsidiis emendationis suae nusquam ne γῆν quidem, nisi quod in dedicatione simpliciter se ait *Orationes* dare, ad quosdam antiquos codices castigatas. Ergo mirum est, unde *Fabricius* in *Biblioth. Gr.* narret, octo ad minimum MSS. collatos esse a *Feliciano*. Sed videtur ille mihi hanc editionem confudisse cum *Benenati*, quam ipsam parum novit. Conf. *Reisk.* Praef. p. LXXXIX.

MAN. *Pauli Manutii* editio Venet. 1554. Ea fere repetitio est *Felicianae*, nec nisi operarum correctorem hic egisse *Manutius* videri debet. Itaque ea pusilli momenti est ad crisis, et praeterea mendis operarum corruptissima. Vid. *Reisk.* Praef. laudata p. XVIII. aliaque Praef. in *Apparat. crit.* T. II. p. XXVII.

WOLF. *Hieron. Wolfii* plures exstant editiones textus *Demosthenici*, quarum prima *Basil.* 1549. carui, secunda *Basil.* 1572., quae una emendatissima est *Wolfianarum*, semper sum usus, ubi eius viri tex.

tum laudo. Nam mortuo eo quae prodierunt editiones, Francof. 1604. et Aureliae Allobr. 1607., eae plurimis vitiis laborant, quae Wolfio non erant imputanda, multo minus repetenda a Taylora. Sed de Wolfianis v. Reisk. Praef. p. XXI. sqq., quanquam iniquius ibi iudicatur de illius in Oratorem meritis. Nam ut nihil dicam de latina eius interpretatione, quae quamvis multos locos infeliciter exprimat, in universum tamen non spernenda est; contextus ipse, qui habetur in Basileensi illa posteriore, multo est quam antea correctior, ut saepe Orator ibi etiam inoffensius legatur, quam in postrema editione Lipsiensi.

BEN. Limatissima omnium a nonnullis habetur, et est sane in priore parte, haec editio, quam a. 1558. inchoatam a G. Morelio, typographo Regio, post longas moras tandem a. 1570. absolvit Io. Benenatus, illius in officina successor. Et Morelius quidem cum Aldina et Herv. prima contulerat octo codices bibliothecae Parisinae Regiae, eorumque lectiones in marginibus posuerat. Verum haec cura viri, in medio opere intercepti, substitit ante ipsam Leptineam. Hinc Benenatus in resumpto labore adiutorem sibi adscivit D. Lambinum, qui reliqua editionis curaret, ita tamen, ut, quum recenti adhuc textus Ciceroniani coniecturis suis corrupti flagraret invidia, nihil fere aliud quam operis praeesset, horumque errores corrigeret. Adeo iam tum mancipia mercatorum librariorum erant viri docti. Satis tamen bene, quod iussus erat, perfecisse Lambinus videtur. Atque hanc editionem suae fundum fecit Reiskius, hac usus professione, ibi semper, ubi nihil de correctione a se facta moneret, illius lectionem accurate expressam iudicari debere. In quo quidem Reiskium verum esse, saepe me collatus Ben. textus docuit: ipsum factum an Demostheni tam salutare fuerit, non

non quaeram. Ceterum Scholia in hac editione frequenter auctiora sunt, quam antehac; rarius multo emendatiora. Extremo denique operi subiunctae sunt variae lectiones et notae in Orr. Dem. et in Scholia, vulgo Indicem Lambini vocare solent: sed priorum editorum lectiones in eo insunt saepius, quam coniecturae Lambini. Conf. Reisk. in Praef. p. XXII. sqq., ubi huius quoque editionis exemplorum docet duo esse genera, aliquatenus inter se diversa. Equidem unum possideo tale, cuius titulus praefert signum Turnebianum, eoque hic sum usus.

TAYL. Io. Taylorig editio, a. 1748. Cantabr. emitti coepta, sed imperfecta, raro a contextu Francofurtanae istius discedit, quam ille basin praepostero consilio fecerat. Praeter ipsius editoris annotata insunt etiam Ier. Marklandi et Iac. Iurini notae quaedam et emendationes.

REISK. Io. Iac. Reiskii nostri corpus Oratorum graecorum ab a. 1770. ad 1775. editum, cuius operis dimidiam partem, si Apparatus critici et Indicis volumina numeres, unus facit Demosthenes.

AUGER. Athan. Augerii Annotationes in textum Demosthenicum, h. e. correctiones edit. Francofurtanae, e copiis maxime Reiskii, brevissimis verbis prolatae. Subtexuit eas vir doctissimus Demosthenis et Aeschinis Orationibus in gallicum a se conversis non sine elegantia Paris. 1777. Voll. 4. in 8.

Reliquum est, ut notem, ubicunque in annotatione textum Demosthenis et Aeschinis citavi, factum id esse ad edit. Francofurtanam; ubi ceterorum Oratorum, ad Reiskianam; in Isocrate autem ad Wolfianam maiorem Basil. 1570. fol.

I N
D E M O S T H E N I S
O R A T I O N E M L E P T I N E A M
C O M M E N T A R I U S.

Animadversiones, quas ad Demosthenem illustrandum scribere aggredior, etsi non placet interpellare subinde notandis iis, quae in Scholiis mutata sunt; ante tamen, quam ad Orationem ipsam accedamus, pauca in Argumentum graecum, quod dedi, videntur monenda. E duobus enim Argumentis, quae sunt in editionibus, altero Libanii neglecto, quod in eo plura traduntur parum accurate, alterum recepi, longius illud satisque bene ad Oratoris fidem scriptum. Cuius autem illud sit, frustra quaeris. Nam si vel maxime eundem ponam esse hunc scriptorem et Scholiastam, ne hoc quidem hodie scitur, cui auctori Scholia assignari debeant, quibus partem Orationum Demosthenicarum habemus oppletam. Nomen quod praeferunt ULPIANI, parum nos iuvat, hominis aetatem, locum, reliqua eius omnia plane ignorantes. Neque in Scholiis ipsis invenias quidquam, unde verior coniectura ducatur; ut incertissimum sit, quod posuerunt nonnulli, (v. Suidas voc. Οὐλπιανὸς Ἀντιοχεύς, ibique Küsterus, et Tayl. in Collectaneis ap. Reisk. Orr. graec. T. VIII. p. 711.) Rhetorem seu Grammaticum ad Constantini Imp. tempora videri demittendum. Etsi meliore vix dignum habeas saeculo. Sane enim quam multa dat

puerilia, falsa, a re et loco prorsus aliena, in dilucidis et verbis et sententiis se iactans verbose, obscuriorum contra enarrator magis quam interpret, veritatis lectionum rarissime curiosus, denique novorum postillatorum in modum inanibus circumlocutionibus et dissectionibus Oratorem eneans, adeo ut legenti saepe nauseam moveat ac bilem. Vix viginti locos in toto Demosthene putem reperiri, in quibus ille, quod non horum quoque temporum doctrina possit expedire, suppeditet. Sed eo maxime nomine succenseas homini, quisquis fuit, quod tam pauca excerpsit e commentariis antiquorum, quorum tamen copiam habere debebat, suaque inepta conscribillare maluit, quam bona aliena dare. Verum cogitandum, quod et ipsa subiicit res, et post Casaubonum aliosque bene Valesius observavit ad Harpocracionem, multa in his quoque Scholiis a serioribus assuta esse, viderique ea, qualia nunc leguntur, nihil aliud quam Scholiorum e vero Ulpiano ductorum, admistis et aliorum antiquis et plane novis rebus, factam a Grammatico infimi saeculi et ordinis congeriem. Accedit ad hanc fortunam, quod Ulpianea haec per incuriam editorum adhuc sunt inquinatissima vitis, interdum etiam ipsis verbis, quae explicantur, obscuriora. Itaque saepe prope fuit, ut poeniteret laboris omnis, in quem semel ingressus eram, ut Scholiastam una cum textu mea manu describerem, praesertim quum in editionibus duabus principibus pleraque eodem modo viderem inquinata, quo essent in Wolfianis. In huius tamen viri notulis habui inprimis, quod adiuuaret ingratum laborem. Quae vero sensu plane cassa, ad locos Oratoris planissimos, omnem medelam respuerent, nulla mi-

hi religio fuit, talia prorsus abiicere. Quod haud saepius tamen memini factum, quam tribus quatuor locis. Sic cogitabam mecum, tamne lepidam chartam talibus spurcitiis maculari! Universe autem horridulum magistrum, in hac quidem particula, ita peximus comsimusque, ut cultiorem factum facile sit videre, si quis priores editiones cum hac nostra comparare voluerit. Sed de his satis.

I N

A R G U M E N T U M.

Versu 3. editi habent partim γράφειν τις νόμον, partim γράψαι τὸν νόμον. Hinc feci γράψας τις νόμον, veram haud dubie scripturam. Taylorus correxit ὁ γράφων τὸν νόμον. Sed locus, quem verba tenent, ea vix sinit ad Leptinem trahi. Universe contra si acceperis, nullus in posteriore voce articulo locus est. Etiam posthac in hoc Argumento legimus: νόμος ἦν, τὸν γράψαντα νόμον ἢ ψήφισμα μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον.

V. 6. Edunt omnes τοὺς εὐεργέτας μάλιστα πολλαῖς καὶ διαφόροις τιμαῖς. Illud vero πολλαῖς hac iunctura ineptum bene notat Taylorus, ex Ital. allata lectione, ἄλλαις τε καὶ διαφόροις τιμαῖς, quae, etsi melior, tamen et ipsa videtur esse a correctore. Vocabuli eius, in quo vitium patet inesse, emendationem meam firmat Demosth. in Orat. §. 54. aliisque locis. Erroris causam habeo καί, quod sequitur, minus a scribis intellectum, cui respondent καὶ δὴ καί. Sic enim καί, vel τέ, ponunt in uno membro, in altero ad vim augendam vel καὶ δὴ, vel καὶ δὴ καί, vbi Latini dicunt *quum*, et mox *tum etiam*, *tum maxime*.

V. 8. Λειτουργήσαντες tenui cum Reiskio, qui tamen hic auctoritatem habet nullam, quod criticum in hoc Argumento agere noluit. Wolf. et Tayl. malebant λειτουργήσοντες. Hos v. seq. secutus pro παρασταμένων, quod nihili est, dedi περισταμένων, verbum huic rei proprium, ut περιήκουσι in Schol. ad §. 7.

V. 20. Οἷς περ οἱ δικάζοντες. Ex Oratore §. 135. scribi hoc loco debebat οἱ ἄρχοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ ἄρχωσι. Ad rem tamen minimum interest, quum τοὺς ἐγγεγραμμένους ἐν ἀκροπόλει Athenis eadem lex a magistratu et a iudiciis excluserit.

Pag. 2. v. 5. Κατὰ τῶν νόμων. Ferant fortasse multi, quod olim constanter legebatur, κατὰ τὸν νόμον. At potior Bodl. lectio, nunc restituta, vel ei similis altera, κατὰ τοῦ νόμου. Sensus est: *Quandoquidem sic quoque leges ipsas licebat accusare, tametsi latores non amplius obnoxii essent.* Ἐξῆν μετὰ ἐνιαυτὸν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας κατὰ τῶν νόμων, οὐ κατὰ τῶν γραψάντων. Usus particulae ne quem offendat in formula, ποιεῖσθαι κατηγορίαν κατὰ τινος, occurrit statim hic ποιεῖσθαι τὴν γραφὴν κατὰ τοῦ νόμου, illaque ipsa formula in Lysiae Or. XXXI. princ. Conf. Xenoph. Hellen. 1, 7, 6., ubi quod scriptum est, scribi etiam debuit ambigui vitandi caussa. Omnino id saepius fit, ut praepositiones nominibus, ad quae alias subaudiri solent, apponantur.

P. 3. v. 3. Ἐὰν τοὺς εὐεργέτας ἀφαιρῇσθε de Wolfii coniectura certissima scripsi pro vulgato, quod et Reisk. inculcat, εἰαυτοὺς εὐεργέτας ἀφαιρεῖσθαι.

V. 15. Συνυποδύεται δὲ καὶ κατασκευάζει καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου. Orator occulte se insinuans, iam nunc etiam propriae legis commendationem parat. In edd. est συναποδύεται, quod, Taylora monente, in illud mutavi ex Ital. et Vind.

I N

O R A T I O N E M.

§. I. Ἄνδρες δικάσται. Quae primam hanc periodum sequuntur, ea statim ita in causam irruunt, ut nobis, qui adsueti sumus prooemiis, paene capite truncata Oratio videri possit. Neque tamen magis prooemium pro necessaria parte habendum, quam peroratio, praesertim ad auditores, satis iam alterius Oratione ad argumentum, quod quis tractat, praeparatos. Vid. Aristot. Rhet. III, 13. et Quinctil. IV, 2, 72. Verum de exordio nostro aliter antiquos Rhetores iudicasse, docet Photius Biblioth. Cod. CCLXV. p. 1470. Φασὶ δὲ τὸν Δημοσθένην τέσσαρα καὶ εἴκοσι γεγονότα ἔτη τὸν περὶ τῶν ἀτελειῶν, ἦτοι τὸν πρὸς Λεπτίνην, φιλοπονήσασθαι λόγον· οὗ τὸ προοίμιον Λογγῖνος μὲν ὁ κριτικὸς ἀγωνιστικὸν νομίζει, ἕτεροι δὲ οὐκ ὀρθῶς ἔφασαν τὸ προοίμιον ἡθικὸν εἶναι. Καὶ πολλοῖς οὗτος ὁ λόγος παρέσχεν ἀγῶνα, κρίνεσθαι προτεθείς, ὥςπερ καὶ Ἀσπασίῳ τῷ ῥήτορι, ἅτε μὴδ' ἐφιγμένῳ τῆς τοῦ λόγου θεωρίας εἰς ἀκρίβειαν. Hoc ergo unum olim dubitarunt, quam dicendi formam Demosthenes h. l. adhibuerit. Longinus autem, cuius illa sententia e libro, quem τοὺς φιλολόγους inscripsit, petita videtur Ruhnkenio de Vita Longini §. 10., prooemium videri debet inclusisse primis quatuor §§., eaque praecipue spectasse, quae acrius contra Leptinis in ferenda lege consilium dicuntur. De Photii loco conf. Toup. ad Longin. c. 39.

I. Μάλιστα μὲν εἵνεκα — Brevitate, Demostheni praeter ceteros propria, arctatur sententia: *Quae sunt causae, quibus commotus ad dicendum surrexi, altera et ea praecipua, quod abrogationem legis Leptineae (τὸν νόμον, legem de qua nunc agitur) e Rep.*

esse arbitror; altera, quod Ctesippi huius, qui in iudicio adest, causa cupio. Τούτοις iungendum cum συνερεῖν h. e. συνηγορεῖν, ut ὡμολόγησα absolute accipiatur, quod saepe fit: *Recepi, me causam horum defensurum.* Spectat autem τούτοις Aphepsionem et Ctesippum, fortasse etiam subscriptores quosdam. Mox ὥς, omissum vulgo a nonnullis, Tayl. restituit, probandum non ob consensum tantum codicum, sed propter ipsam vim sententiae et usum. Ita Lysias Or. V. p. 186. Δοκεῖ μοι αἰσχρὸν εἶναι — μὴ βοηθῆσαι Καλλία τὰ δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. Isaeus Or. III. princ. Εἰκὸς οὖν μοι δοκεῖ εἶναι, ὥς ἂν οἷός τε ὦ, συνειπεῖν αὐτοῖς.

1. Ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον — Astuta est ratio oratorum, ut quid adversarius allaturus sit pro sua causa, compertum se habere dicant, qua techna illius saepe firmissima argumenta elevant occupando. Ἐπιστήμην vocant Rhetores. Hermogenes περὶ μεθόδου δεινότητος c. 23. p. 547. Laur. Ἐν τῷ περὶ τῆς ἀτελείας ἰσχυρώτατον προτείνων τοῦ Λεπτινοῦ κεφάλαιον, τὸ τῆς ἀξίας, τῇ ἐπιστήμῃ προέτεινεν οὕτως. Ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον κ. τ. λ. Τίς ἄλλος ad syndicos legis pertinet §. 125. seqq. Deinde subiunctivum λέγει, pro vulgato λέγει, a Taylora aliunde probatum, recte dant etiam Apsines p. 697. Tom. I. Rhetorum Ald. et Gregor. Cor. ad Hermog. p. 939.

1. Δίκαιον μὲν οὐδὲν ἐρεῖ — Aequam iustamque esse legem, adversarii nostri vincere dicendo non poterunt; utilem duntaxat civitati esse, inculcabunt. Τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. Hanc rationem urgebit cupidissime, hanc nobis ubique ingeret, ἄνω καὶ κάτω, ut attice loquitur Schol. §. 44.

ad verba: τουτὶ παρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον αὐτοῖς.

1. Εὐρομένους ἀτέλειαν. Librorum quorundam, Par. 5. 7. Ital. Bodl. Cant. Aug. 1. Hermogenis l. c. et περὶ ἰδεῶν p. 366. et Gregor. Cor. l. c., scripturam εὐράμενους cur Tayl. et Auger. commendarint, receperit Reiskius, non video. Improbatur factum et Dawesius Miscell. crit. p. 255., vera tamen non nixus ratione, ideoque reprehensus a Dorvill. ad Chariton. p. 403. nov. ed., qui formam εὐράμενος defendit ex analogia similium, quæ leguntur, ut εἰλάμην, ὠνάμην. Recte id quidem: quamquam ex hac observatione nondum constat de usu formæ εὐράμενος apud genuinos Atticos. Neque in his ullum certum huius usus exemplum credo reperiri. In Nostro saepius habes promiscue εὐρημένος et εὐρόμενος, posterius etiam infra §. 49. et 138. et in Naer. p. 878. B., quibus in locis Reisk. nihil mutat; in εὐράμενος consentientes libros nusquam videas.

§. 2. Ὅτι μὲν τινῶν — *Iniustum est, si quis hac causa abusus, quod quidam immunitate videantur indigni, ad unum omnes dono suo spoliatos velit.* Τινῶν κατηγοροῦντα est τινὰς ἀναξίους νομίζοντα, uti deinde καταμεμφόμενον τινὰς. Ad ipsum κατηγοροῦντα supple τινά, et simplicem structuram cogita hanc esse: Τινὰς κατηγορεῖν τινῶν, εἶτα ἀφαιρεῖσθαι πάντας τὴν δωρεάν. Priore structura nihil est frequentius, et praestat eam hic Dionys. de Comp. Verbb. §. 9., haec laudans in exemplum concinnitatis, e qua brevitatem putat ortam. Ita enim Oratorem scribere debuisse: Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα, ὥς οὐκ ἐπιτηδείων ἔχειν τὴν ἀτέλειαν, πάντας ἀφαιρεῖσθαι καὶ τοὺς δικαίως αὐτῆς τυ-

χόντας, τῶν ἀδίκων ἐστίν, ἐάσω. Alias virtutes plures in hoc exordio miratur Hermogenes π. ἰδεῶν lib. I. extr. Sed locus est longior, quam ut huc transscribi possit.

2. Τῶν ἀδίκων ἐστίν. H. e. ἀδικόν ἐστίν. Ita dicunt ἐστὶ τῶν καλῶν, τῶν χρησίμων, τῶν χαλεπῶν, τῶν ἀτόπων pro ἐν τι τῶν καλῶν etc., quod est infra §. 113. et ap. Aeschin. in Timarch. princ. Sic Aeschyl. Agam. 1407. accipimus ἦν πρεπόντων pro ἦν πρέπον, ἔπρεπε, ubi erravit Heath. Ceterum a nonnullis perperam scribitur τῶν ἀδικούντων, et antea κατηγοροῦντας πάντα. Melius Tiberius περὶ τῶν παρὰ Δημοσθένει σχημάτων §. 5. "Ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντας πάντων ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεάν. Hermogenes autem p. 370. habet πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεάν τῶν ἀτοπωτάτων ἐστίν, quod est a memoriae lapsu. Alio in loco, Π. Μ. Δ. p. 526., ubi de praeteritione agit, et ipse lectionem optimorum librorum tuetur. Tamen ex illo ἀτοπωτάτων Reisk. et Auger. exsculpunt olim in nostro loco lectum videri ἀδικωτάτων. Sine caussa.

2. Ἀλλ' ἐκεῖνο ἂν ἐροίμην — τούτους. *Illud libenter e Leptine quaesiverim, quid caussae sit, cur, si vel maxime non unus forte aut alter, verum omnes indigni viderentur, Populum Atheniensem perinde ut illos tractare voluerit, cur Vos quoque in ordinem putarit cogendos.* Quaestio in speciem simplex est et ingenua, vere subdola et acerba.

2. Μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι, ὑμᾶς τὸ δοῦναι. Haec quum mire varient in MSS., tutissimum putavi optare lectionem ab Obsop. et Wolf. proditam, quae tum nihil habet ab Oratoris mente alienum, nihil, quod non alibi postea repetatur, tum suavitate concinnitatis placet, tum

linguae legibus non adversatur. Hac saltem parte laborat sedulo commendata a Taylora scriptura: μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι ὑμᾶς, τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. Qua stribligine, etsi ducta e libris optimis et ed. Benenati, merito sprete, Reisk. dedit: μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι, ὑμᾶς τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. Et hoc Auger. probat. Sanior haud dubie haec lectio est, cui si quis acquiescat, ἀφείλετο ὑμᾶς τὸ ἐξεῖναι ὑμῖν δοῦναι erit explicandum: *Abstulit Vobis potestatem donandi*; ad prius ἐξεῖναι vero supplendum e superioribus εἶναι ἀτελῆ, ut sit: *Quod adscripsit Leptines, ne in posterum quidem cuiquam licere immunem esse, in eo ius et potestatem Vobis abstulit donandi.* Atque hanc rationem, fatendum est, et bonis libris se tueri, et teste etiam Demetrio de Elocut. §. 246., qui tali modo scripta haec laudat pro exemplo δεινότητος, e scabritie et asperitate sonorum (τῷ δυσφθόγγῳ) orientis. Mihi tamen nondum plane persuasum est, hanc Demosthenis esse manum. Ut omittam, durius ad ἐξεῖναι pertrahi εἶναι ἀτελῆ; ineptus videtur ipse circuitus, qui est in verbis τὸ ἐξεῖναι ὑμῖν δοῦναι, quando simpliciter τὸ δοῦναι potuerat dici *potestas donandi*, ut est τὸ τιμᾶν §. 100. aliaque id genus alibi. Deinde si cui scriptura nostra videatur immodestior, quam qua Leptines in ipsa *rogatione* usus credi possit, haud multum ea dubitatio valeat. Prorsus sic, ut dedi, repetuntur verba §. 43. et 86. inprimisque §. 139. Iam videbor certe non sine causa Reiskium deseruisse. Ac ne quis Demetrii auctoritatem mihi opponat, adhuc de hac ipsa nonnihil addubito.

§. 3. Ἀναξίου νομίζων. Sic posterius verbum Tayl. corrigit ad Felic. Man. optimosque codd. Verissime; nisi quis potius utramque vocem ex in-

terpretatione putet intrusam. Ordinem disturbat, quod praeferunt Ald. Herv. Ben. Wolf. et Aug. i. cum Marg. Bav., ἐνόμιζεν, quod Reisk. ortum suspicatur ex οὗς ἀναξίους ἐνόμιζεν. Ipse in Notis amplectitur haec, quae vix ulli unquam probaverit: Ὅνπερ τοὺς ἔχοντας ἔχειν τὴν δωρεὰν ἀναξίους ἐνόμιζεν, οὕτω κ. τ. λ. Mox male faciunt, qui omittunt τὰ ἑαυτοῦ.

3. Οὕτως ἔθηκε τὸν νόμον. *Istam clausulam in lege posuit.* In Par. i., Aug. i. et Apsin. p. 699. legitur ἔθηκε, idque Reisk., insolitarum rerum amans, in textum nobis invexit, ut ipsius Leptinis oratio esset mimica. Sed de hac venustate, valde vereor, ne Orator gratiam fecisset, si quis ei hic obtulisset.

§. 4. Οὐ γάρ ἐστι τῶν πάντων, ἐφ' ὅτῳ — *Nulla est enim pars Reip. Vestrae, in qua parte Vobis hoc non accidat: (τοῦτο h. τὸ ἐξαπατᾶσθαι.) sed scita saepe multa fecistis etc.* Ex Ald. Herv. Ben. reliquis omnibus, editis et scriptis, recte Markl. restituit πολλὰ πολλάκις, quum in Wolf. πολλὰ extritum esset, ut est etiam in Apsin. l. c. ac Minucian. extr. Horum autem locis, ut aliis pluribus ex isto sterquilinio Rhetorum Aldi, vix ulla auctoritas esse potest. Ipsa, quae hoc loco attingitur, Atheniensium δυσβουλία paene in proverbium versa. Iam Eupolis feliciores eos quam prudentiores dixerat lepidis iambis, servatis ab Athenaeo X. p. 425., quibus concinit Demosth. Philipp. I. pag. 49. B. Ἡ τύχη αἰεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελουμένη. Conf. Aeschin. in Ctesiph. p. 465. E. Aristoph. Nubb. 587. et ibi Intpp. et Suidas v. Ἀθηναίων δυσβουλία. Neque minus solenne olim alterum crimen Atheniensium, quod infirmiori se parti ad-

iungere solerent. Satis habeo ad hoc laudare Isocrat. Panegy. c. 14.

4. Καὶ ὅλως ἐν — *Quid multa? In tanta copia rerum, quas publice agitis, tale quid necesse est evenire.* In Graecis sententia haec mollescit per particulam ante τοιοῦτο insertam, hac fere vi: *Saepe optima consilia initis, fraudibus concionatorum non decepti; interdum tamen etiam hoc, ut decepti sciscatis, usu venire debet.* Ὅλως, quod est ἐνὶ λόγῳ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, poni solet post plura enumerata in ultimo membro, fere ut lat. *denique.*

4. Προβουλεύειν ad Senatum Quingentorum (Βουλὴν, τοὺς Πεντακοσίους) et eius decreta seu auctoritates pertinet; χειροτονεῖν ad Δῆμον eiusque in ecclesiis suffragia et scita, quae niti semper debebant προβουλεύμασι. Talia nota esse debent ad Demosthenem accedentibus.

4. Οὐ γὰρ ἐσμὲν — *Neque enim aequum est, ut quibus in rebus decipi possumus, eae nobis eripiantur.* Nihil tritius hac structura adiectivi δίκαιος, de qua monui ad Platon. Sympos. I, 3. Nostro loco idem sic poterat efferri: Οὐ γὰρ εἰσιν οὗτοι δίκαιοι ἀφαιρεῖσθαι ἡμᾶς ἐκεῖνα, περὶ ὧν ἂν ἐξαπατηθῶμεν, ἀλλὰ διδάσκειν κ. τ. λ. Mox denuo resumendum καὶ δίκαιοι ἐσμὲν ad θέσθαι νόμον.

4. Ὅπως τοῦτο μὴ πεισόμεθα. Pro μὴ Markl. tentat μηκέτι. Quo nihil opus; et auctoritas, quam vir doctus in Ulpiano quaerit, nulla est. Conf. ad §. 53. Contra de Coron. p. 487. A. οὐκέτ' ἐρωτήσω mutanda sunt in οὐκ ἐπερωτήσω. Maiore audacia Reisk. verba τῆς δωρεᾶς, quae absunt ab Aug. 1., eiici iubet tanquam sensus nimis angusti, quod non de sola donatione, sed omnino de iure quidvis constituendi auctor loquatur.

Nempe id faciet tum, quum probata erit correctio. Nunc postquam universe de re summa locutus est, iterum venit ad eam rem, cuius causa paulum digressus erat, quae est optimorum scriptorum ratio. Sed vel dura subauditio verborum, τοῦ προβουλεύειν καὶ τοῦ χειροτονεῖν, tali mutationi ad-versatur. Post κυρίους Par. 1. Aug. 1. Bav. Ben. Reisk. dant ἡμᾶς. Vulgatum ὑμᾶς magis placet, licet in reliquis prima persona hic frequentetur.

§. 5. Εἰ τοίνυν τις — Quodsi quis iis rationibus, quas attuli, neglectis ac praetermissis, hoc solum per se apud animum reputet etc. Ad ἀκύρους posthac suppl. τῆς δωρεᾶς. Eodem modo, quo κύριος, et illud ponitur cum casu secundo.

5. Προκαλεῖσθε etsi futurum est, idcirco non debemus cum Taylora προσῆκε mutare in προσήκει. Atticorum est pervulgatus mos, usurpare imperfecta ἐχεῖν, προσῆκεν, εἰκὸς ἦν, ubi itidem Latini debebat, oportebat, decebat. De Graecis conf. Dorvill. ad Chariton. p. 610. Προσῆκει est tamen in Par. 1. Pan. Ital. Ven. Aug. 1. Bav. Rectius deinde Taylorus cum Markl. post μηδενὶ e Felic. Man. Lind. Aug. 1. Marg. Vin. restituendum vidit μηδέν, nemini quidquam, ne si dignus quidem sit. Atque ita loqui solent, idque et infra occurrit in verbis legis §. 86.

5. Πρὸς δὲ τούτῳ, καὶ δι' ἐκεῖνο scil. εὖροιτ' ἂν τις μᾶλλον ἐκεῖνο λυσιτελοῦν. Sequitur iam ratio altera, ad illud διὰ τί referenda. Nunc autem quam subdole Noster adversarium pungat, vide: *Leptines stultitiam a Vobis haud alienam putare videri debet: stultitiae tamen probrum facilius ferri potest, quam malitiae et improbitatis* etc. Certe hoc sibi vult Orator. Iam si credamus, quod credere li-

cet, non minus quam hodie, iam tum in Populo Atheniensi fuisse, qui improbi, si id vitare non possent, videri mallent quam stulti, ingeniosissime sententia videbitur expressa. Sed venustatem loci magis sentias comparando inepto Aristide, qui rustice impingit §. 17. Noster autem his ac similibus, quasi temere interiectis, iam nunc auditorum animos praeparat ad novam legem suam, qua simul et εὐηθείας et κακίας ignominiam amolietur.

§. 6. Τοὺς χρησίμους ὄντας. *Cives de Rep. optime meritos*, qui alibi vocantur *χρηστοί*. Vid. Zeun. ad Xenoph. R. Athen. p. 53. Occurrit tamen et illud, licet rarius, ut in Isaeo ap. Dionys. Iudic. de Isaeo §. 8., ne quis id habeat vitiosum. Ita infra qui §. 95. sunt *χρήσιμοι*, ii paullo post dicuntur *χρηστοί*. Alia ratio est formulae *χρήσιμον αὐτὸν παρασχεῖν*, quae passim occurrit in hac Oratione, de quo usu notavit Markl. ad Eurip. Supplices 887. At nonne in hac periodo vitiose inculcatur id, quod praeterire se velle antea Orator dixit? Ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεὰν τῶν ἀδίκων ἐστίν, ἐάσω. Sane eadem nunc proponitur res, sed modo proponitur non eodem. Illic τὸ ἀδίκον rei respicitur, hic τὸ ἄλογον.

6. Κατὰ τὸν τούτου λόγον. *Ex sententia istius, Leptinis*. Nimirum in graecis Oratoribus pronomen οὗτος notat et iudicem et clientem et adversarium, quum latine *iste* dicatur de adversario, *hic* de cliente et iudice. Vid. Aeschin. et Demosth. Orr. de Corona, Ciceron. pro Rosc. Amerin. et alibi passim. Lectionem autem nostram praefero alteri τούτων, quam dant Par. 1, 5. Aug. 1. Bav. Marg. Less.

6. Ὅταν πλέον μέλλῃ μηδέν εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὐ-
 σιν. *Quando viris Reip. studiosis nihil praeter cete-
 ros praecipui manserit. Quand les bons citoyens n'
 auront nul avantage sur les autres; quand ils n'y
 gagneront rien du tout.* Usitatissima haec vis est lo-
 cutionum, πλέον ἔχω, πλέον ἐστὶ μοι vel ἐκ τινός, vel
 πράττοντι τί.

§. 7. Τὸν ἥμισυν τοῦ χρόνου. Formula est pa-
 rum adhuc animadversa pro vulgari τὸ ἥμισυ τοῦ
 χρόνου, quod ipsum legitur in Aug. i. et inter
 lectiones, sine ullo signo codicis a Lambino in
 margine appositas, quas simpliciter *Marg. Ben.* vo-
 cabo. Structura est similis Thucydideae isti, qua
 dicitur ὁ πλεῖστος τοῦ βίου, ὁ πλεόν τοῦ στρατοῦ
 lib. I, c. 5. et 73. VIII, 48. eademque plane,
 quae affertur in Alexidis verss. ap. Athen. II,
 p. 47. D. ὁ ἥμισυς τοῦ βίου. Multo frequentius plu-
 raliter οἱ ἡμίσεις τῶν ἱππέων, et similia.

7. Εἴτα ἥς πᾶσι μέτεστι τὸ ἥμισυ — Sic ra-
 tiocinatur: Omnes cives, etiam qui immunitate do-
 nati non sunt, dimidiata tamen quadam immunitate
 fruuntur, ex lege et more, e quo nemo nisi altero quo-
 que anno ad liturgias adigi potest. Iam illud, quod
 praecipuum habent ii, qui immunitate donati sunt,
 haberi debet duntaxat pro dimidio, non pro toto et
 solido. Et hoc tantulo dono hos spoliabimus? Pla-
 na est sententia, at argumentatio captiosior, nec
 usquequaque vera. Bene rem cepit Taylorus, re-
 stituens ἥς pro οἷς, quod ex Ald. et Herv. Wol-
 fianas occuparat. Sed ad ἥς et ταύτης ex ἀτελής,
 quod prae oculis est, eliciendum ἀτελείας. Mox
 pro αὐτοῖς scripturam Aug. i. αὐτοὶ induxit postre-
 mus editor. Explicari quidem id posset, iunctum
 cum προστεδείκαμεν, sed dativus, si quid video,

huic verbo magis necessarius est. Τοῦτο, ὃ προσ-
τεδείκαμεν αὐτοῖς h. *alterum dimidium, quod illis*
superaddidimus donatione nostra.

7. Οὔτε γὰρ ἄλλως κάλόν, οὔτε πρέπον ὑμῖν. Hoc
enim quum per se turpe est, tum Vobis maxime in-
decorum, Atheniensibus, quorum liberalitatem, fidem,
tot alias virtutes totus orbis celebrat.

§. 8. Πῶς οὐκ αἰσχρόν, κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν
ἀψευδεῖν νόμον γεγράφθαι — Nauci non facio ἀψευ-
δῆ νόμον, etsi ita plurimi et scripti et editi, lau-
doque Wolfium, quod e Felic. nostrum reduxit.
Imposuit librariis infinitivus sic ante νόμον positus.
Tali autem modo fere utuntur Graeci, vel accu-
sativis addito vel etiam solo, quum legis aut pse-
phismatis sententia breviter afferenda est, quo usu
nihil in hoc genere solennius. Ita νόμος ἀψευδεῖν
est νόμος περὶ τοῦ ἀψευδεῖν, nec subaudiri debet δεῖ.
Sed propter Reiskii notam mire ingeniosam appo-
nenda haec videntur latine versa: *Nonne inhone-*
stum est, quum lege sit a Vobis cautum, ne quis
in foro et in mercibus emendis vendendisque fraude
ageret, quibus tamen in rebus si qua fraus committi-
tur, Resp. nihil detrimenti accipit, Populum eun-
dem ipsum, qui illud singulis civibus iniunxerit,
in publicis negotiis eam legem non servare, idque
etiam cum magno detrimento suo. Iam simul vi-
deas, quam locum enervet Marklandi emendatio,
τὴν πόλιν, τὴν αὐτὸν ἐπιτάξασαν, scil. τὸν νόμον,
etiam si te minus offenderit ἐπιτάττειν νόμον, le-
gem iniungere, praescribere, dare, quod graece be-
ne dici, ego nemini credam, ne Marklando qui-
dem. Porro ipsam legem, quam Noster attingit,
et cuius custodes Athenis erant maxime ἀγορανό-
μοι, ex Hyperide laudat Harpocratio in voc. κατὰ
τὴν

τὴν ἀγορὰν ἀψευδεῖν. Et ut haec generalis erat lex, ita aliae subinde latae, quae ad eandem partem publici ordinis, h. e. ad forum rerum promercalium, spectarent. Sed harum tenues sunt in scriptoribus, quos habemus, reliquiae. Conf. S. Petiti LL. AA. p. 495.

8. Ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσία βλάβος εἰ τις ψεύσεται. Nimirum si quis in foro fraudatur seu mensura, seu pondere, seu aliqua re, damnum is facit ἰδίᾳ, *privatim*; δημοσίᾳ, *publice*, nullum fit. Agitur de cuiusque pecunia privata.

8. Ἀλλ' εἰ καὶ δόξαν χρηστήν. Propter illa, εἰ μὴ χρήματα, Reisk. scribendum censet ἄλλ' εἰ μὴ καὶ δόξαν χρ. Quod sanum loci sensum detorquet. Primum puta totam hanc sententiam adiectam illustrandis verbis, οὐ μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλουσιν, tum iunge: Οὐ μόνον σκεπτέον, εἰ μὴ ἀπόλλυτε χρήματα, ἀλλὰ καὶ, εἰ ἀπόλλυτε δόξαν χρηστήν. Non enim illud tantum videndum Vobis est, an in aliqua re iacturam nullam pecuniae faciatis, sed hoc quoque, an forte vere faciatis famae, qua optima nunc fruimini. Concedit ergo, pecuniae quidem iacturam publice non fieri immunitatibus tollendis, (declaraturus tamen postea §. 21. seq., etiam nihil Rempubl. ex ea re ditari,) at utique fiet (inquit) famae, fiet gloriae Vestrae. Atque in hoc ipso est ζημία, eaque gravior quam pecuniaria, magisque liberali animo pertimescenda.

§. 9. Τεκμήριον δέ, uti σημείον δέ, φανερόν δέ, in proximo membro plerumque sequente γάρ, interdum tamen omisso, est: *argumentum*, unde hoc perspicitur, in promptu est. En voici la preuve. Conf. Bach. ad Xenoph. Sympos. IV, 17. Utrumque modum loquendi inprimis frequentat Aristoteles.

Iam egregie ad rem suam utitur fama liberalitatis ac fidei maiorum. Cuiusmodi argumentis nihil fingi aptius potest ad ingenium talium hominum, quales Athenienses erant. Quamvis enim paucorum ex illo populo fuisse videatur hic malus fastus, qui in antiquis stemmatis gentilibus nititur, universi tamen maiorum actis et virtutibus ita superbiebant, ut quaecunque de his omninoque de prisca Athenarum nobilitate praedicarentur, ad se quisque pertinere putaret. Cuius utilioris superbiae testes habemus plures praeclaras ῥήσεις in scenicis poetis, et loca aliquot splendida Isocratis, Lycurgi, Nostri in Orat. de Corona et in aliis, et Menexeni Platonici exordium festivitatis atticae plenissimum.

9. Οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστησαν, ἀλλὰ καὶ — Ante οὐδένα cave cuiquam credas quidquam excidisse. Solennis usus sic adhibet particulas ἀλλὰ καί, omissis εὐ μόνον, ubi maius quid minori superadditur, qua eadem vi Latini interdum ponunt *sed et*. Exemplis hoc firmavit Hoogev. in Doctrin. Partic. gr. I, 8. *Propter gloriam nullum unquam periculum maiores nostri detrectarunt, sed et facultates suas ipsorum ultro impenderunt.* Ad rem conf. de Cor. p. 483. C. et p. 507. et in Androt. p. 710. E., ut alios locos mittam.

9. Ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχράν τῇ πόλει περιάπτει, scil. δόξαν. In δόξα, sicut lat. *fama*, inest media potestas, unde δόξα κακή, πανηρά, φαύλη. Ταύτην capies de ea, quae statim describitur verbis τρία γὰρ κ. τ. λ. Περιάπτειν de infamia vel labe, qua quem adspargimus, frequens est, unde ὄνειδος vel αἰσχύνην τῇ πόλει περιάπτειν. Quanquam verbum in bonam quoque partem sumitur.

§. 10. Ἐν τι τῶν πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξελθόν. Wolfius vertit minus recte: *Si unum prius nostrae civitatis exemplum attulero.* Immo hoc ipso exemplo, quod iamiam lecturi sumus, continetur demonstratio, ὅτι οὐδ' ἔστιν ἄλλως τοῦ ἡθους κ. τ. λ.

10. Λέγονται χρήματα οἱ Τριάκοντα — Rem praeter hunc nostrum memorant brevius quidem Xenoph. Hellen. II, 4, 19. et Plutarch. Lysand. p. 445. B., forsitan et Lysias Or. XXX. p. 860., diligentius Isocrates in Areop. p. 225., cuius verba utiliter a lectore conferentur: Οἱ δὲ κράτησαντες καὶ μεθ' ὀπλων κατιόντες (οἱ ἐν Πειραιεῖ) αὐτοὺς τοὺς αἰτιωτάτους τῶν κακῶν ἀνελόντες, οὕτω τὰ πρὸς ἀλλήλους (non ἄλλους, quod Auger. posuit in nuper edit. Vulgata idem sonat, quod p. 213. τὰ πρὸς σφᾶς αὐτούς.) καλῶς καὶ νομίμως διάκησαν, ὥς τε μηδὲν ἔλαττον ἔχειν τοὺς ἐκβαλόντας τῶν κατελθόντων. Ὁ δὲ πάντων κάλλιστον τεκμήριον καὶ μέγιστον τῆς ἐπιεικειᾶς τοῦ Δήμου· δανεισαμένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει μεινάντων ἑκατὸν τάλαντα παρὰ Λακεδαιμονίων, εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν τὸν Πειραιᾶ κατασχόντων, ἐκκλησίᾳς γενομένης περὶ ἀποδόσεως τῶν χρημάτων, καὶ λεγόντων πολλῶν, ὥς δίκαιόν ἐστι διαλύειν τὰ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, μὴ τοὺς πολιορκουμένους, ἀλλὰ τοὺς δανεισαμένους, ἔδοξε τῷ Δήμῳ κοινήν ποιήσασθαι τὴν ἀπόδοσιν. In hac summa pecuniae et duo ceteri, quos laudavi, concordant. Res acta referri debet ad Olymp. XCIII, 1. et 2. Fuerunt enim post cladem ad Aegospotamos Atheniensibus illatam duae factiones in urbe, altera, *Trigintaviri* et hos qui sequebantur, oligarchiae faventes; altera contraria, popularem rationem amplexa. Haec Piraeum occupatum tenebat, inde primum *Trigintaviros*, mox

Decemviros oppugnans. Prior factio vocatur passim οἱ Τριάκοντα, οἱ ἐν ἄστει, οἱ ἐξ ἄστεος, οἱ τὸν κύκλον ἔχοντες, οἱ τῆς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμήσαντες; posterior οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ ἐκ Πειραιῶς, οἱ τὸν Πειραιᾶ κατειληφότες, οἱ ἐκ Πειραιῶς κατελθόντες, οἱ δημοτικοί, ὁ Δῆμος. Vide Isocratem adv. Callimach. et Lysiam quavis prope pagina. Iam centum talenta ista mutua illi sumserant ad opprimendos adversarios. Notum autem est, post occupatum a Thrasybulo Piraeenum victosque *Trigintaviros*, ut Civitas discordiis concussa quamprimum ad pristinum statum revocaretur, inter utramque partem conventiones factas esse, et *legem oblivionis* (μὴ μνησικακεῖν) iureiurando sancitam. Haec sunt τὰ ὡμολογημένα Nostri, quorum rationem optime docet Andocides de Myster. p. 39. 43. Conf. Isocrat. adv. Callimach. p. 557. aliosque locos signatos in Taylorig Vit. Lysiae p. 143. ed. Reisk. Amnestiae primum id exemplum in historiis occurrere, plures animadverterunt, neque obstant, quae Andocides prodit p. 54. de amnestia primi belli Persici temporibus, quod quidem nec publicum esse potuit, et magis oratorium est.

10. Ἐπειδὴ ἡ πόλις εἰς ἐν ἤλθε. *Postquam Civitas ad concordiam redierat.* Reisk. novavit, Augurio probante, συνῆλθε ex Par. 5. 7. Aug. 1. Temere. Nam Harpocratio explicans verba, εἰς ἐν ἤλθεν, ἀντὶ τοῦ ὡμονόησεν, non alium quam hunc ipsum locum spectat, quod acute iam vidit Valcken. ad Euripid. Hippol. p. 192. Satisque vim praepositionis exprimunt adiecta εἰς ἐν, etsi non ignoro, et isto pleniori modo Graecos loqui; v. c. Euripid. Phoen. 472. Aristides vero, ubi eandem rem tangit in Panathen. p. 166. Iebb., dicit ἐπειδὴ συνέβησαν. Μοχ τὰ πράγματα ἐκεῖνα, *res illae, quas satis*

nostis, turbulentae, ὧν ἐγὼ οὐδὲν δέομαι μεμνησθαι, οὐδ' ἀναμιμνήσκειν ὑμᾶς τῶν γεγενημένων κακῶν, ut in eadem re Andocides loquitur l. c. p. 38. Quo in loco, tribus futilibus coniecturis mactato, reliquit tamen Reisk. Πειραιέως, quod ex attico more mutandum fuit in Πειραιῶς. Neque ad τιμωρίας magis opus ibi est adiecto novo verbo, quam in Aeschin. de Cor. p. 430. F. ad vocem πράξεις. Superest ἐπειδὴ τὰ πράγματα κατέστη, quum res ad certum quendam statum redactae essent. Plane καταστήσασθαι τὴν δημοκρατίαν est lat. *constituere, ordinare Remp.*

§. 11. Λόγων δὲ γιγνομένων — Puta in ecclesia ad eam rem consultandam convocata. Τῶν μὲν factionem democraticam signat; τῶν δέ, oligarchicam. Quae sequuntur verba, τοὺς ἐξ ἄσπερος, facile cuiuspiam possint suspecta videri. At ea his testatur in exemplari suo se habuisse Aristid. Art. rhet. p. 444. et 456., et omnino talia perspicuitatis ergo addita non abhorrent ab optimorum auctorum consuetudine. Τοῦτο est *pecuniam in publicum conferre*, ut statim ostendit clausula, τὸ κοινῇ διαλῦσαι τὰ χρήματα. Quae verba si abessent, subobscurum illud τοῦτο et inepte dictum foret. Nempe ita voluit Reiskius, locum codicis cuiusdam ope sic pulchre corrumpens: Τῶν τοῦτο πρῶτον ὑπάρχει τῆς ὁμονοίας σημεῖον ἀξιούντων, κοινῇ διαλῦσαι τὰ χρήματά φασι τὸν Δῆμον ἐλέσθαι, καὶ συνεισενεγκεῖν αὐτὸν, καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ λῦσαι τῶν ὁμολογημένων μηδέν. Vulgato etiam patrocinator Aristid. Art. p. 456., qui locum totum expressit in Declamat. Leptin. §. 67., sed pueriliter pro more suo.

11. Πῶς οὖν οὐ δεινόν — *Tunc quorum causa tam generose, tam liberaliter fecistis, hostes Ve-*

stri fuerant; nunc qui exspectant similem liberalitatem, fautores sunt beneque de Vobis meriti. Tunc illud fecistis, ne mentiri videremini; nunc idem faciendum, ut grati videamini. Tunc res difficilis fuit, et pecunia privatim eroganda; nunc nihil opus amplius, quam ut novam legem abrogetis. Tot antitheta una hac periodo inclusa sunt admirabili arte, cuius exempla in uno Demosthene exstant plura, quam in reliquis Oratoribus omnibus. Quae ars quantum valeat ad animos pellendos, nemo non sentit. Conf. Minucian. p. 732.

11. Εἰςφέρειν ἠθέλησατε. Perpauci ex iis, qui tunc pecuniam contulerant, huius iudicii tempus per aetatem potuerunt attingere. Nimirum haec est consuetudo Oratorum solennis, Populum tanquam perennem aut perpetuam personam alloqui, eique ut ab ipso facta tribuere, quaecunque prioribus temporibus publice acta essent. Τὸ ὑμεῖς ἄταν εἶπω, τὴν πόλιν λέγω, alicubi dicit Noster.

§. 12. Ἀλλὰ τί καὶ καλὸν προῖξαι. *Sed quid factu sit honestum.* Καί, non iungendum cum ἀλλά, abundat, ut post τί saepe. Vid. H. Steph. de Dialect. post Thes. L. G. p. 34. Nihili est mutatio in Ind. Lamb. prolata, ἀλλὰ πρὸς τὸ τί καλὸν προῖξαι. Nec Reiskium satis intelligo, nisi quod et hic inculcat, τί poni pro ὃ τι, in quem errorem et alios traxit, ut Burghesium ad Dawes. Miscell. crit. p. 393. Verum puto, praesertim in Atticis, quod Reizius edicit Praef. ad Herodot. p. 16.

12. Τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον. Subaudi ἦθος. Τὰ ἄλλα, *cetera, ceteroquin.* Οὐκ οἶδα, οὐδὲ σύνοιδα. Multa quis οἶδε de aliquo, fama ad se perlata, de quibus dubitat, aut non audet pronunciare, vera

sint an falsa, quae ipse quidem illi haud σύννοιδεν. Verum alius σύννοιδεν alicui, h. e. conscius ei est eorum, quae certo novit, et testis oculatus est eum perpetrasse, tametsi eorum nihil per famam compererit. Οἶδε, qui *audivit*, σύννοιδε, qui *vidit* aut *interfuit*. Ita Reisk. Ad σκοπῶν supplendum τὸ τοῦ δέντος ἡθός, ad τούτου autem, τοῦ τῆς πόλεως ἡθους. Post τοῦ νόμου non est quod addas τούτου, licet ita faciant Par. 5. 7. Aug. 1. Marg. Bav. Ceterum iam nunc observes velim, quam timide et leniter Demosthenes adversarium tractet.

12. Φημι τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι — *Affirmo igitur pulchrius esse, Leptinem Vestros mores sequi in abolenda lege, quam Vos istius in iubenda; atque etiam honorificentius duco et isti et Vobis, si Vos, Populus, adducatis Leptinem, ut similis Vobis esse videatur, (h. e. ut suos mores ad publicos videatur componere, liberale ingenium Civitatis induens ad hoc quidem tempus) quam si iste Vos adducat, sibi ut similes velit esse.* Locus excellens est urbanitate cavillandi, quam parum sensisse videtur interpretes latini. Hoc tamen minus mirum: illud profecto mireris, Reiskium etiam post Taylori observationem totum locum tam foede vitiasse, transponendo δοκεῖν post δέσθαι. Suggesterat scilicet Aug. 1. id vitium, ortum, ut videtur, e duorum versuum similibus clausulis, δέσθαι et γενέσθαι. Quod quibus artibus vir optimus defenderit, videat in Notis eius, qui volet. Vel ideo post δέσθαι verbo δοκεῖν locus non est, quod Populus, quum Leptini cedens legem eius ratam habet, tum hominem *vere sequitur et imitatur*, non *videtur* imitari: contra Leptines, si pro lege sua non nimio opere propugnat, si tolli eam facile patitur, decorae

indoli Civitatis similis ipse *videri* potest; *esse* autem similem unquam posse, id vero Orator oblique negat. Haec luce puto clariora esse; quamvis locus et Augerio fraudi fuerit, ut omnino tollere mallet δοκεῖν. Et post Aeschyleum illud, οὐ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει, nihil apud veteres frequentius oppositione verborum δοκεῖν et εἶναι. Unum addam, quod ipsum ignoratum fraudem auxit: λυσιτελέστερον h. l. est *utilius ad honorem, honorificentius*, quo modo et συμφέρειν aliaque ex hoc genere plura leguntur haud raro.

12. Ὡς ἐμοῦ γε ἔνεκα ἔστω. *Sit enim sane per me.* Particulae ἔνεκα usum hunc, Latinis ferme ignotum, plane Germani imitamur.

12. Βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἥθος. Sermo patrius noster futurum praeferret ἔσται, ex usu Graecorum recte habet illud. Τὸ ἥθος absolute intell. κατὰ τὸ ἥθος. Male Ven. βελτίων ἐστὶ τοῦ τῆς πόλεως ἔθους. Quod ut refellat, Taylorus citat Thomam M. voc. ἥθος. Vulgata lectio vera est, etiam si forte Magister non huc respexerit, sed ad §. 52. aliumve locum quemcunque. Ἡθος de Civitate dici, non solum de homine, tralaticium puto.

§. 13. Περὶ τοῦ παρόντος. In Par. 5. et 7. atque Aug. 1. legitur περὶ τοῦ νόμου. E scholio illud et quidem malo. Est enim περὶ τοῦ παρόντος πράγματος.

13. Ὡς μόνῳ μείζους εἰσὶν — *Tollitur per hanc legem id ipsum, quo uno dona, profecta a liberis Populis, praestant iis, quae a ceteris imperiis conferuntur.* Honestatem dicit et stabilitatem. Perperam loco τῶν Δήμων hic et postea in Par. 5. 7. Aug. 1. est τοῦ Δήμου. Οἱ Δῆμοι sunt αἱ πόλεις δημοκρατούμεναι. Unde iuncta saepe Δῆμος, ὀλιγαρχία, τυραννίς.

Hinc καταλύειν τὸν Δῆμον (de qua formula olim nimio ardore pugnarunt Salmas. Misc. Def. c. 10. et Herald. Animadv. ad I. A. et R. III, 16.) h. e. τὴν δημοκρατίαν, τὴν πολιτείαν. Ipsum enim πολιτεία eodem eminentiore sensu usurpatur. Vide Harpocrat. h. v. Mox forsitan quis femininum διδομενῶν exarare malit, relatum ad δωρεῶν. Sed neutrum genus non abhorret ab usu, eandemque iuncturam, quae h. l. est, habemus plane de Cor. p. 481. C. Ceterum nullam Oratores occasionem negligunt demonstrandi, quanto praestabilior democratia sua sit oligarchiis et monarchiis omnibus. Conf. v. c. de Rhod. libert. p. 146. In Androt. p. 706. E. In Timocrat. p. 798. C. Aeschin. in Ctesiph. et in Timarch. prince.

13. Τῇ μὲν γὰρ χρειᾷ — δύνανται τιμᾶν. Postremam vocem nihili putans Markl. emendat νικᾶν, cui opinioni dicit favere verba, quae sequantur, τὰς παρὰ τῶν Δήμων δωρεὰς ἰούσας βελτίους. Ibi οὔσας βελτίους nihil aliud sonare quam νικώσας. Attamen haec non favent, quod et Reisk. vidit. Τιμᾶν τινα est aliquem donare, seu praemiis afficere qualibuscunque, unde pari vi τιμῇ et δωρεά. Conf. §. 5. 6. 69. 101. Sic illa, οἱ τύραννοι μάλιστα δύνανται τιμᾶν τῇ χρειᾷ τῶν εὗρισκομένων τὰς δωρεὰς, accipe: Tyranni suos afficere valent maioribus praemiis, quam liberi Populi; maioribus, si respexeris emolumentum eorum, qui donantur: τῇ χρειᾷ h. e. ὠφελείᾳ, λυσιτελείᾳ, κέρδει. Alio modo eadem efferri potuerant: αἱ παρὰ τῶν τυράννων τιμαὶ εἰσι μέγισται τῇ χρειᾷ etc. Nempe quod abundant opibus, et nutu suo omnia regunt, sibi addictis principes munera dare possunt lucrosiora, quam libera Civitas, cuius dona ad speciem qui-

dem honoris splendida sunt, sed fere sine veritate emolumentorum. In animo hunc locum habuit Julian. Or. I. p. 81., ut docte ibi Petavius monuit.

§. 14. Ἐν ἰσηγορίᾳ. Notum est, ἰσηγορίαν esse liberorum Populorum, in quibus παντὸς παλίτου ἐστὶ τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγου τυχεῖν, ut scribit Demosth. de Cor. p. 474. D. Ideo frequenter iunguntur ἰσηγορία et ἐλευθερία.

14. Ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐκόντων θαυμάζεσθαι. At θαυμάζεσθαι qui aliter fiat, quam ὑφ' ἐκόντων? Scilicet verbo nunc inest notio τοῦ τιμᾶσθαι, quod in proclivi est videre. Ita §. 90. μήτε τιμῶντες, μήτε θαυμάζοντες.

14. Παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις. Ἡ. e. τοῖς τυράννοις καὶ τοῖς τὰς ὀλιγαρχίας ἔχουσι. Nempe donorum, uti collatio, sic ademptio facilior est, ubi unus imperat aut pauci; difficilior in Rebuspublicis, ubi res a multorum suffragiis pendent. Deinde τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον h. e. τὸν παρελθόντα χρόνον, invidiose adiectum. Ita semper, ut puto, ὁ ἄλλος χρόνος de praeterito, non de futuro tempore, ubi est ὁ λοιπός.

14. Καίτοι τῶν ἀπασῶν ἡστίνοςοῦν πολιτείας — Verborum, ut putat, traiectionum verum ordinem Wolfius hunc docet esse: Καίτοι ἂν ἀφ' ἐλγος πολιτείας ἡστίνοςοῦν τῶν ἀπασῶν τὸ τοὺς εὐνοὺς τοῖς καθεστῶσι κομίζεσθαι χάριν. Traiectio non ita magna est; certe verba, τῶν ἀπασῶν, quippe in quibus summa sententiae sit ac vis oppositionis, vix longius ab initio removeri poterant. Τὰ καθεστῶτα status est et constitutio Reipublicae, quae obtinet. Et qui h. l. sunt εὖναι τοῖς καθεστῶσι, hos Isocrat. Areop. p. 211. dicit τοὺς ἀγαπῶντας μάλιστα τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν. Iam ad illud καθεστῶτων refer αὐτῶν. Vis propo-

minis ταύτην circumscribendo intelligetur: αὕτη μέγιστη ἐστὶ τῶν καθεστώτων φυλακή, δηλονότι τὸ τοὺς εὐνοὺς τοῖς καθεστώσι κομίζεσθαι χάριν· ταύτην δὲ φυλακὴν ἀφηρηκῶς ἔσῃ. *Quamquam e qualibet civitate, ne de solo populari statu dicam, si illud institutum sustuleris, ut praemiis ornentur, qui sint praesentis status rerum tuendi studiosiores, ipso facto illius firmissimum praesidium sustuleris.*

§. 15. Τάχα ἴσως. Harum particularum idem valentium iunctura utique rarior est, at obvia tamen, quod propter Markl. moneo. Ut apud Nostrum de fals. leg. p. 313. E. In Midiam p. 633. E. Aristoph. Thesm. 718. Vesp. 280. 284. Platon. Amator. p. 135. E. De Legg. IV. p. 704. A. Frequentior sane hic pleonasmus in similibus particulis, ut αὖθις αὖ, εὐθὺς παραχρῆμα, μετὰ ταῦτα ὕστερον, lat. *deinde postea, olim quondam* etc. etc. Conf. infra §. 44.

15. Ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων. Vulgaris fallacia rhetorum, τὸ ἀπάγειν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, Demosth. de fals. leg. p. 330. D. Paulo gravius pro consilio suo Aeschin. in Ctesiph. p. 444. A. ἀπαγαγὼν ὑμᾶς ἄπωθεν ἀπὸ τοῦ κλέμματος. Quae verba, nondum exputo, cur sollicitarit vir summus, Valcken. ad Theocrit. Adon. p. 238. Posthac in verbis, ἐκ τοῦ νόμου τούτου, pronomen excidit apud Felic. et Man. Hinc forsan Wolf. maluit ἐκ δὲ τοῦ ἑαυτοῦ νόμου. Quam recte, docebit §. 98. et 100., ubi maiori iure requiri poterat ἑαυτοῦ. Quin ipsum τούτου auctor negligere potuisset, qui utatur saepissime simplici νόμος de lege Leptinis. Conf. ad §. 1. p. 214. et alia loca.

15. Οὕτωςι μὲν ἀκοῦσαι. Nos vulgo: *wenn man es so hört*, ut οὕτως negligentius positum sit, re-

nondum accuratius cogitata. Plene ὥς οὕτως ἀκούσαι ap. Platon. Euthyph. p. 3. B. alibique.

15. Εἰσὶ γὰρ δήπου — ἀτέλεια. *Duae apud nos sunt liturgiae, quarum immunitatem nostris impertire solemus, αἱ λειτουργίαι τῶν μετοίκων καὶ αἱ τῶν πολιτῶν.*

15. Πασῶν ante εἰσφορῶν abest ab Ald. Herv. Wolf. Tayl. Bav. cod., etsi in voce addenda omnes conspirant §. 108. Quae hic occurrit syntaxis, οὐδὲ οὗς οὗτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, familiaris est Graecis, neque eam Latini refugiunt. Sulpicius ad Cic. Epp. IV, 5. *Genus hoc consolationis miserum est, quia, per quos ea confieri debet, propinquos ac familiares, ipsi pari molestia afficiuntur.* Nec tantum ibi haec structura Graecis in usu est, ubi substantivum, quod postponitur, pronominis relativi eodem genere positi casum imitatur, sed et tum, quum relativum neutri generis ad omissum aliquod nomen refertur. Ita Plat. Phaedon. p. 66. E. Τότε ἡμῖν ἔσται (τοῦτο) οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμεν ἐρασταὶ εἶναι φρονήσεως. Ubi Fischero non debebat placere lectio φρόνησις.

§. 16. Σκεψώμεθα δὴ, τίνας ἡμῖν εἰσποιεῖ χορηγοὺς εἰς ἐκεῖνας τὰς λειτουργίας, h. e. eas, quarum immunitas concedi solet. De solis autem civibus nunc sermo est, et demum verbis ἀλλὰ νῦν Δία ad μετοίκους pergit. Porro in h. l. χορηγὸς cum derivatis verbis latiore sensu complectitur simul γυμνασιarchίαν et ἐστίασιν; unde deinde commutantur inter se χορηγεῖν et λειτούργεῖν, uti χορηγία et λειτουργία. Cuius rei rationem cuivis puto in promptu esse. Mox ἀφήσει, sequens prius εἰσποιεῖ, redit ad Leptinem: Quot sit dimissurus ut immunes, h. e. quot

ex iis, quos, antea immunes, nunc ad liturgias adigit, suaque lege quasi *devinctos tenet*. Sic quidem explicando minuatur durities, quam habet tertia persona ἀφήσει. In errorem ducit, quod Scholiastes habet, πόσους τῶν πενήτων ἀφίησιν.

16. Τριηραρχοῦντες αἰί. Haec iungas pronunciando. Ditissimi, quod semper sunt trierarchi Reip., liberi sunt ab istis muneribus.

16. Τὴν ἀναγκαίαν ἀτέλειαν ἔχοντες. Demiror, Marklandum auctoris ingenio iudicare convenientius fore, si scripseris τὴν ἀνάγκην ἀτέλειαν ἔχοντες. Quibus *Necessitas est pro immunitate*. Non fugit Demosthenes audacius dicta; verum illud, licet per se affectatum non putes, tamen huius Orationis dictionem, summissam eam et nativi coloris, mire dedeceret. Ἀναγκαία ἀτελεία frui dicuntur pauperes, qui, quod nihil habent, nihil possunt ad Remp. conferre, nec a quibus quidquam potest ne vi quidem redigi. Sic et Reisk.

16. Ἐξω τοῦ τέλους εἰσὶ τοῦτου. In hunc censum referri non possunt. Non pertinent ad eum hominum ordinem, qui munera publica obire potest.

16. Ἐὰν δείξῃ πέντε. Μόνους addit praeter alios Ben., unde est in Lipsiensi, quae editio non raro illius vitia repetit. A pluribus, scriptis et editis, melius abest id scholion, quod alibi quoque in scriptoribus vim sermonis fregit. Conf. ad §. 62.

§. 17. Θήσω τοίνυν — Sit sane ita, ut Leptines vult: sit, ut aliter res habeat ac modo dixi, (τοῦτο μὴ τοιοῦτον εἶναι,) et lege perlata adsint plures quam quinque. Hoc est πλείονας ἢ τοσούτους. Ad arbitrium suum, ut solet, Reisk. recepit ἢ δὲ τοσούτους, h. decem, plaudente Augerio, sed ne uno quidem codice addi-

cente, nec sensu iubente, potius, si quid iudico, adversante *progressione sententiarum*, quae solennis figura est Oratorum. Ante istud *πλείονας* MSS. quidam repetunt *εἶναι*, ut est in Ald. Herv. Ben. Wolf. Id quod *profecto verum esse* clamat Taylorus, expungique iubet *ἔσεσθαι*. *Falsum esse* equidem contra iurarem, si iuratis crederetur in re critica.

17. Οὐδὲ πολλοῦ δεῖ vulgo editores connectunt, ut aliis in locis multis, v. c. de Cherson. p. 81. A. Philipp. III. p. 89. A. IV. p. 99. E. De fals. leg. p. 298. C. In Aristog. p. 841. A., ubi semper vertendo peccat Wolf. Nec melius Reisk. explicat elipsi verborum *ἀλλὰ τοῦ παντός*, *non deest multum, sed totum*. Falso. Intervallum pronunciandi post οὐδὲ fieri oportere, docet alia formula negandi ubique obvia, οὐδὲ ὀλίγου δεῖ, nec minus dictio gravior, οὐκ ἔστι ταῦτα, πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. In quibus πόθεν est, quod dicimus, *nihil minus*. Vid. Demosth. de Cor. p. 480. D. 481. B. 496. E. et conf. Hemsterh. ad Lucian. Timon. p. 115. Neque ablu- dit locutio οὐδ' ἐγγύς, de qua vid. in Plat. Sympos. XX, 4. Totam sententiam nostram vertes: *Patebit, id emolumentum* (nam τί τοῦτ' ἔσται est pro τί τοῦτο πλεόν ἔσται;) *neutiquam tale tantumque esse, ut dedecus inde ad nos redundaturum aequo animo perferre possimus*.

17. Εἰσὶ τῶν ξένων, h. e. τῶν μετοίκων. Docent hoc verba ὅπερ εἶπον ἀρτίως. Conf. Prolegom. Καὶ — εἶναι interiectam enunciationem esse, voce signandum, uti fecimus scriptura. Et sic alibi quoque καὶ legitur ἐν παρενθέσει, pro καίτοι, *at, quanquam*. Qui καίτοι reposuit, Marklandus, debuit idem facere infra §. 84. et de Cherson. p. 79. E. et in Aristocrat. p. 732. B. et multo saepius.

17. Τῶν γε πολιτῶν. Vocabulo civium nunc non continentur ii, quos trierarchiae functio solvebat ordinariis muneribus. Mihi certe id prope exploratum est, et Augerium, alia nos docentem, a vero aberrare puto. Quod deinde Marklando in suspicionem venerunt proxima, οὐκ εἰσὶ πέντε ἢ ἕξ, quum dubitaret, an graece ita loqui liceret, forsitan ego non assequor Critici acumen; at illud vix dubitem, vel sine exemplis. Ergo opus non arbitror correctione τάχ' εἰσὶ, fortasse sunt quinque vel sex. Tum huic coniecturae, et alteri eiusdem, quam proxime laudavi, repugnat Aristides, vulgata citans in Arte p. 465.

§. 18. Λειτουργοῦντες ἡμῖν. Plerique omnes ὑμῖν, etiam editor novissimus. Sequentibus λειτουργήσωσιν ἡμῖν aptius est, quod dedi cum Wolf. et Tayl., etsi hi cum reliquis paullo post quoque πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς inculcant. Conf. ad §. 30.

18. Ἵνα οὖν τριάκοντα ἄνθρωποι ἢ πλείους. Dicit ἢ πλείους, ut modo dixit ἢ μικρῶν πλείους. Id vero apertum est, nunc subaudiri, praeter eos, qui adhuc liturgias curaverunt; quibus tamen verbis expressis in hac quidem sententia opus non erat. Pari modo §. 24. est ἓνα χορηγόν, ut interpreteris unum choragum novum. Ratio fefellit Reiskium, quum ex Aug. i. suo arriperet ἄνθρωποι πλείους, eiecto ἢ. Nec verior eiusdem coniectura, λειτουργήσωσιν ἢ νῦν, pro λειτουργήσωσιν ἡμῖν.

18. Παρὰ πάντα τὸν χρόνον. Haec, fuit, quum de luxatura viderentur mihi suspecta et ordinanda tali modo: Ἵνα οὖν τριάκοντα ἄνθρωποι ἢ πλείους λειτουργήσωσιν ἡμῖν, (n. in singulos annos,) τοὺς ἅπαντας παρὰ πάντα τὸν χρόνον (in omne tempus) ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαδῶμεν; Quod erat sen-

tentiam pervertere. Auctor hoc dicit: *Qui nobis catalogo τῶν λειτουργούντων novi addi possunt lege Leptinis, ii primum tantum triginta admodum sunt; tum ne hos quidem triginta in singulos lucramur annos, sed universe in omne tempus. Tantulum est lucrum! Atque id ut faciamus, fidem nostram apud omnes gentes periclitabimur?* Igitur voce sunt acuenda παρὰ πάντα τὸν χρόνον, et oppositio quaerenda in τριάκοντα ἄνθρωποι et in τοὺς ἅπαντας. Sic lector sibi facile cavebit ab errore meo.

18. Ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαδῶμεν. Vulgo ἀπίστους πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς male propagarunt usque ad Reisk., et ἀπίστους in Apsine quoque est p. 698. Verissimam mutationem praestant plures MSS. Nec isto sensu aliter ponitur διατιθέναι, quam adverbio iunctum, ut construi etiam solent διατίθεσθαι, διακεῖσθαι, et ἔχειν. Adiectivo si uti voluisset Demosthenes, scripsisse debuit ἀπίστους καταστῶμεν. Non adversantur his ea, quae docet Hemsterh. ad Lucian. Nigrin. p. 80.

§. 19. Εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας. Quid hoc rei sit, intelligetur ex iis, quae de trierarchia praediximus in Prolegomenis.

19. Νῦν μὲν γε — κεκτημένος ἦν. Impeditior periodus culpa auctoris ipsius, ni fallor. Respondent sibi primum νῦν μὲν, h. ex mente Leptinis, et τότε δέ, si mea ratio placuerit, ut choragiae fiant per collationem seu contributionem: tum rursus τὸν χρόνον ὃν ἄν, h. τέως ἕως ἄν, quamdiu, et μετὰ ταῦτα, h. peracta functione. Sic non cogimur cum Markl. accipere τὸν χρόνον ὃν ἄν — δίδωσι, quasi dictum ὁ χρόνος, ὃν ἄν —, δίδωσι, ac verbo δίδωσι multo aptius subiectum ἀπὸ τοῦ κοινοῦ quaerendum est, lex Leptinis. Neque temere omnino ad istam figuram

anti-

antiptoseos confugiendum est, licet non infrequen-
tem in optimis auctoribus. Vide VV. DD. lau-
datos a Dorvill. ad Charit. p. 593. Porro τούτων
ἕκαστος, quisque eorum, quos, antea immunes, nunc
lex ista cogit, ut muneribus fungantur in posterum.
Hactenus satis clarum est τούτων, quippe quod re-
deat ad proximum εὐεργέτας. At αὐτοῖς et αὐτῶν
sane obscurius posita sunt de his, quos quum sem-
per adhuc functio munerum onerasset, eo onere nunc
levatos vult Leptines. Conf. §. 15. et 24. Itaque
loci sententia haec existit: Si vere deficient ci-
ves obeundis muneribus publicis pares, praestare equi-
dem crediderim, rem per contributionem fieri. Hoc
modo parva impensa ad unumquemque perveniet, nec
se quisquam nimis oneratum queri poterit; contra e
Leptinis lege et ratione, quantumvis ea omnibus one-
ris levamentum promittat, ii tamen, quos vult leva-
tos, nonnisi tamdiu vacatione fruentur, quamdiu hi,
quos novos nunc addemus, in functione erunt, post id
tempus ipsi sumtum facturi nihilo minorem quam an-
tea. Sic videor verum sensum loci constituisse,
ex parte adiutus a Reiskio. Oratorem autem ve-
ritate hic niti, nonnihil dubitem. Multum inter-
est, in annos singulos, an tertio quintove quoque
anno sumtus erogare cogamur. Verum id video,
sententiam prorsus perimi et a Marklando, qui αὐ-
τοῖς mutabat in ἔτους, ad hoc confirmandum ab-
usus §. 7., et multo magis lectione seu coniectu-
ra Marg. Ben. ἕκαστος οὐ λειτουργῇ.

§. 20. Κεκτῆσθαι abest a Par. 1. Pan. Aug. 1.
detrimento numeri. Sensus liquidus est: εἰ δὲ φή-
σουσι κεκτῆσθαι, ἢ ὑψηλόμενον, ἢ τρόπον τινὰ ἄλλον,
οὐχ ὃν προσήκει. Κολάζειν, poenas repetere ab ali-
quo, de accusatore, sicut latine adhibetur conde-

mnare, de quo vide Ernest. Clav. Cic. h. v. et conf. infra quae monebo §. 72. ad verbum κρίνειν.

§. 21. Νυνὶ τῇ πόλει δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντων. Invidéo ceteris editoribus, quibus facilis hic locus visus est: me enim nullus in tota Oratione peius vexavit, ut, si forte ipse eum vicissim vexem, nihil mirum sit. Illud evidentissimum est, graeca a me apposita non hoc sibi velle, *Reipublicae nunc duo bona adesse, opes et fidem*. Nam tali sensui, quem tamen Wolfius exprimit, adversatur totus loci contextus et §. 95. Potius ita universe capere licuerit verba, δυοῖν ὄντων τῇ πόλει ἀγαθοῖν: *quum duae res sint et habeantur bona Reip. nostrae*. Ut sit: *Praeterea quum omnino duo cadant in hanc Remp. bona, opes et fides; posterius hoc, quod nunc habemus, praestabilius est*. Locum simillimae formae opportune memini ex Or. in Aristocr. p. 743. D. Δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντων πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῦ μὲν ἡγουμένου καὶ μεγίστου πάντων, τοῦ εὐτυχεῖν, τοῦ δ' ἐλάττονος μὲν τούτου, τῶν δ' ἄλλων μεγίστου, τοῦ καλῶς βουλευέσθαι, οὐχ ἅμα ἢ κτήσις ἀμφοῖν παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις. Sed sic quoque offendit nos νυνί. Quod quo iure, quave gratia trahemus ad μεῖζόν ἐστιν in ultimo membro? Quanquam hoc modo iunxisse videtur Scholiastes, questus et ipse ἀσάφειαν τῆς λέξεως. Contra suo loco relictum νυνὶ intelligi adhuc, usus vetat Atticus, qui νυνὶ in uno praesente tempore ponit, quum νῦν trium sit temporum. Vere hoc ex Heraclide docuerunt Etymol. M. p. 608. et Eustath. ad Odyss. Σ. p. 1840. Scribemusne igitur, particula expuncta, τουτωνὶ τῇ πόλει? an in ea latet ἡμῖν, ut saepe coniungitur ἡ πόλις ἡμῖν pro ἡ πόλις ἡμῶν, dativo genitivi locum tenente? Quidquid erit, videtur textus vitium traxisse, et

id quidem antiquum. Ceterum ad rem addi hic poterat: Χρήματα μὲν γὰρ ἐστὶ κτήσασθαι· δόξαν δὲ χρημάτων οὐ ῥᾶδιον πρίασθαι. Assignatur haec sententia Demostheni in Stobaei Serm. IX. p. 104., sed nusquam ita in nostris Orationibus lecta.

21. Τό γε πιστοῖς εἶναι καὶ βεβαίοις δοκεῖν διαμενεῖν. Ut dativorum caussa appareat, iungenda haec sunt cum verbis γενέσθαι ἡμῖν, tacite repetitis, non cum εὐχομαι τοῖς θεοῖς. Numeri caussa εἶναι superadditum videtur. Quod in Pan. pro δοκεῖν διαμενεῖν Obsop. notat legi διαμεῖναι, posterius hoc habent etiam Par. 1. Aug. 1. Verum male omitteretur δοκεῖν, quod primum est ad sententiam.

§. 22. Φέρε δὴ, καὶ τὰς εὐπορίας — Age vero, quae privatae opes illorum, immunitate partae, adversariis nostris tam molestae sunt, eas in commodum Reipublicae cedere demonstrabo. Oritur inde, inquit, utilitas, collata in medium, (εἰς μέσον,) ut et latinus sermo imitatur. MSS. magno numero εἰς δέον, quod affinis est potestatis, at minime eius, quae h. l. postulatur. Discas id ex §. 32. Igitur ut ferri fortasse ea lectio possit, non ita rem ipsam audio pro ea loquentem, ut Taylorus; malique surdaster videri, quam bonam omnium editorum lectionem deserere. At εὐπορήσειν, mirabar interdum, a nemine adhuc mutatum esse in εὐπορεῖν. Nunc et hoc video bene habere, et futuro Oratorem callide usum, quasi metus ille adversariorum in praesens quidem vanus esset. Similiter leni verbo, ἀναπαυομένους, reddit id, quod prius ex aliena persona gravius dixerat, ἀτελείας ἐπειλημμένοι.

22. Ἰστε γὰρ δήπου, sine τοῦτο, dant plerique omnes. Ex Par. 1. 5. 7. Aug. 1. et Bav. illud

Reiskius iniecit. Non male; quod facile absorberi potuit a voce praecedente, et abunde adest exemplorum pronominis huius sic adiecti.

22. Ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἐστ' ἀτελής. *Intellige οὐδεὶς τῶν τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτημένων, nemo ex ditioribus.* Hoc vero, nemini immunitatem a trierarchia concedi, tam saepe videtur inculcatum, ut pateret, quamvis multi divites liberati a reliquis oneribus essent Populi beneficio, eos satis superque premi sumtibus in bellum faciendis.

22. Πολλὰ εἰς ταῦτα. *H. e. in ea omnia, quorum usus et necessitas est in bello.* Πᾶσα ἀνάγκη hic adverbialiter positum est, διαβεβαιωτικῶς.

22. Παρὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν — En iterum exemplum antitheti seu contrapositioni, qua figura Noster uti scit tam efficaciter. In τοῖς θεωμένοις ἡμῶν cogitabis, non omnes Athenis ivisse spectatum ludos scenicos et gymnicos. Ad sententiam autem compares Lycurg. in Leocrat. p. 233.

§. 23. Ὅσον ἐνθάδε ἀφίετε, ἐκεῖ κομίζεσθε. *Nimirum ἐνθάδε, ἐν ταῖς χορηγίαις. Ἐκεῖ, ἐν ταῖς τριηραρχίαις καὶ ταῖς εἰσφοραῖς.* Quidquid pecuniae divites necesse non habent choris impendere, id ad Remp. conferre poterunt in obeundis muneribus bellicis.

23. Ἀναγνώσεται — int. ὁ γραμματεὺς, qui Oratoribus semper praesto erat in foro iudiciisque, ut illorum iussu publicas tabulas et instrumenta causarum quaevis recitaret. Inde perpetua haec elipsis.

23. Λέγε τοῦτο αὐτοῖς. *Vulgant ubique τοῦτον αὐτοῖς, quod meritissimo Reiskium offendit, quem in refingendo hic secutus sum. Iam τοῦτο est pars legis ea, cuius usus nunc quum maxime esse debuit.*

quam partem cogitari licet scribae ab Oratore digito indicatam. Certe nihil necesse erat recitari totam legem de trierarchiis, praesertim si longior esset et multorum capitum, ut paene suspicor. Correctionem firmat Aug. 1., cuius lectio nescio an tota praeferri debuerit: Λέγε τοῦτο αὐτό. Νόμος. Ἀτελῆ μηδέναι εἶναι κ. τ. λ. Omnino conf. Or. Nostri de fals. leg. p. 300. A. ibique Tayl. et in Aristocr. p. 739. F. Id tamen dubitari potest, an legis verba ita sint ab ipso auctore adscripta. Abruptiora ea sunt, et plane tali specie, quam annotata lectorum habere solent; et quod δὲ omititur in Aug. 1., id a correctore esse dixeris, sicut alia sunt eiusdem codicis. Omnino factum videtur mihi saepius, ut in locis, ubi deessent scita, leges, aliaeve literae publicae, sicunde nota essent, aut ex ipsa Oratione suppleri possent, a doctis lectoribus insererentur. Pro tali habuerim etiam fragmentum oraculi ap. Aeschinem in Ctesiph. p. 445. Quo in loco, ut hoc addam, gravius adhuc mendum haeret in verbis: ἐπὶ Θεοφράστου ἄρχοντος, Πυλαγόρας ὑμεῖς εἴλεσθε Μειδίαν τε ἐκείνον, τὸν Ἀναγυρῆάσιον — καὶ Θρασυκλέα, τὸν Λέσβιον. Postremum nomen pro gentili esse, vix bene probetur ne ex iis quidem, quae a Platone Ion. extr., Demosthene Philipp. I. p. 51. et aliis narrantur. Nec magis placet emendatio Reiskii, τὸν Λεσβίου. Expectatur non patris nomen, sed demi, iudice etiam Marklando. Scribendum igitur, τὸν Λέκκιον. Hesychius: Λέκκον, δῆμος Ἀντιοχίδος φυλῆς. Conf. Sponii Indicem demorum p. 432. Coniectura est ex eodem genere, unde illa est Valesii et Corsini in Or. de Cor. p. 484. C. in posterum recipienda, Εὐβουλος, Μνησιθέου, Κυθήριος, pro Κύπριος.

§. 24. Διεῖρηκεν ὁ νόμος. *Lex diserte, clare dicit, λέγει διαρρήδην.* Particula haec quum usitatissima sit, verbum eiusdem familiae, διεῖρηκα, rarius occurrit, vulgo ne in Lexica quidem relatum. Prae ceteris delectatur eo Iudaeus Philo, ut de mund. opif. T. 1. p. 28. Quod det. pot. insid. p. 194. et 201. De sept. et fest. dieb. T. 2. p. 28. ed. Mang. et alibi.

24. Τοῦ τριεραρχίας ἄξια ἔχειν. Addi vult Reisk. δοκεῖν. *Quam ut censeantur possidere tantum, ut trierarchiam gerere debeant.* Satis erit, talia lasciviae criticae exempla, quas iste emendationes vocat, simpliciter apponere, ne se forte ulla bona re a me frustratos doleant, qui priorum editorum opibus carent. Si quas autem coniecturas sic transmittam, eas tales esse deputo, quae ne cuiusquam postea animum tentent, plane nihil periculi esse videatur.

24. Τίνα οὖν ἑαστώνην τοῖς πολλοῖς — Leptines rogationem suam apud Populum hac specie commendaverat, quod nimia adhuc in concedenda immunitate facilitas damnum dedisset plurimis, ad liturgias curandas adactis vice immunium, et plerumque ditiorum; nec mirum est, si ostenderat, multum levamenti sua lege allatum iri τοῖς πολλοῖς, h. e. multitudini. Nam sic optimi auctores latinitatis reddunt τοὺς πολλούς, quibus vocibus Oratores populum designant sine ullo contemptu, exceptis tamen civibus vel maioris in Civitate auctoritatis, vel beatioribus. Non minor autem h. l. nos moratur difficultas, quam illa erat §. 19. in verbis, quorum sententiam in re summa noster hic locus sequitur. Omnino quidem id apertum est, hanc Demosthenis esse mentem: Tribubus singu-

lis (decem tum Athenis erant) *vel etiam binis tantummodo unus per legem Leptineam choragus accedere potest, isque unus adiectus rursus unum ex iis, qui liturgias adhuc obierunt, onere et impensis liberabit. Iam si Civitas haud amplius quinque, summum decem novos, choragos lucrabitur, quid, quaeso, in ista lege tantum levamenti paratum est universo Populo?* Hactenus quidem, inquam, de sententia satis constat. Sed aliis rebus adhuc opus est ad sensum loci interiorem recludendum. Nam primum obscurius est, χορηγὸς nunc quoque latius sumatur, an angustius; tum nostro loco idem subsit calculus, qui erat §. 17., an alius novus: quin id ipsum ambigi potest, cives soli nunc intelligendi sint, an simul μέτοικοι. Ne multa; ex omnibus, quae mihi locum saepius pensitanti consentanea visa sunt, haec arbitror tenenda esse, ut veri similia. Primum vix dubium est, Oratorem nunc de quinque aut decem novis choragis dicentem in superiore calculo suo perstare. Nam quoniam illic de XVI. novis per Leptinem accessuris dixit, in his autem V. aut VI. cives numeravit; tum, quum XXX. ad summum concedit accedere posse, proportio suadet, ut cives fere X. et μέτοικους XX. in illo numero haberi statuamus. Hanc autem rationem Orator quum modo ipse posuerit, eam et nunc sequi etiam debuisse videri potest. Deinde ipsa mentione tribuum probabile fit, hoc quoque loco de solis civibus sermonem esse. Quid enim tribus ad μέτοικους? Iam simul hinc per se consequitur, χορηγὸν denuo latiore sensu eodem, quo superius, accipi debere. Qui melius rem extricare potuerit, eum equidem libenter audiam. Nunc uni Augerio video partem dif-

ficulatis suboluisse, qui in animadversione annotat, ex Oratoris ratione supra prolata Rempublicam, immunitatibus sublatis, lucrari XV. aut, ad summum, XXX capita idonea muneribus choragiae, gymnasiarchiae et epulationis; ex quo utroque numero V. aut X. uni choragiae assignari debere; quumque X. tribus fuerint, ita vel singulis vel etiam binis tribubus unum novum, qui id munus obeat, accedere. Haec autem ratio quamvis habeat sane, quo primum cogitata placeat; quam multa in ea quasi precario sumantur, persequi non lubet. Alioquin quaerem, unde vir Gallus sciverit, in choragia non plures occupatos fuisse, quam in epulatione; quaerem alia plura. — Locum iam olim obscuriorem fuisse, ostendit Scholiastes, qui tamen nihil bonae frugis affert ampullis suis. Quibus e scholiis unum ne quem errore implicet, ubi mensis Anthesterio Dionysiis maioribus assignatur, hac super re confer egregiam disputationem Ruhnkenii ad calc. Hesych. T. II. Mox Thucydidis locus ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν quaerendus est in lib. III. cap. 17. Varias olim fuerunt partium Thucydidei operis divisiones, ideoque nihil mutare volui. Videtur tamen in Schol. vitium subesse, quum plures quam octo libros a Grammaticis factos esse constet, non pauciores.

24. Ἄνθ' ἐνὸς ἑτέρου, ex numero eorum, puta, qui adhuc liturgias obierunt. Τοῦτο est τὸ λειτουργεῖν, et ἅπαξ rursus spectat illud, quod §. 18. legimus, liturgos de novo accessuros ne in singulos quidem annos accedere posse. Non igitur quotannis, inquit, quinque aut decem novos sistit Tua lex, sed hos tam paucos universe παρὰ πάντα τὸν χρόνον.

24. Προσῆκει. Nonnulli copulant προσῆκειν λ. π. τοῖςδε αὐτὸν ἔγωγ' ἂν φαίην, contra libros, et sic, ut orationis vigor omnis pereat. Παρὰ τοῖςδε, *coram his, in hoc iudicio*, alias ἐν τοῖςδε seu ἐν τούτοις. Οἶδε sunt ii, *qui nunc iudicant*. Conf. ad §. 6.

§. 25. Διὰ τὸ γεγράφθαι — Primaria verba ita inter se connexa sunt: Διὰ τὸ γεγράφθαι μὲν — μὴ διηρῆσθαι δὲ — ἀλλ' ἀπλῶς (λέγεσθαι) ἀτελῇ — καὶ διὰ μὲν τὸ περιλαμβάνειν — διὰ δὲ τὸ διορίζειν — ἀφαιρεῖται, scil. *lex*, aut, si ita videbitur, *Leptines ipse*. In verbis nonnihil nunc mutavi, quo facilius fieret conspectus structuræ, profecto non adeo insolentis, ut idcirco totus locus corrumpi debuerit. Omnis insolentia structuræ hæc est, quod a passivis primum orsa, mox ad activa delabitur, cuiusmodi exempla ubivis quamlibet multa reperias. Lectio autem διηρῆσθαι pro vulgari διειρῆσθαι, cuius vis ante explicata nunc minus convenit, confirmatur ab Ulp. Ital. Bodl. Aug. 1. Marg. Ben. consensuque Dorvillii ad Chæriton. p. 595. et Reiskii, qui recepit. Sed pessime idem in reliquis versatus, post Ἀριστογείτονος abiecit καί, ac statim περιλαμβάνει posuit et διορίζων. Postremum hoc de suo, reliqua ex Bodl. Adeo interdum mancipium putidi codicis est vir alias tam ingeniosus.

25. Ἀφαιρεῖται καὶ Λεύκωνα, τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου — De improvise inducitur princeps, cuius iniuria, quam lex Leptinis habet, gravissimum telum est, quo artificiose Noster in prima statim acie utitur. Leuco in ditione Bospori Cimmerii patri Satyro successerat Olymp. 96, 4., regnavit autem usque ad Olymp. 106, 4., quo anno filius Spartacus imperium accepit. Leuconem hunc omnium tyrannorum Bosporanorum nobilissimum et felicitas sua

et prudentia fecit, laudatusque etiam impense est a Chrysippo Stoico. Vide Diodorum XIV, 93. unde de ratione temporum constat, Strabonem VII, p. 461. et 478. Polyæn. VI, 9., aliosque, quorum loca conduxerunt Perizon. ad Aelian. V. H. VI, 13. et Wesseling. ad Diodori l. c. Duo addi merentur, unus Dionis Chrysost. Or. II. de Regno p. 101. ed. Reisk., alter Nonni seu Maximi in Comment. ad Gregor. Naz. Or. in Iulian. princ., quem apponam. Εἰδέναι χρή, ὅτι πολλάκις καὶ εὐεργετῶν εὐεργεσίαι ἐν ταῖς στήλαις ἀνεγράφοντο, ὥςπερ ἡ τοῦ Λεύκωνος, τοῦ ἄρχοντος Βοσπόρου, ἀνεγράφη ἐν Ἀθήναις.

25. Ἔστι γὰρ γένει μὲν δήπου ὁ Λεύκων ξένος. Alio ordine haec exhibet Aug. 1. Ἔστι γὰρ γένει μὲν ὁ Λεύκων δήπου ξένος. Rem non monerem, nisi saepe Lipsiensis editor in transponendis vocabulis hunc codicem secutus esset. Etenim mihi ex omnibus eius generis exemplis aliisque minime dubium est, quin saepius is codex scioli alicuius manum emendatricem senserit. Hoc loco vulgatum verborum ordinem tuetur Priscian. XVIII. p. 1169. Putsch.

25. Τῇ παρ' ὑμῶν ποιήσει πολίτης. Ut Graeci dicunt ποιεῖν πολίτην τινά, sic in eodem genere sunt ποίησις, ποιητός, δημοποίητος, de peregrinis, qui adsciscuntur in numerum civium.

25. Καὶ ταῦτα, ὧν μάλιστα ἡμῶν ἡ πόλις δεῖται. Bene Wolfius: *et eius generis beneficia, quae Reip. maxime sunt necessaria.* Καὶ h. l. est *et quidem*, ac ταῦτα pro κατὰ ταῦτα, itaque non, ut alias dicitur, καὶ ταῦτα, *praesertim.* Reisk. mavult καὶ ταῦτ', ἀφ' ὧν, quod ipse explicat ἀπὸ τούτων, ὧν. Vix alius intellexisset.

§. 26. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι — Locus hic de re frumentaria Atheniensium classicus, ut quo

graviolem omnino non habeamus, inprimis dignus est, qui deinceps accuratius illustretur. Iam Athenas, quamvis frugum inventione olim tam nobiles, satis constat, posteriore tempore florentis Reipublicae nullo prope alio frumento iusas esse, quam advecticio; idque iam belli Persici temporibus factum ex Herodoto scimus. Deinde aucta frequentia incolarum, quum solum Atticae, minus per se ferax, quippe λεπτόγεων et κριθοφόρον, tantae multitudini alendae non sufficeret, illud longe etiam magis factum, scriptores nostro suppare, quos postea auctores dabo, docent. Petebatur autem frumentum maxime e Ponto, unde quotannis Athenas invecta ad 400 000 medimnūm ex h. l. discimus, tum ex aliis terris, inprimis Sicilia, Cypro, Euboea, Aegypto, ea copia, ut haud maiorem ad eosdem usus, quibus frumentum veteribus inserviit, hodie maximae et celeberrimae urbes consumant. Summa enim efficitur fere 800 000 medimnūm, quum Orator dicat, frumenti ex reliquis locis omnibus convecti copiam cum ea, quam unus Pontus mitteret, aequiparabilem esse. Hoc est ὁ ἐκ τοῦ Πόντου σῖτος εἰςπλέων ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφικνούμενον. Particula πρὸς in his servit comparationi aut aequiparationi. Sic Demosth. de Class. p. 136: C. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει χρήματα ἔνεστι πρὸς ἀπάσας τὰς ἄλλας πόλεις. Verbum autem εἰςπλεῖν de mercibus, quae navibus aliquo invehuntur, notum est, ut generale in eadem re, εἰσέρχεσθαι. Vix dignae ergo relatu erant scripturae, εἰς πλείων et εἰς πλέον. Sed male etiam Wolfius, etsi veram lectionem in textu exhibens, vertit: *non tamen aequabit eas copias etc.*

26. Εἰκότως· οὐ γὰρ μόνον. *Neque id mirum est: nam non solum* etc. Eleganter ita Graeci εἰκότως, illatis γὰρ, καὶ γὰρ, ἐπεὶ, aliisve particulis. Exempla praeter alios multos dabit Demosth. de Cor. p. 476. C. et 480. C., quibus in locis ante οὔτε γὰρ, et ἀκούουσι, perperam diu εἰκότως exsulavit, et Aristoph. Avium 273. Eccles. 7. Lycurg. in Leocr. p. 199. Longin. c. 3. extr. At sunt quoque exempla vocis εἰκότως, in fine quidem membri positae, sed cum verbo praegresso iungendae. Ut Aeschin. in Ctesiph. p. 454. A., ubi deinceps cum Markl. scribendum erit, τοῦ νεανίσκου τὸ πρῶτον παροξυνθέντος εἰκότως.

26. Τὸν τόπον τοῦτον σῖτον ἔχειν πλεῖστον. Ex pluribus veterum apparet, maximum in ista regione iam tum frumenti proventum fuisse. Nam ita hodieque reperimus. Vid. Peyssonelii Traité sur le commerce de la mer noire, librum etiam germanice versum. Omnino in historia mercaturae antiquae memorabilis est Pontus, h. e. tota ora maritima Ponti Euxini, maxime occasum versus Graecorum et Milesiorum coloniis frequentata, multisque emporiis celebris, inprimis Chersonesus, quae vocabatur Taurica, nobis *die Krim*. Et ea loca prae ceteris frequentabant mercatores Athenienses, permulta inde exportantes, in his τάριχος, quod ipsum erat varii generis, tum ceras, mella, lanas, coria, pelles caprinas et alias, ligna navibus fabricandis, mancipia etc., quas res permutabant illi vinis, in Co, Thaso, Mendae et alibi coemtis, aut rebus et utensilibus ex fabricis et officinis Athenarum. Huius enim urbis merces, utpote praecipua elegantia conspicuae, non minus olim in deliciis erant, quam hodie Parisienses aut Londinenses.

Atheniensibus quantum ea mercatura adtulerit commodorum, facile intelligitur. Vel una frumentaria plurimis civibus debuit lucrosa esse, ut ex ea sola sibi victum et opes quaerere potuerint. Iam universe vide Herodot. VII, 147. Lysiae Or. XXXII. p. 902. Andocid. Or. II. p. 86. Xenoph. Hellen. V, 4. extr. Anab. VI, 4. VII, 5. Isocrat. Trapez. p. 529. seqq. Demosth. de Cor. p. 487. A. adv. Lacrit. p. 954. A. et 956. E. adv. Phorm. p. 941. et 945. adv. Polycl. p. 1086. Polyb. IV, 38. Strab. VII. p. 478., ubi et Leuconis mentio fit. Ad haec conf. Guil. Clarkii Connexion of the Roman, Saxon and English coins p. 55. et Pauwii Recherches philosophiques sur les Grecs p. 331. seq. Ceterum notatu non indignum puto, quod potiores res, quas Chersonesus hodie quoque vicinis praebet, maximam partem eadem sunt, quas olim nationes inde exportarunt.

26. Ἀτέλειαν δεδωκέναι, καὶ κηρύττειν, πρώτους γεμίζεσθαι — Haec duo quam vim habere debuerint, docere nihil attinet. Sic nimirum frumentaria negotia illius regionis in manum solorum Atheniensium devenire necesse fuit.

26. Ἐχων γὰρ ἐκεῖνος — ὑμῖν. Antitheton tribus verbis declarat, quam bene et quaestuose Resp. Atheniensium cum Leucone immunitatem permutaverit. Hinc *unus rex cum filiis*, illinc *Athenienses universi*. Verum fide rhetorica, ut solet, agere Demosthenes videtur. Certe minime vanum nomen fuisse immunitatem Leuconi donatam, observat S. Croix in libro de l' état et du sort des anciennes Colonies p. 101., comparatis Demosth. Or. huius §. 48. et Xenoph. R. Athen. I, 17., quibus locis docemur, Remp. Atheniensium a mer-

catoribus, qui Hellespontum intrarent, decimam, qui Piraeum, centesimam portorii nomine exegisse. Quid in nostris verbis desideret Reiskius, et quo modo ei Orator planius loqui debuisse videatur, operae pretium non est referre.

§. 27. Ἐκ τῆς παρὰ τοῖς σιτοφύλαξιν ἀπογραφῆς ἄν τις ἴδοι. Unus hic, quod sciam, locus est in Oratoribus, ubi τοῖς σιτοφύλαξιν munus tribuitur, frumentum in portus Atticos invectum, eiusque modum consignandi. Ἀπογραφὴ capiendum de tali scriptura aut tabulis. Itaque iam tum in his rebus bonum ordinem videmus adhibitum. Σιτοφύλακας plures memorant, quos laudat Meurs. in Piraeo c. 5. Sed potior locus est in Lysiae Or. XXII. p. 722.

27. Οὐκοῦν παρὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας — τριςχιλίους. Leuco quum tricesimam, quam ab aliis e Ponto frumentum exportantibus exigit, nobis data immunitate portorii remiserit, quotannis in 300 000 medimnūm nobis remittit admodum 10 000 med., in 100 000 autem $3333\frac{1}{3}$ med. Posterioris numeri loco Demosthenes posuit 3000, adiecto ὥςπερ ἀνεῖ. Quod eo fecit, opinor, ut res statim omnibus planior fieret; eamque ipsam puto causam esse, quare, quum prius universam summam 400 000 medimnūm posuerit, ea nunc partita, primum de 300 000, mox de 100 000 residuis medimnis dicat, quando brevius dicere poterat: *Leuco in illa 400 000 medimnūm remittit nobis 13 333*. Sed quae ratio auctori prae altera placuit, ea et animo et memoria facilius posse teneri videtur, accommodataque esse etiam auditori arithmetici minus perito.

27. Τοσοῦτον τοίνυν δεῖ. Omnes editt. τοσοῦτον, praeterquam postrema, quae τοσοῦτον exhibet ex Aug. 1. et Bav. Atque haec structura utique pro-

batior est Atticis, quum dicunt *tantum abest ut* etc. Ex innumeris huius generis exemplis quaedam offert Taylorus ad Lysiae Or. XXIV. p. 740.

27. Προκατασκευάσας ἐμπόριον Θευδοσίαν — Ergo ante quam Theudosia, locus Austro propior, cum portu opportuniore et haud dubie navium capacio-
re, mercatui aptaretur, naviculariis Atheniensibus unum emporium huius tractus fuit Bosporus. Quod nomen posterius et hic et §. 29. non regionis acceperim, sed oppidi, ad Bosporum Cimmerium sit-
ti, seriore aevo primae civitatis Sarmatarum. Non diversum id oppidum, nisi nomine, a Panticapaeo, nobili loco, habet tum Plin. H. N. IV, 12, 24. tum alii veterum, e recentioribus inprimis Peyssonel. in Observv. sur les peuples barbares, qui ont habité les bords du Danube et du Pont - Euxin p. 98. Neque in Oratore nostro quidquam est repugnans huic rationi, ne dicam, favere ei quodammodo locum adv. Lacrit. p. 953., ubi Theudosia et Panticapaeum emporia pluries eodem coniunguntur modo, quo h. l. Theudosia et Bosporus. At prioris horum locorum scriptura mire hic variat, ut nonnulli etiam dederint Θευδασίαν et Εὐδασίαν, alterum ex altero corruptum, et hoc quidem, Εὐδασίαν, ab operis in una Erfurt. Vera unice sunt Θευδοσία et Θεοδοσία, diversitas autem haec solius dialecti, nec ea minus in similibus nominibus obvia, in latinis quoque, ut in *Theodosius*, *Theodorus*, *Theudricus* etc. Vide Koen. ad Gregor. de Dialect. gr. p. 76. et 222. et Burmann. Sec. ad Anthol. Lat. T. I. p. 249. Nostram vero scripturam hic quidem praestat consensus codicum, plane ut in Polyaen. V, 23. et Appian. Mithrid. c. 108. seqq., ubi tamen nunc cogimur legere Θεο-

δοσία. Loci ipsius, quem Leuco demum, patrem obsidioni eius immortuum aemulatus, expugnasse regnoque Bosporano adiecisse videtur, loci igitur, tanquam vetustae coloniae Milesiae, magna inprimis fertilitate nobilis, mentionem praeter illos faciunt Strabo VII. p. 478. Arrian. Peripl. Pont. Eux. p. 20. Anonym. in eiusd. argum. Periplo p. 5. ed. Hudson. Stephan. Byz. v. Θεοδοσία, Plin. H. N. IV, 12, 26. Ammian. XXII, 8. Harpocrat. h. v. Iornand. Rer. Get. c. 5., ut alios mittam, quos Cellarius dedit Notit. Orb. antiq. T. I. p. 511. Theudosiae huic in eodem tractu successisse Caffam, emporium hodieque celebre mercatura, maxime frumentaria, tralaticium est. Nam quod Vossius ad Anonym. l. c. obvertit, τὴν Καφᾶ et Θεοδοσίαν posteriore aevo inter se distingui, id mihi minus videtur exploratum esse. Sua autem aetate, Anonymus iste docet, urbem dialecto Barbarorum vocari Ardaudam, quod nomen ab ipso explicatur ἐπτάδεος. Iam ut longae annotationis taedium excutias, adi, quaeso, laudatum librum Pauwii p. 334.

27. Προπέρυσι σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένης. Aliunde, quam ex hoc loco, rem non novimus. Erraret autem, ut puto, si quis gravem famem, communem multis terris, exsculperet e verbis παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις. Certe alibi tum his, tum simili voce, ἡ οἰκουμένη, superbi Athenienses utuntur ita, ut maius quiddam sonent verba, quam valeant. Res debet incidisse in Olymp. 105, 4.

27. Τοσοῦτον, ὥστε πεντεκαίδεκα ἀργυρίου τάλαντα, ᾧ Καλλισθένης διάκῃσε, προςπεριγενέσθαι. Strabonis l. c. verba haec, Λεύκωνά φασιν ἐκ τῆς Θεοδοσίας

σίᾳς Ἀθηναίοις πέμψαι μυριάδας μεδίμνων διακοσίας καὶ δέκα, haec, inquam, nonne ad hoc ipsum tempus, quod Noster nunc tangit, spectare dicamus? Certe id veri fit simillimum, a Geographo in ista narratione certum quoddam tempus designari. Summa quidem medimnorum 2100000 enormis est, praesertim si quis uno anno putet missam, quod tamen non est necesse. At Demosthenis verba, quae posui, vix satis clara hodie esse possunt, nusquam nobis edoctis, cui tandem pecuniae praefectus Callisthenes fuerit; quem ipsum dicamus notum demagogum esse, an quem alium, incertum est. Vel sic tamen vocabulum τοσοῦτον accurate legentem suboffendat oportet. In quo mirificum est, Marklandum et Reiskium, quum corrigerent ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον, (nec id ipsum recte, nam vim orationis auget post οὐ μόνον omissum καί, ut latine *et* vel *etiam* omitti solet post verba, *non modo*;) nihil aliud gravius in h. l. annotandum reperisse, perinde quasi neuter eorum unquam Wolfii notam vidisset, quae tam lenem habet unius vocis correctionem, reiue congruam, quam nuperae explicationi, an divinationi, nemo praeferre dubitet. Sic enim ille: *Quid, si legamus ἀλλὰ τοσοῦτον, h. e. οὕτως εὖωνον? Ut significetur duplex beneficium, et copia frumenti, et vili pretio missa. Nam illud προσπεριγενέσθαι de pecunia reliqua, non de accepta ex venditione superflui frumenti, intelligendum, arguunt verba, ἀδιώκησε Καλλισθένης scil. ὁ σιτώνης, qui XV. talenta retulit, minoris emto frumento, quam putarent Athenienses.* In quibus dictis ultimum de Callisthene non satis mihi probabile est. Nec enim, si viro frumenti coëmendi negotium datum esset,

crediderim Oratorem potissimum talenta ista residua ut eius curae commissa memorare potuisse. Impensius contra prior coniectura placet, ut haec sententia exsistat: *Leuco frumentum misit nobis non modo sufficientem, sed tam modico pretio, ut ex summa, quam Resp. emendo frumento destinarat, etiam superfuerint XV. talenta, quae servata aerario sunt.* Ita servamus simul loquendi usum in verbo περιγίγνεσθαι, quod dicitur de pecunia, quae superest ita, ut lucrifiat. Denique nemo nisi puer dubitabit, ista potestate dici vocem τοσοῦτος. Solennia sunt in utraque lingua, τοιοῦτος, τοσοῦτος, τηλικοῦτος, οὕτω, talis, tantus, de modo non tantum magno, sed et exiguo.

§. 28. Τί οὖν οἴεσθε τοῦτον — Ellipsis, aut apsiopesis, gravitatis plena. Tacite ad τοῦτον supplendum ἐρεῖν, vel potius ποιήσιν. Posterius hoc Interpres secutus est vertendo: *Quid igitur creditis eum — facturum esse?*

28. Ὁ αὐτὸς νόμος οὗτος ἐκείνόν τε — καὶ — *Ista lex, quae si perlata fuerit, immunitatem regi eripiet, eadem Vestros quoque cives immunitate portorii privabit.* Docet haec interpretatio, quantum a vernaculo sermone nostro abeat Graecorum structura, quum dicunt ὁ αὐτός, iunctis particulis τε et καί. Conf. ad §. 128. inferius.

28. Οἷς ἂν ὁ νόμος βλάβῃ ἡμᾶς φαίνεται. Reiskio ne hic quidem morem gerere debebam, coniecturam Wolfii, βλάβῃ, pro lectione omnium librorum, βλάψιν, exhibenti. Sed maiorem etiam socium erroris habeo, Marklandum, qui dum illud βλάβῃ omnino non improbat, atque adeo vel βλάψαι ἡμᾶς φαίνεται, vel βλάψιν ἡμᾶς φαίνεται, scribendum coniicit, satis et ipse prodit, sibi in

vulgata scriptura aliquid displicuisse. Eam vero nunc affirmo, et recte habere, et in ea convellenda frustra laboratum esse. Ne posteriorem coniecturam Angli arguam, quae omnium minime placet, futurum infinitivi, τῇ ἂν ἀοριστολογικῇ iunctum, profecto non ita rari exempli est, ut in aoristum mutare necesse fuerit. Participium autem, cum φαίνεσθαι constructum, ex solenni usu sermonis aliam habet potestatem, quam quae huic loco congruit, in quo loco simplex notio verbi *videri* requiritur. Longe alia ratio est eorum verborum, unde Wolfius emendationi suae colorem quaerebat: αἷς ὁ μὲν Λεύκων ἐμμένων φανεῖται κ. τ. λ. §. 29. Nam φαίνεται ὁ νόμος ἡμᾶς βλάψειν est, *lex videtur nobis nocitura esse*: contra, φαίνεται ὁ νόμος ἡμᾶς βλάπτων, *palam est et omnibus compertum, legem nocere nobis*. Hoc discrimen si notetur, patebit simul, ne recte quidem dici φαίνεται ὁ νόμος βλάψων. Quidquid enim huius rei futuro tempore continget, id in praesens quidem *palam aut compertum esse* non potest.

§. 29. Ἐφ' Ἱερῷ. Nomine hoc dictus eximie locus, situs inter Bosporum Thracium et Trapezuntem, in Ponti ore et angustiis, ut ait Cicero Verrin. IV, 57. Fanum in loco erat cum statua Iovis, quem deum ibi Οὔριον vocabant, quod sacrum nonnulli ad Argonautarum tempora retulerunt. Sed vide Herodot. IV, 87. Polyb. IV, 39. Pompon. Melam I, 19. Arrian. Peripl. Pont. Eux. p. 12. et 25. Marcian. Heracl. p. 68. ed. Hudson. et Schol. Apollon. Rhod. ad II, 532. cum aliis, quorum locos suppeditant Valesius ad Harpocrat. p. 35. et Wesseling. ad S. Petiti LL. AA. p. 503. Statuae Iovis in eo loco positae habemus adhuc

inscriptionem, detectam a Whelero et Sponio, imprimisque illustratam a Chishull. Antiqq. Asiat. p. 61.

29. Πρὸς ὅσης κακίας ὑπερβολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει. *In quam immensum dedecus lex ista Vos coniciat, seu propellat.* De verbo προάγειν vide Dorvill. ad Chariton. p. 313. et 494.

29. Μὴ γὰρ οἴεσθε ὑμῖν ἄλλο τι τὰς στήλας ἐστάναι — Revocavi cum Reiskio ἄλλο τι, quae verba elapsa sunt ex Ald. Herv. Wolf. et Tayl. Αἷς refer, quod ipse ordo verborum cogit, ad συνθήκας, uti solenniter graece dicitur ἐμμένειν σπονδαῖς, ὅρκῳ, εἰρήνῃ, ubi latine *manere in induciis, in pactione* etc. Sed mox, constructione quodammodo mutata, in ἐστώσας ἀκύρους spectantur στήλαι, quibus συνθήκαι insculptae erant. Deinde in Par. 1. et Aug. 1. ἔσεσθε ante πεπονηκότες deest, culpa, credo, correctoris, melius hūc quoque φανοῦνται trahi putantis. Nempe duo isti unius familiae codices in tali genere correctionum saepissime conspirant. Conf. quae notavi p. 250.

§. 30. Ἐὰν δὲ δὴ πέμψας ὡς ὑμᾶς Λεύκων ἐρωτᾷ. Scilicet ἀγγελοῦν sive ἀγγέλους πέμψας, qua vi hoc unum πέμπειν poni, in vulgus hodie notum est. Nomini, Λεύκων, articulum plurimae editt. hic addunt, qui ab omnibus in eodem nomine abest §. 32. Contra servavi vulgatum ὑμᾶς, quod Reisk. ex Aug. 1. in ἡμᾶς mutans, una opera ἀφηγήμεθα corrigi malit propter sequens ἐροῦμεν. Potuisset suae rationi patronum sistere Anonymum in Rhet. graec. select. Galei p. 200., ubi plane legitur ἀφηγήμεθα. At ego tum vicissim darem, qui secundae personae verbi patrocinator, et generosi nominis hominem, Tiberium, ex eadem Collect. p. 176.

Sed extra iocum; quum saepe istorum pronomi-
num, ὑμεῖς et ἡμεῖς, commutatio a scribis facta
sit, eaque vel diligentioribus eorum facillima esse
debuerit, in multis locis Oratorum dubium ma-
net, utrum alteri sit praeferendum. Et quas re-
gulas nobis ponere possumus ad eorum usum in
dissidio codicum discernendum, earum nulla satis
huc convenit. Hic tamen de vulgatae scripturae
veritate non dubitem.

30. Τί γράψει ποτέ ὁ τὸ ψήφισμα ὑπὲρ ὑμῶν
γράφων; *Quid tandem scribet is, cui hoc mandabi-
tur, ut Vestro nomine, Vestra auctoritate, regi re-
scribat?* Itaque τὸ ψήφισμα est responsum, Leuconi
publice reddendum. Nuperus editor, semper ille
nobis ad partes vocandus, corrigit τί γράψαι τότε,
tunc temporis, quum illud fiet; idemque in textu
dedit ὑπὲρ ἡμῶν, utrumque contra fidem librorum.
Quanquam posterius minus improbo, etiam pro-
pter ista, οὐ δίκαιότερ' ἡμῶν ἐρεῖ;

30. Ὅτι, νῆ Δία, ἥσάν τινες τῶν εὐρημένων ἀνά-
ξιαι; Haec vim habent ironiae, et pronunciando
sunt adiuvanda. Rectius tamen forsitan citra inter-
rogationem legenda videantur, tanquam responsio
suggesta ab adversariis. Cf. omnino §. 44. Ex
interpunctione vulgari Orator ipse dicit: *An illud
forte scribemus, multos esse praemio indignos?*

30. Καὶ γὰρ Ἀθηναίων τινες — Verbi caussa,
homines erga regem tam ingrati, quam sunt fauto-
res legis Leptineae. Id auctor ut non dicat, satis
tamen innuit: unde locus admirabilis est urbani-
tate, quam ipse quodammodo sensit Ulpianus.

§. 31. Καὶ μὲν οὐδ' ὅπως οὐκ ἀντιδώσει — Per-
verse haec a nupero editore exponuntur. Ἀντι-
δοῦναι τινι nihil aliud est, quam offerre alteri per-

mutationem facultatum. Igitur verte: Quodsi quis *Leuconem* voluerit ad *permutationem bonorum et facultatum* adigere, quo id pacto caveri possit, ego non video. Ratio statim subiungitur: Χρήματα γάρ ἐστιν αἰεὶ παρ' ὑμῖν αὐτοῦ. Μοχ κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, non τῆς ἀντιδόσεως, sed *Leptinis*. Omnis haec ratio ἀντιδόσεως, et verba ἣ στερήσεται τούτων, ἣ λειτουργεῖν ἀναγκασθήσεται, aliquid lucis accipient e *Prolegomm.*

§. 32. Ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλος — Transitio ad novam partem Orationis facillima est: *Iam porro Vobis etiam hoc videndum, ne iniuria afficiatis ququam alium, si quis in Vos beneficia contulit, quum meliore fortuna uteretur; sed cui nunc iniquis rebus conflictanti, ad victum necessaria facta immunitas opportune subvenit, quam ei priore tempore concessistis.* His in verbis ut νῦν valet κακῶς πράττοντι, sic τότε necessario ad prius tempus spectat, h. e. ad εὖ πράττων. Unde libet mirari, ubi mens fuerit critico Anglico, quum τότε vero loco suo motum, ante εὖ πράττων transponendum censeret. Quod sicut nemini praeter auctorem suum placuerit: ita illud errandi causam habere potest, quod *Epicerdes*, de quo Orator dicere ingreditur, non secus ac superstes vivensque commemoratur. Etenim tempora si reputes ex iis rebus, quae in seqq. narrantur, vix ac ne vix quidem credibile est, vitam hominis ad tempus huius causae nostrae produci potuisse. Iam vero quum occurrat paullo disertior locus §. 37., ubi filiis *il- lius*, non ipsi, sublatae immunitates dicuntur damnum afferre, atque huc simul *Ulpiani* qualiscunque auctoritas accedat, haud dubium videri debet, quin *Epicerdes* prius diem obierit, quam

haec Oratio haberetur. At Demosthenes, velut de vivo loquens, h. l. dicit εἰς δέον νῦν γέγονεν αὐτῷ, et in reliquis quoque simili modo lectorem frustratur. Nempe in tota Oratione confundit ipsos, qui praemiis impertiti sunt, cum horum filiis et posteris. Eam vero rationem sequi potuit non inepte, quod, qui meritorum suorum gratia carent, etiam post mortem iniuriae quodam genere affici videntur; sequi autem debuit, quum provideret, quanto ea ratio potentior ad auditorum animos commovendos futura esset.

32. Ἐπικέρδης ὁ Κυρηναῖος. Hominis nec Thucydides, nec alius ullus eorum, qui ista tempora scripserunt, mentionem habet. Itaque quaeri potest, an melius scribatur ὁ Κερκυραῖος cum Ven. Ald. Herv. et Ben., ex qua retinuit Reisk. Quod factum ut probet, in Notis scribit, *frequentiorem usum Atheniensibus fuisse cum Corcyraeis, quam cum Cyrenaeis, utpote qui Spartanæ fuissent originis.* At tali ratiuncula quis cautus et prudens moveatur in rebus factis? Vulgatum, a me resumptum, defendunt codd. optimi, Par. 1. 7. Pan. Lind. Bodl. Aug. 1. Bav. Marg. Less. et editt. pleraeque cum Aristide Art. p. 452. et Scholiaste, cui hanc unam lectionem ob oculos fuisse apparet.

§. 33. Οὗτος γὰρ ἀνὴρ. Ante ἀνὴρ supra §. 27. Wolfius et Tayl. sua sponte addiderant articulum, nunc id facere neglexerunt. Neutro loco apponi debebat, licet in priori Aristides dederit οὗτος ὁ ἀνὴρ, in Art. p. 468. Pro vero habeo Brunckii monitum ad Aristoph. Eccles. 367., attice dici et οὗτος ὁ ἀνὴρ, et οὗτος ἀνὴρ. Conf. posthac §. 36. et 55. Mox τὸ ψήφισμα τοῦτο Orator extulit, vel manu tenens decretum, vel digito demonstrans.

33. Ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ — Hisce particulam καὶ praeponit Wolfius, et, qui eum raro deserit, Taylorus. Putarunt nimirum viri, ad participia, ἀλοῦσιν et καθεστηκόσι, iuncturam requiri, plane ut librarius in Aug. 1. peccavit §. 55. addens καὶ post βασιλεῖ. Ceterorum librorum in utroque loco lectio verior, et in nostro quidem vertendum: *Dedit captis in Sicilia civibus nostris, quo tempore illa calamitate premerentur* etc. Ἐν τοιαύτῃ, in tanta, et quam scitis, uti §. 10. et 140. Similiter τότε accipiendum, illo tempore, h. insigni, noto omnibus: ne quis, ποτέ emendat. Sane satis memorabilis Athenis fuit calamitas, Siculo bello inflicta, Olymp. 91, 4. Vide instar omnium, Thucydidem VII. inde a princ., aut, ex recentioribus, Meinertis Histor. doctrinar. apud Graecos et Rom. T. II. p. 273.

33. Ἐν τῷ πολέμῳ, τῷ πρὸ τῶν Τριάκοντα μικρόν Ind. Ald. pro varia lectione dat, πολέμῳ πρὸς τριάκοντα. Felic. in textu, πολέμῳ, τῷ πρὸς τοὺς τριάκοντα, et sic Parr. codd. Contra Man. vitiose, πολέμῳ, τῷ πρὸς τοὺς τῶν τριάκοντα. Auger hanc varietatem aberrationum Margo Ben., habens πολέμῳ πρὸς τοὺς Τριάκοντα. Quod nos cum Ald. Herv. Wolf. Tayl. Reisk. edidimus, firmatur a Lind. Vind. Aug. 1., nec dubia esse huius scripturae auctoritas debet, et pessime quorundam exemplo μικρόν cum σπανίζοντα iunxeris. Neque melius commentum Reiskii, cui alterum τῷ delendum videtur. Ὁ πόλεμος ὁ πρὸ τῶν Τριάκοντα μικρόν, scil. χρόνον, haud dubie accipiendum est de bello Δεκελειῶ, vel huius extrema parte, dominationem XXX virorum proxime praegressa.

33. Τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος. Posteriora duo passim Graeci uno verbo efferunt, αὐτεπάγγελτος, in quo αὐτὸς est *sponte*, uti lat. *ipse*. Quanquam ipsum ἐπαγγέλλεσθαι interdum est *sua sponte aliquid offerre*, aut *praestandum suscipere*. Diligenter verbum tractavit Taylorus in Annotatt. ad Demosth. de fals. leg. p. 345. seqq. Reisk. edit. In prioribus Reisk. pro ἔδωκεν dedit ἐπέδωκεν, in quo nollem unius codicis Par. i. fidem secutus esset. Parum id defendere potuisset vel usu loquendi attico, ex quo ἐπιδιδόναι et ἐπίδοσις dixerunt de pecunia in Reip. necessitatibus *sponte collata*, vel etiam Ulpiani ad h. l. verbis his: ἰδὼν τὴν ὀλιγότητα τῆς ἐπιδόσεως.

§. 34. Πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερός — Sic Wolfianae et eas secutae ceterae editt. atque codd. Priores pleraeque φανερώς, inepte. Bene Wolf. tirones monet, verborum ordinem esse huiusmodi: πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο μᾶλλον φανερός εὖνους ὢν ὑμῖν (h. e. ὅτι ὑμῖν εὖνοεῖ) ἢ πρῶτον μὲν εἰ — — δεύτερον δέ, ἢ εἰ ἰδὼν ἑτέραν χρεῖαν, φαίνοιτο κ. τ. λ. Χάριν, ἣτις ποτ' ἔμελλεν ἔσεσθαι h. gratiam, qualiscunque ea tandem erat futura: alibi χάριν ἄδηλον. Talis tum status erat rerum, qui haud magnam spem remunerationis viro facere posset. Κεκρατηκότας καὶ παρ' οἷς ἦν, intellege Syracusanos; ut tum, quum clades illa fieret, Epicerdes Syracusis habitasse videatur. Illinc posthac hominem Cyrenen revertisse, veri simile est; filios autem eius, non errabimus, si Athenis domicilium habuisse huius quidem caussae tempore credamus. Ita etiam Ulpianus: Φασὶ δὲ τοὺς παῖδας μεταστῆναι τοῦ Ἐπικέρδους ἀπὸ Κυρήνης Ἀθήναζε.

34. Ὅπως ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει. Vulgo legunt σώσοι cum Ald. Herv. et Ben. In aliis est σώση, sed in Felic. et Man. σώσει. Postremum rectum est unice, non ideo tamen, quod sequitur ἔξει; nam cur posterius verbum regulam faciat potius, quam prius? verum quod id exigit sermonis lex et ratio. Soloecismum facit ὅπως cum futuro optativi aut aoristo subiunctivi constructum, legitima Atticorum structura poscente indicativi futurum. Id poetarum usu accurate evicit Dawes. Miscell. crit. p. 227. et 276., quocum conf. exempla colligentem Fischerum ad Weller. p. 401. Reiskius autem quum hoc in loco vulgatum non male habere pronunciet, mirandum non est, quod et alios locos multos Oratorum reliquit eodem vitio inquinatos. Tamen vel ex sua ratione corrigere debebat verba Aeschinis in Ctesiph. p. 438. Α. Ἐπράττετο γὰρ οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους πρέσβεις, ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην· πρῶτον μὲν, ὅπως μὴ περιμενεῖτε (vulg. περιμείνητε) τοὺς πρέσβεις — δεύτερον δέ, ὅπως μὴ μόνον τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς Φίλιππον κ. τ. λ. Similiter in Demosth. Olynth. II. p. 21. D. scribendum, δεῖ τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ubi omnes edunt δόξωμεν. Recte contra vulgatur infra §. 72. Πρόνοιάν τινα ἔχοντας — ὅπως δόξετε, ὅπως — ἀφαιρήσεται, καὶ ὅπως — ἔξουσι τὰ δοθέντα. Idem vitium sustuli ex Aristidis Declamat. §. 25.

34. Ὅπως τῶν ὑμετέρων μηδέν — *Ne qua pars Reip. Vestrae seu rerum Vestrarum defectu quodam laboraret, quantum quidem in se esset, prospexit.* Clarus est sensus vocis μηδέν, et iure Reiskio displicuit Marklandi coniectura, μηδεῖς. Neque eam,

puto, protulisset vir magnus, si animum attendisset ad verba, τῶν ὑμετέρων.

§. 35. Παρά τοὺς μεγίστους καιροὺς. Inde ab Aldo plurimi editores dederunt περὶ τ. μ. κ. Perperam. Usus particulae παρά, quam codices exhibent paene omnes, declarabo ad §. 117. Μέγιστοι καιροὶ sunt tempora Reip. periculosa, quae a Latinis quoque nonnunquam dicuntur tempora maxima, summa. De his latinis optime egit Ruhnken. ad Rutil. Lup. p. 28.

35. Οὐδὲ οὕτῃ χρώμενος φαίνεται. Nota et comperita res est, ipsum Epicerdem immunitatis tum, quum eam haberet, fructum non tulisse. Verba, χρώμενος et οὕτῃ, ad praeteritum tempus actionis infectae pertinent, ita ut h. l. propria vis sua utrique participio constet. Suboluisse paullum huius rei videtur Graeculo, cetera verae rationis temporum ignaro, qui adscripsit, χρώμενος esse pro χρησάμενος. Iam quum verba lucida sint, tamen sententiae vis non ita est evidens. Etenim cur homo munificentia Populi uti noluerit, plures causas comminisci possumus. Mihi quidem si divina re licet, hoc unum videtur in caussa fuisse, quod nec ipse Athenis habitaret, neque illuc merces adveheret. In eadem opinione versatur unus Intpp. graecorum, quorum cinnum ad h. l. legimus.

35. Τὸ πιστεύειν ὑμῖν scil. ἀφαιρήσεσθε, tolletis, destruetis, fidem Vestram. Reiskius contra adscripsit: Post ὑμῖν videtur excidisse ὑμᾶς. Sed ipsi met Vobis detrahetis fidem erga Vos aliorum, fiduciam publicam, in fide et constantia Vestra nitentem. Saltem haec modestior est coniectura, quam Augerii sic proxima mutantis: Τὰ τοίνυν ψηφίσματα ὑμῖν αὐτὰ ἀναγνώσεται, τὰ τότε ψηφισθέντα τῷ ἀνδρὶ.

Ubi quid torserit virum doctissimum, paullo post intelligetur.

35. Καὶ θεωρεῖτε, ὅσα ψηφίσματα — Meruerit de h. l., qui nobis caussam aperiet ardoris huius, tam subito erumpentis in verbis, ὅσα ψηφίσματα — ὅσους ἀνθρώπους — ἐν ὁποίοις καιροῖς χρησίμους — Nam si totius loci nexum sententiarum excutias, vereor, ne iam Orator paullo ineptius atque prae-propere sic exardescere videatur, qui hucusque solorum duorum, Leuconis et Epicerdis, mentionem fecerit. Eosne igitur homines, eaque psephismata innuit, de quibus ante eum Phormio egerat? An omnino alios innuit, quos cogitandos auditori relinquit, tales, qui, si ab Epicerde immunitas abiudicaretur, eodem iudicio statim ipsi quoque suis praemiis excidere videri possent? An denique unum psephismatum de Epicerde, quae nunc a scriba praeleguntur, aliorum plurium, qui una cum illo Populum demeruissent, mentionem habuit? Mihi, ut in dubia re, coniectura primo loco posita satisfacit, etiam propter §. 40. Quamquam obscura significatio ea, quam altera ista ratio habet, locum haud sane dedeceat.

35. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ . . . ΨΗΦΙΣΜΑ dede-runt codd. Par. 1. 5. 7. Lind. Aug. 1. et Bav., ubi librarii eodem modo decepti sunt, quo editores, Taylorus et Reiskius, quorum posterior audacius etiam textui singularem intulit. Quem errorem auctor ipse verbis, ἀκηκόατε ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ita arguit et convincit, nihil ut contra dici possit. Nec in illis prioribus, τὸ ψήφισμα ὑμῶν αὐτὸ ἀναγνώσεται, τὸ τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρὶ, mutationi quidquam praesidii est, quamvis ita sibi persuasisse videantur, qui primi mutarunt. Quae

verba etsi unum tantum psephisma designant illud, quod §. 33. Orator monstravit, h. e. primum, quo Epicerdi post primum ab eo in Pop. Athen. beneficium collatum immunitas decreta fuerat; at ea tamen nihil impediunt, quo minus nunc alia psephismata plura afferri potuerint. Atque huc ducunt plane verba, τὰς εὐεργεσίας. Quippe illud primum decretum ad unum prius beneficium spectasse videri debet. Adeo nihil probabilius est, quam Epicerdi posterioris meriti causa novo decreto gratias actas, immunitatemque denuo ratam habitam, forsitan novum prae-mium aliquod additum fuisse.

§. 36. Τῷ ποιεῖν ὑμᾶς εὖ. Pronomen ὑμᾶς Reiskius cum Par. 1. [5. et Aug. 1. omittit, sententiam melius ad omnes homines, quam ad solos Athenienses, pertinere putans. Speciem id habet, non veritatem; quod mecum sentiet, quisquis attenderit sequentia, ὧν εἷς οὗτος ἀνὴρ ὧν φαίνεται. In quibus ad sensus integritatem verbum unum alterumve deesset, si sententia prior omissa pronomine universe caperetur. Ceterum rarius vocabulum, ἀνταπολαμβάνειν, ex h. l. notavit Suidas.

§. 37. Τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας εἰ, μηδεμίαν — Rationem construendi loci interpungendo adiuvī, quo citius pateret, τοὺς — παῖδας ad ἀφηρημένοι referri, non ad αἰσχυρόμεθα. A loco suo paullum remotam particulam εἰ nemo mirabitur, qui cogitet vim verborum τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας, qua principem sibi in oratione locum poscebant. Simile illud §. 99. καὶ τοὺς προγόνους, ὀργίζεσθε, ἐάν κ. τ. λ. Et Latinorum eundem morem esse ponendarum coniunctionum, quis ignorat?

37. Τούτων μηδενὸς μνεῖαν. Mediam vocem, omis-
sam in Ald. Herv. Felic. Wolf. Tayl., ex Bene-
nati edit. revocarunt Markl. et Reisk. Verissime,
idque ex plurium librorum fide. Adest vocabu-
lum in iisdem verbis §. 57. et alibi.

37. Αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ τὸ δεινὸν ἐστίν. *In hoc ipso atrocitas rei inest. Hoc vel ipsum est inprimis grave et atrox.* Bene ita Reisk. vertit, reiecto commento Marklandi, qui temere maluerat, καὶ τῶν δεινῶν ἐστίν.

37. Εἰ οἱ μὲν εἰδότες καὶ παθόντες ἄξια τούτων ἐνόμιζον εὖ πάσχειν. Iam Marklandus ita facit, argutando, mutando, vix ut virum agnoscas. Cor-
rigit εἰδότες καὶ ἔργῳ μαθόντες, postulari id ratus ab opposito, οἱ λόγῳ ταῦτ' ἀκούοντες, tum ἄξια τούτων mutat in ἄξιους τούτους, *Epicerdem cum filiis.* Quibus omnibus nihil poterat fingi inutilius, et locus adeo sanus est, ut quovis pignore contenderim, ne syllabam quidem auctoris aut elapsam nobis aut depravatam esse. Videamus de singulis. Principio necesse non est, ut propter λόγῳ infercias ἔργῳ. Haec vocabula duo quamvis saepe sibi diserte respondeant, tamen non raro admodum ipsius sententiae vis facit, ut alterutrum omittatur. Et sic h. l. plane inest illud ἔργῳ in εἰδότες et παθόντες. Nam εἰδὼς proprie est, qui adfuit rei aut interfuit. Vid. ad §. 43. Ac πάσχειν tum demum dicimur, *quum quid experimur ipsi.* Ita etiam πρόφασιν, cui verbo non minus saepe opponi solet τὸ ἀληθές (vid. Markl. ad Maxim. Tyr. p. 702.) nude legitur in Philippi Epist. ap. Nostrum Or. de Cor. p. 485. B. Εἴτ' οἰεσθὲ με λανθάνειν, ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα, πρόφασιν μὲν ὥς τὸν σῖτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ Ἑλλης-

πόντου εἰς Ἀῆμνον, βοηθήσοντα δὲ Σηλυμβριανοῖς
 κ. τ. λ. Conf. Wesseling. similia monentem ad
 Diodor. Sic. XI, 39. Ipsum vero παθόντες vel
 propter sequens πάσχειν loco moveri non debe-
 bat, et οἱ παθόντες plane sunt, quos gallice di-
 cas *les objets de sa bienfaisance*. Ulpiani verba,
 τῶν ὀρώντων καὶ παρόντων, ad meram explicationem
 referenda sunt. Sed inde tractum puto, quod a
 nonnullis libris in textum intruditur, οἱ μὲν ἰδόν-
 τες καὶ παρόντες. Deinde pro τούτων post ἄξια in
 Bodl. Cant. et Marg. Vin. est τοῦτον, et pro ἀνα-
 ξίων in iisdem et Ital. ἀνάξιον, facili utrumque la-
 psu. Vulgatis hic quoque nihil verius. *Maiores
 nostri ab Epicerde εὖ πάσχειν ἄξια τούτων ἐνόμιζον,*
h. e. credebant affectos se esse beneficio hac merce-
de digno. In his clarum est, ταῦτα dici *donum,*
de quo nunc agitur, immunitatem. Usus is prono-
 minis occurrit etiam §. 44. Et infra §. 102. quod
 legimus, ἄξια τῆς ἀτελείας, id nihil aliud si-
 gnificat, quam nostrum ἄξια τούτων. Accusati-
 vus (autem, ἄξια, iunctus cum εὖ πάσχειν, non
 magis mirus esse potest, quam in forma, μεγά-
 λα εὖ πάσχειν ac similibus aliis. Postremo ἀναξίων
 eodem neutro genere positum, quo ἄξια, eodem
 etiam refertur; casus vero secundus absolute ca-
 piendus, ut sit, ὡς ἀναξίων ὄντων, *quasi illa bene-*
ficia tali mercede digna non sint. Huius genitivi
 structuræ et potestatis exempla præbet Dorvill.
 ad Charit. p. 354. Criticus Lipsiensis reliquis qui-
 dem in textu pepercit, unum reposuit ἀνάξιον, ni-
 mirum ne otiosus nihil novi intulisse videretur.

§. 38. Ὁ αὐτὸς τοίνυν ἐστὶ μοι λόγος οὗτος —
Idem plane mihi dicendum est etc. Articulus ante
 αὐτὸς in libris quibusdam extritus est, sed eum

graeca consuetudo exigit. Ait quidem Reiskius, libros illos temere imitatus, αὐτὸς ab Atticis poni pro ὁ αὐτός, id vero vellem exemplis demonstrasset. Tu credes potius Valckenario ad Euripid. Phoen. 927.

38. Περὶ τῶν τοὺς Τετρακοσίους καταλυσάντων — De praemiis eorum, qui CCCC virorum potestatem fregerant, dubito, an ulla alibi memoria extet. Οἱ Τετρακόσιοι sunt ii, qui, auctoribus maxime Pisandro et Antiphonte, sublata democratia, imperium acceperunt Olymp. 92, 1. anno exeunte. Quae oligarchia praeludebat graviori ac longiori dominatui XXX tyrannorum. Illis enim imperium quatuor mensium fuit, abolitum iam Olymp. 92, 2. Arch. Theopompo. Vid. Thucyd. VIII, 64. seqq. Diodor. XIII, 36. seqq. Aristot. ap. Harpocrat. v. Τετρακ. et cf. Taylora Vit. Lysiae p. 114. Post id factum septem annis evenit, quae innox memoratur, *fuga popularium*, ὅτ' ἔφευγεν ὁ Δῆμος, metu tyrannorum. Eo tempore qui Civitati opem tulerant, praemiis postea honestati sunt, etiam μέτοικοι, teste Lysia Or. XXXI. p. 887.

38. Ταῦτα μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς. Post εὐχέσθω Reiskio videbatur excidisse βέβαια μένειν. Non vidit igitur, ταῦτα nihil esse aliud, quam illud, τὴν πόλιν πολὺ ἀπέχειν τοῦ δευθῆναι τινος τοιούτου. Nam id eum fugere non poterat, graece dici εὐχέσθαι τι θεῷ τινί. Ceterum h. l. egregia conversio sententiae notetur. Post τὴν πόλιν expectamus, dum inferatur ἐκείνος ἀμαρτάνει, vel simile quid. Id vero mutatur boni ominis causa.

38. Τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰομένας πόλεις. Verbum neutrum h. l. est οἰκεῖν, ut saepe apud Atticos. Isocra-

Isocrates in eiusdem tenoris sententia Areop. p. 205. Ὁρῶ γὰρ τῶν πόλεων τὰς ἀρίστα πράττειν οἰομένους κ. τ. λ.

§. 39. Τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καδεστηκότας. In hoc, et in opposito, τοὺς δὲ ἐν πάσῃ καδεστάναι δοκοῦντας εὐδαιμονία, denuo πόλεις cogitabis, quod ante legebatur. Quippe masculina participia tantum variandae orationi serviunt. Πάντα ἐζητασμένα, *summa omnium rerum diligentia et cura*: contra πάντα ταῦτα ἀμελούμενα. Ita *industria et incuria* inter se opposita sunt in simili loco Sallust. in princ. Epist. de Rep. ord.

39. Ὑπερρεῖ κατὰ μικρόν. Tropi similes eius, qui verbo ὑπερρεῖ inest, in quaque paene lingua frequentantur. Simili item usus Noster Olynth. II. p. 22. E. de fortuna dilabente habet καταρρεῖν, ubi Scholion: διαφθείρεσθαι, ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τοίχου τινὸς παλαιοῦ, ὅταν ὑπὸ τῆς παλαιότητος καὶ τοῦ χρόνου αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ διαβιβρώσκηται καὶ ἀναλίσκηται. Notabilem autem nostrum locum facit activa vis verbi ὑπορρεῖν, propter quam etiam a Lexicographis inde a Budaeo laudatus est, quum exemplum eius videretur unicum esse. Recte. Sed quod superest, ut eum usum caussis suis explicemus, possit fortasse ab aliquo huc illud trahi, quod simplex verbum ῥέω non prorsus insolenter occurrit sensu transitivo *effundendi*, de quo vid. Musgrav. ad Euripid. Hecub. 528. Brunck. ad Apollon. Rhod. III, 225. et Ruhnken. Epist. crit. II. p. 264. Possit adeo latinum *ruo* comparari, quod ut ortum est ex gr. ῥύω h. e. ῥέω, ita interdum originis suae antiquam potestatem activam servat, in compositis maxime, ut in *diruo*, *obruo*, *proruo*, *corruo*, *subruo*, quorum postremum plane reddit

nostrum ὑπορρεῖν. His tamen rationibus omissis potius haec simpliciora sequenda censeo. Bene et ad analogiam sermonis apte res dici potest ὑπορρεῖν τι, (h. e. ῥεῖν ὑπό τι,) quae aliam rem subterlabitur, et ita facit, ut ea subsidat deque statu suo deiiciatur. De aqua proprie id usurpare licet: at quidni facili translatione idem liceat in aliis rebus omnibus, quibus quid labefactatur, subvertitur, aut corrui? Iam non in verbo ipso vis activa quaeri debet, sed in verbi et praepositionis coniunctione, quo modo transitiva fiunt cognata, παραρρεῖν, διαρρεῖν et alia. Ita iam sententiam vertes: *Hae autem res, quas dixi, neglectae et contemptae labefactant atque subruunt paulatim eas civitates, quae optimo sibi videbantur loco stare, omnique genere felicitatis frui.* Aliter verbum accepit Valcken. ad Theocrit. VII, 121. prim. edit. Rectius, an secus, facile nunc erit iudicare.

39. Τῷ μηδενὸς καταφρονεῖν. Hoc est, *nihil omnium negligendo, nihil existimando esse tam minutum, ut cura et animadversione sua indignum sit.*

39. Τὴν πόλιν ὑμῖν. Tertius casus recte habet, frequenter sic a Graecis pro secundo poni solitus, qui praesertim h. l. ad verbum ἀναπλήσει trahi possit. Contra ὑμῶν Par. 6. 7. Vind. Ven. Ald., et ἡμῶν Par. 1. 2. Aug. 1. Vocabulis, καλῶς πράττουσαν τὴν πόλιν, respondent haec, εἴαν τι συμβῇ ποτε, *si quid acciderit*, notus euphemismus. Conf. ad §. 91.

§. 40. Συμμάχους ἡμῖν ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου. Quum antecesserit ὑμᾶς, statimque sequantur ὑμετέραι et ὑμᾶς, mirum est, in nullo libro occurrere συμμάχους ὑμῖν. Similiter §. 41. dis-

plicere potest πύλας ἡμῶν, quum et ibi ter repeta-
tur secunda persona. Nihil tamen in neutro loco
muto. Vid. quae dixi p. 261. Ὁ πρὸς Λακεδαιμο-
νίους πόλεμος bellum est, quod decem annis post
Peloponnesiacum exarsit, ut statim notabimus.

§. 41. Ἡ μεγάλη μάχη πρὸς Λακεδαιμονίους — ἡ
ἐν Κορίνθῳ h. e. *ad Corinthum*, in agro Corinthio,
nominatim ἐν τῇ Νεμέᾳ, in agro Nemeensi, ut Xe-
nophon scribit Hellen. IV, 2, 8., qui cum Dio-
doro XIV, 83. collatus nostro loco lucem dat, et
ab eo vicissim accipit. Proelium, cuius Demosthe-
nes meminit, factum videtur Olymp. 96, 2., pri-
mo anno eius belli, quod a Boeotis, Atheniensi-
bus, Argivis, Corinthiis, aliisque foederatis adver-
sus Lacedaemonios gestum, auctores passim *Corin-
thium* vocant. Terminavit id bellum pax Antalci-
dae, ut narratur mox §. 42. et apud Aristid. T. I.
p. 460. Conf. Wesseling. ad Diod. l. c. De to-
to bello plura sciremus, si superessent hodie hi-
storici, quos Schol. laudat, Ephorus et Androtio.
Optime tamen hic locus noster docet, duas tum
Corinthetae factiones fuisse, unam Spartanam, alte-
ram Atticam. Ad illam spectant verba, τῶν ἐν
τῇ πόλει, et τῶν πολλῶν, ad quae conf. Xenoph.
c. 4. §. 1., ubi pacis suasores ait fuisse Corin-
thiorum τοὺς πλείστους καὶ βελτίστους. Altera fa-
ctio et milites Athenienses designantur verbis, τοὺς
στρατιώτας.

41. Πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπικηρυκεύεσθαι, *legatos
de pace aut induciis mittere Spartam*, ad Ephoros,
quorum fuit talis consultatio. Harpocratio: ἐπικη-
ρυκεία· τὸ περὶ διαλλαγῶν καὶ φιλίας κήρυκας πέμπειν.
Verbum inde ductum, quod legationibus de pa-
ce fere caduceator, κήρυξ, addi solebat. Vid. Ae-

schin. in Ctesiph. p. 437. F. seqq. Paulo post, βία τῶν πολλῶν, *invita et reluctante multitudine*.

41. Εἰσέφρουν τὸ στράτευμα. Herv. et Wolfii omnes obsidet εἰσέφερον. Scilicet, si forte exercitum humeris gestarunt. Vulgatum Taylorus restituit e collatione meliorum librorum. Εἰσφρεῖν, ἐκφρεῖν, διαφρεῖν, ἐπείσφρεῖν Atticorum sunt, et idem sonat εἰσφρεῖν, quod alibi et §. 48. est εἰσάγειν, *intromittere*, quo sensu nemo graece unquam dixit εἰσφέρειν. Vid. Harpocrat. Suidam et Etymol. M., cuius Grammatici verba attulit Brunck. ad Aristoph. Aves 193. Conf. praeterea Comici Vesp. 125. 156. 162., ubi item Brunck. recte ἐκφέρειν mutat in ἐκφρεῖν, et Euripid. Troad. 647. Alcest. 1059. et Demosth. de Cherson. p. 77. E.

§. 42. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτα ἐγένετο. Ex Aug. 1. Reiskius scripsit ἐπειδὴ δ' ἡ πρὸς — non maiore, puto, iure, quam quo antea ex eodem codice et Par. 2. arripuit τότε στρατευομένων.

42. Ἡ ἐπὶ Ἀνταλκίδου. Ita ubique vocatur pax, cuius pangendae navarcho Antalcidae a Lacedaemoniis auctoritas data est. Scilicet hunc sensum in hac locutione habet particula ἐπί, ut *auctoritatem* notet. Observatio haec est Marklandi, quam praefero rationi Casaub. ad Polyb. I, 6. Sic saepe ἐπὶ μάρτυρός τινος dicunt N. T. auctores, ut I. Timoth. V, 19. -II. Corinth. XIII, 1. veteresque reliqui. Qui ubi dicunt, factam rem esse ἐπὶ τινος, nobis vertendum, *auf jemandes Veranlassung, auf Betrieb, auf das Ansehen, auf die Gewähr*. Monui hoc ideo, quia exempla sunt, ubi VV. DD., huius potestatis immemores, textum scriptorum corrigere tentarunt.

42. Ὁ λόγος πρῶτον αἰσχροῦς τοῖς σκοπούμενοις. *Statim hoc ipsum Vobis turpe erit, si rumor vulgaverit, Athenienses consultare etc.* Ὁ λόγος est hoc, seu ea res, de qua loquimur. Vid. Brunck. ad Sophocl. Aiac. 1268. Πρῶτον apponitur, ut alibi εὐθύς, et pro ὑμῖν est τοῖς σκοπούμενοις.

§. 43. Τοῖς φεύγουσι δι' ὑμᾶς Κορινθίων. Propter Marklandum, qui aoristo ἐψηφίσασθε inductus, τοῖς φυγοῦσι corrigebat, etsi ad φεύγουσιν et φεύγοντας in §. 49. nihil monuit, notare debemus, vocem φεύγων, ubi simpliciter *exulem* indicat, non minus quam ubi *reum*, per omnia tempora dici, quippe omnino pro substantivo acceptum. Exempla eius usus occurrunt tanta copia, ut de eo dubitare non liceat. Sed est, ubi id ipsum dubitationem habeat, utra vis locis aptior sit, participii, an substantivi. Ita §. 40. supra facile ferimus τοὺς ἐκ Κορίνθου φυγόντας. Contra apud Lycurg. in Leocr. p. 149. scribendum, οἱ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν. Sed haec confusa sunt saepissime.

43. Ἰδὼν, ἢ παρὼν ἢ τινος εἰδότος καὶ διεξιόντος ἀκούσας, ἀκούσαι τοῦ νόμου τούτου. Generale, ἰδὼν ἐκείνους τοὺς καιροὺς, *intuens, considerans, illa tempora*, singulatim explicatur per apposita, ἢ παρὼν ἢ ἀκούσας τινὸς εἰδότος καὶ διεξιόντος. In quibus εἰδότος item exprimi poterat voce, παρόντος. Sed huius potestatem interdum habet εἰδώς, eximio quodam modo usurpatum. Ut loco appositissimo Nostri Philipp. I. p. 47. C. Ἐνδυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις κ. τ. λ. Iam audi, quid novissimo editori repone-re placuerit. Dedit is, ἐκείνους τοὺς καιροὺς εἰδώς, ἢ π. ἢ τ. εἰδότος διεξιόντος, deleta copula καί. Ne-

que vero his contentus, iubet adeo ἀκούσας ad sequens membrum trahi, inciso post διεξιόντος posito, et omisso optativo ἀκούσαι, pro quo operarum culpa in nonnullis edd. comparet ἀκοῦσαι. Scilicet verbum omnino abesse narrat ab Aug. 1., nec admodum placere eiusdem vocis iterationem. Itaque placuit omnem structuram pervertere, ut iam non Demosthenem loquentem audiamus, sed tiro-nem graece balbutientem. Itane vero talem iterationem vir doctus hoc in loco primum sibi reperire videbatur? Qua nihil apud optimos scriptores utriusque linguae frequentius, ut eius exempla conquirere merus sit labor digitorum. Extremo denique arripuit idem πόσῃν ἂν κακίαν ex eodem caro Aug. Nos, quibus etiam carior est usus loquendi, vulgatum ὅσῃν reliquimus.

§. 44. Νῆ Δία, ἀνάξιοι γάρ τινες τῶν εὐρημένων ταῦτ' ἦσαν. Supplendum ante haec, quasi ab adversario aliquo dictum: *Recte ita a nobis decretum. Nam, profecto, indigni* etc. Subita conversio bene declaratur in Scholio, quod videat, qui sensum harum rerum ab Ulpiano expectat. De seqq. τοῦτ' ἀπαρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον αὐτοῖς vid. ad §. 1. p. 213.

44. Τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι. Potuit eodem sensu dici, τὴν ἀρχὴν τι μὴ δοῦναι, *aliquid omnino non dare*. Locus hic est ex iis, unde discitur, quomodo ἀρχὴν vel τὴν ἀρχὴν, particulae neganti iunctum, servata proprietate sua, significare potuerit *plane, omnino*. Ubicunque enim dicitur ἀρχὴν μὴ, τὴν ἀρχὴν οὐ, ibi notio inest rei non modo non factae, sed *ne inceptae quidem*. Conf. Lennep. ad Phalarid. Epp. p. 82. Mox inverso ordine citat Aristid. Art. p. 483. ἐστὶν ἔργον ἀνδρώ-

πων, et seq. versu ἀφελέσθαι. Memoriter hoc ille, ut pleraque alia.

§. 45. Ταῦτα δὲ καὶ νόμοις τισὶ καὶ δόξαις διώ-
ρισται. *Nómoi et leges et consuetudines sunt, δόξαι
opiniones et iudicia hominum. Quae utraeque res
quomodo respiciantur in affinitatibus iungendis, per
se patet. Causa nulla est, cur locum cum Markl.
pro mutilo habeamus. Non male respondent quae
sequuntur, γένει καὶ δόξῃ, siquidem γένος ad νόμους
pertinet. Sunt enim leges de nuptiis legitimis.*

45. Κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ Δῆμος (scil. σκο-
πεῖ) ὅστις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σώζῃ. *Civitas con-
tra, a quocunque beneficiis affecta aut servata est,
eius publice rationem habet; scilicet in hominibus si-
bi adiungendis, in praemiis et honoribus tribuendis.
Verum haec posteriora quum facile subaudiantur,
non diserte poni opus erat. Proxima, τοῦτο δ' οὐ
γένει καὶ δόξῃ κρινόμενον ἴδοι τις ἂν, ἀλλ' ἔργῳ, sic
accipe: tale autem iudicium fieri videas non ex ge-
neris aut opinionum ratione, sed ex factis. Videli-
cet in homine, qui nos demeruit, non quaerimus
publice, ante quam remuneremur, cuius sit, quam
frugi, quam numatus, albus an ater; unice specta-
mus facta, spectamus magnitudinem eorum, quae
in nos ab eo profecta sunt. Satis dixi, ne quis
Reiskio concedat, verba manca esse, tollendumque
κρινόμενον, quod vitio abest Par. i. et Aug. i.*

§. 46. Ἐπειδὴν δ' εὖ πάθωμεν. Reisk. ex Par. i.
et Aug. i. ἐπειδὴν δὲ πάθωμεν. Sane omitti potuit
vocula, quae iam ante his posita esset; at potuit
eadem adiici, idque propter ipsam vim sententiae.
Iam adiectam esse ab auctore, testes sunt libri
omnes, praeter istos, qui saepe in vitiis conspi-
rant. De reliquo, futurum βουλευσόμεθα structu-

ra sua bene sequitur priora, εἰάσομεν et σκεψόμεθα. Certe lusit coniectura Marklandus, qui mallet, οὐκ ἂν ὀρθῶς βουλευσώμεθα, *nequaquam; si rectum consilium capiamus.* Est tamen οὐκ ἂν ὀρθῶς in Bav. codice.

§. 47. Ἀλλὰ, νῆ Δία, οὗτοι μόνοι — *Leuco, Epicerdes et reliqui.* Saltem primo adspectu hos omnes animo repetimus. Nescio tamen, an primaria notio sit οἱ ξένοι, ut et posthac περὶ τούτων sit περὶ ξένων. Conf. §. 54. Atque hoc video Augerio probari. Pro lectione, τὸν λόγον, quae editt. plerasque omnes occupat, vere e libris Taylorus substituit τοσοῦτον λόγον. Hoc secutus sum cum Reisk.

§. 48. Θασίους, τοὺς μετ' Ἐκφάντου. Lucramur ex h. l. nomen Thasii, qui ducem se factioni prae-buerat, quae Thrasybulo, τῷ δημοτικῷ, Thasum insulam et urbes Thraciae adiunxit. Rem ipsam narrant Xenoph. Hellen. in prioribus libri primi, ubi inprim. vid. c. I. §. 23. et c. IV. §. 4. et Diod. Sic. XIII, 72. Pertinet res ad Olymp. 92, 4., hoc est, ad annum belli Peloponn. 23., ut auctor noster cum Xenophonte collatus docere potest. Diodorus paullo serius ponit, ut docte ad eum auctorem monuit Wesseling.

48. Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλείδην — ἀποδόσθαι. Hinc quoque notitiam quandam lucramur in historia, quam brevius tangit Xenoph. Hellen. IV, 8, 27. Haud diversam enim rem ab historico narrari, fidem faciunt, quae apud eum leguntur de decimis Ponticarum navium venditis. Nam id ipsum vectigal quum iam prius Athenienses exegissent, eo spoliati videntur clade ad Aegospotamos. Vid. Xenoph. Hellen. I, 1, 14. Polyb. IV, 44. Heraclides an alibi occurrat, equidem nescio. Sed

Archebius in studiosis Atheniensium numeratur a Nostro in Aristocrat. p. 756. B. Ambo h. l. principes dicuntur Byzantiorum civium, qui, partibus Atheniensium faventes, urbem suam, Lacedaemoniis tum subiectam, in illorum societatem et ditio- nem redegerunt. Factum id circ. Olymp. 97, 1. Verbum ἀποδόσθαι proprium est in re vectigalium, sicut lat. *vendere*; *verpachten*: ex eodemque genere est ὠνεῖσθαι τὰ τέλη, *publica redimere*, unde τελώνης, δεκατώνης, quem alias dicunt δεκατευτήν. Conf. Harpocrat. in h. v. Notanda est haec notio emtionis et venditionis vectigalium, ut quae vim suam in ipsum ius antiquum habuit.

48. Λακεδαιμονίους ἀναγκάσαι τοιαύτην, οἴαν ὑμῖν ἐδόκει, ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην. Hic tandem silentium rumpere debuissent Intpp. Sed et bonus Ulpianus silet. Me vero locus diu male habuit, propterea quod vix accipi posse videbatur de pace Antalcidea, quam constat omnes Atticos ubique tam vehementer detestari. Adeant, quibus hoc novum est, locos citatos a Moro ad Xenoph. Hellen. IV, 8, 12. Verum tamen quae alia pax in h. l. memorari potuerit, non inveniās, praesertim si Xenoph. Hellen. V, 1, 32. compares. Statuendum ergo, tres insulas, Lemnum, Imbrum et Scyrum, ex conditionibus istius pacis Atheniensibus relictas, Demostheni satis visum esse, ut dicere non dubitaret, eam pacem populo suo utilem et ex animi sententia factam. Magis hoc mihi persuasit locus Andocidis de Pace p. 95. quae tota Oratio insigne specimen est rhetoricae fidei. Omnino quum res publice gestae a Nostro narrantur, plerumque Oratorem narrantem audimus, non historicum.

§. 49. *Εὐεργεσίαν*. Nullius auctoritatis lectio est in Marg. Ben. *ἐπιγαμίαν*, quae tantopere arridet Taylora et Auger. Recte contra est monitum, *ἐπιγαμίαν*, h. e. *ius mutui connubii*, non privatis, sed civitatibus et populis dari moris fuisse. Occurrit res v. c. in Xenoph. Hellen. V, 2, 12. Psephism. Byz. et Perinth. in Orat. de Cor. p. 487. E. et in disertissimo decretorum omnium ibid. p. 504. E. *Εὐεργεσία* vero, h. e. *nomen et iura εὐεργέτου*, ornamentum est perhonorificum, quod civitates graecae privatis impertiri solebant, et fere etiam apud posteros mansit, ut Inscriptt. docent. Conf. Xenoph. Hellen. I, 1, 17. Demosth. in Aristocrat. p. 748. D. et Inscript. ap. Reines. Cl. VII. N. 23. Is autem honos, praesertim a Pop. Athen. profectus, non raro a principibus aliarum civitatum viris impense expetebatur. Xenoph. de Vectig. Athen. III, 11. Utebantur in hac re verbis, *ἀναγράφειν*, *ἀνακηρύττειν*, *εὐεργέτην τινὰ τῆς πόλεως*. Conf. Hemsterhus. ad Lucian. D. M. p. 367. Ceterum quum passim reges in historiis occurrant nomine *Evergetarum*, non dubito, quin ab eodem more ea appellatio ducta sit.

§. 50. *Ἐκείνως εἰ λογίσαισθε*, h. *si rem reputari- tis hoc modo*, aut ut vulgus loqui solet, *modo sequenti*. Vulgatam rationem omnium, qua *ἐκείνως* ad prius membrum reiicitur, mutavi monitu Taylora. Ita Isocrat. Paneg. c. 48. *Ἐκείνως εἰπών*. Aristid. supra §. 53. *Σκοπεῖτε καὶ ἐκείνως*, eodemque modo alii saepissime. Sic et *οὕτως*, *τόδε*, *τοῦτο*, *ἐκεῖνο*, *ἐκεῖθεν*, solenniter ad ea, quae in oratione proxima sunt, pertinent. Sic paullo mox, *Φέρε δὴ, καὶ ἐκεῖνο ἐξετάσωμεν*. Ubi item Taylorus corrigit *καὶ ἐκείνως*, sed frustra ibi quidem haud dubie.

50. Καὶ Ἀρχεβίῳ τῷ Βυζαντίῳ· καὶ τινες τούτων — Marklando ante καὶ τινες elapsum videbatur καὶ Ἡρακλείδῃ. Oblitus est addere, quae caussa cogat scriptorem, nomina ante posita hic omnia repetere. Satis poterat habere, ut arbitror, h. l. principem beneficii nominare. In seqq., τινες τούτων, notanda venit versuta admodum conversio ad adversarios, quum suffecisset universe dicere τινες ὑμῶν, τινες Ἀθηναίων. Non dubito enim pronomen illud οὗτοι nunc ad adversarios referre, licet sit, ubi in Oratore omnes auditores designat.

50. Μόνοι τῶν ἄλλων μετοίκων. Cur tandem μετοίκων? Scilicet loquitur de peregrinis, qui accepta immunitate domicilium Athenis collocarunt. Ita ibi sunt in numero τῶν μετοίκων.

50. Ἡ δὴλον, ὅτι φωνὴν οὐκ ἂν ἀνάσχοισθε. Exarant vulgo, ἢ δὴλον ὅτι, pars δηλονότι, et deinde, ἢ πᾶσι πρόδηλον. Utrobique ἢ circumflecti debere patet, et monuit Toupius ad Longin. III, 4. Vix ullum peccatum solennius est in libris. Ita quoque ἀνάσχοισθε particulam ἂν absorpsit in Wolf. et Tayl.

50. Οὐκοῦν αἰσχρόν, εἰ — ἂν ἡγοῖσθε — ἀκούσαισθε. Consentunt in scriptura ἡγοῖσθε edd. vett. praeter Ald. Herv. Wolf. Tayl., in quibus est ἡγεῖσθε, vitiose, ut iam vidit Markl. Sed mox omnes, et scripti et impressi, ἀκούσεσθε, non ἀκούσαισθε, ut de coniectura Marklandi Reisk. posuit. Non id erat imitatione dignum, uti nunc sero video. Particula εἰ iam sola est ad membrum consequens repetenda, ut hypothesis minus dubio modo proferatur. Conf. omnino §. 20. 57. 65. 100. 114. 146. Post paullo ne quis forte corrigat, ταῦτα λεγόντων, eadem qui dicunt, vetat op-

positio, quae latet in his, μέλλοντες μὲν εὖ πᾶσχειν
et ἐπὶ τῷ δ' ἀφ. τ. τ. πρ. εὖ. δωρεάς.

§. 51. Τὴν Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν. Posteriores
voces duae desunt in Bav. Ald. Herv. Felic. Wolf.
Tayl., in ceteris comparent, unde eas reduxit
Markl. Abesse quidem et hic nomen Potidaeae
potuerat non male. Verum dandum erat libris,
quod antea ingenio Marklandi dare dubitabam.
Urbes ipsae, quae memorantur, Pydna et Poti-
daea, Populo Athen. a Philippo ereptae Olymp.
105, 3., ne tironi quidem ignotae sunt. Sic etiam
de apta et plane egregia argumentatione totius lo-
ci nihil attinet monere. Istorum hoc est, qui
quum antiquos scriptores enarrant, lectores sibi
meros lapides fingunt.

§. 51. Ἡγοῦντο. Interpungunt hic signo interro-
gandi, nimirum decepti prava scriptura voculae ἡ
ante πᾶσι. Totum hoc membrum respondet ad
interrogationem, quae proxime praecedit.

§. 51. Τοὺς ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀδικήμασι γιγνομέ-
νους ἐκείνων εὐεργέτας. *Eos, qui hostes nostros deme-
ruerunt cum iniuria nostra, h. e. ita, ut nobis in-
iuriam facerent.* Πρὸς ἡμᾶς cum Reisk. rescripsi e
Par. 1. 6. Aug. 1. et Bav. pro vulg. πρὸς ὑμᾶς.
Sequitur θεῖναι νόμον ἡμῖν.

§. 52. Οὐκ ἔτ' εἰσὶν· ἀλλὰ τὰ ἔργα. Solen-
nis Atticorum locutio de defunctis, οὐκ ἔτ' εἰσὶν.
Aelianus, venator ubique talium, V. H. XII, 46.
Ἀπῆει, ὡς οὐκ ἔτι τὸν ἵππον ὄντα αὐτοῦ ἀπολι-
πών. Contra Andocid. de Myster. p. 60. Ἡ παῖς
ἀπέθανεν, ἡ δ' ἑτέρα ἐστὶν ἔτι. Post εἰσὶν unus
Par. 5. habet ἀλλὰ τὰ γε ἔργα, arreptum a Reisk.
pro temeritate sua. Procul dubio vulgatum for-
tius est.

52. Προσῆκει τὰς στήλας ταύτας κυρίας εἶναι τὸν πάντα χρόνον. Extritum mihi quoque ante ἵνα aliquando videbatur verbum εἶναι. Sed coniecturae nihil tribuo, et Aristidis lectio, κυρίας τηρεῖν τὸν πάντα χρόνον, citata in Art. p. 447., a lapsu memoriae est. Et deinde habemus εἶναι τὰ δοθέντα, simplici accusativo ad verbum εἶναι. Ceterum columnis, quae publicis et sacris in locis servabantur, publicas literas insculpere, Graecis inprimis morem fuisse, ipsa haec Oratio passim docet. Etiam supersunt ex antiquitate eius generis monumenta quaedam, quaerenda apud eos, qui de reliquiis graecarum artium scripserunt.

52. Τὸ ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν. In Reisk. exemplari legere cogimur ὑμᾶς τι ποιεῖν, ex Aug. 1., qui codex saepe verba traiecit, aut a scriptore traiecta ordinat ad libidinem.

§. 53. Τὰς μὲν συμφορὰς — καὶ δὴ λελυμένας. Non sine quadam insolentia συμφορὰι dicuntur κύριαι pro μένουσαι aut βέβαιαι, ut est in Epist. de Lycurg. libb. p. 198. E. Sic vero melius illucescit oppositio verborum, τὰς δωρεὰς λελυμένας. Quippe ex eodem genere sunt κύρια et λελυμένα. Particulas καὶ δὴ h. l. verte, paullo post donationem, alibi statim, continuo. Eas fortasse non intellexit, quisquis in Marg. Ben. scripsit, καὶ διαλελυμένας. In simili sententia Aristid. §. 27. supra a nobis editus adhibet voc. εὐθύς.

53. Εὖ ποιεῖν ὑμᾶς βουλήσεται. Pan. ὑμᾶς ἔτι βουλήσεται, Felic. ὑμᾶς τι βουλήσεται. Utrumque videtur interpolationi tribuendum. Et addito ἔτι non magis hic opus, quam supra §. 4. ante πεισόμεθα, aut §. 18. ante ἐδελήσει. Nisi rarissima quaeque scirem Reiskio carissima esse solere, mirarer hoc

quoque ab eo in textu inculcatum. Sed saepe ita putant in graecis et latinis aliquid deesse, si qui eas particulas, quas, quum ipsi latine scribunt, ubique e vernacula inferciunt, si suum *adhuc*, *iam*, *etiam*, et tot alia sua desiderant.

§. 54. Πάνν τοίνυν ἀχθοίμην ἄν — De externis hominibus hactenus: iam de civibus Atheniensibus. *Illud aegerrime ferrem, si hoc uno nomine lex a me iuste accusari videretur, quod externos multos bene de Republ. meritos immunitate spoliaret, civium autem neminem proferre possem dignum etc.* E vocabulis, πολλοὺς ξένους εὐεργέτας, medium male excidit in Ald. Herv. Felic. Ben. Wolf. Verbum est id ipsum, quod unum omnis sententiae vim sustinet, propter ea, quae sequuntur, τῶν δὲ πολιτῶν. Viderunt id et alii, et ex Par. 1. 2. 5. Ven. Aug. 1. Bav. restituit Reiskius. Id vero idem vir doctus non bene, quod δίκαιον in δικάίως mutat. Probat tamen Auger.

§. 55. Οὗτος γὰρ ἀνὴρ — Ipse longior spiritus, quo verborum comprehensio hic liberius se offert, indicium quoddam habet, hunc hominem ab Oratore studiosius ornari. Sed cuius tandem causa Cononem ornet, non dixit. Suspicioni igitur quum locus sit, rem factam opinor maxime propter illius ex Timotheo nepotem, cui et ipsi nomen Cononi fuit, de quo praeter alios loquitur Nepos in Timoth. c. 4. Ad hunc per aetatem quidem haec causa immunitatis pertinere potuit quam maxime. Iam quae res gestae h. l. attinguntur, eae non sunt reconditoris doctrinae, ut summam percurrere sufficiat. Duo insigniora, quae Cononem illustrarunt, sunt pugna navalis ad Cnidum, Olymp. 196, 3., novem annis ante De-

mosthenem natum facta, et eam mox secuta ἀνά-
 στασις τῶν τειχῶν h. e. restitutio murorum Piraei
 et Athenarum, quos Lysander diruerat. Pugna illa
 nihil celebrius, quippe qua Atheniensibus princi-
 patus Graeciae, quem belli Peloponnesiaci infelix
 exitus ademerat, gloriose restitutus est. Vid. An-
 docid. de Pace p. 100. Dinarch. in Demosth.
 p. 11. Isocrat. Panegy. c. 41. cum aliorum lo-
 cis, quos ibi adfert Morus p. 80. Cuius notae
 occasione lubet notare, eandem pugnam, quae
 ubique a Cnido, urbe Rhodo vicina, nomen ha-
 bet, etiam a Schol. nostro ad §. 58. περὶ Ῥό-
 δον factam dici, quam lectionem in Isocrate mi-
 rus consensus librorum firmat. Ac fortasse huc
 pertinet monitum Ernesti ad Xenoph. Mem. Socr.
 III, 5, 4. Porro, bellum illud quum unis copiis
 Persicis confectum sit a Conone, plane nihil ad-
 iuto a civibus suis, vere adiicitur παρ' ὑμῶν οὐδ'
 ἤντινοῦν ἀφορμὴν λαβών. In quo vox ἀφορμή ad pe-
 cuniam, naves, milites, omnem apparatus belli
 gerendi pertinet. Conf. de ea voce Pricaeum in
 Ep. I. ad Timoth. V, 14. Sed ne quid omitta-
 mus, e verbis, ἐκ τοῦ Πειραιῶς, articulum eximit
 Dionysius περὶ λεκτ. Δημοσθ. δειν. T. VI. p. 997.
 et Aristid. Art. p. 456., a quo bene notatur loci
 virtus ex adiunctis περιστάσεσι. Etiam Aug. 1.
 μετὰ τὴν τ. Δ. κάθοδον τὴν ἐκ Πειραιῶς, idque in
 textum allegit Reisk. Non nego, hac in formula
 hunc usum vulgatiorem esse; nec desunt tamen,
 nisi fallor, additi articuli exempla, quae nos in
 quoque loco ad fidem codicum reducant. Mox
 de oppresso statu Athenarum sequitur, τῆς πόλεως
 βαῦν οὐδεμίαν κεκτημένης. Quod paullulum a veri-
 tate rerum recedere dixeris. Constat, pacis legem

Atheniensibus reliquisse 12 naves longas. Vid. Wesseling. ad Diod. Sic. T. I. p. 630. At quidni Civitas afflicta posthac eo videatur devenisse, ut plane nihil navium haberet? Bellicas dico: aliae quippe nihil ad rem. Iam prope eodem redit, quod Noster de Cor. p. 488. E. et alii iisdem fere verbis de hoc tempore aiunt, οὐ ναῦς, οὐ τεῖχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης. Ceterum ἀρμυσταὶ si cui minus ex historia noti sunt, adeat Mausac. ad Harpocr. h. v. aut Mori Indicem Xenoph. Hellenic.

§. 56. Καὶ γάρ τοι μόνῳ τῶν πάντων αὐτῷ — Frustra Markl. adscripsit, legendum τοιγάρτοι, itaque. Vid. Hoogev. Doctrin. Particc. gr. XXIV, 2, 2. ubi de particulis illis bene agitur. In seqq. ἐπειδὴ Κόνων — συμμάχους continetur inscriptionis tantum ea pars, quae facit ad consilium huius loci. Absolute ibi interiectum est φησίν, aut, si mavis, subaudi ὁ γράψας. Vana autem sunt, quae ad verba, μόνῳ τῶν πάντων, Schol. habet. Melius patebit eorum vis, si cogitemus, novum tunc eum titulum *liberatoris sociorum* fuisse, immo omnino antehac inauditum, monumentis publicis nomen civis aut etiam imperatoris inscribi. Optime id docemur a Demosth. de Rep. ord. p. 126. D. quae sententia ab eo ad verbum fere repetitur in Orat. adv. Aristocrat. p. 757. C. Conf. Aeschin. in Ctesiph. p. 458., quo loco etiam postea utemur.

56. Φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, *gloria apud Vos solos*. Nam ita verte, quo oppositio Atheniensium et universitatis ceterorum populorum clara sit. Lycurgus in Leocr. p. 144. Περὶ μὲν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι. περὶ δὲ τούτου,

τούτου, ὃ τι ἂν βουλευέσθῃτε, παρὰ παντί τοῖς
Ἑλλησιν ἔσται λόγος. Aeschin. in Ctesiph. p.
433. A. Οὐκ ἄετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σε-
μνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν
αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ Δήμου. Conf.
dicenda ad §. 69. p. 303.

56. Τούτου τὴν δόξαν τὸ τῆς πόλεως ὄνομα καρ-
ποῦται. *Eius rei gloria nomen patriae fruitur.* Vid.
de hoc usu verbi καρποῦσθαι pro vulgari κομίζε-
σθαι, quod infra §. 128. et 138. occurrit, Valcke-
narium in Euripid. Hippol. p. 211. et 318.

56. Χαλκῆν εἰκόνα ἔστησαν πρώτου. Verba, ὥς-
περ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος, reliquae structurae
interposita sunt, id quod Wolfius vertendo recte
expressit. Ad πρώτου nunc prioris membri pro-
nomen αὐτοῦ facillime suppletur, et meram inter-
polationem olet Felic. et Man. lectio, χαλκῆν εἰκό-
να μετὰ τὸν Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα ἔστησαν πρώ-
του. Mirificus est Taylorus, cui haec placeant.
Quanquam sententiam quidem interpolator haud
male cepit. Contra accidit Meursio in Pisistr.
c. 14., ubi de aeneis statuīs Harmodii et Aristo-
gitonis, in foro positis, testimonia aggerens, pri-
mum pessime locum nostrum explicat, tum peius
etiam corrigit scribendo, ἔστησαν προτού, *statue-
runt antea.* Prorsus legitimus est secundus casus
πρώτου, quoniam perpetuo usu dicitur εἰκόνα στή-
σαι τινος, *statuam alicui ponere*, ut ἱερὸν ἰδρύσασθαι
θεοῦ τινος et alia. In promptu est locus, et huic
constructioni firmandae aptus, et memoriam simul
de hac statua et regis Evagorae servans, ex Iso-
crat. Evag. p. 293. Ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν
ταῖς μεγίσταις τιμαῖς, καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσα-
μεν, οὐπερ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον

ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν, ἀμφοτέρων ὑπόμνημα, καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους. Praeterea conf. Ulpian. ad Or. in Mīdīam p. 655. B.

§. 56. Καὶ τοῦτον. Id est, *Cononem non minus quam veteres illos, Harmodium et Aristogitonem.* De reliquo, etiam hic statim plura psephismata habemus, de honoribus singulis, credo, Cononi a Republica decretis.

§. 57. Τότ' ἐτιμήθη. Schol. codicis Bav. explicat lectionem ἐπετιμήθη adscripta glossa, ἐδοξάσθη. Non multo meliora sunt reliqua, quae propria habet Schol. ille, primum a Reisk. editus.

§. 57. Εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρεαὶ — Expectes ut dicatur, παρὰ τῶν ἄλλων. Illud tamen, quum varie passim huius praepositionis rectiones commutentur, damnare non ausim. Sequenti versu vox μόνης relata est ad plures donationes ceterorum populorum, contra quas posita *unius* Populi Athen. donatio, quamlibet multiplex, duntaxat pro *una* haberi potuit. Τοῦτο autem videtur dici *haec pars doni nostri, h. e. immunitas.* Vide ad §. 100. et 126. Aliter Markl., cui τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται significat, τοῦτο τὸ βέβαιον μένειν ἀφαιρεθήσεται, *haec stabilitas eripietur.* Quae ratio sane durissima.

§. 58. Εἰ παραδείη, πῶς Θεμιστοκλῆς ταῦτό τοῦτ' ἐποίησε. Scilicet κλέπτων τὴν τῶν Ἀθηναίων τείχισιν, Aelian. V. H. III, 47. Rem, post auctorem principem, Thucydidem I, 90., nusquam non repetitam, accuratius quam pro modulo descriptionis persequitur Nepos Themistocl. c. 6. ubi v. Intpp. Noster locus inprimis placet nativa quadam narrandi elegantia.

§. 59. Λέγεται ἐκεῖνος — οἴχεσθαι πρεσβεύων — ἀρνεῖσθαι — κελεύειν — παραινεῖν πέμπειν ἑτέρους. En verba contigue posita, quae summam compagem periodi faciunt; reliqua interiecta sunt. Rationem structurae satis ostendit interpunctio nunc inducta, vixque opus est notare vulgatae lectionis in ultima voce vitium, παραινεῖ, etsi ita omnes ante Taylorum.

§. 60. Παρακρουσαμένους. Premitur quodammodo Themistoclis factum significatu humilis fraudis, qui huic verbo adhaeret ex origine sua. Harpocratio: Παρακρούεται, ἀντὶ τοῦ ἐξαπατᾶ. Πολὺ δὲ ἐστὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἀττικοῖς, καὶ παρὰ Δημοσθένει ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς. Μετῆκται δὲ τοῦνομα ἀπὸ τοῦ τοὺς ἰστάντας τι ἢ μετροῦντας κρούειν τὰ μέτρα καὶ διασεῖειν ἕνεκα τοῦ πλεονεκτεῖν· καὶ ὡς Σοφοκλῆς πού· Ὡς μήτε κρούσης, μήθ' ὑπὸ χεῖρα βάλης. Verbo quater usus Demosthenes in Philippicis, Olynth. II. p. 22. A. Philipp. II. p. 66. E. 68. B. De Halon. p. 67. B., longe frequentius in reliquis Oratt. Et in Macart. p. 1032. D. eadem vi, qua h. l., opponuntur inter se νικᾶν et παρακρούσασθαι. Ad haec conf. Valcken. Animadvv. ad Ammon. III, 8., qui aliud simile comparat, κρουσιμετρεῖν.

60. Τῶν διδασκόντων ὑμᾶς. Sic Wolfius et Taylorus, ante quos obtinebat ἡμᾶς. Nostra scriptura potior videtur, eandemque in iisdem his verbis habemus §. 132. At Aug. 1. pronomen prorsus abiecit; id quod novissimo editori placet. Nobis non item.

§. 61. Εἶεν! ἀλλὰ νῦν Δία — Ad locum venimus, ad quem Orator omnem vim dicendi, quae in huius quidem dictionis orationem cadere pos-

set, et omne πάθος suum reservasse videri debet. Chabriae honores et praemium propter heredem eius, Ctesippum, sibi inprimis cordi esse, si aliunde non constaret, facile id quemque huius loci tractandi modus et artificium doceret. Nec minus illud artificiose, quod nunc demum ad hoc argumentum ducimur, ducique videmur temporum ordine magis quam aliquo consilio Oratoris. Neque tamen ullus erat huic argumento locus magis idoneus. Praeterea ipse transitus artem habet, quam scite notat Scholion cod. Bav. Τὸ σχῆμα τῆς μεταβάσεως πάνυ θαυμαστόν· τὸ γὰρ μὴ ἐκ περιβολῆς, μηδὲ πεφροντισμένως, ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν, ἀφείλετο τὴν ὑπόνοιαν τοῦ δοκεῖν πρὸς χάριν ὑπὲρ τοῦ Χαβρίου παιδὸς λέγειν κ. τ. λ.

§. 62. Ὅν μὲν οὖν τρόπον — Aristides hunc locum pro exemplo praeteritionis laudans in Arte p. 459. sic scribit: πρὸς Πελοποννησίους ἅπαντας — ἐν Αἰγίνῃ καὶ ὅσα ἐνῆν πρῶην ἐποίησε, καὶ μετὰ ταῦτα — ἐπελθὼν ὀλίγου χώραν — οὔτε ἀδύνατον κατὰ — τῆς παρ' ἐκάστῳ περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης. In quibus plura memoriae errore vitata sunt. At illud, ὅσα ἐνῆν πρῶην ἐποίησε, monstrum scripturae est, e vestigiis verae lectionis natum.

62. Ὑμᾶς ἔχων, πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίους — Unum ὑμᾶς intelligi debere ὑμᾶς μόνους, evincitur oppositis verbis, quae continuo adduntur, *contra Lacedaemonios omnes*. Cur locum minus sanum aut integrum putemus, causam nullam video. Sed illud ὑμᾶς ἔχων, h. e. *a Vobis solis comitatus, cum unis copiis Vestris*, magis oratorie dictum videtur, quam ex veritate. Aliud agebat vir doctus, qui explicando iungebat ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔχων, vertens: *quomodo Vos habentes, quomodo comparatos, in quan-*

ta rerum omnium inopia, quanta infirmitate et animorum deiectione. Tot verba ut cassa palearum evanescunt emendata interpunctione, quae saepe in illius editione abominabilis est. Quod historias in h. l. attinet, praeter Xenophontem, qui eas minus accurate prodidit, vide Diodor. Sic. XV, 25. seqq. et Nepot. Chabriam, quod scriptum tamen totum ieiunius compilatum puto e Theopompo. Res summas ut brevissime complectar, post Thebas ope Pelopidae, Mellonis, aliorumque liberatas, atque Piraeum a Sphodria occupatum, Thebani, Athenienses et aliae gentes Graeciae Olymp. 100, 4. societatem belli coeunt contra Lacedaemonios, qui resumtis viribus tunc superbius dominabantur. Bellum administrat Chabrias, qui iam Olymp. 96, 4. bello Corinthiaco ducem fortem se praestarat, cum eo Timotheus, Cononis filius, et Callistratus, Orator alias nobilis. Eodem, quo bellum exarsit, anno fit pugna illa apud Thebas, noto Chabriae strategemate insignis, et alia, eodem duce, apud Naxum navalis, cuius victoria ubique celebratur, quippe a bello Peloponnesio prima, quam Athenae propriis viribus ex Lacedaemone retulerunt. Vid. Diodor. XV, 35. Plutarch. Camill. p. 138. B. et Phoc. p. 744. C. Graeciae populi etsi LXX. fere in illud foedus convenerant, tamen Peloponnesii ut accederent, adduci se passi non sunt. Hinc explic. πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίους. Mox ἐν Θήβαις, *ad Thebas.* Saepe ἐν est *prope, ad, apud.* Conf. Ernest. ad Callimach. H. in Dian. 238. Sequitur Gorgopas, Lacedaemonius, ἐπιστολεύς navarchi Hieracis, a quo relictus erat Aeginae. Sed legitur hoc apud unum Xenoph. Hellen. V, 1, 5. seqq. Quo ex fonte cor-

rex Scholion, sic vulgo lectum: Στρατηγὸς ἦν Θηβαίων· ὃν κτείνει Χαβρίας ἐν Αἰγίνῃ ἀπιόντα βοηθῆσαι Εὐαγόρα. Dein ὅσα ἐν Κύπρῳ τρόπαια ἔστησε, scilicet Evagorae Persarum armis petito publice in auxilium missus Chabrias circ. Olymp. 97, 3. Vid. Diodor. XIV, 98. et Cornel. Nep. Chabr. c. 2. ubi vel hic locus Demosthenis Lambino satisfacere debebat. Μετὰ ταῦτα ἐν Αἰγύπτῳ, quo sua sponte venerat, ut privatam operam Aegyptiis navaret, primo Olymp. 100, 4, iterum 104, 3. Vid. Diodor. XV, 29. et 92. et Cornel. l. c.

§. 63. Ἐνίκησε μὲν τοίνυν Λακεδαιμονίους ναυμαχία — Plura hoc in loco oratorie exaggerata esse ad Chabriam ornandum, suspicionem movent, quae paullo post leguntur de nulla urbe, nulla navi, nullo milite, ductu illius amissis. Talia haec sunt, quae post hominum memoriam nulli unquam ne felicissimo quidem duci contigerunt. Potest autem fieri, ut res, quas hodie ignoramus, splendida haec mendacia Atheniensibus verisimiliora fecerint; nec sane rationem narrationis huius in omnibus explorare nobis licet. Conf. Wesseling. not. ad Diodor. T. II. p. 29.

63. Πεντήκοντα μιᾷς δεούσας. Usitata haec est structura iam inde ab Herodoto pro vulgari, μιᾷς δεούσης, quamvis haec posterior non minus apud optimos auctores occurrit. Priorem h. l. poscebat consensus librorum, Ital. Vind. Bodl. Aug. 1. quibus accedunt Tayl. et Reisk.

63. Εἴλε δὲ τῶν νήσων τούτων. *Insularum, quas nostis*, ut bene Reiskius, textum defendens contra Marklandum, qui mavult abesse τούτων. Et abest utique in Aristid. Art. p. 472., quo loco ille uti potuisset, si auctoritatem capere voluisset e lapsu

memoriae. Verum est, et Cyclades et reliquas insulas, nomine societatis Atheniensibus subiectas, simpliciter passim vocari τὰς νήσους. Ita et superius §. 55. ubi v. Ulpian. Sed repudiata coniectura sua ipse Anglus ad Demosth. de fals. leg. p. 384. ed. Reisk. recte docet, pronomen οὗτος de rebus absentibus quidem, sed bene notis poni, quod antea iam idem ostenderat ad Maximum Tyr. Diss. XXIII. p. 694. Minus recte locum exponit Taylorus ad Or. in Midiam p. 641.

63. Οἱ πρεσβύτατοι. Venetus et quodammodo Bav. exhibet πρεσβύτεροι. Cuius lectionis patrocinium, quod olim Taylorus suscepit, ego nunc ita exsequar, ut paucis dubium sit futurum, quid auctor reliquerit. Statim id in oculis positum est, quum Chabrias vix quadriennio ante hanc Orationem habitam occubuerit, (Olymp. 105, 3.) hoc amplius, quum inter pugnam Naxiam, in qua maxime virtus viri enituit, et Orationis nostrae tempus tantum XXV. anni intersint, causam adesse nullam, cur in rebus ab eo gestis non alii testes citentur quam nati maximi. Quid enim? An sexagenariis aut etiam maioribus opus erat, ut essent, qui Chabriam in glorioso cursu laborum vidissent, aut ipsi sub eo meruissent? Minores autem sexagenariis nemo unquam sanus in numero τῶν πρεσβυτέρων habuit. At probabile est, tam prima acta viri, quam extrema, atque illud tempus omne, per quod meritis floruit, ab Oratore respici. Sic usque ad Olymp. 96, 4. retrahimur, quo ille anno primum imperatoriae artis specimen dedit. Vid. Diodor. XIV, 92. Ratio haec tuendae receptae lectionis ita mihi ipsi aliquando placebat, ut nihil ab ea recedendum putarem. Sic

vero in contextu relictum est, quod ipse Orator damnare videri debet. Supra enim §. 40. ad fidem τῶν πρεσβυτέρων provocabat, etsi de re antiquiore et circiter Olymp. 96, 2. gesta loquens. Ex Ulpiani graecitate Demosthenem nec arguere volo, nec defendere. Mirum tamen sit, si ab illo Noster accurati sermonis usu vincatur. Etenim ille ad §. 55. p. 66. quum Cononis victoriam ad Cnidum memorat, τῶν πρεσβυτέρων habet. Ea autem victoria XXXX. annis hanc Leptineam caussam praegreditur.

§. 64. Τρόπαιον οὐδέν ἄφ' ὑμῶν τε καὶ κείνου. Frequentissimus est hic usus particulae ἀπό, ubi tropaei de populo positi mentio fit; fortasse inde ductus, quod armis tropaea ornari solebant, victo hosti detractis. Verum simpliciter quoque dicitur τρόπαιον στήσαι τινων vel κατὰ τινων. Exemplum dabit Taylor. ad Lysiae Or. fun. p. 89.

64. Τῶν τροπαίων οὗ ἕκαστον. Quo loco quodque. Sic et paullo ante accipio οὗ ἑκάστην, non, cuius populi. Iam πράξεις Χαβρίου, quae recitantur, scriptum id videtur mihi Oratoris fuisse, et huic actui destinatum, non publicum.

§. 65. Καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἶη, μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν — Annotari, non corrigi debebat structura huius periodi, cuius duo primaria membra negligentius et sine ullo coniunctionis vinculo posita sunt. Dicas quidem cum Lambino, ante μίαν a praegresso εἶη absorptum deesse εἰ, quod expectes ad εἰσήγγελον, ἀπολώλει et ἔσται. Sic autem minimo intervallo ter eandem particulam legemus. Quod ut caveret, quidni potius statuamus auctorem ad illud genus constructionis ἀσύνδετον devenisse? Similiter locum vindicat Reisk. contra

Marklandum, qui ὅτι addi volebat post εἶη. Id vero vel propter hypothesein dubie expressam h. l. non placet. Etiam plura obstant remedio Augerii, ad superiorem periodum trahentis verba, καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἶη. Porro in οὗτοι post εἰσήμελον eadem amarities inest, quae antea §. 50. Simul in transcurso mores Populi notantur. Una urbs, una minima classis amissa, imperatori rebus optime gestis claro in crimen προδοσίας ducitur, et capitis periculum afferre potest. De actione εἰσαγγελίας vid. Salmas. de Mod. usur. p. 589. et Herald. ad I. A. et R. p. 221. Mox quae sequuntur, ἑπτακαίδεκα μὲν κ. τ. λ., hinc descripsit Aristid. Declamat. §. 103., forsan alio nullo auctore nixus. Denique in extremo membro e Bodl. et Marg. Ben. recepi τηνικαῦτα δὴ monitu Taylorig et Auger. Primum defensio vulgati δέ, qua Reisk. utitur, mihi displicebat; tum animo obversabantur exempla bene multa, in quibus plane ut h. l. postrema pars periodi illata habet verba, τηνικαῦτα δὴ, τότε δὴ, εἶτα δὴ, *tum vero, tum deinum*. Ac plurimis recte ita fecisse videbor, quum VV. DD. passim negent, particulam δέ ab Atticis in apodosi adhiberi. Atqui nunc nec hoc satis exploratum dico esse, et locos in iisdem Atticis superesse non paucos, qui huic decreto repugnent, quamvis iam plures nobis subtraxerint editores, qui de mera coniectura δέ in δὴ mutarunt. At vero rem, quam ne ii quidem satis subtiliter tractarunt, qui de particulis data opera scripserunt, ut Hoogevenius, quando iustam declarationem hic locus non capit, equidem universe attingere malui, quam culpam, si qua mea est, celare.

§. 66. Φανήσεται. In hoc futuro forsitan aliquis offenderit. Sed et alibi sic Attici. Ut Ae-

schin. in Ctesiph. p. 440. A. Δημοσθένης ἐνιαυτὸν βουλευσας, οὐδεμίαν πώποτε φανεῖται πρεσβείαν εἰς προεδρίαν καλέσας, ἀλλὰ τότε μόνον καὶ πρῶτον κ. τ. λ. Ellipsis est, εἰὰν σκοπῇτε. Plene supra §. 25. Οὗτος, ἂν σκοπῇτε, φανήσεται συνεχῶς ἡμᾶς εὖ ποιῶν.

66. Τὰς παλαιὰς χάριτας μείζους τῶν καινῶν ἐγκλημάτων. Vulgo ante Tayl. erat κοινῶν ἐγκλημάτων, nullo sensu; ut Reisk. ipse mutaverit. De Chiis, non magis cognoscitur ex historiis, quae praemia Chabriae dederint, quam illud, quod de Conone ab aliis populis ornato legimus §. 57. Ceterum antitheta praeclare h. l. cumulata pro se quisque notabit. Conf. ad §. 22. p. 244.

66. Ἐπ' ἐκείνους ἐλθὼν ἐτελεύτησεν. Occidit videlicet Chabrias in obsidione Chii, belli socialis anno primo, Olymp. 105, 3. Interitum eius narrant Diodor. XVI, 7. et Nepos extr.

§. 67. Καὶ μὴν καὶ κατ' ἐκεῖνο — Posteriore καὶ carent Ald. Herv. Felic. Wolf. Reddidit e ceteris libris Taylorus, qui confert locos similes §. 78. 112. Ut sit: *At vero vel solo hoc nomine* (ut cetera omittam) *indignum in modum cum Ctesippo ageretur* etc. Κατὰ τι est propter causam aliquam. Hodie dicunt verbis latinis quidem, sed male usurpatis: *ratione alicuius rei habita*. Iam quae particula principio deerat, eadem ante voc. οὐδενὸς Taylora abundare videtur, et Reiskius expunxit de auctoritate Par. 1. Aug. 1. Bav. Quod licet et Augerio placeat, imitari nolui idcirco, quod vi intendendi, non copulandi, acceptae particulae ratio constat. *Chabrias etsi saepe exercitum Vestrum duxit, tamen ne unius quidem filius per eum orbis factus est*. Occurrit certe καὶ εἷς, vel unus, quod accedente ne-

gativa quid aliud est, nisi *ne unus quidem*? Quanquam an ita frequentetur forma, καὶ οὐδείς, nunc non praestarem, quum certa illius exempla non succurrant. Notarunt sibi fortasse diligentiores.

67. Οὕτω γάρ, ὡς ἀληθῶς ἔμοιγε φαίνεται, βεβαίως πως ἐκεῖνος ἐγένετο φιλόπολις. Egregie textum depravat scriptura, quam Taylorus, e librorum quorundam vestigiis erutam, vulgatae praefert: οὕτω γάρ, ὡς ἀ. ἔ. ἐφαίνεται βεβαίως ἐκεῖνος εἶναι φιλόπολις. Ubi simul hoc mirum, quod ab illo vocula πως post βεβαίως tanquam inutilis proscribitur. Quoties haecce enclitica sic adverbiiis iuncta in Atticis occurrit! Fortasse delusit virum optimum editio Wolfii, male verba dispungens. Nostri: *Er war so ganz (so aus festen Grundsätzen) Patriot etc.*

67. Ὑπὲρ ὑμῶν ἐχρῆτο τούτῳ, h. e. τῷ ἀσφαλεστάτῳ. *Vestra quidem caussa hac summa cautione utebatur.* Ita de Agesilao Xenophon Hellen. IV, 3, 12. Ἐνταῦθα δὴ ἀνδρεῖον μὲν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀναμφισβητήτως· οὐ μέντοι εἵλετό γε τὰ ἀσφαλέστατα κ. τ. λ. Quem ad locum conf. Plutarch. in Pelop. p. 278. Deinde Wolfius pessime coniicit ἐπειδὴ τότε. Τὸ κατ' αὐτὸν scil. μέρος est quantum in eo situm est, quod ad eum pertinet, pro virili, per se, sine aliis. Itaque vertes: *Sua autem caussa, quum per se in loco periculoso ei decertandum esset, cautionem illam miles neglexit etc.*

§. 68. Ἄ ὑπὲρ ὑμῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος ἔστησε. *Tropaea, quae statuit tum, quum imperator erat Vestri exercitus, ad verbum, Vestro nomine, Vestra auctoritate.* Ἐστρατήγησε γάρ ὁ Χαβρίας καὶ ὑπὲρ ἄλλων τινῶν, ὑπὲρ Κυπρίων καὶ Αἰγυπτίων. Sed illis

ab eo parta tropaea nihil huc pertinent. Isocrat. de Conone Paneg. c. 41. Ὑπὲρ τῆς Ἀσίας στρατηγῆσας τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν κατέλυσεν. Notanda haec vis particulae ὑπὲρ, cuius immemor Marklandus sic verba connectit, ἃ ὑπὲρ ὑμῶν ἔστησε, quae *Vestrum in commodum statuit*. Ipsam structuram non reprehendo, στήσαι τρόπαια ὑπὲρ τινος, eamque adeo memini me in Oratoribus legisse. Verum sic verba ambigue traiecta essent.

68. Οὐ σκέψασθε καὶ λογιῆσθε; *Considerate Vobiscum et reputate*. Nam est illud pro imperativo. Conf. ad Platon. Sympos. II, 11. Proxima redde: Non iam de lege iudicium est, utrum illa utilis sit, an minus, sed de Vobis, utrum digni in posterum beneficiis sitis, necne sitis. Repetitur non sine gravitate ἐπιτήδειος in altero membro. Proprie enim et solenniter dicitur νόμος ἐπιτήδειος, *lex bona, civitati utilis, ideoque iubenda*. Ceterum nescio an in voc. δοκιμάζετε Atticus auditor cogitarit δοκιμασίαν, qualis fere candidatis apud Athenienses subeunda erat, quae ipsa habebat speciem κρίσεως.

68. Πάσχειν ἔστε εὖ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον. Traiectio est, cuiusmodi innumerae sunt apud utriusque linguae auctores optimos, et, ni fallor, apud Atticos maxime, etiam multo liberiores. Quarum ego causam modo in negligentia quadam sermonis, saepius in numeris oratoriis, aut simili in re, quaerendam arbitror. Aug. 1. tamen invertit, ἔστε πάσχειν, posteaque, τὸ Χαβρία ψηφισθὲν ψηφισμα. Utrumque intrusit Reisk. contra fidem ceterorum codd. omnium.

68. Ὅρα δὴ καὶ σκόπει. δεῖ γὰρ αὐτὸ ἐνταῦθα εἶναι πού. Leguntur haec verba apud Suidam in voc. ὄρα, sed nuda hodie et elapsis iis, quae

Lexicographus adscripserat. Ibi, opinor, notarat figuram *αὐτοσχεδίου*, qua Orator nunc utitur. Nam Orationes, quotquot ex antiquitate supersunt, quamvis pleraeque omnes post demum sint literis perscriptae, quam publice habitae essent, occurrunt tamen in iis loci artificiose sic commentati, ut in rem praesentem adducti non legere videamur elaborata, sed audire ex tempore fusa. Ita Demosthenes h. l. scribam nobis ob oculos ponit cunctantem et psephisma requirentem, quem iubet circumspicere curatius; mox ut homini spatium ad quaerendum det, simulans se quod in solum, ut dicunt, loqui velle, ad novum enthymema in Leptinem accingitur. Simile quid reperitur in notabili loco Nostri de fals. leg. p. 325. E., ubi, si quando proposito aliena legere lubebit, legas Reiskium in Not. p. 716. Demosthenis hunc quoque modum imitator Romanus, non magnopere ille de verbis singulis aut sententiis exprimendis sollicitus, sed artem universam graeci exempli aemulatus, hunc ergo modum Cicero transtulit in Verrinam IV, 3. hoc est, in eam Orationem, quam scriptam tantum scimus esse, non habitam. Ibi quum dixit, *Canephorae ipsae vocabantur*, statim auditorem aliquem de nomine artificis interrogare se simulans, quasi ipse talis rei rudis, addit: *Sed earum artificem quem? quemnam?* Tum parvo intervallo: *Recte admones; Polycletum esse dicebant.* Quae ultima verba sic efferuntur, ut nomen artificis Oratori ab aliquo ex corona suggestum videatur. Iam ex tribus his locis puto cognosci posse, cur ita antiqui fecerint, quum consulto fecisse appareat. Nimirum sicut poetae scenici fabulas suas ita faciunt, ut etiam in cubiculo lectae nos mente

animoque in scenam abripiant: eodem plane modo illi, quorum scena erat forum et iudicia, ita nativum colorem quendam et gratiam putarunt orationibus scriptis accedere, si habitis essent simillimae; qua arte lector sibi e cubiculo suo videretur in solem et pulverem translatus. Simul non dubium est, hanc speciem extemporalitatis ἀξιώπιστατον ποιεῖν λόγον, quod ad h. l. observat Aristid. in Arte p. 467. Ad Ciceronis locum conf. Quintil. IX, 2, 61.

§. 69. Τιμῶντές ποτε Ἰφικράτην. — Scilicet Iphicratem donarunt statua aenea, victu Prytanei, aliis praemiis, teste Demosth. in Aristocr. p. 746. B. Quocum conf. Aeschin. in Ctesiph. p. 467. D., ubi etiam similium honorum Timothei meminit, et rerum, quae suos utrique meruerant. Ἐπερώτησον τοὺς δικαστάς, inquit ille Demostheni, coronam affectanti, εἰ ἐγίγνωσκον Χαβρίαν καὶ Ἰφικράτην, καὶ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν, διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν, καὶ τὰς εἰκόνας ἔστησαν. ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι Χαβρία μὲν διὰ τὴν περὶ Νάξου ναυμαχίαν, Ἰφικράτει δέ, ὅτι τὴν μάραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε (v. locc. laudd. a Lambin. ad Cornel. Nep. Iphicratem et Wesseling. ad Diodor. T. I. p. 712.) Τιμοθέω δέ, διὰ τὸν περίπλου τὸν εἰς Κέρκυραν. His conf. loca, quae designant Muret. Var. Lectt. VIII, 22. et Taylorus ad Lysiae Fragm. p. 18. seqq.

69. Στράβακα καὶ Πολύστρατον. Posteriores una cum Chabria et Iphicrate ducem fuisse conducticii exercitus (τοῦ ξενικοῦ ἐν Κορίνθῳ. Conf. Aristoph. Plut. 173. ibique Schol. et Harpocr. hh. vv.) novimus ex Philipp. I. p. 50. D. Quo loco Didymus quum temere poneret Πολύτροπος, non videtur

is nostrae Orat. meminisse. Vid. Harpocrat. v. Πολύστρατος ibique Maussac. et cf. Apsin. p. 704. Post Maussacum tamen eidem loco emendando operam dederunt Turrellius et Lucchesinus. Sed illius quidem correctio, Καλλίστρατος, fluxit e notula Wolfii, quae diversa bella confundit, Corinthium et Boeotium. Prior et ipse de commendatione Iphicratis ornatus, Strabax, videri potest Iphicratis in eodem bello adiutor fuisse. Hominem aliquanto melius nossemus, nisi manci hodie essent Harpocratio et Suidas, qui ipse iam olim mutilo exemplo Harpocratonis usus videri debet. Clearchum suspicatur Reiskius eundem esse, qui Heracleae, Pontica urbe, tyrannus fuerit ab Olymp. 104, 1. ad Olymp. 106, 4. auctore Diodoro XV, 81. et XVI, 36. Mihi in homine, aliunde ignoto, nec ulla re hic nobis notato, coniectura abstinendum videtur.

69. Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμήθη παρ' ὑμῖν μόνος. Per se αὐτὸς est μόνος, ab aliis seiunctus. Vid. Hemsterh. ad Lucian. T. I. p. 230. Sed nonnunquam utraque vox coniungitur, praesertim quum vim quandam sententia habet. Exempla dabit Abresch. in Thucyd. T. II. p. 223. Frequentius latine iuncta leguntur unus et solus.

69. Πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν ὁμοίως. Haec copulavit Reisk., ne indicio quidem ad lectorem facto. An ita iungi voluit πάντας et ὁμοίως? Quod alibi quidem fit, in Nostro quoque de Cor. p. 473. ubi ineptit Tayl. Quidquid voluit ille, si quid omnino voluit, nunc verbum ὁμοίως sententiae ipsius claro tenore ad sequentia trahitur. Nec aliter edd. ceterae, etiam Ben. Verius ille §. 70. de monitu Taylari ante ἐδώκατε inserit τότε, quod de-

fit in impressis plerisque. Id primum commendatur a proximo νῦν, tum a libris, Par. 1. 5. Pan. Ital. Vind. Aug. 1. Marg. Vin.

§. 70. Οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἀρμόττει δοκεῖν. Nemini profecto praeter Taylorum placeat lectio, ἀρμόττειν δοκεῖ, ex Lind. Vind. et MSS. Felic. aliisque. Mera est corruptio. In proximis manifesta vis particulae παρὰ de tempore, quod praesens vocant. Opponuntur inter se, παρὰ τὰς εὐεργεσίας, atque ἐπειδὴν χρόνος διέλθῃ βραχύς.

70. ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΧΑΒΡΙΟΥ ΤΙΜΩΝ.
Reposui cum Reiskio ΨΗΦΙΣΜΑ pro vulgato, ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. Correctionem ante illum fecerat Marklandus ex §. 68., ubi clare est unum psephisma, non plura. Accedit correctioni auctoritas quaedam a Bav., qui habet ψήφισμα Χαβρίου τιμῶν. Nec ego sine auctore textum mutassem, memor eorum, quae scripsi in §. 35. Honores, Chabriae a Populo decreti, quantum quidem liquet, fuerunt statua in foro posita, et haec immunitatis donatio, fortasse alia plura. Statuae in transitu meminit Aeschin. in Ctesiph. p. 467. E. Conf. Diodor. XV, 33. et Nepos c. 1. Dederunt autem eos honores Chabriae adhuc vivo, quod praeter Nepotem l. c. Noster docet §. 68. Εἴτα ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνος κ. τ. λ.

§. 71. Οἷς ἀκηκόατε. Non dubitem, a Phormione oratore. Nisi quis πολλοὺς ἄλλους accipere malit de exteris, Corinthiis, Thasiis, Byzantiis, de quibus ante; ut ita distinguantur a civibus, Conone et Chabria. Sed illud probabilius. Etsi Demosthenem miror hic verborum tam parcum, qui ne unum quidem adverbium, πρότερον aut simile aliquod, addiderit. Ital. et Aug. 1. dant οὗς

ἀκηκό-

ἀκηκόατε, in quo videri potest latere οἷς οὐκ ἀκηκόατε, quod in textum adscivit Reisk. Non male. Conf. tamen §. 2. et 138.

71. Εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων — Plato Menex. c. 21. Εἴτις ἐστὶ τοῖς τετελευτηκόσιν αἰσθησις τῶν ζώντων κ. τ. λ. Lycurg. in Leocr. p. 231. Εἴτις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν ἐνθάδε γινομένων. Cicero Philipp. IX, 6. *Mihi autem recordanti Ser. Sulpicii multos in nostra familiaritate sermones, gratior illi videtur, si quis est sensus in morte etc.* Sic antiquitas saepe manibus sensum tribuit et cognitionem quandam rerum terrestrium.

71. Ὡς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν. Ital. et Bodl. πῶς οὐκ ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν, interrogative: *nonne merito indignarentur?* Per se non inepte, at inepte propter iuncturam verborum, σκοπεῖτε καὶ λογίσασθε. Fortasse idem sibi volebant librarii, qui dederunt πῶς ἂν εἰκότως, nisi pro sua doctrina putarunt, πῶς vim habere τοῦ ὥς. Quem soloecismum recepit Reisk.

71. Μάτην τοῖς πονήσασιν εἰργασται. In uno Par. 5. legitur ποιήσασιν. Nihil de tali mendo, nec de tot similibus dicerem, absque Lipsiensi editore esset, qui nobis incredibili levitate pessimas quasque diobolarium codicum scripturas, ubique cum cura indagatas, obtrusit. Nunc quidem tuetur se istis, ὧν ἔργῳ πεποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὔ. At ista nihil huc quidquam faciunt. Iam nunc Orator queritur, illorum operam, τὸν πόνον, si laude merita factorum fraudarentur, frustra effusam videri. Et ita frequenter dicitur absolute πονεῖν. Acute eum iudicare putarem, qui, si omnes libri dedissent ποιήσασιν, vulgatum rescriberet. Nunc quum contra sit, ecquid pre-

tii erit ei, qui primus bonas lectiones e textu expellit?

§. 72. Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Sequitur hinc Orationis pars altera, quae in locum legis Leptineae hactenus oppugnatae novam surrogat; qua de re diximus in Prolegomn. Ἐπὶ πᾶσι δίκαιοις verte, *convenienter summae aequitati*, proprie, *conditionibus aequissimis*. Eodem modo Aeschin. in Ctesiph. p. 455. F. Ὁ λογισμὸς ἔστω ἐπὶ πᾶσι δίκαιοις. Ubi vana est coniectura Toupii, a Taylora probata, ἐπὶ πᾶσι δίκαιος. Ad extremum periodi est in Aug. 1. ἐπιτήδειόν φαμεν εἶναι. Igitur sic dedit Reisk.

72. Κρίνας παρ' ὑμῖν. Usitata sunt κρίνειν et κρίσις de accusatore. Docuit hoc Tayl. ad Lycurg. in Leocr. p. 137. et dudum antea Muretus Var. Lectt. XIX, 16. id agens, ut eodem modo lat. *iudicare* poni ostendat e Liv. XXVI, 3. Sed ibi vid. Duker. Proxima loci nostri diverse scribunt membranae. Aliae καὶ ὅπως οὐδεὶς ἂν ἀντείποι, aliae μὴ οὐ δεῖν ἔχειν τοὺς ἀξιόους τὰ δοθέντα, aliae μὴ οὐ δεῖν ἔχειν ἐξουσίαν τὰ δοθέντα. Confudit haec Wolfius interpretando: *Tum, ut potestas immunitatis concedendae Vestra sit, quod aequum esse nemo negabit; tum, ut bene meriti suis praemiis secure fruantur.* Etsi edendo ille non recedit a lectione ea, quam nos, Reiskium secuti, e Ben. repetimus. Videntum tamen, ne ista talis varietas gravius aliquod mendum occulat, aut integra sententia desit, his vel similibus concepta verbis: καὶ ὅπως ὑμεῖς ἐξουσίαν ἔχετε δοῦναι τὰ ὑμῶν. Omissioni caussam praebere potuit saepe repetitum καὶ ὅπως, aut similitudo sonorum in ὅπως ὑμεῖς et ὅπως οὐδεὶς, apud librarios nimirum, oculis auribusve cogitantes, ut

fere solebant. Ac sententia, quam modo posui, non solum alibi a Nostro diligenter inculcatur, uti §. 2. et 80., sed et talis est, quam hoc maxime loco prope necessariam dixeris. Neque ea satis exprimitur illis: ὅπως ὑμεῖς μηδέν αἰσχρὸν ποιῆσαι δόξετε.

§. 73. Καὶ τούτων πάντων οὐδέν ἐστὶ κακὸν οὐδ' ἡμέτερον εὔρημα. Habes scripturam Ben. et Reisk. Aliorum errores recensere non est tanti, nec etiam Aristidis Art. p. 446. Qui quum plerumque sola memoria fretus scriptorum locos afferat, nec id singulorum verborum causa faciat, auctoritate fere cedere debet bonis codicibus. In hoc genere pluries nuper erravit Zeunius in libris Xenophonteis.

73. Παρειαφέρειν δὲ αὐτὸν ἄλλον, ὃν ἂν τιθῇ, λύων ἐκεῖνον. Nihil video in hac constanti omnium scriptura reprehendendum. Infinitivi, γράφεσθαι et παρειαφέρειν, iuncti accusativo subiecti αὐτόν (h. e. cui male habere lex quaedam videatur) pendent ab his, νόμος οὕτω κελεύει νομοθετεῖν. Vox ἐκεῖνον, male elapsa ex edit. Wolfii, pertinet ad νόμον, ὃν ἂν τις ἡγῆται μὴ καλῶς ἔχειν. Et nominandi casum λύων exigit regimen verbi τιθῇ, qui modus construendi admodum sollemnis. Pro lubitu hic quoque versatur Reiskius, scribens παρειαφέρειν δὲ αὐτός, pronomine relato ad participium λύων. An ita forte credidit, verba αὐτός παρειαφέρειν vi imperativi accipi posse? Id sane leges sermonis attici non melius ferunt, quam aliam viam structuræ quamcunque. Tantundem tribuendum eiusdem coniecturae, ὃν ἀντιτιθῇ. Vix bene nunc ἂν abesset, et simplex τιθέναι ipsum quoque sensu τοῦ ἀντιτιθέναι occurrit §. 82.

73. Τοὺς μὲν θεσμοθέτας — Totum locum sic cape: Solon quum thesmoethetas, qui legum causa creantur, post duplicem demum δοκιμασίαν voluerit inire magistratum, (ἀρχήν,) Solon igitur multo minus ipsas leges, ad quarum praescriptum et illos suo munere fungi, et reliquos omnes Rempubl. administrare oportet, temere ac fortuito latas, sine ulla δοκιμασία recipiendas censere potuit. Lycurgus ap. Harpocrat. v. δοκιμασθεῖς: Τρεῖς δοκιμασίαι κατὰ τὸν νόμον γίνονται· μία μὲν, ἣν οἱ ἐννέα ἄρχοντες δοκιμάζονται· ἑτέρα δέ, ἣν οἱ ῥήτορες· τρίτη δέ, ἣν οἱ στρατηγοί. Sed de hisce δοκιμασίαις e libris Antiquitatum nota omnia. Ἐπὶ καιροῦ, quod proprie est, quando cuique commodum videtur, definitur per adiecta, ὅπως ἔτυχον. Utrumque postea verbis commutatis sic effertur, ὅταν τις βούληται, καὶ ὃν ἂν τύχη τρόπον. Pro lectione codd. meliorum, προσήκει, variant alii, προσῆκον et προσῆκεν. Posterioris Wolfi est, idque contra Taylorum defendit Dorvill. ad Charit. p. 610. Probabilius defendi ab eo poterat illud, non minus vulgatum, ὅπως ἔτυχε. Sed alteri, quod dedimus, et exquisitior usus favet et libri optimi.

§. 74. Καὶ γὰρ τοι τότε μὲν τέως τὸν τρόπον τοῦτον ἐνομοθέτουν. Iterum Marklandus corrigit τοιγάρτοι. Vid. ad §. 56. Post τέως autem una Ben. inserit ἕως, interpolatum, ut opinor, structurae adiuvandae. Sed restat in ea aliud maius, quod iunguntur particulæ, τότε et τέως. Quas ita iunctas quibus exemplis tam patienter ferrent, debuissent nobis editores dicere. Et accedere potest nova dubitatio haec, quo spectet illud, τὸν τρόπον τοῦτον, quod Wolfius videtur retulisse ad sequentia, Augerius ad antecedentia. Hic interpret si-

mul τέως mutat in ἔως, coniectura bona et facili, modo difficultatem omnem tolleret. Mihi altera ratio placet, ut proxima, τοῖς μὲν — ἐτίθεσαν, contineant τὸν τρόπον τοῦτον. Delendum vero puto τότε, tanquam glossam vocis τέως, scribendumque, καὶ γάρ τοι τέως μὲν τὸν τρόπον τοῦτον. Haec verito: *Ac sane antea (olim, ab initio, prioribus temporibus) in legislatione sic versabantur: legibus receptis contenti erant, novas vero nullas rogabant. Iuncturae defectus neminem offendat. Plato Amatt. p. 135. E. in loco eiusdem figurae: Τάχ' ἂν ἴσως τοι οὗτόν τι λέγοις καὶ τὸ φιλοσοφεῖν ἀπεργάζεσθαι τοὺς ἐπιτηδεύοντας τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα· τῶν μὲν πρώτων εἰς ξύνεσιν περὶ τὰς τέχνας ἐλλείπεσθαι, τὰ δευτερεῖα δ' ἔχοντας τῶν ἄλλων περιεῖναι, καὶ οὕτω γίγνεσθαι περὶ πάντα ὑπακρόν τινα ἄνδρα τὸν πεφιλοσοφηκότα.* In vertendo loco eandem vim tribui verbo ἐνομοθέτουν, quae occurrit Orat. in Timocrat. p. 794. E. et alibi. Illa autem significatio vocis τέως nota est, et hac structura, qua antecedit τέως μὲν, sequitur ἐπειδὴ δέ, nihil apud Atticos usitatus. Quare eius exemplis ponendis supersedeo: alterius iuncturae, τότε τέως, an ullum exemplum sit in emendato scriptore, viderint, qui temere me dubitare putabunt.

74. Κατεσκεύασαν αὐτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν — Corr. Marklandus, κατεσκεύασαν αὐτοῖς ἐξουσίαν νομοθετεῖν ὅ τι ἂν τις βούληται. Miror, quid virum sagacem in vulgata lectione torserit. Hoc scio, emendatione eius male reddi formulam, ἐπὶ καιροῦ.

74. Ὡστε χειροτονεῖτε ὑμεῖς. Ubique editur χειροτονεῖτε, et ita plane vertunt Intpp. De tota re quamvis nihil uspiam alibi traditum sciam, nihilominus praesens tempus ita videtur ineptum, ut nihil supra. Sequitur enim in praesenti, τὸ πρᾶ-

γμα οὐδέν μᾶλλον δύναται πέρας σχεῖν. Scribendum fortasse, ὥστ' ἐχειροτονεῖτε ὑμεῖς.

74. Ψηφισμάτων δ' οὐδοτιοῦν — ὑμῖν εἰσίν. De legum novarum super novas subinde acervatarum immensa multitudine Demosthenem queri, apparet. Iam quid sibi velint verba, ψηφισμάτων οὐδοτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι, ipsa explicatio docet, quae additur, haec: νεώτεροι οἱ νόμοι τῶν ψηφισμάτων ὑμῖν εἰσίν. Scilicet quum Athenis sancitum esset, ut psephismata omnia fierent e praescripto legum receptarum, (τὰ ψηφίσματα γράφεσθαι κατὰ τοὺς νόμους,) unde etiam is obnoxius esset γραφῇ παρανόμων, quo auctore psephisma aliquod legibus contrarium esset factum; Resp. recte dici potuit turbari legibus nimis saepe novis rogandis, eaque re tolli id ipsum, quod inter psephisma et legem maxime videretur differre (ἐν ᾧ ψηφισμάτων μάλιστα οἱ νόμοι διαφέρουσιν.). Atqui hoc illud est, quod, quum psephismata et propter subitas necessitates scriberentur, et essent temporaria, ut, ubi illae desiissent, neque ipsa diutius valerent, leges in Republ. propter stabiles caussas latae vim et auctoritatem habebant perpetuam. Tum ergo οὐδοτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι ψηφισμάτων, quando adeo frequenter leges novae rogantur, veteres abrogantur, ut earum imperium non diuturnius sit, quam psephismatum. Haecine, quae non ita abdita sunt, nonnullos, in his Taylorum, videre non potuisse? Et Nannius quidem vertit: *Immo recentiores leges, quae modum rationemque faciendis decretis praescribunt, et ipsae quoque ex numero sunt decretorum.* Taylorus contra pro glossemate habet et abiici iubet verba, ψηφισμάτων δ' οὐδοτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι. Magis sobrium se h. l. praestat Reisk. Nec

id tamen praecise verum est, populiscita in annum valuisse, nisi inter leges recepta. Vid. Or. in Aristocr. p. 739. D. et Ulpian. p. 766. A. Praeterea omnia illa a voc. ὥστε usque ad ἀλλὰ νεώτεροι a Vind. absunt, librario haud dubie in errorem abducto eadem duorum versuum clausula, νόμοι.

74. Ἰν' οὖν μὴ λόγον — Post δείξω vulgo commate interpungunt, quo sequentia λάβε μοι — faciunt apodosin. Ego aliter distinxī, apodosin putans inchoari a particula ἀλλά. Reiskius veterem rationem retinet, ac statim ἦσαν mutat in ἐνομοθέτησαν, asterisco praefixo, quo notare solet suo, ut ait, periculo assumpta. Emendatio eiusmodi est, ut, si eius necessitas constaret, omnes profecto acumen mirarentur. At verbum εἶναι non raro cum quadam specie simplicitatis ponitur. Ut in Demosth. Prooem. XIII. p. 221. B. ad iudices: νόμοι, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐστέ. Hinc nostra vertes: *Cape legem, qua olim tenebantur ii, qui leges rogare vel-
lent.* Itaque nunc quoque asteriscum viri φιλοκινδυνωτάτου pro obelo accipio. Aliud eiusdem periculum, in Notis prolatum, Augerio potius placet: ἦσαν αἱ πρότερον νομοθεσίαι.

§. 75. Συνίετε — τιθέναι. Signum interrogandi a Reisk. positum reieci. Recitatas literas publicas sequitur ubique ἀκούετε, ὁρᾶτε, aut simile quidpiam, nulla interrogatione. Sed ante ὥς καλῶς incisum feci, ut sit, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὥς καλῶς. Notum est enim, in tali conversione sententiae Graecos ἀσυνδέτως loqui solere. Non audiendus Berglerus ad Alciph. Ep. 30., cui ὥς videtur abundare, ut quum dicitur ὥς ἀληθῶς et similiter. Aeschin. in Timarch. p. 263. D. Λέγε τοῦτον τὸν

νόμον, ἵνα εἰδῆτε, οἷων ὑμῖν κειμένων νόμων, ὡς καλῶν καὶ σωφρόνων τετόλμηκε Τίμαρχος δημηγορεῖν. Eadem structura Latini utuntur saepissime. Ex. gr. *Intelligitis, quot locos Demosthenis nuperus editor, qui priorum editionum vitia se correcturum promiserat, quam foede primus vitiaverit!*

75. Παρ' ὑμῖν, τοῖς ὁμωμοκόσι. Omnes, ἐν τοῖς ὁμωμοκόσι. Praepositionem, Wolfio iam suspectam, omisi de sententia Marklandi et Auger. Offendit hoc maxime, quod statim sequitur παρ' οἷσπερ. Abest etiam ἐν a Bav. Structura autem loci haec est: πρῶτον μὲν τιθέναι τοὺς νόμους παρ' ὑμῖν — ἔπειτα λύειν. Sed posterius verbum scriptor mutavit in participium, cui locum dabat tota sententia suspensa ab illis, κελεύει τιθέναι, ubi τινὰ subauditur. Conf. ad §. 2. et 101. De verbis, πρῶτον et ἔπειτα, non de tempore h. l. positis, bene Schol.

75. Καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ τοῦτο, scilicet *plures de una re leges adesse*. Ἰδιῶται qui sint, declarat oppositio verborum, τῶν ἅπαντας εἰδόντων τοὺς νόμους. In quibus quum legeretur post ποιῇ repetitum καί, eieci id cum Reiskio, auctoritate Par. 1. 5. Vind. Ven. Aug. 1. Bav. Certe si ab Oratore vocula esset, aptiorem locum haberet ante ἅπαντες: *vel omnes leges*. Mox, retinui vulgatum, ταῦτ' ἀναγνῶναι, spreto Reiskiano, ταῦτά h. *eadem, easdem leges*; quanquam mutatio specie sua non caret, et mihi ipsi Orationem primum legenti in mentem venerat. Referri possunt haec, ἵνα πᾶσιν ἡ (h. e. ἐξῇ) ταῦτ' ἀναγνῶναι, ad partem legis modo praelectae, in qua inesse debuit, *leges novas oportere publice ac palam omnibus rogari*: ut nunc acuenda sint verba, πᾶσιν ἡ, non ea, quae sequuntur.

§. 76. Τοσοῦ δικαίων ὄντων τὸ πλῆθος — Aug. i. et Bav. inverso ordine, ὄντων δικαίων, ac deinde πολλῶ καὶ κρείττω. Utrumque arripuit Reiskius, etiam ἀτελῆ τούτων §. 79. ex eodem Aug. Suo vero periculo refinxit δικαιότερον τοῦ τούτου, quod explicat τοῦ νόμου τούτου Λεπτίνου. Inepte. Rectius vulgata: *Substituimus legem aequiorem hac, quam statim audietis, de qua nunc agitur.* Aeque male idem §. 77. corripit textum scribendo, ταῦτα μὲν ἐστίν, ἀ τοῦ τούτου νόμου, hoc quoque ex aureo Aug. i. Vid. aa §. 25. et 68.

76. Οὐδέ γὰρ ἂν μεῖς ποτε ἐπείσθητε. Scribitur in aliquot editt. Ulpiani ὑμεῖς τότε ἐπείσθητε, quod, licet bonum, vulgato non praetulerim. Tanto magis Par. 5. scriptura, ὑμεῖς πώποτε ἐπείσθητε, placere debet iis, si qui animum induxerunt, οὐδέποτε nonnisi cum futuro, et οὐδεπώποτε nonnisi cum praeterito iungi, quod praeceptum est Brunckii ad Aristoph. Lysistr. 301. Thesm. 32. Eccles. 384., et a multis subinde repetitum. Sed cautius veriusque loquitur Pierson. ad Herodianum p. 461., e quo Grammatico animadversio fluxit. Cf. Schol. Venet. ad Iliad. α. 154. Ut verissimum est, οὐδεπώποτε nulli temporī nisi praeterito apponi sole-
re, id quod rationem habet in ipsa vi voculae πω, ita loca oratorum et poetarum sunt multa, et quae, vereor, ut mutata unquam optimi codices convocati exhibeant, quae alterum οὐδέποτε clare defendant non tantum cum futuris, sed et cum praeteritis constructum, doceantque, pro diverso habitu et colore sententiae utrumvis bene dici, et οὐδέποτε εἶδον αὐτόν, et οὐδεπώποτε εἶδον αὐτόν. Neque id aliter esse potest per particulam πω, quae negativis vocibus iuncta nihil aliud est quam ad-

huc. Οὐδέποτε est *nunquam*, οὐδέπώποτε *nondum unquam*. Egenus sit sermo, in quo nonnisi, alterutrum exprimi possit.

76. ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΑ ΝΟΜΟΥ. Titulum mutavi, in his lemmatibus editori plus licere ratus, quam alibi. Vulgatum, ΝΟΜΟΣ, fallit legentem, dum facit, ut lex quaedam a scriba statim recitari videatur. Recitare autem ille iubetur primum ea, quae ad *accusationem legis Leptineae, tanquam vitiose latae*, pertinent, deinde *Demosthenis legem*. Sed interpellatur homo, ne alteram partem uno tenore legat, interiectis verbis: ταῦτα μὲν ἐστὶν — Mox pergere iubetur ad legem Leptineae contrariam. Ad quam audiendam Orator excitatione iudicum opus putans, clamat, προσέχετε τοῦτοις ἀναγιγνωσκομένοις τὸν νοῦν! Iam legitur ΝΟΜΟΣ ΑΝΤΕΙΣΦΕΡΟΜΕΝΟΣ, ut ex usu graeco inscriptionem feci. Verum hic quoque, ubi ad eum locum ventum est, qui fuit de donis Populi ratis habendis, Demosthenes interpellat, quo gravius eum locum auditoribus commendet §. 78. Atque hoc ipso consilio ducitur ad aliam quandam legem, a Leptine non minus violatam, κατ' αὐτὸ τοῦτο ἔνοχον — Postremo rursus post hanc legem recitatam Demosthenes se immiscet, praeludens alteri parti legis contrariae. Nunc de h. l. nonnulla addamus singulatim.

§. 78. Ἄς ὁ Δῆμος ἔδωκε. Ex Par. i. 5. et Aug. i. Reiskius novavit ὅσας. Caussam adhuc quaero, praesertim quum in verbis iisdem §. 79. reliquerit ἄς, quanquam et ibi in duobus codd. esset ὅσας. Et tres erunt, si Aristidem addas Art. p. 456.

78. Πρὶν τὸν παλαιὸν τοῦτον ἔλυσε γραψάμενος. Verba τὸν παλαιόν, quum abessent ab Aug. i., sur-

ripuit nobis vir doctus hac caussa allata, *posse ea e scholio superesse*. At possumus etiam falli, possumus bonis verbis eximendis veteres auctores enervare, et quid non? Sic eundem librarium et virum doctum fefellit ratio, quum versu seq. darent *καταλιπών*. Sententia flagitat, ut actio τοῦ καταλείπειν cogitetur nondum perfecta eo tempore, quo tempore Leptines ἐνομοθέτει. Scilicet perfectae actionis est aoristus, infectae seu imperfectae ὁ παρατατικός.

78. Καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἔνοχον. Statim hic, et mox ad vocabulum ἐναντίας, subaudi νόμον. *Vel propter hanc unam caussam lex obnoxia est accusationi* etc.

§. 79. Οἷς ὁ Δῆμος ἔδωκε. Ex voce ἀτελῇ intell. τὸ ἀτελῇ εἶναι h. e. τὴν ἀτέλειαν. Conf. §. 108. 139. Nihil est hoc genere sermonis tritius.

79. Ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδε ἀντεῖς φέρει νόμῳ. H. e. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ νόμῳ, ὃν νῦν ὅδε ἀντεῖς φέρει. Ad quem pertineat ὅδε, nemo mortalium sciret, si vera esset fabula, quam Reiskius narrat. Fallitur etiam Augerius, pronomen ad Demosthenem trahens, in quo temere Oratori tribuit, quod est poetarum scenicorum. Melius vulgo referunt ad Ctesippum; optime, ut puto, Ulpianus ad Aphepsionem. Post ad verba, ἃ τε δεδώκατε, κύρια, supple ἐν τῷ τούτου νόμῳ ἐστίν. *Quae dedistis, fixa et integra manent per hanc legem*. Ita dicunt ἐν νόμῳ pro ἐκ νόμου. Deinde quoque ἐνταῦθα ἐνι, *per hanc quidem legem licet*. Παρακρουσάμενοι omnino sunt, qui dolo sibi immunitatem parant: μετὰ ταῦτα ἀδικοῦντες, qui post acceptum donum in Remp. peccant.

§. 80. Δοῦναι καὶ μή. Apud Reiskium ne miteris legi, καὶ δοῦναι καὶ μή, dedit ita librarius

Aug. 1. Supra §. 68. ubi est ἄετο δεῖν ἀποδνήσκειν ἢ νικᾶν, neuter illorum mutavit quidquam, aut addidit. Potuerant et illic, ἢ ἀποδνήσκειν ἢ νικᾶν.

80. Ἄ δὲ πρὸς τοῖς δεσμοδέταις — ζητήσῃ. Vir doctus e Bav. adfert lectionem, πρὸς τοῖς νομοδέταις, suo autem periculo emendat παράγειν καὶ ὑμᾶς. Minore periculo coniicere potuisset scribendum, πρὸς τοὺς δεσμοδέτας, quo modo Schol. videtur legisse. Tamen ne hoc quidem verum putarim. Quod vero huc nomothetae invehuntur, falsissimum est. Vid. Prolegomm.

§. 81. Ἐφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα παραγεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον. H. e. *legem nostram, Leptineae contrariam*. Licet continuo τούτου τοῦ νόμου ad *legem Leptinis redeat*. Sed ut interiorem sensum loci declarem, si potero, eius mihi haec videtur ratio esse. Leptini facile suspicio oriri poterat, omni hac controversia mota adversarios suos id unum agere, ut *legem de tollendis immunitatibus abrogarent*. Illud ab iis pulchre provisum iri, ne, qui indigni viderentur, in iudicium unquam adducti, e nova Demosthenis formula, donis exciderent. Esse hanc ipsam formulam fraudis caussa et ad antiquum morem obtinendum oppositam. Credibile esse, adversarios, quum Leptineam sublatam viderent, nihil fore sollicitos, ut nova lex sua per lata vigeret, satis habituros, istam aut sibi aut amicis quibusdam suis incommodam perfregisse. Tribus verbis haec omnia Demosthenes innuit, ut rem auditorio suo perspectu facillimam. Similiter supra §. 72. καὶ οὐδέν ἐσθ' ὅ τι τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι λέγεται παρ' ἡμῶν εἵνεκα.

81. Καθ' ὃν οἱ δεσμοδέται τοῦτον ὑμῖν παρέγραψαν. In Par. 1. et Aug. 1. est ἡμῖν. Praestat al-

terum ὑμῶν, h. e. *in gratiam Vestram*, seu, *ut verba legis ab omnibus, qui vellent, legi et iudicari possent.* Quae proxime sequuntur, ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγη μοι, talia sunt, quae vix puto hodie plene intelligi posse. Nam paullo ante legimus, perspicue sancitum esse, νόμου τινὸς λυθέντος τὸν παραιρενεχθέντα κύριον εἶναι. Nunc Oratorem dubitantem videmus et timentem, ne quis secum eade re contendat. Qui, malum, in perspicua lege vir alias minime timidus subito frangi et cedere potest? An fortasse vetus ista lex in desuetudinem abierat? Omnino aut hoc ipsum, aut simile quid, ponere debebimus.

§. 82. Ὅταν ταῦτα λέγη δῆπου — Hic quoque locus nobis obscuratur ignoratione momenti alicuius, quod sententiae olim lucem dare potuit. Simul dura primo adspectu sunt ista, πῶς τεθήσεται. Ubi Reisk. non male ait postulari εἰ vel πρότερον τεθήσεται. Sed et hic primo adspectu fallimur. Particula πῶς pertinet ad *modum*, quo lex nova auctoritatem accipere possit. Potuit autem id fieri, ut vidimus, aut sola abrogatione veteris legis, aut sic, ut qui tulisset νόμον ἀντεισφερόμενον, idem etiam legitime perferret. Iam nihil refert, inquit, dum lex mea recipiatur, utro id modo fiat, et de hac re Leptines frustra loquitur. Nempe si Demosthenes cum suis eo iudicio, quod nunc agitur, illud vicerint, ut Leptinis lex tollatur, non solum haec inutilis aut Reip. perniciosa, sed contraria simul illa Demosthenis videri debebit melior ac iustior iudicata. Sic ad novae legis praestantiam demonstrandam non videtur necesse esse, ut ab eo, qui scripsit, solennibus modis perferatur. Hac via quodammodo videor mihi auctoris mentem perspicere.

82. Ἄν μὴ βούληται — Post βούληται comma sustuli, ut indivise legantur haec, ἄν μὴ βούληται θεῖναι τὸν νόμον, non, θεῖναι τὸν νόμον αὐτὸν ἀναγκάσει. Res, pertenuis quidem, pertinet tamen ad rationem sermonis graeci. In βούληται cogitandum ὁ παρεισφέρων. Librarius Aug. 1. cogitavit ὁ λεπτήνης, ideoque consulto omisit μή, ut θεῖναι τὸν νόμον αὐτὸν ἀναγκάσει coniungendum esset. Etiam Marklandi coniecturam, ἀναγκάσαι, non probo, quamvis sensus sit, *possit cogere*. Satis usitata hac ipsa potestate sunt in Atticis futura post verba εἰ, ὅς, et alia quaedam.

82. Ἐγώ, Φορμίων, ἄλλον εἰ τίνα βούλεται. Coniunctionum defectus est ab affectu dicentis. Quis sit ἐγώ, nemo sane quaerat praeter virum doctum, qui ubique nodos in scirpo quaerit. Sed tricantur in sequentibus quoque, ubi mala lectio affertur e Pan. Lind. Vind. Ven., Φορμίων, μᾶλλον εἰ τίνα βούλεται. Vulgatam sic accipe, εἰ τίνα ἄλλον βούλεται. Taylorus e Erfurt. traxit ἄλλων, consultone an incuria, incertum. In genuina Wolfii est ἄλλον.

82. Ἐάν τις ὑποσχόμενός τι — Legem ubi inferius repetit §. 114., Orator ipse τὰ ἔσχατα πάσχειν explicat verbis, θανάτῳ ζημιοῦν. Et sic Aristid. Declam. §. 86. Lex pertinet ad maiestatem Populi Atheniensis, et est apud Petitem in Collectione legum Att. p. 527. seq. Vocem Βουλὴν is ibi Senatum Quingentorum interpretatur. Quod si rectum esset, Reiskium sequeretur, ex Aug. 1. scribentem, ἢ τὴν Βουλὴν. In ista quidem vocis potestate consuetudo attica articulum poscit, nec alia causa, credo, fuit illi, ut mutaret. At duo Athenis fuerunt consilia publica, ἡ Βουλὴ quae eximie dicebatur, et ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. Liban. Argum.

Or. in Androt. Δύο ἦσαν ἐν Ἀθήναις βουλαί, ἡ μὲν διηνεκῆς, ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ — ἑτέρα δὲ ἡ τὰ πολιτικά πράττουσα. Utrumque consilium auctori huius legis in animo fuisse, probabile est. Lex est antiqua: antiquiore autem tempore Areopagus rarius potuit simplici nomine δικαστηρίου appellari.

§. 83. Εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ φλυαρίας. — Absurde ad οὐ λόγος in Schol. adiectum, οὐδὲ φροντίς. Plane ut Graeci λόγους et φλυαρίας, sic Latini dicunt *verba et ineptias*. Cicero in Pison. c. 27. *Existimatio, dedecus, infamia, turpitudine, verba sunt atque ineptiae*. Etiam solum λόγον in singulari numero opponunt τῷ ἔργῳ, τῇ ἀληθείᾳ. Exemplorum abunde est ubique. Quibus accedere debet Xenoph. Hellen. IV, 8, 15. sic corrigendus: Τῷ μὲν δὴ Τριβάζῳ ἀκούοντι ἰσχυρῶς ἤρεσκον οἱ τοῦ Ἀνταλκίδου λόγοι· τοῖς δ' ἐναντίοις λόγος ταῦτ' ἦν, ubi vulgo, λόγοις ταῦτ' ἦν.

83. Ἡ δὲ νῦν ἐφ' ἑαυτοῦ τίθησιν. Aug. 1. Bav. Felic. Wolf. Tayl. ἀφ' ἑαυτοῦ. Nostrum ἐφ' ἑαυτοῦ est in Ald. Herv. Ben. Reisk. Prius est *sua sponte*: posterius dicitur in iis rebus, quas quis facit *per se solum, sua solius auctoritate, sine alius consilio vel auxilio*. Igitur hoc praetuli, idemque saepe faciendum alibi, ubi pariter librarii peccarunt. Aristides T. II. p. 316., ubi se dicit in scribenda Declamatione Leptinea ita versatum, ut, Demosthene de manibus posito, quid dici posset, ipse dispiceret: Εἶχον ἐν χερσὶ τὸν λόγον τὸν τοῦ Δημοσθένους, καὶ ὡς ἐγενόμην ἐπὶ τῶν κεφαλαίων, ἃ τοῦ Λεπτίνου μέλλοντος εἶρεῖν ὑπετέμνετο, ἀποστήσας ἑμαυτὸν τοῦ Δημοσθένους, ἐπ' ἑμαυτοῦ τι συνεώρων.

§. 84. Καὶ μοι μηδὲν ὀργισθῆς. Repente oratio ad ipsum Leptinem convertitur: οὐδὲν φλαῦρον ἐρῶ

σε — σὺ δὲ εἰσενήνοχας — πῶς σέ τις φήσει κ. τ. λ. Dicam de hoc genere ad §. 123. Iam lex h. l. commemorata ipsis verbis, quibus concepta ferebatur, exstat apud Nostrum adv. Steph. II. p. 983. Ε. Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ὥστε μήτε ἀπειπεῖν, μήτ' ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῆει τὴν ἀρχήν, τὰ ἑαυτοῦ διαδέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὧσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν, ἢ γήρων, ἢ φαρμάκων, ἢ νόσου ἕνεκεν, ἢ γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων του παρανοῶν, ἢ ὑπ' ἀνάγκης, ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθεῖς. Verba legis dedi ad verissimam correctionem Wesselingii in Petit. LL. AA. p. 580., unde etiam explicatio eorum petenda. Nam his quoque manum suam Reiskius impressit corruptricem. Legem praeterea affert Plutarch. in Solone p. 90. A. verbis nostro loco appositissimis: Ὁ δ' ὃ βούλεται τις ἐπιτρέψας, εἰ μὴ παῖδες εἶεν αὐτῷ, δοῦναι τὰ αὐτοῦ, φιλίαν τε συγγενείας ἐτίμησε μᾶλλον, καὶ χάριν ἀνάγκης. Ceterum structura sociari debent haec, οὐχ ἵνα τοὺς ἐγγύτατα τῷ γένει ἀποστερήσῃ τῆς ἀγχιστείας. Ἀγχιστεία in iure Attico est *ius legitimae successionis*, h. e. succedendi in bona et iura defuncti civis vi cognationis. Postremo pro vulgato ἄλλους cum Tayl. et Reisk. rescripsi ἀλλήλους e Par. 2. Vind. Aug. 1. Bav. Satis solennis ista scribarum menda, quam, dubito, an consulto propagarit Valcken. Animadv. ad Ammon. p. 8.

84. Τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν. Excidisse Reiskio et Auger. videtur αὐτόν. Sero sapiunt viri. Occurrit eadem ellipsis §. 8. ut inferius §. 101. et alibi.

§. 85. Μηδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός. Ne tum quidem, si conviciis aut maledictis fuerit ipse a liberis defuncti provocatus. Nempe κακῶς
repe-

repetendum ad verbum ἀκούη, quod perfacile est. Monuit etiam Dorvill. ad Charit. p. 355. Nota structura, καλῶς ἢ κακῶς ἀκούειν ὑπό τινος seu πρὸς τινος, quam latinus sermo ad amussim exprimit. Aliter, et male quidem, locum olim ceperunt, pronomine αὐτὸς ad seqq. tracto. De ipsa lege, hic allata, tum alibi a Demosthene mentio fit, tum a Plutarch. l. c. p. 89. E., quae loca occupavit Petit. LL. AA. p. 604. Ibi simul notari poterat, vetustum hoc praeceptum esse, τὸν τετελευτηκότα μὴ κακολόγει. Legitur sic Chiloni illi tributum apud Stobaeum Serm. CXXIV. p. 620.

85. Ὡν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν. Desiderat vir doctus participium aliquod, quo illud ὧν referatur, v. c. κατηγορῶν ὧν, h. e. κατηγορῶν ταῦτα, ὧν. Quin omnia absque hoc fulcro optime habent. Sensus est: *Tu vero male non dicis, sed facis defunctis evergetis nostris, dum oratione Tua passim homines, qui immunitate fruuntur, ita exagitas, ut nunc hic tibi videatur nescio qua culpa notabilis, nunc ille omnino sine merito suo donum consecutus: verum nihil huiusmodi, nihil harum rerum, in illos magnos viros convenit.* Patet, relativum ὧν pertinere ad verba, μέμψεσθαι et ἀνάξιον εἶναι φάσκειν.

§. 86. Πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις ἀπήγγειλέ μοι. Sic saepe Oratores produnt, ex aliis se cognovisse, quid adversarii pro se dicturi sint: unde illud φήσῃ et φήσουσι in futuro, quod Interpretibus interdum molestum fuit. Conf. Demosth. in Midiam p. 608. F. *Quidam nuntiavit mihi serio, h. e. vultu qui magnum aliquod firmamentum caussae suae promitteret.* Ceterum verba sic iuncta, πάνυ σπουδῇ, ad Atticismum pertinent, eaque frequentat inprimis Thucydides. Vid. Valcken. ad Phalarid. Epp. p. XVII.

86. Καὶ Θηβαῖοι οὐδενὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασιν
 τοιαύτην οὐδεμίαν τιμὴν. Reisk. scripsit καὶ οἱ Θη-
 βαῖοι, nimirum ex Aug. 1. et propter verba, οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι. E certa tamen lege iudicari hoc non
 posse puto propter miram inconstantiam, quam in
 hoc usu articuli obtinere video. Porro haec, τοι-
 αύτην οὐδεμίαν τιμὴν, ad immunitates spectant, ut et
 posthaec verba, τῶν τοιούτων ἔθων. Ita autem hunc
 morem suos donandi abiudicari Lacedaemoniis, mi-
 rari potest, qui locum Aristot. de Rep. II, 7. p.
 109. ed. Contr. aut Aelian. V. H. VI, 6. meminerit,
 ubi illis ἀτέλεια diserte tribuitur. Suspikor, satis
 id Nostro visum fuisse, quod Lacedaemonii pro-
 priam et ab Attica diversam rationem in donatione
 sequerentur.

§. 87. Οὐ γὰρ ἄγνοῶ — Prima persona verbi
 Reiskio displicet. Nec immerito: in hoc quidem
 nexu sententiarum. Utique omnis offensio absit,
 si scribatur, οὐ γὰρ ἄγνοεῖτε, vel οὐδεὶς γὰρ ἄγνοεῖ,
 vel τίς γὰρ ἄγνοεῖ; Sed hoc est calamo ludere.
 Forsitan paullo minus prima persona displiceat,
 si licuerit sic exponere: *Neque enim, ne quis tali
 argumento me redargui putet, illud mihi incognitum
 est, quod Thebani etc.*

87. Οὐκ ἔξεστι ποιεῖν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις.
 Vulgo his apponuntur haec: τὰ τῶν Ἀθηναίων ἢ
 ἐπαινεῖν νόμιμα, οὐδὲ τὰ τῶν δεινῶν. In quibus cor-
 rigendis VV. DD. certatim desudarunt. Ac pri-
 mum Obsop. inepte coniecit, Ἀθηναίων ψέγειν ἢ
 ἐπαινεῖν. Wolfius aut redundare ait voculam ἢ,
 aut aliquid deesse, ut sit vel οὐδὲ τὰ τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐπαινεῖν νόμιμα, vel τὰ τῶν Ἀθηναίων λέγειν ἢ
 ἐπαινεῖν νόμιμα. Lambinus: ποιεῖν ἢ ἐπαινεῖν νόμιμα.
 Bene hoc, et apte clausulae periodi, nec minus

graece. Nam frustra dubitat Marklandus, an alio sensu, quam de exsequiis mortuorum et sacrificiis, dici possit τὰ νόμιμα ποιεῖν. Vid. vel Xenoph. Cyrop. I, 2, 15. Taylorus autem e margine exemplaris cuiusdam sui commendat, τὰ τῶν Ἀθηναίων ἢ Θηβαίων ἐπαινεῖν νόμιμα, scilicet manus doctae emendationem. Denique Reiskius quum literam molestam ἢ ab aureo Aug. 1. abesse vidisset, ut natam ex proxima v expunxit, id quod sane erat facillimum. Atqui omnibus his modis pannum curatum dico, e margine nobis illatum, non contextum auctoris. Expressam enim speciem et certa vestigia alienae annotationis habent decem ista vocabula, quae sententiae non tantum nihil addunt, sed efficiunt etiam, rectamque verborum structuram impediunt. Αὐτὸ τοῦτο, ὃ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, quae verba glossator sibi explicanda putavit, id ipsum fere sonant, quod voluit: *instituta aliorum populorum laudare, suisque civibus in exemplum proponere*. Ita saepius pronomina ista ansam dederunt glossematum. Ut Xenoph. Anab. Cyr. I, 1. Τότε ἀπέστησαν πρὸς Κύρον πάσαι πόλεις πλὴν Μιλήτου. Ἐν Μιλήτῳ δ' ὁ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, [ἀποστῆναι πρὸς Κύρον,] τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Non difficile foret glossemata odorari, si ita sua se specie ubique proderent. Nemo tamen ante Marklandum de fraude nostri loci monuit.

87. Ἀλλ' ἂν τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει, ταῦτ' ἐπαινεῖν ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. Vir doctus, qui modo nihil vidit, repente nunc oculatissimus factus, sic ab auctore scriptum coniicit, ἀλλὰ τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει ταῦτ' ἐπαινεῖν, ἂν ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. *Sed receptae apud eos formae gubernationis*

civilis convenit, ut ea laudentur, quae ut fiant prorsus necesse est atque inevitabile. Viderint acutiores; ego correctionis praestantiam non assequor.

§. 88. Ἀπαξ ὁ Δῆμος ἐνταυθοῖ γενέσθαι. Codd. magno numero, ἅπας ὁ Δῆμος, probante Taylora. At cur *universus* Populus? Misere friget illud ἅπας. Contra sensum adiuvat Ἀπαξ h. plane, omnino. Ἐνταυθοῖ pro ἐνταῦθα et alibi occurrit in Atticis.

88. Εἰς τὴν καλουμένην Γερουσίαν. Et appositum καλουμένην docet, et aliunde scimus, hoc proprium nomen Senatus Lacedaemoniorum fuisse. Inflectitur tantum ab Atticis ad aures suas, quum e Spartana dialecto fuerit Γερωνία, aut potius Γερωσία. Athenis autem Senatus nunquam aliter dictus, quam Βουλή. De summa auctoritate Lacedaemonii Senatus quod legimus, confirmant alii: Isocrates Panathen. p. 389. qui Lycurgum ait instituisse, τὴν τῶν γερόντων αἵρεσιν τῶν ἐπιστατούντων ἅπασιν τοῖς πράγμασι μετὰ τολαύτης σπουδῆς ποιεῖσθαι, μετ' ὅσηςπέρ φασιν καὶ τοὺς ἡμετέρους περὶ τῶν εἰς Ἀρεῖον πάλαν ἀναβήσεσθαι μελλόντων. ἔτι δὲ τὴν δύναμιν αὐτοῖς περιθέντος τὴν αὐτήν, ἥνπερ ἤδει καὶ τὴν Βουλὴν ἔχουσιν τὴν παρ' ἡμῖν. Plutarchus Lycurg. p. 43. C. et p. 55. E. ubi Senatori Spartano tributum dicit τὸ σύμπαν κράτος ἐν τῇ πολιτείᾳ, κύριον ὄντα καὶ θανάτου καὶ ἀτιμίας καὶ ὅλως τῶν μεγίστων. Pausan. III, 11. p. 231. Ἡ Γερουσία συνέδριον Λακεδαιμονίοις κυριώτατον τῆς πολιτείας. Cicero Cat. Mai. c. 6. *Apud Lacedaemonios ii, qui amplissimum magistratum gerunt, ut sunt, sic etiam nominantur senes.* Quem locum comparans cum nostro, Budaeus Annot. pr. ad Pandect. p. 269. adfert simul Aristot. de Rep. II, 7. p. 110., ubi ἡ ἀρχὴ αὕτη dicitur ἄθλον τῆς ἀρετῆς, plane ut a Nostro.

88. Ἐγκριθῆ. Verbum est proprium. Κρίσις dicebatur illa Senatorum electio, cuius modum describit Plutarch. l. c., qui modus non immerito παιδαριώδης visus est Aristoteli, alia quoque in Senatu Spartano improbanti.

88. Τῆς πολιτείας κυρίῳ γενέσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων. Tertius casus κυρίῳ est a suppresso τινὶ ad εἰστί, structura iam alibi explicata. Conf. not. p. 312. Mox qui fuerint οἱ ὅμοιοι, valde dubito an ex veteribus satis sit compertum. Cives in Rep. Laced. eminentiores fuisse, docent quidem omnia, eoque redeunt, quae notavit Morus ad Xenoph. Hellen. III, 3, 5. Sed eorum dignitatem magis definitam si quaeras, nusquam invenias. Ac non omnino assentior Palmerio Exercitt. in opt. auctt. gr. p. 629., putanti hoc nomine eos dici, e quibus Senatus constitutus sit; minus etiam Augerio, qui Ephoros intelligit. Adeo is mirabatur fortasse, magistratum tam potentem ab Oratore plane omis- sum. Enimvero cogitare debebat, ne regum quidem Spartanorum ullam mentionem fieri, et potestatem Ephororum, quamvis iam tum satis magnam et insolentem, magis in bellicis, quam domesticis rebus valuisse, tum horum mentionem auctori a consilio loci alienam videri potuisse.

88. Καὶ ἀρχαὶ καὶ νόμοι φυλακαί. Praeclare Taylorus vidit, superfluum et delendum esse postremum καί, vulgo ante φυλακαί lectum: idque iudicium ita verum est, ut nihil amplius ad sanitatem loci requiratur. Liquido simul apparet, quid scribas in errorem deduxerit. Nempe nomen φυλακαί, scil. εἰσί, non viderunt esse pro φυλάττουσιν, ab eoque sequentia pendere, ὅπως μηδεὶς ἄλλος κύριος γενήσεται. At φυλακὴ graece dicitur, ut

latine *custodia*, pro *custode*, sive pro *eo*, quo *quid custoditur*. De latinis succurrit nunc unus locus Livii VI, 1., de graecis v. Wesseling. ad Diodor. I, 2. Hinc sensus scripturae nostrae oritur hic: *Apud Vos omnium rerum arbiter* (κύριος ταύτης h. τῆς πολιτείας) *est Populus, et cavent magistratus legesque, ne quis alius imperio potiatur.* De legibus quidem nihil dubium, quippe quas constat plurimum valere ad liberae civitatis statum firmandum. Ne vero ἀρχαὶ legibus non bene iunctae videantur, cogitandum, *annuos magistratus, et obnoxios rationibus apud Populum reddendis, praeclarum in tali Republica munimentum esse libertatis, adeo ut et ipsa vocabula ἀρχῶν, magistratuum, antiquus loquendi usus non temere de alio quam libero populo frequentarit.* Ita Cicero in Bruto c. 14. dicit *Civitatem per Brutum regia dominatione liberatam, et magistratibus annuis, legibus, iudiciisque, devinctam.* Haec si Reiskius advertisset, lectionem ἀρχαὶ non dixisset tardis grammaticastris deberi, praelata alia paucorum codd. in Marg. Ben., quam prope ominosam dixeris, ἀραι. Ea autem viro audaci ita placuit, ut nihil territus diris, quibus eam alii certatim devovissent, suum *bene veneris* succlamans, in textum invexerit. Hae ἀραι, *exsecrationes*, videntur ei capiendae de praeconio, quo singulis ecclesiis insidiatores popularis libertatis damnari solebant. Nota res ex Aristophane, et egit de ea Petitus LL. AA. p. 289. Commentum sane lepidum! Nam si ista vox praeconis, si vanus iste ritus pro fulcro libertatis haberi potest, quidni eodem iure τοξόται possint, quorum manibus improbi a suggestu arcebantur? Sed quod etiam magis mireris, proxima verba, καὶ φυλακαί, ab eodem edi-

fore explicantur de *magistratibus*. Itane vero? Magistratus a loco non alienos censet, modo execrationes accedant? Talia refellere non placet: adeo sunt putida.

§. 89. Καὶ ταῦτα ἀμφοτέρω ὁρθῶς ἔχει — Cur h. l. tam belle tractentur Lacedaemonii, cur tam acerbe Thebani, dixi in Prolegomm. Alio tempore si Orator de his populis dixisset, longe dixisset aliter. Sic et Isocrates et alii variant stilum pro tempore, quum de Thebanis scribunt.

89. Ὅτι τὰς μὲν διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας τὸ πάντας ἔχειν ἴσον ἀλλήλοις, τοὺς τῶν κοινῶν κυρίους, ὁμονοεῖν ποιεῖ. Constructionem mutata leviter distinctione adiuvī. Iam iunges: ὅτι τὸ πάντας τοὺς τῶν κοινῶν κυρίους ἔχειν ἴσον ἀλλήλοις ποιεῖ ὁμονοεῖν τὰς διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας. Ubi notabis, maximum bonum oligarchiis tribui concordiam inter optimates, cum servitute ceterorum omnium fere coniunctam, et huic splendide opponi Atheniensium libertatem. De forma Spartanæ Reip. protrita omnia. Atheniensibus quum ea videretur vulgo esse ὀλιγαρχία, ipsi Lacedaemonii, gratiores vocabulo, ἀριστοκρατίαν dicere malebant. Vere mixta erat, et antiquiori Romanæ similis, ut bene Menāder scribit de Encom. III, 1. Ceterum conf. cum hoc loco nostro Thucydideum II, 37.

§. 90. Μεῖζον Θηβαῖοι φρονοῦσιν ἐπ' ὀμότητι — Hinc Aristides ad Athenienses de iisdem: Ὑμῶν φιλανθρωπίας, ἐκείνοις δ' ὀμότητος περίεστιν. T. I. p. 450. Et conf. totam Plataicam Isocratis. Probrum ὀμότητος *truculentiam* reddas sensu eo, quo veteres Latini dixerunt. Ἀπήνειαν interpretatur Apsines p. 702., ubi huius loci sententiam profert, verbis mutatis. Nam ita solent Rhetores, idemque facit Syrian.

Comment. ad Hermog. p. 28., ubi respicit Orat. nostrae §. 13. et 88. Notum est de Thebanis, *Boeotorum in crasso aëre natis*, quam parum ingenii acumen et artibus tribuerint. Satis docet Nepos Alcib. c. 11. Hinc passim ἀναισθησία et ἀναλγησία eorum traducta, et ferox asperumque ingenium. Adiectum crimen πονηρίας debebatur illis propter mala, quae a Persico inde bello Atheniensibus et reliquae Graeciae intulerant. Res sunt notissimae.

90. Μήτ' οὖν ἐκεῖνοί ποτε παύσαιντο — Votum est δημοτικόν. Ex Euripidis Hecub. 329. expressum esse, Musgravius ad hunc versum monuit. Locus is sane per est nostri similis, at sententia eiusmodi, ut cuique bono civi, Reip. suae amanti, sponte in animum venire debuerit. Simples sunt homines illorum temporum, qui id clare eloquantur, quod principes hodie in animo taciti cogitant.

90. Ὅν τρόπον Ὀρχομενίους διέθηκαν. Orchomenum Thebani everterunt, in incolas crudeliter saevientes, Olymp. circ. 104, 1., uti prius fecerant in Plataeenses et Thespienses. Sed illud unum facinus h. l. memoratur, cuius adhuc memoria esset recentior. Vid. Demosth. pro Megalop. p. 155. B. 158. A. Diodor. XV, 57. et 79. et ibi Wesseling. Obscurius est, quid illud sibi velit συγγενεῖς. Alias συγγένεια necessitudo est inter metropolin et eius colonias. Potuit tamen eadem continere ἐπιγαμίαν, de qua supra p. 282., aliudve simile vinculum, vel antiquissima aetate populorum ortum. Pertinet huc locus Or. de Cor. p. 504. E. ubi Thebani Atheniensibus iuncti dicuntur τῇ συγγενείᾳ καὶ τῷ ὁμοφύλῳ.

90. Λόγῳ μετὰ τῶν νόμων. Verbo λόγῳ continetur ratio et oratio, quibus res et causas nostras

parium iudicio subiicimus. Opponitur *vis*, aliena a libera civitate. Μετὰ τῶν νόμων, quod alibi effertur σὺν τοῖς νόμοις, *ducentibus, praecuntibus legibus*. Vulgare est, κατὰ τοὺς νόμους.

§. 91. Βέλτιον ἐκείνους πράττοντας ὑμῶν. *Meliorē illos fortuna rerum uti, quam Vos*. Frequentissima sunt πράττειν εὖ, καλῶς, εὐτυχῶς, εὐδαιμόνως, πράττειν κακῶς, ἀθλίως, ταπεινῶς, similia. Verum aliud sonat, quod sequitur, καλῶς ποιοῦντες. Quae formula, participio ad aliquod nomen relato, orationi iniicitur, ubi nos iniicimus *Dei beneficio*, significantes, nihil nos invidere, gaudere potius et congratulari. Demosth. Philipp. IV. p. 100. F. Ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά. Aeschin. in Ctesiph. p. 465. E. Φατέ μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὡς καὶ ἐστέ, καλῶς ποιοῦντες etc.

91. Εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν λογισμόν ἐκεῖνα φανείη βελτίω — Ὁ λογισμός, *ratiocinatio, le raisonnement*. Contra ponitur *experientia, fortuna, qua Populus adhuc bona usus sit*. Sumtum hoc Marklando videbatur ex Lysiae Or. XXX. p. 854., ubi antiqua sacrificia servanda esse ostenditur εἰ μηδὲν δι' ἄλλο, τῆς τύχης ἕνεκα, τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν ἱερῶν γεγενημένης.

§. 92. Παρὰ πάντα ταῦτα. H. e. χωρὶς πάντων τούτων, *omissis his omnibus*, ut recte Wolfius interpret. In notulis vero idem adscripsit verba: ἢ παραλιπόντα ταῦτα πάντα, ἢ πρὸς τούτοις ἅπασιν. Hinc facili nisu nascitur coniectura Reiskio, pro παρὰ πάντα legenti παραλιπόντα. Sed conf., ne longius abeas, infra §. 139. et Aristid. Declam. §. 62.

92. Οὐδέ, δι' ὧν μὲν ἐκεῖνοι μεγάλοι εἰσὶ — Adiicitur hic in omnibus editt., etiam postrema, τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας. Ita tempus erat, optime monentibus Lambino et Taylora morem gerere.

Et pluribus quidem de caussis verba haec mihi suspecta sunt. Primum insolentior est hic usus vocis δεσποτείας de civitate, qualis erat Thebana. Tum, quod caput est, verba cum reliquis plane nulla sana structura coeunt, ut ratio loquendi emendata, et Attico scriptore digna, exeat. Nihili est ars, qua in illis defendendis editor postremus abutitur. Utinam nos uno aliquo loco docuisset, vocem μέγας usitate cum genitivo construi, sicut alia adiectiva passim solent. Scribit quidem, latine pariter dici *magnus dominationis*. Neque ego ignoro, a Latinis, qui graecam syntaxin imitantur, similia adiectiva, *praecipuus*, *egregius*, *praeclarus*, etiam *ingens* a Sallustio et Tacito, cum secundo casu poni. Illud tamen ignoro, et Reiskianam latinitatem puto esse, non Romanam. Adscripta h. l. verba videntur explicandi caussa ad ὧν μὲν aut ad τούτων, deinde intrusa ab eo, qui haec pronomina vaga et minus perspicua putaret. Neque pannum habuit Schol. in codice suo, quod facile ex eius interpretatione eruent, qui nasum habent. Ceterum periodi huius partes eleganti circuitu posita sunt, quum hic sit ordo structurae: Οὐδέ, καὶ βούλεσθαι ἀποκτεῖναι τὸν παρ' ἡμῖν κατασκευάσαντα (*introducere tentantem, molientem*) τί τούτων, δι' ὧν μὲν ἐκεῖνοι μεγάλοι εἰσίν· ἐθέλειν δὲ ἀκούειν τινῶν λεγόντων, ὡς δεῖ ἀνελεῖν ταῦτα, δι' ὧν ὁ παρ' ἡμῖν Δῆμος εὐδαίμων ἐστίν.

§. 93. "Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος — Commentarios h. l. habemus locos eos, quos laudavi p. 288., inprimis Aeschinis in Ctesiph. p. 457. inde a verbis, ἐπεὶ δὲ στεφάνων ἀνεμνήσθην, ubi praemiorum et titulorum florente Republ. tenuitas cum posterioris aetatis profusione comparatur. Maxime huc

pertinet, quod ibi paullo inferius legitur, iis, qui, Persis ad Strymonem devictis, Eïonem in ditionem Atheniensium redegebissent, (v. Herodot. VII, 107. et ibi Intpp.) nihil honorum publice decretum fuisse praeter tres hermas, et ne hos quidem ducum nominibus inscriptos, sed epigrammatis in honorem Reipubl., quae carmina exstant apud Aeschinem, et ex eo apud Plutarch. in Cimone p. 482. E. Inde lux verbis, ἀγαπητῶς ἐπιγράμματος ἐν τοῖς ἔρμαῖς ἐτύγγανον, ubi ἀγαπητῶς est *aegre*, aut *ita*, ut *praeclare secum actum putarent, tantulam rem consecuti*. Οἱ ἔρμαῖ spectant ad *Stoam hermarum*, locum Athenis, cuius notitiam vid. in Meursii Athen. Att. I, 3., ubi cum aliis locis hic quoque Demosthenis citatur.

93. Ἴσως τοιοῦτον ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα. Vulgatur ab omnibus, ἴσως τοῦδ' ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα. Sed verba, τοῦτο τὸ ἐπίγραμμα, molestissima esse et prorsus inepta, nemo non sentiet. Nisi forte credere volumus, aut *unicum* aliquem titulum exstitisse, et auditoribus bene notum, aut Oratorem, quum haec pronunciaret, tituli alicuius apographum manu tenuisse, quo gestu supra dixit τὸ ψήφισμα τοῦτο. Atque haud scio an huc delatus sit Marklandus, coniectura per se quidem probabilis, et quae aliis locis Oratorum aliquando feliciter adhibebitur, suspicatus ad extremum h. l. excidisse vocem ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ, olim bis ab auctore positam, ut iam nunc recitatio epigrammatis facta videri debeat. Quo commento difficultatem tolli, persuadeat sibi, qui poterit. Equidem aut omnino Demosthenis ingenium et artem scribendi ignoro, aut hic talis locus illi, qui nihil inepte, nihil alieno tempore molitur, minime idoneus po-

tuit videri, ubi ipsos epigrammatis versiculos decantaret. Simul illud in eadem ratione miror, unde Noster divinare potuisset, quodnam tandem epigramma ex multis, quae suppeterent, adversarius ad recitationem esset electurus. Abundabat Porticus hermarum tanta copia titulorum, quae optionem difficillimam facere deberet. Vides iam, in quas salebras ista nos coniectura deducat. Vidit fortasse et Reiskius, vulgatae scripturae praeter morem suum defensor: sed vellemus ipse aliter se expedisset. Nam quum remittit nos ad modo laudatum Aeschinis locum, ubi τοῦτο τὸ ἐπίγραμμα quaeramus, profecto nos deridet vir facetus. Aeschinea oratio illa XXV. annis post hanc nostram habita est, et, ut hoc nihil putes, tres inscriptiones ibi leguntur, non una. Quare missis hisce nugis omnibus posui, quod ab auctore profectum arbitror, ἴσως τοιοῦτον ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα, aliquam talem inscriptionem ex hermis. Huiusmodi mendis nihil in libris facilius. Et forsantius fuisset reponere τοιοῦτ' ὑμῖν, quod propius sonaret vulgatae, τοῦτ' ὑμῖν.

93. Εἰ μήτε τῶν πρότερον μηδεὶς, μήτε τῶν ὕστερον. Nusquam decessor meus longior est, quam ad h. l. Quod ipsum facit, ut et nobis explicate dicendum sit, quamvis nihil aliud quam capitalem sententiam Marklandi sequamur. Locus igitur, qualem vulgo editores exhibent, primum, quid offensionis habeat, ipse latine versus ostendat: *Si quis etiam illos, h. e. qui maiorum nostrorum memoria bene de Republ. meruerunt, indignos honore fuisse putabit, dicat nobis, quisnam dignus sit: [si neque quisquam eorum, qui priore tempore vixerunt, nec qui posteriore:] si vero neminem putabit, Reipublicae nostrae*

vicem doleam, quod nemo per tot saecula in ea honore ac praemiis dignus exstiterit. Iam in istis verbis uncinatis experiatur, quisquis volet, fortunam suam; trahat ea retrahatque ad utramcunque partem periodi velit: si quid inde sani coloris extuderit, eum Fortunae filium unicum perhibebo. Mihi quidem, quo saepius ad ea verba redii, propensius ad veritatem visum est, irrepsisse post illud, τίς ἄξιος εἰπάτω, notam marginis, εἰ μήτε τῶν πρότερον μὴδεῖς, μήτε τῶν ὕστερον. Quod iudicium Marklandi est, et tale, quod viro veniam aliorum, quae passim ab eo festinatius scripta notavi, impetrare possit: adeo illud rectum, acutum, verum est. Sed eorum caussa, qui tardiore harum rerum sensu utuntur, age, ad eundem modulum, quem haec periodus habet, novam fingamus, et membratim fere parem, si forte ita illi facilius verum assequi possint. Fingamus, esse quendam adeo superbi iudicii, ut in historia scribenda nec veteres, neque recentiores satis probet, neutrosque dignos censeat, quos imitetur ipse, historiam scripturus, eumque hominem ab aliquo culpatum his verbis: Si tu etiam illos, h. e. Graecos et Latinos, reiicies, nec satis dignos imitatione esse censebis, dicas velim nobis, quis tandem dignus sit: si ne antiquorum quisquam, neque recentiorum: si vero neminem dices, fastidium tuum mirer, cui nemo inter tot praestantissimos in hoc genere auctores vel laude tua vel imitatione dignus videatur. Vix quisquam erit in arte scribendi adeo rudis, quin colo illo, diductis literis a nobis expresso, omnem sanitatem structurae disperdi primo statim adspectu intelligat, et emblemata tam inconcinne illatum furca expellendum iudicet.

93. Καὶ μὴν εἶγε ὁμολογῶν — Dilemmate adversarius ab utraque parte sic constringitur, ut effugium vix pateat. Aut nullos unquam cives praemiis dignos vixisse, dicendum erit, aut Rempubl. erga suos ingrata esse. Δείξει nunc poni de solo conatu, apertum est. Δῆπου, arctius iungendum illud cum ἀχαρίστου, ironiae cuidam inservit: *Civitatis ingratae, si Diis placet.*

§. 94. Οὐδὲ ὀλίγου δεῖ. Legitur δεῖν in Ben., unde id transiit in Reiskianam. Minus recte, in hac quidem locutione. Conf. notata p. 238. ac Ruhnken. et Toup. ad Longin. c. 33., quanquam hi non satis inter se consentiunt.

94. Ἐπειδάν τις, οἶμαι, κακουργῶν — *Si quis, insidiosis argumentis usus, ad res non consentaneas, aut quae male inter se congruunt, orationem subdole traducit, necesse est eam subabsurdam fieri, h. e. ita disputando conclusiunculas ineptas et absonas exire.* Subiicit hoc auctor, irretitum satis dilemmate suo Leptinem tenens. Verbum κακουργεῖν, ut et κακούργως, cum aliis huius familiae, solenne puto de disputatore captiosis rationibus agente, aut verum malitiose occultante. Plato Gorg. p. 483. A. et 489. B. Κακουργεῖν ἐν τοῖς λόγοις. De Rep. I. p. 341. B. Πρὸς ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει. Et paullo superius ibidem: Οἶει μ' ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουργοῦντα σὲ ἔρεσθαι, ὥς ἡρόμην; Hinc Aristid. Declam. Leptin. §. 17. iungit κακουργίαν et συκοφαντίαν. Frustra ergo Taylorus laudat lectiones Marg. Ben. πανουργῶν, et §. 104. πανουργότατον. Mox λόγοι δυσχερεῖς tales sunt, in quos incurrere solet disputator, res dissimiles fallendi gratia componens, *repugnantia inter se et absurda.* Passim eo sensu in Metaphysicis Aristotelis legi-

anus τὰ δυσχερῆ, αἱ δυσχέρειαι, ut XI, 8. p. 962. Duvall.

94. Αἱ μέντοι τιμαὶ καὶ τᾶλλα πάντα. Scil. πράγματα, ut bene Schol. Nam auctori suo relinquimus coniecturam, τιμαὶ καὶ τᾶλλα πάντα. Nihil huc facit comparatum, τῆς ἀρετῆς ἄθλον §. 88.

94. Ἐβουλήθησαν scripsit Reisk. ex Par. 7. et Aug. 1., tacitus, ut solet in talibus. Ac poterat non male reiici vulgatum ἐβουλήθησαν, quum plurimis in locis Demosthenis id verbum iam dudum omnes cum augmento Attico ediderint. Quanquam codices in ea re paene solos sequendos putem; quod ipsum statuo de simili varietate, quae est §. seq. ἡνυπόρει. Certe hoc alterum non constanti usu dixerunt Attici. Conf. inter se Etymol. M. p. 400. l. 28. et Eustath. ad Il. α. p. 135. Rom.

§. 95. Ὅτι Λυσιμάχῳ δωρεάν — Est hic Lysimachus filius magni Aristidis, in summa paupertate defuncti, ipse quidem, quod Ulpiano facile credamus, nulla admodum re de civibus suis meritis; ut id praemii non sua, sed patris caussa, ipsi datum videatur. Nec fortasse verba, ἐνὶ τῶν τότε χρησίμων, aliter olim acceperunt, quam pro perfunctoria laude. Coniicio hoc ex iis, quae de neglecta educatione et moribus hominis apud veteres legimus, velut Plat. Menon. p. 94. A. Lach. p. 179. C. et Aeschin. Dial. I. §. 6. De donatione eadem fere Nostro narrat Plutarch. in Aristid. p. 335. C. Λυσιμάχῳ τῷ υἱῷ ἱστοροῦσι μυᾶς μὲν ἑκατὸν ἀργυρίου, καὶ γῆς τοσαῦτα πλέθρα πεφυτευμένης ἔδωκεν ὁ Δῆμος, ἄλλας δὲ δραχμαὶς τέσσαρας εἰς ἡμέραν ἑκάστην ἀπέταξεν, Ἀλκιβιάδου τὸ ψήφισμα γράψαντος. Aliter multo Suidas v. πλέθρον, quem locum Valesius comparavit ad Harpocrat. p. 50. Sed de qua-

tuor drachmis diurnis Wolfius quaerit, utrum διὰ βίου, an μέχρι του? Prius quin verum sit, nullus dubito, praesertim quum rem ex ratione temporum videam Lysimacho obtigisse aetate provectioni; qua ipsa re magnitudo doni aliquanto minuitur. Nempe non potuit Alcibiadis psephisma fieri ante Olymp. 87, neque etiam post 92. Paruit Euboea Atheniensium ditioni ab Olymp. 68, 2. ad 92, 1. Vid. Herodot. V, 77. Thucyd. VIII, 95. seqq. et Dukeri ad hunc not. p. 73. Ante Olymp. 87. autem Alcibiades vix potuit forum attingere, natus, mea quidem sententia, Olymp. 82, non, ut vulgo putatur, 84. Isto vero tempore quomodo insulae illius bonis Resp. sit usa, bene hic locus monstrat. Quocum confer Isocrat. Paneg. c. 31. Denique γῇ πεφυτευμένη est *terra arboribus consita*, opposita τῇ ψιλῇ h. ἀδένδρω, ἀροσίμῳ. Hom. Iliad. I, 576. Τέμενος, τὸ μὲν ἥμισυ, οἶνοπέδοιο, ἥμισυ δὲ ψιλὴν ἀροσίῳ πεδίοιο.

95. Νῦν δὲ εὐπορήσει. Expectatur post priora simplex et prae fractum ἀπορεῖ. At euphemismus praetulit εὐπορήσει h. e. *speramus tempus omnibus rebus abundans aliquando esse redditurum*. Sic acceptum futurum, si rem cogites, ad votum redit, ut hactenus Schol. scribere potuerit, ἐπὶ ἡύξατο εὐπορεῖν τὴν πόλιν. Ex his verbis tamen Markl. coniicit legendum, νῦν δὲ εὐπορήσαι, modo optativo.

§. 96. Ἐτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη. Id nihil huc pertinet, nihil valet ad propositum nostrum. Alias hoc ita effertur, ἄλλος ἂν εἴη λόγος, aut λόγος ἕτερος οὗτος.

96. Παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν. Ex Wolfianis Taylorus traxit ὑμῶν, ortum fortasse ex eo, quod praecedit, καὶ τοῖς προγόνοις ὑμῶν. Attendi autem nunc debebat primae personae verbum, συγχωρήσαιμεν.

96. Τί μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρεθεῖεν; Augerium, qui mallet ἀφαιρεθεῖν, *auferremus*, fefellit constructionis ratio, quae est talis: τί; μᾶλλον δικαίως ἂν ἀφαιρεθεῖεν (i. e. ἀφαιρεθείησαν) διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς; *Quid? num minus esset iniustum, eos, quibus hoc tempore aliquid dedimus, spoliare?* Scribendum autem τί cum signo interrogandi.

§. 97. Οὐ γὰρ οἱ μὴ δόντες — ἀφαιρούμενοι. Miris intemperis agitatus in h. l. Taylorus laborat, ut sanum vitiet. Nihil dicam de altera eius coniectura, quam ipse non nimio opere probat. Altera vero, qua post εἰσὶν sedulo iubet expungi οὐδέν, quod sententiae repugnare ait, haec ergo coniectura non tantum omnium librorum fidei, sed, quod caput est, omni rationi sermonis adversatur. Dicit Demosthenes: *Neque enim, qui non dederunt, quae omnino non placuit dare, quidquam mali fecerunt; at faciunt ii, qui, quod antea dederunt, postea rursus adimunt, idque nulla de causa.* Satis constat, post voces negativas pro τί poni οὐδέν et μηδέν, et a Latinis *quidquam*, etsi hodie ibi plures, et tales quoque, quos saepe summos viros salutant, pessime scribunt *aliquid*. In Graecis quot locos Taylorus ita debuerat nobis corrumpere! Quoties etiam falce critica duo simul verba recidere! Ut in illo Eurip. Cycl. 120. Ἀκούει οὐδέν οὐδεὶς οὐδενός etc. etc.

97. Κακείνους ὧν ἔδοσαν τῷ τί τοῦτ' ἀφηρημένους. Id est ἀφηρησθαι τί τοῦτο ἐκείνων, ἃ ἔδοσαν τινι. Post paullo ad ὁμοίως suppl. ὑπάρχει vel μένει, *turpitudine par est et eadem*, seu res fiat exemplo, sive nullo fiat. Ὅμοίως idem valet, quod in hoc genere alias, οὐχ ἥττον τούτου ἔνεκα. Wolfius cur malit, καίτοι

τοῦτό γε αἰσχρὸν ὁμοίως, aut τόγε αἰσχρὸν ὁμοίως ὑπάρχει, equidem non video. Neque magis illud, cur Reiskius luculentio rem putet orationem fore sic mutatam, τόγε αἰσχρὸν αἰσχρὸν ὁμοίως. *Quod natura sua turpe est, id ubique locorum pariter turpe est.* Luculentum sane hoc, sed maius quiddam est, quam auctor voluit.

97. Τίνος εἵνεκα ἐφ' ἡμῶν πρῶτον καταδειχθεῖν τοιοῦτον ἔργον; *Cur nostra demum aetate talis rei exemplum edatur?* Recte habet πρῶτον, nec opus scriptura Aug. 1. nuper inducta, πρώτων. Non cogitavit vir doctus, qui id fecit, latinam consuetudinem Graecis obtrudendam non esse, peccans in eadem re in Dionys. Halic. V, 17. VII, 21. aliisque locis. Supra tamen §. 57. nihil mutavit in verbis, ἐφ' ἡμῶν μόνον, licet ibi fecisset excusatius. Confer, quae de simili genere contra Ernestium scripsit I. F. Heusinger ad Cic. Offic. I, 7, 5. Iam aliquoties nobis obvium εἵνεκα ne quis ab Attico scriptore alienum credat, haec forma in libris et Platonis et Demosthenis tam crebro occurrit, vix ut scribis imputari possit. Tuetur etiam Thomas: καὶ ἔνεκα καὶ εἵνεκα Πλάτων, Δημοσθένης καὶ οἱ ἄλλοι. Θουκυδίδης δὲ αἰεὶ ἔνεκα. Et ita semper poetae quoque Atticorum ἔνεκα, eademque vi οὔνεκα habent, nusquam tamen εἵνεκα. Vid. Brunck. ad Aristoph. Lysistr. 74. et alibi.

§. 98. Ὁμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν — κρινεῖν. Verba, οὐχὶ τοὺς Λακεδαιμονίων — — τῶ νόμῳ, legi postulant sic, ut audiatur, duobus primariis membris ea interiecta esse; infinita autem, δικάσειν et κρινεῖν, pendere a participio, ὁμωμοκότες. Sic caussa in promptu est, cur editores mutarint olim male scriptum, κρινεῖν. Non minus vero ca-

vendum erat alterum vitium, quo indivise scribunt, κρίνειν καλῶς. Orationi interpositum hoc καλῶς, approbationis vox. Conf. §. 107. et 139. Ceterum ad οὗς ἀφαιρεῖται e verbo ἔλαβον sumendum est ἐκεῖνοι, ne quis tentet, τὰς ἀτελείας, ἃς ἀφαιρεῖται. Rem ipsam quod attinet, iudicium Atheniensium iusiurandum iisdem paene verbis refert Pollux VIII, 10, 122. Ὁ ὄρκος ἦν τῶν δικαστῶν, περὶ μὲν ὧν νόμοι εἰσὶ, κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι. περὶ δὲ ὧν μὴ εἰσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ, i. e. ex aequo et bono, nulloque cuiusquam amore aut odio. Reliquos locos, ubi hoc occurrit, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρίνειν, v. apud P. Fabrum de Magg. Rom. in Thes. Salleng. T. III. p. 1163. Non id tamen inest in Heliastarum iureiurando, cuius formulam legimus in Demosth. adv. Timocrat. p. 796. Nostri iurisiurandi ad actionem Athenis singula iudicia praecessisse, credibile est, ut et apud Romanos, quorum eadem fuit consuetudo. Vid. Iustinian. L. XIV. C. de Iudic.

98. Τὸ τοίνυν τῆς γνώμης πρὸς ἅπαντα ἀνενέγκατε τὸν νόμον. Id est, ταύτην [τὴν] γνώμην. Hanc sententiam, tanquam regulam, transferte, admoveate ad universam legem Leptinis!

§. 99. Ἀμαθεῖς nihil aliud est, quam ἀπαίδευτοι h. illiberales, elegantiae morum expertes. Quippe ἀμαθίαν Attici dicunt leniter suo more, pro ἀγροικία. Paulo ante ad αὐτοὶ τε delirat Ulpian. Luce clarius est, αὐτοὶ opponi τοῖς προγόνοις.

§. 100. Χαλκοῦς ἰστάναι — πλὴν τούτου. Est apud Nostrum saepe, χαλκοῦν τινὰ ἰστάναι, aeneam statuam alicui ponere. Conf. Hemsterh. ad Lucian. T. I. p. 165. Πλὴν τούτου, excepta immunitate, ad verbum, excepto eo, de quo nobis agitur. Sic locum

adde iis, quae explicui p. 271. De infinito, τὸ τί-
μῶν, itidem egi superius p. 218.

100. Ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει καταλιπεῖν φήσει.
Aug. 1. et hic et §. 102. exhibet φησί, quod et
Wolfius coniecit. Frustra. Tempus futurum spe-
ctat ad Orationem, qua Leptines respondere debuit.
Ac sic fere iudicari potest varietas haec, quam
multi habent alii loci Oratorum. Conf. quae scri-
psi ad §. 86.

100. Ἄν ὧν ἐδώκατέ τῳ πρότερόν τι τοῦτ' ἀφέλῃσθε.
Ex Ald. et Herv. excidit ὧν, culpa typothetae haud
dubie. Nullo pacto id pronomen abesse potest, aut
mutari. Sic in Marg. Vin. pro eo adscriptum ὃ,
ex ignorantia fluxit verae structurae. At eandem
habuimus antea §. 97.

100. Τί γὰρ ἔσται — — φανεῖσθε; Reiskius ad
normam Aug. 1. delet articulum ante τῆς σιτήσεως,
et idem deinde prodit se malle ἢν πρότερον, si an-
tea, simul posterius ἢ non aut, sed quam, reddend-
um docet, ita vertens locum: *Statuae honos, aut
ille honos, qui ius epulandi in Prytaneo impertit, vi-
deturne is Vobis certior futurus, quam honos immuni-
tatis? Existimatisne, Vos illis praemiis magis, quam
huic confidere posse, si constiterit, Vos immunitatem,
quam antea dedissetis, deinde rursus eripuisse?* In
his ut non dicam, ἢν pro ἐάν cum indicativo so-
loece iungi, ipsa versio ostendit errorem viri docti
in particula ἢ. Nam cur primarium illud τί negle-
xit, quod ad tria, quae sequuntur, simul pertinet?
Sensus hic est: *Quid horum, dico statuae honorem,
vel ius epulandi vel immunitatem, quid horum cer-
tius et stabilius manebit, si unum ex iis, immunita-
tem, adinere placuerit?* Hanc autem ademptionem,
tanquam certam rem fortius exprimens, relativum

ἢν ponit pro εἰ ταύτην. Sic et Graeci solent, et Latini.

§. 101. Εἰ μηδὲν ἔμελλε τοῦτ' ἔσεσθαι δυσχερές. *Etiam si hoc, quod modo dixi, nullo pacto incommodum futurum esset, seu, etiam si haec difficultas non esset futura.* Δυσχερές eodem fere sensu, quo antea §. 94., et μηδὲν est μηδαμῶς, *nullo modo*, uti saepe οὐδὲν et μηδὲν in Atticis. Haec tantilla res fortasse vexavit Intpp., ut conjicerent, aut εἰ μηδὲν ἔμελλε τοιοῦτ' ἔσεσθαι, aut εἰ μηδ' ἔμελλε τοῦτ' ἔσεσθαι, aut εἰ μηδὲν ἔμελλεν ἐκ (vel ἀπὸ) τούτων ἔσεσθαι δυσχερές, ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖν' γε καλῶς — Crebro id evenit, ut, quum ad locum medicina undique afferatur, nulla opus sit.

101. Ἀπάντας ἐξίσου τῶν αὐτῶν ἀξιώσει τοῖς τὰ μέγιστα εὐεργετοῦσιν. *Omnes (etiam minus insignibus in Remp. meritis conspicuos) prorsus iisdem praemiis dignabitur, quibus eos, quorum merita sunt maxima et amplissima.* Casum tertium cum verbis τῶν αὐτῶν constructum nemo ignorat, vel ex usu latinae linguae.

101. Μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν — Videlicet magna beneficia civium non possunt esse nisi in magnis casibus Reipubl. Contrarium est ἐν πολιτείᾳ, *salvis rebus, Republ. bene constituta.* Supra §. 18. ἄνπερ ἡ πόλις ἤ. Ad dativum αἰτίῳ supple τινί, aut οὐδενί ἐστίν, quod genus saepe antea explicui. Coniectura Reiskii vana est, οὐτ' ἴσως ῥᾶδιον οὐδενί πολλάκις αἰτίῳ γενέσθαι. Vix opus nunc apud animum repeti πολλάκις, nedum ut adscribi debeat. Eadem temeritate idem ante ἐν εἰρήνῃ recepit ex Aug. 1. ἄν, et ante τιμὰς, adiectivum aliquod coniecit deesse, καθηκούσας aut simile. Ceterum, ne vulgata versio te fallat, hunc tene ordinem verborum:

μετρίων δὲ καὶ — συμφέρειν καιρὸν γενέσθαι ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ χρῆναι δίδόναι τὰς τιμὰς.

101. Μεμερίσθαι καὶ τὰ τῶν δωρεῶν. Bene Reiskius, causam additae particulae καὶ notans: *Etiam honores et praemia dividi, et alia aliis dari, pro magnitudine meritorum, debent, h. e. prout merita cuiusque maiora aut minora sunt.*

§. 102. Ἀλλὰ μὲν ὑπὲρ ὧν γε — H. e. ὑπὲρ ἐκείνων γε, ἃ φήσει Λεπτίνης καταλιπεῖν τὰς τιμὰς τοῖς εὐρημένοις. *Quantum vero ad id, quod Leptines dicet etc.* Est haec posterior pars responsionis. In prior, a verbis ἐγὼ δ' ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει, confutavit *respectu Reipublicae* id, quod Leptines obvertere poterat, non omnino praemia tolli sublata immunitate: nunc ipsos respicit *hoc praemio ornatos*. Iam οἱ μὲν sunt ii, qui pluribus donis impertiti videbantur suo iure postulare posse, ut maneret sibi totum, nec ulla parte imminutum, quod olim accepissent *propter beneficia in Remp. a se profecta*, ἔνεκα τῶν εὐεργεσιῶν αὐτῶν. In his postremis ne iunctim accipe τῶν αὐτῶν, *eorundem*, neu Reiskii argutiis crede. Verissime iam Wolf. Et similis ambiguitas est in Hom. Il. β. 685. 713. 718. et alibi. Deinde οἱ δὲ sunt *una tantum immunitate donati*. Quippe tales queri poterant, se ludos fieri (φενακίζεσθαι) ab eo, qui diceret, non omnia praemia hac nova lege aboleri. Aboleri enim id ipsum, quod unum sibi obtigerat, satis erat miseris. Atque ad hos eosdem pertinet, quod sequitur, ὁ ἄξιος τῆς ἀτελείας εὖ πεποιηκέναι δόξας, id est, auctore ipso statim interprete, *talis qui propter merita sua uno immunitatis dono dignus est habitus*. Δοκεῖν solenne de Populo, quatenus decernit et scita facit. De structura autem, εὖ πεποιηκέναι ἄξιος τῆς ἀτελείας, vid.

notata p. 271. Ceterum paullo ante legitur ἀπλᾶ καὶ δίκαια. Id alibi effertur adverbiiis, δικαίως καὶ ἀπλῶς, ut de Cor. p. 482. B. Opponitur, quod quis profert τοῦ παρακρούσασθαι ἕνεκα. Conf. ad §. 72. p. 306.

§. 103. Μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ τῶνδε — ἐκείνους — ἐκείνοις — τούτδε — Pronomen οἶδε refer ad eos, qui unum praemium impetrarant, immunitatem; ἐκεῖνοι id eos, qui tum hoc, tum aliis donis pluribus fruebantur. Horum priores, utpote qui minora beneficia in Remp. contulissent, facilius tanquam indigni traduci poterant, ὥς φαῦλοι. Mox ad ἀφαιροῦ e nostri sermonis indole τι aut μηδέν adiici debuisset. Sententiam pressius ita verte: *Noli igitur hoc praetextu, quod hos ut malos accusas, illos spoliare; aut rursus propterea, quod illis aliquid a te relictum dicis, his, quod unum habent, eripere.* Totius loci ratio subtilior est illa quidem, sed apta ad persuadendum.

103. Εἰ τῶν πάντων ἀδικήσομέν τινα, ἢ μείζονα, ἢ ἐλάττονα. Recte Wolfius: *Si aliquem sive parva, sive magna, iniuria afficiemus.* Structura nota est, ἀδικεῖν τινα μέγала, μικρά etc.

103. Αἷς ἂν ἀντευποιήσωμέν τινας. Vulgata scriptura habet ἀντευποιήσομεν, futurum infectum indicativi cum ἂν coniunctum. Neque omnino haec constructio abhorret ab usu, quamvis soloeca visa et aliis, et vero etiam Dawesio Miscell. crit. p. 104., quem locum acrius excutere debebat Burghess. Non enim Homeri exemplis hac in re multum conficitur, quippe qui poeta ex ratione antiqui sermonis brevibus vocalibus pro longis uti soleat, qua observatione utemur aliquando etiam in aliis rebus. Sed sunt in Atticis quoque exempla particulae ἂν

cum futuro illo iunctae, atque erunt plura, quo correctius id genus scriptorum editum erit. Docte igitur Brunckius fecit in Aristoph. Nubb. 465. et 1157. Nec iuncturae huic ratio grammatica obstat, quum omnino magna illius futuri et modi subiunctivi sit cognatio. Conf. Theod. Gazam IV. p. 128. et 175. Basil. edit. At talia, optarem, ut faverent iis, quae l. c. adscripsit Dawesius de *perfecto, vocalam αὐ non raro adsciscente*. Nam hoc quidem plane novum est, et non solum ab optimorum auctorum usu abhorrens, sed diserte quoque damnatum a summis Grammaticis, Apollonio Dysc. III. p. 205. et Gaza l. c. Quid? quod illud dubitationem habet, an recte fiat, quod a duobus praeclaris viris αὐ cum praesenti indicativi nuper sociari coepit, atque adeo de mera coniectura. Vid. Toup. Emendd. in Suidam p. 306. et Brunck. ad Aristoph. Plut. 885. et alibi. Sed amplioris hoc est indaginis. Illuc nunc revertor, ubi dedi ἀντενποιήσωμεν. Id feci, partim quia praeteritum sententia flagitat, partim ex meliorum librorum auctoritate.

§. 104. Αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι. Nemi ante Reiskium hic locus scrupulum iniecit. Ille primus bene suspicatur, post vocem γυμνασιαρχίαι deesse καὶ αἱ ἐστιατορίαι, aut quidpiam simile. Bene, inquam: modo aliquid simile reperiatur. Nam ipsum hoc, ἐστιατορία, nondum credo aut Demosthenis fuisse, aut alius Attici cuiusquam. Sed sane tale quid h. l. expectatur. Nam quum duo genera munerum posita sint, qui tandem tertium genus, nec illud minus sollemne, praetermitti potuit, praesertim post vocem ἅπαντα? At mihi non de vitio istiusmodi, sed plane de glossa suspectus locus est. Omittam nominativum horum verborum,

αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι, quo ipso casu mihi quodammodo fraudis vestigium proditur. Omnia haec Grammatico quidem ad perspicuitatem necessaria videri poterant; auctori, eiusve auditori, quamlibet rudi, vix poterant. Clara sunt per se, ταῦτα ἅπαντα τὰ ἀναλώματα, eaque etiam supra suffecerunt in loco huius simillimo §. 21. Ita hic iam quartus pannus est, quem Oratori male sedulae manus assuerunt. Ac tales pannos quam plurimos adhuc in Oratoribus graecis patienter ferimus, quin dudum detectos retinemus, scilicet ne minus integras editiones vendere videamur. Sic in Lycurg. adv. Leocr. p. 136. absona ista, μὴ παρέχοντας συγγνώμην, puerilem glossam vocis ἀπαραιτήτους, stomachus Hauptmanni pertulit, nec minus aliam similem laciniam p. 141., etsi in utroque loco optima monuerat Taylorus. Sed in hac Lycurgi Oratione etiam plura huius generis restant detegenda. Ita illud quoque l. c. μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὀρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων, quod Reisk. corrigit, ego non aliter quam una litura corrigendum duco.

104. Ἀτελεῖς εἶναι τούτων. Ald. et Herv. ἀτελεῖς εἶναι τοῦτον, nullo sensu. Igitur Felic. Man. Wolf. et Tayl. dederunt τοῦτο, ut esset, ἀτελεῖς εἶναι, τοῦτο δίκαιον ἡγοῦμαι. Et hoc si novos patronos inveniat, non mirer. Praetuli tamen Ben. scripturam, τούτων, quam tum in primarum editt. mendo latere, tum Scholiastae unam prae oculis fuisse arbitror. Persuadent id Scholii verba, εἰ καὶ ἱερῶν ὁ Δῆμος ἀτέλειαν ἐθέλει δίδόναι, οὐ χρὴ ἀντιλέγειν· ἐγγύς θεῶν αὐτὸν ποιῶν. Quae quamvis sint insulsa nimium et putida, moribusque Atheniensium repugnantia, quum totius loci tenor doceat, nunquam in illo Populo cuiquam datam ἀτέλειαν ἱερῶν, quod etiam nefandum

fuisset; verum tamen ut explicatio pessima sit, lectione nititur bona et sincera. Ne multa; τούτων ad nihil aliud trahendum erat, quam ad nomen praecedentis periodi primarium, τῶν ἀναλωμάτων. Quae una res non animadversa locum tam diu obscuravit. Obscuritatis remedium speciosum est, non verum in Felic. scriptura, τοῦτο. Progressio enim sententiae hoc videtur postulare, ut τοῦτο non prius quam in ultimo membro positum clausulam distinguat. Omnis vis sententiae est in his duobus, δίκαιον et δεινόν.

§. 105. Εἰ γὰρ ἂ κατὰ μηδέν — ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν. Id est, *facere obtentu nominis deorum, quasi fieri oporteat deorum et religionis gratia. Eodem pertinet ἐπιφημίζειν τοὺς θεούς, deos afferre causam, ut culpam suam hac specie praetexant.* In proximis ne inepto Scholio fidem habeas, aut iis, qui vertunt, *ut nec ab homine facta improbarentur, aut Augerio corrigenti ὑπ' ἀνθρώπου πραχθέντα.* Verba, ἐπ' ἀνθρώπου, sic accipies, *humana auctoritate.* Conf. ad §. 42. p. 276. Sententia ipsa quam est vera, quam generosa, quam Christiano homine digna! Quanto minus malorum vidisset orbis, si semper homines ab ista calumnia religionis abstinuissent. Nimirum id praeceptum nusquam legitur in libris sacris, nisi violenter huc trahere velis locum II. Timoth. III, 5.

105. Ὡς ἔμοιγε δοκεῖ. Reiskius scripsit ὥς γοῦν ἔμοιγε δοκεῖ. Scilicet γοῦν addunt Par. 1. 5. 7. Aug. 1. Sed eosdem libros dare ἐμοί, non ἔμοιγε, fortasse non attendit vir aliud agens.

105. Τὸ τῶν λειτουργιῶν ὄνομα ἐπὶ τὸ τῶν ἱερῶν μεταφέροντες. *Nomen liturgiarum captiose traducentes ad tributum, quod sacrorum caussa fit, h. e. nomina haec*

duo callide inter se permutantes. Utrum ad ἱερῶν repetas ὄνομα, an τὸ τῶν ἱερῶν accipias τὰ ἱερά, ad sensum prope nihil interest. Itaque parum tribuo coniecturae, quam Reisk. temere ex §. 107. petit, e verbis, ἐπὶ τὸ τῶν ἱερῶν τέλος.

105. Λεπτίνην αὐτὸν ὑμῖν ἐγὼ παρέξομαι μάρτυρα — Qua specie Leptines argumento suo uti potuerit, docet Oratio adversus Midiam, in qua Noster ipse passim choragiam ad munera sacra trahit. Sed illum nunc praeclare ita refutat. Immunitatem posteris Harmodii et Aristogitonis olim datam, palam est fideque columnarum testatum, non sacrorum esse, quippe quorum nemini civi esse immuni licet, sed liturgiarum civilium. Iam posteros illos lege sua eximit Leptines, et horum praemium disertis verbis ratum habet. Sequitur itaque, nisi forte illos novo dono augere voluit, minime virum ignorasse, aliam esse immunitatem ἱερῶν, aliam λειτουργιῶν, quin etiam se id probe scisse, ipse testatur.

§. 106. Γράφων γὰρ ἀρχὴν τοῦ νόμου, Λεπτίνης εἶπε, φησίν. Construendo iunge verba, γράφων et φησίν, at ἀρχὴν dictum puta absolute pro ἐν ἀρχῇ. Exempla vocis ἀρχὴν sic sine articulo positae dedit Lennep. ad Phalarid. Epp. p. 83. Alia ratio est deinde, ubi bis legitur τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου. Ita hoc inducere non debebat Reiskium et Auger., ut hic quoque ponerent, γράφων γὰρ τὴν ἀρχήν.

106. Μηδέναι ἀτελῇ εἶναι. Invertit Reiskius ex Aug. 1., deliciis suis, ἀτελῇ μηδέναι εἶναι.

106. Τί τοῦτο μαθὼν προσέγραψεν; Levem tractionem verborum, τί μαθὼν τοῦτο προσέγραψεν, cursim tangere sufficiat. Conf. not. p. 300. Tam paucis vero non licet nobis defungi in formula, τί

μαδών. Quippe hanc librorum omnium, et scriptorum, et impressorum, lectionem sollicitat in Marg. suo Lambinus, quique hunc sequitur, Marklandus, proposita coniectura, τί τοῦτο παδών. Atque hoc ipsum in Aristophane, quoties τί μαδών occurrit, reponi iubet Brunckius, etiam optimis codd. invitis, potius in difficiliore scriptura plane consentientibus, atque is ita ubique loquitur, ut periculum sit, ne bona locutio, a tantis viris in dubium vocata, ex auctoribus aliquando eiiciatur, et e civitate deturbetur. Vid. viri acutissimi notas ad Aristoph. Plut. 908. Lysistr. 599. Nubb. 1507. Vesp. 251. Acharn. 826. Forsan ergo non ingrata lectoribus erunt, quae ad harum formularum vim monstrandam additurus sum, ut quam nemo alius, quod sciam, recte explicuerit. Nam sunt, qui utrumque, τί παδών et τί μαδών, promiscue ab Atticis dici putent pro simplici τί, quare, qua de causa? Ut Küsterus ad locum Pluti, L. Bos Animadv. ad Scriptt. gr. p. 97. et 192. et alii. Reiskius autem, laudandus utique hoc, quod Marklando non paruit, in Appar. ad Demosth. T. III. p. 1281. alterum, τί μαδών, altero contendit magis esse Atticum. Propius veritatem accedit Bisetus in Schol. ad Nubb. l. c. et Wolfius ad h. l., etsi hic non satis certus sententiae est in aliis locis Oratoris. Equidem excussis sedulo et Aristophanis et aliorum exemplis plurimis, ubi constanti fide librorum scribitur τί μαδών, compertum habeo, utriusque formae diversam potestatem esse, sed discrimen tenue. Nempe τί παδών saepius locum alterius bene occupare poterit, interdum tamen sine detrimento elegantiae non poterit. Sic recte videor graece alloqui posse Lambinum: τί παδών ταύτην τὴν παραδιόρθωσιν προς-

ἐγράψας, rectius tamen multo et significantius, *τί* μαθὼν προσέγραψας; Etenim *τί* παθὼν omnino est, *quanam re affectus? quo casu? quibus intemperis agitata? qui fit, ut etc.?* et plane ad *πάθος* quoddam, quod aut volentes aut nolentes patimur, pertinet. Contra *τί* μαθὼν, ne hic quidem oblitterata prima verbi potestate, forma est exprobrantis inconsiderantiam, temeritatem et pravum iudicium, ac pertinet, ut Aeschyleo verbo utar, ad *μάθος* quoddam, quod in nobis desiderari patimur; verique debet, *quo argumento? quid secutus? qua ratiocinatione usus?* Quae ipsa vis plane deprehenditur in nostro loco. Ceterum numerarim hoc, *τί* μαθὼν, ad euphemismum Atticorum. Nam solum sensum si spectes, saepe id reddi potest, *cur tam stulte, tam temere* etc. Et in Aristoph. Vesp. 251. additur etiam ὦ ἀνόητε. Utrumque ergo si reddes, *qua de causa*, non male quidem latine exprimas, sed pinguius, nec satis presse. Conf. Demosth. Philipp. IV. p. 100. F. in Aphob. III. p. 912. E. in Steph. I. p. 974. B. ibique Wolf. et Reisk. Dionys. Halic. de Thucyd. T. VI. p. 951. Liban. Epp. 241. p. 116. etc.

§. 107. Πλὴν ἱερῶν. Haec in editt. prioribus et Reiskii habent signum interrogandi. Quod nec reprobo, neque probo plane. Conf. ad §. 75. p. 311. Male autem mox pro λέγε δὴ, *iam nunc lege*, Markl. malebat λέγε δέ. Praecessisse enim πρῶτον μὲν. Non vidit itaque, εἴτα iam pertinuisse ad πρῶτον μὲν. Sic enim εἴτα et ἔπειτα ponunt saepissime, nullo δέ adiecto.

107. Καλῶς! Κατάθεες! Etiam hic interpellatur scriba, quum tantum e lege recitavit, quantum Oratori ad consilium suum videretur satis esse.

107. Τίνος εἵνεκα scil. τοῦτο προσέγραψεν. Proxima, εἴγε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν, Wolfius vertit, *si quidem obire munera ad sacra pertinet*. Ea ex versione Marklando fortasse subnata est correctio, εἴγε τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ τὸ λειτουργεῖν, articulo transposito. Cui reperto colorem addunt verba, quae sequuntur, τὰς λειτουργίας ὅταν εἶναι φῇς ἱερῶν. Accessit manus lusoria Critici, quem nostis, ita corrigens, εἴγε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος τελεῖν ἐστὶ λειτουργεῖν. Sed ne prius quidem repertum accipio; nec omnino essent, credo, hae tricae, si Wolfius ita vertisset, *si quidem tributum sacrorum ad publica munera pertinet*, verso in praedicatum eo, quod nunc subiectum est. Subiecto enim ex more Graecorum et ratione articulum addi solere, verum est: occurrunt tamen exempla non raro, in quibus quum duo sint nomina, utrum eorum pro subiecto habeas, nihil refert sententiae. Talemque deputo hunc locum esse. Praeterea qui editione Demosthenis principe aut etiam Wolfii utitur, videbit ante τίνος εἵνεκα olim lectum, καίτοι εἰ ᾗν. Abest autem haec lacinia a MSS. plurimis et Felic. Man. Ben. Reisk. Et verba, ut quisque videt, hic locum non habere, ita Taylorus praeclare monstravit, ea ex §. 106., ubi membrum eiusdem clausulae sequuntur, ab oscitante descriptore huc ablata esse.

§. 108. Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε ἐροίμην Λεπτίνην. Sic libri omnes, scripti, editi, praeter Wolfium, qui dedit Λεπτίνη, casum vocandi. Hinc progressum se scribit Reiskius perfecisse, quod ille inchoatum reliquisset. Invexit scilicet in textum sua sponte, ἔγωγε σ' ἐροίμην, Λεπτίνη, inserto asterisco, ominosa nota. At si quid duri inest in eo, quod proxime secunda persona sequitur, ad ipsum Leptinem directa,

haec conversio orationis ab optimis scriptoribus auctoritatem habet eam, quae vetet quidquam mutari. Vid. quae adscripsi Plat. Symposio p. 10. et quae de subita mutatione personarum apud Oratores infra dicam ad §. 123.

108. Οὐδ' ἔχουσιν. Subaudi τὴν ἀτέλειαν. *Ne habent quidem immunitatem munerum, si modo sacra sunt.* Accuratus dicere debuerat, οὐδ' εἰσίν. Nam praecedit οὐκ εἰσίν ἀτελεῖς. Sed videtur hoc εἰσίν, iam bis positum, fecisse, ut orationem commutaret. Ellipsin vero in verbo ἔχουσιν eandem habemus §. 2. 79. 139., quorum locorum nunc immemores fuerunt Reisk. et Auger. Ceterum in genitivo ἱερῶν, relato ad λειτουργιῶν, vix tiro offenderit.

§. 109. Ἀλλὰ μὴν γεγραπταί γε — ἢ τοῦ μετοίκιου. Γέγραπται, puta, ἐν τῇ στήλῃ, non, in lege Leptinis. Iam ad absurda recidere videmus Leptinis cavillationem, nec tam Demosthenis arte captus, quam suis propriis laqueis irretitus laborat. Τὸ μετοίκιον pendere, μετοίκων fuit proprium. Drachmae fuerunt duodecim annuae. Vid. Petit. LL. AA. p. 248. et Valcken. Animadv. ad Ammon. II, 7.

109. Καὶ σὺ προσδιώρισας — In participio hoc, quod membranae varie corruperunt, πρὸς notat *in super*, ita ut auctoritas Leptinis testimonio columnae accedere dicatur. Ergo Marklando reddamus suum προσδιώρισας, coniecturam inutilem. In sequentibus verba, τοσούτῳ τὸ πλῆθος, analogiam habent in dictione, χρόνος παμπληθής, *tempus immensum*. Mox οὔτε φυλὴ πώποτε — οὐδεὶς ἀντιδοῦναι sic vertes: *Neque ulla unquam tribus ausa est quenquam ex illorum gente choragum nominare, neque etiam quisquam alius nominatus illos ad permutationem facultatum adigere.* Ἐκείνων et statim αὐτοῖς Harmodii et Aristogitonis

posterios spectat. Prius pronomen Aug. i. mutat in ἐκείνου, et idem librarius alibi quoque in formula, τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, posterius hoc nomen excludit, studio videlicet emendandi auctoris. Porro quod ex more latini sermonis verti *nominare*, graece est ἐνεγκεῖν, alias solenniter προβάλλεσθαι, *jemanden in Vorschlag bringen*, h. l. *nomen alicuius, qui choragi muneri obeundo idoneus sit, publice edere*; id quod fuit eius, qui ipse, ad hoc oneris vocatus, parem se fore negaret. Rem alibi explicavi. Lectio autem, ἐνεχθεῖς αὐτοῖς, debemus Wolfio, ante quem constanter ediderant ἐνεχθεῖσιν αὐτοῖς. Illud confirmant Pan. Vind. Bodl. Aug. i. et vis sententiae. Assumsit etiam Reiskius. Sed quod deinde idem ante οὐκ ἀκουστέον excidisse putat οὗτος, temerarium est. Hoc potius novum exemplum habemus celeris ab altera persona ad alteram transitionis. Praecessit enim προσδιώρισας, nunc infertur τολμᾷ. Hanc tertiam personam Reisk. mollire volebat.

§. 110. Ἐτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες. Duas explanationes huius verbi habet Schol. Quarum neutra probanda. Neque etiam cum Wolf. et Auger. admittenda lectio Par. 6. διασύροντες. Ἐπισύρει seu ἐπισεσυρμένως λέγει is, qui rem non subtiliter, non accurate, non veritatis caussa, tractat dicendo, sed leviter, perfunctorie ac rapide summa capita perstringens, gravissimum quodque momentum occultans artificiose, aut ita transmittens, ut auditor ad aliena abstractus cogitandique otio fraudatus inducatur et circumveniatur. Generalis omnino verbo notio est *supine et negligenter agendi*, sive consulto id fit, seu imprudenter. Nostrates vulgo simillime, et origini vocis graecae congrue: *über etwas hinweghuschen, etwas hinschleudern*. De graeca voce, quae
male

male passim explicatur, etiam a Marklando ad Lysiam p. 788., pluribus egerunt Reisk. Animadv. ad graecos auctt. T. IV. p. 335. seqq. et Heynius ad Epict. Enchir. c. 31. Quo in loco libelli, verborum parcissimi, admodum vereor, ne aliena manus invexerit duo verba, μηδὲ ἀμελῶς, glossam antecedentium, μὴ ἐπισεσυρμένως.

110. Ὡς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοι τινες εἶναι φάσκοντες — Locum hunc ab Intpp. strenue vexatum apud Apsinem reperimus p. 697., sed mutatum adeo, ut quid in eo rhetor legerit, aliis divinandum lubens relinquam. Legitur ibi: ὥς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοι ἀτελεῖς τινες ἀδρόοι ἄνθρωποι δοῦλοι καὶ μαστιγίαι κ. τ. λ. Marklandus autem vulgata, quae et nos edidimus, sic distingui iubet: ὥς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοι, τινες εἶναι φάσκοντες (*qui se dicunt esse aliquo in numero*) ἔπειτα ἀτελεῖς εἰσὶν ἀδρόοι, παμπληθεῖς ἄνθρωποι. Ubi his, *qui se dicunt aliquo in numero esse*, opponit δούλους καὶ μαστιγίας etc. At talem oppositionem ego hic nullam video. Nam primum si nihil isti aliud quam *dixerunt se esse aliquo in numero*, profecto ne obolo quidem pluris habendi fuerunt, quam qui vocantur simpliciter δοῦλοι καὶ μαστιγίαι. Tum misere illa ratione discerpitur ordo verborum, ut nequaquam mirer, ante Marklandum eam nemini in mentem venisse. In promptu est videre, subiectum orationis esse τινες, et huc referri φάσκοντες εἶναι Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοι, et ita periodum accipi debere: *Dicent adhuc fortasse adversarii nostri, homines quosdam reperiri, qui quamvis ne ipsi quidem dissimulent aut occultent, Megarenses et Messenios se esse, (h. e. non cives Atticos) nihilominus immunitate fruantur ad unum omnes.* Ἐπειτα, ut alias εἴτα, est pro ὁμως, quod inprimis fit post sententiam

concessivam, quae habet participium. Vid. Koen. ad Gregor. Cor. p. 62. et Hoogev. Doctr. Particc. gr. p. 384. Dein quae leguntur nomina articulo destituta, Λυκίδας καὶ Διονύσιος, optime nostra aut aliqua recentiore lingua exprimas, *ein Lycidas, ein Dionysius*. Sed alterum horum prorsus ignoramus; Lycidam vero, ipse Orator docet, olim Chabriae servum fuisse, mox Populi Athen. proxenum. Ad-
dit Schol., hominem conducticio exercitui praefuisse. Iam extrema loci sic scripta sunt in Ald. Herv. Felic. Man., τοιούτους τινὰς ἐξηλεγμένοι, corruptius de-
hinc, τοιούτους τινὰς ἐξελεγμένοι in Ben. et Wolf., qui vertit: *nam eius generis homines elegerunt*. Quae versio quantum et tenori sententiae et grammaticae rationi repugnet, taedet singulatim arguere. Id quidem iam Marklandus vidit, ἐξελεγμένοι reddi oportuisse, *electi*, non *eligentes*. Verum ut hoc participium cum Reisk. activo sensu sumamus, quibus demum fidiculis illud superius ἐροῦσιν huc retorquebimus? Assentior itaque Marklando hactenus, quod emendat, καὶ τοιοῦτοί τινες ἐξηλεγμένοι, seu potius ex usu Attico ἐξεληλεγμένοι, ab ἐξελέγχεσθαι, *argui, convinci*. Atque haec si vera manus Demosthenis fuerat, facile illa mutari potuit ab iis, qui quum sensum verborum assequi non possent, scribere mal-
lent id, quod intelligerent. Sic ἐξηλεγμένοι τοιοῦτοι, scil. ὄντες, sunt *palam convicti esse tales, quales Lycidas et D. h. e. notae nihilo melioris, quam illi*. Ipse tamen Markl. verba bene emendata ita distin-
guit: καὶ τινες ἄλλοι, δοῦλοι καὶ μαστιγῆαι (Λυκίδας καὶ Διονύσιος καὶ τοιοῦτοί τινες) ἐξηλεγμένοι. Et alii *quidam, servi et verberones (v. c. Lycidas et Dionysius et tales nonnulli) convicti*. Nos nihil praeterea in textu mutamus, nec in hac distinctione σαφένειαν

Demosthenis agnoscimus. At melius repertum si quis habuerit, id cupide amplectemur. Reiskium audire non potuimus.

110. Ἐν οἷς ἀτελεῖς εἰσὶν οὗτοι. Id est ἐξ ὧν ψηφισμάτων ἀτελεῖς εἰσὶν οὗτοι. Bene sic carebimus triplici coniectura viri docti, qua addi mavult ἐψηφισμένοι, vel γεγεννημένοι, vel denique γεγραμμένοι. Conf. nos ad §. 79.

§. 111. Μὴ δὴ παραγόντων ὑμᾶς. H. e. παραγέτωσαν, ut paullo mox ζητούντων pro ζητεῖτωσαν. Ipsum παράγειν, sicut inde ductum παραγωγή, locum habet in cavillatione rhetorica, qua auditor subdole a proposito abducitur; unde saepe iuncta παράγειν et φενακίζειν. Male in Marg. Ben. est ταραττόντων, ex eoque corruptum πραττόντων in Par. 2. et Bav. Simile verbum p. 235. tetigi, ἀπάγειν.

111. Διὰ τοὺς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα γράφοντας ἐτοίμως πρόξενοι γεγόνασι. Iunxerant ante Markl. omnes, ἐτοίμως πρόξενοι γεγόνασι, idque forsan aliquis ferendum putet. Sed malui cum illo, cui et Reiskius paruit, incisum ponere post ἐτοίμως, ut sit: *propter eos, qui eiusmodi decreta pretio atque mercede scribunt faciles et parati.* Ceterum pravum hunc morem Athenis tum fuisse, ut quaestui haberent Remp., nemo dubitet, qui ex Aeschinis Or. in Ctesiph. p. 427. meminerit fraudum, in honoribus tribuendis versari solitarum. Nostrum autem illud fraudis genus eo facilius fieri potuit, quia πρόξενία ornamentum erat, non magistratus. Vid. hac de re Valcken. Animadv. ad Ammon. III, 10.

111. Πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους. Reisk. et Auger. malunt, πολλῶν ἀγαθῶν ὑμῖν αἰτίους. Emendatio ex eo genere est, quod antea notavi §. 84. p. 320.

§. 112. Εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσειε — Praepropere sua sponte Wolfius eiecit μόνον, male abundare vocem ratus. Nam et alii sic loquuntur, v. c. Xenoph. M. S. I, 1, 15. Lycurg. in Leocrat. p. 155. Nec illud sine sensu. Εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσειε, est, *si hoc unum iis non sufficeret*. Proxime, τὰ τοιαῦτα, *ad istum modum; κατὰ τὰ τοιαῦτα*.

112. Οὐ γάρ ἐστιν οὗθ' οὗτος, οὗτ' ἄλλος οὐδεὶς, σπρόξενος ὢν, ἀτελής. Inter haec et sequentia Reiskius suspicatur deesse *haec pauca*, οὐδεὶς γάρ ἀτελής. Quin nihil deest, et bene stringit argumentum. *Neque enim Lycidas, nec alius quisquam, quae est proxenus (propter hanc dignitatem) immunis est, nisi si Populus ei nominatim et proprie immunitatem concesserit*. Res ipsa loquitur. Potuit aliquis proxenus immunis esse; ita vero singulari decreto Pop. Athen. ad eam rem opus fuit.

112. Οὐχὶ καλῶς ποιήσουσιν. Urbane, de more Atticorum, pro κακῶς seu κακούργως ποιήσουσιν. Conf. §. 116. extrem. Sed exempla ubique sunt, ut mirificus sit Marklandus, qui propter frigus sententiae corrigit, οὐχὶ καινῶς ποιήσουσιν. Etiam Reisk. hic aliquando mecum facit.

§. 113. Ὁ τοίνυν μάλιστα πάντων — Oratoriam quandam technam in h. l. notat Aristid. Art. p. 467. Παρὰ πάντα ἀξιοπιστίας, τό τε ἐπισημαίνεσθαι τοῖς εἰσαγομένοις, καὶ τὸ ὑπερβολαῖς χρῆσθαι· ἐπισημαίνεσθαι μὲν, ὅταν λέγῃς· ὁ τοίνυν μάλιστα — βούλομαι. Τοῦτό ἐστιν ἀρχόντων τῶν προειρημένων τῶ μέλονται εἰσάγεσθαι. Ἡ δὲ ὑπερβολὴ ἐν τῷ ἐξῆς· εἰ γάρ τις κ. τ. λ. Varietas lectionum in verbis ibi laudatis levis est. Notanda nobis potius formula, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, latine, *nullo pacto, nulla ratione*. Demosth. de Cor. p. 501. E. loquens de Philippo:

Οὕτω ἦκεν ἔχων τὴν δύναμιν, καὶ τὴν Ἐλάττειαν κατέλαβεν, ὡς οὐδ' ἂν, εἴ τι γένοιτο, ἔτι συμπνευσόντων ὑμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. Sed nihil frequentius his exemplis, quorum nullum favet Marklandi coniecturae, ἐν γε αἰσχροῦν οὐκ, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ἀναιρεθεῖη. Mox iunge, ὃ συμβήσεται τῇ πόλει, non, κυρίου γενομένου τῇ πόλει, ut aliquos fecisse video.

113. Τοὺς ἀγαθόν τι ποιήσαντας. Scil. τὴν πόλιν aut ὑμᾶς. Vid. notam ad §. 84. Nam Criticus Lipsiensis hic quoque addi volebat ὑμᾶς.

113. Τοῦτο ἐν τι τῶν αἰσχροῦν — Idem Criticus dat ἐν τι τοῦτο τῶν αἰσχροῦν, tum pro τῶν ἄλλων αἰσχίον, eodem modo, αἰσχίον τῶν ἄλλων, etiam §. seq. ἔστι νόμος ὑμῖν. Omnia haec ex caro Aug. 1. Τῶν ἄλλων αἰσχίον est αἰσχίον ἢ τοῖς ἄλλοις, *populis* puta.

§. 114. Ἔστιν ὑμῖν νόμος ἀρχαῖος. Attigi hanc legem in animadversione ultima ad §. 82.

114. Θάνατον τὴν ζημίαν ἐτάξατε. Articulum exemit Reiskius exemplo Par. 1. et Aug. 1. Ego vero nihil muto, qui additum articulum saepius legisse meminerim in hac formula, ut in simillima ista, Θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι, ubi nunquam ab Atticis omittitur. Revocavi etiam in seqq. particulam καὶ post ποιεῖν, extritam a quatuor librariis, Par. 2. 5. Aug. 1. Bav. et nuper Reiskio. Eandem tamen idem textui reddidit Or. adv. Midiam p. 637. C. in verbis: πῶς γὰρ κρίνων ἄνθρωπον, καὶ δοκοῦντα, καὶ ὄντα βίαιον — At ibi plane eodem modo librarii oscitarant, et quidem non quatuor, sed quinque. Amant Graeci καὶ sic iteratum.

114. Τὸ μὴ ταῦτα ποιεῖν — Lingua, inquit Marklandus, postulat τοῦ μὴ ταῦτα ποιεῖν, ut fere Wolf. coniecit, τοῦ μὴ δεῖν ταῦτα ποιεῖν. Equidem et hic vulgatum tueor, idque exemplis, qualia vide

apud Valcken. et Brunck. ad Euripid. Hippol. 48. Vertendum autem sic: *Neque enim ulla dubitatio relinquitur, an ea nobis sint facienda, quae ipsi prius turpia iudicavimus.*

§. 115. Τοῦτο δημοσία ποιοῦντες φανήσεσθε. Uncis exigit Reiskius τοῦτο, quod abest a Par. 1. Paulo vero post, ante ἀφέλοιτο, eandem vocem nobis reliquit, nullo scilicet ibi librario peccante. Μηδὲν τοῦτο est *nihil tale, nihil ex hoc genere.* Plane, ut dicitur τὸ τοῦτο.

115. Ἡ μὴ πεποιηκότα ἐφ' οἷς εὔρετο, ἔχειν. Interpuncti ante ἔχειν, ut amoverem causam erroris, qui delusit Scholiasten et Reiskium, quorum ille coniunctum, εὔρετο ἔχειν, duro quodam et insolenti modo capit, hic nos beat emendatione sua, εὔρετο ἐκείνην, h. e. τὴν δωρεάν. Ne tamen forte nunc infinitivus ἔχειν trahatur ad εἶναι ἀνάξιον τὴν δωρεάν, qui tertius adhuc error superest; sic verborum ordo institui debet: ἢ (φασίν) ἔχειν μὴ πεποιηκότα ἐφ' οἷς εὔρετο, ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν ἐγκαλοῦσι τινι. *Si quem dicent immunitate frui, vel qui nihil fecerit earum rerum, propter quas eam impetravit etc.* Ita sententia poscit, et lex sermonis, et gemina structurae ratio §. 20., ubi κεκτηῖσθαι nihil aliud est, quam nostro loco ἔχειν. In seqq. ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν inprimis cogitandum de eo, quod quis post donum acceptum peccare potuit, id quod supra fuit §. 79. μετὰ ταῦτα ἀδικούντων. Sed verbum, ἐγκαλοῦσι, ad adversarios relatum, deflectit paullum ab instituta structura, ex qua participium expectes.

115. Ἡ θέντων ἡμῶν — ἢ θέντας αὐτούς. In editis libris, quotquot vidi, legitur ἢ θέντων αὐτῶν, quod si auctoritatem haberet, nemo reprehenderet. Verum optimi codd. dant aliud, θέντας αὐτούς; Par.

§. 5. Pan. Lind. Vind. Ven. Aug. 1. Bav. M^{ss}.
 Vin. et Less. Cui consensui librorum addendus
 Schol., qui, diligentius ab editoribus inspectus, non-
 nihil interdum profuisset ad veram lectionem dete-
 gendam. Iam nemini dubium esse debet, quin vul-
 gata lectio hoc quoque loco a sciolo ad similitudi-
 nem prioris membri reficta sit. Quod idem in si-
 mili fecit Reiskius, de Cor. p. 504. C., prorsus si-
 ne libris ἐνδυμηθέντας edens, pro ἐνδυμηθεῖσι. Conf.
 Markl. ad Lysiam p. 364. Sed ne nunc quidem
 opus est, ad antiptosin quandam confugere. Θέντας
 αὐτοῦς refer ad verba, quae totius periodi prima-
 ria sunt: κελεύετε τούτους τοὺς ἐροῦντας — γράφεισθαι.
 Nihil certius.

115. Ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται. In Ben.
 est ὅταν τὸ πρῶτον, quod unde sit, nescimus. Certe
 articulo carent Aug. 1. et Bav. cum editt. princ.,
 neque eo opus. Proxima sententia de privatis in-
 imicitiiis Leptineae factionis egregie facit ad persua-
 dendum.

§. 116. Τῷ μὲν Διόφαντος, τῷ δ' Εὐβουλος. Plures
 a Demosthene memorantur Diophanti, plures Eubu-
 li. Et de Eubulis quidem erudite egit Ruhnken.
 Histor. Oratt. gr. p. LXV. seqq., qui docet, ubicun-
 que Eubulus simplici nomine occurrat, intelligen-
 dum esse Anaphlystium, summae auctoritatis dema-
 gogum, qui per plures annos cum Oratore nostro
 Remp. administravit. Hoc tamen loco qui viri in-
 telligendi sint, coniectura satis certa non assequor.

116. Τοὺς ἐχθροὺς ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι — Plura
 hic contraposita sunt, primum αὐτῶν τ. ἕκ. ὁκνεῖ τοὺς
 ἐχθροὺς ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι — ταῦθ' ὑ. τ. ε. α. φαί-
 νεσθαι, tum εὖ πεποιηκότας — εἴ τίς ἐστὶν ἀνάξιος, tum
 νόμῳ — γραφῇ, tum ἀπολωλέκεναι δι' ὑμῶν — διὰ τού-

των h. e. *per factionem Leptineam*, denique ἀδρόους — κατ' ἄνδρα κριθέντας. Monuit de hac arte iam Taylorus, qui simul hinc expulit ineptum ἀδρόα, inculcatum a Par. 2. 4. Ald. Herv. Felic. Man. Wolf. Sinceram scripturam, ἀδρόους, nuper tandem Reiskius reduxit e Ben. Qua scriptura, recte iudicant, qui omnem vim argumentationis niti dicunt. Ἀδρόοι sunt *universi, cuncti*; κατ' ἄνδρα κριθέντες, *singulatim, viritim in ius vocati*: oppositi utrique inter se, ut solent ἀδρόοι et οἱ κατ' ἕνα, aut ἀδρόοι et διεσκεδασμένοι.

116. Σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο. Haec quam nihil huc faciant, quum caecus sit, qui non videat, piget id pluribus verbis demonstrare. Tamen ea, quantum scimus, haerent in libris omnibus, atque adeo a nonnullis defenduntur. Sed Wolfii defensiones parum placent. Nullo pacto verba ad seqq. trahi sinunt particulae, periodi novae indices, καὶ μὲν, neque ea melius cum superioribus coeunt. Nam καὶ sic positum est, ut τοῦτο spectet ea, quae sequuntur. Reiskii autem rationes, sive quas molles vocat, seu quae durae sunt et frigidae, apud ipsum legantur iucundius. Quarum una haec est iucundissima, quum Oratorem putat oblitum fortasse, post vocem τοῦτο aliquid addere, relicto loco vacuo, quem per otium expleret, ad reliqua perrexisse, sicut soleamus commentantes cum festinatione. Adeo persuasit sibi vir praeclarus, eadem festinatione Demosthenem egisse in Oratione scribenda, qua ipsum in ea commentanda. Mihi quidem verba illa plane videntur ex emblemate marginis esse, et adscripta ad explicandam rariorem locutionem, οὐδ' ἐκείνου γε ἀποστατέον τοῦ λόγου. Parum promoveas, si scripseris, σκοπεῖτε καὶ τοῦτο. Ita aliquando mihi in mentem venit.

§. 117. Εἰ δὲ οὗτοι τοῦτο — Scil. Vos ab istis iam donatis iniuria esse affectos. *Hoc si adversarii dicent, eorum erit demonstrare, illos eo tempore, quo peccaverint, iudicium subiisse.* Vertimus haec ideo, ut declaremus verba, παρ' αὐτὰ τὰ δεικνύμενα, quae eadem potestate occurrunt et alibi, et apud Demosth. de Cor. p. 474. E., ubi probe argutatur Tayl., et eodem fere modo Schol. posterior ad h. l. Certa multis exemplis est haec vis illius praepositionis de tempore positae, quod vulgo praesens aut durans dicunt, unde lat. verti potest in vel sub. Ut in loco Xenoph. M. S. II, 1., malis nimium coniecturis vexato, παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν, sub illius imperio, illo imperante. Particulae παρὰ in Atticis nunquam propria notio est propter, neque id ἀργία est, si quis γαστρὶ χαρίζεται. Conf. Or. nostrae §. 22. 43. 70. 91. 121.

§. 118. Ὡς ἔπος εἰπεῖν. Perperam Nannius, latinus interpres: ut semel dicam. Formulam h. l. reddes, ut uno verbo dicam.

118. Φύσεως κακίας σημειὸν ἐστὶν ὁ φθόρος. Κακία φύσεως est vitiositas indolis, pravitas animi. Et hac in lectione acquievi, prodita illa ab Aug. 1. Felic. Wolf. et Ind. Ald. Ipse enim Aldus cum Herv. in textu habet, φύσεως καὶ κακίας, stellula priori nomini praefixa, e quo temere ortum puto Benenati illud, πονηρᾶς φύσεως καὶ κακίας. In Pan. Ital. Lind. Ven. et Marg. Ben. est φύσει κακίας. Haec omnia Reiskius duplici divinatione auget. Nos plane non videmus, cur a vulgata recedendum sit.

§. 119. Πρῶτον μὲν γὰρ μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ — Ad vocem τελευτήσασι addi debere ἐν τῷ πολέμῳ, coniicit in Indice suo Lambinus, quem Markl. sequitur; nec alienum

ab hac opinione se ostendit Reisk. Defendit tamen is vulgatam scripturam ita, ut δημοσίᾳ, quasi in bivio positum, non minus ad τελευτήσασι, quam ad τὰς ταφὰς ποιεῖσθε, trahatur. Id quod mirum commentum est. Quamvis enim apud Graecos saepe occurrant δημοσίᾳ θάπτόμενοι, non magis leguntur τελευτήσαντες δημοσίᾳ, quam τελευτήσαντες ἰδίᾳ, neque aliter quam *privatim*, quenquam nec graece, nec latine, scimus mortuum, si eos excipias, qui ad *publicum supplicium* ducuntur, ut δημοσίᾳ τελευτᾶν est apud Aeschin. de fals. leg. p. 409. B. Iam equidem etsi locos novi bene multos, qui in ista locutione habent verba, ἐν τῷ πολέμῳ, tamen ab Lambini emblemate alienior sum, istisque verbis aut nihil nunc opus fuisse, aut, si id putes, eorum sententiam ab auditoribus tacite adiectam arbitror. Nam nullas publicas sepulturas Athenienses norant, nisi eorum, qui in bellis pro patria cecidissent. Postremum hoc si Wesselingius cogitasset ad Petiti LL. AA. p. 603., cavisset sibi ab errore, nuper repetito a Gottlebero ad Thucyd. II, 35. Etenim ut gnarus fuisset Noster rerum Romanarum, eadem ratione scribere ista potuit, μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων. Quippe laudationes funebres memorat haud privatas, quales Roma norat, sed publicas, et Populi iussu celebratas. Quem talem morem Atheniensibus solis h. l. recte vindicari, colligas partim ex eo, quod nusquam simile quidquam de alia natione Graeciae narratur, partim etiam ex verbis Aristidis T. I. p. 190., licet ab hoc rhetore nostrum locum respici dixeris. Ipsius autem huius moris vera origo et institutio a tempore Persici belli repetenda, auctoribus Diodor. Sic. XI, 33. et Dionys. Halic. A. R. V, 17. Oratores, λόγους ἐπιταφίους habituri, legebantur a Senatu,

solennitas in Ceramico extra urbem facta. Conf. Meursii Ceramic. gem. c. 22. Restant etiam nunc tales conciones ex antiquitate quatuor, Periclis Thucydidei l. c., Platonis in Menexeno, Lysiaeque et Demosthenis. At huius postremi quae hodie prostat Oratio, ea iam olim obelis Criticorum confossa est, ut praeter alios docet Taylor. Lectt. Lys. c. 3. Lysiacam adhuc tolerarunt patientius. Neque haec tamen ipsa eo stilo scripta, qui senem Lysiam decebat, sed ex Isocratis Panegyrico, aliisque Orationibus veterum ac veri Lysiae locis eodem paene modo, quo Aristidis declamatio ista, a quodam Sophista composita videbatur mihi olim in Censura Menexeni, a Gottlebero editi, quae inserta est Ephemm. Erfurt. litterariis A. 1782. p. 34. Cuius opinionis nondum me poenitet, quum praesertim nuper Valckenarium viderim in eandem incidisse. Vid. Hemsterhus. et Valcken. Orationes etc. p. 218.

119. Τὰς ταφὰς ποιεῖσθε. Articulum ex fide Par. 1. et Aug. 1. abiecit Reisk. Ac potuisset hoc probare exemplis quibusdam neglecti in hac locutione articuli. Sed vereor, ut satis ea omnibus faciant: certe nulla ratio rei est in eo, quod vocabulum λόγους articulo caret. Mox ποιεῖτε pro ποιεῖσθε quidam non bene. Non est plane similis locus Platon. Menex. p. 17. ubi v. notas.

§. 120. Εἶτα μεγίστας δίδοτε — τοὺς στεφανίτας. Nempe duplicis generis fuerunt οἱ ἀγῶνες, alij στεφανίται, alij θεματικοί. Conf. Wesseling. ad Diodor. T. I. p. 260. Sed apud Graecos, nullius rei praeter laudem avaros, priorum certaminum dignitas habita longe maior. Ceterum notissimi sunt honores victoribus ludorum sacrorum a civitatibus suis decreti, saepe amplissimi ac prope divini, praecipue apud

Athenienses, de quibus vide locc. cc. in Petit. LL. AA. p. 131. In proximo, τούτων, denuo cogitandum τῶν δωρεῶν.

120. Τοσαύτας ὑπερβολὰς — παρέσχηται. Scil. ἡ πόλις. Atque ὑπερβολαὶ τῶν δωρεῶν sunt δωρεαὶ ὑπερβάλλουσαι τὰς τῶν ἄλλων εὐεργεσίας, *dona et praemia acceptis beneficiis longe maiora.*

§. 122. Πολλὰ δὲ θαυμάζων λεπτίνου κατὰ τὸν νόμον, ἐν μάλιστα τεθαύμακα πάντων — Iam novum telum a Demosthene expromitur, sane quam callidum. Sed id verbo monuisse satis erit. Laborandum nobis in verbis. Primum in voc. τεθαύμακα, iuncto cum θαυμάζων, discant tirones, pravis notionibus temporum imbuti, quae vis sit huius temporis, quod rei perfectae praesens est, non, ut vulgo vocant, praeteritum. Conf. Harrisii Hermen I, 7. librum iis omnibus, qui in utraque lingua ultra plebem sapere volunt, utilissimum. Porro ambigunt editores in extrema periodo, utrum ea, quam nos tenuimus, amplectenda sit lectio, an alia haec, οὐδὲν αὖ αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν παρσκευάσθαι δόξει. Mihi prior longe videtur praestare, ut verba, ὅτι οὐδὲν — δόξει, certo modo proponantur, ceteris hypothetice interiectis. Conf. omnino notam ult. ad §. 50. Denique quum vulgo scribatur, τὰς τιμὰς τῶν εὐεργετῶν, nostram scripturam exhibent Par. 1. 6. 7. Pan. Ital. Vind. Ven. Aug. 1., eaque commendatur contrapposito, τὰς τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων. Obsecutus igitur sum Taylora et Auger., itidemque §. 134., ubi codices iidem, satis constantes, eandem lectionem praeferunt.

122. Καὶ ὑπερδιατεινόμενος — Simplex διατεινόμενος ex Par. 1. 7. Aug. 1. et quodammodo Bav. fortiori scripturae nostrae nemo anteponat. Mox post

τὸν νόμον nihil lenius expectatur, quam hoc, ἐκεί-
νος ὡς ἀληθῶς οὐδέν δόξει ποιεῖν ἀγαθὸν παρεσκευάσθαι.
Quod, elegantiae studiosi videant, quam urbane ab
Oratore emollitum sit. Similia sunt, quae sequun-
tur, μήτ' αὐτὸς δόξεις εἶναι βελτίων, μήθ' οἱ πει-
σθέντες σοι.

§. 123. Διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον — Prae-
cedenti periodo ad Leptinem ipsum directa erat
oratio, nunc ad iudices conversa narrat de Leptine.
Seiunxi igitur haec a prioribus spatiolo vacuo reli-
cto, eoque ipso mihi videor oculis certe lectorum
rem quodammodo mollivisse, quae pluribus inter-
dum fraudi fuit. Frequentes autem in Oratoribus
nostris sunt eiusmodi subitae a secunda persona ad
tertiam transitiones. Vide praeter ea, quae ad §.
84. 108. 109. a me notata sunt; infra §. 139. atque
adv. Lacrit. p. 956. B. adv. Spud. p. 1019. E. et
audacius exemplum ap. Aeschin. in Ctesiph. p. 467.
B. Σὺ πλουτεῖς καὶ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτοῦ χορηγεῖς
(hactenus ad Demosthenem conversus loquitur) καὶ
τὸ κεφάλαιον, τὸ βασιλικὸν χρυσίον, παρὰ τοῦτ', οἱ
δὲ κίνδυνοι παρ' ὑμῶν (haec ad iudices.) Nimirum
cogitandus est in his Orator, non statarius, aut ve-
lut in corbe inclusus, quales hodie videas, sed quo-
cunque eum animi impetus rapuit, procedens, at-
que ab altera parte spatiosi suggestus ad alteram
pergens, cum oratione vario corporis motu gestu-
que animata, quae nobis nunc emortua ante oculos
iacet. Tali in oratione oculus, manus, digitus, vi-
ce interpretis funguntur, qui, quae dura legentibus
videri possunt, ea auditoribus facillima praestat ac
plena nativae elegantiae. Non mirum ergo, quod
proxima statim Leptinem rursus ipsum alloquuntur:
καίτοι καὶ τοῦτο ἀκούω σε λέγειν κ. τ. λ. Breviter hac

de re monuit Schol. in ed. Ben., cuius in h. l. legitur haec nota: Ὅς αὐτὸν τὸν Λεπτίνην. Μεταβαίνει εἰς δεύτερον πρόσωπον ἀπὸ πρώτου. Ubi quisque videt scribendum, εἰς τρίτον πρόσωπον ἀπὸ δευτέρου. Sed haec omnia nihil curans is, quem nescio quae fortuna nostra nobis ubique adversarium obiicit, asterisco praefixo scripsit σαυτὸν, quodque magis mirere, non offendit in sequenti pronomine tertiae personae, τούτῳ. Ut ingenuum hominem videas, qui, dum fraudem facit, vestigia fraudis tegere negligit. Ceterum pronomen ὅς redit ad Bathippum, non ad secundariam personam, Aphepsionem.

123. Ἐξῆλθον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι. Duo verba, τῆς κρίσεως, uncis ille suspecta fecit, quippe quae abessent a Par. i. et Aug. i. Sed hos libros, satis nunc constare debet, ad scioli correctiones esse mutatos. Reperi quidem exempla, ubi *tempora in aliquo negotio praefinita* dicuntur simpliciter οἱ χρόνοι. Talibus autem non abutendum. Aeschines in Ctesiph. p. 437. E. Ἦκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι. Noster adv. Polycl. p. 1089. D. Ὁ χρόνος ἐξήκει μοι τῆς τριηραρχίας. Ubi Reisk. nihil, homo inconstantissimus.

§. 124. Πρότεροι τοῦδε. Utrum Bathippi, an Aphepsionis, dubitans Wolfius adscripsit: τῶνδε, τοῦ τε Ἀφεψίωνος καὶ τοῦ Κτησίππου. Vix dubium puto esse, quin et nunc ὅδε signet Aphepsionem, primas agentem in hoc iudicio. Conf. §. 79.

124. Τοῦ τὰ δίκαια εἰρηκέναι — H. e. τοῦ σὲ τὰ δίκαια γεγραμέναι, quod verbum vulgatiores usus fori adhibet. In seqq. notari meretur ratio, qua adversario crimen gravissimum obiicitur. Nam accusator παρεσκευασμένος τινί est talis, qui *subornatus est ab*

ipso reo, cum eoque in iudicio colludit; Romani dixerunt *praevaricatorem*, magnum crimen. Διαγράφασθαι latine proprie effertur *absistere accusatione*, scil. quae apud iudicem iam instructa est. De reliquo patet, opinor, tribus his membris, εἴ τις — ἢ πεισθεὶς — ἢ καὶ ὅλως, ipsos accusatores tres, quos prius Leptini fuisse legimus, indicari. Οὐδὲ λέγειν καλόν. Conf. ad §. 112.

§. 125. Λεωδάμας Ἀχαρνεύς, καὶ Ἀριστοφῶν Ἀθηναῖος, καὶ Κηφισόδοτος ἐκ Κεραμέων, καὶ Δεινίας Ἐρχιδεύς. Leodamas auditor fuit Isocratis, οὐχ ἥττον Δημοσθένους λέγειν δυνάμενος, si fides Aeschini in Ctesiph. p. 450. C. Conf. Ruhnken. Hist. crit. Oratt. gr. p. LXIII. Aristophon ex Ἀθηναίων, δήμῳ φυλῆς τῆς Ἰπποδοωντίδος, perperam ubique Ἀθηναῖος scriptus ante Taylorum, qui, mendam corrigens, laudat Aeschin. in Timarch. p. 270. B. 284. E. in Ctesiph. p. 450. C. et 459. F., quibus omnibus in locis huius Aristophontis mentio fit. Sed ex uno loco nostro discimus, vitam produxisse virum usque ad Olymp. 106, 2. Iam si is est idem, qui Olymp. 94, 2. legem tulit de natis peregrina matre ex numero civium expungendis, tum, quum hoc iudicium ageretur, extrema senectute esse debuit. Quod ut credamus, cogit etiam res, quae deinde narratur §. 128., praesertim si statim post exactos XXX tyrannos facta videatur. Reliqua vide apud Ruhnken. l. c. p. XLV., qui docet, quo modo discernendus hic Aristophon sit ab aliis duobus, uno Colytense, altero Archonte eponymo anni Olymp. 112, 3., in quem annum celebris contentio incidit Demosthenis et Aeschinis de corona. Ceterum quod Ulpianus scribit ad §. 127., immunitatem Aristophonti hoc tempore non fuisse, id verum sit, an temere

ab homine positum, quis divinet? Tertius syndi-
corum, Cephisodotus, Ceramensis, tribu Acamanti-
de, mox a Nostro inprimis propter eloquentiam lau-
datur, rarius ab aliis. Hic quoque conf. Ruhnken.
l. c. p. LX. Denique Dinias, Erchiensis, (Ἐρχεῖα
δῆμος Φυλῆς τῆς Αἰγυλίδος) obscurior iam olim videtur
fuisse, certe est hodie, quippe alibi, quod sciam,
non commemoratus.

§. 126. Οὗτος ἐγράψατο τὴν Χαβρίου δωρεάν. H. e.
*universam donationem; praemia omnia, Chabriae ob res
bene gestas decreta.* Conf. sup. §. 70. Accusatio-
nem autem hanc coniicio Chabria adhuc vivo fa-
ctam, eandemque esse, cuius meminit Aristot. Rhet.
I. 7., forsan etiam pertinuisse ad hanc causam
Orationem Lycoleontis, Chabriam defendentis, de
qua vide eundem Aristot. l. c. III, 10. extr.

126. Ἐν ᾗ τοῦτ' ἐνεστί, τὸ τῆς ἀτελείας. Auctiora
haec leguntur in omnibus editionibus: τὸ τῆς ἀτε-
λείας, τῶν ἐκείνων τι δοθέντων, καὶ πρὸς ὑμᾶς κ.
τ. λ. Ex quibus reieci quatuor illas voces, de in-
terpolatione praecipue suspectas; et fortasse etiam
hoc, τὸ τῆς ἀτελείας, omittere debui. Sic plane vi-
sum Taylora et Marklando, vulgata lectione meri-
tissimo offensis. Displicet admodum Wolfi ratio,
quam tamen unam nobis relictam video: τὸ τῆς ἀτε-
λείας (h. e. ἡ ἀτέλεια) τί (scil. μέρος οὗσα) τῶν δο-
θέντων ἐκείνων. Ipsum hoc ἐκείνων, nescio quo modo,
fraudem prodit. Τί autem in hacce sententia ab
Oratore isto sensu poni potuisse, nemo unquam mi-
hi persuadebit. Alia prorsus ratio est §. 54. et
112. Simulque accedit insignis species glossematis,
adscripti ad τοῦτο, h. e. *id, de quo nunc agitur, im-
munitas.* Vid. §. 127. et 57. ibique notam. Itaque
Demosthenem etiam hic ab importuna manu auctum
ut

ut putemus, non levis caussa est, quanquam ne umbram quidem caussae sibi visam narrat Reisk. Mox πρὸς ὑμᾶς εἰσελθὼν dicitur is, cuius actio iam in iudicium adducta est. Alias verbum εἰσέρχεσθαι etiam de reo et materia litis usurpatur. Unde δίκη εἰσαγωγίμος. Ἡττᾶσθαι, caussa cadere, ut alibi ἀλῶναι.

126. Οἱ νόμοι δὲ οὐκ ἔωσι δις — Res nota esse potest vel e Terent. Phorm. III, 2, 58., quem cum loco nostro dudum comparavit Muret. Var. Lectt. XIX, 8., quod opus, Muretinorum omnium doctissimum et elegantissimum, gaudeo, nova editione propediem in manus studiosorum venturum. De discrimine caussarum, δίκης, εὐθύνης, διαδικασίας, explicare longum est. Adeundi sunt ii, qui ius Atticum proprie illustrarunt. Ponam tamen ex Or. in Timocr. p. 781. F. legis verba: Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὐθύνη ἢ διαδικασία περὶ τοῦ ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδία ἢ δημοσία, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδέν, μηδὲ κατηγορεῖν ἐόντων, ἃ οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι. Ad haec conf. Petiti LL. AA. p. 451. Ceterum pro ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, quod plerasque editt. occupat, dedi περὶ τῶν αὐτῶν, tum propter auctoritatem a codd. optimis, tum quod ita loquuntur omnes, qui legis meminerunt.

126. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτά τε ὑπάρχει — Quum etiam nunc maneant viri merita, novaque aliorum accesserint. Acuendum pronunciando verbum ὑπάρχει. Ne quis putet scribendum, ταῦτά τε ὑπάρχει, eadem sint, quae fuerunt prius.

§. 128. Καὶ μὴν καὶ Γελάρχῳ πέντε τάλαντα ἀποδοῦναι γέγραφεν οὗτος — Mirificam h. l. vim habet contrapositum, quo oblique simul Populus in memoriam revocatur rei, ab Aristophonte olim, for-

tasse non sine offensione, factae. Sed dicendum de singulis. Et principio quidem qui occurrit *Gelarchus*, ex uno hoc loco nobis innotuit. Ergo cur Reisk. mutare velit *Telarchum* aut *Agelarchum*, id vero nescio: nisi forte sibi visus est homo Lipsiensis omnia Atheniensium nomina tenere. Ac poterat quoque afferre *Clearchum*, *Zelarchum*, etc. Mox γέγραφεν proprium verbum de eo, in cuius sententiam decretum factum. Statim post veretur Taylorus, ne oculus librarii ad subsequentem versum aberrans illud temere adiecerit, τοῦ Δήμου. Quae suspicio prudentissima est. Ubicunque factio illa democratica memoratur, dici solet οἱ ἐν Πειραιεῖ. Vid. sup. p. 228. Itaque receptam lectionem parum defendas talibus locis, qualis est Aeschinis hic de fals. leg. p. 337. F. ὑπομενεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ Δήμου καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς κ. τ. λ., multo minus artificio eo, quo Reiskius utitur. Id enim sequaris, Lysias atque alii saepissime male scripsisse dicendi erunt. Forsitan tamen hactenus verba tuearis, si Oratorem putes a solenni locutione recessisse eo, quo melius eluceret vis illorum, ἐπὶ τῇ τοῦ Δήμου προφάσει. Sin contra vanum hoc videatur, illico verba hinc abeant oportet; et quis requirat? Postremo hanc structuram, μὴ τοίνυν δεδόσθω, ὧν δὲ — παραινεί, negatione ad utrumque imperativum relata, sic accipe: *Non igitur illa, quae nullo teste data sunt, per causam Populi Gelarcho reddere debebas; quorum autem Populus ipse testimonia publice fixit, ea revocanda censere.* Ceterum perperam in seqq. opinatur Taylorus, delendum esse articulum ante αὐτός. Explicui structuram ad §. 28. p. 258.

§. 129. Οὗτός ἐστιν οὐδενὸς ἥττον τῶν λεγόντων δεινὸς εἶπεῖν. Notatu dignam duco formulam, δεινὸς εἶ-

πεῖν, pro qua ubique legere me memini δεινὸς λέγειν. Fuit, puto, caussa mutationis in proximo λεγόντων.

§. 130. Οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας αὐτοῦ καὶ λειτουργίας. Enarrabit fortasse munera pro Republ. a se obita. Ut pro Phorm. p. 964. F. Ἀλαζονεύσεται, καὶ τριηραρχίας ἐρεῖ καὶ χορηγίας. Latine pari elegantia verbum pro verbo reddas: *Trierararchias loquetur et choragias*. Nam sic Latini verbo loquendi utuntur de homine, qui rem frequenter in ore habet, praesertim cum iactatione. Notus Tigellius poetae, *reges atque tetrarchas loquens*. Paullo post in verbis, μᾶλλον ἂν παραινέσαιμι αὐτῷ, melius, ut nunc quidem textus est, cum Markl. videbatur scribi αὐτῷ. Dispiciendum vero, quum παραινέσαιμι ita nudum insolentia quadam laboret, an verius legatur, παραινέσαιμι αὐτῷ, αὐτῷ τινὰ τιμὴν ὑμᾶς ἀξιοῦν δοῦναι. Quod genus vitii solenne est in libris.

§. 131. Κατὰ πάντων τῶν συνδίκων τούτων· πολλάκις — Sic omnes edd. interpungunt, praeterquam postrema, rationem sequens Marklandi, qui τούτων ad sequentia trahit. Id ego imitatus sum, etsi non omnino persuasus de necessitate rei. Quippe ad illud, εἰς ἕκαστος, nihil vetat in animo repeti αὐτῶν. Sed placet, fateor, vis maior, quae pronomini accedit a loco, quem nunc occupavit. Pro τισὶ πράγμασι proxime in quibusdam libris legitur, τισὶ παραδείγμασι, alibi τὶ πράγμασι, meri errores scribarum. Eos augere non debebat vir doctus coniectura nova, τισὶ παρανομοῦσι. Dictum est πράγμασι propterea, quod syndici non tantum ad leges defendendas creari solebant, sed ad alia quoque, quae ad Rempubl. pertinerent. Porro restat in h. l. quiddam, quod graeci sermonis diligentiores possit morari. Nam alias quum Attici dicunt, ὃ μέγι-

στον ἀπάντων ὑπάρχει, ὃ δεινότατον πάντων ἐστίν, ὃ πο-
νηρότατον, aut similiter, tum in consequenti membro
inferunt fere ὅτι aut γάρ. Quo in genere particu-
lae γάρ usus est inchoativus, quem tractavit Hoogev.
Doctr. Particc. gr. T. I. p. 187., quanquam negle-
cta re, quam quaerimus. Post prius autem mem-
brum subaudiuntur verba, τοῦτό ἐστιν. Atque hic
quidem usus loquendi tot exempla habet in Oratori-
bus et alibi, ut omissio particulae videri possit in-
solentior. Sunt tamen loca, quamvis rariora, quae
hanc breviloquentiam ab omni suspicione defendant.
Aeschin. in Ctesiph. p. 434. B. "Ο δ' ἦν ἐπιφθονώτα-
τον· προξενίας τινὲς εὐρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι διεπράτ-
τοντο ἀναγορεύεσθαι, ὅτι στεφανοῖ αὐτοὺς ὁ Δῆμος κ. τ. λ.
Demosth. in Midiam p. 616. A. "Ο δ' οὖν δεινότατον,
καὶ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον ἦδη· τὰς δίκας, ὡς αὐτῶν οὐ-
σας, ἠφίεσαν τοῖς ἐπιτρόποις. Contra Idem de fals.
leg. p. 325. C. "Ο τοίνυν μέγιστον ἀπάντων, καὶ οὐ λό-
γος, ἀλλ' ἔργον ἦδη· βουλομένου γάρ κ. τ. λ.

131. Ἔστι δὲ καὶ μάλα ἔχων νόμος ὑμῖν καλῶς.
Structuram vides esse, ἔστι δὲ νόμος ὑμῖν, καὶ μάλα
καλῶς ἔχων. Ubi καὶ intendit, non copulat. Aeschi-
nes in Ctesiph. p. 433. A. Οὗτος ὁ νόμος καὶ μάλα
καλῶς ἔχει. Etiam hoc monere debui propter emen-
datorem, qui politissimi scriptoris opus, tanquam
tirunculi pensum, tractavit.

131. Μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ Δήμου πλέον
ἢ ἅπαξ συνδικῆσαι. Legem ipsis his verbis exhibet
Petitus LL. AA. p. 336., ibique ita vertit: *Nemo
plus quam semel syndicus a Populo creator.* Quae
versio recte exprimit vim participii, sensumque ha-
bet unice verum. Contra Ind. Lamb., μὴ ἐξεῖναι οὐ
χειροτονηθέντα, sensu plane alieno, qui tamen etiam
Wolfio placuit. Nec Reiskius bene cepit locum.

Optime in eo versatus est Taylorus, docens, χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ Δήμου appositum esse ad distinguendum syndicum publicum a privato. Conf. Prolegomm.

§. 133. Ἐγὼ δὲ — καταβήσομαι. *Dicendi finem faciam, de suggestu descendam.* Ita Lysias in Eratosth. p. 441. Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἑκατέρους ἀναμνήσας καταβαίνειν. Saepissime ἀναβαίνειν et καταβαίνειν legimus in hoc genere, et rarius additur ἐπὶ τὸ βῆμα, et ἀπὸ τοῦ βήματος, ut ἀναβιβάζειν quoque, in suggestum adscendere iubere.

133. Δι' ὧν ἡ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ' εἶναι τὴν πόλιν. Prius ἢ plures negligunt: at firmant libri meliores, sententiae vis, et locus in Timocr. p. 806. A., ubi haec sententia eodem modo omnium codicum consensu repetitur.

133. Μηδένα εἶναι τὸν πονηρόν. Delent articulum Par. 1. Ital. Vind. Bodl. Aug. 1. Tayl. et Reisk. Quod minime improbo. Partim omnino in praedicto, quod Grammatici vocant, nullus est articulo locus; partim, nisi quid arguteris, nulla eius hic potestas esse potest.

§. 134. Ἀλλ' ὅτι καὶ παρανομίας — Haec lectio, in Marg. Ben. annotata, a libris quidem nullam videtur auctoritatem habere, et ingenio potius Lambini deberi. Habet eam tamen et Wolfius in altera editione sua, qua uti soleo. Verum ea lectio, undecunque est, ab omni consequentia loci adeo commendatur, ut morosissimi iudicis calumnias statim conspecta repellat. Itaque et Tayl. et Reisk. receperunt. Stulte rusticeque Oratorem loqui fecerunt librarii, qui dederunt παρανοίας. Mox omnes vulgo, ἡμᾶς ἀδικούντων, praeter Aristidem Art. p. 468. et Wolfium in versione.

134. Μηδέν ὥς χρεὶ — ἐξέστω. Locus est classicus de lege, qua cautum est, ne a iudicibus cuiquam unius delicti plures poenae irrogarentur. Παθεῖν poenam corporis spectat, ἀποτίσαι pecuniariam. Conf. Herald. Animadv. ad I. A. et R. III, 1. Lectio vero nostra, μηδέν ὥς χρεὶ, est ex Felic. Man. Wolf., eandemque videntur dare voluisse editt. principes et codices ii, qui habent, μηδ' ὥς χρεὶ. Ben. autem dedit, ὥς χρεὶ μηδέν. Quae talis variatio movit textus corrupti suspicionem. Ita Wolfius coniecit, μηδενὶ ὥς χρεὶ, Marklandus, μηδενὸς χρεὶ, Reiskius, ut est audaciore ingenio, ὥς ἂν ἦ, τίμημα ὑπάρχειν, scil. δεῖ, iudex ne poenam irroget, quaecunque natura est rei, de qua pronunciandum sit. Idemque Aristarchus deinde quoque sollicitat ὁπότερον, casu accusativo offensus, quum alibi solenne sit τιμᾶν τινὶ τινος. Corrigit ergo ὁπότερον, casu gignendi. Sed fallitur vir doctus, ut solet. Ὅπότερον, ut et ἀμφοτέρω, quod ab eo intactum relinquitur, ad infinitivos pertinet, non ad τιμήση, et vertendum, utramcunque poenam iudices iniungant. Illuc ut redeamus, in verbis, μηδέν ὥς χρεὶ τίμημα ὑπάρχειν, septima ratio superest, ut illud, ὥς χρεὶ, dicamus infinitivo explicando olim in margine adscriptum. Vid. not. p. 224. Unde intelligi liceat, cur ita varietur in libris. At post infinitum, ὑπάρχειν, utique dici debuisset ἐξεῖναι. Sed commutata ratio nostra sane nec insolens est, neque ullo modo dura. Similiter posthac εἶναι legitur imperativis interiectum.

§. 135. Καὶ ἡ οὐσία δημοσία ἔστω. Ulpiani observationem, idem esse καὶ quod ἦ, falsam Orator ipse arguit, nec ego ita intelligam virum praeclarum, qui Scholion hoc laudat ad Petitum LL. AA.

p. 610., quasi illud in hoc ipso loco comprobet. In seqq. ἐνδείξεις et ἀπαγωγαὶ formae sunt accusationum, de quibus vid. Salmas. de M. U. p. 773. seqq. et Herald. ad I. A. et R. p. 320.

135. Ἐάν τις ὀφείλων ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ. Lambinus coniicit, ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. Vind. et Aug. 1. ἐάν τις δ' ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἄρχῃ. Medentur scilicet sic traiectioni, quae non egebat medela, ut supra docui. Conf. simile exemplum §. 138. Ἄν τις ἀμύνων τι πάθῃ τῇ δημοκρατίᾳ. Rem ipsam quod attinget, Athenis magistratu fungi, aut iudicem fieri, aut omnino Rempublicam attingere, h. e. cum Populo agere, non licebat eis, qui essent ἐγγεγραμμένοι ἐν ἀκροπόλει, h. e. *debiteres aerario Reip.*, quod in arce fuit ἐν ὀπισθοδόμῳ. Ibi etiam, qui publico debebant, tabulis aut columnis inscribebantur, quippe ἀτιμίᾳ quadam notati et ipsi, et eorum defunctorum filii. Res nota est, etiam de capitali supplicio. Conf. Or. in Midiam p. 632. B.

§. 136. Καὶ τὸ λοιπὸν ἐῷ. Notavit hoc genus loquendi Aristid. p. 468. et 470. Nam novum nomen unum aut alterum exspectes addi prioribus, φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ. Subita igitur praeteritio, qua peius quiddam cogitandum auditori relinquitur, a lectore intervallo post copulam facto indicanda est.

136. Ὅπως μὴ γενήσονται. Ita Lind. et Bodl. cum Felic. et Man., vulgo γενήσονται obtinet ex Ald. Ben. aliisque plurimis. Et hoc quoque mendum Reiskius propagavit, etsi iam Marklandus monuerat, *futurum subiunctivi* apud probos scriptores *usus esse rarioris*. Dicere modo debuisset *nullius*, et pro *futuro* voluit *aoristum*. Vid. notata a nobis p. 266.

§. 137. Ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις ὁ Δράκων — Commemorat Draconem, quia leges illius re-

liquae quidem, at non hae, quae essent de caede, Solonis legislatione sublatae erant. In αὐτόχειρα ἄλλον ἄλλου media vox ab editt. omnibus abest. Habent autem eam Par. 1. Vind. Aug. 1. Bav., et hinc iure in ordinem reduxit Reisk. De ipsa voce αὐτόχειρ, ab Atticis huius aetatis usurpata pro antiquiore αὐθέντης, h. e. *aut sui aut aliorum interfector*, vid. Arnald. Lectt. gr. p. 25. et Valcken. Diatr. Euripid. p. 189. Iam quae sequuntur verba, χερνίβων εἶργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον, σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς, petita videntur e veteri lege, quae integra hodie non exstat. Mala autem fertur lectio, χέρνιβος, quam Schol. explicat de vase. Sic quidem Andocides iungit χερνίβοις καὶ θυμιατηρίοις Or. IV. p. 127. Verum ibi necessario scribendum χερνιβίοις. Nam omnino formae χέρνιβον vix alia auctoritas adest, quam quae ducitur ex Iliad. ω, 304., versu ne ab omnibus quidem olim genuino habito. Vulgata nostra scriptura, χερνίβων, significat *aquam lustralem*, ut optime docet Athenaeus, laudatus nuper a Sophoclis sospitatore ad Oedip. T. 236. seqq., qui versus ad h. l. comparati docebunt, quam apte ritibus Atticis apud poetam Oedipus percussorem Laii exsecretur:

Τὸν ἄνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστὶ, γῆς
 τῆςδ', ἧς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω,
 μήτ' εἰσδέχεσθαι, μήτε προσφωνεῖν τινά,
 μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι, μήτε θύμασι,
 κοινὸν ποιεῖσθαι, μήτε χέρνιβας νέμειν,
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος
 τοῦδ' ἡμῖν ὄντος — — —

Iam lustrationes, a quibus homicidae arcebantur, fieri solebant et sacris in locis, et in foro. Vid. Aeschin. in Timarch. p. 263. E. et in Ctesiph. p. 456. E. Mox et σπονδῶν et κρατήρων pertinet ad sacrificia.

Nam κρατῆρες, libationibus adhiberi soliti, solenniter componuntur cum σπονδαῖς. Ut Or. Nostri de fals. leg. p. 338. A. Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα — ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς, ἐπὶ ταῖς θυσίαις, σπονδῶν καὶ κρατήρων κοινωνοὺς πεποίησθε. Ceterum inest vocabulis nostri loci coniunctis notio ademti *universi iuris civitatis*, τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πάντων, καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν, ut Demosth. loquitur in Aristocr. p. 731. C. Similiter Antiphon Or. XV. p. 762. Εἰργεσθαι πόλεως, ἱερῶν, θυσιῶν, ἀγώνων. Conf. Herald. ad I. A. et R. VII, 23.

137. Ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτινύναι. Exempli causa, si cui vis illata esset, seu moechum apud uxorem, matrem etc. deprehendisset. His modis qui caedem patrasset, eum Draco voluit esse *culpae insontem*, καθάρων, ὁσίον, εὐαγῆ, ἀθῶον. Conf. Petiti librum saepe nobis laudatum p. 619.

§. 138. Εὖ πεποιήκατε τοὺς εὐρομένους, καὶ τῆς Δημοφάντου στήλης. Participio tacite addi debet χάριν aut τιμὴν τινα, e prioribus, χάριν κομίσασθαι. Columnam autem Demophanti h. e. populiscitum statim post exactos tyrannos auctore illo (Δημοφάντου εἰπόντος) factum, et columnae de more insculptum, praeter Nostrum laudant duo Oratores, Andocides de Myst. p. 48. et Lycurgus in Leocr. p. 223. seqq. et in priore horum etiam servatur formula iurisiurandi tum perscripta, e qua ea apponam, quae Nostro consona sunt maxime. Ἐάν τις κτείνων τινὰ ἀποθάνῃ ἢ ἐπιχειρῶν, εὖ ποιήσω αὐτόν τε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου, καθάπερ Ἀρμόδιόν τε καὶ Ἀριστογείτονα, καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ubi verba tantum habes alia, rem eandem. Sic ἂν τις τι πάθῃ est pro illo, ἐάν τις ἀποθάνῃ, euphemismus notissimus. At legitur in loco Demosthenis vulgo, τῆς Δημοφάντου στήλης.

Quod mendum plures in fraudem deduxit, ut Fabricium Bibl. gr. IV, 22. p. 16., qui male rem refert ad Diophantum Archontem Olymp. 96, 2. Occurrit quidem psephisma Diophanti apud Nostrum de fals. leg. p. 306. E., sed id longe alius generis et aetate posterius. Veram scripturam nominis, Δημοφάντου, clare servant Par. 2. 5. 7. Aug. 1. et Bav. Quibus accedit Ulpianus, non correctus ille ad textus depravationem, sed qualem habent editi principes, quae etsi ipsae quoque in contextu tenent Δημοφάντου, tamen in Schol. verum sequuntur. Vitium loci primus detexit Valcken. ad Herodotum V, 55., eique recte paruit Reiskius, ceterum peccans statim in hoc, quod post Ἀριστογείτονι putat excidisse δεδώκατε. Cui demum vel latini sermonis perito haec ellipsis insolens videatur?

§. 139. Οὐκ ἐνὶ τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον — — τὰ μέλλοντα ἥδεις; Locum hunc utri vexarint peius, editores, an librarii, difficile est dictu. Nam primum negatio et ante ταῦτά, et ante κατεμέμφου, in plerisque exemplaribus, scriptis, editis, adest nulla, nisi quod priore loco οὐ dedit Felic., unde id transit in textum Man. et Wolfii, et in Ind. Lambini; posteriore autem loco unus Wolfius, prorsus de suo, invexit voculam μή. Indignatur id Taylorus, quod is in altero loco ita contra fidem plurimorum et praestantiorum codicum, in altero contra omnium, aliud inculcarit, ac voluerit ipse Demosthenes. Iam de codicibus cum optimo quoque hanc tenemus sententiam, earum quidem fidem editori esse religiose sequendam, modo ne in literas et apices sic iuret, ut sensum communem eiuret. Quod vero Taylorus se iactat scire, quid Demosthenes voluerit; aut Taylorus, aut ego turpiter fallimur. Multo

enim aliud in Oratore video, atque ille. Sed sententiam quomodo sine negationibus expediat vir doctus, ipsis verbis eius docendum est, praesertim quum omnino desperem, fore unquam, ut vim eorum satis assequar. Hoc ergo, inquit, videtur Orator velle: Si priorum temporum liberalitatem reprehendas, cur ista Tua lege, quae sancit, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι, etiam liberalitatem futurorum claudis? cur non rationem habuisti posteritatis? Sint Chabriae, sint Cononis res gestae, et opinione omnium, et praemiis, quae consequuti sunt, minores: esto, ut Resp. honorum fuerit liberalis nimio. At unde scis, ea tempora non reditura olim, ubi bonis civibus, ubi Harmodiis iterum fuerit opus, ubi Resp. suorum civium merita liberalitate vincere non poterit? Εἰ τὰ προτοῦ κατεμέμφου, τί μὴ καὶ τὰ μέλλοντα ᾗδεις; *Se biasimi le cose passate, che sai tu di quelle, che hanno a venire?* Ergo omnino fieri nequit, ut ea lex commode lata sit, quae eadem de praeteritis statuit, eadem de futuris, quorum eventus incerti, et variae in utramque partem inclinationes a nullo legislatore rite comprehendi possunt. Οὐκ ἐνι τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὃς περὶ τῶν παρελθλυθότων καὶ μελλόντων ταῦτ' ἀ λέγει. *Non si debbe per buona tenere una legge, che delle cose passate e delle future parimente determina.* Ut recte versio italica. Hactenus ille. Atque haec vocat *sensum*, eumque longe praestantiorum altero, ex appositis negativis manante, nec amplius dubituros nos dicit, quid sequamur. Et placuit haec crisis postremo editori ita, ut utramque negativam fidenter expunxerit, posteaque scripserit, τί; μὴ καὶ τὰ μέλλοντ' ᾗδεις; In notis tamen idem triplicem proponit modum emendandi: primum, ut omittatur τί ante

μή, uti facit Aug. 1. et Bav.; secundum, ut legamus, εἰ τῶν προτοῦ κατεμέμφου τι, μή καὶ τὰ μέλλοντα ἦδεις; tertium, ut, reiecto τὶ post μή, scribamus, εἰ τὰ προτοῦ κατεμέμφου, μή τι καὶ τὰ μέλλοντα ἦδεις; *Priorum si te poenitebit, num quid etiam futura praevidebas?* Ad has tantas divitias accedit Marklandus, clare legendum pronuncians, τί μή καὶ τὰ μέλλοντα εἶδες; *Cur non futura considerasti?*

Credo equidem, uti leviter nunc locus a me mutatus est, in eo neminem graece doctum quidquam inventurum, quod culpaе speciem habeat. Τὰ παρεληλυθότα, quod paullo post dicitur τὰ προτοῦ, patet, referri ad Harmodii et Aristogitonis honores et praemia. Τοιοῦτοι sunt tales, quales sese praestarent illi duo. Μὴ καταμέμφεται τὰ προτοῦ Leptines, quum praemia duobus illis decreta lege sua probat et firmat, quum illos lege plane vult exceptos. Iam se sponte sententia loci offert haec: *Nullo pacto lex ista probari potest, quippe quae aliud de rebus actisque praeteritis statuatur, aliud de futuris, neque ex aequo utraque iudicet. In uno quidem capite legis Leptines scripsit: ne quis immunis esto, exceptis Harmodii et A. posteris. Praeclare! Laudo, quod hactenus illis viris suos honores reliquit, sua praemia ac Populi decreta rata habet. At idem cavit in altero capite, ne omnino porro liceret immunitatem in quenquam conferre. Hic vide mihi, vir optime, quam Tecum ipse discordes. Hic posteris Harmodii et A. immunitatem olim tributam ratam habes, illic ne cuiquam ea in posterum unquam tribuatur, vetas. An tribuere eam ne tum quidem licebit per Te, o bone, quum in civitate forte erunt Harmodio et Aristogitoni similes? Talesne quoque hocce praemio ornandos negas? At qui in civitate nostra olim facta reprehendere non es ausus, qui ty-*

rannicidarum posteros lege Tua solvis, quid? num Tu etiam futura noras, quum legem scriberes? Num certum Tibi erat, nunquam talia tempora Reip. reditura esse, in quibus ad statum popularem a dominatu defendendum Harmodiis opus sit; ut summe nos poenitere debeat praemia sustulisse etc. Sed haec veracundius expressa sunt, et sine ullo verbo male ominato. Particula ὅτι alienum responsum annunciat, ut §. 30. Dices quidem Tu, aut alius, procul nos abesse a tali expectatione etc.

Sufficiant haec ad totius loci tenorem declarandum, nec lubet Taylори commentum illud exagitare, quo bonam legem negat esse, quae de praeteritis et futuris eadem statuatur. Neque id commentum iis defenditur, quae dixit de eventibus temporum incertis, a nullo legislatore provisus, qui ad leges variis modis immutandas valeant. Quippe id h. l. Demostheni invito obtruditur, qui rem eloquitur nude et simpliciter, et, pro more suo, multo dixisset accuratius, et ad communem hominum sensum aptius, si cum Taylоро voluisset sophistam agere. Quam saepe veteres Oratores dicunt, leges vultum omnibus eundem exhibere, et omnibus una eademque voce oportere loqui, ut Ammianus Marcellinus ait XXVII, 6. Vere ergo scriberetur, οὐ ταῦτά λέγει, etsi nullus liber addiceret. Atque ita etiam ante κατεμέμφου negativam requiri, superiora clamant. Ac nihil est hoc vitio solennius, ut οὐ post τοῦ extritum sit. Nam Wolfii coniecturam μὴ abieci, quia in mea ratione ad maiorem facilitatem corruptelae illud quoque accedit, quod alteram particulam haud paullo melius usus loquendi fert. Scilicet verba, εἰ τὰ προτοῦ οὐ κατεμέμφου, suppleri possunt addendo, ἀλλὰ ἐπαινεῖς. In hoc autem gene-

re dicendi negativa οὐ optime locum habet, rarius et minus bene μή.

Denique ne ultimo quidem membro inoffensum pedem editores referre potuerunt. Nam male vulgo coniunctim legitur, τί μή καὶ τὰ μέλλοντα ἤδεις; Quod Wolfius vertit, *cur non futurorum etiam rationem habuisti?* Nullus vero locus est particulae μή, quum sic interrogamus, *cur non?* Tum et lex sermonis et usus postulat οὐ, respuit μή. Sic soloece dicas, τί μή ἐποίησας τοῦτο; *Cur hoc non fecisti?* Quod ratio haec ipsum Marklandum fugit, qui tamen in reliquis loci plus, quam ceteri, intellexit, id ego mirarer, nisi aliunde constaret, has in Demosthenem notas a viro summo effusas potius esse, quam scriptas. At enim exempla sunt, ubi in interrogationibus iunctim ponitur τί μή. Haec ne quem aliquando deludant, neu dissimilia pro similibus habeantur, rem quasi praetereundo explicabo. Legimus quidem in Aristid. Declam. Leptin. §. 94. Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν καλόν τι καὶ δίκαιον, ὦ οὗτος! τὸ τῶν δωρεῶν οἶει, καὶ τῇ πόλει συμφέρον· τί μή πᾶσιν ἀπλῶς αὐτῶν μεταδίδως, ἀλλὰ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ; εἰ δ' ἀλυσιτελεῖς εἶναι σοι δοκοῦσι, καὶ κατέγνωσ αὐτῶν, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι νομίζεις, τί μή καὶ πάντας τούτων ἀποστερεῖς; Hic vero μή copulandum non est cum pronomine τί, sed in priore loco cum πᾶσιν, in posteriore cum πάντας, ibique verba, τί μή καὶ πάντας, idem valent, quod τί καὶ μή πάντας, ἀλλ' ἔνιοι, quod verbum, ἔνιοι, latet in τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ. Itaque μή in utroque loco positum est plane, uti supra apud Nostrum §. 2. μή τινες, ἀλλὰ πάντες, et ultima latine verti possunt: *Sin donationes prorsus tibi inutiles videntur, cur quosdam tantum praemiis suis spolias, cur non omnes?* Iam quod ex aliquot editt. sunsi,

τι; μή, haec vim habent et acrimoniam quandam interrogantis, quae potestas saepe in solo μή interrogativo inest. Longior in h. l. factus sum subtilitatis studio. Nec usquam in tota Oratione maiores fluctus et inutilius ab Intpp. excitatos vidi.

§. 140. Οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσήσαι. Ex veteri superstitione honorum invidiosa praedicatio homini credebatur fortunam, quae adesset, parum tutam, atque adeo deorum iram concitare. Quid? quod πᾶν θεῖον φθονερόν putarunt, ut ex Herodoto constat. Eam sententiam aliquis nuper ex instituto misere vexavit singulari scriptione, Solonem et reliquos priscos sapientes ex nostris ingeniis iudicans.

140. Οὐδὲ γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοι ποτε ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πράγματα ἀφίξεσθαι. Omnino ἐλπίζειν est *expectare*, unde interdum occurrit sensu *timendi*, quae tamen propria vis verbi non est. In hunc modum accipies, quae traduntur ab Intpp. ad Thomam M. p. 299. Εἰς τοιαῦτα, *in talem fortunam*, scil. *quacum nunc conflictantur*, Similiter alibi ἐκεῖνα. Conf. ad §. 33. p. 264.

140. Οὐδὲ γε ἴσως Συρακούσιοι, τὸ πάλαι δημοκρατούμενοι. Nempe per 60 fere annos, inde ab Olymp. 78, 3., quo anno antiquiorum tyrannorum ultimus, Thrasybulus, regno privatus est. Nam prior Dionysius, qui statim memoratur, potitus regno est Olymp. 93, 4. Vid. Diodor. XI, 68. et XIII, 96. Reliqua, de imperio Syracusanorum latissime patente, in vulgus nota sunt. Carthaginienses illis subiecti post cladem ad Himeram Olymp. 75, 1. Vid. Diodor. XI, 20. seqq. Iustin. IV, 2. et de clade Atheniensium superius notata p. 264. Sed ultimis periodi longius immorari cogimur. Primum quidem hoc alii quoque scriptores testantur, Diony-

sium, patrem, extremo loco natum fuisse, et, priusquam tyrannidem occuparit, nullius apud suos auctoritatis. Diodorus, haudquaquam spernendus auctor in rebus Siculis, XIII, 96. eum γραμματέα καὶ τὸν τυχόντα ἰδιώτην vocat, et qui Wesselingio ad h. l. citatur, Polyaeus V, 2, 2. ὑπηρετοῦντα καὶ γραμματεύοντα τοῖς στρατηγοῖς. Iam id munus γραμματέως, ex multis locis Oratorum patet, Athenis parum honorificum fuisse. Non fuit illud quidem in Graecia per se inhonestum aut contemptum, ὑπηρεσία tamen, non ἀρχή, plane ut apud Romanos *scribae* interdum etiam cum lictoribus numerantur inter *apparitores magistratum*, iisque *ministerium* tribuitur, nunquam *magistratus*. Quanquam in graecis civitatibus paullo honorificentior ea provincia habita, quippe et ingenuorum hominum, et non mercenaria, ut puto. Conf. Nepotis Eumen. c. 1. At verbum tamen, ὑπηρετεῖν, solenne ubique de scribis, passimque coniunctum cum γραμματεύειν et ὑπογραμματεύειν, uti ap. Demosth. de Cor. p. 516. C. et alibi. Atque hoc non aliter fuisse Syracusis, eundemque ibi scribas locum tenuisse, pro certo poni potest, quidquid obloquatur Ulpianus, quem recte refutant Spanhem. de U. et P. N. Diss. IX. p. 705. et Wesselingius l. c. Iam plane non dubium est, Dionysium propter hoc ipsum munus γραμματέως a Nostro vocari potuisse ὑπηρετήν. Nescio tamen quid in hoc loco me offendit, quoties lego verba, ὃς ὑπηρετῆς ἦν, ὥς φασι. Quid enim? Haecine, ὃς ὑπηρετῆς ἦν, ad declarandum locum scribae credamus adiecta? At quis auditorum olim ignorare potuit, γραμματέως esse ὑπηρεσίαν, non ἀρχήν? Id scilicet Populus Atheniensis, docendus fuit. Verum ut eiusmodi declarationem huic loco, quum de Siculis rebus agatur, minus

minus alienam putes, iam edoceri cupiam, cur eam Orator fecerit verbis tam ineptis? Talia sunt sane, ὅς ὑπηρέτης ἦν. Unde enim hoc tempus praeteritum? Ferri id utique posset, si scripsisset, ἥπερ ὑπηρεσία ἐστί, certe ita ratio dicendi constaret. Non minus tamen offendit illud, ὥς φασι. Est enim absonum, si ad totam sententiam referas; nec magis ferendum, etiam per leges sermonis, si ad unum nomen γραμματέως. Nam sic deberet esse, γραμματέως ὄντος, ὥς φασι. At ratio quaedam videatur adesse, salebras has omnes complanans, ut post illud, ὑφ' ἐνός γραμματέως, novam quandam conditionem hominis inesse dicas appositis verbis, ὅς ὑπηρέτης ἦν. Nimirum ad hoc aliquis abuti possit Polyaei loco, quem ante laudavi. At si nova et diversa a prior conditio nunc accederet, ista molestia praeteriti temporis eadem nos premeret. Nec video, in hac ratione, cur non potius Orator dixisset, γραμματέως καὶ ὑπηρέτου, quanquam vel sic abruptius, nec pro solita perspicuitate sua locutus esset. Post haec omnia, quae dixi, primum facere non possum, quin illud, ὥς φασι, absurdum iudicem et alienum. Haud dubie Dionysii, principis tam potentis, prior conditio satis tum nota fuit; atque ut minus nota fuerit, rumor vulgi et fama locum in tali argumentatione non habebat. Concinit quidem vulgato textui Scholiastes, sed huius cantilenam non ita curo, ut propter eam verba, quae inclusi, minus mihi videantur suspecta, minusque glossatorem oleant. Quin surreptis illis etiam gravitas orationi accedit. Huius vero reperti laudem, si qua est, ex parte praecepit Reiskius, in Notis monens: *Verba, ὅς ὑπηρέτης ἦν, videntur e scholio superesse, eoque delenda esse. Vcluerat lector aliquis significare, quam contemti olim*

scribae fuissent; ideoque adscripserat, scribas in numero servorum publicorum fuisse. Non dubito, in postremis virum scribere voluisse ministrorum, etsi scio, servos publicos et scribas coniungi a Capitolino Gord. tr. c. 12. Hoc unum miror, quod Reisk. parcere potuit verbis, ὥς φασι. Ea ipsa sunt, quae mihi prae ceteris corruptelae suspicionem iniecerunt.

§. 141. Οὐδέ γε ὁ νῦν ὦν Διονύσιος — Dionysii minoris eiectio ex insula incidit in Olymp. 106, 1. De tota re gesta constat ex Diodoro XVI, 6., Nepotis Dione, et ex Plutarcho, quem imprimis confer in Dione p. 968. D. Tetigisse haec vulgata satis habeo. Sic et sententia, τὸ μέλλον ἄδηλον κ. τ. λ. sine comparatione locorum similium bene intelligitur. Iisdem verbis ea repetitur in Or. de Rhod. libert. p. 146. D., et latine a Livio XXVII, 9.

§. 142. Σκέψασθαι παράλληλα — Sat frequens hoc in Atticis pro παραλλήλως, et inutile est, cum Tayl. disiungere, παρ' ἄλληλα. Nec minus recte servamus vulgatum, κατεψηφισμένοις, pro quo idem ille commendat καταψηφισαμένοις ex Par. 1. 2. 7. Ital. Aug. 1. Bav. Feras hoc hactenus, ut sit pro εἰς κατεψηφίσθησε. Prius tamen verius, quod resolvi potest, εἰ κατεψηφισμένοι ἔσσεσθε. Verius, inquam, quia sententiae h. l. magis convenit εἰ, quam εἰς, propter huius particulae vim ἀοριστολογικὴν. Ac plane sic est in Lyeurg. adv. Leocr. p. 143. In seqq. ellipsis facilis in τί μή, h. e. τί συμβήσεται μή κατεψηφισμένοις. Ceterum tota haec peroratio est ex optimis partibus Orationis, et caussae aptissima.

§. 144. Οὔτε τῶν περιεστηκότων, οὔτε τῶν ἄλλων — Οἱ περιεστηκότες sunt, qui aliis locis vocantur, οἱ ἐπακούουσι τῆς κρίσεως, οἱ ἔξωθεν περιέστασι, ut ap.

Aeschin. in Ctesiph. p. 428. D. 436. E. 462. A. lat. *qui circumstant* audiendi gratia, et coronam faciunt, qui in gravioribus caussis, praesertim oratore claro aut gratioso orante, solebant multi esse et Athenis et Romae. Mox omnes edd. occupat πρὸς ὑμᾶς, incuria editorum, quod vel Wolfi rectior versio ostendit. Accusatorum et reorum in foro semper est ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους, non πρὸς τοὺς δικαστάς, minime in h. l. Quisque hoc videt attentior, etsi nemo Intpp. advertit ante Reiskium. Οἱ καθημένοι denique sunt *iudices*, qui solenniter graece dicuntur καθῆσθαι, latine *sedere*.

144. Πρὸς τὰ πονηρά. Intelligere hoc licet, verbo πάντα repetito, πάντα τὰ πονηρά. Ergo nihil opus, cum Par. i. Aug. i. et Reisk. poni πονηρότατα. Paulo magis ferrem, si cui §. 146. superlativus aptior videretur, κατὰ τῶν τὰ πονηρότατα συμβουλευόντων. Quanquam ibi nihil muto.

§. 145. Τῇ πόλει τὰ κάλλιστα. H. e. quae Rempubl. nostram maxime decet decrevisse. Mirum est, membranas magno consensu dare, τῇ πόλει τὰ κράτιστα. Quod nemo praeferat, qui Orationem cum cura perlegit.

§. 146. Ἀφηρεῖσθε ὑπὸ τῆς τῶν λεγόντων κραυγῆς καὶ βίας καὶ ἀναισχυντίας. Extortum est Vobis id, quod decrevistis, clamoribus et impudenti convicio. Conf. instar omnium Aeschin. Or. in Ctesiph. non longe ab initio, quo in loco pristinum iudiciorum ordinem et gravitatem requirit.

146. Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα διαφθεῖρουσι — Sententia haec inprimis accommodata est ad communem intelligentiam, olim adhibita explicatius a Solone. Demosthenes in Timocrat. p. 805. D. Βούλομαι ὑμῖν κακεῖνο διηγῆσασθαι, ὃ φασί

ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα, κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτή-
δειον θέντος. Λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν,
ἐπειδὴ τ' ἄλλα κατηγορήσεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις, ὡς
ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, εἴαν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ,
θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. ἐπερωτήσας δέ, εἰ δίκαιος αὐ-
τοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι πάν-
τας τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον
μὲν νόμισμα εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἕνεκα τοῖς
ιδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἡγεῖται τῆς πόλεως νό-
μισμα εἶναι. Δεῖ δὴ τοὺς δικαστάς πολλῶ μᾶλλον, εἴ τις,
ὃ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει, καὶ παρά-
σημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖνο, ὃ τῶν
ιδιωτῶν ἐστί. Προςθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶ-
ναι τὸ ἀδίκημα, τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν, ἢ τὸ ἀργύ-
ριον· ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερώς πρὸς
χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σιώζονται, καὶ
οὐδοτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν, ὁμοίως δὲ νόμοις πονη-
ροῖς χρώμενοι, καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἑῶντες, οὐ-
δένες πώποτ' ἐσώθησαν.

§. 147. Οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ
ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. Eadem conclusione
simplici Isaeus utitur Or VI. et VII. et Noster tri-
bus aliis locis. Ubi vulgo perperam scribitur, οὐκ
οἶδ' ὅ τι. Absolute pro particula affirmandi interpo-
ni solet οἶδ' ὅτι, et εὖ οἶδ' ὅτι. Explicui hoc et inter-
dum similia leviora, et nullius doctrinae, ne ad iu-
stam explicationem Orationis quidquam deesse vi-
deretur.

I N D E X

SCRIPTORUM, RERUM ET VERBORUM,

QUAE

IN PROLEGOMENIS ET COMMENTARIO

TRACTANTUR.

A.

Adiectiva, cum casu secundo constructa	pag. 330.
<i>Aeschines</i> Orator emend.	245. 252. 266.
— — — illustr.	LXXI. CXXXXIX. seq.
<i>Aeschylus</i> illustr.	217.
^ρ <i>Ἀγχιστεία</i> , vocabulum forense	320.
^ρ <i>Ἀγῶνες</i> , vel <i>στεφανίται</i> vel <i>δεματινοί</i>	363.
Alcibiades quando natus	336.
^ρ <i>Ἀμαθεῖς</i> , qui sunt moribus rusticis et illiberalibus	339.
Conf. Hemsterh. ad Aristoph. Plut. p. 382.	
^ρ <i>Ἀμνηστία</i> prima in historiis	228.
^ρ <i>Ἄν</i> iunctum cum perfecto soloece	344.
— — — futuro usitate	259. 343.
Anacolutha	249. 351. 358.
^ρ <i>Ἀναρχία</i> apud Atticos CXXVIII. Conf. Wesseling. ad	
Petit. LL. AA. p. 193. et ad Diod. Sic. XIV, 33.	
<i>Andocides</i> emend.	229. 376.
— — — illustr.	CXXVIII. seq.
Antalcidea pax	275. seq. 281.
^ρ <i>Ἀντίδοσις</i> , eius ratio descripta	CXXIII. seq.
<i>Antiphon</i> illustr.	LXXI.

INDEX SCRIPTORUM,

Antiptosis, figura grammatica	241. 359.
Ἀντιχόρηγος	XCI.
Ἄξια τῆς ἀτελείας εὖ πάσχειν vel εὖ ποιεῖν	271. 342.
Ἀπάγειν, artificium oratorium	235.
Aphepsio quidam	LII.
Ἀποδόσθαι τὰ τέλη	281.
Ἀπογραφή, tabulae, commentarii 254. Conf. Perizon. ad Aelian. V. H. IV, 25.	
Apollonius Dyscolus laud.	344.
Ἀπόφανσις	LXXIV.
Apsines cit.	213. 219. 240. 303. 327. 353.
Ἀραὶ, in ecclesia a praecone pronunciatae	326.
Archebius, Byzantius 280. Pater fortasse illius, quem commemorat Orat. in Aristocr. p. 756. B. Nam quo minus eundem putes, tempora vetant.	
Ἀρχιδεωρία, munus publicum ap. Athenn.	xc.
Aristidis Declamatio adv. Leptinem, notata	xxxiv.
	seqq. 222. 229.
Aristophon, Azeniensis	cxxxviii. 367.
Aristoteles emend.	lxix.
— illustr.	xxxv. 368.
Articulorum defectus	263. 272. 322. 347. 350. 354.
	357. 359. 363. 373.
Ἀσύνδετος structura	296. 311.
Ἀτέλεια ἱερῶν	LXXI.
Athenienses libertate cum Populo agendi olim ma- iore usi, quam Romani	cxxvi.
Atheniensium superbia publica	226. 288.
Augerius laud.	280. 364.
— refut.	217. 227. 237. 239. 247. 267. 286.
	297. 298. 320. 325. 337. 346. 347. 351. 352. 355.
Ἀύληταις ἀνδράσι χορηγεῖν, sumtuosissimum Athenis	
	xciii.
Αὐτὸς soloece pro ὁ αὐτός	272.

RERUM ET VERBORUM.

Αὐτὸς positum pro μόνος et iunctum cum hoc	303.
Αὐτοσχέδιον, figura oratorum	301.
Αὐτόχειρ	376.
Ἀφορμή	287.

B.

Barthelemius laud.	xc.
Bellum sociale, grave relictibus Atticis	lix.
— Corinthiacum	275.
— Decelicum, decem annos ductum ab Olymp.	
91, 3. usque ad XXX viros institutos. 264. Conf.	
Isocrat. adv. Callimach. p. 561.	
Berglerus refut.	311.
Bosporus, nomen oppidi et regionis	255.
Βουλὴ de Areopago antiquitus solennius, quam δικά- στήριον	319.
Brunckius laud. 263. 273. 276. 277. 338. 344. 358.	
— refut. 313. 344. 348.	

C. κ.

Καί, pro ἢ	374.
— abundans	230.
— in parenthesi	238.
— omissum post verba, οὐ μόνον	257.
Καὶ γάρ τοι	298. 308.
Καὶ οὐδεὶς, pro οὐδὲ εἷς, ne unus quidem	289. seq.
Καθῆσθαι de iudice	387.
Κακουργεῖν in oratione	334.
Callisthenes quidam	257.
Καλῶς ποιῶν, ποιούσα etc.	329.
Κατὰ τινος ποιεῖσθαι κατηγορίαν	213.
Καταβαίνειν, de oratore	373.
Καταλύειν τὸν Δῆμον	233.

INDEX SCRIPTORUM,

Antiptosis, figura grammatica	241. 359.
Ἀντιχόρηγος	XCI.
Ἄξια τῆς ἀτελείας εὖ πάσχειν vel εὖ ποιεῖν	271. 342.
Ἀπάγειν, artificium oratorium	235.
Aphepsio quidam	LII.
Ἀποδόσθαι τὰ τέλη	281.
Ἀπογραφή, tabulae, commentarii 254. Conf. Perizon. ad Aelian. V. H. IV, 25.	
Apollonius Dyscolus laud.	344.
Ἀπόφανσις	LXXIV.
Apsines cit.	213. 219. 240. 303. 327. 353.
Ἀραὶ, in ecclesia a praecone pronunciatae	326.
Archebius, Byzantius 280. Pater fortasse illius, quem commemorat Orat. in Aristocr. p. 756. B. Nam quo minus eundem putes, tempora vetant.	
Ἀρχιδεωρία, munus publicum ap. Athenn.	xc.
Aristidis Declamatio adv. Leptinem, notata	xxxiv.
	seqq. 222. 229.
Aristophon, Azeniensis	cxxxviii. 367.
Aristoteles emend.	lxix.
—— illustr.	xxxxv. 368.
Articulorum defectus	263. 272. 322. 347. 350. 354. 357. 359. 363. 373.
Ἀσύνδετος structura	296. 311.
Ἀτέλεια ἱερῶν	lxxi.
Athenienses libertate cum Populo agendi olim ma- iore usi, quam Romani	cxxvi.
Atheniensium superbia publica	226. 288.
Augerius laud.	280. 364.
—— refut.	217. 227. 237. 239. 247. 267. 286. 297. 298. 320. 325. 337. 346. 347. 351. 352. 355.
Ἀύληταις ἀνδράσι χορηγεῖν, sumtuosissimum Athenis	xciii.
Αὐτὸς soloece pro ὁ αὐτός	272.

RERUM ET VERBORUM.

Αὐτὸς positum pro μόνος et iunctum cum hoc	303.
Αὐτοσχέδιον, figura oratorum	301.
Αὐτόχειρ	376.
Ἀφορμή	287.

B.

Barthelemius laud.	xc.
Bellum sociale, grave relictibus Atticis	lix.
— Corinthiacum	275.
— Decelicum, decem annos ductum ab Olymp.	
91, 3. usque ad XXX viros institutos. 264. Conf.	
Isocrat. adv. Callimach. p. 561.	
Berglerus refut.	311.
Bosporus, nomen oppidi et regionis	255.
Βουλὴ de Areopago antiquitus solennius, quam δικαστήριον	319.
Brunckius laud.	263. 273. 276. 277. 338. 344. 358.
— refut.	376. 313. 344. 348.

C. κ.

Καί, pro ἥ	374.
— abundans	230.
— in parenthesi	238.
— omissum post verba, οὐ μόνον	257.
Καὶ γάρ τοι	298. 308.
Καὶ οὐδείς, pro οὐδέ εἷς, ne unus quidem	289. seq.
Καθῆσθαι de iudice	387.
Κακουργεῖν in oratione	334.
Callisthenes quidam	257.
Καλῶς ποιῶν, ποιοῦσα etc.	329.
Κατὰ τινος ποιεῖσθαι κατηγορίαν	213.
Καταβαίνειν, de oratore	373.
Καταλύειν τὸν Δῆμον	233.

INDEX SCRIPTORUM,

Καφᾶ, in tractu veteris Theudosiae sita	256.
Centesimae, portorium Piraei	254.
Cephalus, Lysiae Oratoris pater	LXIX.
Cephisodotus, Leptineae legis Syndicus	368.
Chabriae tempora, res, honores	LIV. 293. 295. 298. 304. 368.
Χαλκοῦν ἰστάναι τινά	339.
Χέρνιβον, vox dubiae auctoritatis	376.
Chersonesus Taurica, memorabilis propter mercaturam	252.
Χορηγία, munus publicum ap. Athenen.	LXXXIX. seq.
Χορηγεῖν, pro λειτουργεῖν	LXXXIX. 236. 247.
Χοροδιδάσκαλος	XCI.
Christiana sententia apud Demosthenem	346.
Cicero illustr.	301. 326.
Clearchus quidam	303.
Columnarum apud Graecos usus	285.
Condemnare, sensu accusandi	241.
Cononis, Atheniensis, res	286. seq.
Contrapositionum artificium	230. 244. 359.
Corsinus laud.	LXII. XCII. XCIX. CX. CXIII.
Κρατῆρες in libatione	377.
Χρήσιμος, de homine, pro χρηστός	222. 335.
Κρίνειν et κρίσις, de accusatione	306.
Ctesippus, Chabriae imperatoris filius	LIII.
Κύριος νόμος	CXXXI. CXXXVIII. CXXXIII.
Küsterus refut.	348.

D. Δ.

Dativus loco genitivi	274.
Dawesius laud.	266.
—— refut.	216. 343. 344.
Δέ in apodosi, etiam apud Atticos	297. Conf. Mitscherl. ad Hom. H. in Cer. v. 37.

RERUM ET VERBORUM.

Decimae ab Atheniensibus exactae	254. 280.
Δῆμος pro πόλις δημοκρατουμένη	232.
Δημοσίᾳ τελευτᾶν	362.
Δήπου in levi ironia	334.
Δεινός εἰπεῖν	371.
Democratiae laudes apud Oratores	233. 327.
Demophanti columna	377.
Demosthenes emend. in ceteris Oratt.	CXXX. 220.
—	245. 252. 266.
— a glossematis liberatus	323. 330. 333.
—	344. 360. 368. 385.
— quo anno natus	LXII. seq.
— quo anno adscriptus in album civium	CIII.
Demosthenis Orationum quarundam tempora	LX.
—	LXIII. C. CVIII. CX.
— Oratio in Timocratem, in suo genere	
unica	CXXX.
— Oratio περὶ συμμοριῶν, quo consilio ha-	
bita	CX.
Demostheni Oratt. quaedam abiudicatae	LX. LXXIV.
—	CXXXX.
Δευτερολογίαι et τριτολογίαι in foro Attico	XLVIII.
Διαγράφεσθαι, vox forensis 367. Conf. Ruhnken. ad	
Timaeum p. 61.	
Διατιθέναι, adverbii iunctum	240.
Διαφρεῖν	276.
Δειρηκέναι, verbum rarius	246.
Dinarchus illustr.	LV. CXV.
Dinias quidam	368.
Dionysius, pater	384.
— filius	386.
— Halicarnasseus illustr.	XXXXVI. LXII.
Diophanti psephisma	378.

INDEX SCRIPTORUM,

Δοκεῖν, de Populo sciscente	342.
Δοκιμασίαι ap. Athenn. 300. 308. Conf. Petit. LL.	
AA. p. 320. seqq.	
Dorvillius laud.	221. 241. 249. 260. 271.
— refut.	216. 308.
Δυσβουλία Atheniensium	219.
Δυσχερῆ in oratione	334.

E.

Ecphantus, Thasius	280.
Ἐγγεγραμμένων ἐν ἀκροπόλει poenae	375.
Ἐγκριθῆναι, proprium Senatus Lacedaemonii	325.
Ἐγκύκλιοι λειτουργίαι	LXXXVI.
Εἰδέναι, sensu emphatico	270. 277.
Εἵνεκα, etiam apud Atticos quosdam pro ἔνεκα	338.
Εἰς ἐν ἔρχεσθαι	228.
Εἰς μέσον et εἰς δέον, commutata	243. 262.
Εἰσαγγελία, actionis forensis genus	297.
Εἰσέρχεσθαι, vocabulum forense	369.
Εἰσφέρειν, munus publicum ap. Athenn.	xciv.
Εἰσφρεῖν et εἰσφέρειν, male confusa	276.
Ἐκείνως, de eo quod in oratione sequitur	282.
Ἐν πολιτείᾳ	341.
Ἐνεγκεῖν seu προβάλλεσθαι	LXXXVII. 352.
Ἐξεληλεγμένος cum participiis constructum. Conf.	
Orat. II. in Aristog. p. 847. D. et Dinarch. in	
Philocl. p. 91.	
Ἐπαγγέλλεσθαι	265.
Ἐπειτα, pro ὅμως	353.
Ἐπί, particulae vis quaedam	276. 319. 346.
Ἐπὶ πᾶσι δίκαιοις	306.
Epicerdes, Cyrenaicus an Corcyraeus	263.
Epicteti Enchiridion emend.	353.
Ἐπίδοσις	exx. seq. 265.

RERUM ET VERBORUM.

Ἐπιγαμία, vinculum civitatum publicum	282.
Ἐπικηρυκεύεσθαι	275.
Ἐπιμελητῆς συμμορίας	xcvii.
Ἐπιστήμη, figura oratorum	215.
Ἐπισύρειν in oratione	352.
Ἐπιτάττειν νόμον, locutio non graeca	224.
Ἐπιτήδειος νόμος, contra οὐκ ἐπιτήδειος seu ἀνεπιτήδειος	cxxxix. 300.
Ἐπώνυμοι	cxxxviii.
Ἐρεῖν in iactatione	371.
Ἐρμῶν στοά	331.
Ernestius laud.	xc. 287. 293.
—— refut.	361.
Ἐστιᾶν, munus publicum ap. Atheni.	xcii. seq.
Euboea, Atheniensibus subiecta	336.
Eubuli, Oratores	359.
Euclides, Olymp. 94, 2. Archon	cxxxviii.
Εὐεργεσία, honor civibus habitus publice, etiam ad posterios cedens. lxxi. 282. Conf. Spanhem. de U. et P. N. Diss. VII.	
Euphemismus	272. 274. 336. 339. 349. 381.
Εὐράμενος, an Attica forma	216.
Extemporalitatis imitatio quaedam apud Oratores	301.
Ἡ τ α .	
Ἡγεμῶν συμμορίας	xcvii.
Ἡθος, de civitate et publicis moribus	232.
Ἡν soloece constructum cum indicativo	340.
Ἡὐπόρει et εὐπόρει	335.
F.	
Fabricius, Io. A., refut.	378.
Fabulae Athenis nonnisi tribus festis diebus actae	xc.

INDEX SCRIPTORUM,

Factiones in Republ. Attica	228.
Fides oratoria LX. LXXIX. 263. 281. 288. 294. 322.	
Frumentaria res ap. Athenn.	251.
Futurum indicativi pro optativo	336.
G. Γ.	
Γὰρ omissum, antecedente formula, ὁ μέγιστον ἐστίν	372.
Gaza, Th., laud.	344.
Gelarchus quidam	370.
Γερωσία, Senatus Lacedaemoniorum, non, ut vulgo scribunt, γερωνία	324.
Gorgopas, ἐπιστολεύς	293.
Γραμματεῖς, de eorum munere et honore 244. 384. Conf. Wesseling. not. ad Petit. LL. AA. p. 342. et Corsin. F. A. T. II. p. 153.	
Γραφαὶ παρανόμων	CXXXVII. seq.
Γυμνασιαρχία, munus publicum ap. Athenn.	XCII.
H.	
Harmodii et Aristogitonis praemia	LXVI.
Harpocratonis Lexicon mature mutilatum	303.
Heathius refut.	217.
Heraldus laud.	233. 297. 375. 377.
Hemsterhusius laud. LXXIII. XC. 238. 240. 282. 339. — — refut.	CXXII.
Heraclides, Byzantius	280.
Hermogenis Rhetoris scriptum aliquod in Orat. Le- ptineam deperditum	XLIX.
Heusinger, I. F., laud.	338.
Hic, de cliente et iudice	222.
Homerus, brevibus vocalibus saepe usus pro longis	343.
Hyperidis fragmentum illustr.	CXV.

RERUM ET VERBORUM.

I.

Ἱερόν, locus quidam	259.
Immunitas varii generis	LXXI. seq.
Impensarum in Remp. Athenn. a cive faciendarum magnitudo	CXVI. seqq.
Invidia deorum	382.
Ionesius laud.	CIX.
Iphicratis praemia	302.
Isaei Orationum tempora	CIX.
Isocrates vindic.	227.
Isocratis de permutatione μελετῇ quo tempore scri- pta	CXXIII.
Ἱστοτελεῖς, classis habitatorum Atticae	LXIX. seq.
Iste, de adversario dicentis	222.
Iusiurandum iudicum	CXXXII. 339.

L. A.

Lacedaemoniorum Reipubl ^h forma	— 327.
Lambinus laud.	LXIX. 329.
— refut.	294. 348.
Laudationes funebres ap. Athenn.	362.
Legum ferendarum ap. Athenn. ratio explicata	CXXV. seqq.
— censura annua	CXXXV. seq.
— variarum mentiones passim, ut	LXV. CXXXVI. 224. 318. 320. 321. seqq.
Legis lator quamdiu fuerit ὑπεύθυνος κρίσει	CXXXIII.
Λεῖτος, vocabulum antiqui usus	LXXXVI.
Λειτουργίαι, earum ratio ap. Athenn.	LXXXVI. seqq.
Λέκκον, nomen demi Attici	245.
Lennepius laud,	278. 347.
Λέξις γραφικὴ	XXXXVI.
Leodamas, Orator.	367.
Leptines varii	XXXXV.

INDEX SCRIPTORUM,

- Leptinis** lex non diu ante hanc Demosthenis actionem κυρωθεῖσα h. e. perlata: iam perlatam enim eam tum fuisse, nihil dubitandum. LXIII. seq. Conf. inpr. §. 76. et 28. sed ibi minus proprie dictum est, ἂν κύριος γένηται. Repudiata lex est postea. CLI.
- Leptineae** Orationis summa et argumentum LXXVI. seqq.
- Leuco**, tyrannus Bosporianus LXI. 249. seqq.
- Literae** publicae apud Oratores interpolatae non raro CXXXVII. 245.
- Λόγοι καὶ φλυαρίαι 319.
- Λόγῳ, non illata voce ἔργῳ 270.
- Lolliani** Declamatio adv. Leptinem deperdita XXXVII.
- Lucchesinus** refut. 303.
- Lycidas** quidam 354.
- Lycurgus** emend. 277. 345.
- illustr. 356. 377.
- Lysiae** ἐπιτάφιος, Oratori abiudicatus 363.
- Lysias** illustr. CXIX. CXXII.
- Lysimachus**, Aristidis iusti filius 335.

M.

- Magistratus** annui, democratiae columen 326.
- Manibus** sensus rerum terrestrium tributus 305.
- Marklandus** laud. 222. 283. 323. 332. 354. 368. 371.
- refut. 224. 233. 237. 238. 239. 241. 258.
262. 266. 270. 280. 283. 288. 290. 297. 308. 309.
318. 322. 323. 331. 335. 336. 348. seqq.
- Μέγας**, cum casu secundo ἄκυρον 330.
- Μέγιστοι** καιροί 267.
- Meno** et **Perdiccas**, a Pop. Athen. donati non immunitate, sed civitate LXXIV.
- Μοδὲν pro τί 337.

RERUM ET VERBORUM.

<i>Menandri</i> prima fabula quo anno acta	LIII.
Mercatura Atheniensium	252. seq.
Μετοίκιον, 12 drachmae	LXVIII.
Μέτοικοι, classis habitatorum Atticae	LXVII. seq.
— et ἰσοτελεῖς cum civibus pariter fere ad publica munera adacti	CXXI. seq.
Μετοίκων appellatio complexa etiam ἰσοτελεῖς	LXVII.
	CXXII.
<i>Meursius</i> refut.	LX. CXIII. 289.
Midiana caussa quem ad annum pertineat	CVIII.
Mille ducenti non in trierarchia tantum, sed etiam in εἰσφοραῖς	xcv. seqq.
<i>Minucianus</i> cit.	219. 230.
Μόνος omissum cum vi	292.
<i>Morellius</i> , Iac., laud.	XXXIV. LVI. LXV.
<i>Morus</i> laud.	281. 287. 325.
<i>Muretus</i> laud.	CLII. 306. 369.
<i>Musgravius</i> laud.	273.
— refut.	328.

N.

<i>Nepotis</i> , Corn., Chabrias, compilatus maxime ex Theopompo	LIV. 293.
αἱ Νῆσοι quae sint ap. Atticos	295.
Νομοθέται, potestas extraordinaria ap. Athenn.	CXXIX.
	CXXXV. seq.
Νομοθετεῖν, verbi varia vis	CXXVI.
<i>Novum Testam.</i> illustr.	276.
Νυνὶ et νῦν quid differant	242.

O. Ω.

Ὁ ἄλλος χρόνος, de tempore praeterito tantum.	234.
Unde ἄλλοτε, (alio tempore, sc. praeterito.	
Ὁ αὐτός, seqq. τὶ et καί	258.

INDEX SCRIPTORUM,

Ὁ ἡμισυς τοῦ χρόνου	223.	Exemplis allatis hoc adde	
Herodoteum, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου	I, 24.		
Οἶδε, de iudiciis			249.
Οἱ ἐν Πειραιεῖ			370.
Οἱ πολλοί			246.
Οἶδ' ὅτι, interiectum absolute			388.
ἡ Οἰκουμένη, superbius usurpatum			256.
Olearius refut.			XXXVII.
Ὅμοιοι apud Lacedaemonios			325.
Ὦνεῖσθαι τὰ τέλη			281.
Ὅπως, particulae structura	266.		375.
Orchomenus, urbs diruta a Thebanis			328.
Ὅ et μή quid differant			382.
Οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, praecise negandi formula			356.
Οὐδέ ὀλίγου δεῖ			334.
Οὐδέ πολλοῦ δεῖ			238.
Οὐδέποτε et οὐδέπώποτε quid differant			313.

P. Π.

Panticapaeum, opp. alias dictum Bosporus			255.
Πάνυ σπουδῇ			321.
Παρά, de tempore	304.		361.
Παρά πάντα ταῦτα			329.
Παράγειν, de oratore			355.
Παρακρούσασθαι			291.
Παρασκευάζεσθαι, de praevaricatione			366.
Παρεῖςφέρειν νόμον			CXXXI.
Πᾶσα ἀνάγκη, absolute positum			244.
Pauwius Secundus refut.		XXXXVII.	256.
Pecunia XXX tyrannis mutua data a Spartanis			228.
Perfecti temporis potestas			364.
Περὶ Ῥόδον μάχη quatenus			287.
Periandri lex quaedam de symmoriis			CV.
Περιάπτειν, de fama, in utramque partem			226.

RERUM ET VERBORUM.

Personarum mutationes in oratione	320. 351. 352.
	365.
<i>Peyssonelius</i> laud.	252. 255.
<i>Piersonus</i> laud.	LXXXVII. 313.
Pleonasmi particularum	235.
Πόθεν, vi negativa	238.
Ποίησις, de iure civitatis	250.
Πολιτεία, forma liberae civitatis	233.
Polystratus quidam	302.
Πονεῖν et ποιεῖν commutata	305.
Pontus, propter mercaturam nobilis	252.
Populus universus, quasi persona perennis ap. Oratt.	230.
Praemiorum ap. Athenn. olim tenuitas, postea profusio	LXXII. seqq. 288. 331.
Προεισφέρειν, in muneribus publicis	XLVI.
Προεδρία	LXXIII.
Progressio sententiarum, figura	238.
Προξενία, honor, in posteros quoque cedens	355.
Vid. Xenoph. Hellen. VI, 1, 4.	
Πρός, particulae usus	CLII. 251.
Προσῆκεν, imperf. pro praes.	221.
Πρυτανείας cuiusque quatuor fuerunt ecclesiae, non tres	CXXXXVI.
Πρωταγωνιστής	XXXXVIII.
Psephismatum ac legum differentia	310.

Q.

Quadringenti, primum electi ad trierarchiam	ci.
Quadringentorum in bello Peloponn. imperium	272.
Quinctiliani locus illustr.	CXXXV.

R. P.

Ρεῖν, transitive adhibitum	273.
----------------------------	------

INDEX SCRIPTORUM,

Rhetorum graecorum mos quidam in citandis locis
Oratorum 327. 353.

Ruhnkenius laud. LXX. 214. 248. 267. 273. 359. 367.

S. Σ.

Salmasius laud. XCIII. CXII. 233. 297. 375.

Senatus Lacedaemonii potestas 324.

Σιτοφύλακες ap. Athenn. 254.

Solonis sententia de legibus, numismate Reipubl.

387.

Spartacus, tyrannus Bospori 249.

Strabax quidam 303.

Strabo illustr. 256.

Strategorum ap. Athenn. potestas XCIV. CII.

Συγγένεια, civitatum graecarum vinculum 328.

Συμμοριῶν descriptio olim facta ad utrumque munus
bellicum XCVI. CV.

Syndici, et publici et privati CXXXVI. CXXXIX.
371.

Συντέλεια ad trierarchiam facta CVI. CXII.

Syrianus cit. 327.

T.

Τάχα et ἴσως, coniuncta ἐκ παραλλήλου 235.

Τὴν ἀρχὴν 278.

Τεκμήριον δέ 225. Plenum est, at minus usitatum,
τεκμήριον δὲ τούτου τόδε ἐστίν. Et τόδε addit etiam
Herodotus, ut II, 58.

Temporum ratio grammatica 267. 315. 364.

Thebanorum mores 327.

Thesmothetae, eorum partes in legum latione
CXXXIX. seq.

Theudosia, opp. Chersonesi Tauricae 255. seq.

Thucydidis rara imitatio apud Demosthenem LI.

RERUM ET VERBORUM.

Τετελευτηκότες simpliciter, pro τετελευτηκότες ὑπὲρ τῆς πατρίδος 362. Conf. Demosth. de Cor. p. 519. D. cuius loci supra non venerat in mentem.

Tiberius cit. 217. 260.

Τί παθών, et τί μαθών, quid differant 348. seq.

Timothei praemia 302.

Τὶς pro ὅστις, insolens ap. Atticos 230. Sed eum usum utique habent Alexandrini, ut Callimach. Fragn. xxx, 2. et poetae Anthologiae seriores.

Tisameni psephisma cxxviii.

Τότε τέως, iunctura insolens 308.

Toupius laud. 283. 334.

— refut. 306. 344.

Tourrellius laud. lxxxvi.

— refut. 303.

Traiectiones verborum 300. 347. 375.

Trecenti, classis ditissimorum ap. Athenn. xcvi.

Trierarchiae ratio accuratius explicata c. seqq.

Τρόπαιον στῆσαι τινῶν, ἀπό τινων, κατὰ τινων, ὑπὲρ τινων 296. 300.

U. Y.

Valckenarius laud. lx. 228. 289. 291. 321.

351. 355. 358. 363. 378.

— — refut. lxviii. lxx. 235. 274. 320.

Vandalus laud. lxxi. xc. xcii.

Υμεῖς et ἡμεῖς commutata 261. 275. 284. 336.

Υπέρ, particulae potestas 299.

Υπορρέειν, transitive usurpatum 274.

Urbanitas Attica 356. 365.

Urii Iovis statua 259. seq.

Wesselingius laud. lxi. lxviii. civ. cxxx. 259. 271.

275. 280. 288. 294. 302. 320. 363. 384.

— — refut. 362. 374.

INDEX SCRIPTORUM RERUMQUE.

Φ.

Φαίνεσθαι cum participio i. q. ὁφθῆναι 259. 267.

Conf. §. 116.

Φεύγων, *exsul*, substantivum 277.

Philo Iudaeus cit. 246.

Philochori fragmentum illustr. xcix.

Philostratus illustr. xxxvi. cvi.

Phormiones varii, Demosthenis aetate liii. seq.

Φυλακή, pro φύλαξ 326. Wesselingii locis adde Demosth. ex Orat. Timocrat. p. 779. A.

X. Z.

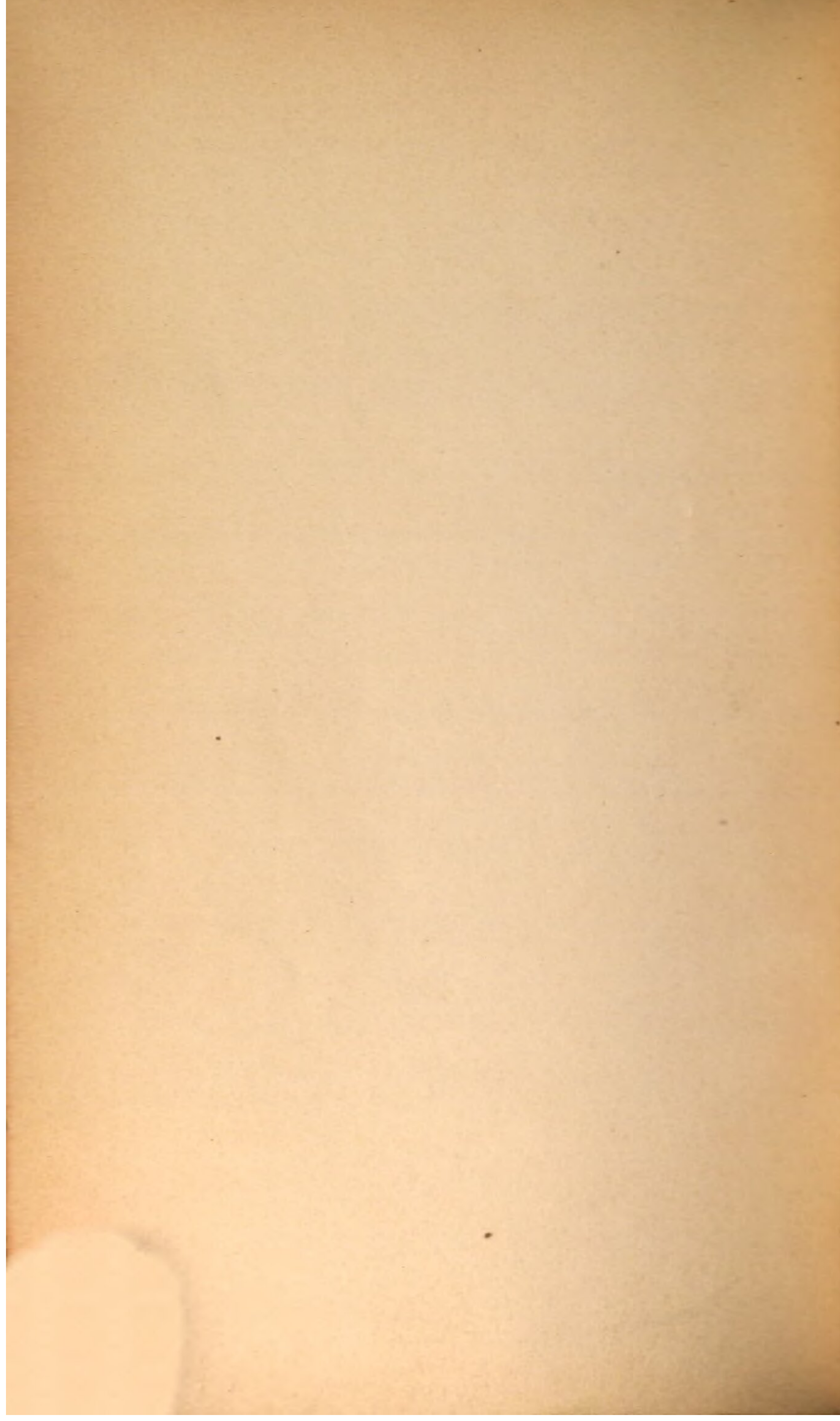
Xenophon emend. lxviii. 319. 323.

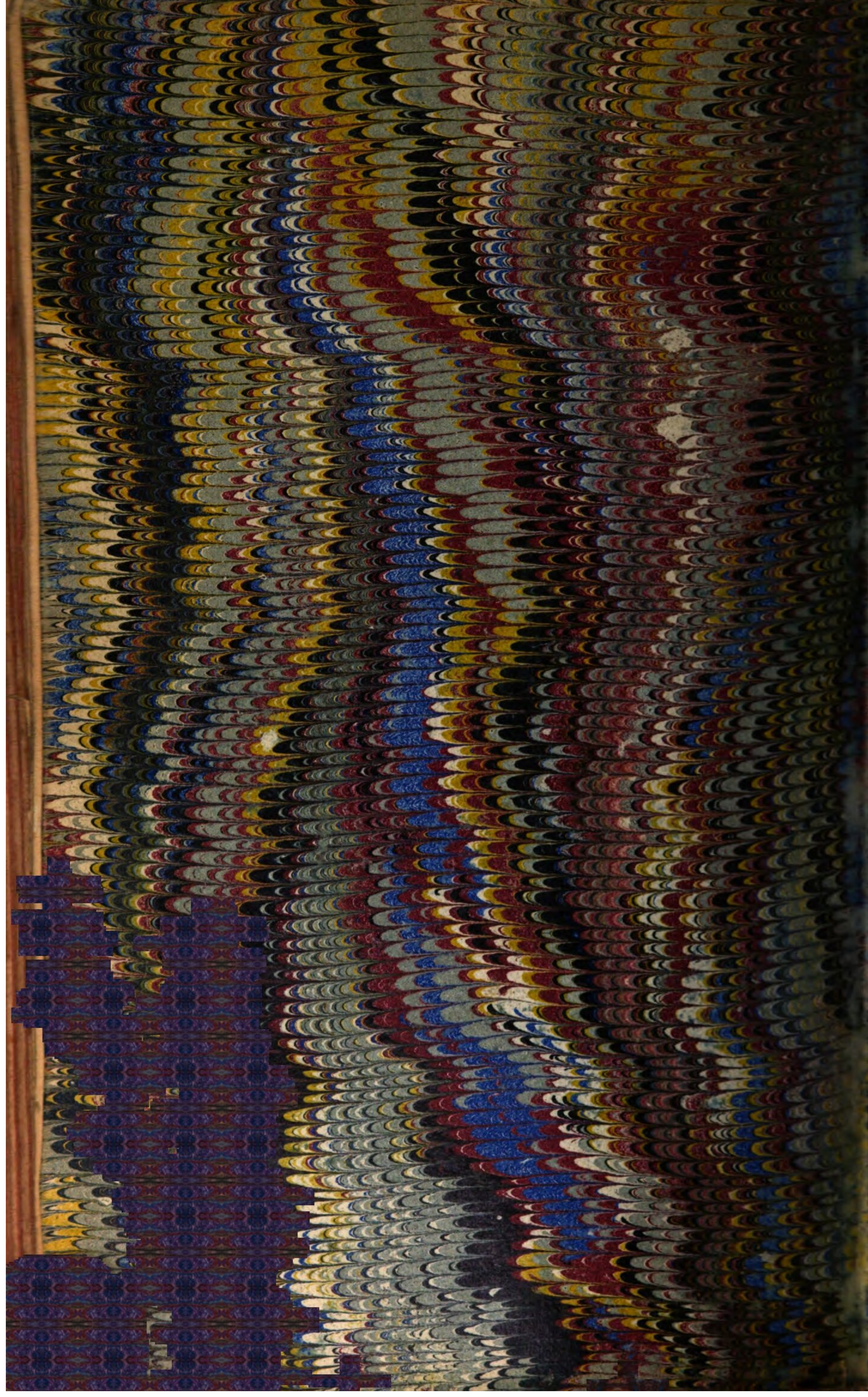
— illustr. 213. 280. 293. 361.

Ξένος, pro μέτοικος lxvi. seq.

HALIS SAXONUM,

FORMIS GRUNERTIANIS.

Demosthenes,

Oratio adversus Leptinem

Hala Saxonia 1789

A.gr.b. 1195

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10235531-5

VD18 1479196X-001